

17th 2. 1/2

No 24.

47570/B

~~25~~

8

150

Handwritten text, possibly a name or title, located at the top of the page.

H. XIV

17/5

ARMAMENTARIUM CHIRURGIAE
IOANNIS SCULTETI

Renovatum et Auctum.

AMSTELÆDAMI
Apud JANSSONIO-WÆESBERGIOS ∞
MDCCLXI.

JOANNIS SCULTETI

Physici Ulmensis olim felicissimi

ARMAMENTARIUM

CHIRURGICUM,

Olim auctum

Triginta novem Tabulis, tam veteres quam recentiores machinas & operationes exhibentibus;

Nec non

OBSERVATIONUM MEDICO-CHIRURGICARUM
CENTURIA COLLECTA

A JOH. BAPTISTA A LAMZWEERDE,

Ph. & Med. Doct.

&

OBSERVATIONIBUS

PETRI HADRIANI F. VERDUIN,

Studio JOHANNIS TILINGII M. D. editis.

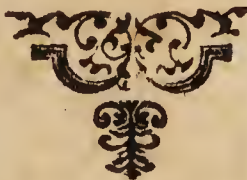
Nunc vero

In meliorem ordinem redactum, ab innumeris mendis expurgatum, & locupletissimo indice provifum studio

JOHAN. CHRISTOPHORI DE SPRÖGEL,

Med. Doct. & Membri Acad. Nat. Curios.

Nymphodorus dicti.

AMSTELÆDAMI,

Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.

MDCCLL.

1 8 7. 41

TO HAVE FOR THE

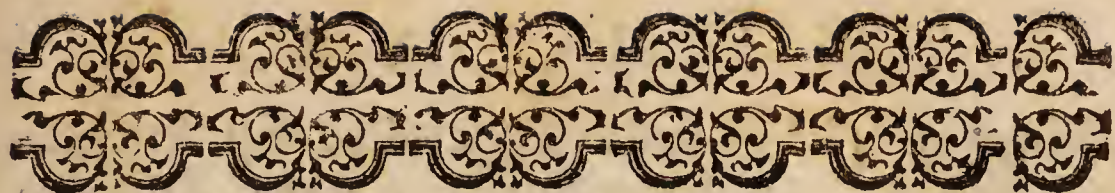
AMERICAN

CHIRURGIUM

JOHN CHURCHILL

NEW YORK

LECTOR

BENEVOLE.

Uam utilis, imo necessarius hic liber unicuique artis Chirurgiæ cultori existat, longo sermone vel commendatione haud indiget. Non enim tantummodo præcipuas operationes Chirurgicas, cum instrumentis ad illas rite instituendas necessariis, ut & varias observationes lectu dignissimas, celeberrimi olim Physici Ulmensis, *Joannis Sculteti*, continet; sed & insuper ante septuaginta circiter annos à *D. Lamzweerde* Ph. & Med. Doct. Appendice est locupletatus, in qua varii novi cucurbitularum & machinarum luxatoriarum, balneorum, fasciarum, lectorum &c. apparatus exhibentur, multaque notatu digna ex observationibus præcipuorum Practicorum in Anglia, Italia, Gallia, Germania, Belgio, deprompta traduntur. Videlicet *Johannis Taliacotii*, *Roberti Loweri*, *Hippolyti Magnanimiti*, *Joh. Danielis Majoris*, *Johannis Denys S. Dionysii*, *Tardy*, *Thomæ Bartholini*, *Pauli Barbette*, *Regneri de Graaf*, &c. Præterea ante quinquaginta circiter annos à *Johanne Tilingio*, Med. Doct.

L E C T O R

ultimò editus est cum Appendice seu Auctuario secundo Observationum notatu & lectu dignissimarum *Petri Hadriani F. Verduin*, ex Belgio idiomate in Latinum traductarum.

Cum itaque hujus ultimæ editionis exemplaria fere omnia distracta essent, studuerunt Bibliopolæ Amstelædamenses, *Janssonio-Waesbergii*, illum librum denuo in lucem edere, meque adhortati sunt, ut eum in meliorem ordinem redigerem, & ab innumeris, quibus adhuc scatebat, mendis liberarem. Hinc factum est, quod non solum ordinem Tabularum ita mutaverim, ut melius usui practico respondeant, sed etiam *Tabulas X. Auctuarii primi* in seriem primarum Armamentarii dispertiverim, ita ut loco *priorum Tabularum XLIII.* (addita una Tabula 38. ex Belgico exemplari) jam sint *Tabulæ LIV.* ipsius *Armamentarii Chirurgici*; restantibus in suo ordine *Tabulis XXIX. Appendicis Lamzweerdii*, hisque in fine adjunctis *Observationibus Verduinii cum suis Tabulis* necessariis, quæ olim in Auctuario secundo continebantur.

Quod ad solæcismos & barbaros loquendi modos, hinc inde in Appendice primo occurrentes, attinet, eos lubens attingere nolui, cum benevolus lector styllum unius auctoris ab alio differentem ipsemet judicare possit, & si hunc corrigere tentassem, certe sensum unius vel alterius mutasse visus fuisset. Ut autem hic liber cuilibet Chirurgiæ studioso pro manuali practi-

B E N E V O L E.

practico possit infervire, illum locupletissimo
universali Indice omnium rerum memorabilium,
Instrumentorum Chirurgicorum, Medicamen-
torum, & Morborum curationum, in eodem
contentorum, quæ in priori editione in sex
diversis indicibus dispersa, & difficillima in-
ventu erant, dotavi. Vale & fave.

Dabam *Amstelædami,*
Calendis Maji, Anno
MDCCLXI.

amico tuo addicto

JOH. CHRIST. DE SPRÖGEL.

Med. Doct.

N O M I N A

Tam Antiquorum quam Recentiorum

A U C T O R U M.

Quorum Opera vel Observationes in Appendice exhibentur & citantur.

A.

Æ Gineta (*Paulus*).
Ælianus.
Aëtius.
Alarbus Cyprianus.
Albucasis.
Andreas Voëtius.
Antyllus.
Aquapendens (*Fabritius*).
Aretæus.
Argenterius.
Aristoteles.
Avenzoar.
Averrhoës.
Augenius.
Avicenna.
Aurelianus (*Marcus*)

B.

Barbatus.
Barbette (*Paulus*).
Bartholinus (*Thomas*).
Bilsius.
Blasius (*Gerardus*).
Boilæus.
Bokelius (*Job.*).
Botallus.
Burrhus (*Franc. Josephus*).

C.

à Castro (*Petrus*).
Cauliacensis.
Celsus.
Coiter.
Colufzi (*Balthasar*).

D.

Dalechampius.
Diemerbrœckius.
Dionysius f. Denys (*Johannes*).
Dioscorides.
Duncanus Liddelius.

E.

Eliodorus Soranus.
Emmeresius.
Eutyphron.

F.

Fabritius Aquapendens.
Fabritius Dantiscus.
Fabritius Hildanus.
Fallopius.
Felix Platerus.
Fernelius.
Fienus.

Flo-

N O M I N A A U C T O R U M.

Florentinus (*Nicolaus*).
 Forestus.
 Frabassati.

G.

Gadroyfius.
 Galenus.
 Gerardus (*Blasius*).
 Goethufius (*Julius*).
 de Graaf (*Regnerus*)
 Guenellon (*Petrus*)
 Guidonius.
 Guilhelmi (*Ifacus*)
 Gurye.

H.

Halyabba.
 Harveus.
 Heghufius (*Theodorus*).
 Helmontius.
 Hildanus (*Fabritius*).
 Hippocrates.
 Hippolytus Magnanimi.
 Hollerius.
 Horftius (*Gisbertus*)
 Hugo Senenfis.

I.

Joannes Paulus.
 Jordanus Urfinus.
 Julius Cafferius.
 Julius Goethufius.

K.

Kingius.
 Kopeus.

L.

Lamyus.
 Lanfrancus.
 Laurentius.
 Lowerus (*Robertus*).

M.

Majoris (*Job. Daniel*).
 Manfredo (*Paulus*).
 de Marchettis (*Petrus*).
 Marcus Aurelianus.
 Matthiolus Rochus.
 Mereau.
 Mefuë.
 Michaël Bono.
 Monfpolius.
 Monmorius.
 Montagnana.

O.

Otto Polius.

P.

Paræus.
 Patinus.
 Paulus Ægineta.
 Paulus (*Joannes*).
 Paulus Manfredo.
 Paulus Pylus.
 Petrus à Castro f. Castrenfis.
 Petrus Guenellon.
 Philippi.
 Philippus Jacobus Sachfius.
 Pigræus.
 Platerus.
 Plato.
 Plinius.
 Polius (*Otto*).
 Pylus (*Paulus*).

NOMINA AUCTORUM.

R.

Regius (*Henricus*).
 Regnerus de Graaf.
 Riverius.
 Rochus (*Matthiolum*).
 Rolfincius (*Guernerus*).
 Rondeletius.
 Ronseus.
 Roonhusius.
 Rudingerus (*Christophorus*.)

S.

Sachsius (*Philippus Jacobus*).
 Sanctorius.
 Schenckius.
 Schottus (*Caspar*).
 Scribonius Largus.
 Sennertus.
 Septalius.
 Severinus (*Marcus Aure-
 lius*).
 Stenonis.
 Sturmius (*Rolandus*).

T.

Taliacotius (*Johannes*).
 Tardy.
 Tulpius.

V.

Valescus.
 Verduin (*Petrus Hadr.*).
 Vidus Vidius.
 Voëtius (*Andreas*).
 Urfinus (*Jordanus*).

W.

Willifius (*Thomas*).

Z.

Zacutus Lusitanus.
 Zwalveus.

I N D E X

T A B U L A R U M

E T

O B S E R V A T I O N U M .

I. TABULÆ ARMAMENTARII CHIRUR- GICI D. JOANNIS SCULTETI.

TABULA I. *DE Cannulis, ferramentis solidis & incidentibus, quibus inuruntur fonticuli. Pag. 1*

TAB. II. *De Spatha Celsi, cultro rasorio, modiolorum mare, fœminis, & vertibulo; instrumento lenticulari, vecte debilissimo, membranæ custode, instrumento decussorio; quibus Chirurgo opus est ad curandas fracturas cranii. 3*

— III. *De Terebra triformi, vecte validiore, instrumento triploide, & elevatorio Paræi, quibus cranii puncturæ abolentur, ejusdemque depressiones eriguntur. 6*

— IV. *De Volsella & forcipe cum rostro psittaceo, atque vulturino, quibus ossicula cerebri membranas pungentia abrumpuntur, & eximuntur. 7*

— V. *De Serrula versatili, quâ duorum foraminum interstitium excipitur. 8*

— VI. *De Serrulis rectis, & variis scalpris, quibus cranium vel cariosum vel fissum abraditur. 10*

— VII. *De variis ad parandum in nucha setaceum Instrumentis, forcipibus scilicet quatuor, acu, & setone armato. 11*

— VIII. *De Instrumento crinali, acubus argenteis ad depositionem cataractæ idoneis, annulo oculum firmante, specillis, scalpello falcato, hamulo acuto, & vasculo vitreo oculis imponendo. 12*

— IX. *(Olim Tab. I. Auctuarii.) De Modiolo fœmina in latere pertuso, scalpro incisorio, scalpello acuto & ancipite, instrumentis variis ad uvulæ affectus varios necessariis. 13*

— X. *(Olim Tab. IX.) De Forcipe ad polypum recta, & curva: cannulis, quæ naribus immittuntur, cum suo stylo: instrumento, quo abscinditur uvula: cochleari uvulæ*

INDEX TABULARUM.

- la relaxatae admovento, dilatatorio oris, & rostro gruino obtuso.* pag. 17
- TAB. XI.** (Olim Tab. X.) De Instrumento volsellæ simili, cannula faucibus immittenda, forcipe pelicano, rostro corvino, vectibus trifidis, & infundibulo. 19
- **XII.** (Olim Tab. XI.) De alia Forcipe cum rostro psittacino & corvino, speculo oris, instrumento ad incidendas carunculas oris, & rostro gruino recto. 20
- **XIII.** (Olim Tab. XII.) De Συκολοπομαχειρίοις seu Scalpellis falcatis, cultro ancipite, acu longissima, siphone aureo, scalpello annulari, cannulis alatis ac perforatis, fistula aurea meatui urinario immittenda, & instrumentis, quibus hydropicorum venter & scrotum aperitur. 21
- **XIV.** (Olim Tab. III. Auct.) De Instrumentis, quibus in castratione, calculi extractione, membri amputatione, digitorumque conjunctorum separatione, Chirurgus utitur. 23
- **XV.** (Olim Tab. XIII.) De Siphone cum tubo recto, & incurvato; matriculari, & auriculari: fistula enematum, piteolo argenteo, & candelis cereis. 25
- **XVI.** (Olim Tab. XIV.) De Syringotomis, acu, quâ pertunditur scrotum post sectionem herniæ Nursinam, & fundus fistulæ declivioris: cathetere, itinerario, & duobus instrumentis, quibus glandes è sclopetorum vulneribus extrahuntur. 26
- **XVII.** (Olim Tab. XV.) De aliis Ferramentis ad globulos sclopetorum eximendos idoneis, instrumento nempe Alphonsino, forcipe anserina cum & sine cochlea, hamulo, terebello cannulato, & spatula, quæ rostrum anserinum refert. 29
- **XVIII.** (Olim Tab. XVI.) De Cannula omninò solida, & tubulis ad latera perforatis, eorumque stylo, quibus ano immixtis exsiccantur & comburuntur hæmorrhoides, & ulcera intestini recti: de vitro etiam, quo extrahuntur papillæ in mammis occultatæ. 31
- **XIX.** (Olim Tab. II. Auct.) De Instrumento fistulas thoracis subtercostales incidente, penicillo ligneo Nic. Tulpii, candelâ uterinâ, globisque uterinis, nec non instrumento ad nutrimentum attrahendum utili. 32
- **XX.** (Olim. Tab. XVII.) De Unco ad extrahendum foetum mortuum, speculis ani, dioptra matricis, circulis uterinis, & forcipe deceptoria. 33

INDEX TABULARUM.

- TAB. XXI. (Olim Tab. XVIII.) De Instrumentis, quibus pes contractus paulatim extenditur; cubitus rigidus sensim & sensim flectitur, arteria carpi vulnerata comprimitur, & setaceum in nucha inciditur. pag. 34
- XXII. (Olim Tab. XIX.) De ferramentis diversis, quibus candefactis variæ corporis partes variis de causis comburuntur; & lanceola, ad incidenda vasa, aperiendos abscessus cutaneos, & perforandos meatus ani & penis, & præputii occlusos. 35
- XXIII. (Olim Tab. XX.) De Forfice maxima, forcipe cartilagine incidente, cultro falcato, scalpro, & malleo ligneo, quibus, præter forcipem, in amputatione membri sphacelo correpti, indigemus. 36
- XXIV. (Olim Tab. XXII.) De Machina tractoria Vitruvii, zonula & remora Hildani, & scamno Hippocratis. 37
- XXV. (Olim Tab. XXI.) De Instrumento τῆς ἀμ-
εης Hippocraticæ, Scala, Nilei Plintheo, Canali, & Glossocomo Galeni. 38
- XXVI. (Olim Tab. IV. Auct.) De Præcipuis externorum affectuum, qui hodiè Chirurgiâ curantur, imaginibus. 41
- XXVII. (Olim Tab. XXX.) De Apparatu & modo fonticulum supra suturam coronalem inurendi & deligandi; vulnera capitis in crucem dilatandi, & rimulas cranii dubias abradendi. 42
- XXVIII. (Olim Tab. XXXI.) De Apparatu & modo vulnera capitis in triangulum secandi, cranium perforandi, & caput fasciâ, Cancro dictâ, deligandi. 45
- XXIX. (Olim Tab. XXXII.) De Ratione elevandi vectibus cranium depressum, abrumpendi forcipibus officula membranas cerebri pungentia, excidendi ferrâ versatili foraminum modiolis factorum interstitia. 47
- XXX. (Olim Tab. VII. Auct.) De Ratione duram Matrem deprimendi, calvariam depressam elevandi, foraminumque duorum interstitium serrulis excidendi, officula cranii separandi, vulneraque capitis (Olim Tab. XXXII.) curandi. 48
- XXXI. (Olim Tab. XXXIII.) De Abrasione puncturæ cranii, sectione vasorum temporalium, curatione ancyloblephari, suffusionis perfectæ, & ægilopis, ratione firmandi oculum. 67

INDEX TABULARUM.

- TAB. XXXII. (Olim Tab. XXXIV.) De Abscissione uvulæ corruptæ, perforatione asperæ arteriæ, inustione occipitis, & modo parandi acu ignitâ setaceum in nuca, & auriculæ lobo. pag. 74
- XXXIII. (Olim Tab. XXXV.) De Sectione setacei, evulsione pilorum oculos irritantium, excisione tumorum cum folliculo, curatione palpebræ superioris, quando nimirum vel relaxatur, vel contrahitur, staphylomatis, & pterygii, vulneris labiorum in gena mediantibus plagulis emplasticis ad mutuum contactum adductione, & oris leporini correctione. 79
- XXXIV. (Olim Tab. VIII. Auct.) De curatione Ægylopiæ, labii inferioris deligaturâ, vinculi sub lingua incisione, uvulæ abscissæ inustione, laryngotomia, setaceique in auriculæ lobo inustione. 86
- XXXV. (Olim Tab. XXXVI.) De Dentis carioli adustione; buccam offendentis excisione, ægrotantium, ore validè constricto, nutritione, foraminis in palato p. n. facti obstructione, liquoris in aures periculosa infusione, dentium constrictorum diductione, maxillæ inferioris depressione, vinculi sub lingua incisione, faucibusque inhærentium exemptione. 88
- XXXVI. (Olim Tab. XXXVII.) De inustione narium in ozæna, præsertim & post excisionem polypi, & ratione instituendi paracentesin thoracis Paulinam & Hippocraticam, dilatandi & curandi vulnera thoracis, pectoris & abdominis, atque provocandi papillas lactantium. 92
- XXXVII. (Olim Tab. XXXVIII.) De abscissione Mammæ carcinomate exulcerato affectæ, perforatione fundi fistularum subter costas reptantium, constrictione umbilici Celsina, & cingulo umbilicali. 102
- XXXVIII. (Olim Tab. XXXVIII. & XXXIX.) De incisione deceptoria abscessus mammarum, fascia quadriga seu Cataphracta; Gastroraphia, & constrictione umbilici Celsina. 105
- XXXIX. (Olim Tab. XXXIX.) De Cingulo prominentiæ umbilici applicito, & modo perforandi abdomen, incidendi fistulas thoracis externas, consuendi vulnera abdominis, applicandi bracherium, & evocandi urinam suppressam. 107
- XL. (Olim Tab. IX. Auct. De cura Enterocæles, &

INDEX TABULARUM.

- pag. 117
121
126
130
132
140
141
145
148
150
152
150
152
150
152
- & apparatusu ad eam necessario. pag. 117
 TAB. XLI. (Olim Tab. XL.) De collocatione Ægri ad
 explorandum & eximendum calculum è vesica & meatu u-
 rinario; mitigatione ardoris urinæ chirurgica, extirpatio-
 ne carunculæ in uretra p. n. enatæ, perforatione penis, li-
 gatura verrucarum in præputio venerearum, herniarum
 cum deperditione testiculi curatione, hymenis integri inci-
 sione, vulvæ clausæ apertione, uterique extra abdomen
 prolapsi & in suum locum repositi conservatione. 121
 — XLII. (Olim Tab. X. Auct.) De Paracentesi abdo-
 minis, apertione scroti, modo explorandi & extrahendi
 calculum vesicæ, bonaque deligatione ægroti, qui sectionem
 sustinuit: nec non de Partu Cæsareo. 126
 — XLIII. (Olim Tab. XLI.) De Clitoridis seu mentu-
 læ mulierum inutiliter auctæ abbreviatione, metrenchyta,
 inspectione ani & matricis, extractione fœtus mortui, &
 repositione intestini prolapsi. 130
 — XLIV. (Olim Tab. XLII.) De incisione Fistularum
 ani, curatione hæmorrhoidum, applicatione enterenchytæ,
 & duobus monstris. 132
 — XLV. (Olim Tab. VI. Auct.) De modo cubitum
 cum vulnere fractum, fonticulosque supra & infra genu
 inustos deligandi; sinum in crure aperiendi, vulneris la-
 bia per fibulas adducendi, tumorem in femore tunicatum
 separandi. 140
 — XLVI. (Olim Tab. XXVII.) De Ossium tibiæ &
 cubiti ad medullam usque corruptione; de tibia cum vulne-
 re & prominentiis fracta, fasciis in circulum adductis obli-
 gata, deque manus aut pedis extremi resectione. 141
 — XLVII. (Olim Tab. XXVIII.) De Ratione deli-
 gandi membra mutilata, & cum vulnere fracta; canali
 pedis, gangræna & sphacelo. 145
 — XLVIII. (Olim Tab. XXIX.) De Apparatu ad de-
 ligandum crus fractum, & ipsa ratione deligandi Hippo-
 cratica in luxationibus & fracturis observanda. 148
 — XLIX. (Olim Tab. XXIII.) De Humeri fracti com-
 positione, & luxationum cubiti, humeri, ac femoris resti-
 tutione. 150
 — L. (Olim Tab. XXIV.) De Luxationum cubiti, ma-
 nus & juguli curatione. 152
 — LI. (Olim Tab. V. Auct.) De modo Humerum sub
 axillam prolapsum extendendi, & extensum restituendi,
cubi-

INDEX TABULARUM

- cubitus ad anteriora prolapsus reponendi, mediaque brachii figura pro cura humeri fracti.* pag. 153
- TAB. LII. (Olim Tab. XXV.) *De Astragali luxati restitutione, cruris fracti extensione, & spinæ ad exteriora prolapsæ directione.* 155
- LIII. (Olim Tab. XXVI.) *De femoris fracti in diversa extensione & coaptatione; genu luxati repositione; totius brachii ac pedis in figura media depositione; & generali luxationum & fracturarum curatione (Olim sub Tab. XXVIII.) explicata.* 156
- LIV. (Olim Tab. XLIII.) *De Funda Galeni, cancro labiorum, arteriæ incisæ compressione, pedis contracti distensione, cubiti rigidi inflexione, sinus in femore magni apertione, locis & fasciis fonticulorum, glandium è vulneribus sclopetorum extractione, varicum sectione, labiorum vulneris per fibulas adductione, tibiæ cariosæ abrasione, & deligatura pectoris, quam Galenus Cataphractam vocat.* 185

II. OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM CENTURIA.

Confirmans & dilucidans ea, quæ in superiorum Tabularum descriptione breviter dicta sunt.

- OBSERVATIO I. *Vulnus capitis cum depressione & rima cranii magna.* pag. 203
- OBS. II. *Vulnus capitis cum inflammatione pericranii, & fissura calvariæ dubia.* 208
- - - III. *Vulnus capitis in musculo temporali cum rima cranii latissima, & duræ matris inflammatione.* 210
- - - IV. *Vulnus capitis os frontis dividens periculosum, & adhibito trepano curatum. Sequentem casum ex D. Gregor. Horstii lib. posteriorum Observat. p. 357. transcribere non dubitavi.* 212
- - - V. *Vulnus capitis cum depressione cranii maxima.* 213
- - - VI. *Vulnus capitis aliud, cum introcessione calvariæ permagna.* 215
- - - VII. *Contusio capitis, ob intermissum trepani usum, centesimo die mortem inferens.* 220
- - - VIII. *Contusio cerebri nona septimana ex improvise necem inducens.* 223

OBS.

INDEX OBSERVATIONUM.

OBS. IX. <i>Introcessio cranii, & punctura duræ matris, quæ ob denegatum instrumentorum apparatus, interemit ægrum.</i>	pag. 225
- - - X. <i>Vertigo cujusdam oviculæ, ex abscessu cerebri proveniens.</i>	225
- - - XI. <i>Contusio capitis, cui successit vertigo, & apoplexia.</i>	226
- - - XII. <i>Vulnus capitis cum incisione falcis, membranæ crassæ, & piæ matris.</i>	227
- - - XIII. <i>Vulnus capitis vigesima nona septimana per trepanum curatum.</i>	229
- - - XIV. <i>Rima & depressio cranii laminæ interioris, exterioe salva.</i>	230
- - - XV. <i>Vulnus capitis, post apertionem cranii, ex potu vini interdicto, lethale.</i>	231
- - - XVI. <i>Contusio capitis, tribus mensibus, instante novilunio, convulsiones inferens.</i>	232
- - - XVII. <i>Vulnus capitis cum dedolatione exterioris calvarie tabulæ.</i>	233
- - - XVIII. <i>Punctura cranii utramque laminam penetrans.</i>	234
- - - XIX. <i>Vulnus capitis, cum duobus fungis, lethale.</i>	234
- - - XX. <i>Vulnus oculi, cum infixo fusi aculeo.</i>	237
- - - XXI. <i>Convulsio oculi, ex concussione cerebri.</i>	238
- - - XXII. <i>Vulnus & Fractura nasi.</i>	240
- - - XXIII. <i>Tumor cum folliculo excisus in maxilla superiore.</i>	243
- - - XXIV. <i>Excrescentia carnis in palato.</i>	247
- - - XXV. <i>Sinus callosus & corruptio ossis palati.</i>	247
- - - XXVI. <i>Tumor alius cum folliculo in maxilla superiore separatus.</i>	249
- - - XXVII. <i>Vulnus maxillæ inferiori sclopeto illatum.</i>	252
- - - XXVIII. <i>De dolore dentium periodico felicissimè curato.</i>	255
- - - XXIX. <i>Apoplexia fortis ob dentitionem difficilem.</i>	255.
- - - XXX. <i>Vincula linguæ unguibus malè disrupta.</i>	256
- - - XXXI. <i>Scrophulæ totum collum occupantes.</i>	257
- - - XXXII. <i>Angina cum respiratione difficillima, & inhibita deglutitione.</i>	258
- - - XXXIII. <i>Facies pulvere tormentario ambusta.</i>	259

INDEX OBSERVATIONUM.

OBS. XXXIV. <i>Gutta serena setaceo nuchæ inusto curata.</i>	pag. 259
- - - XXXV. <i>Excrescentia carnis in naribus Gallica.</i>	260
- - - XXXVI. <i>Gutta serena utriusque oculi incurabilis.</i>	261
- - - XXXVII. <i>Introcessio cranii mollioris in adulta minime fissi.</i>	262
- - - XXXVIII. <i>Fissura cranii capillaris & penetrans in puero & adulto curata.</i>	263
- - - XXXIX. <i>Contusio occipitis scalpris derasa.</i>	263
- - - XL. <i>Fistula thoracis, cum erosione claviculæ.</i>	264
- - - XLI. <i>Vulnus thoracis cum fractura costæ.</i>	267
- - - XLII. <i>Vulnus thoracis periculosum.</i>	269
- - - XLIII. <i>Vulnus thoracis paracentesin requirens.</i>	275
- - - XLIV. <i>Fistula thoracis acu pertusa.</i>	280
- - - XLV. <i>Empyema thoracis apertione curatum.</i>	281
- - - XLVI. <i>Materia Empyematis diureticis evacuata.</i>	281
- - - XLVII. <i>Vulnus thoracis penetrans per septum transversum in ventriculi fundum.</i>	282
- - - XLVIII. <i>Fistula thoracis exedentibus curata.</i>	283
- - - XLIX. <i>Vulnus thoracis scalpello dilatatum.</i>	284
- - - L. <i>Aliud Vulnus thoracis scalpello dilatatum.</i>	285
- - - LI. <i>Empyematis per diuretica felix curatio.</i>	290
- - - LII. <i>Cancer mammillæ exculceratus scalpello abscissus.</i>	294
- - - LIII. <i>Vulnus Sclopeti in inguine & pene curatum.</i>	297
- - - LIV. <i>Cancer mammillæ malè incisus.</i>	300
- - - LV. <i>Cancer mammæ parvus & occultus medicamentis resolutus.</i>	301
- - - LVI. <i>Dolores Cancri mitigantur.</i>	302
- - - LVII. <i>Exulceratio pectoris, ejusque dolor fonticulo in femore mitigatus.</i>	303
- - - LVIII. <i>Vulnus sclopeti in dorso.</i>	304
- - - LIX. <i>Vulnus pectoris ex neglecta paracentesi lethale.</i>	309
- - - LX. <i>Exstirpatio Penis.</i>	311
- - - LXI. <i>Cancri ex obstructione vesiculæ felleæ, & ductus biliarii incurabiles.</i>	311
- - - LXII. <i>Offis scapulæ sinistrae corruptio.</i>	312
- - - LXIII. <i>Lapis citra meatus urinarii incisionem, vel specilli admotionem exemptus.</i>	313
- - - LXIV. <i>Nervi punctim vulnerati.</i>	314
- - - LXV. <i>Gumma Gallicum Chirurgiâ curatum.</i>	314
	OBS.

INDEX OBSERVATIONUM.

OBS.		pag.
LXVI.	<i>Meliceris in humero & genu.</i>	315
- - -	LXVII. <i>Sterilitas ex malè reposita hernia.</i>	315
- - -	LXVIII. <i>Erysipelata.</i>	316
- - -	LXIX. <i>Vulnus sclopeti cum gangræna.</i>	316
- - -	LXX. <i>Herpes miliaris & exedens.</i>	317
- - -	LXXI. <i>Erysipelas exulceratum.</i>	318
- - -	LXXII. <i>Tumores œdematosi.</i>	319
- - -	LXXIII. <i>Vomitus sanguinis lethalis.</i>	320
- - -	LXXIV. <i>Hernia carnosæ.</i>	321
- - -	LXXV. <i>Fistula mammæ dextræ.</i>	321
- - -	LXXVI. <i>Recidiva hæmorrhoidum ex scammoniatis.</i>	322
- - -	LXXVII. <i>Anus non satis perforatus.</i>	323
- - -	LXXVIII. <i>Fœtus mortui eductio.</i>	323
- - -	LXXIX. <i>Gonorrhœa virulenta.</i>	324
- - -	LXXX. <i>Erosio ventriculi curata.</i>	325
- - -	LXXXI. <i>Tibia corrupta.</i>	325
- - -	LXXXII. <i>Excrescentiæ carniæ.</i>	330
- - -	LXXXIII. <i>Perniones exulcerati.</i>	331
- - -	LXXXIV. <i>Steatomata utriusque manus.</i>	331
- - -	LXXXV. <i>Fractura femoris cum vulnere.</i>	332
- - -	LXXXVI. <i>Spina ventosa.</i>	335
- - -	LXXXVII. <i>Fractura cruris cum vulnere.</i>	335
- - -	LXXXVIII. <i>Atheroma in femoris parte externa curatum.</i>	338
- - -	LXXXIX. <i>Vulnus carpi cum læsione arteriæ.</i>	339
- - -	XC. <i>Concussio cerebri.</i>	341
- - -	XCI. <i>Manus ob spinam ventosam amputata.</i>	344
- - -	XCII. <i>Vulnus cubiti periculosum.</i>	345
- - -	XCIII. <i>Excrescentia in femore magna.</i>	347
- - -	XCIV. <i>Vulnus sclopeti cum fractura tibiæ.</i>	348
- - -	XCV. <i>Fractura femoris.</i>	351
- - -	XCVI. <i>Tinea capitis, cubitus convulsus.</i>	352
- - -	XCVII. <i>Lepra Græcorum.</i>	352
- - -	XCVIII. <i>Inflammationes Eryipelatosæ & Oedematosæ.</i>	356
- - -	XCIX. <i>Os tibiæ corruptum & scalpris derasum.</i>	356
- - -	C. <i>Lepra ex esu carniæ leprosarum originem sumens.</i>	357

INDEX TABULARUM.

III. APPENDIX INSTRUMENTORUM CHIRURGICORUM, ET OBSERVATIONUM, COLLECTARUM A JOH. BAPTISTA A LAMZWEERDE.

TABULA I.	<i>DE variis Cauteriis.</i>	pag. 361
TAB. II.	<i>De Scalpris rasoriis & machinamentis ad futuram plumbeam necessariis.</i>	364
- - - III.	<i>De dentatis Rostris corvinis, anserinis, Terebellis vesicæ; & Fistulis pro vesicæ pure extrahendis.</i>	365
- - - IV.	<i>De Diploide terebra una cum suo defensorio, dentium limis, & uncis uterinis.</i>	366
- - - V.	<i>De Antlia, balneo, & instrumentis ad sectionem calculi necessariis.</i>	368
- - - VI.	<i>De Fasciis & Machinis ad luxationes restituendas, hastasque extrahendas idoneis.</i>	370
- - - VII.	<i>De Brachiis, Manibus, & Pedibus arte factis.</i>	371
- - - VIII.	<i>De externis & internis Machinis automaticæ manus; de ocreis, erectore pollicis, & membro virili artificiosis.</i>	373
- - - IX.	<i>De artificiosis Oculis, Nasis & Linguis.</i>	374
- - - X.	<i>De Siphone quo unusquisque sibi ipsemet Clysterem potest injicere, siphonumque usu in Anatomia.</i>	375
- - - XI.	<i>De Transfusionis sanguinis.</i>	377
- - - XII.	<i>Alia Transfusionis Instrumenta, novumque Pauli Manfredo Medici Romani, & R. Loweri, sanguinem transfundendi apparatus exhibens.</i>	407
- - - XIII.	<i>De perforatione Hypopyi.</i>	410
- - - XIV.	<i>De Cataractis exsugendis, artificialium humorum in locum naturalium substitutione, & de medicamentis quoque purgantibus aliisque venis injiciendis.</i>	413
	<i>Epistola Bartholini ad Burrhum de Oculorum suffusione.</i>	414
	<i>Epistola Burrhi ad Bartholinum de artificio Oculorum humores restituendi.</i>	419
	<i>Epistola Bartholini ad Burrhum de Cerebri Substantia pingui.</i>	428
	<i>Epistola Burrhi ad Bartholinum de Cerebri Ortu, & Usu Medico.</i>	429
	<i>D. Majoris tractatus de Chirurgia infusoria.</i>	435

INDEX TABULARUM.

TAB. XV. <i>De variis Machinis, in affectibus oculorum necessariis, & de Setone.</i>	pag. 455
- - - XVI. <i>De Machinis ad insertionem Nasorum, Labiorumque necessariis.</i>	459
- - - XVII. <i>Operationes in Nasorum, Labiorumque infitione necessarias exhibens.</i>	462
<i>Figurarum explicatio.</i>	476
- - - XVIII. <i>De Siphonibus pus ex ulceratis auribus exantlantibus: de arteriotomia & deligatione arteriarum.</i>	479
- - - XIX. <i>De Paracentesi abdominis & herniarum sectione.</i>	485
- - - XX. <i>De consuendis Vulneribus, & hastarum, sagittarumque extractionibus.</i>	493
- - - XXI. <i>De Labiis Leporinis restituendis, & metodo consuendi vulnera arteriarum carotidum.</i>	502
- - - XXII. <i>De diversis artis Luxatoriæ Machinis.</i>	507
- - - XXIII. <i>De noviter inventa Luxatoria Cochlea.</i>	508
- - - XXIV. <i>De Balneo, quo mediante æger lecto affixus ad sudores moveri possit.</i>	510
- - - XXV. <i>De Balneatorio Instrumento ex corio, quo in ipso lecto utimur, & Lecto artificioso.</i>	511
- - - XXVI. <i>De Cucurbitulis corneis ad alimentum in partes attrahendum efficacibus; alioque Cucurbitulæ genere, quæ uno ictu variis foraminibus cutim pertundit.</i>	515
- - - XXVII. <i>De variis Fasciarum generibus.</i>	517
- - - XXVIII. <i>Certiores Venam aperiendi & Narium Hæmorrhagiam sistendi methodum exhibens.</i>	543
- - - XXIX. <i>De Laryngotomia & tribus Instrumentis ad dolores sedandos.</i>	553

MEDICO-CHIRURGICÆ OBSERVATIONES.

OBSERVATIO I. D E mirabili seminum per album excretionem.	pag. 567
OBS. II. <i>De multiplici Phlebotomia.</i>	587
- - - III. <i>De cartilaginosa cornu instar excrescentia, circa suturarum sagittalis & coronalis concursum.</i>	589
- - - IV. <i>De magno tumore sarcotico oculum ad genas protrudente.</i>	590
- - - V. <i>De Meliceride ex majori oculi angulo feliciter ferro sublata.</i>	591

INDEX OBSERVATIONUM.

- OBS. VI. De *Fistula lachrymali operatione Chirurgica sublata.* pag. 592
- - - VII. De *portione manubrii flabelli oculo inflictâ, quæ tribus mensibus post curatum oculi vulnus, salva visione, è palato educitur.* 593
- - - VIII. De *Capitis vulnere ad meditullium penetrante, omnium symptomatum syndrome comitato, illæsa cerebri membranarumque substantia, debiscente nihilominus lambdoides futura, & materia purulenta intra eas supraque meninges delitescente. Cui quædam in curatione vulnorum capitis cum fractura observatu digna adjunguntur.* 594
- - - IX. De *Cephalæa venerea, in sene septuagenario, Fonticulo, sæpius terebra sedato, tandem curato.* 598
- - - X. De *Musculi temporalis Craniique vulnere, cum duræ meningis læsione, sine terebra feliciter sanato.* 600
- - - XI. De *gravi syncipitis contusione, neglecta terebratione, lethali, purulenta materia per poros cranii transsudante.* 601
- - - XII. De *vulnere Capitis corpus callosum penetrante, cum enormi hæmorrhagia, felicissimè curato.* 603
- - - XIII. De *gravi Epilepsia ferro ignito curata.* 603
- - - XIV. De *Epilepsia in thoracis vulnere ex immisione turundæ orta.* 604
- - - XV. De *Aurium Polypo, surditatis auctore, ferro sublato, cum restitutione auditus.* 605
- - - XVI. De *Meliceride sublinguali, spiritum intercipiente, quolibet mense renascente, ferro sublata.* 606
- - - XVII. De *Linguae tumore venereo, quatuor digitos transversos extra os prominente, feliciter restituto.* 607
- - - XVIII. De *Muto surdoque casu curato.* 608
- - - XIX. De *Fistula in anteriori colli parte, infra laryngem, ex tumore immaturè curato, feliciter scalpro abrasorio sanata.* 608
- - - XX. De *Thoracis vulnere utrinque penetrante, sine partium intermediarum læsione, facillimè ad felicem curam perducto.* 609
- - - XXI. De *Vulnere Hepatis feliciter curato.* 611
- - - XXII. De *Apostemate Hepatis incisione curato.* 611
- - - XXIII. De *perforato Fistulis Vesicæ collo prope urethram, ex acrimonia puris venerei, in scrotum & inguina penetrantibus, præter spem restituto.* 612

OBS.

INDEX OBSERVATIONUM.

OBS. XXIV. De morbo Gallico sæpius cerevesia medicinali curato.	pag. 613
- - - XXV. De inveteratis Tibiarum ulceribus empiricè curatis.	614
- - - XXVI. De mirabili Ulcere sarcotico.	615
- - - XXVII. De sarcotico Tibiæ ulcere, ex arteria alimoniam acquirente, ferro sublato.	615
- - - XXVIII. De Sphacelo totius scroti feliciter regenerati.	616
- - - XXIX. De Hæmorrhagia aceto rosaceo in aurem instillato curata.	617
- - - XXX. De pyriformi Uteri excrescentia filo sublata.	617
- - - XXXI. De pectorum Hydropicis perperam pro pleuriticis judicatis.	618
- - - XXXII. De Capitis tinea ob remedia incongrua lethali.	619
- - - XXXIII. De Hydrocephalo externo sectionibus curato.	620
- - - XXXIV. De fissura Cranii trepano restituta.	620
- - - XXXV. De Cranii depressione spiritu vini curato.	621
- - - XXXVI. De magna Cranii fractura & meningum ruptura sine trepano curata.	621
- - - XXXVII. De Cranii fissura & duræ meningis gangræna trepano curata.	622
- - - XXXVIII. De occulta Cranii fissura, morâ trepani minitante lethum, inopinatò restituta.	623
- - - XXXIX. De affectu Soporoso trepani sublato usu.	624
- - - XL. De contumaci Hemicrania infortunio sublata.	624
- - - XLI. De vulnere Capitis, ubi globulus plumbeus cranii & meningis partem abstulerat, feliciter consolidato.	625
- - - XLII. De incurabili Raucedine.	625
- - - XLIII. De Vulnere thoracem & pulmones penetrante usu lactis caprilli curato.	626
- - - XLIV. De inversa Alvo.	626
- - - XLV. De Caruncula Vesicæ, meatum penitus obstruente, cauterio actuali sublata.	627

INDEX OBSERVATIONUM.

- OBS. XLVI. De Meliceride librarum sedecim febrī, terro-
re exstirpationis excitatā, prorsus absumpta. pag. 628
- - - XLVII. De Oculi ex orbita protrusione, corneæ exul-
ceratione, & palpebræ gangræna, erysipelate flatulenta,
feliciter sine visionis læsione restitutus. 628
- - - XLVIII. De Trepano post trigessimū sextum casus
diem feliciter adhibito. 629
- - - XLIX. De Intestini recti sphacelo. 629
- - - L. De membro virili circa pubem feliciter amputato.
630
- - - LI. De dolore Ischiadico emplastro sublato. 630
- - - LII. De magna Cranii fissura sine trepano curata.
631
- - - LIII. De triplici pueri fissura trepano curata. 631
- - - LIV. De pertuso Hypopyo. 631
- - - LV. De Carcinomate Linguae feliciter exciso, loque-
lā illæsā. 632
- - - LVI. De scirrroso Eparmate ovi magnitudine eradi-
dicato. 632
- - - LVII. De Mammæ dextræ Scirrbo topicis discusso.
633
- - - LVIII. De Gutta Serena utriusque oculi feliciter cu-
rata. 633
- - - LIX. De Empyemate paracentesi feliciter curato. 634
- - - LX. De Humeri Gangræna ad digitos ambulatoria,
ex nervi punctura, feliciter restituta. 634
- - - LXI. De majori Focili cruris contrito, serra tres di-
gitos decurtato, illæsō incessu, curato. 634
- - - LXII. De Vulnerato, octo novemque dies sensu & mo-
tu privato, trepani usu restituto. 635
- - - LXIII. De Anasarca scroti setaceo curata. 635
- - - LXIV. De extracto Dente, qui redditus alveo firmi-
ter coahuit. 635
- - - LXV. De Intestinis ulcere perforatis feliciter consoli-
datis. 636
- - - LXVI. De Fungoso Genu tumore pulvere sublato. 637
- - - LXVII. De Capitis vulnere, negligentia prioris Chi-
rurgi lethum declinante, præter spem curato. 637
- - - LXVIII. De inversi Pedis restitutione. 638
- - - LXIX. De Oculo extra orbitam digiti latitudine pen-
dulo restituto. 638

INDEX OBSERVATIONUM.

OBS. LXX. <i>De Polypis vini spiritu curatis.</i>	pag. 639
- - - LXXI. <i>De mirabili Uteri intumescencia, & prolapsu restituto.</i>	639
- - - LXXII. <i>De Vulnere venæ jugularis & asperæ arteriæ curato.</i>	640
- - - LXXIII. <i>De enormi vulneris Hæmorrhagia, esu pisorum & fabarum sedata.</i>	640
- - - LXXIV. <i>De Gutta Serena utriusque oculi, octo dierum spatio curata.</i>	641
- - - LXXV. <i>De Arteria pulsante in medulla tibiæ observata.</i>	642
- - - LXXVI. <i>De Pure ab arteriis Cerebri per cranii rimas ejecto, sex septimanarum spatio post consolidatum vulnus.</i>	642
- - - LXXVII. <i>De Hæmorrhagiâ, ex excrescentiæ linguæ eradicatione producta, post multa frustra tentata remedia, Aranearum telis sedata.</i>	643
- - - LXXVIII. <i>De duro tumore Adami pomum Puerperæ subito occupante.</i>	643
- - - LXXIX. <i>De externo pectoris Apostemate, errore Chirurgorum lethali.</i>	643
- - - LXXX. <i>De Errore reducendi Intestina in vulnere abdominis.</i>	644
- - - LXXXI. <i>De curata Tibiarum fractura, frigore pavimenti & cubiculi lethali.</i>	644
- - - LXXXII. <i>De luxatione Cubiti illæso motu restituto.</i>	645
- - - LXXXIII. <i>De Apostemate totius corporis, è quo unâ cum pure pinguedinis glebæ effluebant.</i>	645
- - - LXXXIV. <i>De vulnere Musculi temporalis cum membranæ separatione curata.</i>	646
- - - LXXXV. <i>De vulnere Capitis, in quo sternutatio enormem excitabat sanguinis fluxum.</i>	646
- - - LXXXVI. <i>De dolore Pollicis Puerperæ, febrim & delirium excitante, nostro emplastro dialtheo curato.</i>	647
- - - LXXXVII. <i>De Anthrace in musculis femoris, mira symptomata producente.</i>	647
- - - LXXXVIII. <i>De ingenti Apostemate patellæ.</i>	648
- - - LXXXIX. <i>De gravi Surditate inguinis bubonem comitante.</i>	649
- - - XC. <i>De Carie ossis, post varia frustra tentata remedia, oleo sulphuris separata.</i>	649
	OBS.

INDEX OBSERVATIONUM.

- OBS. XCI. De Contusione gravi, apoplexiam producente, sine trepano in adulto curato. pag. 650
- - - XCII. De Tumore Frontis subito vomitu excitato. 650
- - - XCIII. De Vulnerato, oris suctione servato, sanguinem per urinas excernente. 651
- - - XCIV. De Hæmorrhoidæ pollicis longitudine & crassitie, in septuagenario sene, ferrô ignito ablato. 651
- - - XCV. De frontis Ganglio, ad Lunæ motum crescente & decrescente, curato. 652
- - - XCVI. De Morsu, febrim, convulsiones, delirium & gangrænam pariente, dentibus humanis inflicto. 652
- - - XCVII. De Coxarum fœminæ Apostemate, è quo menstrua singulis mensibus profluebant. 653
- - - XCVIII. De inveterato Tibiarum Ulcere virginis, cujus menstrua ex ulcere profluebant. 653
- - - XCIX. De Vitri frustis articuli digiti magnitudine, juxta majorem tendinem medii digiti, sine dolore diversis temporibus erumpentibus. 654
- - - C. De diversis Hæmorrhagiis peculiari methodo sedatis. 655
- - - CI. De Acu per septennium sine dolore aut molestia in articulo carpi delitescente. 655
- - - CII. De periculosis Symptomatibus ex Percarum pinnae punctura in pollice productis. 656
- - - CIII. De Meliceride quadrato circa medullam spinalem alienas materias ejiciente, & in quo ejectus liquor per urinas reddebatur. 656
- - - CIV. De Tumore thoracis, quo aperto effluebat potus. 657
- - - CV. De fractura Cranii in opposita parte Paralyfin excitante. 658

IV. APPENDIX II. OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM PETRI HADRIANI F. VERDUIN.

- OBSERVATIO I. **D**E incurabili ex levi causa oborto Carcinomate. pag. 661
- OBS. II. De gravi & inveterato Capitis vulnere. 661
- - - III. De ingenti Scrophula manuali operatione sublata. 663
- Cum TABULA I.

OBS.

INDEX OBSERVATIONUM.

OBS.	IV. De Abscessu Abdominis feliciter curato.	pag. 666
- - -	V. De Abscessu Abdominis mortem inferente.	667
- - -	VI. De Labiorum concretorum separatione.	669
- - -	VII. De Gangrænis ex frigore ortis.	670
- - -	VIII. De stupendo inferioris Maxillæ Tumore calloso & cartilaginoso, exstirpatione feliciter curato.	671
Cum TABULA II.		
- - -	IX. De exstirpatione Mammæ.	673
- - -	X. De Erysipelate œdematoso Brachium occupante.	674
- - -	XI. De Nodulo incisione curato.	675
- - -	XII. De Tumore dorsi aquâ repleto.	676
- - -	XIII. De exstirpatione Scrophulæ infra aurem sitæ.	676
- - -	XIV. De recens nati infantis aure, sarcomate ma- ximam partem obfessa.	678
- - -	XV. De Lapide ex orificio penis extracto.	679
- - -	XVI. De Tumore aquoso Scirrbum mentiente.	679
- - -	XVII. De ingenti & inveterato dextræ Maxillæ tumo- re scrophuloso, exstirpatione sublato.	680
Cum TABULA III.		
- - -	XVIII. De Bronchocele.	683
- - -	XIX. De Arteriotomia.	685
- - -	XX. De notabili dextræ Tonsillæ excrescentia.	686
- - -	XXI. De carnosa in Femore excrescentia.	688
- - -	XXII. De utriusque Mammillæ Sphacelo, ex subita- nea mensium suppressione producto.	689

ORDO TABULARUM

PRIORIS EDITIONIS

ARMAMENTARII CHIRURGICI

JOANNIS SCULTETI,

Secundum seriem hujus Editionis adornatus.

TABULA	I.	est	TABULA	I.	TABULA	XXIII.	est	TAB.	XLIX.
- - -	II.	- -	- - -	II.	- -	XXIV.	- - -	L.	
- - -	III.	- -	- - -	III.	- -	XXV.	- - -	LII.	
- - -	IV.	- -	- - -	IV.	- -	XXVI.	- - -	LIII.	
- - -	V.	- -	- - -	V.	- -	XXVII.	- - -	XLVI.	
- - -	VI.	- -	- - -	VI.	- -	XXVIII.	- - -	XLVII.	
- - -	VII.	- -	- - -	VII.	- -	XXIX.	- - -	XLVIII.	
- - -	VIII.	- -	- - -	VIII.	- -	XXX.	- - -	XXVII.	
- - -	IX.	- -	- - -	X.	- -	XXXI.	- - -	XXVIII.	
- - -	X.	- -	- - -	XI.	- -	XXXII.	- - -	XXIX.	
- - -	XI.	- -	- - -	XII.	- -	XXXIII.	- - -	XXXI.	
- - -	XII.	- -	- - -	XIII.	- -	XXXIV.	- - -	XXXII.	
- - -	XIII.	- -	- - -	XV.	- -	XXXV.	- - -	XXXIII.	
- - -	XIV.	- -	- - -	XVI.	- -	XXXVI.	- - -	XXXV.	
- - -	XV.	- -	- - -	XVII.	- -	XXXVII.	- - -	XXXVI.	
- - -	XVI.	- -	- - -	XVIII.	- -	XXXVIII.	- - -	XXXVII.	
- - -	XVII.	- -	- - -	XX.	- -	- - -	- - -	XXXVIII.	
- - -	XVIII.	- -	- - -	XXI.	- -	XXXIX.	- - -	XXXIX.	
- - -	XIX.	- -	- - -	XXII.	- -	XL.	- - -	XLI.	
- - -	XX.	- -	- - -	XXIII.	- -	XLI.	- - -	XLIII.	
- - -	XXI.	- -	- - -	XXV.	- -	XLII.	- - -	XLIV.	
- - -	XXII.	- -	- - -	XXIV.	- -	XLIII.	- - -	LIV.	

TABULA	I.	Auctuarii I.	est	TABULA	IX.
————	II.	————	—	————	XIX.
————	III.	————	—	————	XIV.
————	IV.	————	—	————	XXVI.
————	V.	————	—	————	LI.
————	VI.	————	—	————	XLV.
————	VII.	————	—	————	XXX.
————	VIII.	————	—	————	XXXIV.
————	IX.	————	—	————	XL.
————	X.	————	—	————	XLII.

D. JOANNIS SCULTETI, &c.

TABULARUM ARMA- MENTARII CHIRURGICI DECLARATIO

T A B U L A P R I M A.

De Cannulis, ferramentis solidis & incidentibus, quibus inuruntur fonticuli.

 FIG. I. est *Instrumentum ferreum*, quod Hieron. Fabritius ab *Aquapendente*, de *Fonticulo in sutura coronali*, *Cannulam* vocat, & invento notatoque atramento fonticuli loco, sinistra manu fortiter imprimit, ut ea impressione cannulæque frigiditate, calor ferri candentis (*Fig. II. subsequens*) & dolor exinde subortus mitigetur, partesque vicinæ ab ignis offendiculo defendantur.

FIG. II. est *Ferramentum solidum* & uniforme, sine manubrio (cui tamen vel osseum vel ligneum, quale præcedens cannula obtinet, adaptari potest) quod bene ignitum, dextræque manu superiori cannulæ intrusum, fontanellam inurit. Duobus hisce ferramentis fonticuli parantur in solis humani corporis artibus, videlicet quando ægri ferrum ignitum non formidant, aut Chirurgus capsulam *Julii Casserii Placentini*, quæ cauterium actuale abscondit, non habet.

FIG. III. est *Cannula* quoque ferrea, superiori tamen paululum profundior, ad recipiendum instrumentum proximè sequens.

FIG. IV. est *Instrumentum simpliciter cavum & incidens*, quo candefacto, & antecedenti cannulæ immisso, fonticulum efficimus in suturæ coronalis & sagittalis concursu, non tantum adurendo, sed etiam incidendo;

ob instrumenti acumen, quod habet in extremitate. Hoc quando calvariam attingit, circumvolvendum est, ut cranio aliquod vestigium imprimat. Hujus instrumenti usum improbant multi, non solum ob dolorem, quem inferre dicunt, verum etiam ob periculosam inflammationis metum in pericranio, quæ postmodum subjectæ duræ matri, per suturarum conjunctionem facillimè communicari posset; unde hoc rejecto, solidum ei & uniforme (*Fig. II. hujus Tabulæ depictum*) recentiores substituunt: cavum tamen meo judicio huic præferendum est, quoniam solidum illud enarrata modò incommoda multò facilius inferre potest: addo quod iniustio suturarum cum solido ferramento nimis tardè procedat, ob cutis in capite crassitiem, ac densitatem; administrationes autem chirurgicæ, imprimis eæ, quæ ferro peraguntur ignito, citissimè perficiendæ sunt.

FIG. V. & VI. sunt *Ferramenta* non simpliciter incidentia & cava, sed prius *stellatum*, posterius verò *dentatum* est: quorum illud propter stellam circumvolvi omnino nequit: hoc verò propter dentes non ita promptè incidit. Quapropter Chirurghi moderni, & inter eos ferè Princeps *Hieronym. Fabritius ab Aquapendente*, hæc duo instrumenta, tanquam ad operationem inepta, rejiciunt.

FIG VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. conjunctim consideratæ, constituunt *Capsulam seu Instrumentum ad inurendos fonticulos, in partibus extra caput collocatis, omnium optimum, omnibusque numeris perfectissimum*, quod excogitavit *Julius Casserius Placentinus*, ut uria illa incommoda (quæ masculi timidioris animi, foeminæ ac pueri expavescunt) calorem scilicet, dolorem, & ignis aspectum evitaret. Hoc *Placentini inventum* occultat cauterium actuale, ideòque (cùm escharam promptissimè inducat, ita ut ægri vix animadvertant) potentialibus si non præferendum, optimo saltem jure substituendum esse sentio. Nec enim propter vaginæ extremitatem, graviolem depressionem, & miram operationis celeritatem, vel quicquam doloris, vel etiam subustionis, percipitur; quam ob causam vicinarum partium læsio nullo modo metuenda est.

FIG VII. est *Lamina cannulata ferrea*, circularis & immobilis (*a. b.*), huic & laminæ superiori itidem ferrea,

reæ, circulari, in medio perforatæ & versus inferiora mobili (c) quatuor rotulæ filo æneo circumductæ (d) infiguntur, ut *Stylus Fig. VIII. ex cupro solidus*, candefactus, prædictisque laminis immissus (veluti *Fig. IX. ostendit*) & in *Fig. X. Capsulam ligneam* repositus, *Operculo Fig. XI. foraminato* abscondi, & beneficio *Claviculæ Fig. XII. & XIII. umbellatæ*, depri-
mi possit.

T A B U L A II.

De Spatha Celsi, cultro rasorio, modiolorum mare, fœminis, & vertibulo; instrumento lenticulari, vecte debilissimo, membranæ custode, instrumento decussorio: quibus Chirurgus opus est ad curandas fracturas Cranii.

FIG. I. est *Instrumentum*, quod ab *Hippocr. lib. 2. de morb. cap. de suppurata peripneumonia μαχαίρις σφαιροειδής*, à *Celso* autem & *Paulo* passim *Spatha* appellatur: *Scalpellus* nimirum *anceps*, utrinque *acutus*, & in superiore parte paululum *latus*; qui in extremitate sua in unam *cuspidem* coit. Hoc *vulnera capitis* in *crucem* vel *triangulum* dilatantur, & *paracentesis* in *thorace* tuto peragitur.

FIG. II. est *Culter rasorius* sive *Scalpellus rectus*, una tantum parte *incidens*, altera verò *obtusus*, quo utuntur, quando partium *subjectarum* non est habenda ratio; videlicet in *cute capitis* incidenda usque ad *cranium*, & *gummatibus Gallicis*, in *tibia* præsertim vel *alibi*, aperiendis: deinde ubi *utraque acies* aliquid lædere potest, ut in *fœtu mortuo* intra *uterum* in *plures portiones* dissecando, & *vulvæ carunculis* incidendis. *Italis* vocatur *Scodeghino*.

FIG. III. est *Modiolus mas*, seu *instrumentum* ex optimo *chalybe* paratum, *cavum*, *teres*, in *marginè serratum* & *quatuor alis* præditum: illa scilicet pars *Trepiani*, quæ circa *os* circumvolvenda est, & dicitur *Græcis χουμλίον*, *Celso* verò *l. 8. c. 3. Modiolus*: qui in *medio clavum* habet, ut, in *principio circumvolutionis*,
A 2 cal.

calvariæ, à pericranio denudatæ, firmiter insistant, & partes circumpositæ, labia nempe vulneris & pericranium, ut maximè sensiles, ab offensione tutiores reddantur. Quod si modiolus in principio adhibendus clavum non haberet, summo cum periculo, & vehementi dolore fieret perforatio calvariæ.

FIG. IV. & V. sunt *Modioli fœminæ*, ejusdem magnitudinis cum præcedenti masculino, neque aliter differunt hi & ille, nisi quod clavo careant, unde *fœminæ* nuncupantur. Antequam his fœminis utimur, beneficio masculi cranio aliquod vestigium imprimendum, ut ei fœminæ firmiter insistere possint. Pro perforatione autem Cranii administrator ad minimum tres, sed exactissimè æquales modiolos in promptu habeat, unum nimirum masculum & duas fœminas, ut aliquoties mutari, & in aquam frigidam, aut oleum rosaceum immergi queant, ne vel sœpe repleti operationem retardent, vel ex crebra circumrotatione calefacti, cranium ipsique subjectas membranas inflammatione afficiant.

Inventio alarum, quæ modiolos in cerebri membranas, vel propriam substantiam immergi prohibent, summum *Hieronimi Fabritii ab Aquap.* ingenium arguit: nam quamvis ex recentioribus nonnulli, ut *Vid. Vid. lib. Chir. 4. c. 10. & Joan. Andr. à Cruce l. 7. de instrum.* etiam alarum in modiolis mentionem faciant, eas tamen nullus eorum tam exactè & accuratè fabricari curavit, quam *Fabritius*. His modiolis nunquam non felici successu sum usus, utunturque hodierna tempestate (omnibus veterum instrumentis, quæ olim ad perforandam calvariæ excogitaverunt, & quorum schemata apud citatos modo Auctores, & *Paræum l. 9. c. 19.* inveniuntur, rejectis) Chirurghi, præcipuè *Patavini*, *Fabritii*que in praxi & professione chirurgica successores; inter quos superstes est celeberrimus ille Medicus, Chirurgus & Professor Patavinus, *Petrus de Marchettis*, *Equus Divi Marci Venetorum*, meus olim in Anatomia & Chirurgia, per plures annos, respectivè condiscipulus, cujus mirificam operandi dexteritatem (qua ferè omnibus *Italibus* palmam præripit) tota non tantum *Italia*, & undique concurrens studiosorum cohors stupet, sed eam innumeri felicissimè restituti quasi ad cœlos usque extollunt.

FIG. VI. est *Trepani* altera pars, quæ *manubrium* seu *vertibulum* appellatur, & excisum habet foramen, quo mediante *modiolorum apex gossipio involutus* promptè excipitur & extrahitur, quotiescunque commutatio τῶν Κοινῶν fuerit necessaria. Hac ratione ex modiololo & vertibulo componitur *Trepanum*, quo citò, tutò & jucundè perforatur cranium.

FIG. VII. est *Instrumentum* (ob lenticulam in extremitate) *lenticulare* dictum, ex scalpro & vecte compositum. In fine perforationis cranii, hic *Vectis* labiis excisi ossis immittitur, ad ossiculum hinc inde movendum, ut vacillet, & volsellæ *Tabul. IV. Fig. I.* parte dentatâ auferri possit: Confert quoque ad modicas cranii depressiones elevandas, firmitatem suam in manu sola Chirurghi obtinens. Lenticula inservit ad asperitates (quæ post terebrationem, & ossis excisi remotionem relinquuntur) abradendas & lævigandas, ne cerebri membranæ, ob continuum earum motum, illis allisæ offendantur.

FIG. VIII. est *Instrumentum lenticulare* solùm, quod oras facti foraminis, vel uti modò dictum, lævigat, ne membranas pungendo, dolorem & inflammationem inferant.

FIG. IX. est *Lamina argentea* (ex ferro enim nunquam parari debet, ob ipsi ingenitam frigiditatem, quæ tam crassæ quàm tenui membranæ cerebri nocet) *firma*, paulum incurva, & ab exteriori parte lævis, quâ utimur in magnis cranii depressionibus, & fracturis, ubi ter, quaterve cranii os trepano perforare, atque foraminum interstitia excidere necessarium est: tunc enim lamina inter calvariam & duram matrem demittitur, ut ejus pars exterior cerebro propior sit, ne acumine forcipum & ferrularum (quarum delineationes videantur infra *Tab. IV. V. & VI.*) membranæ cerebri vel pungantur, vel incautè incidantur: hinc *Celso*, qui in describendis ferramentis chirurgicisque instrumentis, admodum sedulus fuit, *l. 8. c. 3. Membranæ custos* dicitur, Græcis *μηνιγγοΦύλαξ*.

FIG. X. est *Instrumentum decussorium*, quo dura mater, modicè depressa, cranio exactè applicatur, ut purulenta materia, inter cranium & membranas collecta, per foramen modiolis factum, facile egrediatur.

FIG. XI. est *Malleus plumbeus*, quem olim usurparunt, quando scalpris incisoriis (quorum imagines variae reperiuntur apud Paræum lib. 9. c. 5.) particulam cranii separere voluerunt, ad vitandum strepitum, & prohibendam cerebri commotionem: Recentiores, & hac ætate cautiores Chirurghi utuntur ad hanc operationem forcipibus & ferrulis, de quibus pauló infra, *Tabul. IV. V. VI. & VII.*

T A B U L A III.

De Terebra triformi, vecte validiore, instrumento triploide, & elevatorio Paræi, quibus cranii puncturæ abolentur, ejusdemque depressiones eriguntur.

FIG. I. est *Terebra triformis*, instrumentum scilicet merè ferreum, tribus iisque diversis terebris constans, quorum usus in punctura cranii, quæ ambas laminas non penetrat, est necessarius, ut iis vestigium calvariæ impressum deleatur. Hujus instrumenti pars triangularis etiam substitui potest terebello, quo *Guilhelm. Fabritius Hildanus* primam ferè laminam perforat, antequam triploidis torcular adhibet.

FIG. II. est *Vectis*, quem in depressionibus cranii elevandis usurpo: hic valentiore attollit robore, quam ille *Tab. II. Fig. VII.* delineatus, quoniam firmitatem suam non in manu tantum elevatoris, sed etiam in capite habet.

FIG. III. est *Instrumentum*, ob triplicem basin, quam habet, *Triploides* appellatum: si depressio cranii tam magna est, ut præcedentes vectes ob infirmitatem non sufficiant, *Triploidis vectem B.* (si spatium adest) submitto, & os depressum perpendiculariter attollo. Si autem locus huic vecti non conceditur, media depressio, *Triploidis terebra A.* ultra diploidem perforari & dicto elevari modo debet, *unicè cavendo, ne terebra ambas cranii laminas perforet, & duram matrem pungat.* Vid. *Guil. Fabritium Hildanum, centur. 2. obs. 4.* ubi modum depressiones elevandi accuratissimè docet, licet aliis instrumentis, quibus ego nunquam usus, sed hac triploide

de unam & alteram depressionem bono cum successu reposui.

FIG. IV. est *Vectis*, quo utuntur alii in maximis calvariarum impressionibus, imitando vietores, qui doliorum affulas intus depresso simili vecte solent retrahere. Indita igitur adunca vectis extremitate (a.) sub os depresso, alterum vectis brachium (b.) rectum, ossi sano inniti debet, ut, dum manubrium dextra deprimitur, aduncâ instrumenti parte id, quod depresso est, erigatur. Hunc vectem adumbravit quoque & descripsit *Ambros. Paræus l. 9. c. 5.*

T A B U L A IV.

De Volsella & forcipe cum rostro psittaceo, atque vulturino, quibus ossicula cerebri membranas pungentia abrumpuntur, & eximuntur.

FIG. I. est *Instrumentum*, ad operationes manuales valdè necessarium, quod *Paulus Ægin. lib. 6. c. 32. ἀκαντάβολον*, & *C. Cels. lib. 7. c. 30. Volsellam* vocat. Hujus parte duplicata & dentata A. frustulum ossis corruptum ac mobile, spicula itidem & globuli, eorumque fragmenta, turundæ atque pili, & quæ id genus alia in vulneribus extranea reperiuntur, extrahunt. Idem peragitur Instrumentis, *Tab. XII. Fig. III. & VI. delineatis*, quorum alterutrum pro opportunitate usurpandum. Singulariter etiam hæc volsellæ pars inservit ad pilos è palpebris evellendos, qui oculos irritant. Præter dictos usus, quos præstat, famulatur medicinæ comptoriæ, eâ namque scœminæ, præsertim regiæ, pilos in superciliis, & aliis corporis partibus radicatus extirpant. *Notandum, si ossiculum, aut aliud è faucibus extraneum eximendum, hanc Instrumenti partem altero tanto majorem debere confici, quam fuit depicta.* Latiore sui parte B. ad ceratorum conducit extensionem, supra lineamenta vel corium, in defectu spatulæ, ad tutam pericranii ab osse separationem, antequam modiolus & scalprum cranio admovetur, in defectu unguium manus, digiti indicis & pollicis paulò longiorum, aut

manubrii illius scalpelli, qui infra *Tab. XIII. Fig. IV.* adumbratus est. Unguibus tamen illis longioribus, multò securius pericranium à cranio deducitur, quàm manubrio scalpelli citati, aut cultro separatorio *Paræi*, aut hac *volfellæ* parte latâ.

FIG. II. est *Forceps excisoria*, cum *rostro psittaceo*, (a) cui superius cochlea umbellata (b) affigitur, quæ rostrum ad duram matrem (utor enim in fracturis cranii) immergi vetat, undè non incommodè ἀσπρίση appellari posset: inferius habet manubrium (c) quod cochleæ (d) *Fig. III.* circumvolvitur.

FIG. III. est *Rostrum psittaceum*, extra suam cannulam (e. *Fig. II.*) positum, ut artifex cochleam rostri evidentius cernere queat.

FIG. IV. est *Forceps* alia cum *rostro vulturino*, canulata, ad cujus cochleam circumducitur clavus.

FIG. V. est *Rostrum vulturinum*, sine cannula depictum. His duabus forcipibus, ut & illis, quas infra *Tab. XII. Fig. I. II.* & *Tab. XXIII. Fig. I.* depingi curavi, ossis aliquod frustulum, in curatione vulnerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, auferuntur: quæ omnes magnitudine saltem & formâ differunt, pro varietate ossium, quæ removenda sunt.

T A B U L A V.

De Serrula versatili, quâ duorum foraminum interstitium excipitur.

FIG. I. est *Serrula versatilis*, tympanis duobus, iisque dentatis prædita, utilis maximè ad interciden- da duorum vel trium foraminum, modioli factorum, interstitia: ubi enim vectes supra delineati & descri- pti, ob rimæ (quæ impressionibus in adultorum craniis re- cens factis fere semper jungitur) angustiam, spatium non habent, interdum opus est, ut in cranio duo vel plura foramina modioliis conficiantur, quorum interstitium hac ferrula, citra ullum læsionis periculum interciditur, quo vectis ad elevandum commodus submitti, & ossis frustulum, quod non rarò membranas pungit, eximi possit. Hujus instrumenti, quod ego excogitavi, par- tes

TABULÆ V. DECLARATIO.

tes conjunctæ literis minusculis , separatæ verò majusculis notantur.

FIG. II. est *Lamina ferrea* A. in medio secundum longitudinem excisa , quæ superius manubrium B. habet, & foramen C. in flexura laminæ, inferius autem utrimque aciem acuminatam D. quibus firmiter cranio nudato infistit.

FIG. III. est *Claviculus umbellatus*, qui asterismo notatur, & per foramen C. *Fig. II.* transiens, capsulæ E. infigitur. Hæc Capsula E. laminæ ferreæ foramini A. *Fig. II.* beneficio orichalceæ lamellæ *Fig. III.* regulariter annectitur, per duas cochleas, quas capsula in parte adversa obtinet, correspondentes orichalceæ lamellæ, totidemque nodulos, ut Chirurgus beneficio claviculi capsulam, in ipso operandi actu, sursum & deorsum, pro lubitu movere valeat. Foramini H. axis rotula imponitur, ut ex *Fig. V.* & rotulæ centro apparet. Lamella I. superius dentata est, & ibi excipit rotulam; inferius L. utrinque æqualis, ut ferrula K. in capsula, & *Fig. V.* fissuris M. beneficio rotulæ & capuli, regulariter dextrorsum & sinistrorsum moveri apta sit. Lamina Orichalcea N. in medio cava est, & duas habet cochleas O. Hujus laminæ beneficio ferrula, cum instrumentum planè fuerit compositum, æqualiter hinc indè ducitur.

FIG. IV. est *Lamella orichalcea*, cum duabus materculis, quas suprâ nodulos vocavi.

FIG. V. est *Rotula semidentata* P. & dimidia capsula Q. una cum tribus foraminibus R. quibus tres cochleas *Fig. III.* recipit, cum nodis seu materculis tribus S. firmatas.

FIG. VI. est *Clavis*, qua instrumentum in suas partes dividitur, & iterum ex iis componitur.

Lit. T. *Axin* notat, quæ capsulam & rotulam in parte averfa perforat: V. verò *Manubrium* indicat.

T A B U L A VI.

De Serrulis rectis, & variis scalpris, quibus cranium vel cariosum vel fissum abraditur.

FIG. I. & II. sunt *Serrulae rectae*, quibus alii interstitia foraminum modiolis in cranio factorum intercidunt, scissuras capillares ac non penetrantes abolent, & aciem cranii abradunt.

FIG. III. *Galen. l. 6. meth. med. c. 6.* tria scalprorum genera describit, *primum* cavum, *κύκλιον* seu *Scalprum excisorium* appellat, cujus delineationem supra *Tab. II. Fig. IX.* vidimus: *alterum*, quod in ima sui parte *lenticulam* refert, quod *Φανωτόν* vocat: Cujus usum & delineationem, *Tabulá modò citatá Fig. VIII.* descriptam & depictam habemus: *tertium* radendo idoneum, quod *Græci ξυστέρα*, *Latini Scalprum rasorium*, & *Barbari Raspatorium* nuncupant. Hoc tertio scalprorum genere recentiores utuntur, in tentandis & abradendis fissuris cranii capillaribus: seu de penetratione dubiis, ejusque varias, pro ratione sedis aut rimæ, formas excogitarunt. Cavam scilicet, ut *Fig. III. IV. V. & VI.*, semilunarem ut *Fig. VII*, acuminatam ut *Fig. VIII* & denique planam *Fig. IX. & X.* *Chirurgus scalpra, cujusvis formæ ad minimum quatuor, semper parata habeat, ne ex indigentia aliundè ea petere cogatur, aut occasionem operandi, quam præcipitem esse nemo non ignorat, cum patientis periculo, & famæ suæ naufragio perdat.* Cum os cariosum in partibus extremis, femore, tibia, humero & cubito, deradendum est, scalpra his majora & validiora parari debent. Conficitur autem unumquodque scalprum ex Chalybe optimè depurato, ut aciem acquirat, qua promptissimè abradat. Scalpris veteres omnibus & singulis suum proprium manubrium adaptarunt: recentiores contra, *sed meo judicio minus rectè*, unicum manubrium parant, ex ligno vel ossibus, in cujus imo foramen cochleatum habet, quo omnium scalprorum caudas similibus cochleis gaudentes excipit, ut ex *Fig. III. & reliquis* patet.

T A B U L A VII.

De variis ad parandum in nucha setaceum Instrumentis, forcipibus scilicet quatuor, acu, & setone armato.

FIG. I. est *Forceps*, quæ propè foramen superius, quod neque nimis latum, neque nimis angustum est, *cavitatem habet amplam & circularem, annulumque ferreum*, qui instrumentum seu forcipem ex se stringit, cum necessarius, quando Chirurgus famulum non habet, qui sibi acum optimè ignitam, ad parandum in nucha setaceum, porrigit.

FIG. II. est *Forceps*, quæ superius similem habet cavitatem, *at ob defectum annuli, non ex se, sed à Chirurgo, quantum satis est, stringitur.* His forcipibus utuntur, quando occiput perforandum venit valdè carnosum & pingue: quibus cutis apprehensa, cum crassa sit, circulum ingreditur, ut non elabatur.

FIG. III. est *Forceps*, quæ *neque cavitatem, ut Fig. I. & II. neque annulum ut Fig. II. habet:* eâ Chirurgus macilentorum nucham apprehendit, donec acu candefacta, & à ministro porrecta, cutim perforarit.

FIG. IV. est *Acus* pro setaceo, quæ neque nimis longa, ne cuspis foramen oppositum fallat, sed palmam æquat; neque nimis tenuis, neque nimis plena, sed foraminibus prædictarum forcipum paulò minus respondet: undè benè ignita & candens quam citissimè pertransit, setaceumque ferè citra dolorem perficit.

FIG. V. est *Puntale* longum & angustum, setonem seu funiculum rotundum, ex serico purpureo adstrictum habens, qui ad medietatem traductus, in foramine relinquatur. Puntali affixus est globulus cereus, ut sine mora & dolore transeat.

FIG. VI. VII. VIII. & IX. sunt *Ferramenta* sine manubriis varia, quibus benè candentibus occipitium in infantibus & puerulis, (in quibus epilepsiæ, apoplexiæ, & vertiginis signum aliquod apparet), in Italia frequentissimè comburitur. Eadem inustio quandoque auxiliatur adultis, cum hujusmodi affectibus corripiuntur.

FIG.

FIG. X. est *Forceps ex se stringens*, qua apprehenditur cutis, si setaceum sectione parandum est: hoc instrumentum dimidia parte majus sit oportet, quam hic depictum cernitur; scalpellus autem forcipi huic respondens, & iusta magnitudine depictus, videatur infra *Tab. XXI. Fig. VI.* & apud *Guilhelm. Fabricium Hildan. cent. I. obs. 40.*

T A B U L A VIII.

De Instrumento crinali, acubus argenteis ad depositionem cataractæ idoneis, annulo oculum firmante, specillis, scalpello falcato, hamulo acuto, & vasculo vitreo oculis imponendo.

FIG. I. est *Instrumentum crinale*, curvum & interius gossipio & syndone nigra obductum, quod exterius præter duas fibulas & ligulas annexam habet claviculam umbellatam, qua sinus in oculi majore angulo comprimitur. Hoc instrumentum excogitavit *Hieronym. Fabr. ab Aquapendente*, cujus mentionem facit, *de Ægyptope per Chirurgiam curanda.*

FIG. II. duas monstrat *Acus argenteas*, ad suffusionem deponendam factas, quæ manubrio argenteo & octagono inseruntur, quod utrinque habet glandem perforatam, per quam acus argenteæ transeunt.

FIG. III. est *Manubrium* illud apertum, cujus acus ex una parte inseritur, ex altera cochlea non nihil conspicitur.

FIG. IV. est *Acus* ad curationem cataractæ accommodata, cum manubrio & vagina argenteis.

FIG. V. est *Annulus æneus* (alii laudant *plumbeum*) ad firmandum oculum pro excisione Pterygii, aliisque operationibus in oculo peragendis.

FIG. VI. est *Specillum* oblongum, teres & argenteum, ut pro necessitate possit inflecti: cujus alterum extremum latius est, alterum verò globulum habet rotundum & politum. Lata specilli parte, quam *Celsus l. 7. c. 7. de Ancyloblepharo* oculorum vitio specillum adversum vocat,

cat,

eat, non solum curatur palpebrarum coalitus, verum etiam pulveres & plagulæ unguentis illitæ ulceribus applicantur: globosam partem Chirurgi ad perscrutandum vulnere & fistularum statum.

FIG. VII. est *Specillum compositum* ex lato ad dictos usus, & cochlea acuminata quæ gossipio obvolvitur, pro deterfione fordium, in vulneribus, ulceribus ac præsertim fistulis.

FIG. VIII. est *Scalpellus falcatus*, ex una tantum parte incidens, cujus mucroni argenteus affixus est globulus. Hoc scalpello utitur *Eraclides Tarentinus* & *Celsus* pro separatione palpebrarum, quæ coiverunt cum tunicis oculi.

FIG. IX. est *Hamulus acutus*, & mucrone paululum intus recurvatus, qui tam ad palpebram attollendam, quam oculorum unguem levandum, maxime est idoneus.

FIG. X. est *Vasculum oculare*, vitreum, oblongum & ex crystallo conficiendum, ita ut exacte orbitæ oculi respondeat, & medicamenta per infundibulum immissa contineat, ne defluant. Hoc instrumentum oculare invenit, & fusius descripsit *Hieron. Fabritius ab Aquap. de suffusione*, qui videatur.

T A B U L A IX.

(Olim Tab. I. Auctuarii.)

De Modiolo fœmina in latere pertuso, scalpro incisorio, scalpello acuto & ancipite, instrumentis variis ad uvulæ affectus varios necessariis.

FIG. I. est *Modiolus fœmina in latere pertusus*, ut scobs immisso per foramen stylo extrudi possit. Modiolus mas tali foramine non indiget, quoniam tamdiu non circumducitur, donec scobem colligat.

FIG. II. est *Scalper incisorius*, quo, ut & malleo plumbeo majores nostri eminentias cranii acutas separarunt. Recentiores & hac ætate prudentiores Chirurgi loco mal-

mallei & scalpri ad dictam operationem feliciter utuntur forcipibus.

FIG. III. est *Scalpellus acutus & anceps* ad excisionem Ægyptiopis paratus, habet etiam manubrium osseum, quo Unguis ab oculo & Tumores tunicati à partibus, quibus inhærent, commodè separari possunt. Hoc manubrium *Corn. Celsus* intelligit, l. 7. c. 17. de tumoribus tunicatis dicens: *tum scalPELLI manubriolo tunica* (quæ post incisionem cutis protinus alba & intenta se ostendit) *diducenda à cute & carne est, ejiciendaque cum eo, quod intus tenet.*

FIG. IV. est *Canalis ex ferro obliquus & ad extremitatem (f) perforatus, qui faucibus immittitur, ne partes vicinæ lædantur, quando post abscissionem uvulæ corruptæ, vel nimium auctæ, sanguis enormiter profluens inustione est compescendus.*

FIG. V. est *Cauterium actuale*, quod præcedenti canulæ immissum, *instar catenæ* pro Chirurgi lubitu & necessitate affectus potest incurvari, vel ad tangendam saltem uvulam corruptam, vel ad sistendam diminutæ hæmorrhagiam.

FIG. VI. est *Manubrium osseum*, foramine præditum trochleato (*) quo catenæ caudam torculatam (a) recipere potest. Hoc cauterium, quod tribus descripsi figuris, Chirurgi imprimis *Patavini* substituunt fistulæ & stylo, quæ *Fabricius Hildanus* ad dictos usus *cent. 2. obs. 21.* commendat.

FIG. VII. est *Scalpellus separatorius*, quo tumores in ore tunicati radicitus excindi queunt.

FIG. VIII. est *Instrumentum Hildani cent. 2. obs. 22. aureum*, cui spongiola adnecti potest, ad obturandum erosi palati foramen, quod in nasi cavitatem penetrans prohibet sermonem articulatè & distinctè proferri. Vid. *Ambros. Paræus l. 22. c. 4.*

FIG. IX. est *Commune oris Speculum*, quo lingua à Chirurgis sæpissime deprimitur ad affecti oris vitia saltem inspicienda. Hujus speculi annulus acie præditus est, qua absterguntur crassiora linguæ excrementa, quæ in febribus ardentibus ipsi ut plurimum tenaciter adhærent.

FIG. X. est *Instrumentum argenteum*, quo Chirurgi moderni *infantum recens natorum linguam faciliè elevant, elevatæ-*

vataeque majus vinculum acutissimâ forficulâ tutò incidunt.

FIG. XI. & XII. exhibent *Instrumentum chirurgicum pro Uvula abscindenda* novum, quod *Thomas Bartholinus cent. 2. obs. anatomic. 88.* describit, & commendare videtur sequentibus verbis: Incolis Norwegiæ familiaris est catharrus, qui hyemali tempestate ad fauces & uvulam destillans hanc in tantam molem extendit, ut suffocationis periculum afferat, nisi maturè huic malo succurratur. Confugiunt verò medicamentis deficientibus ad manuum operam, forficeque quocunque obvio tumorem prolapsamque uvulam abscindunt sine ullo aut vitæ aut vocis dispendio. Sanguinem autem profluentem statim sedant pulve ex farina & aqua. Domestico morbo ut occurrant, nihil non tentant. In quem usum Rusticus quidam *Norwegus, Canutus, Thorberni in Diœcesi Bergensi*, ingenio minimè plebeio, excogitavit nuper instrumentum singulare, magna celeritate & dexteritate nictu oculi uvulam tumidam excindens, quod ad *Wormium* nostrum Magnum non ita pridem transmissum operæ duxi pretium, & Lectorum oculis depictum exhibere, & brevibus describere.

Lamina ferrea, oblonga & angusta, undecim unciarum longitudine, in extremo manubrio exornatur globulo ad firmiorem apprehensionem, paulatim deinde amplior circa medium fermè duarum unciarum latitudinem acquirit, hinc ascendens quadratam constituit capacitatem unius unciae cum dimidia longitudine, cui inferitur lignum planum ad linguæ deprimendæ figuram efformatum, dolatumque, tres circiter uncias longum, in extremitate rotundum, per ambitum circularem rimam præditum profunda, pro ferro acuto & incurvo recipiendo, quod ferrum machinis quibusdam ab altera parte laminæ extendi & exseri pro lubitu potest, ac uvulam abscindendam comprehendere inter ferri aciem & laminam ligneam. Altera hujus instrumenti facies clavum habet mobilem, qui ferreum funiculum una extremitate sibi annexum extendit vel retinet retractum, donec laxari usus postulat. Retinacula duo huic clavo adhærent, quorum unum extensum firmat clavum, alterum compressum laxat.

Interiori facie machinæ bellicæ speciem refert, ex-

teriore vero plana spatulæ similis, quæ nonnihil incurvæ & linguam deprimit, & Chirurghi visum non impedit, imo tegit subjectum machinæ clavum & retinacula, ut æger timidus nihil mali suspicari possit. Commodum omnino Organon, & his aliisque usibus accommodum. *Celsus* Volsella utebatur, cujus incommoda recenset *Aquapendens in oper. Chirurg.* qui Forficulam eligit. *Hildanus cent. 2. obs. 21.* onerosum instrumentum ad uvulam depinxit & descripsit, quò tardior fit operatio, ægro non ita jucunda, Chirurgus denique operanti molestus.

Modus applicandi hic est: Primò clavo sublato elevatur quoque ferreus funiculus clavo alligatus, hinc funiculus sequax sursum pellitur, & ex extrema ligni rotundi rima protruditur, spatiumque relinquit pro excipienda uvula tumida. Hoc modo præparatum instrumentum aperto ore per Chirurghum linguæ superponitur, planâ parte sursum vergente, asperâ vero, ne machinas æger videat, deorsum spectante. In fauces eo usque protrudatur organon, donec uvula inter ferreum funiculum incurvum acutumque & ligneum circulum comprehendatur. Apprehensâ uvulâ, digito tangendum est retinaculum secundum, ut in locum clavus redeat, retrahatque annexum funiculum ferreum. Dictum factum concidente clavo & retracto funiculo, acutus ille circulus rimam suam repetendo uvulam comprehensam rescindit. Commodum instrumentum etiam aliis in corpore tumoribus & verrucis extirpandis, quod incredibili celeritate, ægris nihil cogitantibus, timentibus nihil, omnia absolvit brevissimè, nihil minus quam rus olet. Ut rudi penicillo adumbraretur, sculptorem advocavi. Prima figura instrumentum exhibet clavo adhuc laxato, & in rima sua funiculo ferreo latente. Altera figura clavum elevatum monstrat, funiculum sursum protrusum & ad excipiendam uvulam paratum. Singularem instrumenti particularum indicem signatæ literæ edicunt.

a a a a a Ferrea lamina.

b b Lignum rotundum.

c c Clavus machinæ.

d d d d d d d Ferreus funiculus, circa laminam & lignum repens.

e e

- e e* Ferreus funiculus circa clavum alligatus.
ε Ferrei funiculi incurva pars, interius acuta.
f Spatium inter funiculum & lignum.
g g g g Retinaculum clavi primum, firmans.
h h h h h h Retinaculum secundum, retrahens.
i i Capulus organi ferreus.
k k Globulus extremus capulo appositus.

Vid. Tab. XXXII. Fig. I. II. & Tab. XXXIV. Fig. IV.

T A B U L A X.

(*Olim Tab. IX.*)

*De Forcipe ad polypum recta, & curva: can-
 nulis, quæ naribus immittuntur, cum suo
 stylo: instrumento, quo abscinditur uvula: co-
 chleari uvulæ relaxatæ admovendo, dilatorio
 oris, & rostro gruino obtuso.*

FIG. I. est *Instrumentum Hieronym. Fabritii ab Aqua-
 pendente, pro Polypo extrahendo, rectum, ex chalybe
 confectum, extrinsecus convexum & intrinsecus conca-
 vum, quod aciem habet introrsum recurvatam, quâ ni-
 hil aliud valemus incidere, quam polypum jam appre-
 hensum; vel clitoridem, Tab. XLIII. Fig. I.*

FIG. II. est *Instrumentum incurvatum, quo inciditur
 & extrahitur polypus, qui per narium foramina in pa-
 lato ad fauces tendit, & suffocationem minatur.*

FIG. III. est *Cannula ex ferro solida, quæ naribus
 tam altè immittitur, ut ulceris, quod *Oxænam* vocant,
 adæquet longitudinem; postea cannulæ huic omninò in-
 tegræ, nullibique perforatæ, inditur stylus ferreus &
 bene ignitus, quo cannula calefit, & ulcus exsiccat.*

FIG. IV. est *Cannula ad latus perforata, pro callo per-
 duro ulceris in narium latere existentis, per cauterium
 actuale consumendo, aut osse corrupto maximè exsic-
 cando, idonea.*

FIG. V. est *Cannula in summitate foramen habens, quæ
 naribus inditur, quando post incisionem, & extractio-
 nem polypi, sanguis nimium profluens Chirurgiâ per in-
 sultionem sistendus est: præterea usurpatur, cum sum-
 mitas*

mitas narium, pro offis corrupti remotione, aduri debet.

FIG. VI. est *Stylus* ferreus, qui benè candens dictis cannulis immittitur, statimque retrahitur: quæ immissio & retractio toties repetenda est, quoties necessarium fuerit. Ad operationem hanc citò perficiendam, Chirurgus ad minimum duos in promptu stylos habeat, quos alternatim candefactos cannulæ immittat. *Notandum* verò, quod vasculum oculare *Tab. VIII. Fig. X.* atque hæc cannulæ naribus immittendæ, in justa magnitudine depingi nequeant, quoniam pro ratione ægrorum & magnitudine locorum affectorum debent confici. *Vid. Tab. XVIII. Fig. I. II. III. IV.*

FIG. VII. est *Instrumentum*, quo *abscinditur uvula, orichalceum*, quod in parte superiore circulum habet non nihil excavatum *A.* in inferiore fistulam *B.* per quam fili (postquam in seminodum circumvolutum *E.* & in concavum annuli, ne hinc inde vacillet, repositum fuerit) extremum *C.* mediante stylo superius perforato *D.* trahitur: alterum fili extremum, per duos circuli annexos annulos *F. C.* ducitur, & inferiori fistulæ annulo *H.* alligatur. Hoc instrumentum primus invenit & descripsit *Guilhelm. Fabritius Hildanus cent. 2. observ. 21.* quo correcto uvulam militis Cæsariani, à Lue Gallica infectam & corruptam, absque negotio ligavi, & bono cum successu abscidi, *Ulmæ die 8 Junii anno 1637.*

FIG. VIII. est *Instrumentum uvulæ relaxatæ admovendum*, pariter *orichalceum*, cochlear nempe parvum (*u*), (dimidio autem majus debet parari, quam delineatum est), cujus manubrium (*x*) fistulosum, & novem pollices longum, inferiori cochlearis parti annectitur. Hoc cochlear pulveribus adstringentibus & digerentibus mixtis repletur, & uvulæ relaxatæ submittitur: deinde Chirurgus ore arripit fistulæ basin, & inflando pulveres columellæ & palato undique aspergit.

FIG. IX. est *Instrumentum oris dilatatorium* cum cochlea, ex *Paræi libr. 9. c. 25.* delineatum, quo dentes contracti, valideque commissi diducuntur, ut cibus præberi possit, ne fame pereat æger.

FIG. X. est *Rostrum gruinum*, dentatum, & in angulum obtusum directum, globulis, & peregrinis corporibus, arripiendis, & è vulneribus extrahendis idoneum. *Vid. Tab. XII. Fig. III. et VI.*

T A B U L A XI.

(Olim Tab. X.)

De Instrumento Volsellæ simili, cannula faucibus immittenda, forcipe pelicani, rostro corvino, vectibus trifidis, & infundibulo.

FIG. I. est *Instrumentum*, Acantabolo Tab. IV. Fig. I. simile, forceps nimirum in semicirculum recurvata, dentata, & in apice nodulo donata, qua ossicula, spinæ, aliæve res extraneæ, in his faucibus infixæ, solent eximi. Quando *Clariff. Hieron. Fabritius ab Aquap. in fauciæ Chirurgia*, Acantaboli mentionem facit, intelligit instrumentum aliquod oblongum & tenue, quod duplex, alterum rectum Tab. X. Fig. X. adumbratum; alterum recurvum, quale hoc est: utrumque tamen ob arripiendî & extrahendi facultatem Volsellæ nomen meretur.

FIG. II. est *Cannula argentea*, ut faucibus immitti queat, incurvata, crassitie pennæ oloris, & longitudine unius pedis cum dimidio, vel circiter. Est undique perforata, & in sua extremitate spongiam, magnitudine avellanæ, novam & firmiter alligatam habet, quâ ad spinas è faucibus & medio œsophago trahendas felici successu utitur *Guilhelm. Fabritius Hildanus Cent. I. Obs. 26.* ubi docet operandi modum per cannulam hîc depictam.

Sequentia ferramenta usurpantur ad dentes perforatos, aut mobiles, aut vehementissime per intervalia dolentes, sub acerbissimo doloris paroxysmo eximendos: unde

FIG. III. est *Forceps*, *Pelicanus* dicta, quoniam rostro pelicani volucris assimilatur: eo autem utuntur ad extrahendos dentes molares.

FIG. IV. est *Forceps dentaria communis*, Italis *Cagnolo* appellata, quod firmum canis morsum imitetur.

FIG. V. est *Forceps*, *rostrum corvinum* referens: qua dentium radices extrahuntur: de qua *Cornel. Celsus* (*quænti veluti in omnibus Chirurgiis mirabilem, nocturna versare manu, versare diurna consulit Fabrit. ab Aquap.*) l. 7. c. 12. *de dentibus* ita scribit: Quotiescunque dente exempto radix relicta est, protinus ea quoque ad id factâ forcipe, quam Græci *πιζάρπαιον* vocant, eximenda.

FIG. VI. & VII. sunt *Forcipum dentariarum effigies*, quæ valent ad dentes evellendos, quibus neque pellicani, neque forcipis communis opera potest opitulari.

FIG. VIII. & IX. sunt *Vectes*, *trifidi* appellati, quod plerumque tres cuspides habeant, ad protrudendos & excutiendos dentes incisivos, & caninos, qui maxillarum alveolis simplici radice infiguntur.

FIG. X. est *Dentiscalpium*, quo separatur gingiva à dentibus, ut minori cum molestia & periculo evellantur. Ut igitur dentis evulsio feliciter succedat, observatis observandis, humili in loco collocetur æger, capite inter Chirurgi crura inclinato: tùm Chirurgus dentem extrahendum altius quasi circumradat, separando gingivam dentiscalpio: qui si à gingiva liberatus vacillet, concutiendus, & submisso vecte protrudendus est. At si tenacius hæreat, neque post concussionem moveatur, forcipibus dentariis (nunc hac, nunc illa, prout dentis magnitudo, figura & situs, postulare videbitur) excipiendus & evellendus. In harum forcipum dentariarum usu (inquit *Ambros. Paræus l. 16. c. 27.*) exercitatum & industrium dentispicem desiderem, his enim nisi qui solerter uti noverit, committere vix poterit, quin tres unica concussionem dentes excutiat, eo sæpe inconcussio & relicto, qui dolorem movet.

FIG. XI. est *Infundibulum seu fistula argentea*, cujus pars angustior inter gingivas ægri, qui arctè constrictos habet dentes, extremas ponitur; latior verò cibum liquidum & potum excipit, atque ad œsophagum demittit.

T A B U L A XII.

(*Olim Tab. XI.*)

De alia Forcipe cum rostro psittacino & corvino, speculo oris, instrumento ad incidendas carunculas oris, & rostro gruino recto.

FIG. I. est *Forceps alia cum rostro psittacino*, qua utimur in fracturis cranii, quando frustulum ossis, quod membranas cerebri vel pungit, vel deprimit, auferendum.

FIG. II.

FIG. II. est *Instrumentum cum rostro corvino*, in eundem finem affabre factum: *Notandum* verò, quod ambæ hæ forcipes, tertia parte majores, quam depictæ sunt, debeant confici.

FIG. III. quid sit, ex *Tab. X. Fig. X.* constat.

FIG. IV. est *Speculum oris*, quo deprimitur lingua & maxilla inferior, ut oris vitia exactè perspici, & idoneis tam instrumentis quàm medicamentis tractari possint. In primis autem conducit, ut eo furiosorum & attonitorum dentes diducti serventur, donec cibus & potus sufficiens fuerit deglutitus.

FIG. V. est *Instrumentum incisorium* instar forcipis, quo excinduntur tumores & carunculæ oris.

FIG. VI. est *Forceps cum rostro gruino*, dentata & re-
cta, quæ *Volsellæ* vices agere potest, ut illa *Tab. X. Fig. X.*

T A B U L A XIII.

(Olim *Tab. XII.*)

De Σκολοπομαχαίρις seu Scalpellis falcatis, cultro ancipite, acu longissima, siphone aureo, scalpello annulari, cannulis alatis ac perforatis, fistula aurea meatui urinario immittenda, & instrumentis, quibus hydropicorum venter & scrotum aperitur.

FIG. I. est *Scalpellus*, Σκολοπομαχαίριον à Græcis nominatus, ob rostrum illius avis, quæ Latinis *Gallinago*, & Græcis Σκολόπαξ dicitur, nempe longus, & ad cuspidem palulum incurvatus veluti rostrum scolopacis. Hoc scalpello dilatantur vulnera thoracis nimis angusta, & aperiuntur abscessus magni. Eundem laudat *Fabrit. ab Aquap.* pro apertione abdominis hydropicorum infra umbilicum ad aquam emittendam. Nota, hic scalpellus pro dilatatione vulneris in thorace requirit globulum (qualem ex argento scalpellus *Tab. VIII. Fig. VIII.* habet) ferreum in mucrone, ne pulmones cusptide scalpelli offendantur.

FIG. II. & III. sunt *ScalPELLI ad mucronem recurvati*,
B 3 &

& scolopomachærii Græcorum formam referentes, quibus fistulæ in habitu corporis mediocres commodè inciduntur, unde etiam *Συριγγότομοι* appellari solent.

FIG. IV. est *Scalpellus falcatus*, qui Italis vocatur *Gammaut*, & incidit ex parte cava, retusus in parte gibba est. Hoc frequentissimè utor ad omnem incisionem, quæ passim fit in omni apostemate, præcipuè verò in parvis incisionibus. Hic scalpellus habet manubrium osseum, quod commodum est, ad dividendum ac separandum aliquid ab aliquo: unde *Celsus. l. 7. c. 17. de tumoribus tunicatis* dicit: tum scalpelli manubrio tunica (quæ post incisionem cutis protinus alba & intenta se ostendit) diducenda à cute & carne est, ejiciendaque cum eo, quod intus tenet: hoc diducitur quoque pericranium à cranio, & unguis ab oculo.

FIG. V. est *Scolopomachærium* sine manubrio.

FIG. VI. & VII. sunt *ScalPELLI ancipites*, qui ad extremitatem referunt formam foliorum myrti: iis utimur ad mammas mulierum cancro affectas abscindendas.

FIG. VIII. est *Acus acutissima*, longa & anceps, quæ mammæ auferendæ trajciuntur in basi.

FIG. IX. est *Canalis ex auro Ungarico* paratus, & plurimis foraminibus perforatus.

FIG. X. est *Stylus* ex eâdem materiâ confectus, qui cannulæ priori immittitur, ut ex duabus figuris unicum fiat instrumentum, quod in vulneribus thoracis pro Siphone utiliter applicatur, & sanguinem ex thoraçe non concretum, aut pus tenue, trahit. Instrumentum hoc tractorium in angulum rectum vel obliquum flecti, & thoraçi per vulnus, casu vel studio factum, immitti potest, ut sanguinem nondum concretum vel saniem contingat: Chirurgus extrahat stylum ex canali, & statim profluat de canali materia in thoraçe contenta. Hic trahendi modus ex thoraçe materiam tenuem, ubi sectio inter 5. & 6. juxta *Paulum*, vel inter tertiam & quartam costam juxta *Hippocr.* propter virium debilitatem vel aliud prohibens non conceditur, optimè succedit.

FIG. XI. est *Scalpellus ille recurvus*, qui *annulo aureo* potest abscondi: inciduntur hoc apostemata in facie aut gena pueorum, & in mammis foëminarum timidarum, ne conspicientes scalpellum perterresiant, & ita incisionem abscessus prohibeant.

FIG. XII. XIII. XIV. & XV. sunt *Cannulae* magnitudine differentes, *alatae*, & pluribus foraminibus perforatae, ut vulnus thoracis teneant apertum. Sunt *alatae*, ne vulnere immiffæ, dum æger spirat, thoracem ingrediantur: tot verò foramina habent, ut ex omnibus, prout opus erit, possit exire colluvies.

FIG. XVI. est *Fistula* ex auro Ungarico fabrefacta, quæ ante excretionem urinæ *meatui urinario immittitur*, ut per eam exeat urina, atque ita leniatur sævissimus ille dolor & ardor, quem sentiunt ægri, quando urinam sine cannula reddunt, ob ulcus ex Gonorrhæa virulenta subortum in meatu urinario.

FIG. XVII. est *Instrumentum acu tricuspide (a)* & *cannula alata (b)* constans, quo hydropticorum umbilicus, & in hernia aquosa scrotum perforatur, ad emittendam aquam. Hoc instrumentum intruditur usque ad cannulæ asterismum, postea acus retrahitur, & cannula sola ad alam intrusa in abdomine relinquitur, absque omni periculi metu.

FIG. XVIII. est *Cannula sola*, & sine acu depicta.

FIG. XIX. est *Acus sola* extra cannulam posita.

FIG. XX. est *Acus rotunda cum suo tubulo*, quâ, in defectu acus tricuspidis, pari securitate perforatur hydropticorum umbilicus, & herniosorum scrotum aquâ repletum.

FIG. XXI. est *solus acus rotundæ Tubulus*.

FIG. XXII. est *sola Acus rotunda*.

T A B U L A XIV.

(Olim Tab. III. Auct.)

De Instrumentis, quibus in castratione, calculi extractione, membri amputatione, digitorumque conjunctorum separatione, Chirurgus utitur.

FIGURA I. est *Scalpellus rectus*, & instar novaculæ ex una tantum parte incidens, ex altera vero retusus, quo solo Lithotomus Ulmenfis cutim inguinis & scroti, ad longitudinem duorum, trium, aut quatuor digitorum transversorum, pro separatione peritonæi, & ex-

tractione testiculi peritonæo inclusi dextrè solet incidere. Nonnulli prædictam inguinis incisionem scalpello falcato tentant, eamque, si nimis angusta fuerit, rectà versus scrotum sufficienter producant.

FIG. II. est *Instrumentum orichalceum*, quod Castratores non immerito *Retinaculum* vocant: prohibet enim, ne intestina extra abdomen in peritonæi processum à scroto jam separatum acu perforandum, filo constringendum & forcice abscindendum, prolabantur.

FIG. III. est *Acus filum validissimum trabens*, quo Castratores, in cura Enterocæles herniarumque aliarum processum peritonæi à scroto separatum, sufficienter attractum, & elevatum immediatè supra applicitum retinaculum tutissimè perforant. Funiculus hic (a) non est filum simplex, sed ex viginti ad minimum filis simplicibus compositus, & cera leviter obductus, quo processus peritonæi perforatus ante abscissionem arctissimè constringitur.

FIG. IV. est *Forfex communis*, quo processus peritonæi à scroto separatus, acu perforatus, filoque constrictus, concluso cum testiculo abscinditur.

FIG. V. & VI. sunt *Unci*, quibus in minori apparatu extrahitur calculus, digitis ultra vesicæ collum protrusus, & scalpello detectus. Ambo ab externa parte, qua corpori junguntur, læves sunt, ab interiore vero, qua calculum attingunt, asperi. Posterior in medio divisus, post immisionem beneficio cannulæ (f) retractæ, dilatari potest, ut calculum eximendum melius comprehendat.

FIG. VII. est *Forceps*, quæ extra lævis, & intus aspera est, & requiritur, quando vulgaris calculi extractio uncis modo delineatis perfici nequit.

FIG. VIII. est *Scalpellus instar spathe anceps*, quo Lithotomus C. R. sectionem suam supra calculum, digitis ultra collum vesicæ protrusum, instituere solet.

FIG. IX. est *Serra acutissimis dentibus prædita*, cujus aliquot tractibus os magnum, à mollioribus tamen partibus benè liberatum, Chirurgus exercitatus citò resecat. *Notandum*, quòd serra hæc forcexque superior multo majores parandæ sint, quam hic depictæ fuerunt.

FIG. X. est *Novacula dorsum habens latissimum*, quâ pars amputanda in vivis infra strictam ligaturam ut plurimum inciditur usque ad os, serræ superioris acie ressecandum.

FIG. XI. est *Scalpellus ex lamina tenuissima, æquali &*

undique acuta *confectus*, quo Chirurgi manus & pedis digitos, vel à natura conjunctos, vel ob ulcus malè curatum conglutinatos, facilè separant.

T A B U L A XV.

(Olim Tab. XIII.)

De Siphone cum tubo recto, & incurvato; matriculari, & auriculari: fistula enematum, pileolo argenteo, & candelis cereis.

FIG. I. est *Sipho*, ad extrahendum & infundendum aliquid sæpè necessarius, qui hic tubum curvum habet annexum, rectum verò FIG. II. potest recipere, quando curvus ad extrahendum aut infundendum non est aptus.

Huic Siphoni interdum accommodatur tubus FIG. III. plurimis foraminibus perforatus, quem *Græci & Galenus l. 9. de compos. med. sec. loc. c. 8. & l. 5. meth. med. c. 5. Metrenchyta* nominant. Hoc fœminæ, quæ negotium immittendi clysterem in uterum aliis præ pudore non facile concedunt, sibi ipsis liquores pro curatione variorum affectuum uteri, & ejus vaginæ, varios, commodè applicant.

FIG. IV. est *Sipho auricularis, Otenchyta* dictus, quo liquores in auditus organa, pro ulcerum deterfione & consolidatione, infunduntur.

FIG. V. est *Enterenchyta*, Canalis nempe orichalceus in formam *καθηῆρος* recurvatus, quem parari curent illi, qui sibi ipsis clysterem applicare malunt, quam ab alio quovis accipere, præsertim, si ob intestinorum, præcipuè verò recti, vitia, creber enematum usus requiritur.

FIG. VI. est dicti Canalis seu fistulæ incurvatæ *Clavis* B. Fig. V. cujus beneficio liquor Enematis in vesica quæ circa lit. A. Fig. V. vulgari modo alliganda, ad libitum ægrotantis retinetur, prout canalem claudit & aperit.

FIG. VII. est *Clavicus umbellatus*, C. Fig. V. qui clavi B. Fig. V. intorquetur, ne aliquid de clystere, in circumrotatione clavis, possit elabi, quod lintheamina

inquinet. Hoc instrumentum, ut cuilibet aperiatur, multum differt ab eo, quod *Johann. Heurn. in sua method. ad praxin medicam. cap. de Clysteribus, & Guilhelm. Fabrit. Hildanus centur. I. observat. 78.* depingi curarunt, ad clysteres in alvum injiciendos.

FIG. VIII. est *Pileus argenteus*, & ubique perforatus, qui exulceratis mammarum papillis applicatur, ut infantem nutrices absque molestia lactare possint. Usurpatur insuper hic pileus in vulneribus thoracis; postquam enim cannularum prædictarum aliqua thoraci fuerit immissa, & particula Spongiæ orificio cannulæ propè alam indita, superponitur pileus, ut materia, omni quasi momento, per ejus foramina paulatim, & sine virium jactura, transsudet.

FIG. IX. & X. sunt *Candelæ*, ex filo forti duplicato & *Cera alba* (cui modicum *Terebinthinæ* additum sit, ne tam facile frangantur) *parandæ*, quæ usurpantur ad suppressionem urinæ, ex caruncula in meatu urinario existente, curandam. *Candela Fig. IX. fracta est, ne in extractione candelæ frustulum ceræ, quæ nonnunquam in medio filum non habet, in meatu relinquatur, & ischuria augeatur: quare portionem fractam ad ellychnii extremitatem Chirurgus forcipe abscindat, deinde meatui urinario, quantum opus erit, immittat candelam, oleo amygdalarum dulcium illitam.*

T A B U L A XVI.

(Olim Tab. XIV.)

De Syringotomis, acu, quâ pertunditur scrotum post sectionem herniæ Nurfinam, & fundus fistulæ declivioris: cathetere, itinerario, & duobus instrumentis, quibus glandes è sclopetorum vulneribus trahuntur.

FIG. I. est *Scalpellus recurvus*, qui parte interna (a) aciem habet, & externa (b) est retusus, *Syringotomus* scilicet, ex altera extremitate (c) pungens & incidens, quo utimur in fistula quavis unum foramen habente, ut

finis

finis fistulæ perforetur, & postea ab uno ad alterum foramen incidatur interstitium: ad hujus cuspidem infigere oportet globulum ex cera alba formatum, quo fistulæ immissus scalpellus, sine omni obstaculo, dolore & noxa, ad fundum perveniat.

FIG. II. & III. sunt *Scalpelli Syringotomi*, quorum uterque altera extremitate obtusus est, & globulum ex ferro lævigatum obtinet: His inciditur fistularum penetrantium totus ductus.

FIG. IV. est *Scapellus Syringotomus*, quo dilatantur vulnera abdominis, ut intestina prolapsa & flatibus turgida commodè reponi possint. Globum habet in altero extremo multò majorem, quam scalpelli duo priores, ne vulnere intrusus intestina lædat.

FIG. V. est *Acus*, seu *Instrumentum* ferreum, aciem ancipitem habens, quod *Nursinii* meo tempore in Italia hac in Chirurgia (quæ bernias curat cum excisione testiculi) maxime exercitati, eoque nomine celeberrimi Castratores, per inguinis vulnus ad scroti fundum demiserunt, quem instrumenti cuspidem (cui perpetuò ceræ albæ exiguum globulum annectere oportet, ob rationem supra allatam) perforant, quo purulenta materia, quæ per inguinis vulnus ad scrotum descendit, expurgetur. Hæc operatio, quoniam satis est horribilis, & maximo vitæ periculo non vacat, (quod illius auctores optimè norunt, unde curandas suscipiunt ut mortuos), Chirurgiæ studiosis alium eumque tutum hujus instrumenti usum aperiam. Inciduntur eo feliciter fines sinuum declives, quorum causa fistulæ expurgari nequeunt, nisi æger ita situetur, ut pedes sursum & caput deorsum convertat, ac materia dein proprio motu emanet. Notum enim est, sinus illos, qui callum nondum contraxerunt, de quibus etiam hic sermo est, medicamentis solum agglutinantibus, & fascia convenienti posse curari, modò materia in sinu collecta exitum quotidie habeat. Cum autem situs iste sursum conversis pedibus & capite deorsum, inconueniens admodum est, hoc instrumento, cujus cuspidi globulus ex cera debet annecti, sinuum fundus perforatur (intacto foraminum interstitio) ut pus per inferius foramen egredi sinuumque parietes agglutinari possint.

FIG. VI. est *Catheter* seu *Syringa tentativa*, quâ in virgæ canalem & vesicam intromissâ exploramus intimos vesicæ

vesicæ anfractus, in quibus latitare solet lapillus, quo humana natura sæpè numero cruciatur: Græcis appellatur *καθετήρ*, & usurpatur ad urinam suppressam proliciendam. Est argentea, ut inflecti possit; omni asperitate vacat, ne pars exquisitissimo sensu prædita in transitu catheteris afficiatur, & ut sine dolore vesicam ingrediatur. Pluribus in extremo foraminibus perforata est, ut retracto stylo, urina in vesica contenta, per fistulam liberè, & sine difficultate exeat. *Notandum*, quod stylus fistulæ non immittatur eum in finem, ut quasi instar emboli urinam attrahat, sed ne urina statim effluat, dum Lithotomus vel Medicus lapillum occultum expiscatur. Magnitudinem Catheteris describit *Celsus l. 7. c. 26. Vid. Tab. XXXIX. Fig. IX.*

FIG. VII. est *Stylus argenteus*, qui inflecti debet, ut fissuram, quam in medio sui usque ad extremum obtinet, in dorso vel gibba parte habeat: Latinis vocatur *Itinerarium*, eò quod virgæ immissum fidelissimè collum vesicæ monstret, & super ipsum incisio facienda sit, pro extractione calculi vesicæ.

FIG. VIII. est *Instrumentum orichalceum, quo extrahitur calculus, qui in meatu urinario continetur*; specillum scilicet, quod ea parte, quâ ad cochlearis auricularis similitudinem excavatum est, in canalem colis demittitur, ita ut lapillum prætereat & superet, ipsumque suo labro & cavo comprehendat: quo factò, per stylum specilli cannulatum & lato orificio donatum, uretræ, ut lubrica fiat, immittitur oleum amygdalarum dulcium, postea specillum sensim extrahitur, & canalis post lapillum digito comprimitur, donec is è meatu urinario foras educatur.

FIG. IX. est *Instrumentum globulis ex vulnere trabendis maximè idoneum, ex optimo chalybe fabrefactum, & tribus constans partibus, duabus nempe cannulis & terebello*. Cannula externa (a) cannulam internam, quæ altera in extremitate in duo divisa est cochlearia (b) serrata, claudere potest, ut globulum firmet, ne cum terebello, quod ipsi infigendum est, circumvolvatur. *Terebellum* (c) acutissimum est: & duabus suis cannulis paulò longius, quod per foramen capuli (d) cannulæ immissum cernitur.

FIG. X. est *Terebellum* extra suas cannulas depictum.

FIG. XI. est *Instrumentum idem cum priore* (nisi quod tere-

terebello careat) quo extrahuntur globuli, duabus constans partibus, cannula (a), & stylio (b) solido, qui in altera extremitate in duo cochlearia definit, quæ globulum in se recipere possunt. *Hoc instrumentum idem præstat, quod Alphonfinum Tabulæ sequentis.*

FIG. XII. est Instrumenti præcedentis *Cannula sola.*

FIG. XIII. est *Instrumenti stylus*, ad dimidium solidus, in extremitate altera cochlearium dentatorum effigiem, in altera cochleas, capulo & nodulo, distentas, referens.

FIG. XIV. est *Styli capulus* cum matercula, rotundus & cavus.

FIG. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. hujus Tabulæ tertia parte majores fieri debent, quàm hic depictæ videntur.

T A B U L A XVII.

(Olim Tab. XV.)

De aliis Ferramentis ad globulos sclopetorum extrahendos idoneis, instrumento nempe Alphonfino, forcipe anserina cum & sine cochlea, hamulo, terebello cannulato, & spatula, quæ rostrum anserinum refert.

FIG. I. II. & III. est *Instrumentum Alphonfinum* dictum, ad extrahendas è vulneribus sclopetorum glandes accommodatum, quod *Alphonfus Ferrus, Medic. Neapolitanus l. 2. de vulnerib. sclopetor. c. 3. bis verbis* describit: Non involvendum tamen silentio est, gruinum rostrum (ut vocant), utpote, quod & ipsum ad extrahendum instrumentum est excellentissimum, atque ab omnibus, cum veteribus tum recentioribus, commendatum: quo non solum pilulæ è difficillimis locis, sed & alia, ut armorum, & cæterarum rerum frustula, extrahuntur. Huic nos, ut commodius manu ac valentius teneri possit, atque ita pilæ, ac cætera extranea, in vulnere certius explorari, annulos forcipularum adjicimus hoc pacto: *Figuræ primæ* annulus A. ad anteriorem partem missus, instrumentum claudit. *Figuræ secundæ* annulo B. ad manubrium retracto instrumentum aperitur. *Figura tertia* est instrumentum, quod globulum jam apprehendit.

Se-

Sequentium instrumentorum imagines desumptæ sunt ex *Bartbol. Maggii tractatu de curatione vulnerum à bombardarum & sclopetorum globulis illatorum.*

FIG. IV. est *Forceps anserina*, quæ circa manubrium cochleam habet, ut globulum firmiter comprehendat.

FIG. V. est *Hamulus ferreus*, educendis glandibus inserviens.

FIG. VI. est *Forceps anserina*, quæ si cochleam haberet, priori similis esset.

FIG. VII. est *Terebellum acutissimum*, cannulâ munitum, quo educuntur globuli sclopetorum.

FIG. VIII. est *Terebellum* extra cannulam positum.

FIG. IX. est *Spatula rostro anserino prædita*, ad excipiendos & extrahendos globulos parata. *Instrumentum Alphonfinum & forcipes anserinæ, tertia parte majores conficiantur, cannula verò cum terebello altero tantò major sit.*

Plura quidem, sed propositis haud præstantiora ad vivum delineavit *Ambros. Paræus in sua Chirurgia*, ubi de sclopetorum vulneribus agit, & *Guilhelm. Fabritius Hil-dan. cent. I. obs. LXXXIIX.* Instrumentorum igitur, quæ globulos è vulneratis partibus extrahere valent, pro varietate vulneris, & forma corporis educendi, varia sunt genera, quorum alia apprehendunt & foras trahunt, vel quatenus acuta globulis solum infiguntur *Figur. VIII.* vel quatenus ferrata sunt in extremitate, & alia figuram rectam *Tab. IV. Fig. I.* & hac *Tabulâ Fig. I.* atque alia recurvam habent *Tab. X. Fig. X.* prout iter globuli vel rectè vel oblique processit. Quædam in se globulum recipiunt, quatenus latiora & cavâ in extremo sunt *Fig. IV. V. VI. & IX.* Alia apprehendunt & recipiunt simul *Tab. XVI. Fig. IX.*

Quod si globulus, specillo inventus, debet tenacula educi, summoperè cavendum est, ne labia vulneris, partesque ipsius interiores (arterias puto, venas, nervos & tendines) lædantur & apprehendantur. Hoc enim si fiat, præter enorme sanguinis profluvium, gravissimi dolores, & insignes inflammationes, cum magno vitæ periculo, excitantur. *Ad ea igitur præcavenda symptomata, nunquam dilatetur tenacula, nisi ejus extremitate sentiatur globulus.* Tunc enim aperienda est tenacula, globulusque eâ comprehensus educendus est.

T A B U L A XVIII.

(Olim Tab. XVI.)

*De Cannula omninò solida, & tubulis ad latera perforatis, eorumque stylo, quibus ano immis-
missis exsiccantur & comburuntur hæmor-
rhoides, & ulcera intestini recti: de vitro e-
tiam, quo extrahuntur papillæ in mammis
occultatæ.*

FIG. I. est *Instrumentum* ad exsiccandas hæmorrhoides internas, quæ vel tument, vel superficialiter intestine exulcerant, idoneum, *Cannula* nimirum *ferrea*, quæ ano inditur, alata, & in fundo occlusa, ne ferramentum candens *Fig. IV.* quod cannulæ cavitati frequenter immittitur, & eximitur, altius quam oportet, perveniat.

FIG. II. & III. sunt *Tubuli* pariter ano immittendi, sed in latere (pro situ ulceris callosi aut profundi, quod medicamentis non cedit topicis) perforati, quibus immittitur ferramentum ignitum *Fig. IV.* His tubulis partes sanæ ab immediato ignis contactu defenduntur, quò solum ulcus tutissimè, bis vel ter, ferro ignito tangi possit.

FIG. IV. est *Stylus*, qui ignitus redditur, & cannulis perforatis ac solidæ immittitur ad exsiccandas hæmorrhoides internas & tumentes, sanandaque ulcera intestini recti, superficialia & profundiora. Vid. hos tubulos & stylum, minoris formæ, *Tab. X. Fig. III. IV. V. VI.*

FIG. V. est *Vitrum* vacuum, longum & angustum, alterâ extremitate os habens, magnitudini papillæ respondens, alterâ verò foramen parvum cum fistula longa, per quam patiens ipsa suctu foràs trahit papillam occultam, ut ipsam infans ore apprehendere, & lac maternum sugere queat.

T A B U L A XIX.

(Olim Tab. II. Auct.)

De Instrumento fistulas thoracis subtercostales incidente, penicillo ligneo Nic. Tulpii, candelâ uterinâ, globisque uterinis, nec non instrumento ad nutrimentum attrahendum utili.

FIG. I. est Cannula ex argento parum incurvata. FIG. vero II. est Acus ferrea, cannula priore longior & in extremitate acuta filum ducens. Hæ duæ Figuræ constituunt instrumentum, quo Hieronym. Fabritius ab Aquapend. fistulas thoracis subtercostales in fundo perforat.

FIG. III. est ligneum Instrumentum, in tres circulos dexterrime tornatum, & ad coërcendas hydropicorum in abdomine apertorum aquas, ut Tulpius testatur, accommodatissimum, in cuius medio protuberat penicillum (a) foris quidem convexum atque obtusum, sed intus excavatum.

FIG. IV. est præcedentis Instrumenti pars averfa, & æqualis, quæ in medio (c) ostendit penicilli foramen, operculo (b) ligneo obturandum.

FIG. V. Candelam ostendit latissima basi (a) præditam, ex cera flava & assa fœtida confectam, & crassitie cervici uterinæ respondentem, qua uterus prolapsus citra violentiam reducitur.

FIG. VI. & VII. sunt Globuli ex subere facti, qui in deploratis uteri procidentis utilissimi sunt, & non, veluti circuli sequentes, Tab. XX. Fig. V. VI. VII. VIII. in cervicem uteri, sed ejus fundum immittuntur. Globuli, sphaericus & ovalis, annexum habent funiculum, ut urgente coëundi necessitate extrahi possint. De pessariis uteri globosis & ovalibus plura leg. apud Francisc. Rousset. de part. Cæsar. sect. 6. c. 4. & 5. Guilb. Fabrit. Hildan. cent. 4. obs. 61.

FIG. VIII. est Cornicula, seu Instrumentum parvum, excavatum & corneum, quod majoribus aridi membri vasis adhibitum sine igne, & solo oris suctu, seu spiritus per summum & exile foramen revocatione, nutrimentum

tum potenter attrahit. Vid. *Guilhelm. Fabrit. Hildan. cent. 1. obs. 80. & Nicol. Tulp. l. 3. obs. 49.*

T A B U L A XX.

(Olim Tab. XVII.)

De Unco ad extrahendum foetum mortuum, speculis ani, dioptra matricis, circulis uterinis, & forcipe deceptoria.

FIG. I. est *Instrumentum* duobus uncis donatum, quo extrahitur foetus mortuus, integer, vel in frustra dissectus, ex utero.

FIG. II. est *Instrumentum*, quod *Speculum ani*, & *vaginæ uteri* appellant, eò quod hujus beneficio speculentur ulcera intestini recti, & vaginæ uteri, ad eorum quantitatem & qualitatem perquirendam. Pars speculi A. notata, aperta, & *masculus* dicta, maribus applicatur: pars verò clausa, & B. signata, foeminis adhibetur, unde *foemina* appellatur.

FIG. III. monstrat *idem Speculum*, quod maribus convenit, clausum; quod verò foeminis applicari solet, apertum.

FIG. IV. est *Speculum matricis* magnum, quod mulieribus adhibetur solum, quando incidendus est foetus mortuus, aut inspicienda matricis exulceratio. *Hæ dioptrae tertia parte majores conficiantur, quam exstant depictæ.*

FIG. V. VI. VII. & VIII. sunt *Circuli uterini* ex ligno buxæo fabricati, qui post repositionem uteri prolapsi, vaginæ induntur, ne uterus iterum procidat. Ex una parte A. qua intus spectant nonnihil acuminati, ex altera verò B. obtusi. Chirurgus vel Medicus ad minimum tres vel quatuor annulos uterinos, qui magnitudine saltem differant, semper in promptu habeat, ut iis, pro cervicis amplitudine & angustia, uti possit.

FIG. IX. est *Forceps deceptoria*, quod, si non ægrotum, Chirurgum tamen decipiat, in dilatandis sinibus, juxta antiquorum sententiam. *At meliora sunt instrumenta incisoria Tab. XVI. Fig. I. II. III. IV.*

T A B U L A XXI.

(Olim Tab. XVIII.)

De Instrumentis, quibus pes contractus paulatim extenditur; cubitus rigidus sensim & sensim flectitur, arteria carpi vulnerata comprimitur, & setaceum in nucha inciditur.

FIG. I. est *Instrumentum* ex ferro fabricatum, incurvato & convulso crure, genu adaptandum, quod constat ex diversis partibus, nimirum capsula A. A. ferrea, quam transit cochela B. & affigitur annulo ex lamina ferrea in latitudinem fabrefacto C. ut genu totum complectatur fibulis D. D. ut claudi & aperiri possit: foraminibus in extremitate E. E. ut gossypio & linteo subducatur: & tandem clavicula ferrea F. cujus beneficio attrahitur annulus, & crus in rectitudinem tendit.

FIG. II. est dimidia & inferior pars *Cochleæ* B. Fig. I. depictæ.

FIG. III. est *Cochlea* B. Fig. I. extra locum, duabus constans partibus, quarum superior (a) post attractionem annulo affixa relinquitur, altera (b) extrahitur. Hoc instrumentum non parùm differt ab eo, quod *Guilhelm. Fabritius Hildanus*, in libella suo de combustionibus c. 15. se invenisse scribit.

FIG. IV. est *Instrumentum* ex variis è ferro laminis confectum, plurimisque foraminibus perforatum, ut gossypio & linteo induci, ac cubito instar manicæ adaptari, claudi atque aperiri possit. *Cochleâ umbellatâ* E. quam habet instrumentum, comprimitur arteria carpi, aut studio, aut fortuito aperta, ne vitam cum sanguine profundat patiens.

FIG. V. est *Instrumentum* ferreum, quo utimur, quando cubitus inflecti nequit: hoc instrumento paulatim, mediante cochleâ, flectitur. *Hujus tabulæ instrumenta* Fig. I. IV. & V. ad proportionem membri affecti debent parari.

FIG. VI. est *Scalpellus anceps*, & folii myrtini formam referens, quo secatur setaceum in nucha: hujus scalpelli

pellis forceps delineatur & describitur supra Tab. VII. Fig. X.

T A B U L A XXII.

(Olim Tab. XIX.)

De Ferramentis diversis, quibus candefactis varia corporis partes variis de causis comburuntur; & lanceola, ad incidenda vasa, aperiendos abscessus cutaneos, & perforandos meatus ani & penis, & præputii occlusos.

FIG. I. & II. sunt *Ferramenta*, in summa parte *reflexa & lata*, quibus candentibus non solum compescitur sanguinis fluxus enormis, post abscissionem mammæ, aut membri sphacelati, verum etiam pars relicta roboratur, ne novum accipiat humorum affluxum. Anno 1635. tempore pestis, *Patricius quidam Ulmensis*, adhuc superstes, circa anum torquebatur anthrace pestilenti, magno & nigro, qui interiora petens omninò evanuit, & mortem certissimam minatus est. Pro anthracis retractione, instrumenta *Fig. I. & II.* optimè ignita alternatim, propè anum, admovi, ut non irritaretur eorum contactu, sed tantum vim ignis perferret, ad bonam laborantis tolerantiam, quo carbunculus retraheretur. Retracto Escharam induxi ferramento *Fig. III.* sequentis, ad Escharæ casum applicui *Cataplasma*, quod bidui spatio eam separavit.

℞ *Salis commun.* ʒʒ.

Piperis. ʒj.

Caricar. ping. n. iij.

Fol. Rut. virid. Mj.

Ferment. veter. acid. ʒj.

Misce omnia in mortario quàm diligentissimè, in formam cataplasmatidis, quod bis in die renovetur.

Hoc *Cataplasma* descripsit *Sennertus*, & *Spigelii majores* in *Belgio* habuerunt pro secreto, eo quod escharam omnem optimè tollat. Escharâ sublatâ ulceri imposui super filamenta carpta unguentum citrinum, quod vim habet digerendi, attrahendi, carnem generandi, & venenis

resistendi: Circa ulcus adhibui emplastrum album coctum: Tandem ad cicatricem duxi emplastro diapalmæ.

FIG. III. & IV. sunt *Cauteria actualia* rotunda, quibus tangitur os corruptum, ut à sano separetur.

FIG. V. & VI. *Ovalem* referunt *in extremitate formam*, quibus hæmorrhoides nimium fluentes sigillatim comburuntur.

FIG. VII. VIII. IX. X. XI. & XII. sunt *Cauteria* in extremo *rotunda*, quæ dentium cavitatibus immittuntur, ad eorum cariem prohibendam.

FIG. XIII. est *Scalpellus rectus*, & ex utraque parte incidens, *Lanceola* dictus: Hoc felicissime *Galli & Itali* venas incidunt, pro emittendo sanguine: Hoc puerorum recens natorum anus & penis non perforatus aperitur: Hoc, in *Germania*, foniculi artuum secantur.

T A B U L A XXIII.

(Olim Tab. XX.)

De Forfice maxima, forcipe cartilagine incidente, cultro falcato, scalpro, & malleo ligneo, quibus, præter forcipem, in amputatione membri sphacelo correpti, indigemus.

FIG. I. est *Forfex*, quâ abscinduntur non solum ossa, quæ in fracturis cum vulneribus eminent, & reponi non possunt: verum etiam ea, quæ suo acumine cerebrum pungunt: hac forfice etiam abscinduntur digiti manuum & pedum, superflui, sphacelo & carcinomate affecti: quæ altero tantò major pareretur, quam hic delineata cernitur. *Vid. infr. Tabul. XXIX. Figur. VI. & Tab. XLVI. Fig. XV.*

FIG. II. est *Forceps incisoria*, ad partes cartilaginolas & callosas facta. *Vid. Tab. XLVI. Fig. I.*

FIG. III. est *Cultellus falcatus*, quo caro usque ad ossa ressecandum inciditur, ante amputationem cruris & brachii necessarius.

FIG. IV. est *Scalprum*, quo non tantum digitorum, verum

verum etiam cubiti & radii capita amputantur.

FIG. V. est *Malleus* ex ligno durissimo fabrefactus.

FIG. VI. est *Truncus* ligneus rotundus & altus, in quo partes scalpro auferendæ collocari debent.

T A B U L A XXIV.

(Olim Tab. XXII.)

De Machina tractoria Vitruvii, zonula & remora Hildani, & scamno Hippocratis.

FIG. I. est *Machina tractoria* cum funiculo, qua utimur ad extendendas artuum luxationes & fracturas, ex *Vitruvii libr. 10. cap. 4.* desumpta.

FIG. II. est *Zonula*, quâ brachium supra carpum vel cubitum, femur supra genu, & crus supra malleolos cingitur, cum duobus hamulis.

FIG. III. est Instrumentum, *Remora* dictum, quod in luxationibus humeri ad inferiora, alæ subjicitur, ut nodus humeri capiti respondeat & remoram clavus A. firmet. Quamvis hoc instrumentum, quod *Guilhelm. Fabricius Hildanus cent. 5. obs. 86.* cum utendi modo depingit & describit, à recentioribus summoperè commendetur: humeri tamen luxationes *spatha Hippocratis Tab. XXV. Fig. 1, II.*, multò felicius restituantur, si manibus reponi nequeunt, quàm *remora*, & reliquis instrumentis.

FIG. IV. est *Scamnum Hippocratis*, ad luxata & fracta membra restituenda & componenda, maximè idoneum. Paratur lignum A. sex cubitos longum, & duos latum: crassitudine Æ. novem digitos obtinet transversos. Hoc lignum habet quatuor alia ligna in superioribus partibus rotunda, duo scilicet, & iterum duo in utraque sui extremitate B. Hujusmodi ligna *Hippocrates Φλίς* vocat, in latitudine foraminibus pertunduntur perviis, quibus continentur axes C. penetrantes, qui in suis capitibus manubria ductoria D. habent, quibus circumvolvuntur. Totum lignum, à medio usque ad extremum, cavitates obtinet E. quatuor digitos transversos inter se distantes, quarum latitudo & altitudo pariter tres digitos transver-

fos æquat, quibus scalmus seu priapiscus F. recipitur. Foramina hæc impervia Hippocrates *καπέτας* appellavit. Scamnum hoc præter quatuor *Φλίας* B. extremas duas alias in medio habet G. quæ lignum transversum H. in supremo foramine continent, ad restituendum femur in posteriorem & anteriorem partem prolapsum: de quo vid. *Oribas. libr. de Machin. cap. 37. & 38.* Scamnum sex pedibus insistit, ut manibus elevari, & de loco in locum moveri possit. Rotulis scamni remoræ possunt adaptari, quæ axes extremos contineant immotos. Usus hujus Scamni Hippocratici infra Tab. LII. declarabo, ne tyronibus accidat, quod meo tempore *Patavii, Medico & Chirurgus aliàs celeberrimo* evenisse scio. Hic, cum ad fracturam cruris extendendam scamno opus haberet, sed mutuo accepto uti nesciret, magna cum sui nominis infamia, modum utendi scamno erubescens didicit ab eo, qui scamnum, quasi coactus, mutuo dedit.

T A B U L A XXV.

(Olim Tab. XXI.)

De Instrumento τῆς ἄμβλης Hippocraticæ, Scala, Nilei Plintheo, Canali, & Glossocomo Galeni.

FIG. I. monstrat Instrumenti, quod Hippocr. ἄμβλην nuncupat, effigiem, cum suis additamentis.

FIG. II. est Instrumentum, Ambi dictum, in suas partes columnam scilicet A. Spatham ligneam seu ἄμβλην propriè dictam B & clavum C. qui continet ἄμβλην versatilem B. in sua columna A.) divisum. Ambi Hippocrates, *sect. 6. de articulis*, ita describit.

Lignum B. esto latitudinis ferè quidem quinque aut quatuor digitorum, crassitudinis verò duorum, aut etiam tenuius, longitudinis autem bicubitalis, aut paulò minus. Cujus alterum extremum D. rotundum sit & angustissimum ea parte, maximèque tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam, in summa rotunditatis parte paululum exstantem, qua non latus, sed brachii caput attingit, ut huic supposita ala ad costas adaptetur. Addo: quod lignum hoc tria debeat habere foramina, per quæ traji-

jiciantur lora, quibus brachium ligno firmiter alligandum.

FIG. III. est *Scala*, cujus gradus superior habet corpus quoddam E. rotundum, quod sub alam ponitur inter costas & humeri caput: postea Chirurgus brachium luxatum (sed *spathæ* non alligatum) deorsum trahit, alius minister apprehensa cervice & summo humero, similiter trahet ex alia parte: tertius apprehendit totum corpus, trahitque deorsum ex alia parte *scalæ*. Hujus operationis idea videatur apud *Galenum Comm. in libr. Hippocratis de articulis*: habet etiam hæc *Scala* quatuor sibi annexas *trochleas* F. F. F. F. pro usu *Nilei Plinthei*, quod infra *Figur. V.* explicabitur.

FIG. IV. est formula *Instrumenti Glossocomi*, ad fracturas femoris & cruris (quando *patiens* ex suo lecto, in quo jacet, ut sternatur, transfertur in alium) firmiter continendas, maximè idoneum. *Glossocomi* hujus descriptio apud *Galenum comm. in libr. Hipp. de fracturis* talis est: Ad continendum autem firmiter, *Glossocomum* instrumentum à junioribus Medicis inventum est, seu femur seu crus fractum sit, cujus structuram usumque subjiciam. Id autem non abs re mihi videtur fuisse excogitatum: & tam si femur, quàm si crus comminutum sit, ubi callus circumdatur, commodissimè adhibetur. Ab ima parte axem A. ad quem extremi laquei in diversa extendentes deligantur, injiciantur laquei extremis partibus ossis, quod curatur, fiantque ex duabus habenis B. & C. sic, ut quatuor uterque capita habeat, bina à dextra parte F. totidemque à sinistra G. Ex iis capitibus, quæ inferioris laquei B. sunt, per foramina facta in inferiore parte D. *glossocomi* ad axem A. duci debent; quæ superioris C, primò procedere ad superiora, deinde ipsa quoque per latera *glossocomi* perforata trajici, quibus foraminibus cochleæ E. inclusæ sunt: utrinque autem ab exteriori parte *glossocomi* F. & G. superioris laquei C. capita ferenda sunt ad axem. His enim ita constitutis, una axis A. conversio pariter ambos laqueos extendit, deorsum versus illum, qui ad inferiora fracti ossis alligatur, sursum verò alterum sic, ut ubi crus jacet, liceat in posterum quotidie hanc laqueorum in diversas partes intentionem corrigere, validius vel lenius extendendo. Laqueum B. igitur, qui in inferiori parte est, directa ductione axis extendit, eum verò C. qui in superiori parte

te est, intercedente alio motu extendit, Græci διὰ τῆς με-
ληττιῆς τάραξως dicunt. Schema ostendit extensionem
femoris diminuti: Si autem sit crus diminutum, laqueus
superior C. infra genu, inferior verò B. supra malleos
alligandus est, atque ita crus in diversa extentum conser-
vandum.

FIG. V. est *Organum tractorium, Nilei Plintheum* nun-
cupatum, factumque ad eorum exemplum, quæ *tracto-
ria oblonga & quadrata* dicuntur. Hoc instrumentum duo
habet latera (a) quatuor palmas longa, & digitum trans-
versum crassa, quæ extremis partibus transversariis duo-
bus (b) in medio foramen (c), per quod laquei (b) traji-
ciuntur, habentibus, inter se compacta sunt. Est au-
tem transversariorum crassitudo & latitudo, quanta late-
rum, sed longitudo palmam implet. Meritò igitur talis
compactio fit, ut latera (a) quatuor palmas, transver-
saria verò (b) unam longa sint. Totius organi structura
oblonga confecta est. Licebit autem, si quis voluerit,
latera breviora, quàm dictum est, efficere, quandoqui-
dem organum per unicum axim præstat effectum. In
medio itaque latera pertusa sint rotundis & perviis fo-
raminibus, per quæ axis (d) trajicitur, cujus caput si-
nistrum, quo latus excedit, manubrium ligneum habet
(e). In hoc quoque organo quatuor sunt annuli ferrei
(f) cum totidem loris pendulis, lateribus affixi, bini
ab inferiore parte, totidemque à superiore, ut Scalæ
Fig. III. alligari possit. Axis extremitatibus ambabus ad-
ditæ sunt rotulæ (g) & his remoræ (i), ut axim manu-
briolo circumductum finitèr contineant. Quod si neque
per fasciam alæ subjectam Tab. XLIX. Fig. II. neque per
linteum glomeratum Tab. L. Fig. I. cubitus luxatus re-
poni potest, hoc organum scalæ alligandum, cubitusque
extendendus ea ratione & modo, ut in Schemate apud
Oribas. libr. de machin. c. 14. reperitur.

FIG. VI. est *Canalis longus, in quo reponitur vel crus
vel femur fractum & luxatum*, stuppis replendus; cana-
lem enim toti potius parti quam dimidiæ injicere oportet.
Hippocr. de offic. Medic. Hæc capsula in fundo habet
foramen G. quo recipit calcaneum, & ad extremitatem
lignum oblongum, quo innititur planta pedis.

FIG. VII. ostendit *omnium optimam per instrumenta hu-
meri sub axillam prolapsi restitutionem*, quam *Fabritius ab
Aquap.*

Aquap. ita describit: Spathæ *Fig. I.* extremitas inferenda est sub alam humeri luxati, inter costas & caput humeri: reliqua verò tabula per longitudinem brachii interni collocata ligari debet, primùm quidem statim sub capite humeri luxati, deinde supra cubitum, postea ad carpum. Hoc facto, æger collocetur supra sedile *E.* & brachium tabulæ alligatum, trabi seu columnæ *Figur. II. A.* beneficio clavi *Fig. II. C.* adaptetur, ita ut columna sit inter costas & tabulam brachio alligatam *Figur. VII. F.* Sic collocato ægro & columnâ, Chirurgus *G.* ex una parte brachium deorsum; ex altera verò minister *H.* cervicem & summum humerum amplexus, ægrum similiter deorsum trahat. Dum enim Chirurgus brachium deorsum trahit, tabula etiam cum brachio ad costas trahitur: ubi verò inferior tabulæ extremitas ad costas adducitur, superior rotunda pars facit motum contrarium, & ita movet caput luxatum ad partem anteriorem, quâ motione factâ facile postmodum muscoli trahunt, aut ipse Chirurgus impulsus faciens, reponit hoc modo caput ossis humeri. Hic tabulâ utendi modus differt ab eo, quem *Paræus lib. 15. c. 27.* depingit. Quomodo humerus, per scalam & spatham simul, reponatur, iconem habet *Paræus lib. cit. c. 26.* Reliqui modi humerum luxatum restituendi, nempe per sedile Thessalicum, januam biforem, trabem transversam & pistillum, inveniuntur depicti apud *Galenum, in Comm. Hippocr. de articulis.*

T A B U L A XXVI.

(*Olim Tab. IV. Auct.*)

De Præcipuis externorum affectuum, qui bodiè Chirurgiâ curantur, imaginibus.

FIGURA I. est *Fœmina*, & ostendit in dextro oculo pterygium, in sinistro oculo itaphyloma. Post dextræ auriculæ globum, tumorem tunicatum cum tenui basi. In gena dextra tumorem tunicatum. In maxilla superiore dentem eminentem. In ore palatum erosum. In faucibus delapsam uvulam. In mamma dextra canerum exulceratum. In mamma sinistra abscessum suppuratum. In abdomine tu-

morem ascitis. *In pudendis uteri prolapsum. In humero dextro fracturam sine vulnere asseralem. In dextra manu cancrum non exulceratum. In sinistro cubito prope carpum fracturam cum vulnere, & manus sphacelum. In pedis dextri genu tumorem durum. In femoris parte interna vulnus magnum futura uniendum; & in crure sinistro varices sectione curandos.*

FIG. II. Est *Vir*, & monstrat *in sinistra syncipitis parte vulnus capitis cum depressione & fractura cranii. In medio frontis atheroma. In dextro oculo Ancyloblepharon seu palpebrarum coalitum. In sinistri oculi majore angulo ægylopem. In gena sinistra vulnus linteolis emplasticis conglutinandum. In narium dextra polypum. Infra auris sinistra lobum, tumorem cum folliculo magnum & pendulum. In labio superiori os leporinum. In labio inferiori cancrum exulceratum. In pectoris dextro latere finum syringotomo aperiendum. In pectoris sinistra parte supra mammillam vulnus penetrans angustum scalpello dilatandum. In medio abdominis prominentiam umbilici. In abdominis sinistro latere infra umbilicum vulnus cum exitu intestinorum & omenti consuendum. In mentula ardentis urinæ stillicidium. In scroti dextra sede sarcocelem seu herniam carnosam. In cubito dextro ad carpum vulnus arteriæ. In brachio sinistro contracturam cubiti à mala venæsectione ortam. In femore dextro locum fonticuli ordinarium. In sura dextri pedis locum fonticuli ischiadicis convenientem. In femore sinistro tumorem tunicatum. Et in extremo pede luxationem tali cum vulnere.*

T A B U L A XXVII.

(Olim Tab. XXX.)

De Apparatu & modo fonticulum supra suturam coronalem inurendi & deligandi; vulnera capitis in crucem dilatandi, & rimulas cranii dubias abradendi.

Hic quidem declarandum esset, an cauterii actualis supra coronalem cranii commissuram usus sit oport-

portunus? quia verò hanc quæstionem *Julius Cæsar Claudianus* 3. *Responsione medicinali*, *Thomas Fienus* l. 3. de *cauteriis* c. 22. & *Marcus Aurelius Severinus Pyrotechn. Chirurg.* l. 2. p. 2. c. 11. ventilant, actum non agam, sed explicationem Figurarum hujus Tabulæ aggrediar.

FIG. I. VI. & VIII, monstrat *Apparatum* eorum, quæ ante, in, & post operationem requiruntur: Instrumenta scilicet varia, folium brassicæ, butyro recenti illitum, linteum triplicatum, & fasciam quatuor capitibus præditam.

FIG II. Asterismus designat *Suture coronalis & sagittalis concursum*, quem capillitio, cute crassa, & membrana tectum, Chirurgus difficulter invenit. Ad hujus accuratissimam *inventionem*, tam veteres, quam recentiores Chirurghi, variis utebantur modis, quos omnes recenset *Fabritius ab Aquapend. de operationibus Chir.* fol. 6. Ego modos arabum Principis *Avicennæ*, & Latinorum *Celsi* in unum reducens, suturarum conjunctionem inquirò, ut sequitur. Duco filum à medietate unius auris ad medietatem alterius, deinde aliud ab apice narium ad verticem *Fig. III.* usque, ubi fila crucem efficiunt, ibi fonticulorum locus, qui derasis capillis, atramento scriptorio signandus, sicuti *Fig. IV.* ostendit.

FIG. V. docet *Modum operandi*, ubi Chirurgus sinistra tenet instrumentum (a) minimè ignitum, quo cutim atramento notatam fortiter comprimit, ob rationes, quas supra *Tab. I. Fig. I.* adduxi: dextra verò manu instrumentum (b) optimè candens cannulæ (a) immittit, quod, cum simul vim incisoriæ habeat, si ad cranium pervenerit, circumvolvendum est. Circumvolvitur autem non solum, ut per poros ossis materiæ detur exitus, verum etiam, ne pericranium *inflammationem* concipiat, quæ facilis est, si instrumentum non circumvolvitur.

FIG. VI. est *Fascia quatuor capitibus*, cujus anteriora (b. i.) sub mento connectuntur: posteriora verò (k l) ad occiput filo consuenda, ne nodus, dum æger supinus jacet, compressione vigilias excitet, quæ sæpissimè *inflammationem pericranii lethalem inducunt*.

FIG. VII. cernitur conveniens *Fasciæ usus* & deligatio, pro retentione medicamentorum, quæ fonticulo supra suturarum concursum inusto applicantur.

Sed ad quid apparatus iste *Figure primæ*, si duo tantum

tum instrumenta ad operandum sufficiunt? servit ad fallendum patientem. Curo afferri sellam humilem & articulatam, ut Barbitonsores in tonstrinis habent, vertendo alterutrum latus, sive dextrum sive sinistrum, versus lumen atque fenestras, dorsum verò versus januam, idque ob hanc rationem, *ne æger in hac desidens, ferrum candens ex culina afferendum videre queat.* Ægro recte collocato, depromo mensæ imposita instrumenta (c. d. e.) Ferramentum verò (a) in sacco absconditum servo; Instrumentum (b) famulus clam ancillæ patientis tradit, & mandat ipsi, ut illud bene ignitum reddat, *nec afferat, donec carbones vivos apportare iussa fuerit.* His paractis, famulus pro necessitate capillos abradit *Figur. IV.* ego autem fasciam *Fig. VI.* linteum duplicatum (f) *Figur. I.* & reliqua post operationem necessaria præparo, loquens interea cum patiente, de hujusmodi Chirurgiæ præstantia, & (si discendi cupidus, ut non rarò fieri solet) de instrumentorum qualitatibus, & aliis, quæ animum ab ignis timore præservare possint. His præparatis famulo clarè præcipio, ut ambabus manibus tempora firmiter teneat, vid. *Tab. XXVIII. Fig. II.* ut à tergo patientis me sistens, futurarum junctarum filis *Fig. III.* invenire, inventamque *Fig. IV.* atramento notare possim. Dum locus signatur, voco ancillam, ut ignitabulum afferat, mensæ illud imponat, & unum ex ferramentis (c. d. e.) moderatè tantum calefaciat; & à prætereunte, atque ad mensam pergente ancilla clam recipio instrumentum (b) optimè candens, & ita ægro vix animadvertente (credidit enim nondum calefactum esse ferramentum ad urendum necessarium) *suturæ fonticulum coronalis paro.* Hic decipiendi modus etiam observandus in reliquis fonticulis, ad occultandum cauterium, & minuendum ignis timorem.

FIG. VIII. est *Apparatus ad dilatanda capitis vulnera, & abrandendas rimas, quæ utramque laminam non penetrant.*

FIG. IX. In vulneribus capitis cum læsione cranii ante omnia capilli removeantur, & caput abradatur, illud cum oleo rosarum humectando; cum tali tamen cautela, *ne pili aut oleum, quod vulneribus capitis non convenit, vulnus ingrediatur:* deinde dilatetur vulnus in formam crucis, nisi suturæ prohibeant: altera post dilatationem die,

die, sedes instrumenti atramento scriptorio denigretur.

FIG. X. Tertia post incisionem die nigredo ex atramento contracta, scalpris rasoriis abradatur. *Nota, quod in abrasione labia vulneris muniri debeant linteolis, velut in trepanatione Tab. XXVIII. Fig. V.*

FIG. XI. ostendit *Rimulam*, in medio sedis abrasæ, adhuc scalpris delendam. Si Chirurgus certus est, rimulam non penetrare, deraſionem non repetit, sed naturæ opus relinquit, *quæ interdum squammam cum rimula (n) separare solet*: Si autem suspicio est, rimulam hanc penetrare, illam abradat, ut omninò evanescat, & cranium ubivis æquale appareat, *Figur. XII.*

T A B U L A XXVIII.

(Olim Tab. XXXI.)

De Apparatu & modo vulnera capitis in triangulum secandi, cranium perforandi, & caput fasciâ, Cancro dictâ, deligandi.

FIG. I. est *Apparatus* instrumentorum, ad capitis vulnera dilatanda, craniumque fractum perforandum, necessariorum.

FIG. II. ostendit dilatationem vulneris in triangulum, scalpello *Fig. I. (a)*. *Cruciformem enim hic loci instituere sectionem prohibet sutura coronalis, & musculus temporalis: sectio incipit à fronte, secus enim instituta, inciderentur musculi temporalis fibræ transversim.* Triangulus quæritur in latere fissuræ cranii dextro, quo modiolus, quem sutura coronalis lateris sinistri non admitteret, abhiberi possit: caput manibus tenetur, & pulvinari suffulcitur, ut firmum permaneat.

FIG. III. videtur *Vulnus in triangulum dilatatum, & cranium cum rima detectum, per quam materia, quæ ad membranas descendit, evacuari nequit: ad rimæ igitur latus, cranium trepano excidendum est, pro materiæ exitu.*

Perforaturus cranium accedat patientem instrumentis *Fig. I. hujus Tabulæ* depictis, terebello scilicet, modiolulo *(b.)* fœminis duabus *(c. d.)* specillis *(e. f.)* *vol-*
fella

sella (b.) & instrumento lenticulari cum vecte (i.) instructus, deinde præparet, quæ disco Fig. IV. sunt apposta, & fasciam Fig. IX.

FIG. IV. monstrat vitrum aqua rosarum plenum (a) quæ imbuuntur linteola labiis vulnerum apponenda (b); linteolum sericum rubrum, oleo rosarum imbutum, & filo appensum (c); globulum (d) ex filamentis siccis, ad obturandum foramen modiolis faciendum, ne materia vulneris ad membranas cerebri descendat; globulos cranio denudato adhibendos (e. e.) siccis enim conveniunt sicca; globulos item (f. f.) digestivo (g) illitos, ad digerenda vulneris labia; linimentum simplex linteo inductum (h) & linteum triplex vel quadruplex (i): officulum (k) stylo ferreo (l) truditur ex modiolis fœmina.

FIG V. Præparatis præparandis, suffulto capite, & labiis per linteola munitis, Chirurgus modiolum clavo præditum & asterismo Fig. I. notatum abhibeat, quo perforationem incipiat, quam fœminis finire debet. *Hic Chirurgiæ tyrones Porralius admonet: cum secundum Hipp. Aph. 1. sect. 1. experientia sit periculosa, ut frequenter sese exerceant in perforandis demortuorum cranii, supponentes, loco duræ matris, cranio chartam papyraceam.*

FIG. VI. ostendit Cranium ad rimæ latus modiolis excisum.

FIG. VII. Ora foraminis lævigantur scalpro lenticulari.

FIG. VIII. monstrat Linteolum oleo imbutum, quomodo supra membranam demittatur, filo alligatum, ut extra bi possit: extracto substituatur novum quotidie.

FIG. IX. est Fascia, quæ Cancer dicitur, in vulneribus capitis ad continendum omnium optima & accommodatissima, in medio lata A. & in utroque latere quatuor habens capita, quorum duo incipiunt à temporibus, & desinunt in occipite consuenda D. duo oriuntur ab occipite, & combinantur in sincipite B. duo post C. & totidem ante aures E. deflectuntur, & sub mento colligantur.

FIG. X. est Caput fascia Cancro obligatum: combinantur 1. capita D. in occipite, 2. C. sub mento, 3. B. in sincipite supra frontem, & 4. E. sub mento: ligetur tamen caput leniter, ita ut fascia quidem contineat, sed non comprimat.

T A B U L A XXIX.

(Olim Tab. XXXII.)

De Ratione elevandi vectibus cranium depressum, abrumpendi forcipibus officula membranas cerebri pungentia, excidendi serrâ versatili foraminum modiolis factorum interstitia.

FIG. I. *Depressiones Cranii*, quando ob rimæ angustiam elevari nequeunt vectibus, Tab. II. Fig. VII. & Tab. III. Fig. II. III. B. & IV. tunc ad rimæ latus sanum calvaria bis *vel quoties necessarium erit*, modiolo perforatur, deinde foraminum interstitia serrâ Tab. V. Fig. I. versatili exciduntur, ut vectis necessarium genus cranio submitti possit.

FIG. II. Attollitur *Depressio Cranii*, triploidis (Tabul. III. Fig. III. A) terebrâ.

FIG. III. IV. & V. monstratur *usus Forcipum*, quibus abscinduntur partim, & partim abrumpuntur officula, quæ cerebri membranas pungere possint. Vid. infra. *Observ. Martini Kunzii & Michaëlis Schneideri.*

FIG. VI. Officulo forcipibus abscindendo *Membranz custos* submittitur, ne iis lædantur membranæ cerebrum investientes.

FIG. VII. *elevatur Cranium depressum vecte Paræi* submisso.

FIG. VIII. Quod si forcipes superiores ad manum Chirurgus non habet, officulum etiam *hâc* tuto apprehenditur, & abscinditur *forfice*, submisso prius membranzarum custode, ut Fig. VI. cernitur.

FIG. IX. Serra versatili nondum instructus, duorum foraminum interstitium *hâc ferrulâ* Tab. VI. Fig. II. intercideret & eximere solitus sum.

FIG. X. Interstitio foraminum exciso, *omne vectis genus* cranio elevando submitti potest: eligitur autem illud, quod magis est idoneum. *Ad hanc Tabulam pertinet etiam Fig. I. Tab. XXXI. quæ indicat usum terebelli, quo deletur punctura cranium non penetrans, vel adhuc dubia.*

T A B U L A XXX.

(Olim Tab. VII. Auct.)

De Ratione duram Matrem deprimendi, Calvariam depressam elevandi, foraminumque duorum interstitium serrulis excidendi, ossicula cranii separandi, vulneraque capitis curandi.

(Quæ curationes olim recitabantur in Tab. XXXII.)

FIG. I. Chirurgus Instrumento decussorio duram matrem deprimat, ut materia, sub cranio collecta, ad foramen trepano factum pergat, & vel sponte quærat exitum, vel gossipio possit imbibi. Hæc autem operatio tunc saltem videtur necessaria, quum patiens delirat: constans enim mente facillimè procurat materiæ exitum, retinendo expirationem ore & naribus clausis.

FIG. II. ostendit *Cranium* à Chirurgo artificiosè *detectum*, & citra rimam conspicuam depressum; dico conspicuam, quia nonnunquam externa cranii lamina est integra, interna verò fissuram patitur.

FIG. III. Chirurgus foramini, quod in medio simplicis depressionis terebra triformi paravit, *triploidis terebram* infigit, cautè circumvolvendo superiorem cochleam (*i*) quæ inferiora versus est immobilis, ne terebra ambas cranii laminas perforet, & duram matrem pungat. Quod si terebra internæ cranii laminæ firmiter inhæret, Chirurgus os depressum perpendiculariter attollat, circumvolvendo inferiorem cochleam, quæ sursum & deorsum est mobilis (*k*) donec cranium fiat æquale. Elevata depressione quæritur, quomodo triploidis terebra cranio firmiter inhærens sit eximenda? Removeantur primò ambæ cochleæ (*i. k.*), secundò tripes, tertio stylus, quibus remotis, & clavo in foramen terebræ indito, terebra in contrariam partem (si prius versus dextram, nunc versus sinistram) circumvolvenda, & communi modo extrahenda est.

FIG. IV. Ostendit *Cranium detectum*, depressum & ad latus depressionis fissum, quod ob rimæ angustiam nullum adhuc vectem admittit.

FIG.

FIG. V. monstrat idem *Cranium fissum & depressum*, quod ad rimæ latus duo habet foramina, quorum interstitium convenienti instrumento excidendum. Tali autem rimâ in medio depressionis existente dicta foramina ad depressionis terminos propè rimam fieri debent, ut in *Figura III. signo ☿* notata videre licet.

FIG. VI. monstrat *duo foramina rotunda*, ferrulis antecedentibus in unum satis longum & latum concisa, ut vel ossi depresso idoneum elevatorium facilè submitti, vel officulum meninges lædens tutò extrahi, vel sauciatae cerebri membranæ melius tractari possint.

FIG. VII. separatur *Officulum cranii* modo veterum, quem recentiores Chirurghi meritò rejiciunt, quia scalper & malleus cerebrum nimis commovent.

FIG. VIII. monstrat *Vulnus capitis cum læsione cranii*, quam *dedolationem* vocant.

Ut autem *hujus & præcedentium duarum Tabularum Figuræ*, quæ de vulneribus capitis agunt, melius intelligantur, earum usum breviter ordine recolligam, morbos solutæ unitatis in cranio, membranis & cerebro percurrens.

De Vulnere capitis simplicissimo.

Vulnera capitis ex sola & simplici cutis incisione ad pericranium, *absque tamen hujus detrimento*, deducta, omnique symptomate destituta, *vel uniuntur*, unitaque conservantur, aut suturâ, aut medicamento agglutinante, *vel per carnis repletionem curantur*; Posterior curandi modus priori tutior esse videtur, quoniam cute per integrum incisâ, ferè impossibile est, quin etiam lædatur pericranium.

De Vulnere capitis cum offensione pericranii, alteratione cranii, & sede instrumenti.

Reliqua vulnera cum læsione pericranii, aut sede instrumenti, per carnis generationem curari debent: illa non consuuntur, nec agglutinantur tutò, ob tres causas, quas *Hieron. Fabrit. ab Aquap. l. 2. pentateuch. c. 16.* adducit; non hæc, ut operationes manuariæ, si forte fuerint

fuerint necessariæ, absque dolore institui possint. Cum igitur, primâ læsionis horâ ad vulneratum, ex sola pericranii incisione, vocatus fuerit Medicus, vulnus *statim*, globulis ex stuppa cannabina confectis, & albumine ovorum conquassato imbutis, dilatet, quò sanguinis fluxus comprimatur, vulnerisque labia disjuncta teneantur, inungat etiam partes vicinas cum oleis adstringentibus calefactis, *ad præcavendam inflammationem*, applicetque convenientem fasciam (quæ *Cancer* dicitur *Tab. XXVIII. Fig. IX. & X.*) cum linteo triplici, ne partes læsæ ab aëre ambiente, qui vulneribus capitis est adversus, magis lædantur; aut medicamenta vulneri apposita decidant. De fascia hîc notandum, quod ejus capita D. in occipite colliganda, debent confui, *quoniam nodus aliàs multum lædit, & cum vigiliis dolores excitat.*

Secundâ post offensionem die, stuppam omniaque extranea removeat, & constricto sanguine, capillisque in aream abrasis, vulnus linteis carptis, in globulos formatis, & digestivo illitis, tractet, desuper applicando ceratum diapalmæ forfice perforatum, & unguento linimenti simplicis obductum, plagulam ex linteo triplici, & fasciam, non neglectis etiam inunctionibus prædictis: atque ita pergendum, donec pus appareat bonum, *quod est album & non foetidum.*

Eo apparente, pro vulneris mundificatione digestivo aliquid detergentis *quotidie* immisceat, donec omninò mundum fuerit, continuando usum lintei triplicis, & fasciæ, cum inunctionibus.

Vulnere à fordibus deterfo, carnis generationi studeat; quapropter super labia unguentum farcoticum (*non oleum rosarum, quo quidam imperiti Barbitonsores utuntur*) filamentis aridis inductum apponat, desuper ceratum diapalmæ solum, dein linteum triplex, in vino rubro, vel decoctionis adstringentium expressum, & fasciam. His utendum usque ad perfectam carnis generationem.

Quòd si os detectum ab aëre ambiente, vel alteretur tantum, (*si per duas ei horas modò exponatur*), vel etiam nigrescat, (*si diutius ei expositum fuerit*), tunc demùm undique abradendum, vel ad mutationem coloris, vel donec sanguis ex eo dimanet, *quando scilicet apparet pus bonum, & vulnus deterfum.* Hoc tempus si observet Chirurgus, unica vice derasum pulveribusque cephalicis
insper-

inspersum, & filamentis aridis tractatum os, altera post deraſionem die, carne obteſtum inveniet. Neque enim audiendus eſt *Jacob. Berengarius Carpensis*, qui *lib. de fractur. cran. c. 42.* ſingulis diebus os ſuperficialiter raſpatorio abradere præcipit; quoniam deraſio dicto tempore peracta eſt ſufficiens; ante tempus verò debitum inſtituta ſæpius repeti debet, non ſine ægri periculo; quia hac ratione ferè ad diploidem paulatim devenit raſpatorium. Timidiores, deſquamationem offis alterati naturæ negotio relinquunt, & curationem protrahunt.

Vulnus carne repletum tandem cicatrice eſt obducendum, aut linteis aridis ſolùm, aut etiam ſuperimpoſito cerato divino. Hoc curandi modo tutiſſimo pariter ac certiſſimo, præmiſſis tamen univerſalibus, & regimine rerum non naturalium bene obſervato, innumeros feliciffimè reſtitui. Ex quorum ordine adhuc in vivis ſunt, *Johannes Petrus Wils, Ulmenſis*, qui *An. 1643. die 13. Martii* præter aliquot fracturas cranii, tria pericranii vulnera fuſtibus accepit; *Dn. Job. Rudolph. Straus à Kafenburg, generoſiſſ. Comitis à Wallenſtein Oeconomus*, cujus pericranium propè futuram coronalem tranverſim inciſum reperi, *Anno 1645. die 13. Auguſti. Melch. Frick, Fullo Ulmenſis*, eodem anno & die vulneratus, *Job. Bucher, Ruſticus Achſtettentiſis*, qui prope muſculum temporalem *Anno 1642. die 13. Martii* vulnus pericranii accepit, & *Erhardus Viſſeker, Bambergentiſis, Oeconomus Domini Præfecti N. Sals*, qui *Anno 1645. Menſe Junio* in capite læſus, à me apud Latrunculatorem Ulmenſem tandem curatus, adminiſtrante *Matthæo Stœlzlino*.

Apparens inſtrumenti ſedes ſtatim poſt vulneris dilatationem, quæ ſcalpello fit, abradatur: deinde vulnus dilatatum, & cranium ſcalpris deraſum, medicamenti idoneis tractetur.

Vulnus capitis cum denudatione cranii, & rima capillari non penetrante.

Quod ſi Medicus prudens ad curandum vulnus capitis breve, cum denudatione cranii, vocatus fuerit, quàm primum capillos abradat oleo communi humectatos, & offis ſtatum quàm diligentiffimè perquirat, vel

Stylo exploratorio, vel oculis, vel utrisque simul, & si fracturam seu rimam invenerit, aut, ex antecedentibus & præsentibus symptomatis, fracturæ suspicionem habuerit, aut saltem de fractura dubitarit, vulnus statim contra vulgarem Barbitonorum consuetudinem, scalpello recto Tab. II. Fig. II. in crucem Tab. XXVII. Fig. IX. aut formam trianguli Tab. XXVIII. Fig. II. (ubi scilicet futuræ & musculi, temporales præsertim, sectionem cruciformem prohibent) dilatet, ut os nudatum operationes manuum necessarias (tutò, & citra partium sensibilium læsionem) per scalpria aut terebram, admittat. Si tamen abrasio cranii, aut perforatio necessaria, sine vulneris per ferrum dilatatione institui poterit, à sectione tunc planè abstinendum erit.

Vulnere artificiosè dilatato, Medicus quam primùm ejus labia & pericranium simul, ungue pollicis & indicis digiti manus dextræ, à calvariæ substantia separet, super os filamenta arida ponat; vulnusque reliquum globulis ex stuppa cannabina confectis, ovi albumine madidis, & pulvere stegnotico aspersis impleat, non solum ut sanguinem sistat, verùm etiam ne vulnus concidat, sed in proximam diem nullo negotio optimè pateat. Desuper mittat linimentum simplex parvo linteo inductum (ut vulneris labia tantùm comprehendat) supra hoc Emplastrum seu cataplasma Hippocratis, cum decenti per Cancrum deligatura, & partium vicinarum ex oleis adstringentibus inunctione, ad præcavendam inflammationem.

Alterâ die, remotâ stuppâ, constricto sanguine, & expurgato vulnere ab omnibus extraneis, super rimam pennâ atramentum scriptorium ducat, cranium filamentis aridis tractet, labiis verò digestivo quodam illitis, desuper applicito linimento simplici, Emplastro Hippocratis, & fasciâ Cancer dictâ, cum prædicta inunctione.

Tertiâ visitatione, religato vulnere, auribus ægri, juxta quosdam, lanâ oppilatis, ejusque capite bene collocato, & pulvinari fulcito, rimam, quæ atramentum scriptorium, aut potius typographorum (quod Ful. Cesar Arantius com. in Hipp. de vulnerib. capitis, scriptorio propter calcanthum, quod mordax est, præfert) absorpsit, scalpria raspatoriis abradat Tab. XXVII. Fig. X. secundum longitudinem, à latiori scalpro incipiendo, ac per gradus ad strictius, inde ad angustius procedendo, donec rima

rima penitus abrafa fit, & os sub ea album & sanum appareat, quod certissimum & demonstrativum signum est, rimam derafam non penetrasse. Inter operandum scobem sæpius detrahat à scalpris, & cautus sit, ne iis cutim aut pericranium lædat: quod evitabit, si caput patientis sub operatione quietum perstiterit, labiaque vulneris per linteola parva undique munita fuerint, Tab. XXVIII. Fig. V. Alii raspatoria sæpius oleo rosarum imbuunt, quod facilius currant: at quia bujufmodi inunctio scalprorum aciem retundit, illa mutare soleo.

Ossi decenter & sufficienter derafo filamenta arida apponenda, (*cranio enim nudato & derafo non convenit digestivum, nec unguentum aut pingue quicquam*), labiisque digestivum linteis carptis illitum admovendum, desuper linimentum simplex, Cataplasma Hippocr. & fascia Cancer dicta, cum solita inunctione ex oleis, fluxionem arcentibus.

Apparente pure laudabili, digestivo aliquod detergens immiscendum, donec omninò purum evadat vulnus. Vulnere deterfo, ossi derafo pulveres cephalici inspergendi, filamentaque arida adhibenda, labiis verò unguentum sarcoticum cum cerato diapalmæ, linteo triplici in vino decoctionis roborantium expresso, & fascia, *omissis oleis*. Vulnus carne repletum, per epulotica nota, cicatrice obducendum. Hoc modo tractatus & curatus fuit *Johan Rudolphus Straus à Kafenburg, & Casparus Wirth / molitor Xenodochii Ulmensis*, qui rimam capillarem non penetrantem passi sunt, prope futuram coronalem.

Vulnus capitis cum fractura calvariæ capillari penetrante.

CUM autem, dum tentativè sic scalpris operatur Medicus, inveniat rimam, quæ secundam laminam penetret, eam nequaquam raspatoriis delere tentet, (*quoniam iis membranæ cerebrum investientes facile offendi possunt*), sed relicta omni Chirurgiâ, procedat exsiccantibus, quibus solis sæpissimè ægrotantes curantur; nec enim si maturè instituitur deraasio, timendum est, quin natura materiam, quæ per rimulam ad crassam cerebri membranam (*dubio*

procul in parva quantitate), descendit, possit resolvere; neque etiam post deraſionem, dura mater per rimulam in ſecunda lamina remanentem quidquam recipit, quoniam excrementa vulneris, ad defluxum apta, filamentis aridis quotidie exſiccantur.

Interdum os ſcalpris deraſum, & exſiccantibus tractatum, squammam ſeparat, ut via, pro materiæ ſupra membranam collectæ exitu, ſit ſufficiens. Hanc ſeparationem obſervavi in *Georgio Stürzel* / qui Anno 1639. in dextro ſincipite rimam capillarem, quæ tamen utramque cranii tabulam penetravit, perpeſſus, poſt deraſionem rimæ ad internam uſque laminam, & ſpontaneam deſquamationem, feliciffimè curatus fuit, in Noſocomio patrio.

Quod ſi ſymptomata gravia rimam in ſecunda lamina comitantur, quæ materiam copioſam inter craſſam membranam & cranium collectam arguunt, *remotis ſcalpris, cranium incunctanter* trepano perforandum eſt, juxta *Hippocr.* dictum *text. 2. de vulnerib. capitis*: poſtquam ſcalpro os deraſeris, ſi tibi exigere ſectionem videtur, ſecare debes, neque pati, ut res tertium diem excedat, priuſquam ſeces, ſed intra id ſpatium ſecabis.

Vulnus capitis cum evidente, ſed anguſta cranii rima.

Quando iſtius ratione, ex instrumenti qualitate, & accidentibus ſupervenientibus, certum eſt fiſſuram penetrare, tunc *magnâ ſanè diligentia* exploret Chirurgus & conſideret, an rima ſit ſatis lata pro evacuatione materiæ, quæ per ipſam ad membranam cerebri craſſam defluxit, nec ne? Non ſatis lata Chirurgham trepano inſtituendam expetit. Medicus igitur ante omnia *prædicat periculum, ut ſermones ſtolidorum vitentur*; anguſtiores enim cranii fracturæ majus habent periculum quàm latiores; nam rima fracta materiæ exitum prohibet. Deinde ſtatim vulnus ad operationem in cranio peragenda, nimis anguſtum, ſcalpello in formam crucis, aut trianguli (*eam ſcilicet quam locus affectus permittit*) dilatet, labia vulneris, panniculumque cranii unguibus ab oſſe divellat; quo factò, oſſi filamenta ſicca, labiis verò ſte-

gnoti-

gnotico imbuta apponat, & in reliquis procedat, *veluti in curatione vulneris pericranii.*

Secundâ, *vel ad summum tertiâ post læsionem die (in punctura præsertim duræ matris ab officulo)* cranium modiolis, *dum vires adhuc constant*, perforandum: post triduum enim, & quamdiu adest aut imminet inflammatio, modiolorum usus est periculosus; neque audiendi sunt, qui juxta sententiam *Pauli lib. 60. cap. 90.* æstate diem septimam, & hyeme decimam quartam expectant, quoniam eo tempore instituta perforatio quandoque serum præbet auxilium, vires enim tunc debiles, & suspicari licet, cerebri panniculos à materie jam infectos. Quare Chirurgus in principio vocatus acceleret, (fugiendo saltem, juxta quosdam, plenilunium, quoniam in eo cerebrum augmentatur, & cranio appropinquat, ita ut Chirurgus modiolis *ἀεαπίστοις* non instructus, illud cum membranis facilè lædere possit), operationem, (*maximè verò in compressione & punctione panniculorum*, quia ad ista citissimè sequuntur apostemata, & accidentia mala, monente *Guidone de Cauliac. de vulner. capit.*), remotis è vulnere removendis, capite immobili reddito; labiisque per linteola artificiosè contactis *Tab. XXVIII. Figur. V.* (*ne vel ab ambiente aëre refrigerentur, vel ab instrumentorum contactu offendantur*) cranium aperiendum, & terebrâ propè rimam *Tab. XXVIII. Fig. III.* in loco decliviore, (nisi eum prohibeat sutura, quæ certis de causis quantum fieri poterit fugienda est), pro faciliori exitu materiæ supra crassam membranam collectæ perforandum. Primò autem adhibendus modiolorum mas, in cuius medio clavus est, & debite circumvolvendus, donec tale cranio impresserit *vestigium*, ut ei modiolus *fœmina* firmiter insistere possit. Dein remoto mare, trepani vertibulo modiolus *fœmina* dictus, est adaptandus, qui fortiter & æqualiter, ut *masculus* circumvolvendus (*donec ad laminam vitream devenierit*). Immerfionem modiolorum in oleo recentiores reprehendunt, eò quod oleosa ossibus sint inimica, & instrumentorum aciem obtundant. Cum ad vitream pervenerit, non solum *cautiùs & mitiùs* terebra comprimatur, verùm etiam *sapiùs* eximatur, ad conjiciendum, quantum ossis perforandi adhuc supersit. Nec imitandus *Glandorpius*, qui perforando pergit, donec excisa pars cranii trepano adhæreat: sed

si os ferè excisum vacillare incipit, Chirurgus veete omnium minimo, & debilissimo *Tab. II. Fig. VII. (inter os vacillans & firmum misso)*, illud hinc inde moveat, & volsellæ parte dentata extrahat.

Nota: Propter sanguinem inter operandum ex diploide promanantem, operatio non est differenda, *sed cautè acceleranda.* Sanguis enim post perforationem & ossiculi detractionem, supra membranam delapsus gossipio specilli cochleæ circumvoluto leviter abstergendus, foramenque modiolis factum globulo ex filamentis aridis obstruendum, & statim fluxus iste sistetur.

Finitâ perforatione, & sanguine firmiter subsistente, asperitas foraminis instrumento lenticulari leviganda *Tab. XXVIII. Fig. VII.* Si unum foramen modiolo paratum nondum videtur sufficiens, & alterum erit faciendum, *ut ex Historia Happelii, Hebichii & Schneideri infra patebit.*

His ritè peractis, supra membranam duram per foramen immittatur linteolum *ex serico rubro*, vel *lineo albo*, instar orbis rotundum, filo alligatum (*ut extrahi possit*) oleoque rosarum completo & calefacto immersum *Tab. XXVIII. Fig. IIX.* ut materiam descendantem in pus convertat, & membranas ob motum, ab illusione ossis defendat. Linteolo immisso, foramini globulus ex filamentis ficcis imponendus, ne pus in vulnere genitum ad membranam cerebri descendat: ossi detecto filamenta arida, labiis digestivo quodam illita, adhibenda; de super linimentum simplex (ne pus includatur) perforatum, cataplasma & fascia, cum inunctione partium vulneri proximarum, ex oleis repellentibus, ad arcendam phlegmonem. Hic medendi modus strictè observandus, donec periculum inflammationis desierit; & *admonendus æger*, ut quotidie, religato vulnere, materiæ ad membranas cerebri defluxæ egressum, expiratione per nares, ore clauso, promoveat.

Apparente pure laudabili, supra membranam crassam, loco olei rosati, mel rosaceum colatum, cum linteolo, quod filo alligatur, est immittendum, ossi filamenta sicca, & labiis digestivo quodam detergente imbuta apponenda, pro mundificatione membranæ crassæ & vulneris: externè continuandus etiam usus linimenti simplicis, emplastri *Hippocratici*, fasciæ & oleorum adstringentium.

Si vulnus mundum, & membrana à sordibus deterfa, conspicitur, *omisso serico, vel lineo linteolo & melle rosaceo*, foramini globulus ex filamentis aridis indendus, os detectum pulvere cephalico aspergendum; ossi præterea filamenta arida, & labiis unguento quodam sarcotico illita admovenda, atque desuper ceratum diapalmæ cum linteo triplici, ex vino decoctionis capitalium rubro expresso, & convenienti ligatura apponenda sunt. His pergendum, donec os carne bonâ tectum, & vulnus eâ repletum fuerit. Tandem epuloticis cicatrix inducenda est. Hanc medendi rationem optimam in *Georgio Seiz, Rustico Idelbusano*: de quo vide *Gregor. Horstii observationem Chirurgicam XX.*

Vulnus capitis cum fissura cranii penetrante, & satis hiante.

SI fissura hiat, ut pus per eam liberè possit expurgari, neque perforatione cranii, neque dilatatione vulneris per scalpellum, (*quæ propterea unicè instituitur*), opus est: Unde eos animadversione & reprehensione dignos rectè judicat *Chalmetæus*, qui non tantum in parva cranii fissura (*tametsi non penetret*) verùm etiam in maxima rima *satis audacter* modiolum adhibent; quo errore non mediocri, curatio in longissimum tempus protrahitur, cum summo *ægotantis damno, & famæ Medici naufragio*: quæ incommoda, an ignorantia, an avaritiæ medentium adscribi debeant, anceps hæreo. Cum igitur fissura magna modiolum rejiciat, quid *Medico cordato & prudenti*, in simili casu, tentandum erit? sequatur *strictè* curationem fissuræ angustæ, post modiolorum usum necessarium, & (*omisso tamen trepano tanquam supervacaneo & noxio*) supra membranam crassam demittat linteolum oblongum, magnitudini fissuræ respondens, filo alligatum, & oleo rosaceo imbutum &c. Hunc curandi processum extollet, adhuc superstes *Johannes Luwander / Ratiarius Kirchdorfensis*, in cujus sinistro syncipitis latere (*Anno 1633. Mense Januario*) fissuram inveni (*tam latam, ut digitum majori proximum facillimè imponere potuissem*) cum ingenti duræ matris inflammatione, quæ præmissis universalibus, ex olei rosati, cum linteolo se-

rico tepidè admoti & cataplasinatis Hippocratici diligentissimo usu, post triduum evanuit.

Vulnus capitis, cum læsione duræ matris.

Supra vulnus duræ matris, cum rima cranii satis hiantē, demittitur pariter linteum sericum, oblongum, filo alligatum, & oleo rosarum imbutum: apparente pure bono, linteum novum melle illinendum rosaceo, & supra membranam demittendum; quâ detersâ, vulnus ejus unguento de betonica liquefacto, & per foramen tepidè infuso incarnandum. *Cæterum os & vulnus externum tractetur, uti supra in fissuræ cranii penetrantis, & satis hiantis cura indicabam.* Cum verò fissura fuerit angusta, ut solutæ membranæ crassæ topica applicari nequeant, tunc vulnus scalpello debitè dilatetur, calvaria modiollo perforetur, omniaque observentur, quæ supra de curatione rimæ angustæ leguntur.

Vulnus capitis cum læsione piæ matris & substantiæ cerebri.

Vulnera piæ matri vix infliguntur, absque offensione subjecti cerebri, quare abstinendum ab omnibus oleosis & pinguibus medicamentis, propter quæ substantiam cerebri facile putrescere verè scribunt: quidam etiam mel rosaceum, ob suam acrimoniam & calorem, rejiciunt, & ipsi syrupum ex rosis substituunt: in hujusmodi tamen vulneribus, & syrupo & melle rosaceo sæpius, & nunquam cum noxa aliqua usus sum. Præ reliquis tamen remediis non satis laudare possum illud unguentum, quod Hieron. Fabritius ab Aquap. l. 2. sui Pentateuchi cap. 20. describit, & felici successu sæpius adhibuit: cujus & ego virtutem expertus sum in Michaële Schneidero, de quo infra singularis exstat observatio. *Vulneri & rimæ prospiciendum, sicut in vulnere duræ matris monitum.*

Vulnus musculi temporalis, cum læsione pericranii & vasorum.

Vulnerum capitis periculosissima sunt ea, quæ musculi temporales patiuntur: velantur enim externa
fui

fui parte pericranio, quod super ipsos vehitur eosque involvit: in interna verò parte nudi sunt & nudo immediatè accumbunt ossi: *Unde probè observandum*, si pericranium, (quod dictos musculos involvit, ab interna cerebri crassa membrana, per suturas cranii ortum), *vel leviter saltem inflammabitur*, quod statim in consensum trahat membranam crassam & tenuem, ipsisque subjectum cerebrum; periculosa etiam sunt musculorum temporalium vulnera, *ob sanguinis profluvium*, ex arteriis incisis, quod selectissima nonnunquam vix sistunt stegnotica. In simili casu nihil præstantius inveni emplastrò Galeni (*cujus encomium videatur apud Zacutum Lusitanum Prax. Med. admirand. l. 1. observ. 35.*) ex aloë, thure, pilis leporinis exactissime trituras, & cum ovi albumine mixtis, quo vulnus impletur, ad obturandas arterias: quo pretiosissimo remedio si sanguis non supprimetur, ob crapulam aut furorem valdè ebulliens, optimo successu exhibentur gr. iiij. Spertioli compositi Crollii, & circa collum applicatur emplastrum, (*cujus mentionem facit Ionstonus in sua Idea Medicinæ, c. de Hæmorrhag. narium*), ex argilla furnacea, cum acetosarum acerrimo compositum, & fasciæ quatuor digitos transversos latæ inductum, & quoties exsiccatum renovatum, donec sanguinis fluxus, *ferè post horam dimidiam, vel etiam citius*, mirabiliter consistat. Hæc tria autem remedia hîc obiter annotare placuit, quoniam non solum in sistendo sanguinis fluxu miram vim exserunt, verum etiam deploratam narium, vel gingivarum hæmorrhagiam, quæ extractionem dentis violentam sequitur, *infallibiliter* compescit, ut testabitur Johann. Jacobus Mayer / textor Ulmensis, & Gallus Breittinger / Rusticus & Caupo Dornenstattensis. Pulvis ore assumptus, sanguinis ebullitionem refrænât, Emplastrum vulneri impositum, vasorum incisiones conglutinat, & illud collo applicitum, sanguinis ad caput fluxum intercipit. Hoc vulnus (ut & profundiores plagæ, *absque tamen læsione cranii*) consistente sanguine per primam intentionem curari minimè debet, sed, contra Vesalium, carne impleri, & dein cicatrice obduci, summoperè cavendo, ne ipsi inflammatio superveniat, quæ emplastro Hippocratis arcenda & depellenda.

Vulnus musculi temporalis superficiale.

Primò sanguis sistendus stuppis ovi albumine imbutis, & pulvere *Galenii* adstringente aspersis: alterâ die ablatis stuppis, labia vulneris ad mutuum contactum unienda, linteolis cerato diapalmæ obductis, & in crucem applicatis, & partes circumcirca inungendæ oleo rosarum, ad arcendam phlegmonem: supra linteola emplastica etiam, *ne decidant*, ponendum est medicamentum, quod facultatem habet reprimendi humores, (quale est, linimentum simplex, vel album coctum), & fascia *Cancer* dicta.

Vulnus musculi temporalis, cum cranii rima angusta.

Cum autem cranium sub musculo temporali rimam conceperit, *non statim convenit carnem producere*, sed rimæ quantitas expendenda, an sit lata, vel angusta, aut capillaris? Si capillaris est rima, & vulnus angustum, tunc illud globulis ex spongia paratis, *si modo possibile*, prout opus, dilatetur: sin minus possibile, cutis scalpello usque ad os cranii incidenda est, *cautè tamen, ne aut vasa aut musculi fibræ transversim incidantur*. Si igitur Chirurgus vulnus in tempore dilatandum, cum rima cranii capillari, occurrit, statim prædicat inflammationem & convulsionem partis oppositæ, dein illud (*frustra prius tentatâ dilatatione per spongiam*) secundum fibrarum seriem incidat, *ne symptomata prædicta, si fortè supervenerint, artificiali vulneris dilatationi adscribantur*: quæ prognosis, in *Germania* præsertim, ubi Chirurgicæ operationes non sunt adeò consuetæ, sicut in *Italia* & *Gallia*, *diligentissimè observanda*. Vulnere itaque secundum fibrarum ductus dilatato, carne musculosâ ab offe separatâ, rimâque diligenter derasâ, in reliquis procedat Chirurgus, *uti supra in curatione vulneris, cum rima capillari & angusta, didicit*.

Vulnus musculi temporalis, cum rima cranii satis patente.

Cum sub musculo temporali rima cranii satis hiat, ut materia, quæ ad duram membranam delapsa, sufficienter possit expurgari, tunc neque scalpello dilatandum vulnus, neque rima scalpris deradenda, neque cranium ad latus rimæ modiolis perforandum. Recensitæ enim operationes (ob rationes supra, in cura fissuræ magnæ, allatas) in rima magna improbantur.

Contusio capitis sine laceratione cutis, introcessione cranii, & suspitione alicujus fissuræ.

Mirabili successu curatur recens mactatorum animalium pellibus, præsertim verò canis vel muris, quæ contusiones, dum adhuc calent, adhibitæ, & per viginti vel plures horas relicte, egregiè dissolvunt. Si contusio unicâ pelle in totum non discutiatur, altera ipsi admovenda. Cum verò non cujusvis sit canem excoriare, semper elegi pellem agninam, quæ omnibus ferè horis potest acquiri, & reliquis parem digerendi facultatem obtinet.

Hoc unico, & expertissimo (nunquam enim me fefellit) remedio, præter multos pueros & adultos, curavi puellam fabri lignarii 4. annorum, quæ ob casum ab alto, magnam supra bregma contusionem passa est, quam Medicus quidam novaculâ aperuisset, nisi ego ipsi adjunctus aperitionem dissuasissem ex Hippocratis Sect. 8. Aph. 7. quod docet, nullam hunc affectum requirere Chirurgiam, nisi medicamenta ipsi frustra fuerint applicita. Cum igitur symptomata sectionem urgentia aberant, nec ullum remedium topicum adhuc frustra applicitum, ille, sprete Chirurgiâ, pellem agninam apposuit, ejusque miram efficaciam (non solum in hac puella, verum etiam posthac in adultis non raro) expertus, mihi sæpissimè gratias retulit maximas, pro dato consilio & auxilio. Quapropter Chirurgiæ Tyrones, ut nunquam contusiones, aliasve tumores, scalpellis aperiant, nisi eos topicis rebelles inveniunt.

Depressio cranii simplex, sub integra cute, in pueris.

OB contusiones, cranium, integrâ cute, patitur nonnunquam depressionem simplicem, & citra rimam; interdum fissuram solam, quandoque fissuram & depressionem simul. Depressio citra fracturam in solis contingit pueris; rima verò tam simplex, quàm cum introcessione, in adultis sæpissimè evenit.

Cranium in pueris illæsis integumentis, & citra divisionem depressum, ita ut tangentibus vel intuentibus fovea mediocris (*& quam nulla prava sequuntur symptomata*) appareat, *Paræus l. 9. c. 3.* cucurbita communi in suum situm naturalem optimè reducit. Ingeniosissimus noster *Hildanus*, in eundem finem, excogitavit duo præsidia, cucurbitam nimirum corneam, & emplastrum, quibus nihil conferentibus, ad sectionem cutis, & elevationem ossis, per suam triploidis terebram, veniendum esse censet *cent. 2. obs. 5.* quæ duæ tamen operationes mihi neque necessariæ, neque utiles videntur. *Non sunt necessariae*; quoniam depressiones in pueris tales, quæ cerebrum ejusque ventriculos comprimunt, quò minus spiritus animales elaborari, elaboratique in totum corpus distribui possint, sunt incurabiles. *Non utiles sunt*; quoniam *primò, teste Hippocrate*, vulnera capitis simplicia, sola cutis incisione, *Medico negotium, & agrotis periculum* afferunt: absque autem dubio negotium illud, & periculum augebitur, quando præter cutim etiam pericranium & os, *ex instituto*, inciditur. Quia *secundò*, dum elevatorium centro depressionis infigitur, *fovea cranii facile increscit.* Quia *tertiò*, cum torcular cranio adhuc *tenero & molli*, ad diploidem usque vi quâdam debeat infigi, certè timendum erit, (*quoniam elevatorii triploidis torcular ἀβάπτινον non est*), ne internam cranii tabulam perforet, & cuspide membranam crassam lædat. Quia *quartò*, os tenerum aëri exponitur, unde nigredinem corruptionis notam concipit: quæ corruptio si naturæ separanda relinquitur, non rarò interiora versus serpit, ita ut deraisionem per scalpra, vel excisionem cum modiolis, in hoc casu periculosam expoſtulet: neglecta vulneris curatio, *cum periculo patientis*, producitur. Qui autem os cranii
pueri-

puerilis depressum superficialiter corruptum scalpris abraderi sibi proponunt, incrementum foveæ expectent. Hinc sapientis est Medici, omnem potius operam manualemente ommittere, quum nihil prodesse possit, quàm rationales Medicæ artis administrationes aliquâ infamiæ notâ afficere.

His ego rationibus motus, in depressionibus puerorum, sine rima & gravibus symptomatibus, ab omni Chirurgia abstinere, & crebrâ experientiâ suffultus, circa depressionem capillos abradi curo, & pellem agni calidam, cum decenti fasciæ Cancer dictæ ligatura, adhibeo, inunctis partibus vicinis, collo & temporibus præsertim, cum oleis adstringentibus, ad impediendum humorum influxum, & præcavendam inflammationem. Si prima vice pellis tumorem non consumserit, aliam applico, relinquendo eam per diem iterum naturalem. Discusso tumore, si fovea tactu parva deprehenditur, nullaque symptomata gravia adsunt, quæ partium sub cranio noxam portendant, pelli agninæ ceratum diapalmæ Galeni lintheo latiori inductum substituo, pro corroboratione partis affectæ. Hanc medendi rationem tutissimam esse, pluries mecum observarunt Chirurghi illi, qui mihi in ejusmodi casibus sæpissimè adstiterunt, inter præcipuos Ulmæ sunt, peritissimi præ cæteris Chirurghi Georg. Niedlin / & Nicolaus Neutte / quos testimonii causa nominare placuit. Modum quoque medicamentis tuto, nec magno quidem negotio, graves collisiones puerorum feliciter ad sanitatem restituendi, invenient Chirurgiæ Tyrones apud Julium Casarem Arantium, ad calcem doctissimi sui commentarii in Hippoc. librum, de vulneribus capitis, &c.

Contusio capitis cum depressione, sed sine rima cranii, sub integra cute, in adultis.

IN adultioribus ejusmodi foveæ sub integra cute, rarissimè (in iis nimirum, quibus natura molle dedit cranium) vel certè nunquam sine rima, in cranio reperiuntur; si enim post dissectionem cutis rima in externa cranii lamina non apparet, timendum erit, ne interior tabula fissuram patiat, per quam materia ad cerebrum quidem descendere, sed iterum per eam evacuari minimè

potest. Hujusmodi fracturam observavi Anno 1632. *Ulmæ, in milite Suecico*, qui ob depressionem cranii, secundo decubitus die mortuus est. Ego sciendi cupidus, quæ tam citæ mortis causa extiterit, cranium ferrâ divisi, & inveni ejus internam laminam non solum fissam, sed etiam officulum (quod absque dubio cerebri matres assidue pupugit) de se remittentem, integrâ existente externâ cranii laminâ. Quoties igitur in adulatorum capitibus talis apparet fovea, certissimum est, calvariam esse divisam: Nisi enim fissum esset cranium, *inquit Hipp.* medium desiderare nequiret. *Sed posito, nondum verò simpliciter concessio*, dari introcessionem cranii ficcioris sinerimâ, illa soli naturæ negotio (ut *Felix Wurtzius præcipit*) committenda non est, sed cutis statim scalpello in triangulum, vel crucis formam, incidenda, pericranium à cranio separandum, vulnusque hians globulis conservandum, non solum, ut Medicus certior fiat, an cranium sit fissum, verum etiam, ut, si depressionem comitetur rima, (quod maximè timendum), vectis convenientis instrumentum adhibere possit.

Alterâ, post incisionem cutis usque ad cranium, die, (si rima nulla in externa lamina oculis conspicitur, nulloque specilli globulo deprehenditur, nec aliquam, ob symptomata suspicari licet, hâc integrâ existente, internam calvariæ tabulam esse fractam), sumatur Terebelli Tab. III. Fig. I. pars triangularis asterismo notata, quâ cranium, in centro depressionis, modò non ultra laminam externam, leniter perforetur. Facto per terebellum foramine, terebra triploidis A. Tab. III. Fig. III. paulo altius est infigenda, beneficioque superioris cochleæ tamdiu circumvolvenda, donec infigatur parùm internæ laminæ. Deinde cranium depressum, inferiorem triploidis instrumenti cochleam deorsum volvendo, perpendiculariter erigendum. Cranio, quod erat depressum, elevato, instrumentum triploidis removendum, vulnusque tractandum, ut supra de cura vulnerum capitis, cum denudatione cranii & sede instrumenti, legitur.

*Contusio capitis in adultis, cum depressione cranii
& fractura laminae internæ, citra vulnus cutis
& rimam laminae externæ.*

CUm, cute capitis *artificiose* incisâ, exterior lamina apparet integra, & depressionem mala comitantur symptomata, dubitandum non est, quin tabula interior aliquam patiatur noxam: quare cranium in medio depressionis terebræ triploidis affixum non erigatur, sed ad latus depressionis trepano perforetur, ut materia, quæ, per fissuram laminae internæ occultam, ad cerebri crassam membranam defluxit, exitum habeat, & cranium, quod introcessit, necessarij vectis operâ elevari possit.

In contusionibus capitis, cum fovea, in homine adulto, cutis integra in crucem, vel triangulum, incidatur, aut ejus vulnus, pro trepano & vecte adhibendo non satis latum, scalpello dilatetur. In contusionibus vero sine fovea, *neque scalpello, neque trepano, neque vectibus quidquam est tentandum*, sed sola pellis agnina contusioni apponenda, nisi symptomata superveniant, quæ fracturam cranii indicant, scalpro vel modiolis opus habentem.

*Introcessio cranii, cum rima in medio depressionis
lata.*

SI depressioni calvariæ jungitur rima (*quæ, nisi sit satis hians, cranii denudationem à pericranio requirit*) evidens, ea est vel in medio depressionis, vel ad latus. Quæ in medio depressionis, ea vel est lata, vel angusta. Si rima est lata, & depressio modica, cranium elevetur vecte, *Tab. II. Fig. VII.* quando rima lata, & depressio modicâ major apparet, submitatur vectis robustior *Tab. III. Fig. II.* Quod si, cum rima lata, multum introcessit calvaria, tunc allegati vectes parum valent, quare triploidis elevatorio *Tab. III. Fig. III. B.* erigenda est.

Introcessio cranii, cum rima in medio depressionis angusta.

AD depressionis terminos, cranium modiolis excidatur, dein duorum foraminum interstitium *ferrulâ meâ versatili Tab. V. Fig. I. sine omni læsionis metu*, auferatur, non solum, ut prædictorum vectium aliquis cranio submitti, verum etiam, ut ossicula, quæ interdum ab interna cranii lamina separantur, & instar aculei crassam, vel etiam tenuem, cerebri membranam pungunt, volsellâ eximi queant.

Introcessio cranii cum rima, ad latus depressionis lata, & angusta.

Rima in medio depressionis vel est lata, vel angusta. Si lata, tunc vectis conveniens cranio submittatur. Si angusta, similiter ad rimæ latus sanum & detectum calvaria modiolo perforetur, & vectium beneficio erigatur. Si vectis, per unum foramen submissus, cranium attollere nequit, parctur etiam foramen secundum, dein foraminum interstitium *ferrulâ versatili* separetur, ut in quocunque fissuræ dilatatæ loco necessarium vectis instrumentum applicari, eoque cranium reduci possit.

Vulnus capitis cum dedolatione cranii.

Nullam operationem manualement exposcit, sed carne obducenda, ut calvaria scalpris recens derafa: vid. *infra Observation. Alphons. Schadæi, Patricii Ulmensis.*

Contrafissura.

Quam *Hippocrates Calamitatem* appellat, inventa curatur, ut contusio cranii cum fractura, sub integra cute, incisione nimirum cutis per scalpellum, separatione pericranii ab ossè, & (*si rima penetrans fuerit angusta*) cranii perforatione, per modiolos, &c.

Punctura cranii non penetrans, & penetrans.

Terebellis deleatur *Tab. XXXI. Fig. I. punctura*, quæ non penetrat. Cum verò utramque perforat laminam,

nam, cranium modioli aperiatur, adhibendo ipsi puncto clavum modioli maris, donec vestigium aderit, cui foeminæ possint insistere; quæ duæ operationes, ut citò, tutò & jucundè peragantur, pericranium ab osse separandum est.

Traditus curandi modus, fracturas & vultura capitis, certè præstantior est eò, quem *Felix Wurtzius l. de curat. varior. vulner. c. 7. 8. & 9.* commendat, nostrique passim in *Germania* Barbitonfores, tanquam Apollinis oraculum sequuntur, non rarò tamen cum magno ægrotantium vitæ periculo. Neque miror, quod curatio votis sæpissimè non respondeat, cum *citatus Wurtzii locus* multos errores contineat, quos Tyrones animadvertent, si brevem, & *Hippocraticam* operandi & curandi rationem, cum *Wurtziana* contulerint.

T A B U L A XXXI.

(Olim Tab. XXXIII.)

De Abrasione puncturæ cranii, sectione vasorum temporalium, curatione ancyloblephari, suffusionis perfectæ, & agilopis, ratione firmandi oculum.

FIG. I. ostendit, quomodo *Punctura cranium non penetrans*, post sectionem cutis & detectionem ossis, *Terebello Tab. III. Fig. I.* deleatur.

FIG. II. digitus, pilis derasis, locum sectionis vasorum temporalium, *quæ fit inter verticem, muscolumque temporalem & frontis*, inquirit: explorat etiam, an vas ipsi subjectum sit vena, vel arteria. Si maxillâ inferiore motâ, digito persentitur musculorum temporalium motus, in altiore loco vena vel arteria quærenda est: vas est arteria, si percipitur pulsus; vena, si nullus.

Alterâ manu curatur *Ancyloblepharon*. Palpebræ autem vel inter se, vel cum alba, aut cornea, aut utraque oculi tunica, coalescunt. Palpebrarum coalitûs inter se curatio, peragitur scalpelli falcati *Tab. VIII. Figur. VIII.*

(cujus apici annexus est pusillus & acutus ex argento globulus) operâ, qui immittitur ab interiore angulo, ubi nunquam ferè cohærent, inter oculum & palpebras, (ita ut partem retusam oculo, & secantem palpebrarum commissuræ opponat), usque ad exteriorem: deinde digito locus incidendus pertentetur, antequam secatur, quo percepto palpebrarum commissura incidatur. Sectione factâ, inter utramque palpebram linimentum interponatur, ne demò coalescant.

Ubi palpebræ tunicis oculorum adhærent, adversum specillum (quod nihil aliud est, quàm latior specilli pars Tab. VIII. Fig. VI.) magnâ moderatione inter palpebram & tunicam oculi immittatur, quò separentur ea, quæ cohærent, sine læsione, si fieri potest, utriusque partis. Si tamen aliquam lædere fuerit necesse, potius palpebra adnata, quàm oculus incisionem patiatur. Post liberationem verò oculi à palpebra, interponatur etiam linimentum mundum, ne iterum sibi invicem agglutinentur.

Asterismus * penes aurem dextram monstrat tumorem tunicatum, velut ex tenui pedunculo ficus propendentem, de quo mentio fit Tab. XXXIII. Fig. II.

FIG. III. in dextro oculo exhibet *suffusionem* in Figur. IV. acu deponendam; insuper *tuberculum tunicatum*, inter nasum & sinistri oculi majorem angulum subortum, & ad interiora ruptum, quod *Ægylopem* vocant, & curari medicamentis nequit, unde tuberculum vossellæ dentibus apprehenditur, & in fundo circumciditur scalpello Tab. II. Fig. I. ita tamen, ut aliquid de caruncula spongiosa relinquatur, secus enim perpetuum sequeretur lachrymarum profluvium per genas.

FIG. IV. docet, quomodo antè depositionem suffusionis perfectæ, oculus sanus gossipio & fascia claudatur; locum quoque, ubi apponitur acus Tab. VIII. Fig. IV. quem describit *Albucaasis. l. 2. c. 23. seqq. verbis*: pone acus extremitatem prope tunicam corneam, per crassitiem radii (seu specilli obtusi) in ipsa albedine oculi, quæ respicit minorem seu externum angulum.

De Suffusione.

CAtaractam perfectam, maturam & consummatam, quæ in pelliculam, ut vocant, concrevit, ab ambitu

bitu pupillæ, cui accrevit, secernere, immiffâ acu per tunicam corneam, ultimum est remedium: quod si feliciter succedat, eo momento, quo detractio facta est, visus restituitur. *Antequam verò incipiatur operatio, Oculista consideret, an unus, vel uterque oculus, patiatur.* Quod si utroque oculo obducto patientes cæci penitus existant, facilius sit ad operandum, quoniam pejus metuendum non est, licet non benè succedat operatio. *Unico verò tantùm læso, cum sanus ad visionem sufficiat, minus temerè opus tentandum, præsertim si pellicula seu tela non omninò concreta, quæ interdum trium, quatuor, quinque aut plurimum annorum spatio vix perficitur.* Neque tamen materia pelliculam efficiens, ullo modo increassanda, veluti hanc quæstionem *Joban. Baptista Silvaticus Controv. 56.* elegantissimè decidit. Et licet plerique Autores requirant mediocrem humoris concretionem, experienciâ tamen constat, *Cataractam facilius deponi, quando perfectè concreverit.* Nam quæ immatura est, mollis & mucosa adhuc, apici acus non resistit, nec integra removeri potest, sed scissa rursus concrevit, vel callosior facta, vel aqueo humore perfusa facit, ut ægri non tantùm nihil videant, sed & omnis spes sanationis, per reiteratam operationem (*quæ si bis instituatur, certè frustrâ fit*) ipsis adempta; quod etiam accidere solet, si instrumenti acumine, humor vel crystallinus vel vitreus, eorumque tunicæ, offendantur, vel solùm uvea in ambitu pupillæ laceretur. Ex quibus patet, quod hoc remedii genus valdè anceps sit & dubium, & ob ejusdem summam difficultatem facilè error inemendabilis committi possit: unde sanitas temerè, ut consueverunt circumforanei, (*qui pudore, licet promissa non præstent, minimè erubescunt, dummodò eos spes alat lucri*), nunquam est promittenda patienti, sed diligentia. Ego, ut rem fatear, hanc chirurgiam nunquam tentavi, quamvis instrumenta parata habuerim, sed eam vidi bis ab *Italo*, bono successu administrari, in uno oculo Nobilis cujusdam Patavini, & Monachi Veronensis. Operator autem, qui erat *Patavinus*, Chirurgiam sequenti instituit modo. Præparato corpore, & implorato Numinis Divini auxilio, elegit conclavè aliquod mediocri lumine perfusum, & die sereno ac tranquillo, tribus horis ante prandium, *ægrum adhuc jejunum*, in sella prope lectum collocavit (à cujus tergo erat ali-

quod fuleimen & pulvinar) ita ut versus lucem spectaret; ex opposito sedili Chirurgus ægrum, diductis cruribus, cum sella exceptit, illiusque manus utrinque femoribus suis innitentes sustinuit: à tergo ægri, minister (caput patientis erectum & firmum ambabus manibus tenens) oculum dextrum, qui sanus erat, gossipio & fasciâ obvolvitur, *Tab. hujus Fig. IV.* Quo facto, inter Chirur- gum & patientem pulvillos posuit minister, ut operantis bra- chium firmiter sustineri possit. Vid. *apud Guilb. Fabrit. Hildan. cent. 4. obs. 16. instrumentum, cui cubitus Chirur- gi, veluti basi aut columnæ, firmissimè incumbit.* Hoc pariter peracto, Chirurgus pollice dextro fricuit oculum affectum (*palpebras claudendo, moxque recludendo*) & ma- sticato prius semine fœniculi, halitu ejus fovit: Postea sumpsit acum auream (quoniam suffusio deponenda fuit alba, argenteum verò instrumentum requiritur, cum hu- mor concretus fuerit niger, vel alterius coloris) quæ longa, manubrio striato & intorto, ad firmiorem appre- hensionem, versusque cuspidem acutissima, & sensim attenuata sit, *Tab. VIII. Fig. IV.* Hanc itaque manu si- nistrâ, prope oculi sedem, innixâ in latere oculi exter- no, in albo parum ab iride distante, paulò altiore sede quàm in medio, impressit, & quidem non violenter, sed sensim eam contorquendo, donec corneam tunicam pe- netraret, intrusit: quod æger facillè tulit, cum minimo doloris sensu. Sic intrusam acum mox versus pupillæ fo- ramen, ubi tela accrevit, direxit, & usque ad pellicu- læ interiorē sedem paulatim propulsit, quod commo- dius fiebat, cum per corneam acus aurea videri potuis- set. Eo blandè adactâ, & ut telam ab ambitu foraminis removeret, aliquoties sursum & deorsum ductâ (*cum prima vice non semper succedat*) depressit, & alicubi libera- tam pelliculam, acu penitus, ubi adhuc adhærebat, se- paravit, ac deorsum, in obscuram oculi partem depo- suit: Cum pellicula infra pupillæ regionem devenisset, Chirurgus oculum clausit, & acum per quadrantem horæ reliquit, ut tela in parte inferiore, in quam de- cussa est, permaneret, quod cognoscitur, si ex oculi commotione pellicula non redeat. *Interim cavendum, ne in depositione cataractæ, illa in plures partes scindatur: portiones enim illæ licet depressæ fuerint, facillè tamen rursus in pupillæ sedem deferuntur, & illic fluitando vi-*

sum

sum obscurant. His omnibus ritè peractis, etiam bene successit depositio, pupilla iterum nigra apparuit, & æger mox videre cœpit. Tandem palpebrâ depressâ, oculoque clauso, acum sensim rursus extraxit, ne materia, suffusionem quæ fecit, in pristinam sedem reflueret, aut humor vitreus, seu crystallinus, læderetur. Nec est aquei humoris effluxus metuendus, cum foramen in crassa hac tunica factum, statim post acus exceptionem, rursus collabatur.

Operatione sic finitâ, oculo restituto & sano, atamen utroque clauso per 6. dierum spatium, quotidie, ter aut quater, apposuit gossipium ex una parte imbutum aquâ rosarum & fœniculi, cui modicum croci & pulveris fœniculi addidit, pro corroboratioe: ad præcavendam verò inflammationem, fronti applicuit linteum unguento illitum ex ovi albumine conquassato, & pulveribus *Galenii* adstringentibus, supra gossipium & defensivum modò dictum, aliud linteum & fasciam alligavit. Ab eo tempore, ægri victus ratio non fuit libera, sed tenuis solum concessa. Et ne visus, luce multâ nondum assuetus, obruatur, ut in tenebris, obserratis undique fenestris ligneis, aliquandiu moram traheret æger, & sensim luci assuesceret, præcipit. Ut etiam spiritus nullâ vi ad oculos ferrentur, præcavit omnem vehementem motum, utpote tussim, sternutationem, clamorem, conatumque magnum in reddendis excrementis alvi & vesicæ. Supinus cibum & potum sumpsit, neque surrexit ad alvum exonerandam, sed vas ex ligno recipiens ano submisit: atque ita æger pristinam lucem adeptus, diligenti prophylacticorum usu, & gestatione fonticuli, brachio inusti, per plures annos incolumis vixit. In utroque oculo suffusionem juxta *Celsum*, me præsentem, felici quoque successu deposuit *Ulmæ* 1637. Mense Decemb. Domino *Tobiæ Neubornero*, & *Dominae Kazenbæckin*, Ophthalmiater insignis *N. Maurianus*, origine *Romanus*. Atque hæc de suffusione, feliciter deposita, dicta sufficiant: quæ ex observationibus meis ideò transtuli, ut Medicinæ studiosi, si cicumforanei, quibus hodie ut plurimum curandi conceduntur, ipsis præsentibus non ritè procedant, haberent, quod corrigere possint. Et cum suffusionis Chirurgia omnium subtilissima sit, eam *Celsus*. l. 7. c. 7. de natura oculorum & eorum suffusione luculentis

tissimè proposuit, quem consulat lector, & qui plura desiderat, adeat *Platerum*, vel *Georgium Bartisch*, Oculistam Dresdensem. Pro discussione cataractarum incipientium, multæ reperiuntur apud Autores Collyriorum descriptiones, quibus præstantissimi effectus ab iis tribuuntur: ego expertum habeo *Fel Lucii piscis* modico sacchari mistum, quod post purgationem totius, & adhibitum vesicatorium retro aure sinistro, oculo ex fratre nepotis instillatum, septimanæ spatio suffusionem, in principio existentem, resolvit: quod remedium sæpius feliciter usurpavit *Adrianus Spigelius*, qui præter hoc mihi valde commendavit Oleum hepatis Mustelæ fluviatilis, de quo vid. *Forestus l. 11. observ. 135.* & Aquam *Martin. Rulandi* Ophthalmicam, & illam socialem, utpote valde utilem, & *Neapoli* in magno usu. Hanc descripsit *Job. Anglicus in Practica sua*, quam *Rosam Anglicam* appellat, ejusque mentionem facit *Sennertus Pr. l. 1. p. 1. sect. 2.* omissâ tamen descriptione, quæ talis est: *R. Fæn. Rut. Euphr. Verben. Torment. Veron. Ros. Endiviæ sylv. Calcatr. Anagall. Pimpin. Chelid. Papav. Pæon. Fol. vitis, Apii, Agrim. Caprifol. ana p. æq.* Terantur & pridie ponantur trita in vino albo: Secundâ die in urina pueri *Venerem non experti*: Tertiâ, in lacte mulieris; & quartâ in melle optimo, quo tempore destillentur & ad usum reserventur. Ambas has Aquas in usum nunquam revocavi, easdem tamen juventuti studiosæ, præter institutum, proponere volui, ut effectus earum, qui mihi à celeberrimo Medico summopere commendati fuerunt, datâ occasione, explorarent.

FIG. V. monstrat *Foramen post excisionem tumoris in angulo majore tunicati*: supra hoc foramen ponitur cannula (a) *Tab. I. Fig. I.* ut oculum defendat, & compressione cutis vicinæ sensum obtundat, dum os nudatum vel cariosum, ferramento olivari (b) *Tab. XXII. Fig. V.* candente, & per cannulam immisso, aduritur. Ossi adusto filamenta carpta apponantur, donec squama ossis abscedat, dein sinus fistulosus spongiolâ, vino aluminoso expressâ, & instrumento umbellato compressus, agglutinetur, quo agglutinato, ulcus sarcoticis, & ultimò epuloticis, tractandum. *Vid. Tab. XXXIV. Fig. I.*

FIG. VI. monstrat Oculum dextrum annulo (c) *Tab. VIII. Figur. V.* firmatum; *Polypum* de nare dextra proponentem; & sectionem tumoris sub cute tunicati in maxilla

maxilla superiore exorti: cujus folliculum imprudenter adamante ruptum, evacuatâ materiâ specillo lato à cute, & subjectis musculis, separavi usque ad radicem, quam scalpello *Tab. XIII. Fig. II.* præscidi, & ostiolum cauterio actuali *Tab. XXII. Fig. VI.* optimè candente tetigi: quo facto, vulnus linteolis emplasticis ad mutuum contactum adduxi.

FIG. VII. exhibet *vasculum vitreum (e)* *Tab. VIII. Fig. X.* oculo alligatum, per cujus infundibulum oculo affecto collyria guttatim instillantur; dein modum extrahendi è naribus *polypum* instrumento ab *Hieron. Fabrit. ab Aquap.* invento: *polypum* insuper forcipe comprehensum, & extra forcipem collocatum. *Matthæus Glandorpius* elegantissimum tractatum conscripsit *de natura & curatione polypi*, quem ejus curatores summo cum fructu perlegent.

FIG. VIII. ostendit, quomodo inter excisionem tumoris tunicati, (qui inter musculos superioris labii, ad magnitudinem ovi gallinacei, subortus, honestissimam & pulcherrimam matronam, non sine dolore, planè deformem reddidit), labia pro excisione tumoris à se invicem, *hamulis duobus*, fuerint diducta, *vid. infra sing. Histor.*

FIG. IX. monstrat *excrecentiam* carnis instar fungi, *in anteriore palati parte*, retrò dentes incisivos, exortam, quæ magnitudine nucem juglandem superavit, & quoties digito, vel etiam linguâ, leviter saltem, tangebatur, magnam sanguinis copiam profudit: de quo casu *vid. infr. singul. Obs.*

TABULA XXXII.

(Olim Tab. XXXIV.)

De Abscissione uvulæ corruptæ, perforatione asperæ arteriæ, inustione occipitis, & modo parandi acu ignitâ setaceum in nucha, & auriculæ lobo.

FIG. I. ostendit medietatem uvulæ spbacelo correptam, quæ, antequam corruptio serpat, & integram uvulam, cum vicinis partibus, afficiat, filo per annulum (a) Tab. X. Fig. VII. admoto & constricto præcidendam est.

FIG. II. præparato annulo (a) Tab. X. Fig. VII. minister speculo oris Tab. XII. Fig. IV. linguam deprimat Tab. XXXV. Fig. VII. Chirurgus verò partem uvulæ corruptam, annulo apprehendat, dextrâque sive sinistrâ filum (b) notatum vehementer attrahat, & sic uvulam arctissimè constringat. Facto ad uvulam nodo, filum (c) forcipe abscindat, & extracto instrumento, utrumque filum extra os propendere relinquat, donec uvula secundo vel tertio die, decidat. Vid. Tab. IX. Fig. XI. XII. & Tab. XXXIV. Fig. IV.

Si uvula ob influxam pituitam relaxabitur, optimo successu pulvis, ex alumine crudo & pipere albo mistus, inflatur. Modus autem ejusmodi pulverem inflandi talis est: Lingua, speculo oris (quod Chirurgus sinistra teneat, vel potius spatula perforata Tab. IX. Fig. IX.) depressa, mox dextra cochlear (a) Tab. X. Fig. VIII. pulvere repletum uvulæ admoveat, deinde fistulæ basin (e) ore arripiat, & inflando pulverem in cochleari admotum uvulæ undique aspergat. Vid. Guilb. Hildan. cent. 2. observ. 21. de uvulæ relaxatæ curatione.

FIG. III. Aspera arteria in affectibus laryngis, qui suffocationem minantur, à Chirurgo Anatomix non ignaro tutissimè perforatur, modo sequenti; inclinato ægrotantis capite retrorsum, non solum ut aspera arteria reddatur conspicua, verum etiam ut longior fiat, & ejus interstitia membranosa magis appareant, atramento ducenda

cenda est linea, per mediam & anteriorem colli longitudinem, ferè usque ad juguli cavitatem. Deinde digitis tangendum est caput asperæ arteriæ, hinc ex anteriori parte exactè digito finis laryngis inquirendus, quo invento descendere oportet, usque dum tres aut quatuor asperæ arteriæ annuli præteriti sint, (tres quidem in brevi, quatuor in collo longo præditis, quem terminum cognoscimus vel sensu vel ratione: sensu in collo macilento; ratione verò, imaginantes conjicientesque latitudinem trium circulorum, quo in casu contulerit, asperam arteriam alicujus sani videre), ut ibi sectio fiat, non autem statim sub larynge, ne inflammatio, sectioni facilè superveniens, laryngi communicetur, antea plus quàm satis occlusæ. Inventus ita locus membranaceus, inter duos circulos cartilagineos medius, atramento signandus est secundum latitudinem colli: postea cutis cum subjecta membrana carnosa, hinc inde digitis ministri, pollice scilicet & indice utriusque manus apprehensa, per longitudinem lineæ à larynge ad jugulum factæ, (*sic enim nullum periculum est, ut vasa, nervus aut musculus, lædantur*) scalpello falcato (*f*) secanda, ita ut transversa linea in medio sectionis sit, & ipsa sectio tam longa facienda, ut dilatata pollicis transversæ latitudinem contineat, & scalpelli ancipitis (*g*) usum admittat.

FIG. IV. Sectione factâ digitis labia vulneris diducenda & sanguis spongiâ (*i*) abstergendus, ut muscoli duo, qui asperæ arteriæ immediatè incumbunt, & sternohyoidei appellantur, appareant. Tum muscoli, quos alba quædam distinguit linea, per longitudinem manubrio scalpelli (*b*) ut asperæ arteriæ corpus in conspectum veniat, diducendi sunt.

FIG. V. Arteriâ apparente, spatium retuso hinc inde hamulo conservandum, donec sectio per aciem sphathæ dimidiæ (*g*) inter unam & alteram cartilagineam fiat transversa. Scalpellus autem tam altè immittendus, ut ad cavitatem asperæ arteriæ penetret: cujus penetrationis indicium erit, si spiritus cum murmure per vulnus exhibit. Hinc cannula (*k*) argentea, foraminata, incurvata, magnitudine vulneri arteriæ exactè respondens, brevis, ne interna arteriæ latera attingat, alata, ne à spiritu intrò trahatur, filisque duobus alligata, ut extrahi & firmari possit, vulneri arteriæ factò immittenda, in eoque tam
diu

diu relinquenda, donec metus inflammationis præterierit. Postea extrahatur cannula, & renovato, si opus fuerit, cutis & membranæ carnosæ vulnere per scarificationem, labia adducantur futurâ, adductaque conserventur linteolis emplasticis, & decenti ligaturâ. *Vid. Tab. XXXIV. Fig. V. VI.*

FIG. VI. ostendit *Setaceum auriculæ sinistræ lobo inuustum*, pro interceptione materiæ, quæ illinc per venam, acu nunc perforatam & adustam, quotidie fluxit, ad nutriendum & augendum tumorem qui ex crassiore basi de collo propendens, ob venas jugulares, & arteriæ carotidis internum ramum, neque amputari, neque à cute separari potuit. Escharâ butyro ablatâ, setaceo immisi annulum primò plumbeum, donec illud undique consolidaretur: quo factò, plumbeo substitui aureum & margaritâ pulcherrimâ adornatum, qualem hodie mulieres Arabum in utroque aurium lobo gestare decorum existimant. *Vid. Tab. XXXIV. Fig. VII.* Hâc annellatione non modò fuit impeditum tumoris incrementum, verùm etiam per accidens in tantum decrevit tumor, ut patiens nobilis, thorace induto, ipsum facili negotio occultare potuerit: De excisione & amputatione tumorum cum folliculo *vid. Tab. XXXIII. Fig. II.*

FIG. VII. monstrat *inustionem occipitii* adultorum ferramento, candente & rotundo, ubi apoplexiæ, aliorumque soporosorum affectuum, est periculum. Solet autem occipitis cavitas ferramento candente aduri, potissimum in infantibus nuperrimè natis, & pueris lactentibus, quos gravissimus ille morbus, quem comitalem vocant, frequentissimè infestat, ob eorum cerebri temperiem frigidam & humidam. Pro hujus morbi tam curatione quam præservatione, Medicina præsentaneum invenit auxilium, nempe occipitis inustionem, quæ ut tutissima est, ita etiam humores pituitosos, qui caput aggravant, sæpè numero, cum manifesta utilitate, revellit, derivat, & evacuat. Hinc etiam occipitis inustio, in quibusdam locis, tam frequens est, ut *Florentiæ* nulli, vel certè paucissimi, inveniantur pueri, qui eam non statim post baptismum sustinuerint. Abrasis igitur capillis, ferramentum occipitis cavitati, quæ est inter primam & secundam colli vertebram, respondens, ovale & oblongum *Tab. VII. Fig. VI.* candefiat, quo cavitas in exiguo periculo, in tenna

nella ætate, & extra paroxysmum, semel & leviter saltem tangatur. In majori verò periculo, provectiore ætate, ipso paroxysmo, & ubi per multos dies locus apertus conservandus est, ferramentum, bis vel ter, altius adigatur. Postea loco adusto applicetur, vel butyrum cum diapalma, vel tripharmacum, ut eschara decidat, quæ ablatâ, ulcus per aliquod tempus detineatur apertum & fluens, cerato sacro aut diachylon; ultimò cicatrice obducatur cerato de cerussa, vel alio epulotico.

In eodem loco *setaceum* tribus instrumentis, forcipe nimirum, acu ignita, & setone paratum, evacuat humores, qui caput replent, revellendo ab oculis ad cervicem; derivat, qui ad partes oris & pectus defluunt, & intercipit, qui ad spinalem medullam artuumque juncturas destillant. *Cum autem tanta sit setacei utilitas, visum est ejus inducendi rationem & modum, in studiosorum gratiam, verbis & figuris aliquot subjicere.*

Æger scabello humili insideat, & Medicus digito indice locum pro setaceo aptum, seu cavitatem illam, quæ est inter primam & secundam colli vertebram, inquireat. Quæ perceptâ, capilli statim abradantur, & locus perforandus atramento scriptorio per longitudinem notetur, ita ut linea in media cavitate fiat: ne autem medius ille locus fallat, æger rectam cervicem Chirurgo offerat. Mox Chirurgus ambo foramina adhuc facienda, tum à dextris, tum à sinistris, similiter atramento scriptorio signet, ut utriusque signi interstitium sit unius & dimidii transversi digiti, plus minusve, prout ægri cutis crassa, aut tenuis fuerit.

FIG. VIII. Loco signato, atramentoque exsiccato, æger caput retrorsum ita inclinet, ut cutis panniculique carnosus laxentur: hinc Chirurgus cutem, & membranam carnosam, digitis primò à musculis subjectis abducatur, dictorumque integumentorum, quantum fieri potest (intactis tamen cervicis musculis, ob convulsionis, aliorumque gravium symptomatum, timorem) tenaculâ (*l. vel. m.*) Tab. VII. Fig. I. II. & III. idoneâ comprehendat, ad se trahat, & arctè constringat, ad bonam laborantis tolerantiam, vel potius ad dolorem, ut sic constrictis nervis pars perforanda quasi obstupescat, & patiens sensum pyrotici, aliàs satis dolorifici, minus percipiat. Eâ autem ratione, cutem & membranam,

for-

forcipe apprehendat, ut antè linea per longitudinem cavitatis ducta, & utrinque foraminum notæ, per forcipis foramina oculis objiciantur. Deinde acum (n) Tab. VII. Fig. IV. optimè ignitam, ut facilius & citius penetret, per utrumque forcipis foramen, nictu quasi oculi trajiciat, iterumque extrahat.

FIG. IX. Postea immotâ forcipe, puntale, quod in una extremitate globulum obtinet cereum, in altera sericum funiculum habet adnexum Tab. VII. Fig. V. transmittat, funiculumque, ovi albumine imbutum, trahat usque ad medietatem, butyro recenti illitum, ibique immotum relinquat.

FIG. X. His factis utrumque serici extremum ad anteriora colli & pectus ducat, & partem linteo quadruplici aquâ rosarum & albo ovi, ad prohibendam inflammationem, expresso, atque convenienti fasciâ, deliget. Sequentibus, plerumque usque ad sextam, diebus, antequam funiculum, nunc ad dextram, nunc ad sinistram, paululum ducit, eam funiculi partem, quæ cuti submittenda, aliquo digestivo oblinat, & extra diploma quadruplex, dicto medicamento expressum apponat, quousque ulcus bonum generet pus, & timor inflammationis præterierit. Tunc funiculum submittendum sequenti, vel simili, unguento illinat.

℞. *Terebinth. Venet. in aq. malv. lot. ℥j.*

Syrup. ros. ℥ss.

Pulv. turbeth. & Rhab. ana ℥jss. M. pro Ungu.

Et desuper emplastrum ad fonticulos Tab. LIV. Litt. L. descriptum, applicet, quam diu ulcus apertum tenere est animus. Ultimò funiculum, sensim & sensim, extrahat, & cutim musculis subjectis adglutinet, imposito cerato divino, plumaceolo quadruplici & ligaturâ compressivâ.

T A B U L A XXXIII.

(Olim Tab. XXXV.)

De Sectione setacei, evulsione pilorum oculos irritantium, excisione tumorum cum folliculo, curatione palpebræ superioris, quando nimirum vel relaxatur, vel contrahitur, staphylomatis, & pterygii, vulneris labiorum in gena mediantibus plagulis emplasticis admutuum contactum adductione, & oris leporini correctione.

FIG. I. est modus parandi *Setaceum* cum forcipe, Tab. VII. Fig. X. & scalpello, Tab. XXI. Fig. VI. depicto, quem *Guil. Fabr. Hild. cent. 1. obs. 40.* describit, & priori, qui fit ferro candente, præferendum censet, propterea quod ignis tum partem exsiccat & roboret, tum etiam ægrotantibus dolorem, & horrorem inferat. Quoniam verò siccitas illa butyro recenti corrigitur, dein calor & dolor mediocris, ad attrahendos peccantes humores, multum valent, ægrique à sectione æquè abhorrent, quam ab inustione, neglectis *Hildani* rationibus, quam plurimis setaceum inussi, optimo etiam successu, rationem decipiendi ægrum observans, quem Tab. XXVII. Fig. VII. tradidi.

FIG. II. monstrat 1. *Evulsionem pilorum* in palpebris, *Paulinam*: Palpebra digitis inuertatur, pili oculum pungentes & irritantes vossellâ extrahantur, cutisque globulo specilli candente comburatur, ut condensetur, ne pili in ea iterum renascantur. 2. *Excisionem Atheromatis*, quod in medio frontis enatum, magnitudine nucem juglandem superavit. Inciditur in hac figura cutis, quæ atheromatis folliculum tegit, transversim, scalpello aliàs falcato, in IV. verò Figura per longitudinem, ut integer abscessus cum sua tunica, separari possit. Incisionem frontis transversam considerabiles sequuntur affectus. Incisis namque per transversum fibris muscutorum frontis, supercilia dependent, & palpebrarum apertio-

nem

nem impediunt : succedit etiam paralyſis palpebrarum incurabilis , ob incifionem nervorum : quod expertus eſt *Adrianus Spigelius* , in levi tantum vulnere nervi frontis , ut annotavit in *Fabr. corp. bum. l. 7. c. 2.* Quia tamen hujusmodi tumor in medio mufculorum frontis oriebatur , ſectioque tranſverſa pauciſſimas mufculorum fibras lædebat , eam nulla ſequebatur aut paralyſis aut aliud vitium , quod palpebrarum elevationem impediret. Ut autem atheromatis hujus exciſio melius intelligatur , tumorum tunicatorum curam hæc breviffimis deſcribam verbis.

Tumores tunicati , ut meliceris , atheroma & ſteatoma , aut velut ex tenui pedunculo ficus propendent *Tab. XXXI. Fig. II.** aut latiore baſi partibus quibuſvis inhaerent. Propenduli non exciduntur , ſed amputantur ad imum , in puſillanimis , filo ad ſtuporem partis conſtricto , & relicto , donec tumor decidat ; in cordatis , ſcalpello. Quodſi , poſt tumoris propenduli abſciſſionem , ſanguis copioſe profluat , aut filum aliquid de radice relinquat , tunc , ne recidiva ſit metuenda , locus ferro candente leviter tangatur , eſcharaque ablatâ , cicatrice obducatur. Hic Chirurgiæ modus expeditiſſimus eſt , & ob ulcus parvum ac æquale , curatio compendio tranſigetur.

Qui latiore baſi partibus incumbunt , vel ſunt exigui , vel mediocres , vel majores , vel maximi : exigui nucem avellanam , mediocres juglandem , majores ovum gallinaceum , & maximi peponem magnitudine æquant. Maximi , ob venas & arterias , ſeparari nequeunt , hinc amputandi ſunt. Amputatio autem , ſeu abſciſſio , juxta *Hier. Fabrit. ab Aquap.* fit forcipe , qui recipit & conſtringit totum abſceſſum , ad ejus radices , qui poſtmodum , ad evitandum ſanguinis profluvium , ſcalpellis incidentibus ignitis , præſecatur totus ſupra forcipem (qualem depingit *Guilb. Fabr. Hild. cent. 1. obſ. 2.*) abſque eo , quod cutis à folliculo diducatur. Locus deinde concoquentibus , mundificantibus , ſarcoticis , & epuloticis tractetur. Reliqui exciduntur , non amputantur. Exciſio autem fit hoc modo.

Primò patiens , tum ad lumen illuſtre , tum ad Chirurgum , quàm commodiſſimè vel in ſella , vel in lecto , collocandus eſt ; & ſi timidus ſit , ſive puer , ſive fœmina ,

mina, five alius pufillanimis, ad dorsum retractis manibus ligandus, ne vel doloris impatiens sectorem variè manibus impediatur, aut pavens quaquaversum agitetur, ut ex *Hipp. de offic. Medic. Marcus Aurel Severin. l. de abscessib. anom. c. 23.* monet. Collocato ægro, capilli (si tumor est in capite, aliàs opus non est) deradantur, atramentoque signetur sectionis longitudo, quæ tanta sit, quanta est tumoris rotunditas. Interdum tumor postulat duplicem & cruciformem cutis incisionem, & tunc incisio prima longior sit, quàm secunda. Fit unica incisio supra tumorem exiguum & mediocrem, præsertim cum musculo frontis, vel temporali inhæret, ne transversim lædantur eorum fibræ, aut vasa. Cruciformem sectionem requirit mediocri proximus & major: eam etiam admittit tumor capillis tectus. In simplici & cruciformi tamen incisione cavendum, ne folliculus subjectus incidatur, præsertim in meliceride, evacuatur enim humor, & concidit tumor, ut folliculus difficulter separari possit. Necessè enim est, tunicam, quæ materiam melli vel pulticulæ similem continet, integram auferri: nam si vel minima illius portio relinquatur, renascendi illius occasionem præbebit. In steatomate autem, cum adiposa illa pinguedo, vel solidior sevi substantia, difficulter effluat, in folliculi læsione adeò urgens periculum non est; quod si non concidat abscessus, levi occasione tunica potest diduci. Debet igitur scalpellus falcatus, quò sola incidatur cutis, aciem exterius recurvatam habere *Fig. II.* Facta sectione, vel una per longitudinem, vel duplici per crucem, latior specilli pars *Tab. VIII. Fig. VI.* inter cutim & folliculum, qui diversum à cute habet colorem, immittatur, quâ sensim folliculus apprehensus à cute diducatur, quod faciliè fiet, quoniam folliculus cuti non valdè adhæret. Quod si folliculus in circuitu cuti magis adhæreat, scalpelli obliqua manu detenti acie *Tab. II. Fig. I.* & subter manubriolo scalpelli *Tab. XIII. Fig. IV.* separetur. Inter seperandum sanguis effluens sæpissimè spongia abstergendus, ne sectorem turbet. Si Chirurgus ad fundum folliculi pervenerit, venam, tumori nutrimentum afferentem, scalpelli acie, per transversum oportet incidere, ne vel minima relinquatur folliculi portio, & tumor regeneretur. Hoc peracto & folliculo ad unguem extracto,

vulneris labia (si laxiora prius cutim redundantem refecet) jungat (omissâ ob patientes multis doloribus jam per-tæsos futurâ) linteolis emplasticis in crucem appositis. Hac ratione duo atheromata, ad magnitudinem ovi anserini accedentia, in genu religiosi cujusdam felicissimè curavi.

Quod si folliculus jam sit ruptus, vel per se, vel per Chirurgi incuriam, tum necesse est, ut vel tumor revertatur, vel remaneat ulcus fœdum, & fermè incurabile. Ubi considerandum tempus ruptionis. Si modò sit ruptus, immittatur, inter cutem & folliculum, latior specilli pars, vel scalpelli manubriolum, donec membrana tumoris in totum fuerit separata. Quod si multò ante sit ruptus, is vel septicis consumendus in timidioribus, vel ferramentis candentibus in fortioribus: quo consumpto vulnus concoquendum, mundificandum, carne replendum, & cicatrice obducendum. *Vid. Aëtium Tetrab. 4. serm. 3. c. 7. & 8. & Celsum l. 7. cap. 6. de cura meliceridis, steatomatis, & atheromatis manuali, quam his verbis describit. Omnia derasa ante, si capillis conteguntur, per medium in longitudinem, vel crucem oportet incidere: sed steatomatis tunica quoque secanda est, ut effundatur quicquid intus continetur, quia non facile à cute, & subjecta musculorum carne, ea tunica separatur. In cæteris, ut meliceride, & atheromate, ipsa tunica inviolata servanda est. Protinus autem cute incisâ, tunica alba & intenta se ostendit. Tum, scalpelli manubriolo tunica diducenda à cute & carne est, ejiciendaque cum eo, quod intus continet. Si quando tamen ab inferiore parte tunicæ musculus firmiter inhæsit, ne is lædatur, superior pars illius tunicæ forficulâ decidenda, vel reliqua portio ibi relinquenda. Ubi tota tunica exempta est, ora vulneris committenda, fibulaque seu sutura (modò eam admittat æger) his injicienda, & desuper medicamentum glutinans imponendum est. Ubi vel tota tunica, vel dimidia, quæ musculo firmiter inhaeret; vel aliquid ex ea relictum est, post erodentia, vel leviculum ignem, pus moventia adhibenda sunt.*

FIG. III. ostendit, in dextro oculo, palpebræ superioris relaxationem, & in sinistro ejusdem curationem: quam Hier. Fabritius ab Aquap. crudeli & obsoletæ Celsi Chirurgiæ præferre, & sequentibus verbis commendare videtur: Ego autem, quando oculum superior palpebra operit, pono unum glutinum, (seu linteum glutino meo imbutum.

R. Sangu.

R. Sangu. Dracon.

Thuris.

Sarcocoll.

Masticb. ana ʒj. F. Pulvis, & cum ovi albumine
agitato fiat mixtura, instar mellis, crassa)

cum duabus vel tribus habenis supra totam superiorem palpebram; alterum verò simile priori linteo, quoad habenas, supra supercilium in frontem, tum ambas, vel omnes tres habenulas superiores attractas inferioribus habenulis alligo. Et ita aperitur oculus; fit quoque, ut spatium temporis congruo, curetur palpebra relaxata, beneficio dicti glutinis adstringentis & siccantis, & palpebram ac frontem contrahentis. Hæc curandi ratio optimè succedit, quia non tantum exsiccat quod influxit, verum etiam novum humoris affluxum prohibet, quam expertus sum, in nobili quadam fœmina, teste Johann. Georgio Baulero, qui huic fidem adhibere noluit, donec ipse effectum, cum admiratione, viderit.

FIG. IV. ostendit in fronte sectionem cutis cruciformem supra atheromatis folliculum, de quo supra Fig. II. Sectione per scalpellum falcatum cutis factâ, eam, si specillo separari nequit, Chirurgus à folliculo diducere incipiat scalpello Tab. II. Fig. I. quod ut rectè assequatur, caute incedat, cultrumque transversum potius quam rectum adhibeat; rectus enim nimis velociter incidit, & folliculum necessario lædit.

In dextro oculo vitium τὸ λαγωφθάλμῳ (quod est, quando palpebra superior oculum contegere nescit) exhibet; in sinistro curationem, ab Aquapendente inventam & propositam, quæ mitissima est, & si continuatur, felicissima. Applicetur linteum glutino antecedente imbutum, tribusque habenulis appensum superiori palpebræ (nr. 1), & aliud genæ, ita ut superiori linteo ex adverso, cum suis habenulis, respondeat (nr. 2); Glutino exsiccato linteisque cuti firmiter adhærentibus, eorum habenulæ invicem alligentur, valideque subinde adstringantur. Quod si hæc duo lintea non sufficiant, tertium cum suis habenulis, applicetur fronti supra supercilium (nr. 3), & quartum genæ infra secundum, & tertio ex adverso respondens (nr. 4) apponatur, quibus similiter agglutinatis, habenulæ colligantur, nodoque duplici adstringantur, sic fiet, ut palpebra superior distendatur, ad-

que inferiorem perducatur palpebram, & oculum tegat. *Hunc curandi modum ipse nunquam sum expertus, sed administrari sæpius vidi.*

FIG. V. docet *Staphylomatis* (quod interdum latiore habet basin, quàm sit ejus corpus reliquum, quandoque angustiore reliquò) *curationem*, quæ fit per constrictionem ante dictam. Si staphyloma fuerit in dextro oculo, commodissimè æger ad pedes Chirurgi collocatur, capiteque reflexo ipsius genibus innititur: Si vitium in sinistro, patiens sellæ Chirurgi adversæ insideat.

Staphylomatis, quod *angustum* obtinet *fundum*, constrictionem *Celsus lib. 7. c. 7.* describit. Diductis palpebris ad ipsas radices, per *medium* staphylomatis *fundum* transversè (*ab eo angulo, qui manui dextræ est commodus, ad alterum*) acu duo lina, seu *filum duplicatum*, ducente; deinde medio fili duplicati inciso, acueque remota, unius lini, seu *fili simplicis*, duo capita ex superiore parte, alterius ex inferiore strenuè *adstringere* inter se oportet, quæ paulatim secando id excidunt. *Chirurgia autem hæc, & sequens, adhibetur, non ut visus jam deperditus revocetur, (hoc enim impossibile est), sed ut moderatus decor ægrotanti reparetur.*

Staphylomatis, quod *latiorem* habet *basin*, *curationem Paulus Ægineta libr. 6. de re med. cap. 19.* tradit: Acum igitur *sine filo*, ab inferna parte sursum, per staphylomatis *fundum* trajicere, & alteram acum, duplex filum ducentem, ab *oculi* angulo, qui ad manum est *dextram*, ad alterum, per staphylomatis *fundum* transigere, & manente priore acu, quæ *trajecta fuit sine filo*, fili *ansam seu medium* secare & ablatâ acu, alteram staphylomatis partem ad superna, alteram ad inferna, per fila deligare oportet. *Hieronym. Fabrit. ab Aquapendente* in utroque staphylomate, utitur filo serico, simplici & non torto, atque etiam rubro, quoniam tinctura etiam strictionem atque sectionem adjuvat. Filis in utroque vitio constrictis album ovi concutiatur, lanæque exceptum oculo imponatur, ad arcendam inflammationem. Alterâ die, post solutionem fasciæ, oculus lenibus medicamentis tractetur, donec fila, unâ cum staphylomate decidant.

FIG. VI. ostendit *curationem Pterygii*, quod ab inter-

no oculi angulo obortum, ultra pupillam se extendit, & visum impediens, operam requirit Chirurgicam, quæ quinque manibus peracta optimè succedit, si eo, qui indicabitur, modo instituat. Ægro, ut in staphylomatosis remotione dictum, rectè collocato, Chirurgus palpebræ, tum superiori, tum inferiori linteum applicet glutinatorium, quorum utrumque habenulam longam habeat, quam ministri manus ab oculo longè distans apprehendat, atque ad se trahat, ut palpebræ diducantur, & absque incommodo Chirurghi operantis, diductæ conserventur. Alius minister oculum annulo *Tab. VIII. Fig. V.* firmet applicito. Palpebris hac ratione diductis, oculoque per anulum firmato, Chirurgus hamulum, mucrone suo modicè incurvatum *Tab. VIII. Fig. IX.* pterygio elevando circa medium pupillæ cautus submittat, ne corneam oculi tunicam lædat; deinde acum modicè inflexam, quæ filum ex serico simplex, & rubro colore tinctum habet transmissum, sub pterygio, per hamulum submissum, elevato trajiciat, fili ambo capita manu sinistra apprehendat, & pterygium, filo distentum, manubrio scalpelli *Tab. XIII. Fig. IV.* in dextra detento, à medio usque ad extremum, sensim & sensim separet. Quo facto, filum removeat, & partem unguis separatam hamulo apprehendat, apprehensam distendat, & separationem pterygii manubriolo scalpelli continuet, donec ad majorem oculi pervenerit angulum, ubi unguis scalpello *Tab. XIII. Fig. II.* tam accuratè excidendus, ut neque ex eo aliquid relinquatur, quod ulceratum vix ullam reciperet curationem; neque ex caruncula aliquid detrahatur, ne affectus, quem *ρύαδα* vocant, excitetur. Hæc paractâ Chirurgiâ, apponantur oculo exsiccantia, de quibus *vid. Sennert. Fabrit. ab Aquap. & Celsus.*

FIG. VII. ostendit *Vulnus genæ dextræ* cæsim inflictum, & labium superius in medio ad dentes incisivos, instar oris leporini, fissum.

FIG. VIII. monstrat dictorum *affectuum curationem.* Vulneris labia ad mutuum contactum ducuntur, & appositis linteis emplasticis adducta conservantur, donec consolidentur. Os verò leporinum sequenti modo corrigitur: Labium fissum in utraque parte hamulis apprehendatur, & à gingivis scalpello idoneo *Tab. II. Fig. I.* separetur; deinde linteum inter gingivas & labium, ne

rursus invicem agglutinentur, immittatur, & glutinum utrinque, cum habenulis applicetur: quo facto, labia fissuræ forcice renoventur, & renovata ad mutuum contactum adducantur suturis, quæ, ne tam citò abrumpan- tur, attractis glutini habenulis conserventur, donec labia in totum, beneficio *Balsami Hispanici*, coalescant.

T A B U L A XXXIV.

(Olim Tab. VIII. Auct.)

De Curatione Ægylopiæ, labii inferioris deli- gaturâ, vinculi sub lingua incisione, uvulæ abscissæ inustione, laryngotomia, setaceique in auriculæ lobo inustione.

Fig. I. monstrat curationem Ægylopiæ, inter nasum & oculi majorem angulum suborti, ad interiora rupti. Hoc tuberculum, quoniam solis medicamentis curari nequit, vossellæ dentibus apprehensum in fundo circum- ciditur scalpello, ita tamen, ne simul tota abscindatur ca- runcula illa spongiosa, quam non ineptè lachrymarum fræ- num appellant; ei namque omnino ablata succedit per- petuus lachrymarum effluxus, seu incurabilis Rhæas. Post dictam tuberculi excisionem, supra ostioli foramen forti- ter imponitur cannula, ut oculum ab igne defendat, cu- tisque vicinæ sensum obtundat, donec os subjectum (*quod vel cariem patitur vel nudatum est*) ferramento ova- li candente, & per cannulam ter quaterve immisso adu- ratur. Offi satis adusto filamenta saltem carpta appli- centur, donec squama ejus abscedat. Offis squamâ vi naturæ separatâ, sinus tuberculi reliquus spongiolâ in vino aluminoso expressâ, & instrumenti crinalis clavi- culo umbellato arcte compressus, facile agglutinatur, ut ulcusculum deinde medicamentis sarcoticis & epuloticis tutò tractari possit. *Vid. Tab. XXXI. Fig. V.*

Fig. II. exhibet *Labium inferius exulceratum*, & ad *Galenii* mentem deligatum fasciâ, in quatuor partes scissâ, cujus descriptionem in gratiam tyronum Chirur- giæ, & Barbitonforum, inprimis, quibus *Galenii liber*
de

de fasciis rarò est ad manus, transcribere volui, ut hanc fasciam, ejusque applicandi modum ad curandos inferioris labii affectus (*præcipuè cancrum exulceratum*) utilissimum, pariter ac Chirurgiam exercentibus scitu summè necessariam addiscerent. Medium fundæ, *inquit Galenus l. de fasc. c. 62.* quod integrum est (*g*) injicito super labium inferius, superiores verò partes (*b. i.*) ad mentum adducito, atque inde ad occipitium, ibique in speciem literæ X, altera sub alteram excedente, ad summum caput, & inter ipsum & frontem trahito, ministroque tradito, reliquas verò partes (*k. l.*) sub infimis auriculis ad occipitium porrigito, atque ad formam literæ X ad frontem attrahito, & has, & quæ à ministro continebantur, inter se devincito. *Vid. Tab. LIV. Lit. A. & Æ.*

FIG. III. monstrat *Linguae vinculi nimis stricti chirurgiam*. Attollitur enim lingua argenteo elevatorio *Tab. IX. Fig. X.* & vinculum nimis strictum forcice inciditur. *Vid. Tab. XXXV. Fig. VIII.*

FIG. IV. docet modum applicandi *Cauterium*, *Tab. IX. Fig. IV. V.* quo bene ignito semel, bis, vel iterum tangitur uvula, ad comprimendum sanguinis fluxum, roborandamque partem residuam, si vel statim, *juxta Hieronymum Fabritium*, forficulâ, vel nictu oculi instrumento *Bartholini Tab. IX. Fig. XI. XII.* abscissa fuerit. *Vid. Tab. XXXII. Fig. I. II.*

FIG. V. *Laryngotomiâ finitâ*, vulneri asperæ arteriæ immittatur *cannula foraminata*, & ex argento incurvata, ut pro necessaria patientis respiratione apertum conservetur. Hæc cannula magnitudini vulneris asperæ arteriæ respondeat exactè, & non modo brevis, ne latera ejus attingat, sed etiam alata sit, ne à spiritu recipiendo simul attrahatur.

FIG. VI. *Cannula asperæ arteriæ immissa*, ne excidat, & ut, metu inflammationis cessante, extrahi possit, duobus filis collo alligatur. Extractâ cannulâ, & renovato, si opus fuerit, cutis & membranæ carnosæ vulnere per scarificationem, labia adducantur futurâ, adductaque conserventur linteolis emplasticis, & decenti ligaturâ. *Vid. Tab. XXXII. Fig. III. IV. V.*

FIG. VII. Habetur hæc Figura in *Tab. XXXII. Fig. VI.*

T A B U L A XXXV.

(Olim Tab. XXXVI.)

De Dentis cariosi adustione, buccam offendentis excisione, ægrotantium, ore validè constricto, nutritione, foraminis in palato p. n. facti obstructione, liquoris in aures periculosa infusione, dentium constrictorum diductione, maxillæ inferioris depressione, vinculi sub lingua incisione, faucibusque inhaerentium exemptione.

FIG. I. docet, quomodo *Dentes cariosi & perforati*, ad cariem sistendam, ferramentis candentibus, ex Tab. XXII. *petitis*, & in foramen adactis adurantur.

FIG. II. monstrat, quomodo *Dens* in alieno loco genitus, & *buccam offendens*, ferramento Tab. XII. *Figur. II.* excidatur.

FIG. III. exhibet applicationem *Infundibuli*, Tab. XI. *Fig. XI.* delineati & descripti: cujus extremitas intra gingivas extremas immittitur angusta, latior cibum liquidum excipit, & per angustam ad œsophagum eorum, qui valdè constrictos habent dentes, demittit.

FIG. IV. monstrat *palatum ex lue Gallica erosum* adeò, ut foramen illud in nasi etiam cavitatem penetraret, & vocem articulatam pronunciari prohiberet: quod instrumento aureo, cui spongiola fuit adnexa, obturavi, ut patiens verba articulatè & distinctè proferre potuerit. Post usum decocti, foramen illud ferramentis candentibus tetigi, quod natura, separatis prius aliquot officulis, carne replevit: ulcus carne repletum, collutionibus oris, & errhinis exsiccantibus, cicatrice obduxi.

FIG. V. admonet Chirurgiæ tyrones, ut in curandis *aurium affectibus* liquores convenientes blandè potius instillent, quam per siphonem auricularem violenter immittant, ne membrana tympani rumpatur, & incurabilis auditûs gravitas subsequatur.

FIG. VI. *Dentes constrictos* validèque commissos diducit

cit instrumento dilatatorio *Tab. X. Fig. IX.* adumbrato, ne æger fame pereat: ubi dilatatorii usus non conceditur, felicissimo successu clysteres nutrientes in anum infunduntur, quod expertus sum in *Melchiore Trith* / qui ob vulnus ventriculi per 14. dies solis clysteribus fuit nutritus.

FIG. VII. ostendit applicationem *Speculi oris*, ad explorandos faucium affectus summè necessarii *Tab. XII. Fig. IV.* Deprimit enim prædictum instrumentum non solum linguam, sed etiam maxillam inferiorem depressam conservat, donec loco affecto penitus perspecto, medicamenta fuerint adhibita. *Spatulâ* (*) ad latus positâ, pluribusque perforata foraminibus, solâ plerumque deprimitur lingua, ut oris vitia innotescant: spatulæ *annulo*, qui acie præditus, absterguntur crassiora linguæ excrementa, quæ ipsi, in febribus ardentibus ut plurimum, tenaciter inhærent. *Vid. Tab. IX. Fig. IX.*

FIG. VIII. docet modum incidendi *vinculum sub lingua nimis strictum*, & loquelam, ut putant, impediens: quod Obstetrices passim ungue, & Barbitonsores nostri imprudenter phlebotomo dilacerare solent, non raro cum magno sanguinis profluvio, & dolore, qui aliorum postea malorum causa existit, quæ *Hier. Fabrit. ab Aquapend.* cum annexo Chirurgiam hanc debite administrandi modo, verbis sequentibus recenset. *Præter linguæ depressionem, & deterfionem*, tertia linguæ Chirurgia est, quando subjectum linguæ vinculum inciditur, de qua antequam dico, vos admonitos velim, de obstetricum *ubique locorum* temeritate, quæ passim, & *sine discrimine*, in quocunque recens nato infante, *inducis* ungue, quem paratum & acutum ad id perpetuò gestant, incidunt, sub eorum lingua ligamentum, quod *incisionis* opus nisi præstarent, posse *in futurum* loqui infantem nequaquam credere possunt: quasi verò natura (ô admirabilem & *nondum satis deploratam obstetricum ferè omnium* inscitiam) non possit loqui homo, qui locutionem, tanquam hominis propriam actionem, obtinet, sine alicujus fatuæ mulierculæ operâ, quæ ipsi auxilietur, & præsidio sit. Et ego vidi infantem nuperrimè natum, qui dum diutius detinebatur, ut expectaret secundinas, neque plorabat, nec quicquam molestum persentiebat, postquam verò obstetrix vincu-

lum sub lingua imprudenter incidit ungue, statim ex dolore ploravit. Sed hoc minimum est, illud certè longè majoris momenti est, videlicet propter eam unguium Chirurgiam, inflammatione oborta, sæpè numero infantes papillam *genetricis vel nutricis conductæ*, apprehendere nequeunt, neque lac sugere, propter quam causam sæpissimè moriuntur infantes, aut lactantibus intumescunt mammæ, quod adhuc longè pessimum est, *parentes* etiam potius vel in partum *immaturum ac difficilem*, vel in simplicem impotentiam apprehendendi papillam, vel in quodcunque aliud *vitium*, quàm in obstetricis *imperitiam*, culpam rejiciunt. Quæ cum verissima, miror valdè, quod lege sancitum cautumque non sit, ut prohibeantur infantum neces, *ab obstetricibus sæpissimè illatæ*. Vos igitur moneo, ut præcipiatis, ne unquam obstetrices filios, prolemque vestram aut aliorum, *unguibus ad linguam* attingant. Quod si vinculum illud in lingua majus fuerit, poterit *quocunque ætatis tempore* excindi, quod ligamento tamen huic rarò, imò rarissimè, accidit, quia natura non hominem conderet ad loquendum idoneum, nisi etiam instrumenta ad id aptissima, construeret concederetque. Quod si ex centum millibus unus nascitur *infans*, cum *ligamento majore*, quod Chirurgiam exoptulet, nihil interest, *sive statim post partum, sive post lactationis tempus, sive postea, à Chirurgo exercitato, incidatur*. Quod si hoc eveniat, solemus præcipere, ut æger linguam extra dentes exserat, quam *Celsus* quidem *volsellæ dentatæ* parte, sed nos forcipe apprehendimus. Interdum neque volsellâ, neque forcipe linguam apprehendere possumus, ut in infantibus aut pueris, qui linguam exserere aut nesciunt, aut nolunt. In his curandum ut plorent, deinde posito inter duos digitos, pollicem *nimirum* & indicem sinistrae manus, linteo quodam tenui & aspero, quo lingua apprehendatur, foras trahatur, sursum revellatur & incurvetur, ut vinculum appareat, quod dextrâ tandem manu excidimus. Sumptoque (*non phlebotomo barbitonorum vulgari & inepto, sed*) scalpello ad cuspidem modicè recurvato, vinculum linguæ, *si majus, quàm par sit*, transversè secamus, semel, bis, iterumque, donec universum sit dissectum, magnâ curâ adhibitâ, ne subjecta vasa, (*quorum incisionem sequitur sanguinis fluxus, huncque aut suffocatio, aut ad minimum virium, in tam tenerrima ætate,*

dispendium) violentur, quod Chirurgus Anatomix perito evenire non potest, qui vasa sub lingua exactissime novit, & scalpello falcato evitat. *Huc usque Hier. Fabric. ad Aquapendente. Vid. Tab. XXXIV. Fig. III.*

FIG. IX. docet, quomodo *spina piscis, vel officulum angulatum*, vel aliud inter comedendum faucibus inhærens, nec in ventriculum descendens, convenientibus instrumentis extrahatur, vel in ventriculum depellatur. Eximuntur hæc extranea variis modis. Si sint in conspectu, vossellâ *Tab. IV. Fig. I.* rectâ apprehenduntur, & e faucibus extrahuntur, adhibito interim oris speculo. Quod si *spina, officulum, vel alia*, hiante ore, & linguâ speculo oris depressâ, in conspectum non veniant, cum altius in guttur descenderint, tunc vossellâ recurvatâ *Tab. XI. Fig. I.* apprehendantur, apprehensa verò instrumento *Tab. XI. Fig. II.* sæpius gulæ immisso, impacta educantur. Alii, à cibo, ventriculum digitis, vel pennis oleo amygdalarum dulcium inunctis, & in fauces demissis, ad vomendum irritant, ut unâ cum cibo *spina, vel quodcunque extraneum* per os expellatur. Verum cum dictis modis & instrumentis, sæpe frustra *spinarum & officulorum extractio* tentatur. *Hieron. Fabr. ab Aquap.* sumit candelam, ex cera alba ad crassitiem digiti minimi confectam, & nonnihil incurvatam patienti tradit, ut ipse eam in fauces demittat, donec impulsus corpus extraneum in ventriculum descendat.

Nonnulli, in eundem finem, majores deglutire bolos jubent. Aliqui globulum plumbeum filo fortiter alligant, quo sæpius deglutito & retracto, illud, quod gulæ firmiter inhæret, in ventriculum detruditur. Cum res gulæ infixæ, nec instrumentis per os eximi, nec aliis modis in ventriculum descendere potest, *Fabritius ab Aquap. ex Paulo & Leonide*, totum negotium naturæ & temporis committit.

T A B U L A XXXVI.

(Olim Tab. XXXVII.)

De Inustione narium in ozæna, præsertim & post excisionem polypi, & ratione instituendi paracenthesin thoracis Paulinam & Hippocraticam, dilatandi & curandi vulnera thoracis, pectoris & abdominis, atque provocandi papillas lactantium.

FIG. I. quomodo *Nares exulceratæ* solùm, vel *cum corruptione ossis*, ferramentis candentibus, & per canulas immisissis, adurantur, docet. His adjungantur ea, quæ suprà *Tab. X. Fig. III. IV. V. & VI.* dicta sunt. Curavi factorem Patavinum ozænâ Gallicâ domi detentum, quæ etiã, post internum decocti ex ligno Guajacino usum, per duos annos continuos, à Barbitionfore ejusdem loci primario fuit tractata medicamentis ex Antimonio & Mercurio præparatis. His tamen nihil conferentibus, patiens per Chirurgum, *D. D. Spigelii* consilium & operam petiit. *Spigelius* autem eo tempore valetudinarius, domo exire, ægrumque visitare non potuit, unde me Chirurgo illi ordinario adjunxit, mihiq; præcepit, ut turundam ex linteo puro conficerem, eamque nari læsæ immitterem, ibique per diem naturalem relinquerem, ut ozænæ situs, quantitas & qualitas addisci possit. Mandatis obtemperavi & turundam extraxi, quam ferè in apice, ac in dextro latere, velut in orbem maculatam, summéque fœtentem inveni, & *Spigelio* monstravi, qui, hanc subito atque vidit, dixit, ulcus esse in summo ferè naris loco, supra scilicet partem cartilagineam, idque in latere dextro, non adeò quidem magnum, sed cum ossis corruptione conjunctum, quod inustionem postulet. Quærenti rationem dictorum, dedit sequentem: quia turunda ferè in apice est contaminata, ulcus situm habet in summitate naris: quia eadem exterius est solùm commaculata, necessariò dextrum duntaxat latus afficitur; ulcere non adeò magno, quoniam

niam macula est parva; cum osse tamen corrupto, quia turunda est nigra, & valde fœtet; Chirurgiâ opus habet, quoniam huic effectui, usque in præsens tempus, medicamenta talia fuerunt incassum abhibita, quæ, si os corruptum non fuisset, ulcus jam pridem ad cicatricem duxissent. Quam Chirurgiam, seu inustionem naris, per cannulam mihi perficiendam reliquit, utpote facilem, quæ *mearum operationum prima fuit*. Quare cannulam elegi (varias enim habebat *Spigelius*) idoneam, (eam scilicet, quæ in latere foramen habuit, *Tab. X. Fig. IV.* delineata) illamque linteo, quod vino nigro austero erat expressum, pro illæsarum partium defensione, involvi, ac nari exulceratæ immisi, ut foramen dictæ cannulæ ulcus æquaret; præparatâ & nari immisâ cannulâ, recepi ferrum *Tab. X. Fig. VI.* optimè candens, quod per cannulam immisi usque ad locum affectum, idemque statim retraxi, repetendo styli candentis immisionem & retractionem ad summum quater vel quinquies, *quàm citissimè tamen, unde ad minimum duo ferramenta ignita, ut loco citato monui, requiruntur*: Post inustionem natura, (mitigato prius dolore, & escharâ ablatâ), medicamentis adjuncta, intra 14. dies particulam ossis separavit, & ulcus, applicitis exsiccantibus, fuit cicatrice obductum.

Hanc Chirurgiam posthac in pluribus felici cum successu expertus sum, (quamvis Germani, & præcipue Ulmenses, ab inustionibus quibusvis maximè abhorreant) utroque ægrotantium oculo, ad evitandum instrumenti igniti aspectum, gossipio, & fasciâ clauso.

Ozæna narium cum vel sine Venereæ luis suspicione, absque tamen ossis carie, si medicamentis curari nequit, exposcit cannulam omninò solidam *Tab. X. Fig. III.* quam tamen nunquam, ut verum fatear, adhibui, neque unquam adhiberi vidi. Mihi autem narravit studiosus quidam Mediolanensis, se inustionem per cannulam omninò solidam ab Excell. *Hieron. Fabrit. ab Aquapendente* adhibitam felicissimo successu admisisse.

Modus absque dubio fuit iste, quem Autor ipse describit. Immittenda cannula ferrea, (*omninò solida. Tab. X. Fig. III. nec linteo involuta, sed albumine ovi probè agitato oblinita*) tam longa, ut ulceris longitudinem adæquet, nariumque cavitatem æmuletur, & per ipsam fer-

ramen-

ramentum candens indendum, quod tamen non nisi cannulam attingat. Sic fiet, ut ferrum candens calefaciat cannulam, & hæc nares & ozænam: nolo autem, ut nares ex hoc calore doleant, sed locus exulceratus citra dolorem calefiat, ad bonam laborantis tolerantiam, quâ perspectâ cannula è naribus è vestigio eximenda, rursumque immittenda, totiesque ferramentum candens, quod tantum calefaciat, repetendum, quousque exsiccata sufficienter pars exstiterit: ex pluribus enim iteratis vicibus fit, ut sine dolore iterata calefactio suppleat vicem adustionis, partem scilicet exsiccando, & corroborando & humores digerendo, atque ita ulcus sanando.

FIG. II. ostendit *Costas thoracis detectas*, ut ea, quæ infra de perforatione thoracis dicentur, Chirurgiæ tyrones melius intelligant: *Signum* ¶ igitur locum *Paulinum*: ⊙ *Paulino* inferiorem; & ¶ *Hippocraticum*. Locis enim attingentis thorax in quavis empyematis specie solet aperiri.

FIG. III. *Signum* ¶ monstrat filum triplicatum, quo *Paulinus*, ipsoque inferior locus invenitur: hinc incisionem solius cutis supra musculos intercostales, quæ fit *σκολοπομαχαίριω*.

FIG. IV. monstrat 1) Quomodo in vulneribus, in thoracis cavitate penetrantibus, sanguis per canalem A. *Tab. XIII. Fig. IX.* descriptam, extrahatur. 2) Quæ, post sectionem thoracis ¶ cannula B. *Tab. XIII. Fig. XII.* & c. pileolus argenteus C. *Tab. XV. Fig. VIII.* spongia D. & siphon pro injiciendis in thoracem idoneis liquoribus necessarius C *Tab. XV. Fig. II.* fit adhibendus. 3) Quomodo thorax perforandus, & quid post thoracis apertionem, sive *Paulinam*, sive *Hippocraticam*, agendum. Ante apertionem verò thoracis quatuor consideranda sunt, 1. An Chirurgia sit facienda nec ne? 2. quo tempore? 3. quo in loco? 4. quo pacto?

1. *An sit facienda?* significabunt quatuor: 1. morbus, 2. anni tempus, 3. vires ægri, & 4. magnitudo mali, seu quantitas humoris evacuandi.

1) *Morbus*: si scilicet in capacitate thoracis, vel pus ex vomica peripneumoniæ, aut pleuritide, vel biliosus ichor ex erysipelate pulmonum, vel aquosus humor ex hydrope thoracis, vel sanies cruenta, loturæ carniū similis, vel sanguis ex vulnere in thoracem fluens. Hanc collectionem materiæ dignoscimus primò ex respiratio-

ne,

ne, quæ tantum est difficilis in inspiratione, ob pulmones liberè, propter materiam collectam, sese expandere non valentes: non verò in expiratione, cum materia suo pondere pulmones comprimat. Secundò ex pulsibus celeribus, vehementioribus, frequentibus, parvis, inæqualibus, & inordinatis. Tertio ex prægressa febre, cum accidentibus vehementioribus. Quarto, ex decubitu in sanum latus difficili, quod materia pulmonibus incumbat, & eos gravet, ne liberè huc vel illuc moveri possint. Quintò ab inundatione in thoracis cavo percepta. Quibus sextò addi potest tussis, quæ tamen non est semper in omni empyemate, sed tunc saltem, quando materia in bronchiis pulmonum continetur, quæ interiorè asperæ arteriæ tunicam & ejus caput, *partes exquisito præditas sensu*, suâ vel copiâ vel acrimoniâ irri-
tat, atque ita tussim excitat.

2) *Anni tempus*: Hippocrates solstitium hyemale & æstivum evitare jubet, quod iis temporibus maxima & quasi repentina fiat aëris permutatio: vel cum semper post sectionem aliquid aëris thoracem ingrediatur, præsertim verò, dum evacuatur materia per vulnus recens factum, tempora dicta, quantum possibile, erunt fugienda.

3) *Vires*: Nisi enim vires bene aut mediocriter constant, intermittenda erit hæc manualis operatio, ne scilicet nobilissimum aliàs perforationis præsidium ægro mortuo diffametur. Vires autem metiuntur Medici plerumque à pulsibus, qui tamen illos in hoc casu decipere possunt, quod talis materia in thorace collecta pulsus faciat parvos, celeres, frequentes & inordinatos. Certissimum autem earum, si constant, signum est, cum ægri vel sedere, vel ambulare queunt, beneficio naturæ bene valentis, aut subsidio scipionis alicujus.

4) *Quantitas*: Si enim pauca materia in thorace fuerit, non opus est apertione. Natura enim ipsam aut digeret, aut per urinarias vias, aliaque loca fecernet; Si verò copiosa, sine mora & incunctanter instituenda est apertio, ne quantitate materiæ suffocetur æger, aut ejus qualitate prava corrumpantur pulmones.

II. *Sed quo tempore?* Id nobis insinuasse videtur Hippocrates l. 6. *Epid. f. 7. text 9.* inquit: *Hydropicos in thorace τάσσειν* secare oportet, *Tabescentes verò αὐτίνα* urere. Interpretes utrumque vocabulum verterunt statim, sed τάσσειν

σπυ hic minus significat, quasi *Hippocrates* dicat, Hydropicos minus citò, Tabescentes verò citissimè & statim secandos esse, aut urendos. Ratio est, quia Hydropicis, cum materia colligatur sensim in thorace, non opus est, ut ab inito statim fiat operatio; quia tum demum nocet collectio illa, ubi in magna quantitate fuerit. At Tabescentes & Empyematici, materiam unico quasi tractu, ruptâ vomicâ, colligunt, unde statim thorax aperiendus: 1. ne patiens suffocetur, propter dilatationem pulmonum, à materiæ purulentæ quantitate impeditam. 2. ne ab erodente pure, vel in pulmonibus, vel in alia thoracis parte, ulcus aliquod nascatur, quod aut difficillimæ, aut nullius postmodum sit curationis.

III. *Quo loco?* Debet esse locus talis, in quo tutissimè apertio fieri potest. Loca autem sunt multiplicia, anterius, posterius, ad latus, inferius, & superius. Sed anterius, & posterius neque benè, neque tutò fit thoracis apertio, propter musculum pectoralem, & musculos dorsi admodum nervosos, qui valde periculosè inciduntur. Ergo restat, ut apertio instituaturs ad latus, & vel superius vel inferius, nam in hoc musculi pectori non ita adhærent. Anterius tamen aliquando, in regione scilicet sterni, si materia inter mediastinum fuerit collecta, fieri solet apertio. *Paulus* ergo *lib. 6. c. 44.* in superiore lateris parte; *Hippocrates* verò *lib. 2. de morbis* in inferiore thoracem aperit. In superiore quidem inter 5. & 6. costam numerando à supernis *Tab. XXXVI. Fig. II. ♀.* in inferiore inter 3. & 4. numerando ab infernis *Tab. XXXVI. Fig. II. ♀.*

Paulus locum suum invenit, numeratis vertebris thoracis, à supernis incipienddo, inter 5. & 6. vertebram filum imponit in apice spinæ dorsi, & ad medium sternum deducit: Deinde tertiam fili partem, eamque à sterni ad spinam demetitur, & quo extremitas fili triplicati pertingit, locum atramento signat; qui ita signatus rectam & perpendicularem cum papilla mammaram facit lineam *Tab. XXXVI. Fig. III. ♀.*

Hippocrates inter 3. & 4. costam pectus aperit, numerando ab infernis, & causa est, quia hâc ratione pus, aliaque in thorace contenta materia, melius effluit; & eligit locum, ubi est eminentia illa & flexura costarum, quibus musculi adnascuntur, non tamen super illam, aut retrover-

sus deorsum, eo quod ibi muscoli nervosi apertionem impediunt, sed paulò antè versus sternum *Tab XXXVI. Fig. II. 4.* Videtur quidem in hoc loco periculum esse propter diaphragma, ne lædatur; nullum tamen est, quia diaphragma, ubi costis adhæret, tam altè non ascendit, (copiâ enim materiæ deprimatur), ut lædi possit. Ubi ergo materia collecta fuerit, ibi apertio molienda est. Si in parte sinistra, in latere sinistro aperiatur thorax: si in dextra, in dextro; si in utraque, utrobique. Ex his tamen recensitis locis, *Hippocraticus* eligendus, quod pus, vel aliena materia in thorace collecta, ob decliviorè apertionis situm, melius evacuetur, quàm in *Paulino*. Hic tamen non simpliciter contemnendus, si quidem, si re paulò diligentius consideratâ, in latere dextro sit administranda apertio, locus *Paulinus Hippocratico* præferendus, quod in dextro latere hepar gibbâ sui parte diaphragma sursum pellat; in sinistro verò *Hippocraticus*, quod diaphragma, ob humiliorem lienis sedem, & copiam materiæ, ad inferiora detrudi possit. Unde *Hipp. lib. 2. de morb.* inquit: Optandum esset, ut in sinistra parte materia evacuanda semper decumberet. Vel *Paulino* inferior, scilicet inter costam 6. & 7. ☉ *Tab. XXXVI. Fig. II.* In vivis namque non ita altè ascendit diaphragma, ut in mortuis. His igitur in locis thorax aperitur sine offensione pericardii, pulmonum, & septi transversî.

IV. *Modus* autem hic est: Thoracis apertio fit vel sectione, vel ustione, vel perforatione. Sectionis & ustionis mentionem facit *Hipp. sect. 7. aph. 47.* dum inquit: quicumque suppurati uruntur vel secantur, &c. ustionis verò *l. 2. de morbis.* In omnibus tribus modis consideranda sunt, ægri decubitus, respiratio, instrumenta & operatio. 1) *Quod decubitus attinet*, ægri corpus & brachium lateris aperiendi mediam habeant figuram, ne muscoli nimium contrahantur: Unde in modo *Pauli* supinus jaceat æger, in *Hippocratis* autem pronus. 2) *Respirationem* quod concernit, in modo *Hippocratico* æger debet exspirare, ut pulmones concidant; in *Paulino* autem spiritum continere, ut diaphragma deprimatur. 3) *Instrumenta* pro diverso operandi modo variant. In sectione *Hippocr.* utitur scalpello *Tabul. II. Fig. I.* descripto, & *spatha* dicto. *Paulus* verò thoracem aperit σχο-
λοπε-

λοπομαχειρίω, gladiolo scilicet longo, & ad cuspidem paulum recurvato, *Tab. XIII. Fig. I. Recentiores utroque scalpello.* In uestione verò *Hippocrates* usurpat ferrum oblongum, nec admodum crassum, ut post inustionem foramen majus fiat, quàm instrumenti est crassities. *Hippocrates* etiam costam terebrâ cavâ, in cochleæ formam fabricatâ (non solidâ, qualem habent sutores, dum perforant calceorum soleas ad filum trajiciendum) perforat. Hæ tres operationes, pro diversitate materiæ in thorace contentæ, sunt adhibendæ, nam cum alia materia crassa sit, & alia tenuis, illa foramen majus, hæc verò minus requirit. In crassa itaque, ubi pus collectum est, debet fieri sectio, in tenui verò & aquosa veluti in hydrope thoracis, vel uestione musculorum, vel perforatione costæ pectus aperiendum censet *Paulus*, & *Hippocrates*. Recentiores uestioni & perforationi præferunt sectionem, quam minorem faciunt in hydrope thoracis, majorem in suppuratis, & maximam in materiæ pituitosæ collectione.

4) *Sectio thoracis* ita peragitur; invento loco, atramentoque notato, æger in medio collocetur situ: deinde cutis scalpello *Tab. XIII. Fig. I. & Tab. bujus Fig. III. h* obliquè posteriora & superiora versus incidatur: hinc scalpellus *Tab. II. Fig. I.* panniculo albo obligatus (ita ut summa ipsius pars saltem ad unguis magni digiti mensuram expedita restet, ne altius, quàm par est, intronmissa aliquid lædat) musculisque intercostalibus externis adhibitus, sensim & paulatim adigatur, donec in cavitatem thoracis penetret, *Tab. bujus Fig. IV. ♂.* Quod si vulnus hoc præter spem angustius fuerit, & materia crassior, tunc vel illud scalpello, *Tab. XIII. Fig. I. & Tab. bujus Fig. V. E.* quod pulmones propter obstaculum in extremitate positum offendere nequit, dilatandum: vel, ut materia liquidior reddatur, aqua mulsa per siphonem *Tab. bujus Fig. IV. ♀* infundenda est in thoracem. Factâ sectione, emittatur quidem materia in thorace contenta (non tamen tota unicâ vice, ne vires ægro deficient, aut majus malum succedat; si unicâ vice velimus evacuare, tunc natura, collectæ materiæ quasi afflueta, persentit aliquod vacuum, pro quo evitando, in subsidium mittit omnes in toto corpore contentos humores, unde majus empyema, quam fuit antea, orietur) quotidie ad

ʒvj. vel libr. j. vel quantum vires ferunt. Hâc materiæ quantitate emissâ, vulnus turundâ, ex stuppa, vel lino crudo confectâ, & filo alligatâ, singulis diebus obturetur usque in decimum diem: ubi materia ferè omnis evacuata est, per quinque dies vinum & oleum tepefactum per fistulam *Tab. hujus Fig. IV. D* infundatur, ne pulmones humectari soliti derepentè exsiccentur; deinde cannula argentea *Tab. hujus Fig. IV. B.* indatur, ut liquor, manè vel vesperi infusus, emitti possit: *quod enim manè in thoracem infunditur, ad vesperam evacuetur, quod verò vesperi, manè.* Post decimum quintum sectionis diem, cannulæ argenteæ substituetur turunda ex linteo cerâ albâ oblinito, cava, ne vulnus in fistulam immedicabilem degeneret, aut materia in thorace remaneat. Quando thorax omninò exsiccatum est, penicillus ex linteo incerato cavus in crassitie & longitudine quotidie minuatur, donec vulnus carne repletum, cicatrice possit obduci. In materia tamen aquosa, vel pure tenui, statim post apertionem thoracis, foramini imponatur cannula exactè respondens, & cannulæ penicillus filo alligatus, ne aqua vel pus tenue totaliter effluat, & ægri moriantur, (*monente Hipp. sect. 6. aphor. 27.*), sed ut tantum materiæ, quantum virium ratio permittit, evacuetur. Quod si ob aëris frigiditatem, aliamque causam, consultum non est, ut quotidie semel vel bis materiæ detur exitus, cannulæ spongiola *Tab. hujus Fig. IV. D.* imponatur, pileolusque *Tab. hujus Fig. IV. C.* addatur, ut materia omni quasi momento per ejus foramina, paulatim & citra virium jacturam transfludet.

FIG. V. Vulnerum thoracis & abdominis dilatationem exhibet, quæ scalpellis peragitur.

Vulnus cuicumque *thoracis* loco inflictum, vel penetrat, & pleuram perforat; vel non perforat. Illud iterum vel est angustum vel latum, & utrumque vel cum partium internarum læsione, vel sine ea.

Vulnus thoracis infra 6. costam acceptum, in cavitatem penetrans, & sine partium internarum læsione satis latum, nunquam consuatur, aut per primam intentionem curetur, ne materiæ, quæ in cavitatem thoracis fluxit, cum ægrotantis vitæ periculo, præcludatur exitus, sed immittatur primùm turunda ex lino crudo parata, filo alligata (ne inspiratione in thoracem rapiatur)

& sanguinem sistentibus imbuta, ut apertum maneat vulnus. Secundo, & reliquis diebus, vulnus turundâ ex linteo parum detricto confectâ, & medicamento pus movente oblimitâ digeratur, & apertum conservetur, ut materia collecta liberè possit exire.

Quodsi materia intra thoracem collecta fuerit crassa, atque ad exitum per vulnus inepta, illa attenuetur injectis per aliquot dies lavacris, ex decoctione hordei, passularum & melle rosato, & vulneri imponatur cannula argentea, *Tab. hujus Fig. IV. B.* digestivo oblimita, spongiâque *ejusdem Tab. Fig. IV. D.* obturata, & pileolo *ibidem C.* cooperta, ut pus injectaque decoctio sensim expurgetur. Quando purulenta materia convenienter expurgata fuerit, loco cannulæ ex argento alatae, vulneri immittatur turunda ex linteo incerato cava, sarcoticoque imbuta, quæ quotidie, ut suprâ dictum, minor & brevior fiat, ne carnis generationem impediât. Quando prædictum vulnus fuerit angustum, statim scalpello, *E. Fig. V. hujus Tab.* dilatetur ad materiam expurgandam.

Vulnere supra quintam thoracis costam penetrante, si ve lato, si ve angusto, turundâ foramen, stegnotico imbutâ, & filo alligatâ, apertum teneatur, ut eodem, vel sequente die, sanguis in thorace nondum concretus, per applicitum canalem *Tab. hujus Figur. IV. A.* extrahi possit.

Quod si materia ob sui crassitiem, vel sublimiorem vulneris situm, per hunc canalem haud effluat, apertio thoracis maturè proponatur, eaque ab ægro vel adstantibus consanguineis concessa, peragatur, modo sub explicatione *Fig. III. & IV. hujus Tab.* fusius tradito. Hoc præsidio Chirurgiæ præsentaneo non admissio; cum materia per vulneris orificium, vel ex se satis latum, vel scalpello frustra dilatatum effluere nequeat, illa, prædicto vitæ ægrotantis periculo, diureticis per os exhibitis tentetur potius evacuari, quàm eclegmatibus expectorari.

In vulneribus thoracis cum parva pulmonum, vel diaphragmatis ad partem carnosam incisione, non solum procuretur materiæ vel per vulnus ex se latum, aut scalpello dilatatum, vel per foramen novum, vel per vias urinarias exclusio, verum etiam per siphonem in thoracem infundatur, primò decoctum venas sanguinem fundentes constringens, secundò materiam crassam at-

tenuans, tertio vulnus internum detergens, & denique quarto illud consolidans.

Ex *vulnere abdominis* penetrante, vel prolabitur omentum, vel intestina. Si omentum prolapsum sit, considerandum erit, an sanum adhuc sit, vel putrefactum. Si sanum est, tunc statim, vino calido lotum, blandè manuum digitis intrò pellendum; deinde vulneris labia admutuum contactum ducenda, adductaque futuris, *Tab. XXXVIII. Fig. III. & Tab. XXXIX. Fig. V.* delineatis, conservanda. Quod si omentum putrefactum sit, erit extrahendum, & filo, ex serico simplici rubro, fortissimè constringendum; tum verò portio corrupta supra filum adstrictum, scalpello amputanda, reliquum verò, quod sanum est, vino calido abluendum, blandèque in abdomen reducendum, filo longo extrorsum propendente: deinde vulnus futuris modò citatis conjungendum, sic tamen, ut aliquod spatium, ubi filum propendet, relinquatur. Quod si intestina fuerint prolapsa, statim & antequam flatibus repleantur, digitis citra violentiam impulsâ, in abdomen recondantur. Si foramen, seu vulnus abdominis sit angustum, & intestinum prolapsum, & ob longam extra ventrem moram, à frigidi aëris contactu, flatibus repletum, & adeò turgidum, ut manuum opera ipsum intromittere impossibile sit, tunc diu foveatur spongiâ vino albo & calenti expressâ, aut *massâ lini crudi in lixivio acri decoctâ*, ut flatus dissipentur, deinde reducatur, & vulnus abdominis debite consuatur. Si hâc ratione intestini prolapsi reductio non succedat, vulnus syringotomo G. & F. *Tab. XVI. Fig. IV.* dilatetur, ut intestinum intromitti, & vulnus dilatatum, juxta *Galenî regulam*, consui queat.

FIG. VI. H. Quod si sub vulnere abdominis penetrante, *intestina crassiora cæsim vulnerata* sint, tunc blandè protrahantur, & *consuantur*, eo modo, quo pelliones pelles consuere solent, relictâ portione fili ex lino contorti, quæ extra vulnus abdominis propendeat; postea vino calenti abluantur, & sensim in suum locum reponantur; Ultimo repositorum futuræ inspergantur pulveres ex thure, mastiche, pyrethro, &c. vulnusque abdominis fibulis uniendum.

Papillæ lactantium I. non rarò intra mammas ita occultantur, ut ipsas infans recens natus neque ore apprehendat.

hendere, neque ex iis lac sugere valeat. In simili casu vel infantis nutrix, vitri, *Tab. XVIII. Fig. V.* depicti, basin admoveat papillæ occultatæ, & orificium fistulæ ore apprehendat, suctuque papillam extrahat: vel natu grandior vitrum oblongum K. papillæ applicet, & fasciâ mamillæ alliget: Quo facto, angustiore vitri partem labiis apprehendat, pariterque sugendo papillam evocet latentem. *Amatus Lusitanus* vitrum angustioris orificii L. ferventi aquâ implet, quam impensè calefactam, rursus effundit, vitrique orificium statim papillæ admovet: hoc namque subito papillæ firmiter adhæret, eamque tam validè extrahit, ut ore infantis facillimè apprehendi possit. Dicta instrumenta non solum papillas, verum etiam lac evocant. Quod si igitur necesse non est, ut simul cum papillis lac extrahatur, tutissimè papillis extrahendis applicatur digitale, ex ligno hederæ paratum.

T A B U L A XXXVII.

(*Olim Tab. XXXVIII.*)

De abscissione Mammæ carcinomate exulcerato affectæ, perforatione fundi fistularum subter costas reptantium, constrictione umbilici Celsina, & cingulo umbilicali.

FIG. I. ostendit *Mammæ* dextræ, carcinomate exulcerato affectæ, basin duabus acubus *Tab. XIII. Fig. VIII.* quæ filum ex lino contortum trahunt, *trajectam.*

FIG. II. monstrat, quomodo Chirurgus *filorum transmissorum capita* collecta, manu sinistrâ apprehendat, & dextrâ scalpellum *Tab. XIII. Fig. VII.* adigat, eoque *Cancrum radicitus abscindat.*

FIG. III. exhibet *Cancrum à pectore abscissum*, qui sex libras Medicinales pependit.

FIG. IV. docet, quomodo Chirurgus, post abscissionem *mammæ exulceratæ*, locum *ferramento candente* leniter adurat (*vid. inf. singul. histor.*), saltem pro *corroboratione partis.*

FIG. V. est *Instrumentum Hieron. Fabr. ab Aquap. quo pertunditur fistula thoracis*, quæ à spatio intercostali superiore subtus costam unam vel alteram, vel etiam plures,

res, sese insinuat, videlicet inter pleuram & costas, donec in aliquod costarum subjectarum spatium terminetur. Immittitur cannulæ argenteæ & incurvatæ (a) extremitas, usque ad fistulæ fundum, vt exterius spectet: dein per cannulam fistulæ immissam impellitur acus (b) longa (quæ longè à cuspide foramen habet, & filum ducit) fistulæ fundus perforetur, & filum per superiorem & inferiorem sinus portam exeat. Perforato fistulæ fundo, eximatur acus per novum sinus foramen, & filii extremitates colligantur, ut fistulæ foramina teneantur aperta, & materia purulenta per inferius effluat, donec sinus subtercostalis, vel carne repleatur, vel agglutinetur: de reliquis thoracis fistulis vid. *infra Tab. XXXIX. Fig. IV.*

FIG. VI. est *Sostrati vinculum*, quod maximè convenit, ubi pectus morbo afficitur, qui deligationem requirit. Hanc *Galen. l. de fasciis. c. 81.* describit. Maximè convenit, ubi medium pectus, vel dorsum, aut latera seu thoracem, *ob vulnus præcipuè thoracis, aut fracturam costæ*, volumus devincire: duas igitur fasciolas, tres digitos latas, justæ longitudinis, *summis humerorum capitibus* injicimus, earumque *ambo capita recta* sinibus dependere: deinde fasciâ glomeratâ, *vel unius capitibus*, thoracem totum & latera, ut contegantur, extremamque fasciam modò alligamus, capita verò, quæ & à priori & posteriori parte pendebant, fasciæ circuitibus assuimus, ac si longiora fuerint, sursum conversa, qua jugulum cum lato scapularum osse committitur, inter se colligimus.

FIG. VII. ostendit, quomodo *Celsus lib. 7. c. 14. prominentiam umbilici chirurgia curet*. Resupinato corpore ægrotantis (ut sive intestinum, sive omentum, sive utrumque, per umbilicum plerumque dilatatum prolapsum recondatur) umbilicum forcipe apprehendit, ad se trahit, & ad basin acu (quæ duo fila serica, simplicia & infecta, ducit) trajicit: postea filorum ansam scalpello incidit, & ligatis utriusque filii extremitatibus umbilici exaltati basin validissimè constringit, ut id, quod supra vinculum est, emoriatur, & decidat. *Vid. Tab. XXXVIII. Fig. IV. V. VI.*

Quia tamen dictam *Celsi Chirurgiam* tam facile non admittunt ægri, mitiorem & à me sæpissimè expertam excogitavit *Hieron. Fabric. ab Aquapendente*, quam administrat medicamento & cingulo *sequentis Figuræ VIII. bujus Tabulæ, & Tab. XXXIX. Fig. 1.*

Occasione hujus materiæ, rarissimam in infante umbilici relaxationem, & intestinorum extra corpus pro-pendentium p. n. prolapsum, ex matris repentina imaginationis impressione, mihi d. 14. *Januarii* 1643. à Clarissimo Domino Doctore *Joann. Georgio Gockelio*, Reipub. nostræ Physico ordinario, Medicoque assiduo, & collega meo plurimum honorando, communicatam non immeritò hic inferere placuit. Villica (ita sonabant verba) quædam Berenstatten-sis, Ulmanæ ditionis, *Jacobi Höckeri* conjux, præcedenti messis tempore, sed primis gestationis mensibus, suburbanis rusticisque operationibus incumbens, & frumenti per agrum hinc inde sparsos manipulos colligens, sub eorundem unò, reptantium viperarum acervum subito animadvertit, harumque & motum & figuram, umbilicali regioni superimpositâ manu, strenuè sibi imaginata est. Interim toto gestationis tempore, bene quidem habuit; ast heri, circa crepusculum vespertinum, filiam, sacrâ mox undâ *Barbaram* initiatam, vividam quidem, sed, ex radicata illa imaginatione, non benè formatam, peperit, adeò ut omnia natæ hujus intestina, aliàs, secundum naturam, in inferiore ventre occultanda, hîc, præter naturam, per relaxatum umbilicum, extra corpus, tanquam magno in culeo recondita, soloque peritonæo investita, conspicienda se præbuerint; quæ etiam extra jam uterum posita, (materno videlicet & salutari calore destituta, à circumstante insuper aëre frigidiore læsa, & coarctata), nec hypocausti calidioris beneficio, nec tegumentis, nec ullo Medici & artificis, & auxilio, in suo naturali statu conservari potuerunt: Hinc elapso biduo, & sequenti Dominico die, vix hunc ingressa mundum, ad beatorum iterum sedes migravit.

FIG. VIII. A. est *Cingulum umbilicale* ex linteo duplici gossipino paratum, quod ea parte E. quâ umbilicum contegit, scutum, veluti placentam, duriusculum obtinet, in cujus centro globulus ex adstricto linteo est, qui umbilici dilatationem sese insinuet, ut intestinum, aut omentum, vel utrumque, rursus exire prohibeat: sed prius ceratum constrictivum super alutam extensum, debet apponi, postea, cingulo applicito, abdomen constringi. Aliqui cingulo umbilicali A. addunt fascias scapulares B. C. quæ tribus transversis linteis D. ligantur & cingulum humeris annectunt, ne descendat, sed
firmi-

firmiter regioni umbilicali inhæreat. Sed eæ necessariae non sunt, quoniam ossa Ilii descensionem cinguli, subligamina F. G. verò ejusdem ascensionem prohibent. *Vid. Tab. XXXIX. Fig. 1.*

T A B U L A XXXVIII.

(Olim ex parte in Tab. XXXVIII. & XXXIX.)

De incisione deceptoria abscessus mammarum, fascia quadriga seu Cataphracta; Gastroraphia, & constrictione umbilici Celsina.

FIG. I. monstrat, quomodo Fœminæ timidiusculæ circa incisionem abscessuum mammarum decipiantur. Licet enim mammarum abscessus sæpissimè maturentur & per se aperiantur, interdum tamen pus adeò crassum est, & profundius latens, ut maturatio, cum summa, ob dolores, virium prostratione, nimis retardetur, & abscessus necessario incisionem requirat, qualem verò fœminæ meticulosæ omnino prohibent. Hinc Chirurgus sibi provideat in manus dextræ digito cum annulo aureo *Tab. XIII. Fig. XI.* quo scalpellus recurvus absconditus est, ut præter opinionem ægrotæ & adstantium, simulans quasi aliud quid acturus sit, abscessum dictum maturum scalpello in annulo occultato promptissimè incidere possit. Hic decipiendi modus non solum observandus est in aperiendis abscessibus mammarum, sed etiam in aliis tumoribus exulceratis incidendis, ad minuendum infantibus & mulierculis timidis ferri pavorem.

FIG. II. ostendit Fasciam pectori accommodatam, quam Galenus lib. de fasc. c. 79. Cataphractam seu Quadrigam vocat. Hæc vinctura nomen ducit à similitudine vincturarum armatorum apud Romanos, quæ super humeros decussatim per dorsum & pectus transeuntes loricam exhibent, & inservit maximè ad thoracem cum scapulis, sterno, dorso & costis constringendum. Fascia hæc, duobus capitibus conglomerata, sequenti modo circum pectus deligatur: Medium fasciæ sub alterutram axillam, verbi gratia, sinistram (6.) injicitur, & bina capita sursum adducta, transversis in humero ad Literæ

X similitudinem factis ductibus (7), alter super præcordia (2. 1.) alter super dorsum ad alam oppositam (8.) oblique procedant; inde verò postea eadem, ut modo dictum est, ratione, humerum dextrum susceptum (9.) similiter, ut antea, & quidem caput anterius per viam anteriorem pectoris (5. 4.), posterius verò per dorsum ad alam priorem (6.) redeant, & se invicem cum priori ductu decussent. His binis ductibus rite institutis, quidque ex utrisque habenis fasciæ reliquum est, in ductus circulares (12. 13. 14. 15. 16. 17.) seu potius spirales obtusos, juxta se invicem scilicet positos, atque sensim sensimque circum corpus descendentes, (quæ utrimque semper, vel etiam in anteriori & posteriori thoracis parte, ut firmiter sternum comprehendant, decussantur), impenditur, donec nimirum pars thoracis afflicta probè tecta, atque ad similitudinem lorici involuta esse deprehenditur. Vid. *Tab. LIV. sub Litt. S. de fascia cum uno capite deligata.*

FIG. III. docet modum, quo labia vulneris in abdomine ad mutuum contactum ducantur, adductaque futuris seu fibulis conserventur, ne intestina reposita iterum prolabantur. In hac Figura peritonæum, juxta *Galenii lib. 6. meth. med. c. 4.* sententiam, consuitur cum musculis, & muscoli vicissim cum peritonæo: juxta *Albucafini* acus, postquam labia vulneris transfixerit, extrahitur, & fila constricta abscinduntur. Ægro itaque in dorsum deposito, vel in latus oppositum vulnere, ne intestina nimis premant, vulnus consuendum, & repositis intestinis, minister manibus apprehendat vulneris labia, & Chirurgo partem porrigat, quanta ad consuendum est necessaria. Infigit autem 1) acum, quæ filum trahit ex lino contortum, ab internis & externis (u) introrsum per cutem (a) & musculos (b) subjectos, ad peritonæum (c) usque, postea intacto peritonæo (c) hujus partis, per alterius partis peritonæum, atque etiam per musculos, ab internis ad extra, acum transmittit, post, exemptâ acu, ambo filii capita constringit, facitque punctum. Hinc 2) interjecto spatio unius digiti transversi, per abdomen ejusdem partis, à supernis & externis (x) introrsum, intacto peritonæo acum transfigit, postea per peritonæum, musculos & cutim, ab internis ad externa acum transmittit, facitque punctum, & ita deinceps pergit, modò perforando, modò prætereundo peritonæum, donec tot fiant puncta

cta (1. 2. 3. 4. 5.) quot sunt necessaria ad perfectam abdominis futuram. *Vid. Tab. XXXIX. Fig. V. Hic modus consuendi etiam observandus, quando abdomen, post partum cæsareum, fibulis uniendum est.*

Tres sequentes Figuræ ostendunt Chirurgiam prominentiæ umbilici, quam quidam Castratores, juxta Celsi doctrinam in Tab. XXXVII. Fig. VII. explicatam, commendant.

In FIG. IV. *Prominens umbilicus* sinistrâ manu apprehenditur, & dextrâ mediante *ligamento suspensorio (e)* exaltatur, ut umbilicus eò securius acu trajici possit.

In FIG. V. *Umbilicus* exaltatur, supra ligamentum suspensorium (e) acu, quæ duo fila serica fortia ducit, ad basin transfoditur.

In FIG. VI. monstratur *Umbilicus* transfossus, cum ligatis filis, quæ utrinque fortiter constringuntur.

T A B U L A XXXIX.

Olim Tab. XXXIX.)

De Cingulo prominentiæ umbilici applicito, & modo perforandi abdomen, incidendi fistulas thoracis externas, consuendi vulnera abdominis, applicandi bracherium, & evocandi urinam suppressam.

FIG. I. ostendit *Cingulum umbilicale*, Tab. XXXVII. Fig. VIII. viro applicitum: quo solo plurimas mediocres umbilici prominentias tam in viris quàm fœminis, cum in adultis tum pueris, curavi, & majores, ne creverint, prohibui.

FIG. II. & III. monstrat locum, modum & instrumenta paracentheseos, in abdomine hydropicorum peractæ. Circa hanc operationem Chirurgicam etiam quatuor consideranda sunt, primò an sit facienda? secundò quo tempore? tertio quo in loco? quartò quo modo?

I. *An facienda?* significabunt morbus, & ægri vires. Morbus est Ascites tantum, aut cum reliquis speciebus Hydropis aqua permista est: si scilicet tumor abdominis, à copiosissimo præsertim aquæ potu, brevi temporis spatio ad insignem

signem magnitudinem pervenit, & medicamenta per os exhibita non juvant, eò, quod virtus eorum, calore naturali humoris copiâ oppressio, in actum deduci minimè possit. Vires constantes sint oportet: quas cognoscimus, quando æger adhuc erectus stare, aut sedili sine incommodo insidere potest. In malo itaque inveterato, viriumque debilitate (quam indicant senium, pueritia, tussis, ventris fluxus, cachexia, febris ardens prægressa, viscerumque schirrhus & corruptela) operatio nullum habet locum.

II. *Tempus* est statim, antequam scilicet in abdomine conclusus humor, visceribus, & cæteris interioribus partibus, noxam notabilem inferat.

III. *Locus*, in quo fit paracentesis, vel est in umbilico, vel sub umbilico, tribus aut quatuor digitis ægri transversis interpositis, idque vel in dextra, vel in sinistra, nunquam media abdominis parte ad lineam albam. Ubi umbilicus ita laxatus est aut tumens, ut inter exteriorem partem, ac internam cavitatem & aquam, tenuissima tantum cutis intercedat, quæ vel ipso tactu, digiti que compressione & perspicuitate deprehenditur, commodissimè in umbilico aperitur abdomen. Verum si laxitas illa umbilici non appareat, tum abdominis pars umbilico inferior, & dextra perforetur cum lienis vitio, sinistra, si hepatis culpâ ascites orta fuerit.

IV. *Modus* comprehendit situm patientis, instrumenta, & operandi rationem. Æger, qui propter aquam abdomen valdè tumidum & distentum habet, supinus in lecto collocetur, vel scabello insideat. Instrumenta, quibus hydropicorum venter commodissimè aperitur, sunt duplicia, videlicet vel instrumentum ex cannula alata H. & acu I. compositum, *Tab. XIII. Fig. XVII.* pro perforatione umbilici; vel scalpellus K. ad cuspidem parumper recurvatus, & ex una tantum parte aciem habens *Tab. XIII. Fig. I.* pro apertione abdominis infra umbilicum. Umbilicus tutissimè perforatur, si instrumentum *Tab. XIII. Fig. XVII.* cannulatum fasciæ assuatur, illudque in medio ipsius adigatur L. usque ad cannulæ asterismum, postea acus è cannula eximatur, & cannula usque ad alam abdomini immittatur, ibique relinquatur. Sectio infra umbilicum necessaria variat. *Fallopianus* sectionem administrat hac ratione: Secat prius cutem per

per transversum abdominis ad pollicis magnitudinem, gladiolo falcato, & ex altera parte obtuso, quâ incisâ, reliquum cautè perforat scalpello, quo Germani venas ad emittendum sanguinem incidunt, phlebotomo nimium vulgari. *Hieron. Fabrit. ab Aquap.* eodem utitur gladiolo, quo *Fallopious*, sed illud quadantenus obliquè in cutem demittit, donec ad cavam usque regionem penetraverit, & peritonæum etiam perforârit. Ad cavitatem scalpellum penetrasse, non solum aquæ exitus indicio est, verum etiam dignoscitur à Chirurgo in sectione abscessuum exercitata, quando prementi nihil renititur. Sectione factâ, gladiolum extrahit, & cannulam argenteam, tersam, alatum, à lateribus perforatam P. longiorem primâ vice, (*in posterum brevior N. quæ tantummodò in cavitatem pertingit*), ad extremum obliquam, scalpello exactè respondentem, & fasciæ O. annexam, ne extra foramen labi possit, intrudit. Per hanc cannulam humorem serosum non confertim, sed tantum emittit, quantum vires, qui ex pulsu rectissimè & certissimè cognoscuntur, concedunt. Sero in debita quantitate evacuato, cannulam non extrahit, sed in abdomine relinquit, & turundâ ex linteo P. claudit, postea aquam iterum educturus. Hydropici perforati diligenter custodiantur, ne ipsis inscius solvatur fascia, procidat cannula, unicâ vice effundatur aqua, & cum patientis interitu, tanti morbi aliàs unicum fermè auxilium infametur. Ad imitationem *Fabritii Anno 1625. die 7. Augusti* aperui *Vlmæ* abdomen Nobilissimæ virginis, quæ Ascite, Anasarca, & Tympanitide laboravit, & annum unum & dimidium à perforatione integerrimè vixit, postea verâ tympanitide affecta obiit.

FIG. IV. ostendit *Incisionem fistulæ thoracis S. citissimam & quasi momentaneam*, quæ fit syringotomo, qui in altera extremitate habet aciem Q. *Tab. XVI. Figur. I.* circa cuspidem globulo cereo R. obvolutam, quominus in immisione carnem laceret. Hinc in fistulam immittitur, & ubi ad fundum ejus pertingit, per carnem & cutem superincumbentem dextrâ adigitur, ut globulo cereo in ulcere remanente cuspis syringotomi per foramen factum exeat, quâ digitis sinistrae apprehensâ, amborum foraminum interstitium, uno quo quasi ictu, inciditur. *Vid. Tab. XXXVII. Fig. V.*

Monstrat præterea *sub lit. T.* vulnus abdominis pro repositione intestinorum dilatatum, quod in sequenti *Figura V.* juxta *Galenii* sententiam, consuitur, ut in *Tab. XXXVIII. Fig. III.* explicatum est.

FIG. VI. est *Bracherium*, seu *retinaculum herniæ*, *inguini adulatorum* sinistro applicandum. *Bracherii* cingulum (α) & *subligaculum* (β) multis foraminibus pertusum, ut claudi rursusque aperiri possit, conficitur è corio levi, aut linteo xylyno duplicato. *Scutum* (γ) pilis capreoli impletur, ut *duriusculum* fiat, & *intestini*, vel *omen- ti prolapsum* impediatur; habeat quoque *pronexum* (δ), ne *transmissum subligaculum* ab eo vacillet.

FIG. VII. est *Bracherium pueris adhibendum*, quod ex eadem materia concinnatum est, ex qua superius differt tamen in eo, quod hujus cingulum non in latere, neque *subligaculum* anterius, sed utrumque ad posteriora claudi debeat, ne tam facile aperiri possit pueris.

FIG. VIII. monstrat *Bracherium inguini dextro applici- tum*. *Repositis reponendis*, & *abhibito cerato* super locum affectum idoneo, *scutum* seu *pulvillus* pilis capreoli, aut lanâ, duorum vel trium digitorum altitudine infarctus apponitur, qui ut firmiter hæreat, nec loco facile moveri queat, cingulo anterius inguini per *lumborum regionem* cincto & *constricto* ad *latus* (α) nec non *subligaculo* *latiusculo* (β) quod posterius cingulo annexum, deorsumque ductum, sub *crurum* *divisione* sursum denuò reflexum, per *scuti* (γ) *medium* permeans, & *pronexum* illum (δ) (*qui scuto propterea adjungitur, ne subligaculum ob eo declinet*) penetrans, cingulo anterius arcte alligatur, comprimatur.

Ratio curandi Enterocelam, à me sæpissimè experta.

HÆc consistit in tribus: 1) repositione intestini intra abdomen; 2) conservatione repositi, ne rursus per inguina ad scrotum descendat; & 3) peritonæi, vel relaxati constrictione, vel disrupti consolidatione.

Ante repositionem Chirurgus exercitatus diligentissimè consideret, an hernia sit parva, vel magna? an recens, vel phlegmone correpta? an etiam intestinum adhuc flaccidum, vel materiâ aliquâ repletum?

Si

Si *hernia parva sit, & recens*, intestinumque vacuum, facillimè reducetur, si æger supinus in lecto collocetur capite paulum declivi, & pedibus elevatis, quoniam hac ratione intestina ad septum transversum ruentia, secum trahunt id, quod ad scrotum descendit.

Si autem *hernia magna sit & recens*, Chirurgum oportet intestinum nullâ materiâ distentum digitis tractare, & illud, capite prius patientis declivius posito, sensim & sensim, tam diu molliter circumagere, donec paulatim rursus abdomen ingrediatur. Quod si Chirurgus manu lassus fuerit, opus est, ut ministrum habeat cor-datum, & in hujusmodi operatione optimè informa-tum, qui ipsum adjuvet, & intestinum digitis similiter tractet.

Herniæ cum associatur, aut inflammatio, quam indicat dolor, calor, & febris; *aut flatus*, quorum indicium est rugitus, & dolor extendens sine gravitate; *aut fæces*, quæ cognoscuntur ex biduana vel triduana alvi suppres-sione; magna scroti duritie, & dolore gravissimo: tunc à reductione intestini desistendum est, tam diu, donec inflammatio abierit, fæces egressæ, & flatus dissipati fuerint.

Inflammationi confert sequens Cataplasma,

℞. *Farin. bord.* ℥j.

Furfur. tritic. ℥β.

Ol. ros. compl. ℥iiij.

Vini rubr. q. s. Misc.

Quod *calidè* scroto & inguini impositum valdè digerit, humores modicè repellit, & partes efficacissimè roborat. Si post 24. horas non recesserit inflammatio, cataplasma toties renovetur & applicetur, quoties ad curandam phlegmonem opus videbitur. Cataplasmati, ob caloris vehementiam, nimis exsiccato, atquè idè separatè difficili, affundatur Oenelæum calidum. Inflammatus quo-que locus, pari utilitate *ex Fallopio* fovetur lixivio cali-do, in quo cineres ex ligno fagino ebullierint. Acci-piantur igitur duæ fili crudi (*quod suam digerendi vim loturâ fullonum nondum amisit*) massæ, indantur cacabo, & coquantur cum manipulo dimidio seminum cumini in lixivio acri; deinde massarum una extrahatur, inter duos discos exprimatur, expansa calidè, quantum ferre potest æger, circa scrotum apponatur, tepescens remo-
veatur,

veatur, & alia substituatur, eaque repetatur, donec inflammatio omninò sublata fuerit. *Cùm dolor inflammationem comitatur ingens, tunc cataplasmati, vel fomento, aliqua vel major portio addatur olei rosati.*

Si cum inflammatione concurrant fæces, quæ repositionem intestini impediunt, casus quidem est maxime desperatus: nihilominus tamen (omissis purgantibus per os exhibitis, qui majorem aliàs humorum ad partem affectam affluxum causarent, & ut ipsa mors, teste Fallopio, ægrotantibus acceleretur, efficerent) fæcum tentetur educitio, balneis aut fomentis, distensionem relaxantibus, & clysteribus lenientibus, moderatâ quantitate injectis. Vitetur fæcum interim generatio; exhibitis patienti cibis boni succi & pauci excrementi, quales sunt juscula carniū tenuia, contusa, ova sorbilia &c.

Flatus etiam sæpissimè absque inflammatione intestinum replent, quo in casu nihil præstantius est fomento, quod ex decoctione lixivii acris, seminibus cumini & filo crudo, atque paucâ additione vini malvatici potentis paratur. Inflammatione curatâ, fæcibus excretis, & flatibus dissipatis, reponatur intestinum in propriam sedem, digitis sensim ac sensim impellendo.

Post repositionem intestini, *ob relaxationem peritonæi, in scrotum prolapsi, ceratum constrictivum ab Hieron. Fabrit. ab Aquapend. commendatum, quod*

℞ *Boli Armen.*

Sanguin. Dracon.

Mastich.

Sarcocoll. ana. ʒj.

Bisling.

Tegul. pulv. ana. ʒiij.

Resin. pin. ʒjß.

Ovi album.

Ceræ. ana. q. s. M. F. Ceratum.

extendatur super corium tenue & molle, ad magnitudinem loci affecti, ut eum non multum excedat, ac, de-rasis prius inguini pilis, applicetur, nec renovetur, nisi amplius cuti adhærescere nolit. Apposito cerato, bracherium *Fig. VI.* inguini arctè adalligetur *Fig. IIX.* ut foramen peritonæi, per quod intestina prorumpunt, comprimatur.

Si propter *disruptionem peritonæi*, intestina ad scrotum

tum dilabuntur, adstringentibus glutinantia immisceantur, ut:

℞. *Cerat. constrict. Hier. Fabr. ab Aquap.*

Empl. Apostolicon Nicol. ana p. æq.

M. & malax. cum ol. mastichin.

extendatur in corium, & cum bracherio inguini applicetur, pro conservatione intestini in suo loco & consolidatione aperturæ, per quam sibi viam ad scrotum parat intestinum. Præcipua enim cura consistit in remediis externis, & exquisito subligaculo.

His non conferentibus, necessaria est universa corporis expurgatio, ab humoribus serosis præsertim & pituitosis, qui peritonæi, vel rupti, vel dilatati, consolidationem ac constrictionem, ex se difficilem impediunt: adde etiam, quod cum necessarium sit, non modo externis uti adstrictoriis, verum etiam internis, si omissa universalium administratione, corpus excrementitiis humoribus scateret, & obstructionibus viscerum inde enatis, in febres, aut alia mala, incidere posset. *Expurgatio autem fiat blandis medicamentis.* Præmissis universalibus, confugiendum erit ad constringentia interna & externa. Inter assumenda expertissimum habeo sequens Electuarium.

℞. *Conserv. Symp. ℥ij.*

Ros. antic. ℥j.

Cortic. citr. cond.

Aurantior. cond. ana ℥ss.

Pulv. herb. persol.

Herniar.

Ling. serpen.

Rad. consol. maj. ana ℥jss.

Semin. plantag. ℥iv.

Cichor.

Fenicul. ana. ℥j.

Corall. rubr. præp. ℥jss.

Marg. præp. ℥ss.

Lapid. chrysol. præp. ℥j.

Syrup. myrtin. vel corall. q. s. M. F. Electuar.

De quo patiens, quatuor horis ante prandium, & tribus ante cœnam, deglutiat quantitatem nucis juglandis, & superbibat scyphum vini rubri austeri, aut albi, in quo infusus sit sequens sacculus,

℞. *Herb. Fragar.*

Consol. med.

Vinc. pervinc.

Equiset.

Ling. serpent.

Perfol. ana. Mj.

Rad. figill. Salom. ℥jss.

Consol. Maj. ℥j.

Semin. plantag. ℥ss.

Cichor. ℥ij.

Fenicul. ℥ij.

Cumin. ℥j. Incis. & contus. Misc. ad sacculum, qui in tribus mens. vin. alb. infundatur.

Si febris ratione vinum non conceditur merum, aqua illud diluatur, & foliis alchimillæ alteretur. In infantibus etiam præstantissimus est pulvis sequens.

℞. *Rad. consol. maj.*

Herb. ling. serpent.

Perfoliat.

Herniar. ana. ℥j.

Semin. plantag. ℥iv.

Fenicul.

Cichor. ana. ℥j.

Corall. rubr. præp. ℥ij.

Marg. præp. ℥j.

Lapid. Chrysol. præp. ℥ss.

Sacch. ros. tab. q. s. ad grat. sapor. M. F. pulvis.

De quo manè & vesperi exhibeatur cochlear parvum in pulmento. Assumpto pulvere infans bibat de hac mixtura, vel sequenti decocto.

℞. *Aqu. plantag.*

Fragariæ. ana ℥vj. M. & si lubet, edulcor. saccharo. vel

℞. *Radic. consol. maj.*

Herb. vinc. pervinc.

Consol. med.

Semin. plantag. ana. ℥ij. Incis. Misc. ad chartam pro decocto.

Inter usum remediorem internorum, Ceratum etiam idoneum, sub bracherio accommodato, inguini applicetur, & quotiescunque renovandum, locus affectus, (dum patiens resupinus in lecto decumbit) foveatur sequ. decocto.

℞.

℞. Rad. consol. major.

Tormentill. ana. ℥ijss.

Herb. vinc. per vinc.

Fragar.

Ling. serpentin.

Bisling.

Herniar.

Perfol. ana Mj.

Flor. ros. rub.

Balaustior. ana. Mß.

Cortic. granat.

Cupul. gland.

Semin. Sumach. ana. ℥ij. Incis. decoq. in vino rubr.

Novum postea ceratum apponatur, & relinquatur, donec cuti amplius non adhæreat. Hæc autem cerati mutatio, locique affecti fomentatio tam diu repetatur, quousque peritonæi vel dilatatio, vel ruptura constricta, aut adglutinata fuerit. Hæc etiam, tam interna quam externa remedia, minimè proderunt, nisi recta victus ratio observetur. Evitanda igitur edulia quæcunque dulcia, flatulenta, & pravi succi, è quorum numero sunt omnes herbæ crudæ, legumina, fructus horarii, lactinia, & his similia: Utendum pane probè cocto, addito anisi vel cumini semine. Vescendum præterea carnibus ficcis ad constringendum, & viscidis ad consolidandum: illas suppeditant turdi, merulæ & perdices; has vitulorum, ac anserum, anatumque pedes & alæ, elixæ potius, quam assæ subministrant. Potus ordinarius sit vinum minimè dulce, nec album, sed rubrum subadstringens, aut saltem mediis saporis. Sed cibus & potus, in parva quantitate assumptus, ad maturam sanitatis recuperationem plurimum conducit. Aeger supinus, & capite & pedibus elevatus, in lecto se contineat ad minimum per quadraginta dies, & summam subligaculi curam habeat, nec unquam sine bracherio per brevissimum temporis spatium surgat, multò minus ventrem exoneret, ne intestina procidentia, id, quod jam medicamentis constrictum vel consolidatum fuit, rursus aperiant. Opera etiam danda est, ut quotidie alvus laxa sit, ne, dum induratae fæces cum labore exernuntur, conatus ille plurimum obsit. Ad leniendam alvum strictiorem profunt Pruna laxativa Augustanorum, si eorum quatuor vel

quinque horâ ante cibum, affumantur. Nec obest, cum semel in septimana superfluitates primæ regionis expurgentur, *pilulis Aloëticis Hieron. Fabrit.* scrupuli pondere horâ ante cœnam assumptis, vel *clystere* ad vesperam injecto, qui si componatur ex *decocto emolliente & refrigerante, melle rosato, elect. lenitivo & oleo chamomillæ*, per plurimos dies alvum lubricam relinquet.

Elapsis quadraginta diebus, æger surgat quidem, sed ceratum cum bracherio gestet, donec tutò removeri posse videantur. Etsi nullus castratorum herniosos absque periculossima illa testiculorum excisione *Tab. XLI. Fig. IIX.* &c. citra recidivæ metum curari posse credat: innumeros tamen, quorum cognomina silentio lubens prætereo, longo temporis progressu, & magnâ adhibitâ curâ, dictis remediis, victus ratione, atque bracherio, pristinæ sanitati tutissimè restitui: quos verò vel ob affectus magnitudinem, vel diurnitatem integrè sanare non potui, eos saltem præservavi, ne morbus adaugeretur.

FIG. IX. ostendit, quomodo *Urina suppressa per catheterem Tab. XVI. Fig. VI. educatur*; quæ operatio chirurgica experto Medico est facilis, imperito è contra satis difficilis, & periculosa. Hanc describit *Celsus. l. 7. c. 26.* Res verò interdum cogit emoliri manuali opera urinam, cum illa non redditur, aut quia senectute ejus iter collapsum est, aut quia calculus, vel concretum aliquod ex sanguine, intus se opposuit. At mediocris quoque inflammatio, aut *caruncula meatum urinarium obstruens*, sæpè eam reddi naturaliter prohibet. Idque non in viris tantummodo, sed in fœminis quoque interdum, necessarium est. Ergo æneæ, vel potius argenteæ, quas *καθετήρας* appellant, fistulæ fiunt, quæ ut omni corpori grandiori minorique sufficiant, ad mares tres, ad fœminas duæ, Medico habendæ sunt. Ex virilibus maxima decem & quinque sit digitorum, media duodecim, minima novem: Ex muliebribus major novem, minor sex. Incurvas verò esse eas, muliebres scilicet, paulum, sed magis viriles oportet, omnesque læves admodum: ac neque nimis crassas neque nimis tenues. Homo æger, tum resupinus in subsellio, aut lecto, collocandus est, Medicus autem à dextro latere, sinistrâ quidem manu, colem masculi continere, dextrâ verò fistulam *argenteam oleo inunctam E. leniter demittere* in iter urinæ debet. Atque ubi ad cervicem ve-

ficæ ventum est, simul cum cole fistulam inclinatham, in ipsam vesicam compellere, eamque, urinâ redditâ, recipere. *Huc usque Celsus.* In hac Chirurgia maximè animadvertendum, ne in immissione fistulæ argenteæ, valvula carnosâ, quæ vasorum seminalium orificia in meatum urinarium desinentia claudit, violetur, quod cognoscitur ex intrusionis difficultate, dolore, & sanguine emanante. His enim signis apparentibus, retrahenda paulùm fistula est, rursusque leniter intrudenda, donec, valvulâ intactâ, vesicam ingrediatur, per eamque urina reddatur. Alii filo argenteo, fistulæ cavitati respondenti, gossipii floccum alligant, in catheteris cavitatem immittunt, eumque cum fistula in vesicam impellunt. Ubi fistula in vesicam pervenerit, filum cum lana alligata è fistula retrahunt, & ita quasi per siphonem eliciunt urinam. Sed neque gossipium, neque filum est necessarium. Non gossipium, quia per syringam ad latera perforatam liberè exit urina: Non filum, quia propter dictam rationem, magis officit, quàm prodest; dum enim filum è cannula trahunt, non rarò fistulam simul educunt, cum majori difficultate iterum immittendam. Ubi urina supprimitur ob vesicæ inflammationem, catheteris immissio periculo non vacat, laceratâ enim cervice inflammatio augetur, & eâ cessante sequitur inemendabilis quasi urinæ incontinentia. Satius igitur est, parvâ candelâ cereâ. *Tab. XV. Fig. IX. X.* modicè inflexâ, oleoque communi illitâ, prius Chirurgiam tentare, quam catheteris usu malum exasperare. In Ischuria quoque renum vitio suborta, frustra adhibetur syringa & cereolum, cum urina in vesica non contineatur.

T A B U L A XL.

(Olim Tab. IX. Aust.)

*De cura Enterocæles, & apparatus ad eam
necessario.*

FIG. I. ostendit *apparatum*, ad Chirurgiam Herniæ intestinalis necessarium, ipsamque secandi modum.

Apparatum quod attinet, ille requirit labrum (ζ) aquam moderatè calidam impletum, cui insidere debet herniam patiens, antequam chirurgicæ operationi se subjicit; duas patinâs (η , θ) quarum illa continet medicamentum stegnoticum, hæc verò aquam salitam; splenium (ι) quadruplex in aqua dicta expressum; plagulam rotundam (κ) ex lino pexo confectam, in medio perforatam, in aqua expressam, & stegnotico imbutam; turundam (π) cannabinam; globulos ex fomite paratos & medicamento sanguinem sistente infectos (λ) & instrumenta, Tab. XIV. Fig. I. H. III. IV. designata, videlicet acum (μ) novaculam (ν) castratorem seu retinaculum (ξ) & forcicem (\omicron) idoneam. Modus operandi includit primò collocationem ægri, & secundo ipsam Chirurgi operationem.

I. Implorato Divino auxilio, patiens A. in labro satis calefactus, super Tabulam B. longam, linteo quadruplici (ρ) tectam, mensæque C. aut ejus trabi E. & scamno D. firmiter innixam collocatur supinus, ita ut pedes ejus sursum, & caput deorsum spectent. Hic patientis situs intestini prolapsi juvat repositionem, & restituti facilius aliâs recidentiam impedit. Collocatus ita patiens alligatur Tabulæ duabus fasciis validis, longis, & latis, ut, dolorificam sectionem percipiens, corporis truncum & artus movere nequeat. Unus etiam ex tribus ministris Chirurgi F. gremio molli excipit ægri caput, & oculos strophiole tegit.

II. Ægro ritè collocato Chirurgus (postquam alteri ministro imperavit, ut operanti diligentissime intenderet, & mox petitum quodvis porrigeret) in dextro stans latere, manu dextrâ I. scalpellum tenens, & sinistrâ K. dextram inguinis duplicati extremitatem apprehendens, imperat ministro tertio, ut, in latere stans opposito, manus sinistrae digitis L. alterum duplicaturæ extremum apprehendat, & palmâ dextræ M. infimam abdominis partem fortiter comprimat, ne intestina inter operationem prorumpant. His dictis & factis, Chirurgus integumenta inguinis communia, & super peritonæi processum elevata, scalpello dextræ I. infixio, sursum versus tutissimè incidit, tunicam vaginalem à darto seu carnosa scroti membrana separat, ulteriusque procedit.

Hernia intestinalis recens quandoque solâ ligaturâ, interdum ligaturâ & medicamentis simul curatur. In-

vete-

veterata enterocele, quia ligaturam & medicamenta eludit, opus habet Chirurgiâ, vel pungente, vel secante. Puncti aurei celebrationem docet *Paræus l. 7. c. 16.* Punctum & sectionem accuratissime tradit *Malchias Geigerus Kelegraphia c. 6. §. 10.* Sectio autem duplex est, una fit citra extractionem testis, altera peragitur cum ejusdem deperditione: illam veri cum Medicis Chirurgi, quibus hodie parum fident ægrotus, benè proponunt; hanc verò circumforanei, quos æger, spreto melius sentientium consilio, facilè admittit, valdè commendant. Quamvis operatio per punctum facta aureum, & sectio prior dolore & periculo non vacent, tutiores tamen & tolerabiliores crudeli sunt castratione, cui Medicus nunquam debet subscribere, nisi hernia fuerit carnosâ, quæ medicamentis frustra usurpatis, excisionem testis requirit. *Ut autem Sarcocèles Chirurgia tyronibus magis innotescat, castrationis processum, quâ circumforanei in cura herniæ intestinalis communiter utuntur, paucissimis docebo.*

Castratio ob enterocelem instituta, non modo aptorum instrumentorum apparatus, sed etiam commodam ægri collocationem requirit. Præparatis igitur præparandis, ægro bene collocato, & inguinis duplicaturâ per longitudinem scalpello incisâ, operator vulnus, si fuerit angustius, novaculâ versus scrotum dilatet, tunicam vaginalem digitis à scroto separet, separatam extrahat, extractam validè extendat, extensam, applicito prius retinaculo, acutè transfigat, transfixam filo constringat, & constrictam forcice abscindat.

Finitâ operatione, & sanguine per spongiam absterfo, vulnus inguinis obturet globulis ex fomite paratis, scroto imponat turundam cannabinam, & desuper apponat primò plagulam rotundam, in medio perforatam, & in parte adversâ medicamento stegnotico, sicut globuli & turunda, imbutam; secundò plumaceolos duos, tres, vel etiam plures aquâ salitâ probè expressos, & tertio fasciam *Fig. VIII.* depictam. Bene deligatus æger deferretur in lectum, in quo supinus per multos dies quietissime jaceat. *Vid. Tab. XLI. Fig. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. XIV.*

Sarcocèles Chirurgiam quod attinet, in omnibus cum prædicta quidem convenit, abdominis tamen infimi per ministrum compressio, & retinaculi usus non videtur

necessarius, nisi herniæ carnosæ jungatur intestinalis. Nec opus est, ut operator processum à scroto separatum & extractum validè attrahat, nisi affectus inguen & scrotum occupet.

FIG. II. monstrat, quomodo *vulnus inguinis*, si præter spem augustius fuerit, *dilatatur* novaculâ versus scrotum, ut tunica vaginalis, quæ testem & vasa spermatica continet, à membrana scroti carnosâ melius separari, & separata facilius eximi possit.

FIG. III. *Processus peritonæi à darto separatus*, è scroto exemptus, & sursum validè attractus (supra applicitum retinaculum acu validissimum trahente filum) *perforatur*.

FIG. IV. *Processus peritonæi transfixus* nodo fili gemino, supra retinaculum adhuc applicitum, arctissimè *constringitur*.

FIG. V. *Processus peritonæi validissimè constrictus*, supra retinaculum & ligaturam forcice *abscinditur*. Absolutâ sectione, cessat etiam retinaculi usus, qui est retinere intestinum intra abdomen, ut processus tutò perforari, constringi & abscindi possit.

FIG. VI. ostendit *Processum peritonæi resectum*, qui statim, ac remittit valida illa extensio, iterum contrahitur, indeque brevior & crassior evadit.

FIG. VII. monstrat *nodum ligaturæ*, ad interiora tractum, extremitates fili de vulnere propendentes, & turundam scroto immissam.

FIG. IIX. est *Fascia*, quâ deligatur exsectus, ne medicamenta vulnere inguinis & scroti apposita decidant.

FIG. IX. *Patientem* ostendit *fasciâ præcedenti deligatum*: connectuntur autem cinguli extremitates (*) (*) in latere affecto, subligaculorum verò (a. b.) capita, factâ prius in peritoneo cruce, supra cingulum connectuntur.

FIG. X. ostendit *Bracherium Tab. XXXIX. Fig. VII. (pueris commodum)* posterius loris constrictum, ut solutu sit difficilium.

T A B U L A X L I.

(Olim Tab. XL.)

De collocaatione Ægri ad explorandum & eximendum calculum è vesica & meatu urinario; mitigatione ardoris urinæ chirurgica, exstirpatione carunculæ in uretra p. n. enatæ, perforatione penis, ligatura verrucarum in præputio venerearum, herniarum cum deperditione testiculi curatione, hymenis integri incisione, vulvæ clausæ apertione, uterique extra abdomen prolapsi & in suum locum repositi cōservatione.

FIG. I. docet situm Ægri Calculo laborantis: in hoc enim explorant calculum vesicæ cathetere A. Fig. II. per uretram immisso, & digito indice ano indito.

FIG. II. præter rationem explorandi calculum, ostendit incisionem perinæi B. supra itinerarium C. vesicæ immisissim, scalpello Tab. II. Fig. II. factam. Sectione factâ, lithotomus itinerarium retrahit, & per vulnus perinæi catheterem immittit, ut dilatatorium seu vesicæ specillum super syringam, sine offensione in vesicam perveniat. Specillo applicito catheterem extrahit, cervicem dilatat, instrumento idoneo calculum apprehensum educit, &c. Vid. Tab. XLII. Fig. IV. V. VI. De extractione calculi legatur *Ambros. Paræus l. 17. à cap. 35. usque ad 48.* & absolutissimus tractatus *Guil. Fabrit. Hildan. de lithotomia vesicæ.*

FIG. III. Calculus ex meatu urinario sine sectione educitur, propterea, quod si ex angustiore loco lapis exivit, puta ex vesicæ collo & orificio, multo magis ex latiore protrahetur, ut est canalis colis. Sumo specillum *Aquæ-pendentis*, quod in cochlearis similitudinem excavatum in extremo sit D. ut auricularis scalper, quod in canalem dimitto, ita ut lapillum E. prætereat ac superet, ipsumque quadantenus suo labro & cavo comprehendat: tum

per specilli styllum cannulatum, uretræ oleum amygdalarum dulcium immitto, & specillum sensim ad me traho, ita enim deducitur sensim foras lapillus, tùm ipsum digitis comprimendo, tùm specillo cavo trahendo. *vid. Tab. XVI. Fig. VIII.* Imò sæpissimè observavi, lapillos ejusmodi, qui in urinarium meatum prolapsi sunt, sine sectione, & citra specilli operam, exiisse: si patiens balneo emollienti frequenter infederit, & lithonriptica moderata prius assumerit, aut in canalem urinarium stillari permiserit.

FIG. IV. *demulcet urinæ ardorem*, qui in Gonorrhæa virulenta, dum redditur urina, tam vehemens est, ut patientes potius velint mori, quàm mingere. Quando igitur talis inter mingendum percipitur ardor & dolor, qui nullis medicamentis, sive assumptis sive infusis, potest mitigari, patiens glandis meatui immittat fistulam argenteam politissimam, filisque alligatam F. quam manibus apprehendit, ne fistula, ab irruentis urinæ impetu, extra meatum colis pellatur, sed ut firmiter maneat, donec per ipsam urina, absque contactu meatûs aut doloris sensu, profluat.

FIG. V. Non rarò *Caruncula ex ulcere in meatu urinario* oritur, atque ita interdum augetur, ut urinam supprimat. Hæc manuali operâ & idoneis medicamentis extirpatur, quæ erodendi vim obtinent. Ne tamen aliæ partes, quàm sola caruncula, in meatu erodantur, urinae medicamenta applicita profluens eluat, *Hieron. Fabr. ab Aquapend.* excogitavit instrumentum, cujus beneficio nihil nisi caruncula exeditur, prohibeturque, ne medicamentum carunculæ admotum ab urina, quæ sæpius excernitur, elui possit. Fit autem cannulâ G. ex linteo, cerâ albâ oblinito, (longitudine digiti transversi, & latitudine eâ, ut æquet argenteum catheterem I.) quæ filum longum habeat appensum. Hæc cannula, prius tamen exterius idoneo medicamento oblita fit, v. g.

℞. Mell. in ciner. ust.

Tutiæ præp.

Butyr. recent. in aq. plant. lot.

Terebinth. similit. lot.

Ceræ. flav. ana ʒʒ.

Alumin. ũsti. ʒʒ. M. F. Linimentum.

quod, crebrâ experientiâ teste, carunculas meatus urinarium

narii absque dolore & sanarum partium excoriatione consumit. Quidam experimentum *Rochi Cervieri* summis laudibus extollunt.

℞. *Merc. præcip.*

Virid. æris.

Antimon. crud. ana ℥iij.

Ceræ albæ ℥j.

Misc. l. a. in mortario plumbeo ad formam unguenti. Cannula igitur Medicamentorum uno oblinita, stylo extra fistulam argenteam prominenti H. adaptetur, atque unâ cum argentea fistula & stylo, in urinarium canalem immittatur, donec occurrat carunculæ. Et cum jam est in loco carunculæ, argentea fistula cum suo stylo retrahatur, cannula verò, ex linteo cerâ inducto parata & immissa, relinquatur in meatu, ut per eam urina excernatur, quæ simul prohibet, ne medicamentum carunculæ admotum ab urina elui possit.

FIG. VI. Evenit interdum, ut *infantes sine foramine in glande*, per quod urinam reddant, nascantur, cui statim gladiolo acuto K. occurrendum, qui cuspidem habet angustiores. Æger supinus collocetur, & colis, propè glandem, sinistrâ apprehendatur, ac, gladiolo in dextra detento, foramen clausum aperiatur, quo facto, foramini immittatur penicillus ex plumbo, subtilis, solidus, & epulotico inunctus, qui dum æger mingit, debet auferri, postea iterum intrudi, idque per tres & quatuor dies, donec labia foraminis cicatrice obducantur. Quod si nascantur cum glandis foramine valdè stricto, illud quàm citissimè ampliandum, immissâ parvâ turundâ (quæ conficitur ex medulla sambuci compressa, & unguento rosaceo oblinita) ut imbibitâ humiditate intumescat, & humefacta foramen dilatet.

FIG. VII. ostendit *excrecentias carnis, in glande & præputio*, Gallicas, earundemque curandi modum; qui commodissimè vinculis procedit. Nam cum hæ carunculæ angustam habeant basin, filo serico simplici, tenui, & rubeo, constringuntur, ut bidui spatio decidant. Utilissimè nonnunquam oleo Antimonii, vel Logadorum, tanguntur: interdum, pari successu, verrucæ vossellâ apprehensæ scalpello abscinduntur, deinde locus ferro optimè ignito aduritur, ne sanguis vicinas partes inficiat.

FIG. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. monstrant

Cbirur-

*Chirurgiam horribilem, quâ Nursini, meo tempore in Italia celeberrimi castratores, hernias intestinales curarunt. Æger supinus in Tabula ligatur, Tab. XL. Fig. I. tota deinde dilatatio in inguine obliquè signatur atramento, minister in imo abdominis intestina comprimit, ne foras prorumpant: hinc Chirurgus scalpello falcato, obliquâ factâ sectione cutis Fig. VIII. (ut peritonæi processus conspici possit Fig. IX.) eodem gladiolo peritonæum incidit Fig. X. & per foramen Fig. XI. testem sursum expellit, postea indice omnes membranas avellit, & à scroto separat, inprimis vaginalem dilatatam Fig. XII. * testemque simul foras trahit: postea vasa spermatica, & tunicam vaginalem, forcipe accommodatâ apprehendit, & futurâ simul jungit, inde supra futuram testiculum scalpello excidit, & abjicit; (Alii vasa spermatica & tunicam duobus in locis constringunt Fig. XIII. & apprehensis inferioris filii extremitatibus interstitium forcipe incidunt, testiculumque abjiciunt); omnia vasa verò sanguinem fundentia ferramento candente adurit, & intus reponit, filo longo exterius relicto, & ultimò, per foramen inguinis, immittit ferramentum L. Fig. XIV. ad cuspidem globulo cereo munitum, usque ad scroti fundum, ut perforetur ad expurgandam materiam, quæ ex inguinis vulnere quotidie in scrotum demittitur, perforatumque conservat turundâ immissâ, usque dum vulnus inguinis sanatum fuerit.*

TAB. XV. ostendit membranam pudendo muliebri transversim inductam, quam veteres pro Hymene habuerunt.

FIG. XVI. Membrana Hymen dicta, concubitus prohibens, at pro purgatione menstrui superius perforata, scalpello falcato Tab. XIII. Fig. IV. (cujus apici cereus affigatur globulus) inciditur, ut mulier viro aptissima reddatur. Quod si pellicula ista uteri vaginam protinus obstruat, eam spatha Celsi Tab. II. Fig. I. incidit Paulus Ægineta l. 6. cap. 27.

FIG. XVII. docet, quomodo Hieron. Fabrit. ab Aquap. in agglutinatis vulvæ labris Chirurgiam, juxta Paulum, administret. Fœminam resupinat, Tab. hac Fig. I. et Tab. XXXIX. Fig. IX. ita, ut crura ad summum ventrem contractâ habeat, femora verò inter se disparata; subjicit autem ulnas ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad cervi-

cervicem deligat: deinde scalpello fistulis incidendis destinato, nempe vel syringotomo in altera extremitate acuto *Tab. XVI. Fig. I.* vel scolopomachærio *Tab. XIII. Fig. I. II. III. & V.* labra agglutinata, prius per longitudinem atramento signata incidit; labris ab invicem separatis, & sanguinis fluxu sedato, fistula plumbea medicamento epulotico illinatur, & vulvæ immittatur, ad perfectam usque curationem, ne labia rursus concrevant.

FIG. XVIII. agit de *Uteri extra abdomen procidentia*; quam patiuntur fœminæ, quando ipsis ligamenta uteri membranosa vel relaxantur, vel abrumpuntur. Hujus mali curatio tria requirit: 1) repositionem uteri prolapsi; 2) repositi in suo loco conservationem; & 3) ligamentorum vel adstrictionem, vel consolidationem.

Ante repositionem considerandum est, an procidentia uteri sit simplex, vel ipsi adjungatur inflammatio, aut tumor frigidus: His enim apparentibus, repositio non tentetur, donec morbi evanescant. *Inflammationem* sistet cataplasma, vel massa lini cruda in lixivio acri decocta & expressa, de quibus videatur cura herniæ intestinalis *Tab. XXXIX. sub. Fig. VIII. Tumorem frigidum* discutiet *fotus ex decoctione malvæ, althææ, flor. chamomil. &c.* Tumoribus dictis curatis, evacuato per clysterem stercore, & excretâ urinâ (ut undiquaque à compressione liber sit uterus) Chirurgum vel expertam obstetricem oportet ægotantem supinam collocare, ita ut coxas altiores habeat & poplites incurvatos, cum cruribus diductis; deinde accipere candelam O. (quæ habeat basin), ex cera & assa fœtida confectam, suâque crassitie muliebri vaginæ respondentem, & eâ citra violentiam totum protrudere id quod procidit, donec tota moles ad sinum reducatur. Hoc factò, patiens candelam linteo triplicato in vino rubro expresso, & fasciâ *Tab. XLIII. Figur III.* firmet, per octo vel novem dies decumbat, extentis & coaptatis inter se cruribus, ita ut alterum alteri incumbat: brachio lapidem aquilæ dictum alliget, & naribus suaveolentia, nisi uterinæ suffocationi fuerit obnoxia, admoveat. Reposito utero, qui ex relaxatione ligamentorum procidit, corpus à serosis & pituitosis humoribus expurgandum, & (post cucurbitularum citra sacificationem cum magna flamma sub umbilico & renibus applicationem, & inter remediorum adstringentium internorum usum) regi-

gioni uterinæ, & prope inguina ceratum constrictivum applicandum, circulusque P. buxeus vaginæ intrudendus, ibique ad perfectam usque curationem relinquendus. Mulier tertio vel quarto quovis die ceratum removeat, & metrenchytæ cannulam *Tab. XV. Fig. III.* uteri vaginæ immittat: deinde per horæ spatium balneo ex moderatè adstringentibus (validiora enim menses supprimunt) parato infideat, & ceratum renovet. Rerum non naturalium regimen observet, quod herniosis loco citato fuit præscriptum. Puerperis nondum probè purgatis adstringentium usus est maximè periculosus. Ligamentis uteri membranosis disruptis, cerato constrictivo immiscendum est *Emplastrum Apostol. Nicolai*, vel aliud consolidans.

T A B U L A XLII.

(*Olim Tab. X. Auct.*)

De Paracenthesi abdominis, apertione scroti, modo explorandi & extrahendi calculum vesicæ, bonaque deligatione ægroti, qui sectionem sustinuit: nec non de Partu Cæsareo.

FIG. I. educitur *Hydropicorum aqua*, ex vulnere umbilici, per penicillum *Tulpium* ligneum *Tab. XIX. Fig. III.* IV. & ex latere abdominis aperto per cannulam (c) instrumenti (c. æ) *Tab. XXXIX. Fig. II. III.*

FIG. II. est *Bracherii* *Tab. XXXIX. Fig. VI. VII. & Tab. XL. Fig. X.* descripti *subligaculum*, quod in medio benè infarctum prohibet læsionem interfemini, cum per crurum divisionem reflectitur ad scutum, & ibi arctissimè adstringitur.

FIG. III. docet rationem *aperiendi scrotum in Hydropicis* prope lineam intermediam, quæ scrotum in dextram & sinistram dividit partem; infigitur instrumentum *Sanctorii* *Tab. XIII. Fig. XVII. XX.* usque ad asterismum, quo facto, acus extrahitur, & cannula usque ad alam scroto intruditur. Emissâ sufficiente feri quantitate, cannula scroto alligata obturatur penicillo lineo. Hanc *Chirurgiam felicissimo successu expertus sum in Samuele Wschens*

Mischen/ cive & textore Ulmano. *Vide Tab. XXXIX. Fig. II. III. et hujus Tab. Fig. I. de Paracenthesi agentes*, quia, cæteris paribus, eadem scroti & abdominis est habenda ratio.

FIG. IV. Perficitur hic *exploratio Calculi*, manu infimam abdominis partem comprimente, & digitis dextræ in intestinum intrusis. *Vid. Tab. XLI. Fig. II.*

FIG. V. docet rationem, quâ vulgaris Lithotomus *calculos* sectione majores *eximit*, quando solis digitis foras expelli nequeunt: tunc enim immixtis retro calculum uncis violentam extractionem tentat. *Vid. Tab. XLI. Fig. II.* Hujus incisionis *apparatu parvo factæ* periculum & incommoda multa *Hildanus Lithotom. c. 7.* recenset, quibus ex observatione mea addi possunt, quod calculus, licet membranis vesicæ inclusus, digitis ad collum usque compelli queat, tamen, si supra hunc fiat incisio, incurabile nonnunquam excitetur ulcus: quod etiam calculus magnus ad vesicæ collum non protrudatur, nisi violentissimâ abdominis compressione, cui facile gangræna & sphæcelus intestinorum & vesicæ succedit.

FIG. VI. monstrat *deligationem* eorum commodam, quibus calculus è vesica fuit extractus: detinet enim hæc firmiter medicamenta vulnerato perinæo applicita, ne decendant.

FIG. VII. convenit hoc loco, *de eo Fœtum ex utero extrahendi modo* tractare, qui fit *sectione abdominis & uteri*. Fit autem in tribus casibus: Primus est, cum fœtus mortuus est, & mater vivit. Secundus, cum mater mortua est, & fœtus vivit. Tertius, cum mater & fœtus vivunt: & qui hisce ultimis modis vivi eduntur, *Cæsares*, quod ex utero excisi sint, nominantur, ipsaque illa actio, *Partus Cæsareus*. Fœtus mortui gratiâ raro sectio ista instituitur, sed is vel medicamentis expellitur, vel Chirurgiâ extrahitur, aut naturæ opus relinquitur, quæ eum particulatim expellit. Interdum mortuâ matre fœtus vivi ex utero secto extracti, & inde *Cæsares* ac cæsiones dicti sunt. Ita enectâ parente *Scipionem Africanum priorem* natum fuisse, primumque *Cæsarem* à cæso matris utero dictum, &c. Monet quidem *Roderic. à Castro, de morbis mulierum lib. 4. cap. 3.* Infantem supervivere non posse in utero, mortuâ matre, nisi in eodem ictu temporis, quo anima ex matris corpore migravit, ab utero extrahatur, aut paulò antè, dum in agone puerpera est,

præ-

præsentibus adhuc spiritibus vitalibus, idque idè, quia vitâ & motu puerperæ cessante, cesset quoque infantis vita. Verùm vix possibile est, ut ictu temporis uno operatio ista perficiatur: neque semper constat, quo momento anima è corpore emigret; neque semper, dum adhuc in agone mater est, sectio ista admittitur. Ratioque, quam adducit, falsa est, quod cessante vitâ matris cesset etiam vita infantis. Habet enim infans suam animam, & si tempus legitimum partus adsit, atque omnia corporis organa jam perfecta & absoluta habeat, sine matris beneficio vivere potest, mortuâ matre, eodem modo, ut in lucem editus sine matris adminiculo vivit. Ne tamen in utero suffocetur, danda opera. Ideoque *Carolus Stephanus* monet, ut matre in agone constitutâ, aliquâ re inter dentes interpositâ, apertum morientis os fervetur, & obstetrix nunquam ab ostio vulvæ manum dimoveat, & incurva ac diducta mulieris femora, quantâ poterit, diligentiam contineat, donec chirurgicâ manu fœtus exsectus & extractus fuerit. Infantem autem matre mortuâ in utero ejus adhuc vivere, ex motu ejus & subfultatione quasi cognoscitur.

Tertius casus est, cum fœtus vivus è viva matre sectione extrahitur. Id quod faciendum, cum partum amplius nullum secuturum certum est. Tum enim, ne vel mater, vel infans, vel mater & infans simul, de vita periclitentur, ad hoc extremum auxilium accedendum est. Possè autem hanc operationem salvâ manente matre & fœtu administrari, multæ historiæ docent, quarum plurimas peculiari libello, *de fœtus vivi ex matre viva sine alterutrius vitæ periculo cæsura*, *Franciscus Roussetus* collegit, in cujus *sectione prima* necessitatem hujus operationis ostendit: quod scilicet, si ob causas alibi enumeratas nullus fieri potest partus, hoc modo fœtus vivus servari potest, qui aliàs in utero materno suffocaretur, & ipsa mater servatur incolumis, cui aliàs etiam moriendum esset, & ita quidem, ut in posterum quoque utero gestando apta futura sit.

Deinde possibilitatem hujus operationis probat historiis variis, primò *quatuor* ab aliis relatis: quarum *prima* est de muliere quadam, quæ sexies, cum aliter parere non posset, sectione ejusmodi fœtus viventes semper est enixa; septimò vero *gravidæ*, cum Chirurgus, qui prio-

res sectiones instituerat, mortuus esset, nec alius esset, qui ipsi subveniret, mortua est; *Secunda*, de alia, cui tres infantes vivi è latere extracti; *Tertia*, de *Jobanne Marasio Chirurgo*, qui è propriæ conjugis latere inciso filium extraxit; *Quarta* similem casum recenset. *Sex* vero historiis à seipso visis & notatis, quarum *prima* est de quadam muliere, in cujus latere cicatricem & factæ futuræ conspicua puncta, quæ post apertionem abdominis manserunt, vidit, quæ tamen amplius non concepit, etsi ipsa & maritus juvenes essent. *Secunda* de alia, cui ipse sectionem suavit, & cum secaretur, adfuit, quæ postea rursus concepit & peperit, herniosa tamen mansit. *Tertia*, de quadam, è qua sectione fœtus mortuus extractus fuit, quæ postea aliquoties peperit. *Quarta*, de quadam, quæ primò gravida feliciter secta fuit, & postea iterum concepit, sed cum nec tum parere possit, & Chirurgus prior mortuus esset, alii verò idem audere nollent, mater unà cum prole miserè periit. *Quinta*, de alia, quæ felicissimè fuit incisa, & postea rursus gravida reddita, naturali modo iterum enixa est. *Sexta*, de quadam, cui fœtus mortuus sectione extractus fuit, quæ cum convaluisset, septimanis quinque post rursus menstruas purgationes habuit, statimque post concepit & peperit.

Sectione verò *secunda* ejusdem operationis possibilitatem rationibus probat, dum docet, & musculos abdominis, & peritonæum, & uterum posse absque periculo vitæ incidi.

Sectione *tertia* id ipsum, quod rationibus probaverat, exemplis & historiis confirmat, variasque historias adducit, quibus probat, vulnera musculorum epigastrii, peritonæi, & uteri fuisse sanata.

Sectione *quarta* casus longè periculosiores, quàm est sectio Cæsarea, qui utero accidere, qui tamen sui respectu non fuerint lethales, proponit, quos in quinque classes disponit: In *prima classe* agit de mulieribus, quæ se ipsis ignorantibus fœtum utero gestârunt, in quibus fœtus mortuus ac putridus causa fuit, ut & uterus in corpore putresceret, ita ut temporis progressu interierint, quæ tamen supervixissent, si malo cognito tempestivè sectione hac ipsis auxilium latum fuisset. In *altera*, de mulieribus, quarum aliquæ puerperæ fuere, aliquæ verò non, quæ apostemate uteri laborantes apertæ fuere, non

sectione Cæsareâ, sed cauterio actuali abdomini impresso, quæ tamen non modo non mortuæ, sed nec facultate concipiendi privatæ fuere: quæ tamen operatio, quàm sit Cæsarea sectio, longè periculosior. In *tertia* de morbis uteri, circa interiorem partem fundi ipsius putrefacti, & quidem tanto cum ulcere, ut foetus mortui è capacitate uteri ad intestina fuerint prolapsi, & inde per epigastrium extracti, (quo loci magnum solum apostema esse suspicio erat), absque tamen matris inter necione, aut postmodum utero gestandi facultate ablata, utero naturæ beneficio consolidato. In *quarta* classe recenset historias mulierum, quibus uterus prolapsus & putridus absque vitæ periculo totus, & quidem sectione, ustione, aut ligaturis ablatum fuit. In *quinta* itidem historias mulierum, quibus uterus valdè absumptus & putridus, tandem sponte, absque morte aut morbo subsequente, excidit, proponit.

Quinta sectione idem eorum, qui bruta castrant, exemplo confirmat.

Sexta sectione probat, sectione hac fœcunditatem fœminis non auferri, sed ubi post sectionem convaluerint, iterum concipere posse.

Tandem Chirugos, quâ ratione hæc sectio institui possit, instruit, qua de re videri potest *locus citatus*.

T A B U L A XLIII.

(Olim Tab. XLI.)

De Clitoridis seu mentulæ mulierum inutiliter auctæ abbreviatione, metrenchyta, inspectione ani & matricis, extractione foetus mortui, & repositione intestini prolapsi.

FIG. I. docet, quomodo Hieron. Fabrit. ab Aquapend. instrumento ad polypum accommodato, Tab. X. Fig. I. Clitoridis inutile incrementum (malum Ægyptiis & Arabibus endemium) abscindat. A. monstrat clitoridem forcipe comprehensam. B. exhibet corpus clitoridis excisum, & extra forcipem positum.

FIG. II. notat *Metrenchytam* siphoni Tab. XV. Figur. I. affi-

affixam, ut sinui muliebri immitti possit, ad infundendos idoneos liquores.

FIG. III. monstrat *Subligaculum*, quod detinet medicamenta externo uteri orificio apposita.

FIG. IV. exhibet *applicationem Speculi uterini Tab. XX. Figur. IV.* depicti, quam *Paulus l. 6. cap. 73.* sequentibus verbis describit. Locetur foemina supina in sella, ita ut crura ad summum ventrem contracta habeat, femora verò inter se divaricata sint. Subjiciantur autem ulnæ ipsius ad poplites, & vinculis idoneis ad cervicem deligentur. Qui vero Chirurgiam exercet, à dextris sedens, instrumento exploratorio, *Dioptra* appellato, pro ætate convenienti exploret, & per specillum muliebris sinus profunditatem metiatur, ne si longior sit dioptræ fistula, uterum comprimi contingat. Et si longior sinu reperta fuerit dioptræ fistula, lintea complicata pudendi alis imponantur, quo super ipsa locetur dioptra. Oportet autem fistulam *calefactam*, oleoque accommodato *inunctam*, blandè immittere, ut cochleam ad supernam partem habeat: & dioptra quidem ab operante teneatur, cochlea verò per ministrum *citra violentiam* obtorqueatur, quò fistulæ laminis diductis sinus *muliebris* distendatur, *ad explorandum id quod curam manualement* exposcit.

FIG. V. extrahitur *Fœtus mortuus uncis* (quando nimirum fœtus, ob situm præternaturalem, testiculis eorum præparatis, quos nobis *Horatius Augenius* commendat, aut foeminae alterius lacte expelli nequit) *Tab. XX. Fig. I.* ex *Andrea à Cruce* depictis, utroque oculorum cavitati immissis. Si integer hæc ratione educi nequit, scalpello *C. Tab. II. Fig. II.* incidatur, & observatis observandis frustatim eximatur. *Vid. plura apud Hieron. Fabr. ab Aquapend.*

FIG. VI. *Anus recens natorum occlusus lanceolâ perforatur*: post operationem loco affecto applicentur ea, quæ in perforatione penis & vulvæ dicta sunt.

FIG. VII. monstrat *repositionem prolapsi Intestini recti* blandam, & digitis Chirurgi (alii laudant digitos patientis) tentatam, cum linteo quadruplici *D.* & fascia, ad retinenda medicamenta, & intestinum in suo loco conservandum.

FIG. VIII. *Anus inspicitur dioptrâ Tab. XX. Fig. II* parum calefactâ, & ut lubrica reddatur, oleo oblitâ, ad

ad explorandam hæmorrhoidum qualitatem : ulcerum verò statum exactissimè etiã cognoscimus turundâ ano immissâ & per integrum diem relictâ, atque retractâ. Ulcera intestini recti perspecta tutissimè curantur: Cannula (longo manubrio donata & ad latus perforata *Tab. XVIII. Fig. III.*) linteo in vino austero expresso & perforato obducatur (solida enim cannula *Tab. XVIII. Fig. I.* albumine ovi saltem illinitur) & ano immissa, ter quaterque stilum optimè ignitum *Tab. XVIII. Fig. IV.* recipiat, veluti supra *Tab. XXXVI. Fig. I.* in ozænæ Chirurgia dictum. Operatione finitâ, locus affectus medicamentis infusis & apposis tractetur, usque ad perfectam curationem. *Vid. Tab. sequentem XLIV. Fig. VI. VII.*

T A B U L A XLIV.

(*Olim Tab. XLII.*)

De incisione Fistularum ani, curatione hæmorrhoidum, applicatione enterenchyte, & duobus monstris.

Fistulæ ani sunt duplices; quædam excitantur ab ulcere intestini recti, quod varias habet causas, pituitam scilicet salsam, bilem acriorem, & morbum (*in Regionibus præcipuè calidioribus*) Gallicum, quæ erodendo fistulas ani producant: aliæ ortum trahunt à tuberculo (*ob equitationem vel casum*) exterius circa anum enato & suppurato, cujus sanies, si exitum non habeat, finum efficit profundum.

Priores vel exedunt intestinum rectum, simulque perforant quatuor communia integumenta, ita, ut purulenta materia, vel potius sanies, exterius per cutim egrediatur; vel circa partes musculosas & cutaneas consistunt.

Posteriores itidem, vel intestinum perforant, vel ad intestini recti tunicam tantum exteriorem pertingunt.

Signa fistularum propositarum accuratè tractavit *Aquapend. lib. 3. Pentateuch. c. 12.* Harum singulas, ab Excellentissimo Medico & Chirurgo, *Adriano Spigelio*, præcepto-

ceptore meo plurimum honorando (cujus per septennium, ab anno videlicet 1616. usque ad annum Christi 1623. in antiquissima & celeberrima Universitate Patavina, quæ non modò per Italiam, sed per totam etiam Europam, & ubique gentium, ob clarissimorum Doctorum splendorem, vetustissimorum studiorum auctoritatem, & sydereâ doctrinæ, ac virtutum omnium monumenta, inter Academias ferè principatum obtinet, Præparator Anatomicus fueram, & cui in peragendis operationibus chirurgicis per decennium adstiteram) ferramentis dextrè incisas, & felicissimo successu curatas vidi: Nec mihi desunt magni nominis viri, animo forti militiam sequentes, ex lue Gallica etiam ani fistulis vexati, quos, præceptoris crebrâ experienciâ fretus, in Patria curavi, modo sequenti.

Fistularum ani penetrantium curatio.

Fistulam, sive ab ulcere intestini recti, sive à tuberculo in natibus exortam, perforantem, & medicamentis non cedentem, curaturus, specillum depromo argenteum *Fig. I. Lit. B.* in utraque extremitate capitibus rotundis (*c. d.*) præditum, illudque pro necessitate incurvo. Hujus extremitati (*d*) & syringotomi *Tab. XVI. Fig. III.* globulo (*e*) filum ex lino duplicatum (*f*) alligo. His ritè peractis, fistulæ orificio (*g*) lentè intrudo specillum, illudque ut & filum duplicatum, & globosum scalpelli caput, per ani orificium *A.* traho, ut ex *Fig. II. (Lit. b. & i.)* adumbratione constat. Postea manu sinistra arripio instrumenti syringotomi incidentis partem (*b*) dextra verò ejus partem (*i*) atque sic instrumentum trahendo & impellendo fistulam uno ictu, ne diu ægri doloribus torqueantur, integrè incido. Quâ incisâ sanguis sistendus, inflammatio prohibenda, callus medicamento

℞. Mercur. præcip. ʒß.

Mel. ros. ʒß. M.

absumendus, vulnus recens carne implendum, & cicatrix inducenda. Hâc ratione, *absque cauterio actuali*, quod ab aliis ad callos fistularum consumendos maxime laudatur, fistulæ penetrantes facillimè, & tutissimè curantur.

Fistularum ani non penetrantium curatio.

SI occurrit fistula ani, quæ originem traxit ab ulcere intestini recti, nec tamen integumenta communia perforavit, ad manum sumo specillum K. quod in una sui extremitate capitulum rotundum, & pro traiectione fili serici foramine aliquo donatum (*l*) habet; in altera (*m*), pro incisione fundi fistulæ, instar acus tricuspidis acuminatum est, cujus apici affigatur pilula cerea M. quâ instrumenti acumen liberiores transitum habet ad sinus fundum, neque timor est, ut in latera ejus impingat, operationem hanc impediat, & dolorem excitet. Præparato itaque specillo incerato, ulceris intestini fundum inquiri, eoque invento, specillum fortiter trudendo cutim perforo *Fig. III.* illudque totum per fistulam duco, propendente ex utroque foramine filo serico (*o*) *Fig. V.* Perrupto sinu, *Cornel. Celsus l. 7. cap. 4. de ani fistulis*, & qui eum sequuntur, utrumque filo contorto (*sericum tamen simplex & rubrum, ob tenuitatem & tincturam citius incidit & erodit*) extremum colligant, illud transverso, & quodam parvo ligno (*n*) *Figur V.* arctissime stringunt, & universi sinus incisionem filo peragunt: quia tamen fistulæ totius per filum incisio & curatio *Figur. V.* nimis tardè procedit, illamque assiduus comitatur dolor, (*omnis autem operatio citò & jucundè fieri debet*) meritò rejicit eam *Hieronym. Fabritius ab Aquapendente*, nec locum habere ait, nisi in iis, qui meticulosè ferrum expavescunt. Unde ego ita me gero. Fistulâ specillo perforatâ, & foraminibus (*beneficio serici festucâ arctè per biduum constricti*) pro usu syringotomi *Tab. XVI. Fig. II.* quod altero extremo capitulum crassius habet, sufficienter dilatatis, festucam (*n.*) & sericum *Fig. V.* removens, fistulam incido eum in modum, quem supra *Fig. I. & II.* descripsi. Hæc posterior per filum, & aciem scalpelli, fistularum curatio, *Celsi & recentiorum opiniones conjungit*, & experientiâ teste fidissimo, simplici per filum incisione melior existit, & tolerabilior, præcipuè verò, quando orificia, propter sinus longitudinem, nimium distant. Si & hæc operatio æquo tardior videbitur, omnibus bonæ operationis conditionibus satisfaciet Chirurgus, si statim fistulam inciderit illo syringotomo, quod

quod in ea extremitate, quæ aliàs globulum habet, incidit. Hoc instrumentum supra *Tab. XVI. Fig. I.* adumbravi, & *Tab. XXXIX. Fig. IV.* applicui. Si fistulæ tales à tuberculo externo & suppurato excitentur, curam requirunt eandem, procedendo, ut *Fig. IV.* adumbrat.

Nota. Sphincter, ex *Hippocr. de Hæmorrh.* tuto potest incidi, quovis modo, sine læsione sui officii, si saltem octava ejus pars relinquatur intacta, aliàs sequeretur involuntaria fæcum excretio, & tandem ipsa mors. Fistulæ in senibus, ex antiqua fluxione, tuto non curantur, nisi ante consolidationem inuratur fonticulus, tribus vel quatuor digitis supra genu, in parte domestica, pro evacuatione materiæ quotidie collectæ.

Hæmorrhoides, quæ manuum operationem postulant, vel sunt internæ vel externæ, quas primus doctissimè ex Anatomia demonstravit *Hieron. Fabritius ab Aquapendent. in operat. Chirurgic. titulo de Hæmorrhoidibus.*

Hæ primo intuitu apparent, illæ vero non nisi per abdominis compressionem, spiritusque retentionem, aut fæcum excretionem in conspectum veniunt: si Chirurgiâ opus habent, utræque aut tument, aut immodicè fluunt.

Hæmorrhoidum tumentium curatio manualis.

Nonnunquam tumentibus, dolor aut inflammatio jungitur, & tunc curatio medicamentis potius internis & externis, unguento nimirum *Linariæ Horst. l. 4. obs. 42.* vel aliis (pro quorum base constituatur *scrophularia*, quæ sola à sordibus repurgata, collo appensa, & nudo corpore gestata, ad miraculum usque dolores hæmorrh. mitigat, vid. *Tabern. l. 2. fol. 431.* & *Craton. conf. 207.*) tentanda, quàm malum Chirurgiâ qualicumque exasperandum est. Si absque doloris sensu, & sine phlegmone in tumorem attollantur, & occultæ sint, accipio ferramentum *P. Fig. VI. hujus Tabulæ*, latum (ex *Tab. XXII. Fig. I. II.* petitum) & optimè ignitum, quo ita inuro hæmorrhoides, ut illas tamen non attingam, hoc est, ut ignis tantum calorem persentiant, ad ægri bonam tolerantiam: si patiens, ut sæpe fieri solet, Chirurgiam expavescit, bono etiam eventu hirudines singulariter

præparatas adhibeo ; sanguinem abundantem educo , postea turundam linimento simplici oblinito ano impono , & spongiam novam , ex vino nigro , aut in quo ebullierint adstringentia , expressam applico , ad partis corroborationem.

Hippocrates quidem , ad prædictam Chirurgiam requirit ferramentum capite rotundo , quale illud , quod *Tab. XXII. Fig. V.* ad vivum depictum , & in *subsequ. Figura VII. Lit. Q.* signatum est , quo omnes sigillatim resiccat : latum tamen hic magis probandum judico , quoniam hoc citius finitur operatio ; *Hippocratis* autem præstat , quando vel altera tumentium fluit : quoniam hoc sanguinem fundentes facile præterit , illud latum verò , omnes fluentes cum occæcatis exsiccat , non sine magno patientium detrimento ; quod ex animadversionibus *Spigelianis* monere volui.

Aliquando hæmorrhoides quidem intumescunt , ob altiore tamen sui in intestino situm , nullo modo in conspectum venire , multò minus ferramento ignito , sive lato , sive rotundo , tangi possunt . Tunc , si ex Chirurgia auxilium petitur , pro exsiccatione , necessaria est illa cannula , quæ supra *Tab. XVIII. Fig. III.* adumbrata , ano inditur frigida , & calefit stylo ignito *Tab. modo cit. Fig. IV.* sæpius cannulæ immisso , ut calefacta paulatim exsiccet hæmorrhoides.

Hæmorrhoidum nimium fluentium curatio Chirurgica.

CUM sanguinem immodicè profundunt , ferro punctuali *hujus Tabulæ Fig. VII.* omnes sigillatim tangendæ , unicâ tantum relictâ , per quam sanguis in posterum redundans effluere possit . Earum fluxus interdum tam pertinax est , ut eum , factâ etiam revulsione medicamentis adstringentibus , tam ore assumptis , quàm adhibitis , sistere peritissimo etiam Medico nonnunquam impossibile sit . Hanc pertinaciam expertus sum Venetiis (ubi Chirurgiam per integrum annum exercui , & Medicis hæmorrhoides sæpissimè occurrunt curandæ) in Nobili Veneto , ex Contarenorum stirpe nato , juvene 26. annorum , temperamenti sanguinei , tempore veris , laborante

rante primùm (antehac enim nunquam) hæmorrhoidibus externis nimium fluentibus; ad quem vocatus, venam brachii dextri internam incidi, dorsoque cucurbitulas sine scarificatione siccas, applicari jussi, conservam rosarum antiquam cum croco Martis, (non neglectis ligaturis partium superiorum) per os ut fumeret, exhibui, & medicamenta validâ adstringendi facultate prædita, oviq̄ue albumine subacta, & gossipio usto excepta parti affectæ apposui, nihilominus tamen fluxus semper vehemens duravit, ægerque rubicundus aliàs, in colorem pallidissimum fuit mutatus, ita ut de vita sua periclitaretur. Nobili, & adstantibus, ad inhibendum sanguinis fluxum, & conservandam vitam, venarum adustionem *juxta Hipp. l. 2. de hæmorrh. Aëtium Tetrab. 4. serm. 2. c. 15. & Sennert. pr. l. 3. p. 2. c. 13. contra Hieron. Fabrit. ab Aquap. proposui, propositamque confirmavi Hipp. Aph. 6. sect. 8.* Quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat: Quæ ferrum non sanat, ea ignis sanat: studio verba illa omittens, *quæ ignis non curat, ea incurabilia judicare oportet*; ne patiens ansam caperet dubitandi de restitutione sanitatis. Patiens autem, cum videret mortem non longè distare, senis nostri sententiæ fidem adhibuit, mihiq̄ue & adstantibus, quod Chirurgiam adurentem, sibi adhuc reliquam, admittere vellet, porrectâ manu promisit. Unde domum festinans, necessariis me instruxi instrumentis, punctalibus nimirum, *Tab. XXII. Fig. V. VI.* quæ retrocedens famulo Nobilis patientis, ut ea ignita redderet, tradidi: quibus optimè ignitis, omnium venarum hæmorrhoidalium, quæ fluxerunt, ostiola sigillatim tetigi, crustamque induxi, à superioribus incipiendo, ne sanguis ex intactis defluens, ferramenta ignita exstingueret. *Videatur Ludov. Septal. l. 7. Animadvers. 112. lectu dignissima.*

Sanguine Chirurgiâ suppresso, & optimâ victus instaurantis regulâ observatâ, Nobilis ille pristinæ sanitati restitutus fuit, cui consului, ut singulo trimestri cucurbitulas quatuor, scapulis & dorso affixas & scarificatas, adhiberet, ne natura in futurum sanguinis abundantiam per venas ani expellere assuesceret. His ritè observatis, ab hæmorrhoidum fluxu liber, per decennium, integerrima sanitate vixit.

Quod si natura prædicti Nobilis, hæmorrhoides an-

te hac sæpius aperuisset, & quasi assueta, ad hanc solam partem superflua transmittere solita fuisset, unicam hæmorrhoidum ferro intactam reliquissim, postmodum pulvisculis emplasticis, & adstringentibus, occludendam, ita ut spontè, vel arte, facillimè reserari, & per eam sanguis, qui in corpore indies aggregatur, statisque temporibus evacuari solet, purgari possit, ne affectus illi (*quorum Hipp. mentionem facit sect. 6. Aphor. 12. A diuturnis hæmorrhoidibus curato, nisi una quæpiam servetur, periculum est aquæ intercutem, vel tabem impendere; Et Epidemior. l. 6. sect. 3. text. 33. & 34. Qui sanguinem per ora venarum, quæ in ano sunt, profundere solent, neque inflammatione pulmonis, neque ulcere exedente, neque furunculis corripuntur, neque tuberculis, quæ à cicerum similitudine *terminthi* dicuntur, ac fortassis ne lepra quidem, fortèque neque aliis id genus. Inrempestivè tamen curati, multibrevi huiusmodi morbis correpti sunt, eamque ob causam perniciosè habuerunt) producantur.*

Hæmorrhoides exulceratæ.

INternæ, ne in fistulas degenerent, exsiccandæ: Quapropter ano inditur cannula ferrea, quæ in latere perforata, *Tab. XVIII. Fig. II. aut III.* & huic immittitur stylus optimè candens, *Tab. XVIII. Fig. IV.* ac sæpius extrahitur, quò hæmorrhoidum ulcera adurantur, & partes vicinæ defendantur. Dolore mitigato, & escharâ ablatâ, ulcus incarnandum, & consolidandum medicamentis sarcoticis & epuloticis.

FIG. VIII. monstrat applicationem *Enterenchyte* seu instrumenti fistularis, *Tab. XV. Figur. V.* ad infundendos clysteres in anum.

Anno post Christum natum MDCXXXIX. Die XVIII. Junii, conjux Bartholomæi Abelini, Textoris Ulmani, fœtum edidit mortuum, qui in partibus obscœnis nullum signum habuit, ex quo cognosci potuisset, masculusne an fœmina fuerit. Neque etiam via apparuit ulla per quam fœtus urinam, aut fœcès alvi, excernere valeret. In perinæo dependit aliquid ad longitudinem digiti auricularis, quod, instar intestini cæci, perforatum non erat: Ab osse pubis usque ad calcem ambo pedes arctissimè

simè cohærebant: in reliquis verò partibus foetus pulcherrimè fuit formatus.

FIG. IX. Anno post Christum natum 1651. die 5. Julii hora ferè sexta post meridiem, in vico *Winterbach* Ducatus *Wurtembergici*, conjux *Georgii Langii*, bubulci, *Anna*, partum edidit monstrosum, atque ita conformatum, veluti in delineatione cernitur: nimirum duobus capitibus, quatuor pedibus, totidemque brachiis præditum. Hoc statim atque nascebatur monstrum, Vir Reverendus, Dominus *M. Joan. Nepp* / Parochus istius loci ordinarius, baptismo donavit, & subsequente 6. Julii in æde sacra, nomine *Christiani & Christianæ* insignivit. Foetus hora 6. post meridiem ex hac vita discessit. Septimo Julii, cadaveris abdomen & pectus in præsentia Domini *Christophori von Rueff* / *Schorndorffii* Physico ordinario, *Jacobi Guffelii* / Pharmacopæi ibidem, proprii genitoris, (ô durum pectus!) & aliorum, secundum artem aperui, & inveni, primum duos ventriculos, quorum unicuique annexa fuerint intestina tenuia, quæ tamen ad principium crassorum in unicum intestinum cæcum, colon & rectum desinebant. Extractis artificiosè intestinis, sub dextro hypochondrio, in conspectum venit unum solum parenchyma hepatis, in sinistro unicum lienis, in regione verò lumborum tres renes, totidemque ureteres magnitudine æquales, orificiis suis in unicam cystem urinariam hiantes. Generationis organa quod attinet, unicus aderat uterus, cum partibus omnibus ad generandum necessariis; pendulum illud post annum non erat perforatum, sed instar intestini cæci oclusum. In capacitæ thoracis duo reperi corda, totidem capsulis inclusa, unicum mediastinum, quod corda sic ab invicem separavit, ut unum in sinistro, & alterum in dextro latere situm habuerit, cujus monstrofi partus externam imaginem operi posthumo adjunxit Autoris ex fratre nepos.

T A B U L A XLV.

(Olim Tab. VI. Auct.)

De modo Cubitum cum vulnere fractum, fonticulosque supra & infra genu inustos deligandi; sinum in crure aperiendi, vulneris labia per fibulas adducendi, tumorem in femore tunica-tum separandi.

Quatuor sequentes Figurae docent, quomodo Cubitus cum vulnere fractus, fasciis tribus, totidemque spleniis & ferulis, convenienter deligandus sit.

FIG. I. Chirurgus (præparatis omnibus ad deligandum necessariis) dextrum cubitum extentum fasciâ subligationis primâ (f) involvit, faciens scilicet tres primas circumvolutiones circa fracturam, incisisque fasciæ ad quotidianam vulneris medelam tribus foraminibus, reliquas ad flexuram cubiti simpliciter adducens.

FIG. II. Chirurgus eundem cubitum fasciâ subligaminis secundâ (g) deligat, faciendo circa locum affectum unicam circumvolutionem, & parato in fascia ad dictum finem unico foramine, reliquis ad carpum simpliciter pergendo, dein à carpo usque ad cubiti flexuram remeando.

FIG. III. Chirurgus eidem cubito, fasciâ primâ & secundâ deligato, plagulas (□) saltem tres, quia quartam quotidiana vulneris inspectio prohibet, fasciâ duobus capitibus præditâ, inque medio (h) perforatâ superligat, caput sinistrum (i) ad flexuram cubiti, dextrum verò (k) ad carpum usque circumvolvens.

FIG. IV. Chirurgus in eodem cubito tribus spleniis (□) sub tertia fascia (i k) prominentibus totidem ferulas (Δ) appositas duobus tantum vinculis (*) alligat; ut membrum affectum suo canali commodè imponi, & vulnus quotidie, citra intempestivam partis elevationem fasciarumque solutionem, medicamentis necessariis tractari possit. Nota, quod medicamenta vulnere adhibita splenio quadruplici (l) contegenda, & fasciâ singulari (m) conservanda sint.

FIG.

FIG. V. VI. *Fonticulum* exhibent, femori supra & infra genu inustum, fasciâ (b) deligandum, fasciâ (c) deligatum.

FIG. VII. ostendit usum *Syringotomi*, quò inciditur sinus in crure cutaneus, callosus, & unicum foramen habens. *Nota*, si callosus non esset, nullo etiam indigeret *Syringotomo*, quia beneficio solius fasciæ compressivæ, & pus expurgari, & sinus conglutinari posset. Sinus enim ob materiæ collectionem, difficilemque expurgationem, in fundo tantum aperiantur, ob callosos verò parietes integrè inciduntur.

FIG. VII. monstrat *Vulnus* (b) acinace femori profundè inflictum, quatuor suturis aut fibulis unitum, & in decliviore loco foramen habens, cui turunda quotidie immittenda, ut pro purulentæ materiæ exitu apertum conservetur.

FIG IX. ostendit, quomodo *Atheroma* in femoris parte internâ cruciatim detectum, & hamo (l) apprehensum, beneficio manubrioli ossei (m), à subjectis musculis fit liberandum.

T A B U L A XLVI.

(Olim Tab. XXVII.)

De Ossium tibiæ & cubiti ad medullam usque corruptione; de tibia cum vulnere & prominentiis fracta, fasciis in circulum adductis obligata, deque manus aut pedis extremi resectione.

FIG. I. ostendit corruptionem Ossis usque ad medullam tibiæ dextræ Domini Augustini Mercken/ quam sequenti modo curavi. Primo die trium digitorum transversorum spatio infra patellam, ubi scilicet terminatur musculus rectus tibiæ extendens, crus secundum longitudinem, usque ad inferius tibiæ caput, scalpello recto Tab. II. Fig. II. delineato, incidi; Os callosâ & mobili substantiâ obductum inveni, & vulnus medicamentis sanguinem sistentibus obligavi. Secundo, subsistente sanguine, cal-

lum

lum seu cartilaginem, quæ ossi tibiæ supercrevit, modiolis, *Tab. II. Fig. III. IV. & V* depictis, perforavi tribus in locis, statimque trium foraminum interstitia forcipis, *Tab. XXIII. Fig. II.* descriptæ, operâ intercidi, & os tibiæ cariosum & integrè putrefactum inveni, quod à genu usque ad inferius caput à sano separatum, volsellâ extraxi, deinde crus fasciis tredecim in crucem deligatum, in capsulam seu canalem stuppâ repletum reposui, veluti *Fig. X. hujus Tabulæ* ostendit. Paravi autem fascias tredecim, longitudine quidem diversas (*tenuior enim & inferior cruris pars breviores, crassior verò longiores exposcit fascias*) sed tres digitos transversos latas, quas capsulæ cruri supponendæ apposui, ita ut cujuslibet inferioris fasciæ portio medietatem quasi superioris contegeret. Hoc facto crus obligandum in capsulam fasciis coopertam reposui, deinde infimæ fasciæ extremitates sursum versus in crucem flexi, postea capita fasciæ, quæ proxima infimæ est, & sic deinceps, donec ascendendo ad supremam devenirem, cujus extremitates nodo gemino adduxi. *Vid. Tab. XLVII. Fig. I.* Hujusmodi fasciis opus habemus, quando pars affecta crebram requirit inspectionem, & ab humorum incurso defensionem.

FIG. II. monstrat *Tibiam integrè putrefactam & cariosam*, sicut erat post excisionem calli, quo contegebatur.

FIG. III. exhibet *locum, in quo situm habuit os corruptum*, & volsellâ jam extractum: monstrat insuper foramen, in quo videtur caput fibulæ magis corruptum quàm tibia, quod modiolis excidi.

FIG. IV. ostendit in tibia modò curata *aliâ fracturam*, de qua infra integram historiam annotavi.

FIG. V. est *Os illud tibiæ corruptum*, quod patiens memoriæ causa reposuit.

FIG. VI. est dextri *Cubiti os corruptum*, ac (veluti præcedens tibia) cartilagine quâdam obductum. Hinc cutim externi cubiti, à carpo usque ad cubitum similiter scalpello incidi, vulnusque impositis stegnoticis dilatavi. Altero die, callum seu cartilaginem bis trepano *Aquapend.* perforavi, interstitia foraminum forcipe *Tab. XXIII. Fig. II.* excidi, & os subjectum detexi.

FIG. VII. ostendit *Os cubiti omninò corruptum & asperum*, quod etiam volsellâ, sed frustulatim, detraxi, sine omni dolore & strepitu.

FIG. VIII. indicat *locum* (in quo reponeretur os cubiti corruptum, & modò detractum) *quem natura callo replevit*, ita ut æger operationes rusticanas absque impedimento exsequi posset. Æger fuit rusticus Pappalaviensis, cui anno 1636. miles quidam cubitum quatuor in locis sine vulnere fregit. Hæc cubiti fractura, per me & *Nicolaum Keiuten* / quantum fieri potuit, fuit composita, nostroque etiam iudicio bene curata. Sed nobis nihil mali cogitantibus, cubitus de novo intumescit, vehementer dolet, tandem exulceratur parum, cum totius corporis consumptione, ita ut de ossis toties fracti corruptione suspicari cœperimus, quam etiam post sectionem cutis, & calli cum modiolis excisionem invenimus, fasciis decussatis demum cubitum obligavimus, & remediis, quæ Domino *Augustino Mercken* fuerunt adhibita, curavimus.

FIG. IX. est *Fractura Tibiæ cum vulnere & denudatione ossis*, adeò, ut ejus extremitates extra cutim proruperint, quæ si longæ sunt, solâ extensione ob doloris, convulsionis, & inflammationis, quæ imminent, metum, reponi nec possunt nec debent, sed vel immisso (si fieri potest) inter extremitates ossis instrumento, quod scalprum suâ figurâ incisivum refert, dum crus sine violentia extenditur, compelluntur; vel si prominentiarum aliqua ita promineat, ut neque per scalprum incisivum *A.* reponi possit, sed potius vicina corpora dilaceret, doloremque inferat, juxta *Hippocratem lib. tertio de fracturis, forfice Tab. XXIII. Fig. I.* abscindatur, & fracta postmodum ossa in locum compellantur. Cum exstantia resecatur, ita ut os brevius fiat, prædicendum volunt ægro, crus vel alias partes fractas futuras esse breviores: quæ prædictio ex *Galeno & Hipp.* vera est, quando femur vel humerus fractus particulam ossis amiserit: cum verò tibiæ vel cubiti (ossibus sociis nihil patientibus) portio quædam abscinditur, brevitatis membri semper timenda non est: os enim sanum membrum conservat distentum, donec natura defectum portionis abscissæ callo quodam compensarit.

FIG. X. est *Tibiæ os cum vulnere & prominentiis fractum*, fasciis non in crucem, sed in circulum adductis obligatum, & *intra capsulam debite repositum*. Ligatura hæc *ascialis*, quæ *Hippocrati* adscribitur, infra in curatione fra-

fracturæ cum vulnere clarissimis verbis explicabitur.

FIG. XI. est *Manus*, cancro occulto affecta, quæ abscinditur in parte sana, circa capita scilicet radii & cubiti. Inciditur autem substantia carnosæ scalpello falcato *B.* usque ad ossa, quæ postmodum unico ferræ *C.* acutissimæ ductu rescantur. *Nota*, supra incisionis locum fasciâ cubitus non ligatur, ut sanguis infectus ex vasis effluat, ne retentus cubitum distendat.

FIG. XII. est *Manus sphacelo tentata*, quæ in defectu ferræ super lignum *D.* posita, in radii & cubiti capitibus sanis scalpro *E.* contra *Hildan.* bono cum successu, amputatur: cubitus supra carpum fasciâ stringitur, non solum ut sensus minuatur, verum etiam ut arteriæ, post amputationem partis demortuæ, constringi queant, citra magnam sanguinis profusionem.

FIG. XIII. est *Pelvis oxycrato repleta*, cui innatat vesica, quæ madefacta parti mutilatæ imponenda.

FIG. XIV. sunt duæ *Fasciæ* glomeratæ *F.* & *G.* quarum quælibet duobus donata est capitibus, ad obligandum brachium, cui manus extrema fuit abscissa.

FIG. XV. notat *Pedem sphacelo corruptum*, qui in parte mortua (juxta *Hieronym. Fabritium ab Aquapendente, lib. I. pentateuch. cap. 19. oper. chirurg. titul. de sphaceli Chirurgia*) propè sanam, forcipe *Tab. XXIII. Fig. I.* aufertur. Remotâ parte mortuâ, putredinis reliquum ferramentis candentibus *Tab. XLVII. Fig. IV.* absumitur, donec patiens vim ignis percipiat. Postea plagulæ *H.* ungento *Ægyptiaco Hildani* illinuntur, quæ escharæ applicantur. Spleniis tandem superpositis *I.* pes mutilatus fasciâ *K.* madidâ ad genu usque obligatur, veluti manus *Tab. XLVII. Fig. II. & III.* usque ad medium cubitum.

FIG. XVI. sunt *Ferramenta* varia *Tab. XXII.* & ignita, tam ad putridæ partis reliquias absumendas, quam ad sanguinis fluxum sistendum, idonea.

FIG. XVII. sunt *Vascula* duo medicamentis repellentibus, vino nimirum rubro, albumine ovi & oleo rosarum repleta, quibus fasciæ (sive in sano, sive in mortuo pars amputetur loco) imbuantur, ad prohibendam inflammationem.

T A B U L A XLVII.

(Olim Tab. XXVIII.)

De Ratione deligandi membra mutilata, & cum vulnere fracta; canali pedis, gangræna & sphacelo.

FIG. I. docet *Deligationem Cubitorum post abscissionem manus*, seu quomodo fascia *F. Fig. XIV. Tab. XLVI.* cubitis *Fig. XI. & XII. Tab. XLVI.* in vivo truncatis adhibeatur. Postquam arteriæ sanguinem fundentes, vel forcipe extractæ, filoque constrictæ, vel ferramentis candentibus tactæ fuerint, vulneri cum plagulis medicamentum stegnoticum, & super has splenia oxycrato madefacta applicentur, deinde fasciæ bis vel ter in crucem adductis capitibus, usque ad dimidium cubiti, brachium involvatur.

FIG. II. monstrat primo *Vesicam oxycrato madefactam*, & priori fasciæ superpositam; secundo alteram fasciam *G. Figur. XIV. Tab. XLVI.* quæ ut prior in crucem sæpius adducta, uno capite ad flexuram ascendat, ad prohibendum humorum affluxum.

FIG. III. est *Brachium, cui manus extrema fuit resecta*, medicamento sub plagulis stegnotico curatum, spleniis cruciatim appositis, primâ fasciâ, vesicâ oxycrato madefactâ, & secundâ fasciâ obligatum. *Hæc deligatio observanda est in quocunque membro mutilato, sive in confinio vivi, sive in loco vivo fiat operatio.*

FIG. IV. est *Pes ob sphacelum in parte demortua truncatus*, in quo putredinis reliquum ferramentis optime ignitis *Fig. V.* usque ad patientis sensum, absumitur.

FIG. VI. est *Pelvis postea repleta*, quâ imbuuntur splenia, fascia prima, & spongia nova *Fig. VII.* quâ irrigatur totum quasi brachium, ad præcavendum sanguinis profluvium.

FIG. VIII. est *Fractura dextri femoris cum vulnere*, quam passa est *Catbarina Bötin / Giengensis*, de qua infra singularis reperitur observatio, monstrat insuper, quomodo eruri cum vulnere fracto fascia ascialis *Tab. XLVI. Fig.*

X. in circulum adducta, & de qua plura dicentur in fracturæ cura, subjiciatur.

FIG. IX. est *frustum Femoris* è vulnere extractum, & dextra sinistraque parte depictum, ut ejus caries melius videri ac considerari queat.

FIG. X. est *Femur fractum fasciâ a fasciali* & in crucem adductâ *obligatum*, canalicque *Tab. XXV. Fig. VI.* longo imponendum. Nam si quis canalem femori subjicit, qui poplitem non excedit, is potius lædit, quam prodest. Neque enim corpus, neque tibiâ sine femore moveri prohibebit: quin popliti adhibitus molestiam afferet, & ad id, quod minimè opus est, impellet. Genu namque flecti minimè opus est. Si quis enim aut femore devincto, aut tibiâ, genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, tum necesse erit, ut muscoli alio atque alio habitu collocentur, & ossa fracta dimoveantur. Imprimis igitur conandum, ut poples extendatur. Canalis ergo erit usui, qui à coxa ad pedem suppositus similiter contineat, præcipuèque, si ad poplitem cum canali fasciâ laxa circumjiciatur, velut infantes in cunis fasciari solent. Ubi enim femur in superiorem partem, aut ad latus distorquebitur (*vel per somnum, vel dum ager ad desidendum progreditur, aut ipsi stratum substernitur*) ita cum canali melius continebitur. Canalis igitur à summo ad imum usque pertingat, aut nullus adhibendus. Cæterum imo calci magna cura adhibenda, ut tùm in tibiæ tùm in femoris fracturis aptè collocetur. Etenim si pes dependeat, tibiâ reliquâ obfirmatâ, ossa in anteriore tibiæ parte gibba apparerè necesse est, idque eò magis, si hominis calx suapte naturâ grandior fuerit. *Hipp. de fract. femoris. vid. Tab. LIII. Fig. II.*

FIG. XI. est *Brachium mutilatum*, in quo *arteria* instrumento extrahitur, ad ligandum, ne sanguinem fundat.

FIG. XII. est *Pollex dextræ manus*, qui carpo prius fasciâ compresso, propter sphacelum forcice *Tab. XXIII. Fig. I.* in vivo abscinditur.

Guilhelm. Fabricius Hildanus tractatum doctissimum conscripsit *de cura gangrænæ & sphaceli*, quem Tyrones attentè legant, sæpiusque magnâ diligentiam perlegant, in quò (*præter modum fasciâ ligandi partes mutilatas, quem in ipsorum gratiam hic apposui*) omnia ad resectionem membri

bri necessaria invenient. Is pluribus quidem probare nititur rationibus, partem demortuam citò, tutò, & jucundè abscindi non posse, si putredinis aliquid relinquatur, ferramentis candentibus absumendum: illæ tamen meo judicio non evincunt, amputationem membri affecti, juxta *Hieronimum Fabritium ab Aquapendente* institutam, nunquam benè succedere; *multo minus* demonstrant, hanc illi, quæ peragitur in vivo, postponendam esse; considerando, amputationem in parte sana institutam, *jucundè fieri non posse*, sive novaculâ, sive cauterio cultellari incidantur partes molliores, *neque etiam tutò*, quoniam viva pars fasciâ constricta facili negotio emoritur, imò sectio etiam in parte sana semper accuratè institui nequit, quin aliquando partes profundiores altius, quàm exteriores, corruptæ relinquuntur, quod si fiet, vel nova sectio tentanda, quæ esset horribilis, vel reliquæ ferramentis juxta recentiores comburendæ. *Non citò*, quia majus temporis spatium requiritur, ad extrahendas instrumento arterias, filoque constringendas, (*Et si fascia removetur, nonnunquam tale sanguinis profluvium sequitur, quod nisi vasa cauteriis actualibus tangantur, mortis causa existit*), quàm ad vulnus statim ferro ignito inurendum: ne dicam, magis protrahi operationem, si post resectionem ab *Hildano* & veteribus præscriptam, aliquid putredinis remanet. Unde rationibus & felici experienciâ fretus, *Hieron. Fabrit. ab Aquapend.* operandi modum, resectioni veterum plerumque præferendum esse statuo.

Quod si vires ægri, ob vapores putridos, & antecedentem sanguinis fluxum, adeò debiles sint, ut certi simus eum in ipsâ operatione defecturum; in eo casu abstinendum à sectione, quoniam magis excusabile est, ægrotantem relinquere, quàm ipsum scienter occidere. Cum autem nulla spes vitæ sit reliqua, nisi pars abscindatur, quid Chirurgo incumbit? partem demortuam manè & vesperi ferramentis optimè candentibus quotidie tangat, ad imbibendos humores putridos, ne sursum versus repat sphacelus, patienti etiam medicamenta alexipharmaca, quæ vapores à corde depellant, spiritusque reficiendo vires instaurent, per os exhibeat, & externæ cordis regioni applicet. Viribus parumper refocillatis (pristinæ enim cum certo vitæ periculo exspectantur) cum prædictione periculi, operationem peti-

tam aggrediatur, nam satius est viribus ita se habentibus, anceps & miserrimum hoc auxilii genus experiri, quàm nullum. Dum Patavii studio medico operam dedi, Comes quidam Vicentinus ambo cruris dextri ossa in medio fregit, cum profusione sanguinis usque ad syncopen, & superveniente sphacelo. Pedem sphacelatum *Excellent. Petr. de Marchettis*, ob virium ex sanguinis fluxu debilitatem, refecare noluit, sed ferramentis candentibus sæpius adhibitis prohibuit, ne serperet putredo, & medicamentis internis & externis corroboravit, & spiritus, quantum possibile, refecit: Tandem, *in scio patiente*, partem demortuam novaculâ circumcirca incidit, quâ decidente, reliquum putredinis cauteriis actualibus absumpsit, ad removendam escharam *unguentum Ægyptiacum simplex* apponens. Tertiâ (post abscissionem pedis extremi usque ad fracturam) die, patienti conquerenti de insigni dolore digiti maximi pedis dextri, Chirurgus subridens respondit, se mirari querelam de dolore digiti, qui ante triduum fuerit sepultus: quibus æger ita fuit perterritus, ut statim in gravissimum animi deliquium inciderit. Ablatâ escharâ, musculisque, ut solent, sursum retractis, ossa quatuor digitos transversos prominebant, quæ filamentis aridis & pulveribus quotidie siccantibus cooperta, duorum mensium spatio à fanis seperabantur.

T A B U L A XLVIII.

(*Olim Tab. XXIX.*)

De Apparatu ad deligandum crus fractum, & ipsa ratione deligandi Hippocratica in luxationibus & fracturis observanda.

LIT. A. ostendit Vitrum vino austero, &

B. Oleo rosato repletum.

C. tria Ova.

D. Agitationem albuminum ovorum.

E. F. duas Fascias, de quibus *Hippocrates de offic. Med. text. 30.* Linteorum autem subligationes duæ cum sint, una E. ex loco affecto in superiorem partem desinit, altera

altera F. ex parte affecta in inferiorem vergit.

G. Fasciam cum duobus capitibus.

H. Fasciarum madefactionem: non enim aridæ, sed succo accommodato madefactæ sint oportet, *Hippocr. de offic. Med. text. 16.*

I. Plagulas quadruplicatas, & succo expressas, *Splenia* dictas.

K. Ferulas in utraque extremitate simas.

L. Habenas, quibus alligantur ferulæ.

FIG. I. monstrat, quomodo *Hippocrates*, dum membrum à duobus ministris tenetur extentum, fasciam E. versus dextram ter volvat circa partem affectam, deinde sursum ducat, usque dum ad sanam membri partem, quatuor, quinque, vel pluribus circumvolutionibus perveniat.

FIG. II. docet, quomodo fasciam secundam F. quæ priore duplo longior est, contrario modo involvat, (prior enim versus dextram, & sursum, hæc versus sinistram, & deorsum) semel scilicet circa fracturam, deinde ter, quater aut sæpius, infra fracturam, usque ad aliquam membri partem: fasciæ reliquum, quod Chirurgus in sinistra manu habet, sursum versus circumvolvendum, quousque perveniat ad finem primæ fasciæ.

FIG. III. explicat, quomodo plagulas I. insuccatas per longitudinem apponat circa fracturam (ita ut spatium inter unam & alteram, unius digiti transversæ latitudinem non excedat) & fasciâ, duobus capitibus donatâ, G. firmet: caput G. * sursum volvendo, alterum verò G. deorsum, postea sursum, quousque pervenerit, ubi illud terminatur.

FIG. IV. docet, quomodo post septimam, quâ plerumque timor inflammationis cessat, ferulas plagulis, & superligamini per fasciam G. factò, imponat, lorisque tribus L. alliget. *Hipp. enim de fract. Text. 23.* his verbis fractorum curam describit: Tum demum (*preparatis prius necessariis, fracturâ coaptatâ, membroque adhuc in media figura extento*) linteo deligare oportet, initio primæ fasciæ ad fracturam injecto, sic ut firmet quidem fracturam, non tamen vehementer comprimat. Ubi circa eundem locum, iterum iterumque fasciam primam involveris, sursum feratur, quò sanguinis affluxus retineatur, ibique desinat, eamque respectu secundæ minimè longam esse oportet.

Text. 27. Altera fascia initio quidem supra fracturam injecta, ac semel circa eandem voluta, tum demum deorsum feratur, minusque comprimendo longiora spatia transcurrat, quo possit ad eum locum, in quo prior finit, recurrere.

Text. 32. Posthæc splenia, modico cerato (vel alio convenienti medicamento) illita, superinjicienda, sic enim levius & firmiter hærebunt. Quæ ita deinde fasciis (*fascia autem duobus capitibus prædita, trium fasciarum officia absolvit*) alligare oportet, permutato ordine inter se, modò quidem in dextra, modò etiam in sinistra ferantur, ac plurimum sanè ab inferiore parte sursum, interdum verò à superiore deorsum ducantur.

Text. 41. Ubi verò (*post timorem inflammationis*) fascias deligâris, ferulæ sunt apponendæ, & quàm maximè laxis vinculis comprehendendæ, ita ut quiescant, neque quicquam ferularum appositio ad membri compressionem addat.

Et hæc de curatione fracturæ & luxationis in genere dicta sufficiant.

T A B U L A XLIX.

(Olim Tab. XXIII.)

De Humeri fracti compositione, & luxationum cubiti, humeri, ac femoris restitutione.

FIG. I. docet Humeri fracti extensionem & compositionem, quam Hippocrat. sect. 6. de fract. text. 9. pulcherrimè describit. Brachii igitur æquissima distantia hæc est. Lignum cubitale A. aut paulò brevius, cujusmodi sunt lignorum manubria, ab utraque parte fune B. deligatum & suspensum esse oportet. Homo autem alto quodam sedili collocatus, manu superincumbat, sic ut manubrium sub ala ita ponatur, vix ut ille confidere possit, sed propè suspensus maneat. Tum supposito firmo aliquo pulvinari C. uno aut pluribus, eà altitudine, quæ obliquè collocato cubito ad rectum angulum respondeat: Præstiterit quidem ex corio lato & molli, vel fascia lata superinjecta D. grave aliquod pondus E. quod

mo-

modicè intendat, suspendere; aut alius vir robustus sic collocatum cubitum ad cubiti flexuram vi quadam deorsum deducat *Fig. II.* Medicus verò erectus, altero pede altiore loco collocato, adgrediatur curationem, & manuum palmis os componat. Quod certè facile fiet, hæc enim extendendi ratio laudabilis est, si quis eâ probè utatur. Alii laudant *Celsi* humerum intendendi modum, quem *lib. 8. c. 10.* verbis valdè obscuris describit: cujus clarum & integrum sensum apposuit *Foësius comment. in superiora Hippocratis verba*, quibus & ego subscribendum esse censeo.

FIG. II. est restitutio luxationis Cubiti ad mentem Hippocratis. Ubi cubitus in interiorē vel exteriorē partem prolabitur, distensio ita adhibenda est, ut cubitus ad rectum angulum cum humero collocetur. Attollere autem alam oportet fasciâ *F.* subjectâ, & cubitum super rem aliquam collocare, ac articulo grave aliquid appendere *Fig. I.* aut manibus ministri deorsum urgere, ut in hac Figura. Suspenso autem articulo, necesse est prominentioribus palmarum partibus adurgere. Hæc figura convenit, dum deligatur, dum suspenditur, & collocatur cubitus. Ubi is in posteriorem partem prolabitur, subito extendere oportet, & prominentioribus palmarum partibus in suam sedem compellere, quod similiter observandum est, in aliis reponendis. Ubi in priorem partem prolabitur, imposito linteo in pilæ speciem involuto, flectere simul & reponere necesse est *Tab. L. Fig. I.* Quod si in alteram seu posteriorem partem vergat, cum reponitur, etiam utrumque fieri debet. *Vid. Tab. L. Fig. I.*

FIG. III. ostendit restitutionem Humeri sub axillam luxati Hippocraticam. Quamvis enim optimus restituenti modus sit ille, qui supra *Tab. XXV. Fig. III.* fuit commendatus: huic tamen sequens proximè accedit bonitate sua, quem Senex noster his verbis laudare videtur. Quibus igitur humerus frequenter elabatur, ii per se ut plurimum in suam sedem reponere possunt. Immissis enim sub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum sursum propellunt, cubiti verò gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque modum Medicus in suum locum compellet, si interiorē articuli prolapsi parte, sub alam immissis digitis, ipse quidem capite ad summum

humerum obfirmato, à costis reducat, genibus verò ad cubiti flexum brachio admotis, ad costas repellat. At qui reponit, manus eum habere robustas convenit, aut ipse quidem manibus & capite id præstet, alius verò quidam *minister* gibbum ad pectus adducat.

FIG. IV. est *repositio Femoris luxati*, quam *Hippocrates* describit, ut sequitur. Reponitur autem hoc modo femoris articulus, sive in interiorem, sive in priorem partem eruperit. Scala defoditur, cui homo insidet integro & sano crure leniter extento, & quâ commodè poterit alligato: vitiato verò cruri G. Calathus H. in quem conjecti lapides fuerint, vel vas fictile appenditur aquâ plenum, cujus effigies videatur apud *Galen. comm. 4. in Hipp. de artic. text. l. 4.*

T B U L A L.

(*Olim Tab. XXIV.*)

De Luxationum cubiti, manus & juguli curatione.

FIG. I. ostendit aliam *restitutionem Cubiti luxati* secundum *Hippocratis* sententiam. Expediit autem *fasciam glomeratam*, seu linteum durum implicitum, non magnum, qua parte cubitus curvatur, transversum injicere, tum repente cubitum flectere, & quantum maximè potest, manum ad humeri caput porrigere: hæc enim reponendi ratio iis, quæ sic in priorem & posteriorem partem luxata sunt, restituendis sufficit.

FIG. II. *Manus luxata restituitur*. Manus autem vel in interiorem vel exteriorem partem promovetur, sed maxima ex parte in interiorem. Manifestum indicium, ubi in interiorem, quod curvari, ubi in exteriorem, quod digiti porrigi non possint. In restituendo collocentur digiti super scamnum vel mensam, & in diversa à duobus ministris distendantur. Quod exstat ex osse, vel prominentiore Chirurgi palmæ parte, vel calce simul repellatur, & in anteriorem & inferiorem partem urgeatur: sed ab inferiori juxta alterum os pila aliqua mollis subjiciatur, manui pronæ, ubi à superiori est; supinæ, ubi ab inferiori.

FIG.

FIG. III. ostendit *restitutionem Juguli*, quam describit *Galen. comm. 2. in lib. Hipp. de artic. text. 73.* Si ea pars juguli, quæ cum pectoris osse committitur, vel in latus vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait *Hippocrates*, commodè restitui, si homo resupinetur, subjecto inter scapulas juxta spinam pulvinari, seu cervicali, seu tali quopiam, ut hâc via thorax totus recurvetur. Hoc autem expressit vocabulo *περιόρηδες*, quod Poëta etiam usurpavit, quùm inquit: *περιόρηδὲν δὲ τραπέζῃ κατέπεζε.* Homine itaque ita figurato, præcipit, ut Medicus alterâ manu humeri ad latus deducti caput in exteriorem partem repellat; sic enim deductæ juguli partes, plurimum inter se recedent, recurvato pectoris habitu multùm ad eam rem conferente: alterâ manu componat, atque in unum adducat diductas juguli partes. Humerum verò juxta latus sursum compelli, interdum satis esse ex sequentibus patebit.

T A B U L A L I.

(Olim Tab. V. Auct.)

De modo Humerum sub axillam prolapsum extendendi, & extensum restituendi, cubitum ad anteriora prolapsum reponendi, mediaque brachii figura pro cura humeri fracti.

FIG. I. monstrat *Tertium* seu *Hildani* modum restituendi *Humerum sub alam luxatum*, quem recentiores Chirurghi summoperè commendant. Hunc Autor *cent. 5. obs. 86.* prolixè descripsit, & ostendens ibi varios suæ remoræ, quam invenit, cingulique & machinæ tractoriæ usus, depingi curavit. In restituendo humero sub alam prolapso, *Hildanus* collocat ægrum supra spondam, ego autem super scamnum *Hippocratis Tab. XXIV. Fig. IV.* ut tyrones addiscant, quomodo *Hildani Remora Tab. XXIV. Fig. III.* adhibenda sit in scamno dicto, ex quo 1) removetur axis medius & priapiscus; 2) Remora (a) cum suo globulo suavibus linteis involvitur, & scamno infigitur; 3) Æger supinus collocatur, & ad remoram ita adaptatur, ut e-

ius globulus alæ cavitationem repleat; 4) Cingulum (b) *Tab. XXIV. Fig. II.* carpo applicatur, ut unus hamulus ad internam, alter ad externam carpi partem spectet; 5) Hamulis cinguli injicitur laqueus validus, cujus extremitates circa apicem digiti medii conjunctæ recipiunt uncum superiorem (c) machinæ tractoriæ *Tab. XXIV. Fig. I.* 6) Inferior machinæ tractoriæ uncus (d) annectitur clavo scamni annulato. *His omnibus factis, Chirurgus utraque manu (e. f) funem ductorum ad se paulatim trahendo, brachium rectissimè extendat, donec caput humeri in propriam sedem incidit. Tum machinam paulatim relaxatam removeat, ægrum erigat, cavitationem axillæ pilâ, quæ ex linteis fit convolutis, repleat, articulumque fasciis ita stabiliat, ne iterum ex loco suo prolabatur.* Meâ tamen experientiâ teste, humeri luxationes ad inferiora factæ, si manibus reponi nequeunt, facilius *Spathâ Hippocratis Tab. XXV. Fig. VII.* quam *Remorâ Hildani* restituantur.

F I G. II. Ostendit *aliâ restitutionem Cubiti ad interiora luxati*, quando scilicet per linteum glomeratum repentina flexione reponi nequit. Organum *Nilei Plintheum* vocatum *Tab. XXV. Fig. V.* quatuor loris ad infimos scalæ in terram defossæ gradus alligetur, & æger super sedile stans scalæ ita adaptetur, ut caput supremi gradus rotundum sub alam veniat. Dein cubitus supra carpum vinciatur fasciâ, ad cujus extremitates duplices laquei capita, quæ per superiores & inferiores trochleas ducta, duplici interveniente motu trahunt, annectantur. Quo factò, axis organi manubrio paulatim circumducatur, donec laqueus fasciæ annexus cubitum sufficienter extenderit. Finitâ extensione organi rotulis remoras injiciat Chirurgus, & prominentioribus palmarum partibus cubitum reponat.

F I G. III. Monstrat eandem Brachii figurationem, qua humerus fractus extenditur, coaptatur, ligneoque canali impositus, de collo suspenditur.

T A B U L A L I I .

(Olim Tab. XXV.)

De Astragali luxati restitutione, cruris fracti extensione, & spinæ ad exteriora prolapsæ directione.

FIG. I. docet Tali seu Astragali restitutionem, quam Oribasius libr. de machinamentis cap. 40. describit. Talus modò in interiorem partem procidit, interdum in posteriorem quoque convertitur, in quas partes ubi venerit æquè (super scamnum Hippocratis) resupinare hominem convenit crure vitiato extento: ac cruri (statim infra genu) carchesium laqueum A. æqualiter extendentem circumponere, ejusque capita à posteriori parte ad axem, qui supra caput est, adducere. Talo autem draconem seu sandalium B. injicere, ejusque capita ad inferiorem axem alligare, tumque membrum vel in diversa diducere, vel continere, & ab inferiori parte extendere: nervis quantum res postulat diductis, convenienter impellere, ubi in interiorem vel exterioram partem eruperit, retro cogendo: ubi in posteriorem, extrahendo.

Quod si in fractura vel tibiæ, vel fibulæ, vel ossis utriusque simul, crus manibus extendi nequit, collocetur æger super scamnum Hippocratis, ac cruri infra genu carchesium laqueus A. circumponatur, sandalius verò B. supra malleolos alligetur: postea crus laqueis in diversa diductis extendatur, fracturaque componatur.

FIG. II. Spinæ dorsi ad exteriora luxatæ extensionem & impulsus monstrat, qui facilè comparatur, si ex Hipp. scamno Tab. XXIV. Fig. IV. adumbrato mediæ Φλιαί G. cum priapisco F. removentur, & in foramen τῆς Φλιας dextræ A. lignum aliquod B. dimittitur excavatum, quod recipiat spatham C. clavo D. firmandam, ne excidat. Hoc factò, collocetur patiens pronus super scamnum: deinde duo laquei corpori circumdentur, unus supra E. alter infra gibbum F. quorum capita è regione ad axem ferantur, ut spinam circumvoluta æqualiter extendant.

Lignum illud, quod spatham recipit, ad minimum tria foramina quadrata habeat, ut ipsis spatha, pro magnitudine gibbi in supremo, medio, vel infimo loco accommodari possit. Ultimò spathâ super gibbum conjectâ, & magnâ vi Medici depressâ, luxatio impellitur. Hic impellendi modus multum differt ab eo, quem *Oribasius libr. de machin. c. 35.* figurâ & verbis nimium obscuris descripsit.

T A B U L A LIII.

(*Olim Tab. XXVI*)

De femoris fracti in diversa extensione & coaptatione; genu luxati repositione; totius brachii ac pedis in figura media depositione; et generali luxationum & fracturarum curatione.

(*Quæ curationes olim recitabantur sub Tab. XXVIII.*)

FIG. I. ostendit *fracturam Femoris per habenas extentam.* Quum manibus extensio fieri nequit, & scamnum *Hippocratis* ad manus non est, collocetur æger super scamnum commune supinus, habena A. alligetur sub axillis, aliaque B. ponatur in spatio illo, quod interjacet genitalia & anum: alia denique habena C. alliganda est supra genu & talum. Hæ habenæ à ministris robustis attrahantur, superiores A. B. sursum, at inferior C. deorsum, donec Medicus fracturam composuerit. In repositione genu luxati, quando manibus extensio fieri nequit, superiores habenæ similiter alligentur, inferior supra malleolos.

FIG. II. & III. ostendit *figuram mediam membrorum & musculorum, brachii & pedis totius*, quæ est necessaria in membri aut fracti aut luxati extensione, coaptatione, deligatione & depositione. Schema autem hujus configurationis ideò appingi curavi, ut eam, cum infra sæpius indicetur, Chirurgiæ tyrones uno quasi intuitu addiscere, & in praxi imitari possint.

Ut præcedentes tabulæ, quæ de curatione fracturarum & luxa-

luxationum tractant, melius intelligantur, curam eorum generalem ex Hieron. Fabricio ejusque Præceptore Fallopio, (bos enim qui habet, omnes habet) paucissimis perstringam.

Curatio Luxationis simplicis.

FIt quinque modis: 1) Extensione, 2) Repositione, 3) Deligatione, 4) Depositione partis luxatæ, & 5) Religatione partis.

Extensio autem facillè fiet, si quatuor observantur, primò *tempus*, secundò *organa apta*, tertio *modus*, & quartò *extensionis quantitas*.

Tempus ab *Hippocrat. lib. 4. de art. 64.* proponitur, ut scilicet statim post luxationem fiat, dum pars adhuc calet. Quod si extensio ob absentiam Medici vel Chirurgi statim fieri non possit, faciamus id die etiam secunda vel tertia, nisi cogamur ob inflammationem, quæ prius supervenit, desistere; in *quarta* verò propter *exacerbationes* nihil tentandum: *observatum enim, quod, si tentetur extensio, restitutio feliciter non succedat, sed eam multa sequantur incommoda.* Unde *Fallopius de luxationibus cap. 3.* Moneo vos, inquit, ut habeatis semper rationem temporis, ad summum non excedentis diem tertiam, & si dies tertia esset jam præterita, expectandus est terminus inflammationis, & tempus, usque quo periculum non sit de inflammatione, estque *Hippocrat. lib. 4. de artic. 65.* monente dies septimus, ad quem usque æger (inediâ seu victu potius tenui) extenuandus est. Ergò si primis tribus diebus fieri non possit extensio, expectate usque ad septimum. Tempus in quo potestis restituere, est prima, secunda & tertia, vel saltem 7. 8. & 9. in decima verò, undecima, duodecima, & reliquis, non est tutum, quia tum generatur callus. Sed antequam deveniamus ad extensionem, præparandus est articulus ad indolentiam, & facilitatem restitutionis, calefaciendo, emolliendo, & laxando partes articuli, scilicet musculos, tendines & ligamenta: si enim emollitæ sunt, facilius trahentur & sine dolore. Calefactio autem & emollitio articuli fit, aut per frictiones, aut per affusionem plurimæ aquæ calidæ, vel & in aliis locis hydrælei, vel decoctionis malvæ, alth. &c. Frictione commodè utimur in locis, ubi
aqua

aqua non facile potest affundi; debet autem fieri manu inunctâ materiâ aliquâ oleosâ vel pingui, ut oleo communi, aut axungia porci minimè salitâ. *Spigelius* in publicis lectionibus narrabat, ad curationem luxationis tantum posse balneum aquæ dulcis, ut eo nihil sit præstantius.

Organa extensionis sunt manus, vincula & instrumenta: Manus adhibentur, si luxatio sit levis; vincula, si mediocris; instrumenta, si magna. Manus ergo sint vel Medici, vel ministrorum, prout extensione opus est levi, vel paululum majore: Vincula vero, ubi requiritur, ob contractionem musculorum, extensio validior, in quibus observanda 1.) figura, quomodo scilicet obvolvenda, de qua (quoniam verbis exprimi non potest) videatur *Oribas. liber de laqueis*: 2.) materia, quæ sit valida, mollis & tractabilis. Talis est corium cervinum, molle & præparatum, ex quo conficiuntur thoraces. Inunguntur deinde unguento pomato, ut tractabiles fiant. Nonnulli utuntur, in defectu corii, linteis parum detritis. 3.) ubi injicienda; in loco nimirum remotiore articuli luxati, ne muscoli constringantur, aut validiori extensione dilacerentur. Ubi infra luxationem duo adhuc sunt articuli, *Hippocrates* utrique articulo adhibet vinculum. Vid. *Tab. LIII. Fig. I.* Instrumenta mechanica, quæ præcipuè necessaria sunt in antiquatis, vel primis tribus diebus non repositis luxationibus, sunt: 1.) *Scala Tabul. XXV. Fig. III. 2.) Glossocomum seu Ambi Hippocrat. Tabul. XXV. Fig. I. & 3.) Scamnum Hippocraticum Tabul. XXIV. Figur. IV.* dictum.

Modum extensionis indicat *Hippocrat. I. de fract. I.* dum dicit, quod Medicus luxationum & fracturarum extensiones (quæ per tractationem in diversas fiunt partes) quàm rectissimas facere debeat. Oportet igitur servare rectitudinem, tum ratione ossium, tum ligamentorum & musculorum, propter fibras. Nam servata harum partium rectitudine, extensio sine dolore & difficultate succedet.

Quantitatem extensionis optimè sciet Medicus, quando non ignorat, ex quo loco exciderit, per quam viam egressum, & ad quem locum sit progressum, in quo quiescat. Extensionem probè faciendam animi deliquium ægri vel adstantium non impediat.

II. *Reponitur* os in suum locum manibus, vel Medici vel ministri, modicè inunctis cerato aliquo molli, vel oleo rosarum. Fit autem repositio vel per circumgyrationem, vel per impulsum in oppositam partem illius, ad quam prolapsum est. Hi motus non semper necessarii, nam interdum, ubi extensio facta, si muscoli prius contracti tantum remittantur, facilè sua sponte articulus in locum naturalem redit.

Signa autem benè repositi membri sunt: *primò* figura membri naturalis, quando nulla cavitas, nullusque circa articulum tumor apparet, quemadmodum ante restitutionem, sed in omnibus similis est sanæ parti, aut parum admodum abest, propter influxos humores. *Secundò* doloris remissio, quæ signum est inseparabile, semper enim dolore sedato, signum est restitutum esse os, non autem contra sequitur, restitutum est os, ergo dolor cessat: potest enim interdum dolor remanere, quod prius valde læsi sint muscoli. *Tertiò* juxta nonnullos strepitus, qui sentitur ab ægris & adstantibus, dum os in cavitationem suam redit, sed signum hoc fallax est, & nunquam exoptandum, siquidem strepitus iste interdum fit, cum extenduntur articuli, & nimis trahuntur; sæpè etiam strepitus fit, cum ossis supercilia rumpuntur, ex collisione mutua ossium, quam sequitur motus difficilis.

III. In *deligatione* prima & reliquis observanda sunt duo: Figura scilicet partis affectæ, & deligatura ipsa, quæ conservabunt articulum in suo sinu, & imminentem inflammationem prohibebunt.

In *Figura* oportet observare figurationem articuli, non solum restituti, sed etiam totius membri, nam sicut figuræ quædam naturales, & indolentes; ita quædam nonnaturales & dolentes sunt: Figura indolens brachii est flexa, sicuti pedis in rectum extensa *Tab. LIII. Figur. II. & III.* Sed notandum, quod dicta figura articulo vel toti membro ante ligaturam tribuenda sit, ne scilicet fasciæ nimis constringantur.

Ligatura fit fasciis lineis, quia melius constringunt, quàm illæ, quæ ex lana conficiuntur; mollibus, ne dolores inferant; æqualibus, ut æqualiter ubique constringant; & mundis, ut ex colore cognoscantur humores, qui ex articulo exsudant. Latitudo fasciarum secundum partes deligandas variat: Partes enim crassiores, requirunt

runt fascias latiores, tenuiores verò angustiores. In crassiss (femore scilicet & genu) quatuor, in tenuioribus (ut tibia, humero, cubito & manu) trium, in tenuissimis (ut digitis) duorum saltem digitorum transversorum ægrotantis habeant latitudinem. Fasciæ distinguuntur à Galeno in interiores, quæ sub spleniis ligant articulum, & dicuntur subligamina; & in exteriores, quæ spleniis imponuntur: Hippocrates utitur duabus interioribus, totidemque exterioribus; quamvis interdum una sufficiat fascia, quando scilicet articulus non est facilis ad prolapsum.

Longitudo fasciarum ob varietatem partium deligandarum varia est: in cubito longitudo fasciarum debet esse trium cubitorum (per cubitum intelligo spatium ab apice digiti medii, usque ad articulum cubiti) ægrotantis: in cruribus quatuor, in humero novem: in femore duodecim: & in digitis duorum digitorum. Fasciæ, ut præter constrictionem etiam inflammationem arceant, in mistura vini austeri, & oleo rosarum madefiant, quoniam siccæ multo tempore inter se non cohærent. Alii fascias moderatè oblinunt, felici successu, *cerato Hipp. humido*, quod describit Galen. l. 6. de compos. med. per. gen. c. 4. dicitur ceratum à cera, quam recipit, & humidum, quia ob oleum est molle. Proportio autem ceræ & olei est, ut sumatur una pars ceræ & duo olei v. gr. ℥j Cerae albæ, & ℥ij. Olei rosacei. Vitanda sunt hîc illa medicamenta, quæ fiunt ex pulveribus adstringentibus, & albumine ovi, quoniam articulum, vel nimis refrigerant & exsiccant, ut flexura impediatur, vel humoribus influxis excludunt exitum. Deligatio laxati articuli communis est fracturis, quo pacto autem facienda sit, infra docebitur, in curatione fracturæ simplicis, & supra *Tabul. XLVIII.*

Depositio membri est triplex. Alligatio, suspensio, & collocatio. *Alligatio*, cum juxta Paulum thoraci alligatur brachium in luxatione & fractura humeri aut cubiti. *Suspensio*, si suspenditur brachium de collo appositâ vittâ. *Collocatio*, quando collocamus membrum affectum supra aliquam partem corporis, ut brachium supra thoracem, vel supra stragulum aliquod capsulæ inditum. Alligatione & suspensione utimur in partibus superioribus, collocaione verò in inferioribus. Depositio autem debet esse in figura partis media, mollis (unde canalis stuppa repletur, ne æger molestiam patiatur) æqua-

lis (maximum enim incommodum ex parva inæqualitate oriri potest) & sursum vergens, ne fluant humores ad partem affectam, & inflammationem efficiant *Tab. LIII. Fig. II. & III.* Post bonam deligationem, & membri depositionem requiritur etiam quies, ita ut Antiquiores in luxatione & fractura femoris perforarint lectum & stragula, ut ægri per illud foramen excernant, ne moveri cogantur.

V. *Religatio* indicatur: 1) si membrum non rectè fuerit deligatum, quod apparet, si nimis arctè constringitur, unde in extremis membri luxati partibus exoritur tumor durus; vel nimis laxè, quod indicatur, cum neque bonus, neque malus, id est, neque moderatus, neque magnus aut durus, apparet tumor; 2) si pruritus aut dolor adfit. Pruritus ille fit vel à rebus secundum naturam, ut temperamento calidiore, vel à rebus præter naturam. Solutis dictam ob causam fasciis, affundatur membro aqua tepida pura, non solum ut mitigetur ille pruritus, & discutatur humor serosus, qui remansit impressus ex ligatura, verùm etiam ut roborentur ligamenta, dum aqua siccat humiditates collectas. Nisi ergò deligatio sit malè facta, nec pruritus infestet, solutio protrahatur usque ad septimum diem. Si autem nimis arctè, secundo; si nimis laxè, tertio; ob pruritum verò tertio vel quarto ad summum die ligaturam solvere oportet. Septima die, quæ est terminus transactæ inflammationis, deligatio iterum solvatur, & affundatur aqua tepida (*non nimis calida, quæ ligamenta laxaret*); sed non amplius fasciæ supra dicto liquore madefaciendæ, nec cerato rosaceo oblinendæ, quoniam inflammationi jam satisfactum est; sed septima dies indicat corroborationem & consolidationem articuli, & ideò medicamento opus est siccante valdè & adstringente. Si tamen septimo die adhuc suspicio esset inflammationis, tunc usque ad undecimam diem protrahatur roborantium medicamentorum appositio. Talia sunt: 1) Medicamentum *Catagmaticum Moschionis*, cujus descriptionem habet *Galen. l. 3. de comp. med. sec. gener. c. 9.*; 2) *Ceratum Diapalmæ*; 3) *Ceratum Barbarum*, quod optimum est hyemis tempore; 4) *Emplastrum catagmaticum Renodæi*. Hæc medicamenta, antequam apponantur, emolliantur vel cerato rosarum humido, vel myrtino, pro molli frictione partis affectæ. Factâ mol-

li frictione, articulus leniter movendus ad hanc aut illam partem, ut humor in articulo genitus exprimatur sine dolore. Medicamenta (non dissoluta) postmodum super linteum extensa apponantur, & deligatio prioribus paulò arctior sit oportet. Post hanc deligationem membrum solvendum non est, usque ad finem curationis. Ut cognoscatur tempus, quo sanantur luxationes, sciendum est, quod tres dentur gradus articulorum; alii enim sunt parvi, & ad restitutionem faciles: quidam mediocres & majoris momenti: nonnulli magni & ad restitutionem difficiles. Primorum (*articulorum digiti cujusvis*) curæ terminus est dies decimus quartus: secundorum (*articulorum ossium pedis & manus extremæ*) vigesimus: tertiorum (*reliquorum*) quadragesimus. Articuli ergò digitorum inter quatuordecim dies glutinantur, & propterea in luxatione talium articulorum à septimo vel nono die, usque ad decimum quartum non oportet unquam fascias solvere: in reliquis expectandus est terminus sanationis, nisi aut pruritus, aut ulcuscula, aut humor inter caput articuli & finem collectus, laxarum fasciarum solutionem indicent, tertio quoque die repetendam. Hoc modo procedendum, donec membrum satis videatur robustum: quo tempore solvenda est ligatura, & pars luxata decocto fovenda, quod eam roboret,

℞. *Flor. Chamomil.*

Ros. rubr.

Anth.

Stæchad.

Fol. Salv.

Beton.

Salic.

Chamædr.

Ivæ arthet.

Centaur. min.

Absynth. ana M. ℥.

Vini rubr. mediocriter austeri ℥. vi.

Lixiv. dulc. Barbitonforum ℥. iij.

Bulliant ad consumptionem quartæ.

Postea, apposito cerato, per aliquot dies absque deligatione, in media figura *Tab. LIII. Fig. II. & III.* membrum restitutum est conservandum; dein ægrotanti præcipiendum, ut operationes consuetas moderatè exercere incipiat.

Cura-

*Curatio Luxationis cum inflammatione, ante
vel post restitutionem exorta.*

SI inflammatio urgeat ante repositionem, aderunt duæ indicationes, altera luxationis, & altera inflammationis: sed quia magis urget inflammatio, illi prius est incumbendum: nam si prius tentaretur restitutio articuli luxati, fieret convulsio, vel gangræna partis, quam sequitur sphacelus. Omittenda igitur in hoc casu restitutio articuli, & ponenda pars in medio, minimèque doloroso situ *Tab. LIII. Fig. II. & III.* Universalibus præmissis, rebus non naturalibus benè dispositis, & alvo laxâ clysteribus conservatâ, parti affectæ apponatur lana succida, & continuò superaffundatur hydræleum calidum, quod recipit copiosam aquam calidam, & copiosum oleum rosatum. Aqua calida enim discutiet humores, laxabit partes, doloremque sedabit: Oleum rosarum mitigabit dolorem, & repellendo impediet inflammationis augmentum: Lanâ succidâ etiam mitigabitur dolor, & prohibebitur inflammatio, sed quia, dum cessat inflammatio, humores collecti paulum incrassantur, idè sub finem inflammationis debemus membrum leniter fricare manibus inunctis oleo amygdal. dulcium, vel communi, deinde imponere *malagma vel Nili, vel Nilei, quæ Galen. l. 8. de comp. med. sec. loc. cap. 5. describit,* & præstantissima sunt in declinatione inflammationis, propter ceram, ammoniacum, oleum, crocum & acetum, quibus ad emolliendum, evacuandum & discutendum nihil est præstantius: sed cum hæc non ubique habeantur in officinis, adhibeatur *Emplastrum oxycroceum Nicolai,* quod pariter emollit, discutit, & ex alto trahit, quare optimo eventu potest substitui: superatâ inflammatione, extendatur, reponatur, deligetur, & deponatur membrum, eo modo, quem in luxatione simplici docuimus.

Si inflammatio post repositionem succedat, quod crebrò fit, tum ratione extensionis violentæ, tum doloris perpetui, instituendus est victus tenuis, secunda est vena, & purgatio instituenda, statimque dissolvenda est deligatio (*etiamsi sit in prima vel secunda die*) & similiter hydræleum tepidissimum affundendum, donec æger ex hoc juvamen aliquod percipiat. Postea deligetur

membrum laxius, paucioribus fasciis hydræleo imbutis. Hoc singulis diebus faciendum est, usque ad inflammationem, quæ fit die ut plurimum quintâ; declinante inflammatione, apponenda sunt vel malagmata dicta, vel oxycroceum Nicolai, pro resolvendis inflammationis reliquiis, cum ligatura adhuc laxiore. Ablatâ verò inflammatione, observetur curandi modus in simplici luxatione dictus.

Curatio luxationis cum vulnere, & osse, vel tantùm detecto, vel parum etiam prominente extra cutim.

SI articulus luxetur, ita ut sit vel detectus, vel extra pellem parum protrusus, affectus est lethalis, & majoris periculi, si restituatur, quàm si non restituatur. Si enim non restituatur, 1) superveniet inflammatio, convulsio, & interdum mors; 2) aderit turpitudine ipsius membri; 3) ulcus insanabile, quod si fortè cicatrice aliqua obducatur, ob mollitiem facilè etiam solvitur. Si verò reponatur, maximum adducit convulsionis, gangrænæ & mortis periculum. Sed nonnulli hujusmodi pericula timent solummodò in articulis magnis (*carpo videlicet, cubito, humero, talo, genu & femore*, quæ ob tendinum robur, ligamentorum & vasorum magnitudinem, restitutionem prohibent, nisi eam æger & adstantes, auditâ periculi prædictione, urgeant, quam Medicus die vel primo, vel secundo, vel octavo, vel nono tentare debet, ne artem Medicam ignorare videatur) non autem in articulis minoribus, *digitorum nempe pedis, & manus extremæ*, quos *Celsus* cum prædictione periculi pariter reponit, rationem habens primò inflammationis & convulsionis, deinde vulneris & luxationis. Ubi ergò articulus major reponi nequit, primùm habenda est ratio universalium & victus, membrumque sine omni extensione & deligatione, in media figura, vel è collo suspendatur, vel in capsulam leniter collocetur, ut immobile maneat, & dolorem non sentiat. Impedienda quoque inflammatio & convulsio imminens, medicamento dolorem mitigante, concoquente, refrigerante & repellente, quale est, ex mente *Hipp. l. 4. de artic.*

tic. c. 6. Ceratum picatum, quod super splenium, vino austero, nigro, ac tepido expressum extenditur, & tepidè articulo imponitur.

Curatio Convulsionis, post articuli restitutionem subortæ.

SI, osse restituto, supervenit convulsio, statim articulus iterum luxandus, copiosâquæ aquâ, vel oleo tepido, optimè ac diu abluendus. Calefaciendum quoque totum corpus, ita ut sudor excitetur, & omnes articuli calefiant, quoniam inter se omnes consentiunt. Inungenda sunt præterea nervorum principia, nucha scilicet, spina dorsi, inguina & axillæ, oleis & unguentis, ad convulsionem facientibus.

Curatio luxationis cum callo, qui impedit restitutionem & motum articuli.

IN articulis, ante vel post restitutionem, malè tractatis, facilè crescit callus, præcipuè verò in iis, qui non multa carne sunt circumvallati, ut cubitus, genu & pes: reliqui articuli quandoque, sed non ita facilè patiuntur callum, quoniam carnosiores sunt, & humorem sanguineum, qui pro alimento & faciliori articulorum motu illabitur, facilè discutiunt. Callus autem vel est durus, ut lapidis naturam acquirat, vel non ita durus, uti lapidosus. Signa calli lapidosi sunt quatuor: 1.) articulus gracillimus & siccissimus conspicitur; 2.) articulus ab ægro moveri non potest, neque etiam violenta manu Medici; 3.) extenuatio & gracilitas membri est diuturna; 4.) adhibita fuerunt medicamenta nimium refrigerantia, vehementer adstringentia & exsiccantia, quibus humor suprædictus in lapidosam abiit materiam. Signa calli simpliciter duri sunt itidem quatuor: 1.) Si recens est affectus, dum enim antiquatur, fit lapidosus; 2.) quamvis membrum ab ægro moveri nequeat, potest tamen à Medico; 3.) si medicamenta idonea articulo fuerint apposita; 4.) aderit tumor aliquis in parte quidem durus, non tamen osseus.

Callus lapidosus curationem *Celsi* sine periculo non admittit, quare ita relinquendus. Curatio verò calli mollis, seu minus duri, talis est: Primò evacuetur corpus purgatione & venæ sectione; 2.) instituaturs bona victus cæterarumque rerum nonnaturalium regula; 3.) emolliatur pars oleo, vel sequenti medicamento.

℞. Radic. alb. ℥iij.

Cucum. asinin. ℥ij.

Fol. Malv.

Bismalv. ana. mij.

Semin. lini.

Fœnuigr.

Caricar. pingu. ana ℥iij.

Capit. Vervec. no. j. M.

Coqu. in s. q. aq. simpl. donec caro capitæ ab ossibus separatur: Cujus vapore per aliquot dies articulus callosus foveatur; fotum excipiant frictiones per tertiam horæ partem durantes, manibus inunctis ex oleo amygd. dulc. & pinguedine anserina recenti mixtis. Factâ frictione imponatur *Malagma Nilei*, supra allegatum, vel *oxycroceum Nicolai*, pinguedine anserinâ malaxatum. Post tres vel quatuor dies pro emollitione & discussione calli, laudatur fumus aceti. Unde *Galenus* accipit lapidem pyritem, (vel in hujus defectu molarem) quem ignitum facit, postea aceto perfundit, in quo macerata sit portio quædam *Gummi Ammoniæ*, ut vapor inde sublatus, & per 3. horæ partem susceptus, non solum attenuet callum, sed etiam emolliat: attenuatione factâ, cataplasma imponendum est, vel sequens, vel fortius. ℞. *Furfurum bordei* & *oxymell. simpl. ana. q. s. pro form. cataplasmatæ*. Notandum, ut æger (si articulus est restitutus) inter usum emollientium & discutientium, articulum, quantum possibile, moveat, quo motu callus digeritur. Si articulus nondum restitutus, & callus oboritur, hic prius curetur, dein articulus reponatur, ut in luxatione simplici dictum est.

Curatio luxationis articuli, qui de sua sede, post restitutionem, spontè recidit.

Articulus recidit tribus de causis: 1) quando post violentam luxationem malè reponitur articulus, & liga-

ligamenta non benè exsiccantur; 2) quando tumor aliquis, ex inflammatione circa articulum oborta & malè curata, prohibet, ne articulus in sua sede possit contineri; 3) cum humor ad articulum fluit, qui ligamenta laxat. Prima causa majora exsiccantia requirit: Secunda verò emollientia & discutientia indicat, de quibus supra: Tertia omnium est pessima, quæ (post expurgationem corporis per pharmaca, venæsectionem & bonam victus rationem) postulat adustionem, quâ nihil est præstantius. Nam hæc absument primò humiditates illas per crustam, quæ deinde cavum facit ulcusculum, quod cicatrice obductum partem relaxatam contrahit: per inustionem enim calefacimus, siccamus & humores digerimus. Sed animadvertendum est: 1) ut uratur locus, ad quem cadit os, ut si humerus sub alam cadat, sub axilla ustio fieri debet, si caput femoris ad anteriorem partem luxetur, anteriora pluribus in locis urenda; 2) ne urantur partes nervosæ, ligamenta, venæ, arteriæ & glandulæ, quibus ignis est inimicus, exoritur enim, ob siccitatem, convulsio incurabilis; 3) ut ustio fiat ferramentis, quæ non magnas faciunt escharas, unde eligantur ferramenta parva, olivaria, acuminata, & optimè ignita; 4) ut post inustionem articulus quiescat per multos dies, si enim iterum luxetur, affectus erit immedicabilis.

Curatio Elongationis articuli.

IN articuli elongatione ligamenta laxiora debent constringi, medicamentis non frigidis, (hæc enim articulum rigidum & ad motum ineptum reddunt), sed calidis. Cum autem non detur simplex, quod vim habeat calefaciendi & simul constringendi, apponendum est compositum, veluti est *emplastrum ex pelle arietina*. Si autem medicamentis non succedat curatio, unicum superest remedium; nempe ut cutis externa ex utraque parte (cavendo tunc partes prædictas) inuratur ferramentis parvis, & optimè ignitis, deinde pars fasciis aptis deligetur.

Curatio Fracturæ simplicis.

TRansversæ & obliquæ quatuor absolvitur: 1) Repositione; 2) Repositi conservatione; 3) Calli generatione; 4) Symptomatum fracturæ supervenientium correctione.

I. *Repositio* duobus expletur, extensione nimirum & conformatione, vel per impulsum, vel per coaptationem.

1) In *Extensione* etiam considerandum: 1) ubi; 2) tempus; 3) modus; 4) instrumenta; 5) qualitas; & 6) quantitas.

Ubi: extensione opus est, quando ossis fracti partes nondum directæ, jacent, sed una alteri adhuc superimponitur.

Tempus: optimum est, si statim cognitâ fracturâ instituaturs extensio; nam si id non fiat, magnus, ob dolorem vehementem, fit humorum affluxus, & muscoli versus sua principia trahuntur, hinc extensio difficilis evadit, & si instituaturs, ossa fracta adjacentes partes carnosas pungunt, & consequuntur convulsiones, inflammationes, aliaque mala symptomata. Potest tamen ante inflammationem, die scilicet secundo vel tertio, extensio tentari: in quarta & sequentibus (donec timor inflammationis præteriit) extensionem *Hippocrates* prohibuit. Verum recentiores, ut inflammationem imminuant, dolorem mitigent, & musculos versus sua principia contractos emolliant, aquâ calidâ perfundunt partem fractam. Alii sumunt *hydræleum*, vel *decoctum malvæ*, *alib.* &c. horumque vapore membrum, per integrum horæ spatium, fovent. Ubi notandum, ab initio hujus fomenti, partem affectam quidem intumescere vehementer, sed ubi paululum fomentatio perseverarit, non modò tumorem vapore excitatum, verùm etiam priorem, qui extensionem prohibuit, evanescere. Optimum quoque remedium est pellis recens mactati vituli, vel alterius animalis, adhuc calens circumligata, & per horas aliquot supra membrum fractum detenta; habet enim insignem vim digerentem, emollientem, & anodynâ.

Modus: Membrum fractum in media figura, supra & infra fracturam, instrumentis ad extensionem necessariis, com-

comprehenditur, & in diversa, sursum scilicet & deorsum, quàm rectissimè trahitur.

Instrumenta: interdum sunt solæ manus duorum ministrorum robustæ, ubi mitius *Tab. XLVIII. Figur. 1.* interdum habenæ ex linteo vel corio, ubi valentius *Tab. LIII. Figur. 1.* interdum machinamenta, ubi vehementissimè extendendum *Tab. LII. Figur. 1.*

Qualitas: pro varietate & præsertim magnitudine ossium & muscutorum variat. Hinc minimam exoptulat extensionem radius; majorem ossa, quæ in summa manu & summo pede sunt; adhuc majorem cubitus & fibula; validiorem humerus & tibia; validissimam femur. Præterea in unoquoque osse validiorem extensionem tolerat: 1) Corpus molle, quàm durum; 2) primus dies, quàm reliqui, quibus durat timor inflammationis; 3) fractura vetusta, quàm recens.

Quantitas: Membrum in directum extenditur, usque quo ossa ponantur è regione invicem, at se mutuò non contingant.

2) *Conformatio* probè fiet, si, dum organa extendentia sensim & sensim remittuntur, & membrum in media figura conservatur, partes ossis fracti, quæ è directo nondum exactè jacent, in directum ex amussim ponantur, earumque eminentiæ in proprias cavitates, citra omnem violentiam, suaviter & blandè, manibus chirurgi recondantur *Tab. LIII. Fig. 1.* Hæc operatio optimè succedit, quando membrum conformatum sano in figura erit simile, tactu nulla sentietur inæqualitas, & dolor vehemens sedabitur, vel mitescet.

II. *Conservatio* fracturæ, jam coaptatæ, continet deligationem, & inflammationis, per topica, prohibitionem. Deligatio fit fasciis, spleniis, & ferulis.

Fasciæ *Tab. XLVIII. Fig. 1. Lit. E. F. G.* autem parantur ex linteis vetustis, aliisque usibus ex parte attritis, ut sint tractabiliore, validis tamen, ne extentæ lacerentur; nullas consutiones aut exstantias habeant, ut æqualiter, ac sine dolore, constringant. *Latitudo* autem fasciarum magnitudine partis innotescit; pars enim crassior latiores, tenuior angustiores requirit. *Longitudo* tanta sit, quanta requiritur, ut scilicet deligatio, & supra fracturam & infra, comprehendat non parum de parte sana, debitis

circumvolutionibus, quæ tot sint, quot requiruntur ad firmamentum partis fractæ.

Splenia Tab. XLVIII. Lit. I. sunt panni linei (antiqui parabant ex stuppa pexa) sæpius complicati, sicque dicuntur, quoniam imitantur splenes brutorum, qui solent esse oblongi & angusti. Alii hos pannos vocant *Plagulas*: veteres appellarunt *Plumaceolos* aut *Pulvillos*, quoniam ex plumis, inter duos pannos confutis, pararunt. Hæc splenia adeò longa sint, ut totam deligationem comprehendant: breviora enim omnes fasciæ circumvolutiones non tuerentur: latitudo autem ipsorum sit trium aut quatuor digitorum, ejus qui deligandus est. Quod verò ad crassitiem attinet, sint triplicia & quadruplicia etiam, ubi majori opus est firmitate: & cum debeant totam partem circumdare, tot accipienda sunt, quot possunt partem in orbem complecti. Unde *Hipp. libro de offic. Medic. Spleniorum longitudo, latitudo, crassitudo & multitudo talis esto: Longitudine deligationem æquent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum, crassitudine triplicia aut quadruplicia, multitudine, ut in orbem convoluta, neque plura sint, neque pauciora.* Et *Galien. in comm. hujus loci*: In hoc, quem nunc de fracturis *Hippocrates* instituit, sermone, primum plagulas commemorat, splenia quoque à splenis similitudine, quem imitantur, appellata: quæ præcipit longitudine æquare deligationem, utpote quæ in ejus gratiam adhibeantur, videlicet, ut eam firmam & immotam servent. Latitudinem verò habere trium aut quatuor digitorum hominis, nempe deligandi. Crassitudo ea sit, ut triplicia vel quadruplicia sint: Quadruplicia quidem, ubi deligatio majore eget custodiâ. Verùm ubi minore, triplicia posse satisfacere arbitratur. Eam autem plagularum multitudinem abhiberi consulit, ut in orbem deligatum membrum comprehendant.

Ferulæ Tab. XLVIII. Lit. K. sunt assulæ leves (quæ ossibus fractis & luxatis apponuntur, postquam transierit inflammationis tempus, ut fracturam magis stabiliant) plagulis non admodum dissimiles. Vetères, inter quos primus fuit *Hippocrates*, pararunt ferulas ex ligneo *ferulæ* fruticis cortice, aut ex ipsis ramis, per medium divisis, unde & nomen habent *ferulæ*. Est enim hoc lignum aptissimum ad
hunc

hunc usum, cum & durissimum, unde antiqui ex eo scipiones parabant, quibus innitebantur. Nos in defectu hujus fruticis (quandoquidem in *Germania* locisque frigidioribus haberi nequit) optimo cum successu paramus ferulas ex operculo capsularum, quibus utuntur Pharmacopœi & Mercatores ad merces recondendas. Si nec dicta opercula haberi possunt, ferulæ optimè conficiuntur ex vaginis ensium antiquis, quæ quoniam corio obducuntur, sunt duræ, sed simul læves. *Hipp. lib. de offic. Med. text. 9.* bonas ferularum condiciones exposuit, dum scribit: *Ferulæ porrò læves, (κεῖλοι) æquales, circa extrema resimæ sint oportet, & ab utraque parte deligationis, paulò breviores, crassissimæ verò, quâ parte fractura erupit.* Non asperas, sed læves vult, ut possint nunc sursum nunc deorsum, nunc in rectum nunc in obliquum, prout opus requirit, trahi: Non distentas, quæ deligationem & membrum distorquent, sed æquales, ut æqualiter cingant. Simas juxta extremitates, hoc est, ex inferiore extremitate leviter derasas, ut magis adstringant in loco fracturæ, quam partes sanas, quæ compressæ dolent, deinde inflammantur. Ab utraque parte deligatione factâ breviores, eâdem causâ, ne premant partes in extremo sanas, atque adeò dolorem ac inflammationem inferant. *Galenus comm. 3. de Chirurg. offic. text. 11.* scribit: Fracturæ verò maximè conducit, ut ferulæ neque asperæ, neque distortæ sint, quippe quod utroque modo comprimant, sed quæ distortæ sunt, id insuper habent, ut deligationem distorqueant, quâ distortâ, confracta etiam pars distorquetur. Consulit præterea, ut illæ eligantur, quæ ab ipsis capitibus sunt simæ, quæ enim eandem semper usque ad extremum crassitudinem servant, æqualem ea parte deligationem, cæteris omnibus præstant: quod fieri minimè expedit, cum ipse velit, ut ferulæ in media deligatione magis adstringant, inde verò usque ad extremas partes sint magis laxæ, ubi & laxissimæ esse debent. Vult etiam ut longitudine sint breviores, quàm sit deligatio, ne cutim ultra deligationem attingant, quæ, ex eo quod humores à vinculis expressos plerumque recipit, tumidior redditur. Vult etiam crassiores esse ferulas, ubi fracturæ insident, quod locus is præ cæteris earum compressione indigeat.

Inflammatiō imminens prohibetur, medicamentis anodynis

nis & repellentibus, parti extrinsecus appositis. Ego felici semper successu utor medicamento, quod componitur ex vino austero, oleo rosarum & albumine ovorum spatulâ agitato, debita proportione mixtis. Si dolor urget, albuminibus omissis, vino oleum in maiore quantitate immiscere soleo. In hoc medicamento fascias *Tab. XLVIII. Lit. E. & F.* quæ dicuntur subligamina, imbuo & exprimo *Tab. XLVIII. Lit. H.* juxta admonitionem *Avicennæ*, qui *libr. 4. sect. 5. tract. 1. c. 5. de curatione dislocationis* præcipit, ut simus solliciti, ne imponantur calidæ & siccæ. Calidæ enim calefaciendo humores attrahunt; siccæ verò non cohærent inter se.

Factâ igitur extensione, fracturâ compositâ, omnibusque ad ligandum necessariis præparatis, membrum adhuc in diversa extentum, est *immediatè* fasciis sursum & deorsum ductis involvendum. Initio autem, *fasciæ primæ* tres circumvolutiones supra fracturam facere oportet, & tantam facere compressionem, quanta sufficiens est ad firmanda ossa: hinc versus superiorem partem, ad sanam scilicet ducenda est deligatio, *paulatim compressionem minuendo* *Tab. XLVIII. Fig. I.*

Ubi satis de sana parte fuerit comprehensum, ibi deligationem terminare oportet. Dein *alia fascia* (primâ longior, ut ad eum locum pervenire possit, ubi prima desit) accipienda est, atque una vel altera circumvolutio (contrario modo, si prior versus dextram, hæc versus sinistram) facienda est supra fracturam, atque ex ea versus inferiorem partem, ducenda est deligatio, similiter paulatim compressionem minuendo. Sed circumvolutiones hujus fasciæ non sint adeò frequentes, quoniam non adeò timemus ab extremis partibus, & ubi satis de sana parte fuerit comprehensum, finem circumvolutionis ad inferiora facere oportet *Tab. XLVIII. Figur. II.* & reliquo fasciæ, rarioribus circumvolutionibus redire per ipsam fracturam, usque tandem ventum sit ad finem fasciæ primæ.

Quoniam verò hæ duæ fasciæ, jam circumvolutæ, ad fracturam continendam debiliores sunt, *splenia* circa fracturam, & totum membrum, per ejus scilicet longitudinem adhibenda, ut unum alteri non superponatur, sed inter unum & alterum unius digiti transversî, hominis scilicet deligandi, spatium intercedat, quæ firmentur
fasciâ

fasciâ tertiâ ex duplici capite, ita ut prima circumvolutio fiat super fracturam, deinde alterum caput ducatur versus superiora crebrioribus circumvolutionibus, rarioribus verò alterum versus inferiora, deinde ab inferioribus sursum, usque in eum locum, in quo desit alterum caput hujus fasciæ, utrumque tamen caput toties circumvolvendum, ut plagularum extremitates utrinque parum promineant *Tab. XLVIII. Figur. III. Signum congruæ deligationis* erit, quando patiens se firmatum esse refert, non compressum, & magis super partem læsam, quàm super sanas, minimè versus extremas.

Congruæ deligationi succedit bona membri *Depositio*, quæ est in media figura, mollis, æqualis & sursum vergens. Pars igitur deligata intra capsulam ligneam stuppâ pexâ, & linteo involutâ, repletam deponatur, atque ita usque in tertium diem relinquatur, si patiens eo, quo deligatus est die, & sequenti nocte, sibi videtur magis compressus, secundo minus, ad hoc etiam in extrema parte tumor aderit mollis & parvus: major enim & durus, pravam & nimis arctam indicat ligaturam, & imminens inflammationis ac gangrænæ periculum, unde æger sine mora solvendus, atque denuò, sed moderatè, deligandus est.

Si tertio, post primam deligationem, die, laxiores videntur fasciæ, resolvantur (animadvertendum autem, ubi solvenda deligatio, antequam ossa sint aliquantulum firmata, circumvolutas spiras non esse paulatim solvendas, sed pars cubet, atque lintea & fasciæ secentur, donec, detectâ superiori parte, possis omnia detrahere, parte à proprio loco non elevatâ, sic enim non est opus ad solvendam deligationem, partem elevare, atque suspendere & contrectare, ex quibus nulla potest utilitas ægrotanti contingere, quousque medicamenta adhibenda, membrumque denuò fasciis involvendum) parsque pruriens aquâ tepidâ sæpius perfundenda, ut fuligines detentæ evaporent: postea membrum ligaturâ, quæ moderatâ paulò arctior sit, constringatur, in capsulamque deponatur, usque in septimum diem, quo fasciæ iterum solvendæ, membrum aquâ perfundendum, & deligandum, fasciis adhuc arctius adductis, ita tamen ut vitam & alimentum permittant transire ad membrum extremum. Parti igitur

tur fracturæ applicetur ceratum diapalmæ, vel emplastrum catagmaticum *Renodæi*, aut uni lato linteo aut pluribus angustioribus inductum, supra hoc fasciæ unum caput habentes, vinoque austero expressæ, & supra has plagulæ, prius in vino expressæ; deinde albumine ovi subacto imbutæ, denique fascia ex duobus capitibus, eodem vino irrorata, superimponenda.

His ritè peractis, quoniam hoc tempore plerumque cessat inflammationis timor, ad fracturam magis stabilendam *ferulæ* (*quæ nisi transactâ septimâ, ob inflammationis periculum, tutò non alligantur, ut deligationem conservent*) circumquaque plagulis in utroque superfasciationis extremo prominentibus, per longitudinem membri, circumcirca vinculis L. maximè laxis apponendæ, hoc ordine, ut primò ligentur in superiore parte, secundò in inferiore, tertio verò supra fracturam, ne validior fiat supra fracturam constrictio, & dolor excitetur *Tab. XLVIII. Fig. IV.* In appositione præterea ferularum, cavenda sunt ossa prominentia & excarnea, namque illis appositæ dolorem inferrent, & exulcerarent: Unde aut ad latera apponantur, aut sint breviores. Membrum ita deligatum, detineatur immotum in capsula, usque ad vigesimum, nisi pruritus, excoriatio, dolor, aliaque accidentia, fasciarum resolutionem & convenientem remediorum applicationem, desiderent. Nihilominus tamen Medicus interim ægrotum, de tertio in tertium diem, visitet, & ferulas laxas leviter admodum, supra fracturam constringat, id semper præ oculis habens: quòd ferulæ circumponantur, non ut comprimant, sed ut subjectam deligationem tueantur, ac firment.

Cum autem terminus hic præteriit, ferulæ ac fasciæ religandæ, & pars affecta, pro generatione aut nutritione *calli*, aquâ calidâ (donec intumescat, nec ultra) fovenda, deinde apposito catagmatico, fasciæ & ferulæ laxius adstringendæ (ut humores callum generantes & nutrientes concrevant) inque capsulam pars deposita per biduum relinquenda, ad explorandam calli quantitatem & qualitatem demum religanda. Quinto quovis posthac die fasciæ resolvendæ, & membrum aquâ calidâ perfusum, cerato, fasciis, ferulisque laxioribus tractandum, usque dum fractura callo mediocri confirmetur, quod in cubiti ossibus, triginta plerumque diebus,

bus, in humeri & tibiæ quadraginta ferè, in femoris verò quinquaginta fieri solet: *Nibil tamen est perpetuum; nam & natura à natura, & ætas ab ætate plurimùm distat.*

III. *Callus autem generatur ex sanguine, qui ante septimam attrahi non debet. Hinc Emplastrum oxycroceum primis diebus periculosum, ob imminentem vel præsentem inflammationem. Ad calli generationem alii exhibent juscula, in qua bullierint folia agrimonie, & radices consolidæ majoris. Nonnulli viscidiores cibos præbent. Recentiores, ante 60. annos, invenerunt lapidem, qui in Palatinatu crescit, & ad calli generationem, ab incolis istius loci, miris commendatur laudibus, unde ὀστεοκόλλου vel osteocollum vocatur: de quo legantur Guilhelm. Fabrit. Hild. centur. 1. observ. 90. 91. & 92. & Sennertus lib. 5. Inst. part. 2. sect. 1. cap. 7. Extrinsecus tutissimè applicatur non modò ceratum Barbarum, & diapalmæ Galeni, verum etiàm Emplastrum oxycroceum Nicolai, & catagmaticum Renodæi. Barbarum & Oxycroceum apponantur hyeme, Diapalma tempore æstatis, Emplastrum Renodæi mediis temporibus.*

IV. Fracturas quandoque nonnulla sequuntur *Symptomata*, utpote pruritus, excoriatio, callus major vel minor, dolor, gracilitas membri, & distorsio, quæ omnia Medici operam requirunt.

Pruritus cessabit, si aquâ tepidâ pars religata foveatur, donec rubescat, & paulò amplius, ut attracta materia iterum digeratur. Quando locus affectus tepidæ affusionem commodè non admittit, aquæ vaporis satis utiliter apponitur. Scalptura ob pruritum ægris prohibenda, eò quod pessima, & præter excoriationem, humores attrahat, & dolores graves excitet.

Excoriatio, quæ oritur non rarò, quando fasciarum resolutio diutius quàm par est protrahitur, deinde, quando patientes ex impatientia scalpunt; sanatur affusione tepidæ, ut in pruritus cura dictum, & adhibitione unguenti de cerussa, quod refrigerat & exsiccat.

Dolor mitigatur fomento hydrælei, vel decoctionis capitis castrati cum floribus chamomillæ.

Callus justo major generatur, quando æger plenior, quàm decet, victu utitur, vel Medicus negligentior est in curatione, si manu ejus qualitatem non explorat, &
fascias

fascias nimis laxè circumvolvitur. Præcavetur, si victui detrahitur, qualitas calli aliquoties exploratur, & fasciæ paulo arctius constringuntur. Minuitur primò medicamentis emollientibus, postea emollientibus & discutientibus simul (in curatione luxationis cum callo proposito) donec ad mediocritatem veniat. *Callus minor* habet causas contrarias, unde præservatur etiam contrariis. Augetur crassiore victus ratione, alimenti ad partem affectam attractione, per affusionem aquæ calidæ (eâ moderatione, ut, dum pars adhuc attollitur, priusquam concidat, desistamus) & fasciarum laxiore ligaturâ.

Extenuatio partis fit, vel propter fasciarum nimiam stricturam, vel inopiam alimenti viscosi. Si strictura extenuationem efficiat, fasciæ magis remissè ligentur: si alimenti inopia gracilitatis causa est, alimentum attrahatur fotu aquæ calidæ, donec rubeat pars, cui deinde Emplastrum aliquod picatum, linteo lato inductum, apponatur, multotiesque velociter detrahatur, cavendo postmodum strictam fasciarum circumductionem, quæ alimentum attractum iterùm repelleret.

Distorsionis membri, vel malæ conformationis ossium est causa, vel Medici incuria, dum aut extensionem, aut coaptationem aut deligationem minorem, quàm par est, facit; vel ægrotantis vitium, quando membrum fractum ante calli confirmationem movet, aut ipso innititur; vel fracturæ culpâ, quando præsertim femur rumpitur. *Nam ossa femoris, neque, si diducta per vim extensionis deligaris, sic diducta vinculo contineri poterunt, sed quamprimum extensio remiserit, inter se concurrent. Hic enim carnes crassæ ac validæ deligationem superant, non ab ea superantur, Hippocr. de fract.* Quod confirmare videtur *Celsus*, dum lib. 8. c. 10. de crurum femorumque curatione scribit: Neque enim ignorare oportet, si femur fractum est, fieri brevius, quia nunquam in antiquum statum revertitur; & *Avicenna* lib. 4. Fen. 5. tradit, raram admodum esse femoris fracti integram curationem. Quorum verbis nos admonent, ut integram curationem femoris nunquam promittamus, sed omnem potius diligentiam adhibitori claudicationem dubiam prædicemus, ne ex fracturæ natura, aut, quod sæpissimè contingit, ex ægrotantium impatientia, superveniens, nostro adscribi errori,

& præmii loco famam minuere possit. Fit etiam mala conformatio fracturæ culpâ, quando frustulum ossis inter ambo ossa fracta continetur, quod eorum mutuam contactum impediat. Ossa Medici & ægrotantis vitio distorta nunquam rumpantur (nisi aliter fieri nequeat, ob magnam membri in operationibus suis læsionem) si patiens senex, & debilis; callus vetustus & induratus, & os magnum, quale est femoris & humeri. At si læsio magna, patiens juvenis & robustus, callus recens, qui sex menses non excesserit, emolliatur callus per quindecim dies, perfusionibus, balneis & emplastris: deinde membrum ab utraque parte, vel manibus, vel habenis, vel machinis, prout necesse fuerit, in diversa extendatur, usque dum callus frangatur, & ossis fracti partes manuum palmis coaptari possint: postea fractura curetur, ut supra dictum. Si ossis frustulum membrum totum distorqueat, scalpello *Tab. II. Fig. II.* sectio fiat usque ad os fractum, & volsellâ ossis portio, glutinationem impediens, extrahatur, dein fractura per extensionem coaptetur, deligetur & depouatur, eodem modo quo fractura recens. In dicta femoris distorsione os minimè rumpendum, magis enim conducibile est vivere cum claudicatione, quam periculosam operationem, non sine torminibus & recidivæ metu, sustinere. Femoris autem distorsio præcavetur, si membrum in, ante, & post deligationem instrumento glossocomo *Tab. XXV. Fig. IV.* quod huic usui secundo destinatum est, conservetur extentum, usque ad perfectam fracturæ confirmationem.

Curatio Fracturæ asseralis.

IN fractura asserali, seu per longitudinem ossis facta, fasciæ arctius stringendæ sunt, quàm in reliquis, ut ossa fracta, quæ per latitudinem à se invicem recesserunt, ad mutuam contactum & actum ducantur, & recidere nequeant, *Galen. l. 6. m. m. c. 5.* Cæterum ea omnia agenda, quæ in curatione fracturæ transversæ & obliquæ dicta sunt.

Atque ista quidem de Fracturarum curatione simplicium, in quibus neque ossa eminent, neque alioqui vulnus accessit, sufficiant: nunc paucissima tradam, quomodo

fractura cum vulnere curanda sit. Fracturarum cum vulnere variæ sunt species, vel enim os à perioftio & carne denudatum est, vel iis adhuc tectum: in utraque iterum vel ossis portionem aut parvam aut magnam expectamus abscessuram, vel nullam.

Fractura cum vulnere simplici.

IN quâ nec os à suis integumentis denudatum est, neque aliqua ossis portio abscessum minatur, curatur, ut fractura sine vulnere, nimirum: 1) congruâ extensione, 2) debitâ coaptatione (*quam sequitur labiorum vulneris ad mutuuum contactum adductio, adductorumque conservatio, per linteola emplastica cruciatim imposita & fasciam*) 3) deligatione, & denique 4) depositione.

Hic tamen circa curationem notandum: *Primò*, ut extensio fiat à Chirurgo statim vocato, primâ aut ad summum secundâ die, priusquam scilicet parti gravis superveniat inflammatio. Si Chirurgus opportunè non fuerit accersitus, sed tertiâ, quartâ aut quintâ die, in quibus inflammatio vel imminet, vel cœpit, tunc tentanda non est extensio, donec septem vel paulò plures dies præterierint: totis interea viribus contra inflammationem pugnet Medicus, tam removendo causam antecedentem, per diætam, chirurgiam, & pharmaciam, quàm respiciendo ad partem affectam anodynis, repellentibus, & congruâ, quantum licet, membri depositione, & vulnus suppurantibus contegendo. Præterito inflammationis periculo, vel per extensionem solam, vel etiam vectis operam, fractura coaptanda, deinde tribus fasciis, & sufficiente plagularum numero, deliganda, mollioriterque deponenda.

Secundò, ut extensio non sit adeo valida, ut in fractura simplici, propterea, quia substantia carnosa, musculosa, & nervosa, jam lacerata, contusa & attrita est: alioqui insignes dolores & convulsiones excitarentur, cum maximo vitæ discrimine.

Tertiò, ut fascia prima paulò latior sit, quàm vulnus ipsum, præcipuè circa principium, quo incipienda est circumvolutio, ut ora vulneris utrinque comprehendat: *Si enim fascia angustior esset, tunc vulnus cinctum teneret, & dolorem inferret.*

Quartò

Quartò, Fasciæ etiam minus stringantur, quàm in fractura sine vulnere, ne compresso vulnere, dolor & inflammatio oriatur: ob eandem causam sint magis etiam molles, quàm in fractura simplici. Pars, tertiâ post extensionem & directionem die, solvatur iterumque deligetur; ita tamen, ut deligatio aliquantum magis comprimatur (*ad membrum gracilius reddendum*) quamdiu metus durat inflammationis, nisi dolor aliter suadeat. In secunda verò solutione, non arctior fiat deligatio, sed potius laxior, ut detur exitus sanguini, futuri materiæ calli.

Quintò, Ferulæ non apponantur ad vulnus, sed si apponendæ, adhibeantur ad vulneris latera & partem oppositam, donec sit sanatum vulnus. Rarò autem contingit, vulnus in tali fractura simplex, secundo vel tertio apparatu, cicatrice non obduci, vel saltem carne non repleri. Sanato vulnere, si os nondum est confirmatum, eadem agantur, quæ in fractura simplici.

Si autem interea (neque enim ossis separatio, nisi fracturâ conformatione frustratâ, aut osse diutius detecto semper ab initio potest persentiri) die scilicet 18. vel 20. vel alio vulnus incrudescat, & fractura ossis abscessum minetur, (*quem indicat sanies multa, quæ vulneris magnitudini non respondeat, labia vulneris inversa, & caro hebes in vulnere generata*) considerandum an ossis frustulum sit magnum, aut parvum? si magnum, signa proposita erunt intensiora, si parvum, remissiora; 2) an abscessum à reliquo osse jam sit separatum, vel adhuc cum eo contineatur? Illud cognoscitur, quando æger vel ad eam rem intentus, tacitam quandam motionem, vel minimè attentus, dolorem pungitivum percipit; Hoc quando patiens, neque latentem, neque manifestum sentit motum.

Fractura cum vulnere, ubi os denudatum non est, ossis tamen frustulum parvum recessurum expectatur.

Modus curandi, in fractura simplici adhibitus, nequaquam formidandus, sed, omissis ferulis, continuandus, laxiori saltem deligatione, & crebriore (de

tertio scilicet in tertium) resolutione, opusque naturæ medicamentis quàm citissimè juvandum, donec officulum omninò separatim vossellâ arripi, ac citra violentiam extrahi possit. Officulo extracto, ferulæ adhibeantur ad latera vulneris, donec consolidetur. Si vulnere ad cicatricem ducto, fractura nondum fuerit confirmata, ferulæ undique erunt apponendæ, sicut in fractura simplici dictum.

Fractura cum vulnere, in qua os denudatum non est, magna tamen ossis portio, vel plures (ut in vulneribus sclopetorum) recessuræ, vel statim, vel postea cognoscuntur.

S*l statim*, aliam & à superiore longè diversam, præ citissima ossis separatione ligaturam exposcit, ut membrum quotidie deligari & solvi queat, absque eo quod fractura moveatur. Probatissimus autem deligandi modus est *Hippocraticus*, quo pus non intercluditur, fractura stabilitur, inflammatio arceatur, dolor non excitatur, & citissima ossis recessio procuratur. Ad hæc omnia præstanda, ex panno lineo parentur plagulæ duplicatæ, non angustiores, quàm ut labia vulneris sufficienter apprehendant, quoad longitudinem paulò longiores, quàm ut semel membrum circumeant, totque numero sint, quot ad faciendam fasciam ascialem *Tab. XLVI. Fig. X.* opus erit. Hæ œnœleo, ex vino nimirum austero & oleo rosarum composito, ut dolorem sedent, & inflammationem prohibeant, imbutæ, apponuntur latiori linteo, eo ordine, ut media plagula sibi proximas, & hæ remotiorum medietatem contegant. His præparatis, fracturâ coaptatâ, vulnerique appposito suppuratorio, tetrapharmaco scilicet *Galeni*, linteum illud, una cum dispositis plagulis, membro deligando subjiciatur, ita ut media plagula sub fracturam veniat *Tab. XLVII. Fig. VIII. (nr. 1.)*. Deinde minister alterum mediæ plagulæ caput tentum detineat, alterum Medicus, quæ adducuntur, ut longè ab extremitatibus sese circulari modo interfecent, & arctè, quantum in fracturis cum vulnere & particula ossis abscessura, licitum potius, quàm neces-

cesse est, partem læsam firment. Mediâ in circulum adductâ, adducatur etiam superiorum prima (*nr. 2.*) *Tab. XLVII. Fig. VIII.* deinde secunda, postmodum tertia, & sic deinceps (*nr. 3. 4. 5.*), donec ad partem illam perventum sit, ad quàm fascia prima *Tab. XLVIII. Fig. I.* si vulnus non adesset, ascendere deberet. His superioribus appositis, similiter adducatur inferiorum prima (*nr. 6.*) *Tab. XLVII. Fig. VIII.* dein secunda, tertia & quarta, & sic deinceps (*nr. 7. 8. 9.*), descendendo etiam usque ad partem sanam *Tab. XLVIII. Fig. II.* Hæc medicamenta, cum sua ligatura, (*quotidie fascias cum œnœleo solum irrigando*) applicentur, quousque tempus inflammationis præterierit, dein omni industriâ eo intendendum est, ut os recedens, quàm citissimè fieri potest, foràs extrudatur, naturam adjuvando injectione decocti divini, & appositione cerati sacri *Galenii*, supra vulnus, (ut ejus tantum oras comprehendat) & diachalciteos circa partem affectam. *Nota*, inducatur ceratum diapalmæ spleniis septem (pluribus vel paucioribus) simplicibus, & in circulum eorum capita adducantur, à medio incipiendo, ac postmodum ascendendo & descendendo, ut cum plagulis duplicatis fieri solet. Spleniis ex cerato adhibitis, plagulæ ex linteo duplicato confectæ & vino saltem austero imbutæ, ut melius inter se cohæreant, apponantur.

Osse in conspectum detruso, eoque volsellâ, si citra violentiam fieri possit, extracto, vulnus cerato divino consolidandum. Vulnere autem ad cicatricem ducto, membrum in quiete conservandum, donec fractura confirmetur, appositis undique ferulis. Observandum præterea, si fascias, ob earum duritiem vel immunditiem, removeri necesse est, ut membrum elevetur quidem, sed statim iterum deponatur supra latius linteum, cui ordinatim linteola ista duplicata jam fuerint apposita *Tab. XLVII. Fig. VIII.*

Si non statim, sed demum postea, os abscessurum appareat, deligatio (quæ tribus peragitur fasciis & spleniis) mutetur in ascialem, modò descriptam, donec os abscesserit. Osse satis magno (*qualia sunt illa Tab. XLVI. Fig. V. & Tab. XLVII. Fig. IX. depicta*) recesso, spleniorum circularis apparatus *Tab. XLVII. Figur. VIII. in crure*, in cruciformem *Tab. XLVI. Figur. I.* mutan-

duſ, deligatioque ab infima plagula incipienda, & ſupremâ finienda *Tab. XLVII. Fig. X.* ut humiditates in cavitate offis ſeparati collectæ (quæ plagulis deſcendentibus deorſum truſæ ſinum magnum efficerent) è vulnere exprimantur: Vulnere ad cicatricem ducto, pro confirmatione fracturæ ferulæ apponi poſſunt.

*Fractura cum vulnere, in qua os à periostio de-
denudatum eſt, extra vulnus tamen non e-
minet.*

CUratur primò moderatâ membri extensione, ſecundò convenienti coaptatione, tertio labiorum vulneris ad mutuum contactum adductione, quartò aptâ deligatione, & quintò congruâ deſiſitione. In deligatione conſiderandum, an aliqua offis portio ſit reſeſſura, vel nulla? Nulla abſcedet, ſi os nudatum ſtatim cutis operculo fuerit reſectum: Aliqua recedit, ſi os diutius aëre fuerit expoſitum. Si nullum aut parvum os eſt abſceſſurum, deligatio tribus faſciis & ſpleniis, eſt peragenda, velut in fractura cum vulnere ſimplici, & in qua offis brevi exſpectatur ſeparatio: ſi magnum eſt abſceſſurum, deligatione aſciali pars affecta vincienda eſt, ut modò dictum in fractura cum oſſe magno abſceſſum minitante.

*Fractura cum vulnere, in qua os extra vul-
nus eminet.*

ANtequam reponantur, conſiderandum eſt, an os emi-
nens in propriam cavitationem, beneficio debitæ extensionis, citra violentiam, & convulſionis periculum, reſtitui poſſit, nec ne? Si enim poteſt citra periculum reſtitui, reſtituatur, ſi minus, non reſtituatur. Periculofam reſtitutionem indicant, prominentia magna, inflammatio, & pars, ob muſculorum contractionem, dura: Facilem, os emi-
nens parvum, abſentia tumoris inflammatorii, & partis mollities. Quod ſi ergo reſtitui nequit, è duobus malis minus eligendum, os (cum præ-
dictione futuræ membri brevitatis, ne ea Chirurgi adſcriba-
tur

sur errori) eminens & nudum, forfice *Tab. XXIII. Fig. I.* præcidendum, & postea fractura, per modicam factam extensionem, coaptanda. Melius enim est membrum paulò brevius reddere, quàm ossa non coaptata relinquere, vel violenter extendere, quorum utrumque ægrotanti convulsionem, & mortem afferret. Si os imminutum modicâ manûs extensione adhuc reponi nequat, illa adjuvanda est extensio, juxta *Hippocratem*, vecte seu quodam scalpro incisorio, inter ossa fracta immisso, *Tab. XLVI. Fig. IX.* Fracturâ coaptatâ, membrum deligetur, ut in fracturâ cum vulnere simplici dictum, sed fasciis & emplâstris foramen supra vulnus incidatur, ad medicamenta vulnere magno quotidie applicanda. Ratio perforationis fasciarum hæc est: quia vulnus magnum & ideò per secundam intentionem curandum, copiosam generat saniem, indeque crebram inspectionem requirit; os autem comminutum ob metum novæ musculorum contractionis, frequentiore membri elevationem, fasciarumque resolutionem prohibet, unde media via, ut vulnere & fracturæ satisfiat, incedendum.

Hoc deligandi modo per plures curavi; inter præcipuos superstes vivit Juvenis quidam, qui circa vigesimum ætatis annum, tempore nocturno ab alto cecidit, pedisque sinistri fistulam & tibiã in medio crure cum eminentia ossis fibulæ magna fregit, quam nisi forfice *Tab. XXIII. Fig. I.* abscidissem, fracta ossa minimè componere potuissem. Hic patiens spatio 4. mensium, beneficio scipionis ambulare cœpit, reliquo tempore ita incedens, quasi crus nunquam fregisset, aut nullam ossis portionem amisisset, quod probè observandum, quia rarò contingit, ut æger, ex duplici fractura cum vulnere & perditione ossis restitutus, non claudicet. Hæc ligandi ratio, quamvis magnam requirat diligentiam Chirurgi, non rarò tamen ingratos se exhibent curati: quare non semper vitio verti debet Medicis circumforaneis, qui quandoque curationem, juxta *Hippocr.* dictamen, à mercede exordiuntur, illamque exigunt, dum dolor est, cum,

*postquam pœna recessit,
Audeat & sanus dicere, Multa dedi.*

Cum os eminens parvum, aliquando citra violentiam & periculum convulsionis reponi possit, primò membrum

extendatur moderatè, deinde fractura componatur: quod si ossa solâ extensione difficulter coaptari queant, ob timorem magni doloris & periculosæ convulsions, validior ne fiat extensio, sed inter ossis divisi partes extentas latius & tenuius vectis extremum imponatur, ut depressiori ossis parti subjectum, & eminentiori innixum extensionem juvet, donec ossa è directo collocata videantur: deinde paulatim extensio relaxetur, & vectis extrahatur.

Si, fortè fortunâ, os, quo innititur vectis idoneus, in superiore parte multa comminuta, vel aliquod acutum, habeat, ut vecti non detur commodus locus, illa scalpro rasorio *Tab. VI. Figur. III.* auferenda, hoc autem forcice *Tab. XXIII. Figur. I.* præcidendum, ut vecti tuta sedes comparetur. Osse reposito, considerandum est, an aliquid de osse recessurum sit, nec ne, si statim facta erit repositio, nihil recedet; si verò non statim, aliquid recedere potest. Si nihil est recessurum, pars affecta (vulneri appposito prius suppuratorio) deligetur, ut in fractura cum vulnere simplici dictum: Si verò aliquid recessurum expectatur, deligatio instituenda erit, juxta modum in fractura cum magni ossis separatione adhibitum.

T A B U L A LIV. & Ultima.

(Olim Tab. XLIII. seu Ultima.)

De Funda Galeni, cancro labiorum, arteriæ incisæ compressione, pedis contracti distensione, cubiti rigidi inflexione, sinus in femore magni apertione, locis & fasciis fonticulorum, glandium è vulneribus sclopetorum extractione, varicum sectione, labiorum vulneris per fibulas adductione, tibiæ cariosæ abrasione, & deligatura pectoris, quam Galenus Cataphractam vocat.

A Est *Funda Galeni l. de fasc. c. 62.* Fasciâ scilicet in quatuor partes scissa, ad labrum inferius deligandum accommodata, cujus descriptionem in gratiam studiosorum Chirurgiæ, imprimis verò Barbitonlorum, quibus rarò iste liber de fasciis est ad manus, transcribere volui, ut hanc fasciam, ejusque applicandi modum, ad curandos labiorum affectus, præcipuè verò cancerum exulceratum, utilissimum pariter ac Chirurgiam exercentibus scitu summè necessarium, addiscerent. *Medium, quod integrum est, injicito super labium inferius, superiores verò partes ad mentum adducito, atque inde ad occipitium, ibique in speciem literæ X. altera super alteram excedente, ad summum caput & inter ipsum & frontem attrahito, ministroque tradito, reliquas verò binas partes sub infimis auriculis ad occipitium porrigito, atque ad formam literæ X. ad frontem attrahito, & has, & quæ à ministro continebantur, inter se devincito. Vid. Tab. XXXIV. Fig. II.*

Æ. Indicat *Labium exulceratum, fasciâ fundâ ad mentem Galeni deligatum.* *Patiens erat Gallus Sigman, Rusticus Langenaviensis, ex Territorio Ulmensi, cancro labiorum exulcerato affectus, qui postquam à multis Chirurgiæ peritis dolens percepisset, se ab isto malo liberari non posse, nisi sectione radicibus extirpetur; patiens*

ob difficultatem domesticam, qua premebatur, ab Inclyto Reip. Patr. Senatu suppliciter impetravit, ut in Xenodochium reciperetur, & cancer ferro ac manu Chirurghi exercitati *Georgii Giedlin* abscinderetur. Abscissione per forcipem factâ, & ulcere ad cicatricem ferè ducto, malum repullulavit. Senatus Inclytus hujus recidivæ certior factus patientem meæ curæ tradidit. Hic ob dolores capitis & artuum nocturnos, mihi valde suspectus, in Nosocomium Gallico morbo affectis destinatum translatus, decoctum ligni Guajaci sumpsit, unde dolores capitis & partium extremarum cessarunt. Cancer verò, interim topicis tractatus, nihilominus paupereculum vehementissimè cruciavit. Deinde corpus, per sudorifera nimis calefactum, usu feri caprini depurati refrigerandum, & ab atrabilariis humoribus per epicrasin purgandum existimavi, decocto Magistrali sequenti.

R. Aqu. fluviatilis libr. xv.

Hord. integr. P. j.

Bulliant, in vase obturato ad crepaturam hordei, tunc adde

Fol. Borragin,

Cichor.

Beton.

Cardui Ben.

Sonch. ana Mj. & iterum bulliant ad remanentiam libr. xij. abjectis herbis, in colatura infund. per 24. hor.

Rad. Polypod. ℥iij.

Pulv. Colocynth. in petia ligat. ℥ij.

Rad. Hell. nigr. præp. ℥℞.

Ireos nostrat.

Agaric. crud. ana ℥j.

Uvar. passar. ℥vj.

Semin. anis. ℥℞.

Misce omnia & ebulliant ad consumptionem medietatis, & in fine pro unica ebullitione adde

Cinnamom. optim. ℥ij.

Nuc. Mosch. incis. ℥j.

Fol. sen. s. stipit. ℥℞.

Colatura dividatur in x. doses, ut una dosis sint ℥vij. servabatur in phiola quadam, superaffuso oleo ad digiti latitudinem, & dabatur alternis diebus summo manè, à qua
pa-

patiens jacuit in lecto bene coopertus, donec madorem corporis sentiret, atque post horam jusculum sumpsit, & quia, ob colocynthidem decoctum amariusculum fuit, statim post assumptionem deglutivit aliquid de pomo asso, aut ꝑ. passularum. Purgans hoc facile trahit non solum humorem, qui influere potest, sed eum quoque, qui jam influxit. *Et notandum, hujus solius decocti crebro usu, multos ab exulcerati carcinomatis doloribus liberatos, pluresque à nondum exulcerato fuisse curatos. Hæc obiter de decocto.*

Præparato corpore, precibus pauperuli devictus labium forfice abscidi, primò intuitu bono cum successu. At sequenti die observavi tuberculum, quod *forfex*, utpote quæ ad talem chirurgiam valde est incommoda, reliquit.

Hoc tuberculum pulvere illo caustico, quem ab Empyrico acceptum *Aquapend.* describit *lib. 1. pentateuch. cap. de cancro*, consumere frustra tentavi, indeque de certa curatione dubitare, & imminentem recidivam timere cœpi. Patiens autem meo jussu, repetiit usum decocti purgantis, singulis quaternis diebus, & cum ulcus beneficio *Ungu. de Tutia* sequentis:

℞. Ol. ros. complt.

Myrt. ana libr. j.

Sevi Vitul. castr. ꝑvj.

Succ. Solan. bortenſ.

Plantag. ana. ꝑx.

Vini granatorum ꝑiv.

Bulliant ad succ. consumptionem, facta colatura:

℞. Ceruss. pulver. ꝑx.

Lithargyr. præp. ꝑijꝑ.

Plumb. usti & lot.

Antimon. præp. ana. ꝑv.

Tutiæ Alexandr. ꝑꝑ.

Campbor. ꝑꝑ.

Misce omnia in mortario plumbeo, & F. Ungu.

fere ad cicatricem duceretur, (remanebat enim solùm illud tuberculum), bonâ victus regulâ, internis externisque remediis instructus, spe citissimæ restitutionis lætissimus domum redire festinavit. At, quod supra timui, elapso semestri etiam evenit, recidiva scilicet altera, malum prioribus multò pejus. Has recidivas autem forfici, quâ operatio peracta, unice adscribendas existimo.

Hæc

Hæc enim ad tentatam chirurgiam ineptissima fuit: Si igitur cancer totum labium occupat, Chirurgi, meo & Riedlini erroribus docti, eum forfice abscindere caveant, ferè enim impossibile, quin ea aliquod vestigium relinquat, ex quo malum recrudescere queat. Memini quod aliquando in publicis lectionibus ab Excellentissimo Adriano Spigelio, hanc cautionem audiverim, quam tamen pro nihilo habui, usque dum in rustico hoc & alio expertus, eam non observatâ, patientes de vita, & de fama Chirurgum periclitari. Æger secundam recidivam passus, etiam tertiam chirurgiam à me petiit, quam moneta ex argento confecta, acuta, & aqua forti tincta, juxta *Aquapend.* placitum, administrassem absque dubio majori cum fructu, nisi vasa circumcirca maximè tumida, laborem frustraneum fore indicassent.

B. est *Usus & applicatio* illius *Instrumenti*, quod *supra Tab. XXI. Figur. IV. descripsi, & depingi curavi.* Hoc in vulneribus, vel potius puncturis arteriarum carpi, quæ in duello facile contingunt, pro sistendo sanguine utilissimum expertus sum, ut infra ex singulari observatione patebit. Alii sumunt monetam argenteam, quam vulnere superligant: quia tamen ligatura ista satis stricta esse debet (*laxior enim sanguinis fluxum neququam cohibet*) ob imminentem manus extremæ gangrænam, & subsequentem sphacelum (*comprimuntur enim vasa, ut alimentum & spiritus vitales & animales influere nequeant*) valde periculosa videtur; unde hominum saluti melius prospectum judico, si omnes Chirurgi simile instrumentum in promptu habeant, ut tempore necessitatis eo uti valeant. *Patavi*, ubi exercitium Anatomicum & Chirurgicum à plurimis seculis maxime floruit, meo tempore reperiebatur exercitatissimus Arteriotomus, qui ad curandos capitis atrocissimos dolores, suafu Medicorum, arteriam carpi non rarò incidit, factaque sanguinis evacuatione ordinata, vulnus prædicto instrumento ita compressit, ut ne gutta quidem sanguinis citra Chirurgi voluntatem profundetur, neque ullum ex compressione aliàs metuendum symptoma superveniret. Sæpius *Ulmæ* accidit, ut ab imperitis Balneatoribus, & Chirurgi titulo certè indignis, pro vena basilica arteria comes aperiretur, unde plerumque vel nimia sanguinis profusio, vel aneurisma magnum, quod malè curatum mortem intulit. Si itaque in fu-

turum præter spem talis error committatur, pro correctione hujus (præter remedium, quod Clariss. Colleg. D. D. Gregor. Horstius *Observationum Chirurgicarum primâ*, lectu certe dignissimâ proponit) simile instrumentum, quod arteriam comprimendo sanguinis fluxum sistit, aut arteriæ cubiti læsæ adaptetur, meo judicio non erit alienum. In *Helvetia*, arterias temporum, casu vel arte ruptas & incisas, parte corticis mediæ nucis juglandis convexâ feliciter comprimunt.

C. Indicat *applicationem ferri* (quod *supra Tab. XXI. Figur. I.* adumbrari curavi ex *Guilhelm. Fabrit. Hildan. libello de combustionibus*) inservientis ad genu contracti extensionem. *Jacobus Murdel Jacobi Lanionis filius 5. annorum*, in terram silicibus stratum patrem currendo insequens & cespitans cecidit, sine doloris querela usque in quartam diem ambulavit, quo claudicare, & de genu contuso conqueri cœpit. Mater, de puero satis sollicita, vocat *Barbitonforem, Johann. Andream*, qui statim cataplasma contra cruorem *Felicis Murzen* alterâ die (pro discussione ut reor) linteum triplex ex vino calido expressum applicuit. Puer ita tractatus corripitur febre acutissima, quæ remediis convenientibus à Medico ritè adhibitis, die quodam critico per abscessum pedis affecti, inflammationem scilicet erysipelatosam solvebatur, quæ totum crus & femur ad inguina usque occupavit calore, rubore, & dolore, puerum vehementer affligens. Curatâ inflammatione supererat in genu ante febrem contuso tumor ingens, quem, cum omnia resolyentia explosisset, ad suppurationem ducere tentarunt, & genu tam in parte domestica quàm externa medicamine caustico aperuerunt, materiâ nullâ, vel certe paucissimâ effluente. Re ita se habente, Medicus ordinarius discessit, & totum curandi negotium *Andreæ Barbitonfori* reliquit, hic pro arte & Marte puerum tractavit, ulceraque caustico inusta consolidavit, & tumorem planè induravit. Mater magis quàm unquam sollicita, & observans, bonum virum huic malo esse insufficientem, & propterea etiam anxium, me consilii causâ vocavit. Hæc ex relatione. Accedens inveni tumorem in genu haud absimilem iis, quos vulgò *Glidschwam* appellant, puerumque contractum, crus enim extendere non potuit. Facto prognostico, affectum hunc esse ancipitis & quidem diuturnæ curationis, rem
ita

ita aggressus; pro emollitione & discussione tumoris, quotidie per quadrantem horæ cum spongia adhibui fomentationem ex sequentibus:

℞. Herbar. Malv.

Verbasci.

Beton. ana. M. jβ

Flor. malv. Mj.

Semin. lini. ℥j.

Rad. Altb. ℥ij.

Incis. & contus. D. ad chartam.

Post fomentationem apposui ceratum diasinapi, quod Hieron. Fabrit. ab Aquapend. cap. de meliceride descripsit, & D. Spigelius ita correxit.

℞. Salis gemm.

Lithargyr. aur.

Ceruss. ana. ℥iv.

Ceræ & Terebintb. ana. ℥ij.

Galbani.

Opopan. ana. ℥β.

Sinapi pulv ℥ij.

Ol. veter. ℥ix.

Acet. acerr. q. s. F. l. a. Ceratum molle.

Sub poplite & ad latera inunxi genu sequ.

℞. Unguent. Evæ ℥ijβ.

Nervin. ℥vj.

Cerati citrini. ℥j.

Ol. lumbr. terr. ℥vj.

Vulpini. ℥ij. M. pro Unguento.

℞. Ol. olivar. libr. j.

Medul. crur. bovis.

Ceræ flavæ.

Resin Pin. ana. ℥ij.

Butyr. rec. ℥iij.

M. F. Ungu. Evæ, seu Anodynum, quod Foscarinus ex Turcia secum attulit.

℞. Succ. Nicotian. ℥vj.

Ceræ citrin. recentiss. ℥iv.

Resin. ℥iij.

Terebintb. ℥ij.

Ol. Myrtin q. s. F. Cerat. molle.

ejus descriptionem habeo ex l. 1. Pentateuch. Cbirurg. Hier. Fabr. ab Aquapend. cap. de herpet. miliari.

Uſu fomentationis & cerati continuato, genu detu-
muit: ex inunctione verò poplitis pro extensione nullum
juvamen patiens percepit; quare instrumentum hoc ap-
plicui, quo paulatim crus extendi poſſit, ferreum: quod
patiens (prius applicato genu corroborationis ergo, ce-
rato barbaro, cum Magiſtrali diaſinap. mixto, & facta
inunctione poplitis, cum ſuperpoſito ſparadrappo ſequi.

R. Cerati citrini modò deſcr. ℥ijſſ.

Ceræ flauæ noviff. ℥ij.

Reſin. Terebinthin.

Pin. ana. ℥j.

Miſce ad ignem & intingatur tela.)

continuè, noctes dieſque portavit, ſingulis diebus co-
chleam instrumenti parum attrahendo, donec crus in re-
ctum duceretur, ut ſpatio unius anni patiens ſine bacu-
lo ambularet. Cauſa contractionis erat mala pedis ſituatio,
quam cavere debuiffent capſulâ lignea, quam videre licet Tab.
XXV. Fig. VI.

Anno 1636. die 10. Octobris vocatus fui ad puerum Mar-
tinum Gravium, Leipheimenſem, qui mihi oſtendit crus ex
ganglio in genu verſus poſteriora contractum, quod præ-
miſſis univerſalibus, eodem instrumento iſdemque topi-
cis, octo menſium ſpatio, in directum extendi.

D. Instrumenti Tab. XXI. Fig. V. deſcripti uſum oſten-
dit: Nam ſicut ad extensionem brachii nil melius, quàm
lapidis ponderoſi in manu geſtatio, ita ad flectendum
illud paulatim nihil conducibilius ſum expertus, quàm
hoc instrumentum: patiens erat puer militis, qui luxa-
tionem cubiti paſſus, ob malam ſituationem, eum fle-
ctere non potuit: hunc, ut pueros præcedentes, inunxi
quotidie, ſparadrappum applicui, & instrumentum ge-
ſtare juſſi: hic duorum menſium ſpatio convaluit, & pro
neceſſitate cubitum, ſine doloris ſenſu & impedimento,
flexit. Obſervent igitur juniores Chirurghi, ut membra fra-
cta aut luxata commodè collocent: non rarò enim præter
membri contracturam, ſequitur inflammatio malam figu-
ram. Vid. Tab. LIII. Fig. II. III.

E. Anno 1626. die 19. Novembris me vocat frater meus
Martinus, ad focerum Joann. Wolbenter/ Nautam Ul-
menſem, & in Danubio navigando verſatiffimum. Is i-
pſe, quem Clariff. Collega, D. D. Greg. Horſtius in ſuar.
obſerv. Chirurgic. 9. curavit, oſtendit mihi ſinum in fe-
more

more sinistro (qui ex contusione ad suppurationem ducta, & negligenter tractata, originem duxit) petiitque medelam. Igo sinus magnitudinem specillo explorans superficialem tantum, at satis longum & latum inveni. Cum autem hujusmodi sinus declives, ut notum, raro agglutinentur, sequenti die forcipe deceptoriam, supra *Tab. XX. Fig. IX.* (nondum eo tempore Syringotomis *Tab. XVI. Fig. I. & seq.* descriptis instructus) incio patiente eum incidere tentavi, postea carne replendum: sed cum nimis tardè per forcipem istam fieret operatio, nauta instrumentum animadvertens, femur movit, manibusque mihi dextram repulit. Unde seposita curatione, per ferrum parumper (ut ex *Figura patet*) dilatatum, albumine ovi conquassato & stuppâ pexâ, obligavi: subsistente sanguine, tertio & quarto die per siphonem infundebam hydromel, pro eluenda cavitate: quinto, sexto & septimo vinum nigrum austerum, in quo coquebantur *Balaustia, cortices granator, &c.* injeci, & spongiam novam eodem liquore madefactam & expressam fasciâ longâ, & trium digitorum transversorum latâ, (lterior enim non ita stringit) superligavi, ligaturam ab inferioribus incipiens, & supra sinum in parte sana finiens; his medicamentis, in quibus magna glutinandi virtus posita, & deligandi modo, intra septimanam, fratris socer felicissimè curatus fuit. Ab eo tempore *nunquam ad Chirurgiam deveni, nisi remedia pharmaceutica frustra fuerint adbibita*: Neque posthac amplius forcipe deceptoriam (quia Chirurgum, non ægrum decipit) ad sinuum dilatationem sum usus.

F. Indicat *locum Fonticulorum in brachio*. Variis in locis conficiuntur fonticuli, hi tamen brachiis inusti reliquis utiliores, & accommodatiores esse videntur: Unde etiam à Medicis præ cæteris eliguntur, pro evacuatione scilicet omnium eorum humorum, qui caput humanum offendere solent; cum inter partes inferiores superioresque exactè medium situm obtineant, humorum in caput ascensum impediunt, eosque influentes à capite, ob convenientem distantiam, commodissimè revellant, atque derivent. Nec solum in capitis, oculorum, aurium, narium, oris, faucium & gulæ vitiis, verum etiam in thoracis, cordis, & pulmonum affectibus, magnum & mirandum præstant auxilium. Quanquam autem hi fonticuli

culi in prædictis morbis multum juvent, & ægris sint accommodatissimi, idque propterea, quod ipsos videre, propriisque manibus gubernare possint. Nihilominus tamen non pauci reperiuntur, qui fonticulos in genere, ut qui diligentiam & laborem requirunt, spernendo sanitatem, planè vituperant: alii ob fœtorem detestantur: reliqui verò ob timorem ignis sibi inuri recusant. His respondeo, quod neque vestimenta sine labore, manè & vesperi, induantur & extrahantur, neque excrementa absque fœtore reddantur. Sicut autem hoc vel illud ad vitam humanam est necessarium; ita hi ad bene vivendum, & integrâ sanitate fruendum, summè utiles. Et quemadmodum nullum pœnitet ullius laboris, quem induendo & exuendo impendit, ita nemo de his conqueritur, imò dum ipsos tractat, magnam voluptatem sentit, sive propter dulcedinem, quam ex pruritu percipit, sive quod de die in diem manifestè cognoscit illius materiæ evacuationem, quæ secundum errores commissos genita, & in corpore retenta grave malum attulisset: aut potius, quod beneficio hujus sanitatem amissam adipiscatur. Unde sæpius uno fonticulo non contentus, sibi facilè duos, interdum etiam plures, prout opus erit, parari curat: adde quod fonticuli, si arte regantur, non fœteant, & facti in debito loco non doleant.

Locus fonticulorum quatuor condiciones requirit: 1) ut patiens ipsum videat; 2) ut ad ligaturam sit idoneus; 3) ut habeat venam; 4) ut sit in musculorum duorum interstitio, ad prohibendum dolorem, quo impeditur facilè motus.

Locus hic in brachio invenitur, si Chirurgus cubitum patientis, vario modo, volvit, flectit, & extendit, usque dum debitam musculi deltoïdis & bicipitis separationem invenit. Multi faciunt fonticulum in ipso deltoïde, quidam in fine hujus, alii in parte posteriore ipsius. Ego tamen, ob dictas condiciones, locum *Lit. F.* notatum eligo, interstitium scilicet musculi deltoïdis & bicipitis, idque potius in parte superiore, quæ minus sensibilis, quam inferiore, ad quam brevi temporis spatio decurrit.

Invento fonticuli loco, modus erit considerandus. Paratur fonticulus scalpello, caustico potenciali, & ferro ignito. Cum verò ferrum ignitum hujus Chirurgiæ inven-

toribus, magis usitatum, caustica potentialia non probo, utpote quæ tardè, & ut plurimum cum dolore magno operantur; nec ita securè adhibentur, quoniam eorum agendi vis nobis non ita exactè est cognita, sed interdum *præter expectationem nostram efficaciora, non raro impotentiora inveniuntur.* Missum quoque facio ferrum secans, sive scalpelli, propter rationes modò recensitas, quibus addo, quod sectio fonticuli sanguinem profundat, quem plures videre nequeunt. Magnâ dexteritate veteres utebantur ferro ignito, quod erat incurvatum, & longum habebat manubrium *Tabul. I. Fig. II.* depictum; sed cum vidissent, quod illud instrumentum non solum carnem à Chirurgo signatam inurat, sed etiam partes vicinas calefaciat, præter hoc excogitarunt aliud instrumentum cannulatum, quod partes vicinas defendat: *Vid. Tab. I. Fig. I.* Per cannulam hanc non ignitam, & cuti fortiter impressam, intrudunt solidum & candens ferrum, ut penetret secundum Medici intentionem nonnunquam magis & minus profunde. *Julius Casser. Placentinus* invenit instrumentum supra *Tab. I.* descriptum, & hîc *Lit. G.* signatum, quod ignem occultat, partes vicinas à læsione defendit, & præ cæteris instrumentis *ad omnes fonticulos extra caput inurendos accommodatissimum & securissimum est.* Hîc me plus quàm sexcentos fonticulos, cum admiratione adstantium, & risu patientis fecisse, testabuntur illi, qui adhuc vivunt, & fonticulos à me paratos gestant.

H. est *Fascia pro fonticulis in brachio* ligandis commodissima, quia facillimè ab ægro adaptatur; utilissima, quoniam conservat fonticulum in suo loco; & pulcherrima, eò quod ex tela alba parata potest lavari; neque hæc, ut reliquæ fasciæ, tam facillè visus aut tactus sensu deprehenditur.

I. *Locus Fonticulorum in femore est* (quatuor digitis transversis supra genu, inter muscolum sartorium & vastum internum, quærendus) ad ligandum aptissimus, & comitem venam saphænam, ubi fonticulus in hysteriis affectionibus efficacissimus, revellendo & derivando. Curavi eo mulieres quorum nomini parco, quæ ob suppressionem mensium, uteri furores, aliaque symptomata sunt passæ: plures etiam quæ ul-
cera

cera in tibiis habuerunt dysepulotica, illic revellendo, hęc intercipiendo & derivando.

K. est *Fonticulus*, quem mihi inter principia musculi *gastrocnemii*, contra dolorem Ischiadicum summo & felicissimo cum successu paravi. Laudat quidem Excellentiss. *Adrian. Spigel. in hum. corp. fabric. l. 5. c. 9.* ob transitum venæ popliteæ inuersionem fonticuli in fura, seu musculi *gastrocnemii* principiorum coitu, quem *Daniel Bucretius in Jul. Casser. Placentin. Tabul. Anatomic.* (quas ego ære emi *Spigeliano ab Hæredib. Casserii*) *lib. 2. Tab. 2. lit. Græc. π. notavit.* At quoniam locus ille ob suam declivitatem ad deligandum valde est incommodus, ego juxta *Andr. Vesal. in corp. hum. fabric. l. 2. Tabul. 10. de musculis*, locum paulò superiorem elegi, eumque non sine ratione: habet enim hujus loci fonticulus omnes boni fonticuli, quas supra recensui, conditiones: 1) Venam popliteam, quam antiqui & recentiores in Ischiade, aliisque morbis pluribus, quos *Aurelius Severinus lib. de angeologia cap. 26.* collegit, magno certè cum successu aperiebant; 2) Interstitium principiorum *gastrocnemii*: neque enim metuendus ille nervus satis insignis, qui sub genu transcurrit, ut lædatur; nam ubi fonticulus conficitur, nervus progrediendo, jam jam profundiora petiit, ut ferro candente offendi nequeat; 3) Deligaturam firmiter consistentem; 4) Patiens ipse ipsum regere, & gubernare potest. Notissimum est, qui semel Ischiadicis doloribus vexatur, non facilè ab iis liberatur, ita ut sibi pollicere possit, se in posterum ab ejusmodi cruciatibus fore immunem. Sanctè tamen testari possum, memetipsum post usum balnei *Tbalfengensis*, vulgò *Gesundbrun* / in agro *Ulmano* siti, beneficio hujus fonticuli, per novennium, à paroxysmo præservasse, & si vixero forsan ulterius, venæ Ischiadicæ sectioni, omnibusque purgantibus, sudoriferis, & topicis medicamentis, quæ per annum integrum, ex clarissimorum Medicorum consiliis, assumpsi & adhibui, valedicens. Quare si in futurum in tali cruciatu Ischiadis diuturno, tam interna, quàm externa remedia sine successu usurpata fuerint, meo consilio & bonâ spe salutis ad hanc Chirurgiam, tanquam ad sacram anchoram con-

fugiant, inuentionem scilicet fonticuli in loco signato; non dubito enim, quin patiens sanitatem, Chirurgus vero maximam laudem deportaturus sit.

L. est *Fascia*, pro fonticulis in femore & sura deligandis, omnium optima.

Quomodo fonticuli jam parati conservari, recteque gubernari debeant, ex scheda *Aquapendentis*, qui ejus mentionem facit in opere suo *Operationum Chirurgicarum*, & titulo de *Fonticulis*, discere potuissimus, nisi illa iucuriâ typographi, cui Author schedam tradidit, ut typis in lucem daret, amissa fuisset. Hâc igitur destituti legant elegantissimum tractatum, quem scripsit *Hieron. Capivacius*, de recta cauteriorum administratione, & *Dominicus Galvanus*, Medicus *Atbestinus*, (cui acceptum refero *Sparadrapum meum*,

℞. Cerati de ceruss. seu Albi cocti Aug. ℥xij.
 Pulv. ceruss. ℥iiij.
 Thuris.
 Tragacanthi. ana ℥vj.
 Ireos. Flor.
 Benz. ana ℥v.
 Storac liquid.
 Ol. spic. odorati. ana ℥ij.
 Saponis Veneti. ℥ij.
 Ceræ q. s. vel ℥ij.

(*Veronenses Chirurghi*, in viris usurpando, addunt parum moschi, ad gratiorem odorem). *Misce s. art. & cum tela nova F. Sparadrapum*, quo per annos viginti & duos, plus quam fonticulos mille, summa cum utentium admiratione, ab omni symptomatum incurso præservavi), de fonticulis, lib. 2. cap. 13. 14. 15. 16. & 17. quæ ad mentem *Aquapendentis*, sui Præceptoris, accuratissimè scripta esse certus scio, stylo tamen Italico, qui dignus esset, ut Latinitate donaretur.

Nonnulli miris laudibus deprædicant Ceratum, quo *Dux Hetruriæ* fonticulos suos ab omni symptomatum incurso præservat.

℞. *Succi Hederæ*, ℥iij.

Nicotian. ℥j.

Terebinthin.

Resin. pin.

Ungu. ros. Mes.

Cer. citrin. ana ℥j.

Ol. Nuc. Mosch. ℥ij.

Pulv.

Pulu. Cyper. odor. ℥j.

Ceruss. elect. ℥j. *M. F. Ceratum.*

M. Forceps in vulneribus sclopetorum, pro extrahendis globulis in profundo sitis, affabrè facta, quam supra *Tab. XVI. Fig. IX.* ad vivum delineavi.

N. dictæ Forcipis usum, & applicandi modum ostendit, qui talis est: Extrahatur terebellum, & exterior cannula demittatur versus cochlearia, ita ut instrumentum claudatur, & formam referat instrumenti *Tab. XVI. Fig. XI.* depicti: hoc facto exterior cannula oleo rosato inungatur, & instrumentum dextrâ Chirurghi vulneri clementer immittatur, usque dum cochlearium extremitas denticulata globulum amplectatur: tunc pollice atque indice sinistro, instrumentum Chirurgus teneat, eoque, quantum æger tolerare poterit, globulum premat, ne forcipi cedat: postea digitis manus dextræ, terebellum, per foramen capuli rotundi immittat usque ad globulum, illudque circumvolvatur, & globulo paulatim infigat. Quamprimum verò Chirurgus terebellum globulo sufficienter inhærere cognoverit, cannulam anteriorem sursum parumper & sensim trahat, eamque statim deorsum remittat, ut cochlearia divisa globulum recipiant, & receptum firmissime tenendo terebelli operam adjuvent: quibus ritè peractis, terebellum & ambæ cannulæ, adeoque totum instrumentum cum affixo & recepto globulo, extrahatur eo modo, quem figura designat.

Notandum, à pluribus allegari & commendari instrumenta, quorum imagines inveniuntur supra *Tab. XVII.* depictæ, quibus, si globulus cedit, facile nervus, vena, & arteria læditur: quapropter, qui duo ista instrumenta *Tab. XVI. Figur. IX. & XI.* (quæ, durante bello Germanico, viginti annorum spatio, in pluribus

feliciter usurpavi militibus) in promptu non habent, nec habere volunt, optimè faciunt, qui & reliquis tenaculis rostrum gruinum rectum *Tab. XII. Fig. VI.* vel in angulum obtusum recurvatum *Tab. X. Figur. X.* substituunt, utpote quibus Chirurghi Patavini frequentissime, sine noxâ, globulos à vulneribus trahunt. *Leg. omnibus numeris absolutiss. tract. Franc. Plazzon. de vuln. sclopetor.*

G. Indicat *Sectionem Varicum*, juxta *Aquapend.* sententiam, quæ tamen, ut nostris Germanis est horrenda, ita facile ex ea oriri possunt prava symptomata. Dum *Patavii* literis operam dedi, vidi rusticum in *Nesocomio D. Francisci*, sub Excellentiss. *Spigellii* manu, summa cum utilitate, Chirurgiam delineato modo institutam, sustinere.

Ego, ad imitationem, hunc operandi modum in patria semel tentavi: sed errore patientis, motu scilicet nimio, qui nullus esse debuisset, sequebatur inflammatio ægrum vehementer affligens, & prohibens, ut voto non potuerit respondere exitus: unde patiens cum suis parentibus, ea ut me corripere & torqueret inflammatio, optarunt. Hoc famæ naufragium semel passus, varicibus in extremis affectos, deinceps solis topicis, subtibialibus ex pelle canina confectis, tractavi.

P. ostendit *Vulnus acinace femori* profundè *inflitum*, quatuor *suturis seu fibulis unitum*, & in decliviori loco foramen habens, cui *turunda Q.* immittitur, ut, pro materiæ exitu, apertum conservetur.

R. ostendit modum deradendi *Tibiam cariosam* scalpris *Tabul. VI.* depictis.

Martinus Schmidt / Oellingensis, puer undecim annorum conqueritur de vehementissimo dolore tibiæ dextræ, & duobus foraminibus materiam puris fœtidam fundentibus, quorum unum erat circa malleolum internum, alterum circa externum. Hunc affectum *Barbitonfor* pagi illius ordinarius tractavit pro luxatione pedis. *Anno 1640. Die 16. Decembris* æger receptus est in *Xenodochium Ulmense*, quem jussu *Inclyti Senatus* visitavi, & statim animadverti affectum non esse luxationem, sed corruptionem & erosionem totius tibiæ, quam curare institui. Primis diebus bonam

nam victus rationem præscripsi, & sequentem potiunculam.

℞. Syrup. ros. sol. ℥iſs.
 Elect. lenitiv. ℥vi.
 Decoct. fl. & fr. q. s. M. F. Potio.

à qua quinquies deiecit materiam valde serosam. *Die* 22. *Decembris*, à tibiæ capite usque ad malleolum internum, sine læsione venarum, arteriarum, nervorum & tendinum, scalpello incidi crus, digitorum unguibus perioſtium à tibia separavi, vulnusque stuppâ cannabinâ, medicamento stegnotico (ex albumine ovi, aquâ rosarum agitato, & pulvere adstringente Galeni) & fasciâ duobus capitibus præditâ obligavi. *Die* 23. subsistente sanguine, vulnus religatum inspexi & inveni, quod mea me opinio minimè fefellerit: nam non solum pars anterior tibiæ in superficie, verùm etiam posterior usque ad medullam corrupta fuit: mox etiam aliquot corruptæ tibiæ particulas volsellâ exemi, & vulnus denuò, ob vehementem patientis clamorem, medicamentis & fasciâ obligavi. *Die* 24. os corruptum scalpello derasi, & caput tibiæ inferius integre corruptum, & valde fœtens inveni. Quapropter os tibiæ decocto divino purgavi, ipsique pulverem *Aristolochiæ* & *Iridis Florentinæ* inspersi, & vulnus cerato diapalmæ contentum fasciâ obligavi. *Die* 25. & 26. propter magnam corruptionem os derasi, & multas corruptæ tibiæ partes volsellâ extraxi. *Die* 29. ab inferiori & interno tibiæ capite magnam portionem corruptam forfice *Tab. XXIII. Fig. I.* abscidi. *Die* 30. fœtor ossis ab usu decocti divini nonnihil remisit. *Die* 31. postquam dolor pedis & fœtor remisit, ægrum glutinosâ victus ratione nutriti ad generandum callum, & vulneri ceratum divinum applicui, ad inducendam cicatricem. Ab hinc usque in diem 4. *Jan. Anni 1641.* ex inferiore tibiæ capite, seu malleolo externo effluxit materia purulenta. *Die* 6. circa hoc foramen apparuit caro solida. *Die* 7. vulnus bene habuit, & natura os tibiæ, à capite inferiore usque ad mediam partem erosum,

integrè separavit. Osse separato, vulnus mensis spatio consolidatum fuit.

De Gummate Gallico.

Gummata Gallica si medicamentis ex *Sarsaparilla*, (quæ tophos & omnia luis Venereæ accidentia multò facilius & brevior tempore mitigat & abolet, quàm *Lignum sanctum*), per os exhibitis non cedant, ceratum sequens optimo juvamine ipsis applicatur.

℞ *Mercur. viv. saliv. hominis jejun. extinct.* ℥ss.
Pulv. Tab. Ind ℥ss.
Empl. diachyl. c. gum.
Cerat. oxælei.
Citrin. ana ℥j.
Ol. lign. Guaj. d. ℥j. *M. F. Cerat.*

Quod si sub remedii usu perpetuò doleant, nec dissipentur, certissimum signum est, os gummati subiectum, pati cariem: unde necessum est, ut gümma per longitudinem tibiæ scalpello *Tabul. II. Fig. II.* incidatur, ac os detectum ac corruptum scalpris abradatur. Tales tophi, uti in *Germania* rarissimè occurrunt, ita eorum curatio Chirurgica non, nisi efflagitantibus illam, in atrocissimis doloribus, admittitur. In *Italia* verò frequentissimè & felicissimè, manuali operatione, curantur.

Quamvis igitur multos, nobiles & ignobiles, tophis gallicis cruciatis, sub cura habuerim, manum tamen paucissimis adhibere fuit concessum. Quoniam verò *Patavii*, ubi ferè innumeri de perpetuis tibiæ doloribus conqueruntur, hanc operationem sæpissimè vidi, non rarè etiam ipsam ibidem administravi, modum operandi, *Patavinis* usitatum, nostro opusculo paucissimis inserere volui, ut studiosi Chirurgiæ (in quorum gratiam hæc scribo) ægrotantibus, qui ad incitas quasi redacti, & ab ipsis auxilium manuarium summè expetunt, promptè succurrere scirent. *Primo die*
 gum.

gumma venereum, scalpello citato, secundum tibiæ longitudinem usque ad os incidunt, dein vulnus stuppâ cannabinâ, quæ ovi albumine agitato fuerit imbuta, dilatant, tibiamque convenienti fasciâ involvunt, ad arcendum humorum affluxum. *Secundo*, removent stuppam, & vulneri artificiosè exaltato, partibus vicinis & sanis prius defensivo, ne lædantur, optimè munitis, caustico quodam (mallem *Holsericum*, quod *Ambr. Paræus l. 25. cap. 32.* describit) replent, postea emplastro super latum, & quod totam tibiam non circumit, linteum extenso cooperiunt, pedemque iterum, secundum artis præcepta, fasciâ expressivâ deligant. *Tertio*, omnibus rejectis, escharam separantia applicant, quâ ablatâ, cariem ad vivum usque deraudent, deinde pulveribus exsiccantibus os carne obducunt. Gumma prius incidunt, ut causticum citius in actum ducatur: non tamen semper necessaria est incisio, nisi in iis, qui Chirurgo cariem ossis indicanti fidem haud exhibent, priusquam ipsi aut videant, aut illam tangant.

S. monstrat *deligaturam Cataphractæ*, quæ nomen habet à similitudine *thoracis Romani*, & prodest iis, quibus deligare juxta jugulum convenit latum scapularum os, pectus, dorsum, aut latera. Fascia autem unius capitis ita obvolvitur. Alæ primò circumdatur (*Galen. l. de fasciis c. 79.*) tum obliquè per pectus ducitur, prope illam regionem, ubi jugulum cum ossè pectoris committitur, inde per cervicem, ad latum scapularum os humeri contrarii, atque ad alam subjectam, ab eaque ad cervicem super partem prius injectam, ita ut prope cervicem similitudo X. literæ fiat: Posthac obliqua datur, ad latum scapularum os ex altera parte, atque ad alam, ab ala ad cervicem, ut in vertebra colli X. literæ figuram accipiat; deinceps sub ala, & oblique propè eam regionem, ubi jugulum cum ossè pectoris committitur, sic ut hîc quoque similitudo X. literæ fiat, & juxta cervicem, & super latum scapularum os, & sub ala, ut quater X. literam repræsentet, nimirum semel à priore parte, semel à posteriore, bis propè jugulum. Ad eandem autem rationem, quoties opus est, circuit, deinde

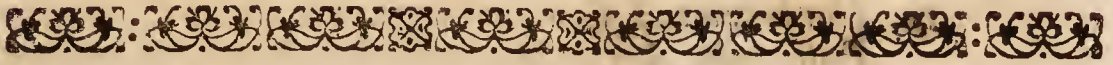
in orbem attrahitur circa pectus & latera sic, ut tota junctura thoracem referat. *Vid. Tab. XXXVIII. Fig. II. de fascia cum duobus capitibus deligata.*

Atque ita, divina permissione, in his 54. Tabulis, instrumentorum meorum Chirurgicorum & delineationem, & legitimum administrandi modum, eâ, quâ potui, dexteritate, infallibili experientiâ duce, omnibus informationem requirentibus ob oculos ponere, describere, & publici juris facere volui.

OBSERVATIONUM CHIRURGICARUM CENTURIA,

Confirmans & dilucidans ea, quæ in superiorum Tabularum descriptione breviter dicta sunt.

OBSERVATIO I.

Vulnus capitis cum depressione & rima cranii magna.

A NNO 1637. die 9. Januarii, hora 7. pomeridiana, Johannes Happelius, Ulmenfis, Metator equitum, temperamentis calidi & humidis, ægens trigefimum fecundum ætatis annum, in duello à tubicine quodam fauciatus fuit, & feptem vulnera accepit, quorum unum in finiftri brachii radio externo prope carpum, reliqua verò fex in capite. Primum feilicet poft finiftram aurem, fecundum circa futuram coronalem, tertium prope fagittalem, quartum & quintum ad frontem cruciforme: & hæc quidem omnia cuti superficialiter, mucrone faltem gladii, inflicta fuerunt. Sextum verò vulnus, in musculo temporali dextri lateris, circa futuræ coronalis principium, fatis periculofum fuit: inverfus namque gladius, ejusque manubrii minor globulus ufque ad majorem penetrans, cranium cum quadam fracturâ depreffit. Hæc omnia urbanus quidam Chirurgus tractavit, uti fimplicia aliàs vulnera tractari folent.

Die 10. Dn. Confulis mandato, ægrotum demum accessi, & omnia reliqua infpecta vulnera parvi feci, excepto

cepto illo quod erat in musculo temporali: nec mea me
 fefellit opinio, quia specillo obtuso & lato *Tab. IIX.*
Fig. VI. cranium depresso deprehendi, unde statim
 vulneri, ut dilataretur, *spongiæ novæ & contortæ particu-*
lam imposui, pulverem *Iridis Florentinæ & Aristolochiæ*
 ossi inspersi, labiis *digestivum* adhibui, desuperque *diapal-*
ma ac *cataplasma* idoneum applicavi.

Vulnera illa circa futuram coronalem & sagittalem
 nonnihil quoque inditis filamentis carptis & digestivo
 oblitis dilatavi, desuper apponens ceratum diapalmæ, &
 fasciam *Tabul. XXVIII. Fig. IX. & X.* Reliqua verò ve-
 luti simplicia tractavi. In victus ratione, cibus fuit pa-
 natella, cremor hordei, & pruna Damascena; potus,
 aqua hordei Magistralis

℞. *Hord. crud.* ℥℞.

Pass. min. ℥ij.

Semin. anis. ℥j℞.

coqu. sensim, per duas horas, in trib. aqu. fontan. mensuris.
Decoct. antequam refrigescat, add. cinnam. crassiuscule incis.
 ℥ij. cum tinctura rosarum edulcorata, & vino granato-
 rum attemperata. Vesperi usus est sequente Clystere,
 ad laxandam alvum, per quinque dies valdè adstrictam.

℞. *Herb. Malv.*

Violar.

Beton.

Parietar. ana. Mj.

Semin. Lini. ℥vj.

Fœnicul.

Citr. ana ℥j℞.

Rad. Alth. ℥℞. *coqu. in s. q. aqu. ad ℥x. Colat. adde*

Mell. ros. sol. ℥j℞.

Elect. Lenit. ℥j.

Ol. violar.

Chamomill. ana. ℥j℞. *M. s. a. F. Clyster le-*
vis admodum, ne commoveat ægrum.

Die 12. hora 10. matutina propter inquietam noctem,
 majoremque tumorem atque dolorem circa vulnus, in-
 dicavi patienti & adstantibus opus esse, ut vulnus in mu-
 sculo temporali per scalpellum *Tab. II. Fig. II.* dilatetur:
 & vulnere dicta ratione obligato, patienti ob oris ama-
 rorem præscripsi & exhibui sequentem syrupum chola-
 gogum.

℞.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.
 Extract. Rhab. el. ℥jß.
 Diacarth. ℥jß.
 Mag. Tartar. ℥j.
 Aqu. ceras. nigr. q. s. Misc. pro syrup. liquido.

ex quo quinquies deiecit materiam biliosam. Die 13. aliquantum melius habuit, quàm die præterito, & vulnus modo consueto obligavi. Die 14. æger conquestus est de dolore vulneris temporalis. Ideò propter angustiam ego, & Chirurgus primâ læsionis horâ vocatus, deliberavimus, vulnus scalpello, secundum fibrarum musculi temporalis ductum, in formam trianguli, aut literæ V. Tab. XXVIII. Fig. II. esse dilatandum, ut cranium depressum prope foveam, modioli trepani debite perforari, & vecte convenienti submisso elevari possit Tabul. XXIX. Die 15. & 16. propter vulneris dolorem, & instans novilunium, vulnus obligavi, uti diebus antecedentibus. Die 17. æger ob dolorem, quem materia exitum non inveniens (*vulnus enim nimis fuit angustum*) induxit, usus est enemate suo lenitivo. Die 18. horâ nonâ matutinâ, propter prægressam inquietam noctem, vulnus musculi temporalis in formam lit. V. scalpello recto Tab. II. Figur. II. dilatavi, pericranium ab ossè unguibus separavi, cavitatem stuppâ cannabinâ in globulos formatâ, ovi albumine agitato humectatâ, & pulvere stegnotico aspersâ, replevi, partes vicinas oleo rosato inunxi, & splenium Tab. XXVII. Fig. I. ex vino rubro expressum, cum fascia modo citata, adhibui. Die 19. sanguine post incisionem integumentorum cranii firmiter subsistente, monstravi adstantibus prævisam cranii depressionem, ejusque necessariam perforationem indicavi. Die 20. cranium, prope depressionem & principium futuræ coronalis, modioli perforavi, oras foraminis instrumento lenticulari Tabul. II. Figur. IIX. lævigavi, submisso vecte debilissimo Tabul. XXVIII. Figur. VII. cranii depressionem erexi, membranæ crassæ sericum circulare, rubrum, oleo rosarum tepido imbutum, filoque appensum Tab. XXVIII. Fig. IIX. admovi; cranio pulverem cephalicum, & filamenta sicca apposui, labiis autem filamenta digestivo oblita, desuper ceratum diapalmæ & cataplasma Hippocratis applicui. Die. 21. vulnus

nus & æger melius habuit, totaque nocte se dormivisse confessus est, idè membranæ crassæ cerebri iterum adhibui sericum rubrum, oleo rosato imbutum, & filo annexum; cranium pulvere ex *Aristolochia rotunda* & *Iride Florentina* conspersi; labiisque digestivum imposui, quod

℞. *Resin. Tereb. in Aqu. beton. lot. ℥ij℥.*

Vitell. ovi. no. j. Misc.

addendo desuper ceratum diapalmæ & cataplasma. *A die 22. usque ad 26.* patiens ratione vulneris optimè habuit. *Die 27.* quatuor cranii particulas adhuc depressas, vectique *Tab. II Fig. VII.* depicto non cedentes, instrumento novo *Tab. IV. Fig. II.* excidi, & membranæ crassæ, ob conceptam putredinem, sericum linimento (quod constitit ex syrupo de rosis siccis, guttulis aliquot spiritus vini, & terebintbina) imbutum applicui, excrescentiam carnis flaccidam pulvere Aluminis usti exedens. *Die 28.* ad expurgandos humores biliosos, & serosos, quibus abundabat corpus, præscripti sequens Infusum:

℞. *Rhab. elect. ℥j.*

Agaric. rec. troch. ℥j℥.

Fol. sen. Alex. s. st. ℥℥.

Gingib. optim.

Crem. Tartar. ana. ℥℥.

Flor. Borrage. p. ℔.

F. Infus. per noct. in s. q. aqu. ceras. nigr. adde expressioni Mann. elect. ℥j℥. M. F. Potio.

quod magnam serosorum humorum copiam eduxit. *Die 29. & 30* vulnus & æger bene habuerunt. *Die 3. Februarii,* ob inordinatam victus rationem, passus est dolores colicos ita insignes, ut spatio quatuor dierum nunquam dormire potuerit; post usum tamen Enematis

℞. *Decoct. Carmin. ℥x.*

Mel. ros. sol.

Anthos. ana. ℥j.

Elect. lenitiv. ℥x.

Ol. Amygd. dulc.

Rutac. ana. ℥j℥. M. F. Clyst.

dolor remisit, usque ad vesperam, quâ iterum usus est enemate præscripto. Vulnus habuit, ut diebus antecedentibus, benè, & caro rubra, tam matri duræ, quàm cranii meditullio, increvit. *Die 9. Febr.* post assumptam potiunculam ex olei amygdal. dulc. ℥iij. man-

næ

na ℥ij. & *aqu. chamomillæ* ℥j. paratam, dolores colici, qui ipsum valde cruciarunt, parum remiserunt: noctem verò totam vigiliis consumpsit. Quare *die* 10. usus est *balneo ex aqua dulci*, in qua coctus fuit facculus sequens:

℞. *Herb. malv.*

Chamomil.

Parietar.

Veronic.

Semin. lini.

Carvi.

Furfur. ana Mjß. *Misc. Insuantur sacculo.*

à quo æger bene habuit. *Die* 11. evomuit magnam bilis copiam: vesperi iterum injectus est Clyster ordinarius, à cujus redditione vomitus, in vulneribus capitis non opportunus, & dolor circa præcordia cessavit: nihilominus tamen dormire non potuit, quare exhibui *Laudani Opiati cum magisteriis gr. iiij. in Conserva rosarum*, à quibus per sex horarum spatium quietissimè dormivit. *Vulnus carne repletum optimâ, tractavi filamentis carptis, & cerato divino, ut cicatricem acquireret.* *Die* 14. & 15. bene habuit, ob humoris tamen & pituitosi & biliosi in corpore abundantiam, sumpsit pulverem cum vino *Abfynthites purgantem.*

℞. *Pulv. Rhab. el.* ℥ij.

Mech. nigr. ℥jß

Crem. Tartar. ℥ß. *M. F. Pulv.*

A quo septies dejecit materiam peccantem. *Die* 16. & 17. omnia rectè habuerunt. *Die* 18. *Patiens in publicum prodiit sine data venia, ipsique aëris summa frigiditas dolores colicos induxit, qui usu balnei superioris citissimè cessarunt.* *Die* 19. *vulnere cicatrice totaliter tecto, patiens à frigoris noxa optimè munitus, citra doloris colici recidivam, in publico ambulavit.*

OBSERVATIO. II.

Vulnus capitis cum inflammatione pericranii, & fissura calvariaë dubia.

ANno 1638. die 15. Octobris, mandato Dn. Consulis me in ædes Johanni Jacobi Heckingi, civis & sutoris Ulmenfis, contuli, quem in lecto jacentem, quatuorque capitis vulneribus obnoxium reperi: quorum unum fuit in syncipite sinistri lateris, cum magna pericranii, quod ad putredinem tetendit, inflammatione, & fractura cranii; reliqua autem tria fuerunt simplicia. Omnia quatuor Balneator quidam statim curavit, ut simplicia aliàs tractari solent. Die 16. qui fuit secundus à læsione dies, ob majorem putredinem atque inflammationem pericranii, fissuramque cranii (quæ an penetraret, nondum satis constabat), vulnus, in syncipite, scalpello in crucis formam dilatavi Tab. XXVII. Fig. IX. stegnoticisque medicamentis obligavi. Tertio die, subsistente sanguine, fissuram cranii usque ad secundam laminam scalpris derasi Tabul. XXVII. Fig. X. Quarto rimam altius derasi, nihilominus tamen vestigium atramenti rimæ penna inducti relinquebatur, quod nullo scalprorum genere potui delere. Interea, ob alvi constipationem & humorum ad pectus defluxum, præscripsi potionem blandam, ne humores agitentur.

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. lenitiv. ℥j.

Aq. ceras. nigr. q. s. M. F. Pot.

à qua septies dejecit materiam biliosam. Quinto die inspecto vulnere, & spiritu patientis cohibito, serosa quædam materia, cum aliquot sanguinis guttulis, è fissura scalpris profundissimè derasa promanavit. Rebus sic stantibus, in memoriam mihi revocavi, aurea Senis nostri effata, libr. de vulnerib. cap. text. 22. sic dicentis: *Ubi rima altius descendit, neque radendo eximi potest, in hoc casu ad sectionem seu perforationem cranii deveniendum est.* Et tex. 28. *Quum quis os fissum, aut ruptum, aut contusum, aut quocunque modo fractum intelligens, per errorem neque raserit, neque perforaverit, ac si os non opus haberet &c.* Inter recentiores Anatomicos & Chirugos

Hieronym. Fabrit. ab Aquapend. ejusque præceptor Fallopius sentiunt, sæva symptomata non esse expectanda, quæ Barbitonsores nostri cum miseri patientis periculo sæpissimè imprudenter expectant. Fallopius contusiones in exteriore cranii lamina consistentes parvi facit; eam verò, quæ ad meditullium cranii pervenit, periculo minimè vacare scribit, eò quòd ibi colligatur sanies, quæ descendens crassam cerebri membranam erodere possit. Unde die 6. ob prædictas causas cranium prope fissuram trepano perforavi Tab. XXVIII. Fig. V. & foramine per lentikulam lævigato Tab. XXVIII. Fig. VII. linteolum ex serico rotundum, oleo rosato imbutum, filoque alligatum Tab. XXVIII. Figur. VIII. membranæ duræ, pulverem & filamenta arida ossi, digestivo verò oblinita labiis, & desuper diapalma atque cataplasma imposui. Vesperi æger melius habuit, quàm manè: remisit enim dolor utriusque oculi ad tunicam adnatam, de quo ante perforationem cranii valdè conquerebatur.

Die 7. benè habuit, & de nihilo alio conquestus, nisi de tussicula, & levissima adhuc gravitate circa oculos. Religato vulnere, & inspectâ crassiore cerebri membranâ, tantus, per foramen modioli excisum, fœtor exivit, ut præ illo vulnus vix tractare potuerim. Deterso per lanam vulnere, membrana crassa in superficie erat aliquantulum viscosa, & semiputrida, ob quam putredinem oleum rosarum non videbatur sufficiens, sed medicamentum compositum, quod putredini membranæ valdè resisteret.

℞. Syrup. de ros. sic. ℥ij.

Terebinth. lot. in aq. beton. ℥i.

Spir. vini gutt. vj. M. in form. Linimenti.

quo linteolum circulare imbui, & tepidè membranæ prædictæ imposui Tab. XXVIII. Figur. VIII. ossi filamenta & pulverem ex Aristolochia rotunda & Iride Florentina adhibui, labiis unguentum conveniens admoyi, desuper diapalmæ ceratum, & cataplasma (quod conficitur ex farina fabarum, hordei, mica panis, vino rubro & oleo rosato) fasciâ Cancer dictâ Tab. XXVIII. Fig. IX. & X. applicui. Die 8. benè habuit, & fœtor gravissimus membranæ aliquantulum remisit.

Die 10. æger denuò sumsit potiunculam medicam, à qua sex sedes habuit. Die 12. membrana cerebri crassa,

continuato linimenti usu, ad rubedinem tetendit. *Die 13.* æger benè habuit, & dura mater rubicundior facta apparuit, quàm die præterito, viscosam illam & semiputridam duræ matris particulam undique separatam, volsellæ dentibus *Tab. IV. Fig. I.* arripui, & per foramen extraxi. *A die 14.* usque ad *vigesimum* benè habuit. *Die vigesimo Novembris* cranium desquamavit officulum, quod, quia ab interna cranii lamina omninò separatum fuit, volsellâ extraxi, vulnusque beneficio cerati divini ad cicatricem deduxi. *Die 27.* æger pristinæ sanitati restitutus, mihi gratias retulit pro habito labore maximas.

OBSERVATIO. III.

Vulnus capitis in musculo temporali cum rima cranii latissima, & duræ matris inflammatione.

Johannes Anwander / Ratiarius Kirchdorfensis, Anno 1633. die 3 Januarii ad vesperam acinace quodam vulneratus fuit in sinistro tempore, cum fissura cranii a deo patente, ut digitum facillimè ipsi indicem imponere potuissem: *Patiens secundo die læsionis, delatus est in ædes Chirurgi Iohannis Georgii Bauleri, ubi duræ matri inflammatae statim imposui sericum oblongum & oleo rosaceo imbutum, ossi, cum filamentis aridis, pulverem cephalicum, atque vulnere digestivum, ceratum diapalmæ, (profuisset etiam linimentum simplex), cataplasma, & fasciam Cancer dictam. Digestivi & cataplasmatibus appositi hæc est descriptio.*

℞. Resin. Tereb. lot. in aq. ros. ℥ij.

Ol. ros. ℥j

Vitell. ovi num. j. M. F. digestivum.

℞. Farin. Hord.

Fabar ana. ℥vj.

Mic. pan. domest. ℥iiij.

Pulv. rosar. ℥β.

Ol. rosac. ℥ij.

Oxym. simpl. & vini rubr. ana. q. s. M. ad ignem

gnem in formam cataplasmat.

Vesperis patiens ad revellendos humores, coactus admisit sequens Enema.

℞. *Decoct. berb. emoll.* ℥x.

Flor. cass. rec. extract. ℥j.

Mel. ros. sol.

Olei viol. & chamom. ana ℥i℞. *Misc.*

Tertio secta fuit vena mediana sinistri brachii & emissus sanguis ad ℥v. Victus erat tenuis, panatella scilicet & cremor hordei. Potus fuit aqua hordei Magistralis, cui ad levandam sitim interdum immiscuit cochlearia duo, vel tria sequentis syrupi.

℞. *Syrup. Acetos. citr.*

Granator. acid.

Tinctur. Ros. ana ℥iij. *Misc. ad Ollam.*

Religatum vulnus, ob remissiorem membranæ inflammationem, iisdem medicamentis & fasciâ obligavimus.

Quarto, propter amarorem oris, de quo valde conquestus est æger, præscripsi potionem laxativam.

℞. *Syrup. ros. sol.* ℥i℞.

de Mann. ℥j.

Elect. de succ. ros. ℥ij.

Aqu. ceras. nigr. q. s. M. F. Potio.

à cujus haustu patiens dejecit materiam biliosam. Quinto patiens melius habuit & inflammatio meningis crassæ omninò evanuit. Sexto membranæ linteum Syrupo de rosis siccis illitum adhibui, & digestivo, quod plagæ labiis applicandum, mel rosaceum addidi, iisque vulnus & membranam quotidie tractavi, donec ambo satis munda apparerent. Decimo vulnus & membrana omninò pulchra fuerunt: quare, omisso linteolo, plagam unguento de betonica incarnavi, incarnatamque cerato divino cicatrifavi. Die trigesimo sexto æger conqueri cœpit de dolore pungitivo circa locum affectum, ob squamulam ossis, quam natura separavit, & ego volvellâ arreptam extraxi. His paucissimis remediis patiens lethaliter vulneratus, brevi temporis spatio, *absque manuum opera*, felicissimè restitutus fuit.

OBSERVATIO IV.

Vulnus capitis os frontis dividens periculosum, & adhibito trepano curatum. Sequentem casum ex D. Gregor. Horstii lib. posteriorum Observat. p. 357. transcribere non dubitavi.

ANno 1626. die 11 Octobris Georgius Seitz in vico Edelhausen annor. 40. plus minus, nocturno tempore gladio graviter in capitis anteriori parte vulneratur, qui mox incidit in Empiricum, qui pertusionem (seu rimam) cranii non observans, adhibitis (pro more suo) sarcoticis, vulnus externum consolidare nititur. Cum autem indies graviora fierent symptomata, suasu suorum Ulmam sese confert, & 20. Octob. me, cum Clariss. Collega Domino Joban. Sculteto, in Chirurgicis operationibus exercitato, consilii causa vocat. Consideratis ergo circumstantiis, anguem in herba latitare suspicabamur, quam ob causam vi quodammodo dilatato vulnere cranium ipsum per utramque laminam divisum deprehendimus, sub eodem materiâ purulentâ collectâ, cujus egressus, exspiratione per nares ore clauso, promovebatur. Prognostico facto, trepanum adhibendum esse diximus, quam ob causam, viribus constantibus adhuc, ægrum benè sperare jussimus. Die 21. Octobris, cum Elect. Lenit. præcedente die evacuatus esset, recta sectione cutim, ad rectitudinem fibrarum musculi frontis, vel supercilii potius, dividendam esse statuimus, ne per crucem, ut aliàs fieri solet, divisione facta, læsis transversim prædicti musculi fibris, palpebra superior postea deprimeretur, quod Anno 1614. 7. Martii, Eisenbachii per lapsum ex alto, musculo hoc contuso, fœminæ cuidam accidisse memini. Factâ itaque sufficienti incisione, cutis à cranio digitis separabatur, & linteolis rasis, pulvere stegnotico conspersis, ac albumine ovi parumper exterius humectatis, vulnus ligabatur. Die 22. sanguine firmiter subsistente, per collegam meum trepanum fuit adhibitum Tab. XXVIII. Fig. V. cujus operatione peracta, dura mater etiam aliquantulum læsa & inflammata conspiciebatur, fanie tenui
per

per foramen ejus parvum ebulliente. Mox igitur inflammationem alterare, saniemque quotidie detergere conati sumus, non neglectis internis lenitivis evacuationibus reiteratis, tum etiam ordinata victus ratione tenui, qua ratione post elapsas septimanas duas vel tres perfectè restitutus fuit æger, hætenus in annum tertium pristina sanitate gaudens. *Manifestum igitur non tantum in principio, sed etiam in progressu morbi, trepanum concedi posse, modò laborantis vires adhuc constant.*

OBSERVATIO V.

Vulnus capitis cum depressione cranii maxima.

ANno 1634. Mense Aprili, Martinus Guntz / Durcha-Misnensis, à Præfecto militum seu Capitaneo in dextra occipitis parte, propè futuræ coronalis & sagittalis concursum, vulnus accepit crassa compede, quæ non tantum pericranium læsit, verum etiam magnum cranii spatium depressit. Hæc autem depressio, ob sanguinis concreti copiam, à Barbitonsore, in principio morbi non fuit observata, sed vulnus tanti momenti, veluti simplex, usque ad 14. læsionis diem ab ipso tractatum, cui sæva symptomata supervenerunt. Rebus ita stantibus, ego cum Clariss. meo Collega, Dn. D. Gregorio Horstio ad vulneratum vocatus sum, & inspecto vulnere, invenimus, circa futuram sagittalem & lambdoidem, maximam depressionem cranii, quam communicatis consiliis (ob febrem continuam, dolorem capitis atque vertiginem) cute prius incisa & cranio aperto, curandam esse statuimus. Vespero, ob constipationem alvi, æger usus est Clystere refrigerante & humectante: Die 16. ablatâ fasciâ, & inspecto vulnere, depressionem digito nonnihil tetigi, & æger statim de punctorio dolore conquestus est. Itaque foveam cutis atramento in crucem signavi, signatam scalpello recto Tab. II. Fig. II. incidi, pericranium unguibus ab osse separavi, & vulnus dilatatum stuppâ cannabinâ & medicamento (ex pulvere stegnotico Galeni & albumine ovi agitato) imbutâ obligavi. Die 27. sanguinis fluxu restricto, stuppâque remotâ, invenimus tam magnam cranii depressionem, ut coacti fue-

rimus cranium septies modiolis in depressionis circumferentia perforare, & foraminum interstitia forfice incisoria Tab. XXIII. Figur. I. excidere, quod adhuc in cranio Tab. XXIX. Fig. VI. videre licet. Hisce peractis oras cranii instrumento lenticulari undique lævigavi Tab. XXVIII. Fig. VII. duræ matri pannum ex serico rotundum, oleoque rosarum madefactum; ossi pulverem ex radicibus Aristolochiæ rotundæ & Iridis Florentinæ, & filamenta arida; labiis filamenta digestivo (ex resina terebinthinæ in aqua plantaginis lotæ, vitello ovi, & oleo rosato) oblita, ac super hæc diapalma imposui, omniaque, adhibito prius cataplasmate (quod constabat micâ panis domestici, farinâ hordei & fabarum, floribus ros. & betonicæ, oxymel. simplici & oleo rosato) fasciâ Galeno Cancer dictâ obligavi. Die 28. missus est sanguis è vena mediana sinistri brachii ad ℥iiij. Victus fuit panatella, & aqua hordei succo granatorum permixta. Die 30. propter amarorem oris, (de quo ferè omnes in capite vulnerati conqueruntur), usus est hoc syrupo:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Elect. Lenit. ℥j.

Semin. citr. ℥jβ.

Decoct. fl, & fr. q. s. M. F. Syrup. liquid.

à quo quinquies deiecit materiam biliosam & spumofam. Die 1. Maij æger placidè dormivit, & dura mater, circa futuram sagittalem, viscosa & semiputrida fuit, idè ipsi linimentum ex syrupo de rosis siccis, spiritu vini & terebinthina, panno serico inductum imposui, atque vulnus reliquis remediis tractavi. Die 2. magnam ob sitim, æger sequentem sumpsit syrupum.

℞. Syrup. acetos. citr. ℥j.

Acetofell.

Oxyfacch. simpl. ana ℥β.

Aqu. cerasor. nigr.

Fragar.

Borrag. ana ℥ij. M. F. Haustus.

Die 3. cohibito, naribus oclusis, spiritu, copiosa & flava materia ex vulnere dimanabat: postea deterfo vulnere, frustulum ossis nigrum propè futuram lambdoidem in conspectum venit. Die 4. sitis remisit, & frustulum ossis modo dicti voffellâ extraxi. Die 5. propter fœtorem ossis, vulnus lavi decocto divino. Die 6. fœtor remisit;

misit; & ad majorem vulneris exsiccationem digestivum adhibui:

℞. Tereb. lot. in aqu. scord. ℥ij.

Pulv. myrrh.

Aristoloch. rot.

Irid. Florentin. ana ℥j.

Mell. ros. colat. q. s. M. in form. Linim.

Die 7. æger rectè habuit, at cum alvus non esset fatis lubrica, usus est Enemate.

℞. Decoct. commun. ℥viiij.

Elect. Diacatholic. ℥j.

Olei violar.

Cbamom. ana ℥jss. M. s. a. pro Clystere.

à quo ter dejecit. Die 8. æger placidè dormivit. Die 9. dura mater fuit rubicundissima, ex qua, dum illam gossipio absterfi, aliquot sanguinis guttulæ effluerunt. A die 10. usque ad 14. benè habuit. Die 15. ob constipationem alvi deglutivit bolos ex elect. lenitiv. ℥j. & sacch. s. q. formatos, à quibus quater dejecit. Die 20. membranæ crassæ & interstitio laminarum cranii caro increvit rubra. Die 24. benè habuit, at pro majore capitis robore, cataplasmati superiori vinum rubrum & parum furfurum tritici addidi. Die 30. Maij facta est magna desquamatio cranii, & vulneri carne solida repleto ceratum divinum apposui, ad cicatricem comparandam. Die 10. Junii vulnus cicatrice tectum, & 11. patiens in publicum prodiit. Die 20. æger pristinæ sanitati restitutus, munus suum militare iterum cum laude obivit.

OBSERVATIO VI.

Vulnus capitis aliud, cum introessione calvarie permagna.

ANno 1636. die 18. Nov. hora 9. antemeridiana, Rusticus quidam Idelbusanus, temperamenti calidi, & humidum, circa 32. ætatis annum, à quodam fabro ferrario, nescio ob quas lites de finibus agrorum, coram iudice & arbitro, marrâ inversâ in dextram syncipitis partem ad eum percussus fuit, ut non tantum retrò in terram caderet, & sanguinem è naribus stillaret, verum etiam ibi si-

ne sensu & motu jaceret instar mortui. *Hora 10.* læsi conjux vocavit quendam *Ulmá* Chirurgum, qui vulnus pulvere adstringente *Galení* & albumine ovi agitato obligavit: *cum tamen statim considerando causam, quæ fortis erat, illud in crucem dilatare debuisset.* *Die 19. hora 4. post meridiem,* lecticâ delatus est *Ulmam,* & circa septimam ipsium inveni cum insigni capitis dolore, febre, animi deliquio, & tumore dextri oculi. Unde præscripsi aquam corroborantem, quæ constabat sequentibus:

℞. *Aqu. ceras. nigr.*

Acetos.

Borrag. ana ℥ij.

Spir. cephalic. Anhalt. ℥ij.

Marg. præp.

Corall. rubr. præp. ana ℥j.

Lapid. chrysol. præp. ℥ss.

Man. Christ. perlat. ℥ss. M.

de qua sæpius cochlear unum atque alterum assumpsit. Ob sitim & nauseam vesperi usus est dimidia parte hujus julepi.

℞. *Syrup. è succo viol. ℥ij.*

Tinct. ros. cum julepo. ℥iv.

Aqu. Endiv. ℥ij.

Vini granat. ℥iv. M. pro 2. dosib.

Die 20. duabus horis ante meridiem, conquestus est de maximo capitis dolore: solutâ fasciâ, detecto & inspecto vulnere, specilli globosa parte diligentissimè exploravi vulneris latitudinem & profunditatem, & cranium valde depressum esse deprehendi.

Quamobrem, eodem die, vulnus *spathâ Celsi, Tab. II. Fig. I.* in formam Litteræ X. vel crucis dilatavi, & membranâ unguibus à cranio diductâ, ad sistendum sanguinis fluxum, & vulnus apertum conservandum, apposui stuppam cannabinam, subactò ovi albumine madefactam, & pulvere stegnotico aspersam: ad prohibendam inflammationem, totum caput & collum oleo rosato inunxi, spleniumque quadruplicatum, & vino rubro expressum, partibusque plagæ vicinis applicitum, fasciâ *Tab. XXVIII. Fig. X.* alligavi. Vesperi bibit syrupum refrigerantem, pro potu aquâ hordei, pro cœna verò panatellâ usus est.

Die 21. hora 10. ante meridiem, sanguine suppresso, solvi

solvi fasciam, & remotis removendis, inspexi vulnus, ac inveni non tantum depressionem in osse sincipitis, latitudine unius pollicis transversi à sutura coronali, duorum verò transversorum à sagittali distantem, verum etiam duarum rimarum dispersionem vi contusionis subortam, quarum anterior à modo dicta depressione per suturam coronalem ad dextrum oculum; posterior verò ad sinistram aurem tendit. Rebus ita confusis, offi pulverem *Aristoloch. rotund.* & *Iridis Florentinae*, labiis unguentum digerens, & desuper ceratum diapalmæ applicui, ac propter tumorem insignem dextri oculi adhibui sequens *Cataplasma*, quod constabat ex

Farin. bordei.

Fabar. ana ℥vj.

Mica panis domestic. ℥ijβ.

Pulv. ros.

Betonic. ana ℥vj.

Ol. rosat. ℥iij.

Oxymel. simpl. q. s. M. F. Cataplasma.

Ante meridiem, horis duabus ante prandium, assumpsit bolos lenitivos ex *elect. lenitivi* ℥j & *sacch. albiss. s. q.* formatos. *Die 23.* ob majorem capitis inflammationem, dolorem, vertiginem atque tumorem dextri oculi, coactus fui cranium depressum, prope futuram coronalem & sagittalem, modiolis trepani perforare. Perforato cranium, & foraminis asperitatibus instrumento lenticulari derasis, recte submisso os depressum reduxi *Tab. XXIX. Fig. II.* duræ matri particulam serici oleo rosato imbutam, filoque firmiter annexam, imposui, & reliquum vulnus pulvere noto, filamentis aridis, & digestivo oblitis, cerato diapalmæ & cataplasmate obligavi, non neglectis inunctionibus partium vulneri vicinarum, & colli. *Vesperis æger melius habuit, quàm tempore matutino ante cranii perforationem, ususque est suo syrupo refrigerante. Die 24.* hora decima ante meridiem, patienti, qui multo melius habuit, quàm diebus præteritis, revulsionis & refrigerationis gratia, incisa fuit vena mediana dextri brachii, & emissus sanguis ad ℥iv. *Die 25.* lenito dolore, exhaust æger potionem, ob *constipationem alvi, in vulneribus capitis valdè noxiam.*

R. *Elect. lenit.* ℥j.

Syrup. ros. sol. ℥ij.

O 5

Aqu.

Aqu. ceras. nigr. q. s.

M. F. Potio., omnis ferè caloris expers.

Vulnus mihi & oculus dexter optimè placuere: æger ad vesperam reassumpsit syrupum suum refrigerantem. Die 26. dixit patiens, se per totam noctem quietissimè dormivisse, nullumque aut capitis, aut oculi dextri dolorem percepisse. Die 27. iterum placidè dormivit, & nullam circa vulnus molestiam sensit. Ex dura cerebri membrana, guttulæ aliquot serosæ materiæ effluerunt. Ad majorem igitur exsiccationem, *linimentum ex syrupo rosarum, terebintbina & spiritu vini paratum*, & panno serico inductum, membranæ crassæ apposui. Cataplasmati, loco oxymellis simplicis, vinum rubrum austerum immiscui, ad majus capitis robur. Die 28. æger tam benè habuit, quàm die præterito; sed ego membranam cerebri ex contusione superficialiter denigratam conspexi. Die 29. ob alvi constipationem, patiens assumpsit potiunculam suam laxativam, à qua tres habuit sedes. Membrana vero, à linimento imposito, ad suppuracionem tetendit, ut post deterisionem gossipio tentatam maculæ illius nigræ, & aliqualem sanguinis effusionem, rubra appareret. Die 30. iterum benè habuit, sed circa frontem & musculum temporalem conquestus est de dolore quodam pulsatorio. Die 2. Decembris dolor iste sponte cessavit, ægerque dixit, se ratione virium absque baculo ambulare posse. Materia purulenta, quæ à dura matre per foramen modiolis factum eo die effluxit, fuit alba & benè cocta. Loco linimenti, & digestivi membranæ carnosæ & labiis plagæ adhibui Unguentum de Betonica, cerato citrino permixtum.

℞. Succ. Betonic. ℥iij.

Pimpinell.

Matris sylv.

Consol. maj. ana ℥ss.

Vini malv. ℥v.

Bulliant. ad consumpt. vini, dein adde

Resin. Tereb. ℥ij.

Sevi castrat.

Ol. ros. ana ℥j.

Pulv. mastich.

Myrrb.

Mum. ana ℥jss.

Virid.

Virid. ær. ʒij.

Cer. q. s. M. pro Ungu. de Beton.

Die 3. & 4. æger benè habuit, & ego separatam duræ matris particulam volsellæ dentibus extraxi, eademque remedia, quæ diebus præteritis, imposui. Die 5. dura mater undique carne rubra fuit obtecta, quod optimum signum est Celso, qui libr. 8. scribit: ubi benè res cedit, incipit ab ipsa membrana caro increfcere. Die 7. ad majorem exsiccationem, duræ matri apposui ceratum divinum. Die 8. 9. & 10. æger benè habuit. Die 11. nihil dormivit. Die 12. conquestus est de dolore capitis. Die 13. parum dormivit. Die 16. specillo nonnihil incurvato, inter primam & secundam cranii tabulam perveni, & offis particulam lenticulâ undique separatam volsellæ beneficio exemi. Die 16. aliud officulum circa frontem desquamatum ἀνανταβόλω extraxi. Die 19. 20. 21. & vigesimo secundo bene habuit. At 23. conquestus est de dolore frontis gravativo, propter quem assumpsit supra descriptam potiunculam, à qua quinquies dejecit: sed quia, post prandium, aquam frigidam copiosè bibit, de ventriculi dolore conqueri cœpit. Die nativitatis Christi, carnibus multis vescebatur, unde novus ad plagam humorum affluxus, calor totius febrilis, & caro in vulnere nigra apparuit. Quapropter ipsi esus carniū interdictus, & sola panatella pro cibo fuit concessa, sic purgato leniter corpore, & observata ratione victus tenuis, excrescentiam carnis nigram alumine usto consumpsi, & spatio quinque dierum æger melius habuit. Mense Januarii vulnus cerato divino

℞. Gummi. Ammon.

Galb.

Opopan.

Bdell.

Pulv. myrrh.

Thuris.

Mastich.

Arist. long.

Virid. æris.

Lapid. calam. præp.

Hæmatit. ana ʒj.

Lithargyr. aur.

Olei commun. ana ℥j.

Cer.

Cer. citrin.

Resin. Tereb. ana ℥vj.

M. F. Ceratum, quod ulcera citissimè glutinat, neque in iis carnem inutilem gigni permittit, ad cicatricem duxi, & ægrum dictis remediis pristinae sanitati restitui.

OBSERVATIO VII.

Contusio capitis, ob intermissum trepani usum, centesimo die mortem inferens.

Rusticus, vir robustissimus, nunquam per dies vitæ suæ infirmus, quadragenarius, ab aliis pugnis exceptus, validè in nudo capite percussus fuit, crebrosque ac vehementes ictus sustinuit: factum hoc *11. Novemb. Anni 1630.* Æger non magni aestimavit hoc, & per aliquot dies subsequentes consueta munia obiit, quamvis dolores non parvos ex percussione senserit. *Decimo octavo ejusdem mensis die* magis infirmari, doloresque majores persentire cœpit. Maxillæ inferioris motus difficilis accessit, ita ut vix os aperire, cibosque ingerere, tandem etiam os claudere, sine manus subsidio maxillam comprimētis, non amplius potuerit. Barbitonsor villanus tunc vocatus, capitis plagas, nescio quibus remediis curare cœpit. Cum autem omnia ingravescerent, Chirurgus quidam exercitatus post quatrimum, nempe *vigesimo secundo ejusdem mensis*, ex vicino oppido accersitus fuit, qui caput subtumidum ab ecchymosi reperit. Is variis externis adhibitis discutientibus tumores repressit quidem, ast dolores non submovit, qui totum caput & nucham etiam indies magis occupare cœperunt, & ita invaluerunt, ut nec caput movere, nec oculos attollere posset; accesserunt vertigines, pervigiliæ, levia deliria, membrorum debilitates, ita ut pedibus vix stare, minus ambulare, interdum etiam brachia sustollere non potuerit. Medicus tandem vocatus *septima die Mensis Decembris* adfuit, qui ex lecto adductum & scamno assidentem, ipsum conspexit, torvum vultum exhibentem, ita ut non parùm terreretur, & vel convulsiones, vel alia graviora ac periculosiora accidentia jam jam imminētia metueret. In habita signorum ac symptomatum explo-

ratio-

ratione, caput etiam, ut qua parte magis doleret, scire posset, manibus contrectando perquisivit, & in posteriore ac suprema parte mollitiem quandam digito cedentem, ad cujus compressionem cavitas conspicua in cute manserat, deprehendit, adeoque sanguinis sub cute musculosa jam concreti & putrescentis effusionem, & congestionem animadvertit, quem per cutis incisionem, ne cranii os ab eo corrumpatur, vel pericranium inflammetur, vel supra enumerata accidentia intendantur, & tandem necem adferant, evacuandum judicavit. Factum hoc à Chirurgo præsentem, & crucis in modum cutis novacula aperta est, & incisio facta usque ad pericranium, & effluxit sanguis nigricans, concretus & serosus. Ab apertione hac symptomata illa utcunque mitigata sunt, & capitis dolores, magna ex parte, remiserunt. De hac re alii, præsertim ii, qui damnum ægro intulerant, malè judicare cœperunt, ac si ista incisio non necessaria, sed frustranea, majorque noxa capiti illata fuisset. Inde motus præsens Medicus, qui ex symptomatum pravitate, non parvum periculum imminere censuit, & insuper in istam suspicionem venit, ac si cranium rimulam ex ictibus contraxerit (nondum enim tunc ipsi certum esse potuerat, an arma vel fustes præter pugnos adhibita fuissent), vel sanguis sub cute collectus putrescens cranium inficere cœperit, vel obortâ inflammatione in externa parte, futuræ sagittali vicina, portio saniosi humoris per futuram intus decesserit, vel venulæ quædam, quæ in cerebrum vel ejus membranas contingunt, disruptæ sint, à quibus sanguis effluens, inque saniem conversus, symptomata illa excitaverit; proptereaque, ut etiam pericranium à cranio revelleretur, imò etiam cranii perforatio, si symptomata non recessissent, institueretur suavit, alium etiam Medicum in Chirurgicis exercitatissimum adesse voluit, qui vocatus, cum omnes circumstantias probè examinasset, cum illo planè consensus, & ut pro abundantiori cautela pericranium solveretur consuluit, alioquin certam securitatem nunquam promitti posse, quod rationibus & exemplis confirmavit; sed in hanc rem Medicus tertius & Chirurgus, qui ab adversa parte huc submissi erant, consentire noluerunt: eò quòd graviora symptomata nulla amplius adessent, nec signa læsi cranii ulla apparerent, hinc ab omni periculo im-

munem esse pronunciarunt, quapropter ut vulnus, quod per aliquot dies apertum adhuc servari possit, iterum consolidetur, suaserunt; reliqui, ne viderentur non necessarias afflictiones superaddere velle, consenserunt: Factum ergo ut vulnus consolidatum sit. Ab hoc autem tempore denuò affligi cœpit ingentibus doloribus totius capitis, maximè ejus partis intimæ, quâ incisio facta fuit, de quibus etiamnum conqueritur, diesque noctesque: accedunt iterum vertigines & magnæ debilitates, noctes totas insomnes ducit, cibos fastidit, horrores & frigus partium inferiorum, superiorum autem æstus continuos, sustinet. *Die 5. Februarii* defluxionem gravem sensit per sinistram capitis partem, ac si aquâ calidâ perfunderetur, humoribus per fauces delabentibus & in pectus irruentibus, ubi insignem gravitatem, qua se suffocatum iri putabat, induxerunt; sed post paucas horas iterum discussi sunt. Medicus præsens denuò vulnus aperiendum & dilatandum existimavit: Alter autem in id consentire noluit, sed omni periculo vacare pronunciavit.

Infirmior autem quotidie fit æger, corporeque suo indies consumitur & moritur.

Duplex hinc oritur quæstio: 1. An apertio vel incisio cutis in capite à præsentente Chirurgo instituta necessaria fuerit? 2. An percussiones in capite factæ, periculum & ipsam necem afferre potuerint? Ad primam respondetur, quod non solum à Chirurgo tentata cutis in capite incisio, verum etiam ipsius pericranii dissectio, & cranii per modiolos perforatio, summè fuisset necessaria, ob symptomatum urgentium præsentiam, quæ aliquam sub cranio noxam indicarunt. Ad secundam, quod contusiones cum vel sine rima cranii, nunquam spernendæ, post centesimum læsionis diem ipsam mortem inferre possint, præsertim verò tunc, quando cranium fractum, ad expurgandam materiam illam, quæ per rimam ad membranam crassam vel cerebrum paulatim descendit, modiolis non aperitur. *Has quæstiones mihi proposuit Clariss. D. D. Jac. Eggoldus, Physicus Memmingensis, & responsionem meam confirmabunt quatuor sequentes observationes: quarum duas priores, ut communicatas, hinc inferere visum fuit.*

OBSERVATIO VIII.

Contusio cerebri nona septimana ex improvise necem inducens.

ANno 1636. Mense Decembri, ex Clarissimi Domini mei Collegæ, Johannis Georgii Gockelii, Phil. & Med. Doct. & Reipubl. Ulmens. Ordinarii, fidelissima relatione accepi, funestissimi nostri Teutonici belli occasione (in quo utrinque fortissimi sanguinis flumina effusa piorum lachrymis ansam dederunt) Cæsareanum quendam militem, Austriacum, in exursionibus illis, & imaginaria quadam pugna, in qua ad gladios usque ventum erat, à Suecico quodam equite, cestrà, duobus repitis ictibus, in capitis occipite ita multatum fuisse, ut expugnatus, humique prostratus, captivus in adversariorum suorum manus pervenerit, & receptui dato signo, cum aliis commilitonibus, semimortuus in Xenodochium Ulmense delatus fuerit.

Hos ergo omnes, Medicis, Amplissimi Senatus nostri in ægros benignitate, constitutis (ex quorum numero *D. D. Gockelius* alter aderat) & Chirurgo suo traditos, alimentis necessariis enutritos, internis & externis medicamentis, secundum artem ita tractatos fuisse, ut plures illorum ad suos incolumes salvique pervenerint, hunc nostrum attamen (sed sine cruento vulnere, absque ulla cranii aut fissura, aut evidenti quadam depressione) percussum, elapsis circiter novem septimanis, cum & expedite loqui & ingredi valeret, nullosque amplius ex contusione dolores sentiret, & recreandi animi gratiâ sæpiusculè obambulando, genio suo indulgeret, de abitu, vel tandem etiam in patriam cogitare cœpisse; verum dum proxima quavis data occasione, certo sibi navigio discessum decreverit, noctu salvus, ut quidem omnibus videbatur, somnum atque quietem capiens, subito, in ipso sopore, extinctum esse.

Ne ergo omnino insperati hujus ex vita discessus causa lateret, præfatum Dominum meum Collegam à Nobiliss. Xenodochii *Ulmani* Præfectis humillimè petiisse, ut apertà per Chirurgiam calvariâ, ponderatis matribus, & inspectâ ipsâ cerebri substantiâ, liberam ipsi indulgen-

gentiam & potestatem concederent, in fundamenta ulterius inquirere, & totam quasi rem, ab ovo, ut dicunt, repetere: Dn. Praefectis lubentissimè annuentibus, se cruciformi cutis incisione, pericranii ab osse separatione, & ipsius cranii, juxta usitatum modum, ferrâ in orbem factâ dissectione, partiumque omnium diligentissima inspectione & consideratione, ne minimam in cranio rimulam, nec ullum etiam levissimæ depressionis vestigium animadvertere potuisse, verum in percussæ parti subjecta cerebri substantia, non secus ac in putridis pomis usu venire solet, ad digiti crassitiem, enormem & ad ventriculos ferè anteriores penetrantem putredinem, & aliqualem piæ matris corruptionem invenisse, reliqua autem cuncta omnino illæsa apparuisse.

Communicatis nostris super hunc casum opinionibus, de externa causa & violenta percussione dubitare nullo modo potuimus, cum illa & morbum & necem militi huic intulerit; sed hoc nobis scrupulum injecit, & admirationi justæ fuit: I. Quod lædens illa vis non proximas potius, sed interiores magis partes percutiendo læterit; quamvis experientia plura talia observarit exempla. II. Quomodo in cerebro temperati illi & pellucidi animales spiritus tam graviter turbari possint, ut in momento quasi, cerebri siderationem admittant, partibus exterioribus salvis? Et III. Quare putredo illa insignis, in ipso cerebro suborta, & piæ matri communicata, nullos unquam partium internarum dolores, nullamque vel externorum vel internorum sensuum depravationem induxerit, sed ex improvise omnem sentiendi facultatem cum ipsa vita abstulerit? *Hac igitur observatione Chirurgi notent, ut nullas capitis percussiones, etiamsi partes cerebrum continentes illæsas invenerint, leves judicent, in iis nunquam indubitatam salutem promittant, nullosque, in diæta præsertim, errores concedant, sed potius arte cauta, & prudente diffidentia ægrotantes ita tractent, quò sacræ nostræ artis vera lumina existant.*

OBSERVATIO IX.

*Introcessio cranii, & punctura duræ matris,
quæ ob denegatum instrumentorum apparatus,
interemit ægrum.*

PRæfatus modo Dn. D. Gockelius mihi narravit, dum Anno 1633. die 23. Februarii ad Physicatum Bibera-censem vocaretur, & ob bellicos ibidem tumultus, spem inter & metum versaretur, quod paganus quidam, ab invadente hoste, ob spem prædæ, in privatis suis ædi-bus direptus, & ensis manubrio, sed sine cruento vulnere, ad verticem ita percussus fuerit, ut calvariæ os, ad instar foveæ, insigniter depressum, duram cum pia-matre vellicarit, atque febrem, cum mentis abaliena-tione, induxerit. Medicus ad ægrum vocatus, dato phar-maco laxativo, adhibita venæ sectione in brachio, & præscriptis alterantibus, febrem cum symptomatibus e-mollire tentavit, ac insuper omnem lapidem movit, quo communibus & præsentibus instrumentis, depressionem elevaret attolleretque, & ad statum naturalem reduce-ret; at omnia frustra. Nam ob trepani defectum, quod aliunde propter viarum inseguritatem tam citò afferri non potuit, innocentissimus ille vir, altero mane vitam cum morte mutavit, adeò ut defectus necessariorum supra de-pictorum & descriptorum instrumentorum, & debitæ ma-nualis operationis denegata administratio salutis spem huic ademerit. Hic notandum, si prima læsionis die cutis in crucem fuisset incisa, & consistente sanguine eo-dem die cranium modiolò perforatum, ut officulum mem-branas cerebri pungens eximi potuisset, æger forsàn mor-tuus non esset.

OBSERVATIO X.

*Vertigo cujusdam oviculæ, ex abscessu cerebri
proveniens.*

ANno 1634. die 24. Decembris, cum essem in con-strina Nicolai Reutte / is mentionem fecit suarum oviculis.

larum, quarum una laboravit vertigine, Germanis *Schwindel* appellata. Hoc malum dixit pecoris magister, pulchrioribus fere oviculis esse commune, ipsosque, toto cerebro in aquam converso, tandem subitanea morte perire. Chirurgus igitur oviculam vertigine & circumgyratione debilitatam mactari iussit, mactatque caput ad ædes meas misit, ut illud aperirem, & in veram hujus symptomatis causam diligenter inquirerem. Unde detectum prius cranium, ambas meninges, cerebri substantiam, ejusque anteriores ventriculos perlustrans, ne guttulam alicujus aquæ reperi. Hinc tertium quartumve ventriculum inspexi, in quibus pariter nullum aquæ vestigium invenire licuit, sed tertius copioso sanguine repletus comparuit. Postea olfactus organa manubrio scalpelli anatomici osseo elevavi, & in sinistro latere, inter cerebrum nempe & ejus piam matrem, inveni abscessum, instar vesicæ piscium, aquâ limpidissimâ repletum, propeque oculum sinistram substantiam cerebri subnigram. Ego miratus fui, cum in hoc malo ipsissimum cerebrum afficeretur, cur ovicula non potius convulsionibus aut paralyfi, quàm vertigine laboraret.

OBSERVATIO XI.

Contusio capitis, cui successit vertigo, & apoplexia.

*A*Nno 1645. die 25. Januarii secui caput oviculæ meæ, quæ simili vertigine interiit. Ablato cranio, substantiam cerebri cum suis communibus integumentis examinaui, statimque in sinistro occipitis quasi latere sub dura matre folliculum, instar piscium vesicæ crassum, aquâque & vermiculis, quales in caseis generantur, repletum inveni; incipiebat enim ad fundum putrescere. Hic autem tumor tunicatus magnitudine ovum gallinæ superans, in cerebri substantiam ita se insinuavit, ut tertium ventriculum nonnihil comprimeret. Hæc ovicula, opilione teste, toto sui interitus die in dextram sese partem circumgyravit. *Quod accidit superioribus oviculis, illud etiam hominibus potest evenire.* Observavi namque similem cerebri affectum cum Barbitonsore Johan-

ne Buraus / & Chirurgo Georgio Medlin / in Maria Schmarbmännchen / quæ post contusionem sincipitis à me curatam, per integrum annum de sola vertigine gravissimas querelas habuit, remediisque frustra usurpatis, ad cænam aliquando sedens apoplexiâ fortissimâ subito obiit. Hujus parentes à me petierunt, ut cranium aperirem, ad levandam vel confirmandam illam veneni suspicionem, quam ex certo quodam facto conceperant. Apertâ igitur calvariâ, inspectoque cerebro, in sinistro latere reperi tumorem, quoad folliculum & materiam contentam, superiori non absimilem, qui magnitudinem ovi gallinæ mediocris adæquans tertium ventriculum ex parte compressit. Quærentibus, quænam hujus tumoris tunicati causa extiterit; respondi, nec forsitan adeò malè, quod cerebrum ea parte vehementer percussum debilitatem quandam contraxerit, propter quam affluens alimentum non in cerebri, sed modò ostensam substantiam, fuit conversum. *Ex his iterum patet, omnes capitis percussiones esse magni faciendas, quoniam nullus tam perspicaci ingenio præditus, quin partes interiores ad interitum dispositæ illud aliquando effugiant.*

OBSERVATIO XII.

Vulnus capitis cum incisione falcis, membranæ crassæ, & piæ matris.

*A*Nno 1635. Michaël Schneider / Miles Ulmenfis, & præfidiarius Elchingensis, à milite Cæsariano in vertice & occipite acinace vulneratus fuit: vulnus in occipite erat simplex, illud verò in vertice, non solum cum depressione & fissura cranii, verum etiam læsione membranæ cerebri crassæ, & falcis, quæ ramos arteriæ carotidis & venæ jugularis admittit. Hæc duo vulnera Barbitonfor imperitus more suo tractavit, & per primam intentionem curavit. Quid sit, miserrimus patiens abhinc atrocissimos sustinet dolores, quos sequuta est phrenitis, convulsio totius, & tandem apoplexia. His ita se habentibus, sextâ à læsione septimanâ, ad vesperam, à conjugè ægri adhuc viventis in consilium vocatus ægrum apoplexiâ correptum inveni, cujus causa fuit obstructio

nervorum à copioso pure, quod per vulnus expurgari debuisset, dependens, imo tanta erat puris nigri & foetidi copia, ut etiam per nares & palatum exitum quaesierit, apoplexiam solverit, & mihi certissimam ossis fissuram & læsionem internorum significarit. Locum verticis consolidatum digito tangens, inveni maximam foveam, quæ depressionem cranii evidentissimè significat. Facto prognostico, ægrum in maximo versari periculo, clysterem laxativum injici, eoque rejecto venam cephalicam aperiri curavi. *Secundo die* cutem & pericranium in crucis formam scalpello *Tab. II. Fig. I.* incidi, pericranium digitis ab osse vehementer depresso & multoties fisso diduxi, vulnusque medicamentis stegnoticis dilatavi, ut in peragendis operationibus in hoc affectu maxime necessariis fatis hiet. *Tertio die*, sanguine firmiter subsistente, cranium quinquies ad depressionis circumferentiam *trepano Aquapendentis* perforavi; & per unumquodque foramen linteolum oleo rosaceo imbutum ad duram matrem demisi, ossi pulverem notum inspersi, vulnerisque labia digestivo, cerato diapalmæ, linteo triplici vino austero calido expresso, & fasciâ commodâ obtexi. *Die 5.* foraminum interstitia ferrulâ meâ versatili *Tab. XXIX. Fig. I.* intercidi, cranium depresso, sed dicta ratione ab integro & sano liberatum, ejus interior lamina ad diploidem usque fuit corrupta, vossellâ exemi, eminentiasque, submissio prius membranæ custode, abrui forcipibus *Tab. XXIX. Figur. III. IV. & V.* Hoc factò, instrumento decussorio *Tab. II. Fig. X.* cerebrum modicè depresso, & materia purulenta in maxima copia, per datam viam effluxit. Meningi deinde crassæ, (cujus falx transversim incisa continuo stillabat sanguinem), tenue linteum foramini respondens, & unguento *Hier. Fabrit.* imbutum apposui, ossi pulverem & filamenta sicca, labiis digestivum, & desuper ceratum diapalmæ, cataplasma & fasciam. *Vesperis* patiens melius habuit, & materia purulenta per nares & palatum expurgari desiit. *Die 6.* iterum membranam, ejusque falcem inspexi, & deprehendi sanguinis stillicidium, quod ob vasis profundiorum situm compesci non potuit. Vasa namque incisa immediatum adstringentium & consolidantium contactum, & aliqualem compressionem requirunt; quorum utrumque hic non fuit

fuit concessum, ob novæ hæmorrhagiæ & apoplexiæ metum. Quapropter ægri confanguineis & conjugii indicati, virum citra vitæ periculum integrè sanari non posse, quia vulnere ad cicatricem ducto, materia exstillans iterum in pus mutatur, & exitum per superiora non inveniens, prædicta symptomata excitare, & mortis causa fieri potest. Præmissa hac prædictione membranam, os & labia pro more tractavi, & vulnus instar fonticuli in futuræ coronalis & sagittalis concursu inusti apertum detinui, per quod materia sensim quoque & paulatim exivit, & inde patiens suo functus est officio per dimidium anni spatium. Hinc vino inebriatus ulcusculum neglexit, ut spatio 24. horarum consolidaretur, & ne guttula materiæ amplius exiret. Symptomatibus prævisis non statim occurrentibus, æger cum conjugee de tutissima sanitate non dubitavit, donec post trimestre iisdem symptomatibus correptus subito obierit. Post obitum ægri, si cranium ferrâ aperuissem (sed concessum non fuit) citra dubium materiam sub cranio invenissem. *Ex hac historia luculenter patet, perforationem non primis saltem diebus, verum etiam non raro longè post læsionis tempus, summo cum fructu institui posse.* Constat etiam ex sequente, symptomata pravâ quandoque comparere statim, quandoque post centesimum diem, quæ, si cranium à principio, veluti supra *Obs.* VII. monui, fuisset apertum, nunquam, omni procul dubio, ægros corripuisent.

OBSERVATIO XIII.

Vulnus capitis vigesima nona septimana per trepanum curatum.

*A*Nno 1629. Mense Septemb. Domini N. *Tischlerg* / Magistri Equitum agnatus, Mediolani, in capite accepit vulnus, quod Chirurgus ob symptomatum absentiam, per primam intentionem intra quatuordecim dierum spatium curavit Anno 1630. Mense Martio curatus venit Ulmam, de summo totius capitis dolore, vertigine, oculorum caliginè, & paralyfi dextri brachii conquerens. Huic ego ob suspicionem fissuræ cranii post vigesimam octavam à læsione septimanam, cutim &

pericranium in triangulum incidi, cranium modioliis die 13. Martii, in ædibus Nicolai Reutte / ad latus rimæ angustissimæ, bis perforavi, foraminumque interstitium ferra versatili excidi. Evacuata materiâ, quæ per rimam sub cranium paulatim descendit, dicta symptomata cessarunt, ita ut æger mensis spatio unius pristinæ sanitati felicissimè restitutus fuerit.

OBSERVATIO XIV.

Rima & depressio cranii laminæ interioris, exteriori salva.

*A*Nno 1626. Mense Julio, Nobiliss. Inclytæ Reipublicæ Ulmenis Duumviris scripto retuli, quod *Bartholomeum Schæffer* / militem Cæsarianum, à rusticis Altentattensibus in capite læsum visitare volens, jam mortuum invenerim, & præsentibus multis, in mortis, quæ vigesimo die occubuit, causam diligentissimè inquisiverim, quæ fuit occipitis circa futuram lambdiformem vulnus in dextra parte, cum læsione & introcessione interioris solum (exteriore salvâ) cranii laminæ, quæ cerebrum continuò compressit, à barbitonsoribus simpliciter curatum: cum enim in hac cranii noxa, materia, quæ per rimam occultam ad cerebrum delapsa, absque Chirurgiæ neglectæ auxilio, non potuerit expurgari, multò minus cranium, continuò cerebrum deprimens, sine idoneis instrumentis, elevari, ortus est abscessus, sub calvaria, qui, introducta priùs febre & phrenitide, ruptus dextrum cerebri ventriculum replevit, & subitaneis convulsionibus necem intulit ei, cujus vita in principio læsionis, debita cranii perforatione & elevatione (quæ duæ operationes in Italia citra ullum lædendi periculum ferè quotidie instituuntur) procul omni dubio conservari potuisset.

Et quia in nostro territorio non hic solus, verùm ante hac plures, ob neglectum vel potius incognitum in cranio operandi modum, interierunt, Inclytus Senatus meritò decrevit, ut Barbitonsores quantum possibile informarentur, quomodo se in casibus tam periculosis gerere debeant, ne patientes, ob denegatum manus præsidium, vitam cum morte commutare cogantur.

OBSERVATIO XV.

Vulnus capitis, post apertionem cranii, ex potu vini interdicto, lethale.

*A*Nno 1634. die 19. Maji Henricus Hebich / à vieteribus vulneratus fuit, in capite circa futuram coronalem & musculum temporalem, quem primis diebus tractavit Nicolaus Reutte / qui me tertiâ die ad ægrum vocavit, è cujus vulnere statim frustulum cranii undique separatum vossellâ extraxi. Die 4. propter magnam vulneris inflammationem, idonea medicamenta adhibui, usque in diem à læsione nonum, quo patiens de punctorio & gravativo capitis dolore cœpit conqueri, qui certissimum signum fuit, quod materia purulenta sub cranio contineretur, & membranæ cerebri ab osse pungerentur. Die 10. ægri parentes in consilium vocarunt Clariss. & Excellentiss. Dominum Gregorium Horstium, qui mecum consuluit, ut cranium modiolis aperiretur, quò materia, quæ sub cranium descendit, exitum habeat, & officulum extrahi queat. Cranium die 1. Junii in præsentia Domini D. Horstii perforavi, & statim membranas cerebri inflammatas observavi. Tertia post apertionem die, ob duræ matris insignem inflammationem purulenta materia sufficienter expurgari non potuit: Quapropter cum consensu & in præsentia Dominorum D. D. Gregorii Horstii, & Johannis Reguli Villingeri, modiolis aliud foramen paravi, amborumque foraminum interstitia ferrula mea versatili interceidi. Post secundam perforationem, officulum ab interna lamina separatum, quod cerebrum & ejus membranas assiduò pupugit, vossellâ exemi, quo exemto, dolor ille punctorius per aliquot dies omninò remisit, donec à largissimo vini potu abscessus in ipsa cerebri substantia genitus, febrem symptomaticam, delirium, & convulsiones totius excitavit, & interitûs (nam die 20. Junii patiens vitam cum morte mutavit) causa extiterit.

OBSERVATIO XVI.

Contusio capitis, tribus mensibus, instante novilunio, convulsiones inferens.

Marcus **Bock** / *Ulmensis, Danielis filius, Anno 1629. die 15. Novembris* delapsus est in caput, & statim parentibus ecchymosin, in dextra syncipitis parte prope futuram coronalem & sagittalem, monstravit, cui successit primò dolor capitis, deinde convulsiones totius. Vocatus exhibui interna, à quibus convulsiones cessarunt, & tumorem admotà recens maçtati agni pelle ferè resolvi. Nihilominus tamen circa novilunium puer conquestus est de capitis dolore, quem sequebantur prædictæ convulsiones. Post duos menses tumor capitis indies major factus est, ita ut eadem symptomata, tertio & quarto mense circa novilunium puerum infestarint. A parentibus denuò accersitus, inspexi tumorem, & adstantibus indicavi, hujusmodi symptomata, meo iudicio, excitari à materia acri, erodente & vellicante pericranium, neque etiam mea me fefellit opinio. Siquidem factâ per scalpellum *Tab. II. Figur. II.* cruciformi sectione *Tab. XXVII. Figur. IX.* usque ad cranium, & evacuata materia vulnus dilatavi. *Die 2.* subsistente sanguinis fluxu, religavi vulnus, & reperi cranium subnigrum & asperum. *Die 3.* cranium ad meditullium prius de-raso inspersi pulverem cephalicum, & filamenta sicca apposui, donec optima carne obtegeretur. Vulnus autem tractavi primò digerentibus, secundò mundificantibus, tertio incarnantibus, & denique quartò cicatrisantibus. Hac ratione puer septennis vigesimo post sectionem, vel centesimo & vigesimo post morbi principium die, pristinae sanitati restitutus fuit, qui adhuc vivit, & vestigia incisionis monstrare potest.

OBSERVATIO XVII.

Vulnus capitis cum dedolatione exterioris calvariae tabulae.

*AN*no 1631. die 4. Novembr. Nobiliss. Patricius Ulmen-
 sis in vertice & occipite læsus fuit, cum deperditio-
 ne cutis & dedolatione cranii, ad magnitudinem illius
 monetæ, quam Thalerum Imperialem vocant. Vulnus
 hoc *Nicolaus Reutte* / statim replevit stegnoticis, & ego
 patienti, injecto prius rejectoque clystere laxativo, venam
 cephalicam incidi, & ʒvj. sanguinis educi curavi. *Die 5.*
 religato vulnere, osse ad meditullium usque resecto, in-
 spersi pulverem cephalicum, ipsique filamenta decerpta
 apposui, labiis plagæ adhibui digestivum, & desuper
 diapalma atque cataplasma ad præcavendam inflamma-
 tionem. *Die 3.* vulneratus ob amaritudinem oris assumpsit
 medicamentum cholagogum, à quo sæpius dejecit ma-
 teriam biliosam, quæ ventriculum, œsophagum & os a-
 marum reddidit. *Die 5.* æger melius habuit. *Die 8.* ob
 constipationem alvi patiens conquestus est de dolore ca-
 pitis circa vulnus. Quare admisit clysterem laxativum,
 quo rejecto, dolor etiam remisit. *Die 9.* vulnus coxit
 pus album & æquale, unde digestivo aliquod detergens
 immiscui. *Die 12.* cranio cœpit caro increescere: quam-
 obrem labiis sarcoticum ex unguento de betonica & ce-
 rato citrino applicui, donec cranium beneficio hujus sar-
 cotici & pulveris cephalici, carne solida obductum fuit.
 Vulnus carne repletum tandem cicatrifavi *cerato divi-
 no*, atque his levibus remediis (*quæ tamen Chirurgum ra-
 rissimè fallunt, si modò, præmissis universalibus, bonam vi-
 vendi regulam præscribat, diligenterque in id incumbat, ut
 patientes tenuiore victu sint contenti, vino & Venere ab-
 stineant, & album lubricam servant*) Nobiliss. Virum ad-
 huc superstitem, aliosque plurimos citra deraisionem aut
 perforationem cranii felicissimè curavi.

OBSERVATIO XVIII.

Punctura cranii utramque laminam penetrans.

ANno 1631. Die 29. Augusti Miles quidam Cæsarianus vulneravit instrumento quodam acuto *Jacobum Wirth* Aighensem in vertice, quem Barbitonsor istius loci obligavit, & intra septimanam curavit. Octavo post curationem die, æger conquestus est de insigni tumore & dolore capitis circa locum affectum. Nono delatus est Ulmam, cui decimo die cutim & pericranium scalpello *Tab. II. Fig. I.* in formam literæ X. incidi, & cranium denudavi. Undecimo inveni puncturam cranii, quam, eodem die, terebello *Tab. XXXI. Fig. I.* delere tentavi. Cum autem punctura ista usque ad secundam laminam pertingeret, atque de penetratione suspicio esset; cranium duodecimo (*omisso terebello*) modiolis perforavi & materiæ, quæ sub membranam descendit, exitum paravi. Expurgatâ materiâ, membranæ apposui linteolum oleo rosato imbutum, ossi pulverem cephalicum, labiis digestivum, & desuper diapalma cum cataplasmate noto atque fascia *Cancer* dicta. Die 13. dolor remisit, *desimo quarto* inflammatio declinavit. Die *trigesimo* cranium se desquamavit, *quadragesimo* vulnus cicatrice obductum fuit.

OBSERVATIO XIX.

Vulnus capitis, cum duobus fungis, lethale.

Conradus Scheiffelen Ulmensis, miles Cæsarianus. 27. annorum, temperamenti calidi & sicci, in cruento & acerrimo conflictu prope *Wittenweier* die 9. August. Anno 1638. acinace fauciatus est, in parte posteriore capitis, cum læsione ossis. Hoc vulnus à principio tractavit quidam empiricus, quasi simplex esset. Die 24. Decembris patiens Ulmam venit, & iterum in manus cujusdam imperiti Balneatoris incidit, qui vulnus obligavit, veluti primus, usque in 31. diem Januarii Anno 1639. quo fuit receptus æger in Nosocomium patrium, ubi

ubi Balneator iste partim cicatrice, & partim excre-
 scentia carnis obductum vulnus, specillo obtuso & tenui
 exploravit, dictumque modò specillum per tertiam suæ
 longitudinis partem recto tramite non tantùm in fissu-
 ram cranii, utrasque cerebri membranas, verùm etiam
 in ipsissimam cerebri (*heu quantus error!*) substantiam,
 ex qua puris copia effluxit immittens. *Die 1. & 2. Febr.*
 preparato & purgato corpore, patiens de oculorum gra-
 vitate conquestus est. *Die 3.* Balneator imprudens jussu
 patientis, me, ut & Clarissimum Collegam *Dn. D. Moy-
 sen Hældium*, & peritissimum præ cæteris Chirurgum
Georgium Friedlin in consilium vocavit. Inspecto vul-
 nere, & consideratis circumstantiis, ob intromissionem
 imprimis specilli tam profundam, anguem in herba la-
 titare suspicati sumus. Unde cutim scalpello *Tab. XXVIII.*
Fig. II. in trianguli formam statim incidi, vulnusque di-
 latatum stegnoticis obligavi. *Die 4.* subsistente sanguine
 & inspecto vulnere, rimam cranii magnam & satis la-
 tam, cum duobus fungis invenimus. Rebus ita stanti-
 bus, cranio pulverem cephalicum & filamenta sicca, la-
 biis digestivo quodam oblinita, & desuper diapalma ap-
 posui, cum *cataplasmate Hippoc.* inflammationem prohi-
 bente, & *fascia quatuor capitibus prædita Tab. XXVIII.*
Fig. IX. & X. *Die 6.* æger conquestus est de capitis
 vertigine, & dextri oculi dolore. *Die 7.* melius habuit,
 & sumpsit bolos ex *zvj. Elect. lenitiv. & zij. Elect. de succo
 rosarum, cum saccharo*, à quibus quater dejecit biliosa.
Die 8. ægrotus iterum conquestus est de oculi dextri dolo-
 re, & fungis imposui *Unguentum Ægyptiacum Hildani*, pul-
 vere aluminis usti permixtum, quod tamen medicamen-
 tum prædictos duos fungos non consumpsit, sed ita opti-
 mè saltem deterfit, ut specillum obtusum *Tab. VIII. Fig.*
VI. inter utrumque fungum intromittere potuerim. *Et*
cum rima satis longa & lata esset, & tot errores à Barbi-
 tonfore commissi, ad trepanum, seu perforationem cra-
 nii pervenire nolui, ne operatio tam insignis, & quæ
 plurimis fuit salutaris, infamaretur: ex relatis enim con-
 stitit, non duntaxat ambas cerebri membranas esse læ-
 sas, verùm etiam ipsum pati cerebrum. Quare *die 9.*
 ob capitis dolorem patienti secta fuit vena mediana dextri
 cubiti, & emissus sanguis ad *ziiiij.* Vesperi melius habuit.
Die 14. parum dormivit ob frigidum hypocaustum, sicut
 enim

enim vulnera capitis gaudent calore temperato, ita illis frigiditas aëris est adversa. *Die 15.* bene habuit, labia vulneris recēter facti fuerunt rubra citra dolorem: fungi autem majores visi. Pro exsiccatione fungorum usus *decocto divino:*

℞. *Vini Malvatic.* ℥jss.

Rosar. rub. p. jss.

Betonic.

Matris. sylv.

Pimpinell.

Centaur.

Stœch. Arab. ana p. ij.

Rad. arist. long.

Ireos Flor.

Cortic. thuris ana zij.

Bulliant omnia ad consumptionem duarum partium (sed rosæ bulliant ebullitione unica) & colentur. Colaturæ addantur mellis rosarum optimè despumati zij. M. absque ullo fructu, quod tamen in aliis fungis sæpius præsentaneum fuit remedium, ob id particulam majoris fungi in superficie novaculâ abscidi. *Die 16.* æger quidem bene habuit, sed conquestus est de ratione victus admodum tenui. *Die 17.* conquestus est ægrotus de totius dextri lateris stupore, ac uterque fungus major apparuit, quàm diebus proximè præteritis. *Die 18.* patiens cibis à me præscriptis non fuit contentus, unde ejus soror dedit panatellam, è pomis aliisque rebus confectam, quam assumptam statim evomuit, & quàm pessimè indè habuit. *Die 19.* magna puris copia per fungorum interstitium effluxit, & cranium nonnihil ad flavedinem, cum depressis plagæ labiis, tetendit. *Die 20.* dextrum latus omninò fuit paralyticum, patiens totâ nocte dormivit, & de nihilo conquestus. *Die 21.* fungus uterque planè albus, craniumque omninò lividum apparuit. *Die 22.* patiens loquelam amisit, cerebrum carò correptum, & brachium dextrum motibus convulsivis agitatum. *Die 23.* horâ ante meridiem nonâ, patiens obiit. *Die 24. Feb.* inspexi vulnus, in quo *μύκητες* seu fungi adeò subsederunt, ut digitum annularem facillimo negotio potuerim fissuræ inferre. Aperto ferrâ cranio, superficies ossis læsi interna in tantum fuit corrupta, ut totum occipitis os usque ad futuram lambdoidem tenuius esset, quàm os petrosum. *Hic notandum,*

*dum, quod ad fracturam cranii cognoscendam non opus sit, ut æger frangat nuces, vel officula alicujus fructus, quando non adest depressio cranii, quæ possit cerebri velamina pun- gere, atque aded dolorem inferre gravem: fregit enim hic nu- ces avellanas & juglandes, officula etiam cerasorum & per- sicorum, obivit officium militare, & nunquam conquestus de minimo capitis dolore. Mox specillo obtuso intra fungos posito abscessum deprehendi magnum, qui in sinistro cerebri latere latitavit, proprio folliculo circumseptus. Remotis proximis cerebri integumentis, cerebrum ip- sum cum abscessu tunicato monstravi, & processum du- ræ matris, qui *falx dicitur*, elevavi, ut spatium, quod est inter dextram & sinistram cerebri partem, cum suis vasis & spiris inspicere posset. Cerebro transversim inci- so, & magna ejus portione, citra læsionem ventriculi sinistri, ablata, abscessus in conspectum venit, ex quo pus foetidum in magna quantitate effluxit: detergo per gossipium abscessu, in circumferentia apparuit crassa a- liqua membrana, quæ materiam purulentam continuit: in vicinis enim partibus nullum adfuit vel inflammatio- nis vel corruptionis signum. His consideratis ventricu- lum sinistrum aliquantulum compressum; dextrum verò minimè depressum, sed aquâ limpida distentum ostendi. In sinistro plexus choroides pallidus, in dextro rubicun- dissimus apparuit.*

Ex his causam paralyseos dextri lateris, vertiginis, do- loris dextri oculi, & convulsionis dextri brachii habes- mus. Ideoque ubi læsum & fissum cranium, & fungosa caro subcrescit, quæ supra cranium & carnem eminet, certissimum signum est, quod, si non substantia, saltem cerebri membranæ contusæ, vel laceratæ sint.

OBSERVATIO XX.

Vulnus oculi, cum infixo fusi aculeo.

ANno 1644. Die 21. Martii Rosina Pfeifferin / filiola militis 4. annorum, cecidit in mucronem fusi, qui non solum palpebram superiorem oculi sinistri læsit, ve- rum etiam fractus, in orbita oculi relictus, & ita intru- sus fuit, ut videri minimè potuerit. Hoc vulnus Bar- biton-

bitonsor obligavit, & tanquam simplex consolidavit: Inde oculus quotidie major factus est, & membrana palpebræ internæ omninò adnata. Rebus ita stantibus, palpebras digitis nonnihil deduxi, & membranam specillo lato ab oculo separavi. *Vid. Tab. XXXI. Fig. II.* quo facto, *cataplasma*, quod ex pomo dulci, albumine ovi, & aqua sequenti erat confectum:

℞. Aqu. Plantag.

Rosar. ana ℥j.

Tut. præp. ℥j.

Lapid. cbrysol. præp. ℥j.

Alumin. crud. ℥ss. M.

oculo tepidè adhibui, & fasciâ ad oculum Galeni obligavi. Die 22. assumpsit *diacydon. laxativ.* ℥ijss. à quo quinquies dejecit. Nuchæ applicari jussi *vesicatorium*. Ab usu horum medicamentorum dolor & tumor inflammatorius remisit. Die 23. 24. benè habuit. Die 25. puella conquesta est de magno oculi dolore. Ob id oculum ipse reli-gavi, palpebras digitis ab oculo *diduxi*, & mucronem fusi volsellâ extraxi, quo extracto, dolor omnis mox cessavit. Et hæc sunt medicamenta, quibus filiolarum militis sanitati pristinæ felicissimè restitui.

OBSERVATIO. XXI.

Convulsio oculi, ex concussione cerebri.

ANNO 1639. die 5 Septembris, hora prima post meridiem, Georgius Mercklen/ Miles Ulmensis, à commilitone suo jactu raphani libram pendentis, in dextro oculo a- deò læsus fuit, ut illicò humi prostratus, instar mortui jaceret. Attonitus æger in Xenodochium delatus, cui sequentia fuerunt adhibita. Primò palpebras digitis di- duxi, & oculum affectum inspexi, quem (ut etiam fa- num) superiora versus omnino convulsam inveni. Rebus ita stantibus, mihi in mentem venit *Hipp. Aphorismus 58. sect. 7.* Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri est necesse: quod etiam in nostro percusso evenit. Unde revulsionis gratia præscripsi *Enema sequens*:

℞. Mell. ros. sol. ℥ij.

Antho-

Anthosat. ℥j.

Elect. de succ. ros. ℥℞.

Diacatholic. ℥vj.

Decoct. Carmin. ℥ix M.

Post rejectum clysterem, secta fuit vena mediana utriusque brachii, & emissus sanguis ad ℥vij. Interim sæpissimè exhibita fuit *Aqua confortativa*, *spiritu cephalico Anbaltino permixta*: *Die 6. Septembris*, qui secundus erat à læsione, apoplexiæ supervenerunt convulsiones totius corporis, per integram noctem durantes: pulsus ægri fuit æqualis. Ob id reiteratus est *Clyster*, & *spiritus cephalicus* diligenter exhibitus.

Rejecto clystere æger melius habuit, neque oculi amplius fuerunt convulsi, sed in suo naturali statu, & quod majus est, me & adstantes denuò vidit & audivit; loqui tamen non potuit, procul dubio, propter compressionem aut obstructionem nervorum recurrentium. *Die 3.* tota nocte dormivit, de nihiloque alio conquestus, quam de laryngis compressione. Quare sumpsit potionem purgantem:

℞. *Syrup. ros. sol.*

Mann. elect. ana ℥vj.

Extract. Rhab. ℥j

Diacarth. ℥℞.

Aqu. pimp. & veronic. ana q. s.

M. F. Syrup. liquid.

Post cujus operationem per intervalla usus est seq. lam-
bitivo:

℞. *Syrup. viol.*

Oxymel simpl. ana ℥j.

Flor. Benz. ℥℞.

Aqu. veron. ℥ij M.

Die 4. æger melius habuit quàm die præterito, digitisque monstravit, se velle comedere ovum. *Die 5.* iterum benè habuit, petiit eadem ratione mellicratum, sed ob loquelam nondum restitutam bibit *potionem medicam*, *horæ I. ante meridiem.*

℞. *Syrup. ros. sol.* ℥ij.

Elect. diacathol. ℥vj.

de succ. ros. ℥ij.

Decoct. fl. & fr. q. s. M. & F. Potio.

Hora quarta à sumptione potionis Medicæ æger expedite

ditè loquutus est. Die 7. pulcherrimè vixit, & pristinae sanitati, citra topicorum auxilium, restitutus in publicum prodiit.

OBSERVATIO XXII.

Vulnus & Fractura nasi.

ANno 1644. die 22. Aprilis Nobiliss. & Strenuus Vir, Dominus *Wolfgangus Bartenheim* / Teutonicus Ulmenensis, rura sua visitans decidit ex equo, qui ipsi nasum calcaneo fregit, & adeò laceravit, ut vulneris labia propter insignem hæmorrhagiam & nasi frigiditatem ad mutuuum contactum adduci vix potuerint. Ea nocte sanguinis fluxum Chirurgus *Johann. Friedlin* / medicamentis stegnoticis sistit. Die 23. in subsidium vocatus, nasum omninò depressum, valdeque laceratum inveni. Rebus sic stantibus septum narium transversum, officulaque nasi depressa specillo nunc lato, nunc obtuso reposui, & naribus tubulum plumbeum, cerato diapalmæ ac linimento simplici obductum imposui, ut septum & narium ossa jam reposita in loco conservarentur. Vulneris labia sine futura ad mutuuum contactum adduxi, adductaque linteolis oblongis medicamento sequenti imbutis,

℞. *Album. ovi optim. agit. n. j.*
Pulv. Tut. præp. ʒjss.
Lapid. chryf. præp. ʒj.
Aqu. plantag. ʒss. M.

& in crucem adhibitis conservavi, atque sic membrum affectum *fasciâ Galeni* ad nasum obligavi. Ob vehementem capitis dolorem, fronti & temporibus applicui *Oxyrrhodinum*,

℞. *Albumin. ovorum n. ij.*
Aceti Rosac. ʒss.
Aqu. Rosar. ʒjv.
Ol. Rosac. ʒij. M. pro Oxyrrb.

stuppâ cannabinâ exceptum. Collum oleis adstringentibus inunxi, eique splenium cum vino rubro austero adhibui, ad impediendum humorum in caput affluxum. Ob animi deliquium præscripsi aquam cordialem:

℞. Aqu. Ceras. nigr.

Pimpinell.

Fragar.

Rosar. ana ℥j.

Marg. præp. ℥jss.

Mag. corall. rubr. ℥j.

Man. Christ. perlat. ℥ss. M. F. Aqu. cordialis.

de qua sæpius per intervalla sumpsit patiens. Horâ nonâ ante meridiem usus est clystere refrigerante, alvum laxante, & per consequens humores à capite revelente.

℞. Herbar. Malv.

Pimpinell.

Violar.

Borrag.

Nymph.

Flor. Chamomill. ana M. ss.

Semin. Lini.

Melon.

Fenicul.

Citri. ana ℥j.

Coqu. in s. q. aqu. font. & Colatur. ℥viiij. adde

Mell. ros. sol. ℥jv.

Ol. Violar. ℥ij.

Chamomill. ℥j. M. F. Enema.

& inde bis dejecit materiam valdè crassam & adustam. Horâ decimâ Chirurgus incidit venam medianam dextri brachii, & uncias quinque eduxit sanguinis, qui biliosus & semiputridus fuit. Vesperis sumpsit haustum Acidularum Uberkingensium vino granatorum permixtum ad extinguendam sitim intolerabilem. Victum ordinavi tenuem, pro cibo cremorem hordei, interdum panatellam, nonnunquam jusculum carnis, in quo vitellum ovi fuit dissolutum; pro potu decoctum C. C. usti, vino granatorum correctum.

Die 24. Aprilis æger quoad vires & dolorem capitis melius habuit, quam die præterito: vulnus linteolis emplasticis tractavi, & patienti ob nimias vigilias, & totius incendium præscripsi sequens pediluvium & emulsionem.

℞. Herbar. Beton.

Lactuc.

Q

Vio-

Violar.

Flor. Nymph.

Rosar.

Papav. ana M. j. M. pro decoct. pedum.

Rx. *Semin. melon. ℥jss.*

Papav. alb. ℥ss.

Aqu. Nymph.

Fragar.

Ceras. nigr.

Acetos. ana ℥jv. F. Emuls. cui adde

Mag. corall. rubr. ℥ijss.

Perl. præp. ℥ij.

Syrup. violar. ℥ij. Misce pro trib. dosib.

quarum quælibet sumatur post coenam & pediluvium. Die 25. patiens interrogatus respondit, se aliquantulum dormisse, & conquestus est de summo calore & rubore oculi dextri, quem post reiteratum clysterem, sequens *cataplasma* statim mitigavit.

Rx. *Pom. dulc. in lact. coct. & fort. expr. no. ij.*

Album ovi conuas. no. j.

Pulv. Tut. præp. ℥jss.

Aqu. ros. parum. M. F. Cataplasma in oculorum inflammationibus, & epiphoris expertissimum.

A die 26. usque ad trigesimum Aprilis tubulos plumbeos unguento de Tutia Magist. obduxi, pulvereque carnis excrescentiam prohibente

Rx. *Pulv. Alum. usti ℥ss.*

Tutia præp. ℥ij. M.

asperso, naribus indidi, exterius ceratum divinum applicui: quibus medicamentis vulnus intra & extra nasum consolidavi. Post vulneris curationem patiens ipse tubulos solo unguento de Tutia infectos naribus immisit, & *fasciâ Galeni* firmavit, donec etiam officula prius fracta & depressa callo quodam fuerint colligata. Iisdem remediis externis curavi Dominum *Christophorum Schlescherum*, & *Melchiorum Frict* / qui præter vulnus in naso, & capite acceptum, passus est vulnus thoracis cum læsione diaphragmatis & ventriculi, de quo infra singularis observatio.

OBSERVATIO. XXIII.

Tumor cum folliculo excisus in maxilla superiore.

ANno 1631. *Rosina Stenglerin* / Gieglingensis, temperamenti melancholici mihi narravit, quod ipsi ante quadriennium caruncula in oris sede sinistra, circa superioris maxillæ dentes molares, enata fuisset, moles scilicet rubra, pendula, & magnitudine nucem moschatam adæquans, quam septimo mense istius loci Barbitonsor, ante ullam corporis præparationem, aut medicamentorum topicorum usum extraxit. Paucos post menses de novo excrevit dura, rubra, venis obsita, maximè dolens, usque in quartum annum, quo magnitudinem ovi anserini superavit, ita ut non tantum prædictæ maxillæ, & dentibus molaribus, sed etiam canino, & mediæ palati parti adnata, deglutitionem & loquelam impediret, quare ejus excisionem à me instanter petiit. Hic tumor circa dentes molares, non ratione malignitatis, sed aceti acerrimi, quo sæpius os ob fœtorem colluit, aliquantulum exulceratus fuit. Cum autem viderem, tumorem alia ratione tolli non posse, quàm Chirurgia; ad corpus præparandum præscripsi, die 4. Octobr. medicamentum, quod

℞. *Hydromel. Tartaris.* ℥ij.

Aqu. Borræg. ℥iiij.

Cordial. Saxon. ℥ij. M. pro dof. j.

Hoc syrupo patiens usa est per triduum, bis in die, nimirum mane ante prandium, & vesperi ante cænam. Die 8. deglutivit quinque horis ante prandium, sequentes pilulas.

℞. *Mass. pilular. aurear.*
sine quibus.

Extract. cochl. ana ℥j.

*Mag. mech. nigr. gr. vij. M. cum syrupo de be-
tonic. form. pilul. parvæ, quæ deaurentur.*

à quibus decies dejecit materiam serosam, biliosam & adustam. Die 10. ad inspiciendum sanguinem ipsi secta fuit vena mediana sinistri brachii, & emissus sanguis ad

℞. omnino serofus & adustus. Unde ordinavi *sacculum medicatum*.

℞. *Radic. Fœnicul.* ℥ii.
Polypod. ℥ss.
Com. absinth. pontic. p. j.
Herb. Beton.
Veronic.
Agrimon. ana p. ss.
Flor. Borrage. p. j.
Fol. Sen. Alex. j. stip. ℥jss.
Radic. mechoac. nigr. ℥ij.
Rhab. elect. ℥iij.
Hermodact.
Turbeth. ana ℥jss.
Sem. cartham. excort. ℥vj.
Anis.
Fœnicul. ana. ℥jss.
Crem. Tartar. ℥iij.
Gingib.
Cinnam. ana. ℥j.

Incisa & contusa dentur ad sacculum, in mensura vini Nicarini, per 24. horas infundendum, de quo alternis diebus duabus horis ante prandium hauset ℥iij. Ab usu vini cathartici remisit frequens illa salivæ exspuitio, quæ sanguinis inspectionem & expurgationem indicavit. Interim patiens non neglexit bonam victus rationem, & loco vini bibit decoctum Sarsaparillæ. Die 20. & 21. manè, vespèri & post cœnam sumpsit sequentis conditi tantum, quantum cuspis cultri latioris comprehendit.

℞. *Conserv. Borrage.*
Rosar. ana ℥j.
Cortic. citr. cond. ℥ij.
Nuc. mosch. cond. ℥j.
Mag. corall. rubr.
Marg. præp. ana ℥j.
Lapid. Hæmatitid. ℥ss.
Syrup. acetos. citr. q. s. M. F. Conditum.

Die 23. cum ab usu conditi patiens benè haberet, ad conservationem virium sæpius assumpsit cochlear unum, atque alterum de sequenti Aqua corroborante.

℞. *Aqu. Ceras. nigr.*
Borragin.

Rosarum. ana ℥j.
Spir. Cephal. Anhalt. ℥j.

Marg. præp.

Magist. corall.

Lapid. Hæmatit.

Chrysolit. præp. ana ℥j.

Man. Christ. perlati ℥ss. M. D. ad Vitrum.

Et ne aliquid desit inter benè operandum, præscripsi aquam hanc odoriferam.

℞. Aquæ odorif. Fuchsi.

Rosar. ana ℥j.

Acetæ ros. ℥vj. M.

His præparatis, ore patientis aperto, & ejus capite ab adstantibus firmiter detento, tumorem ante, retrò & post molares dentes scalpello separavi, & in medio forcipe *Tab. XII. Fig. V.* abscissum extraxi.

Post tumoris extractionem, patiens, ad sistendum sanguinis fluxum, os sæpius colluit mixtura:

℞. Aqu. Plantag.

Prunellæ.

Rosarum ana ℥iij.

Acet. ros. ℥j. M. pro Collutione oris.

Cum autem, post repetitam oris collutionem, sanguis non substitisset, venulas & arterias ferramentis è *Tab. XXII.* candentibus tetigi, ipsisque spongiam ustam, & pulvere adstringente Galeni aspersam, atque splenium albumine ovi agitato & vino rubro expressum, imposui. Maxillam exterius linteo quadruplici expresso, & fasciâ duobus capitibus præditâ obligavi. *Vesperis* patiens benè habuit, subsistente sanguine, ferosi humoris magna copia ex ore defluxit. *Die 24.* patiens de insigni capitis dolore conquesta est, sed medicamenra in ore relicta fuerunt, ob timorem novæ hæmorrhagiæ. *Die 25.* sanguine firmiter consistente, spongiolam adustam & splenium extraxi, & præscripsi gargarisma sequ.

℞. Aqu. Plantagin.

Prunell.

Veronic.

Rosar.

Quinquefol. ana ℥iij.

Mel. ros. col. ℥ij.

Tinctur. ros. ℥ss. M.

Q 3

Ore

Ore eloto, ulceri filamenta carpta unguento ex pulveribus Galeni adstringentibus, & albumine ovi agitato oblita imposui, fasciâque & linteo triplici maxillam exterius obligavi.

Vesperis ob ventris constipationem ægra admisit *Enema laxativum*.

℞. *Decoct. carmin.* ℥viiij.

Mell. ros. sol. ℥ijß.

Elect. Diacarth. ℥j.

Ol. Chamomil. ℥jß.

Amygd. dulc. ℥j.

M. F. *Enema*, à quo sexies deiecit.

Die 26. per totam noctem se quietissimè dormivisse dixit, & quoad fauces benè habuit. *Die 27.* extractis medicamentis, quæ nudius tertius apposui, circa palatum & dentes molares apparuit quædam particula viscosa, quam specillo, lanâ spiritu vitrioli madefactâ involuto, aliquoties tetigi, osque cum faucibus gargarismate ordinario lavari iussi. *Die 28.* extractis denuo medicamentis, omnia circa dentes molares atque palatum pulcherrimè habuerunt. *Die 29.* Escharâ, quam ignis induxit, ablata, sæpius per diem lavit os medicamento hoc:

℞. *Mell. ros. colat.*

Tinct. rosar. ana ℥jß. M.

Die 30. ob capitis dolorem repetiit usum pilularum cephalicarum, à quibus dolor omnino cessavit. *Die 31.* ulceri cicatrix induci, & patiens articulatè, citraque omnem hæsitationem linguæ, loqui cœpit. *Die 1. Decembris* æger benè quidem habuit, sed ob majorem oris exsiccationem bibit decoctum Sarsaparillæ. *Die 2.* omnes oris partes cicatrice ferè obductas vidi, & ad præcavendam mali recidivam consului, ut usum vini medicati repeteret. *Die 3.* ulcus omnino consolidatum apparuit, & patiens exinde lætissima in publicum prodiit.

OBSERVATIO XXIV.

Excreſcentia carnis in palato.

IN palati anteriore parte, retrò dentes inciforios, foramen est notatu digniffimum, per quod ex palato in narium amplitudinem, venula atque arteriola, unà cum tunica palatum ſuccingente, tranſmittitur. Ex hoc foramine, ante tres menſes, naſcebatur Nobili Matronæ, & conjugi Domini *Alberti Sleichers* / quædam excreſcentia carnis inſtar fungi, ex qua magna ſanguinis copia effluxit, quotieſcunque illam vel leviter lingua tetigit. Tandem cum ille fungus, ſeu excreſcentia carnis, ad nucis juglandis magnitudinem, ita ut loquelam interciperet, perveniſſet, uſa eſt conſilio Barbitonſoris, qui quædam medicamenta, at ſine fructu, abhibuit. Anno 1641. die 10. Martii vocatus, locum affectum inſpexi, ſpecilloque excreſcentiam circa baſin tetigi, ex qua ſtatim ſanguis copioſè effluxit. Hiſce conſideratis manifeſtum erat, malum hoc ex prædicto foramine originem traxiſſe; quapropter aliquoties uſa eſt pilulis *Aqua-pendentis*, quæ caput optimè purgarunt, & bonâ victus ratione. Excreſcentiam medicamento, quod conſtabat ſpiritu vitrioli rectificato, ſucco portulacæ, & tinctura roſarum tetigi, ac diminui: Denique inſtrumento, quo extrahere polypum ſoleo, reſiduum extraxi. Sic ſpatio 10. dierum, ſumma cum admiratione, ſanitati reſtituta fuit. Ante hujus mali invaſionem per bienium conqueſta eſt de inſigni dolore & gravitate auditus, jam verò poſt ſanguinis effuſionem, abſque dolore benè audit: Ideo arbitror per *μετάγωγι* eſſe factam morbi curationem.

OBSERVATIO XXV.

Sinus calloſus & corruptio offis palati.

Nobiliffimus & reverendiſſimus Decanus, Dn. à *Cronburg* / Anno 1626. conqueſtus eſt per clariffimum Medicum Auguſtanum, *Johann. Wolſgangum Beer* /

de periodico dentis dolore, & molestissimo quodam palati sinu, petiitque a me consilium & operam. Cum igitur hujusmodi affectus primam suam originem traxerint à conluetis hæmorrhoidibus suppressis, consului, ut Reverendus admodum patiens, post sufficientem sanguinis è vena basilica sinistri brachii missionem, corpus vino medicato à superfluis & excrementitiis humoribus expurgaret, hæmorrhoides dein hirudinibus aperiri, fonticulumque sinistro femori inuri concederet, quo humores è toto in caput ascendentes, & sinum cum dolore dentis foventes, ad inferiora quasi revellantur, & per fonticulum educantur: Ad præcavendum doloris impetum, proposui Chirurgiam in anthelice peragendam, quam præfatus Medicus, scolopomachærio meo candente, dexterrimè instituit. His omnibus factis, dentem cariosum extrahi curavimus, quo injectiones ex decocto in curanda ossium carie divino, per cavitatem evulsi dentis ad sinum palati fistulosum pervenirent. Cùm verò cavitas illa dentis, & callosus palati sinus non coirent, neque patiens citra ignis vim curari posset, quæsi vi, utrum ignis efficaciam adhuc residuam, cum bona spe salutis, vellet experiri. Ægro annuente, *Domino Doctori Beeru* / illud instrumentum *Tab. I. Figur. IV. Armamentarii* adumbratum, Augustam misi, quo optimè ignito sinum callosum, & cariem palati obtegentem, citra guttulæ sanguinis profusionem incidit, usque ad dentis cavitatem, eoque in orbem circumvoluto notabile vestigium ossi impressit. Escharâ ablata, in conspectum venit palati caries, quam ter quaterve ferramentis candentibus *Tab. XXII. Fig. VIII. & IX.* tactam, naturâ medicamentis exsiccantibus assumptis & adhibitis adjutâ separavit, & ulcere consolidato patiens, pristinam sanitatem acquirens, fonticulum in femore per plures annos cum maximo fructu conservavit.

OBSERVATIO XXVI.

Tumor alius cum folliculo in maxilla superiore separatus.

EX consiliis Medicis & *αὐτοψία* constat, mala, de quibus conqueritur Nobilis & honestissima Domina *Maria Cordula Crappin* esse Hemicraniam, & Steatoma vel Meliceridem superioris maxillæ subcutaneam. Causa horum affectuum est materia pituitosa, tenuis, bile permixta. Quemadmodum bilis originem habet à caliditate hepatis, & obstructione lienis; sic illa partim ex capite, partim ex ventriculo, & utero provenit. Pro curatione affectuum necesse est, ut humores pituitosi & biliosi evacuentur, hepar refrigeretur, lien ab obstructionibus liberetur, caput exsiccetur, ventriculus & uterus corroborentur, ne hujusmodi humores in corpore generentur, colligantur, & postea in caput ruant. Hisce indicationibus, ut prognosticum attingam, credo nos satisfacere non posse, considerando talem capitis & inferiorum dispositionem, quæ difficilis sit curatu. Nihilominus tamen (ne paucorum mensium spatio malum pejus fiat, quod certe fiet, nisi primo quoque tempore idonea usurpentur remedia) proponam, quæ in hoc casu fieri debeant. Aperienda igitur, meo iudicio, vena cephalica dextri brachii, & uncia sex vel septem sanguinis emittendæ. His peractis revulsionis & derivationis gratia, Domina patiens sibi curet inuri setaceum, inter primam & secundam cervicis vertebam, vel loco hujus, singulis tribus mensibus nuchæ adhibeat vesicatorium, & quatuor digitis supra genu *Tab. LIV. Lit. l.* sinistrum, atque in commodo brachii dextri loco *Tab. LIV. Lit. F.* inuratur fonticulus. Tumori duro, ante usum acidularum, & decocti sarsaparillæ, nullum topicum adhiberem. Corpus præparetur & purgetur medicamentis blandis. Utatur igitur *syrupo cathartico* :

Rx. Syrup. de mann. lax. ℥j.

Extract. Rhab. ℥j.

Diacarb. ℥ijß.

Mag. Tartar. ℥j.

Aqu. ceras. nigr. q. s.

Q 5

OL.

Ol. macis gutt. ij. M. F. Syrup. liquid.

Postea sumat *Hydromel Tartarifatam*, & denuò purgetur *infusione Agarici, Rhabarb. foliorumque Sennæ, syrupi ros. solutivo & manna.* Hoc factò hepatis caliditas temperetur, lienque obstructus aperiatur usu acidularum. Deinde totum corpus, præcipuè verò caput, propter hemi-craniam, purgetur sequentibus pilulis:

℞. *Mass. pilul. aurear.*

Cochiar. ana ℥ij.

Mag. Gialap. gr. vij.

Cum syrup. de beton. form. pill. no. xxxj. deaurentur.

Postea caput expurgetur *errhinis & masticatoriis blandis*, ne irritentur humores ad oculos & thoracem. Caput etiam roboretur *spiritu cephalico*, cujus gutt. xv. manè & vesperi, in aliquot cochlearibus aquæ cerasorum nigrorum fumantur. Tempore autumnii, post totius expurgationem, hepatis attemperationem, obstructi lienis reserationem, & capitis corroborationem, nihil præstantius est ad dissolvendum tumorem in maxilla superiore durum, quam *decoctum Sarsaparillæ*, quod habet hanc prærogativam, ut omnes tumores duros digerat & dissolvat: ita tamen exhibeatur, ne sanguinem calefaciat.

℞ *Radic. Sarsapar. ℥ij.*

Lign. Guajac. pro. corroboratione ventric. ℥℥.

Aquæ fontan. ℔. viij.

Fiat infusio per 24. horas, dein coquantur ad consumptionem medietatis, & colentur pro syrupo sudorifero, de quo sumat mane, quinque horis ante prandium, ℥v. & quatuor horis ante cænam, ℥iiij. & singulis diebus, manè tantum, hora una post assumptum syrupum, in lecto blandè & sine vi sudet per horulam. Pro potu ordinario fiat secundum decoctum, coquendo eandem materiam, primi decocti in ℔ x. aquæ ad consumptionem tertiæ partis, cui in fine ebullitionis addantur ℥ij. Uvarum passarum: & ita decoctorum usum per 30. dies continuet, renovando secundo quoque die decoctum secundum. Inter usum sudoriferi animadvertendum, ne alvus constipetur, ideoque alternis diebus utatur enemate, aut potione medica laxativa. Singulis quoque septimanis sumat semel præscriptas pilulas, vel medicamentum æquivalens, & eo die, quo sive purgans

gans five laxans per os assumit, à decocto primo abstin-
neat. Pro debilitate ventriculi recipiat semicochlear *spi-*
ritus mastichini sequentis.

℞. *Mastich.* ℥iij.

Galang. ℥j.

Cinnam. ℥ij. *infund. in j. q. spir. vin.*
destill.

Exteriori ventriculi regioni applicetur *Ceratum*, ex *Ca-*
ranna & *Tacamabaca*, aut aliud simile. Si his medica-
mentis tumor iste non cedit, ad sectionem deveniendum
est. Et hæc sunt pauca illa remedia, quibus Nob. pa-
tiens tutissimè potest uti: ea tamen omnia Clariss. & Ex-
cell. Medici præsentis iudicio relinquo. *Ulm. Suev. die 20.*
Aug. Anno 1642.

Curatio prædicti tumoris.

Tumor, cujus in præscripto consilio mentionem fe-
ci, fuit in dextra maxilla superiore, & magnitudi-
nem ovi gallinacei superavit, albus, immobilis & durus.
Præterito autumno (præparato corpore, & educto fan-
guine) usa est patiens decocto *Sarsaparillæ*, quo tumor
ferè discussus, ut ex epistolis *Dominæ* patientis ad me
datis patet.

Extractum literarum die 7. Mart. Anno 1643. *exaratarum Heilbrunnæ.*

Tumor in mala dextra post usum decocti *sarsaparillæ*
minor factus est, ita ut ferè evanesceret. Sic Deus
Opt. Maximus direxit curationem. Ego putavi perfectè
curatum esse tumorem. Quid fit? *Infelix* post *Bachana-*
lia, in balneum ordinarium consilio & consensu Medici,
ingressa sum: & vix iterum egressa, animadverti alte-
rationem atque augmentum tumoris. Hinc quotidie ma-
jorem compressionem, non absque dolore, sentio, ve-
luti tempore præterito, &c. *ex his patet fructus & utili-*
tas decocti sarsaparillæ.

Sed post aliquot menses, cum uteretur balneo, caput
calesfactum est, & tumor propter mœrores & continuas
lachrymarum effusiones ad priorem magnitudinem au-
ctus.

Etus. Rebus sic stantibus, patiens Heilbrunnâ venit Ulmam, ut ibi tumor Chirurgiâ curaretur. Communicatis cum Excellentiss. Domino D. Christophoro Eysenmengero, Reip. Heilbrunnensis Physico, consiliis, datoque prognostico, nos optimam sperare sanitatem, si modo os illæsum fuerit, præmissa purgatione & venæ sectione. Dominam ægram Anno 1643. die 1. Maji in lecto, ligatis ad latera manibus, collocavi: deinde unus ex adstantibus hamulo labium superius nonnihil sursum traxit, ut commodè inter tumorem & muscolum primum, qui labium attollit, cultello separatorio pervenire possem. Hoc cultello superius usque ad ossis jugalis suturam perveni, & tumorem à prædicto musculo separavi. Inferius autem, prope dentes molares & gingivam, cartilagineam tumoris tunicam, quam ab osse quarto maxillæ superioris eodem scalpello diducere frustra tentavi, inveni, ita ut coactus fuero folliculum incidere, quo inciso effluxit materia quædam crassa & flava, instar mellis, tumorque subsedit. Effluxa materia, & cartilagine per forcipem excisâ, vulnus albumine ovi, pulvere chrysoliti præpar. & adstringente Galeni obligavi. Die sequente, & subsistente sanguine, prope muscolum secundum, qui labium abducit, inveni quoddam tuberculum, sub quo erat foramen, per quod specillo obtuso, citra negotium, in cavitationem osseam perveni. Die 12. in præsentia D. D. Eysenmengeri tuberculum illud incidi, & foramen illud dilatavi. Die 13. post abitum D. D. Eysenmengeri, prope dentem caninum aliud tuberculum instar ossis durum reperi, quod etiam forcipe Tab. XII. Fig. V. excidi. Interstitium extracti folliculi, ab ultimo dente molari usque ad caninum, ita consolidatum fuit, ne guttula puris exiret: foramen autem globulis apertum conservavi, donec officulum beneficio decocti sarsaparillæ desquamaretur. Officulo ablato, vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XXVII.

Vulnus maxillæ inferiori sclopeto illatum.

ANno 1634. die 27. Augusti Tesserarius equitum Suecicus, in conflictu Nördlingensi, in maxilla inferiori pau-

paulum infra dextram aurem, duobus sclopeti globis fauciatus est, quorum uterque linguam læsit, & oppositam maxillæ partem fregit, cum offensione tonsillarum, omnium dentium molarium, insigni fluxione sanguinis, animi deliquio & febre. Die 5. læsionis ob insignem sanguinis fluxum, animi deliquium & febrem adhibui sequentia:

℞. Syrup. Acetos. citri.

℥ulap. ros. cum Tinct. ana ℥jss.

Aqu. Endiviæ.

Plantagin. ana ℥ij. M. pro Syrup.

Vesperis usus est potione cordiali:

℞. Margaritar. præp.

Corall. rubr, præp.

Lapid. Chrysol. præp. ana gr. VII.

Aqu. Rosarum.

Plantagin.

Ceras. nigr. ana ℥j.

Syrup. corall. ℥ij.

Acetosit. Citri. ℥jss. M. F. Potio.

His peractis, revulsionis gratia, præscripsi clysterem refrigerantem.

℞. Mell. ros. Job.

Olei violat. ana ℥iij.

Decoct. emoll. ℥x. Misc.

à quo ter dejecit materiam nigram, & sanguine mixtam. Post usum clysteris, & sanguinis fluxu compresso, reli-gavi vulnus, & non solum inferiorem maxillam in utra-que reperi parte læsam, verum etiam linguam, cum in- insigni inflammatione faucium & amissione loquelæ. Ideo- que illico adhibui pro lotionis oris gargarismum adstrin- gentem. Elotis faucibus, tam internè quàm externè imposui spongiolam combustam, albumine ovi agitato imbu- tam, atque pulvere stegnotico Gal. & lapid. chrysol. præp. a- spersam, partibus vicinis oleo rosato inunctis fasciam adhi- bui: & hac ratione sistebatur enormis ille sanguinis flu- xus. Die sequente aliquantulum melius habuit, nihilo- minus tamen de insigni dolore capitis, laterisque dextri pulsatorio conquestus est. Ob id secta fuit vena media- na ejusdem lateris ad emittendas ℥iij. sanguinis. Post ho- ram sumpsit jusculum hordei, per infundibulum Tab. XI. Fig. XI. injectum. Tertio quoque die monstravit digitis-

in-

infirmum dolorem musculi temporalis. Quapropter adhibitum sequens *cataplasma*.

℞. *Farinæ hordei.*

Fabar. ana ℥vj.

Micæ panis domest. ℥iiij.

Olei ros. ℥iiij.

Vini rubr. ℥

Oxymel. s. ana q. s. M. ad ignem in formam cataplasmatiss.

Vesperis sumpsit panatellam per siphonem, & parum aquæ hordei. Media nocte sumpsit haustum *syrupi acetositis citri*, & *vini Granator. ana ℥jss. cum Aqu. ceras. nig. ℥ij.* Die quarto monstravit digitis & scripsit, se in faucibus, hoc est, circa columellam, seu plectrum vocis, insignem dolorem pati. Subsistente sanguine vulnus religavi, ex quo pus fluxit cum tanto fœtore, quem ferre non potui: elotis faucibus sequenti *Gargarismo*:

℞. *Aqu. Plantagin. ℥ij.*

Prunell. ℥j.

Bol. Armeni. ℥j.

Salis Prunell. ℥ij.

Aluminis. ℥j

Syrup. Myrtini ℥j. M.

Vidi circa columellam, & specillo obtusò tetigi quandam duritiem vacillantem, seu frustulum ossis, quod partes circumstantes pupugit, & dolorem circa fauces induxit. Hanc ossis particulam vossellæ dentibus exemi. Vesperis, propter constipationem alvi, usus est præscripto clystere. Die 5. aliquantulum melius habuit, & religato vulnere magna puris semicocti copia exivit. Die 6. sumpsit potionem medicam.

℞. *Syrup. ros. sol. ℥jss.*

Extract. Rhabarb. ℥j.

Aqu. Plantaginis. q. s.

Lap. Chrysol. præp. gr. vi. M.

à quo quater deiecit materiam flavam, vulnus obligatum fuit digestivo.

℞. *Terebinth. lot. in aqu. scordii. ℥ij.*

Pulv. Iridis Florent.

Aristolochiæ rotund. ana ℥ss.

Syrup. de ros. siccis ℥ij. M. pro digestivo.

Exterius applicata fuit turunda oleo violato, & lumbricorum

rum terrestrium oblita, ad linguam nihilo usus est præter Aqu. ros. & gargarismum. Die 7. cœpit balbutire, dixit, monstravitque digitis fauces iterum dolere, inspexi & extraxi offis particulam, vulnus dein obligans, ut die præterito. Die 8. conquestus est de dolore colico, sed post usum clysteris ordinarii, cui addita fuit portio quædam olei amygdalar. dulcium, melius habuit.

OBSERVATIO XXVIII.

De dolore dentium periodico felicissimè curato.

QUAMVIS pilula D. D. Herlicii in ore detenta omnem dentium dolorem mirificè sedet, quæ conficitur ex *seminibus apii, opio, hyosciamo, & syrupo papav.*

℞. *Semin. Apii gr. ij.*

Hyosciam.

Opii. ana gr. iv.

Syrup. papav. q. s. M. F. Pilula no. j.

Nihilominus tamen ad periodicam dentium exacerbationem, quæ præstantissima sæpe elusit remedia, curandam & præcavendam, Dn. D. Spigelius, scolopomachærio Tab. XIII. Fig. I. &c. candente, eam anthelice partem, quæ superiorem tragi immediatè contingit, felicissimo semper successu incidit, vulnusque deinde iterum consolidavit. Hac nova Chirurgia ille ramulus arteriæ carotidis, qui ab auris anthelice ad dentes pergit transversim inciditur, ita ut, intercepto humorum affluxu, dolor non amplius revertatur. Hujus præsidii Chirurgici miram virtutem in se primùm expertus est Author, postmodum, me præsentem, in non paucis aliis.

OBSERVATIO XXIX.

Apoplexia fortis ob dentitionem difficilem.

ANNO 1638. Die 27. Februarii Hora noctis 8. Illustris & Generosi Baronis Ferdinandi Geizkoffleri filius Ordolphus, inter duodecimum & decimum tertium suæ ætatis Mensem, ob difficillimam dentitionem, apoplexiâ forti

forti mortuus. Quarto ante obitum die parentibus inu-
 sionem occipitis, *valdè proficuum, mibique pluries com-
 pertam*, proposui, quam parentes recusarunt, unde ta-
 lia adhibui remedia, quæ in hujusmodi magna intume-
 scentia & gingivarum pruritu, febre & catharro non sine
 fructu usurpari solent. Nihilominus tamen sine manifesta
 membrorum convulsione, clamore & dentium stridore
 spes ultima totius familiæ universali apoplexiâ correpta
 è vita discessit. Quod autem hoc tempore dentitio val-
 dè periculosa sit, præsertim, quando pueri caninos ac-
 cipiunt dentes, hoc est inter 12. & 13. à nativitatè men-
 sem, ex *Hipp. Apor. 25. Sect. 3.* constat & proverbio:
*Parentes de liberis suis gaudere non posse, donec dentes sub
 oculis, canini dicti, editi fuerint.*

OBSERVATIO XXX.

Vincula linguæ unguibus malè disrupta.

ANno 1628. die 2. Martii conjux Jacobi Zimmermanns /
 peperit pulcherrimum filium, cui obstetrix, cujus fa-
 mæ parco, ligamentum linguæ unguibus more suo incidit,
 ut in futurum articulatè loqui posset. Huic operationi suc-
 cessit dolor & inflammatio, quæ papillarum appren-
 sionem, vel lactis potius suctionem infanti prohibuit.
 Parentes lactendi impotentiam linguæ vinculo adscripse-
 runt, & existimantes, quod obstetrix linguam nondum
 satis à vinculo liberarit, vocarunt Chirurgum, qui pari
 imprudentia, ligamentum & vasa linguæ incidit, è qui-
 bus sanguis in asperam arteriam defluxit, & foetum ter-
 tia die suffocavit. Extincto infante, mater cœpit con-
 queri de tumoribus mammarum à lacte concreto, quo-
 rum dexter male tractatus tandem degeneravit in can-
 crum exulceratum, & foeminam, post perpeffos gravif-
 simos dolores, enecavit. Foemella quædam recens nata,
 postquam ipsi Chirurgus vinculum linguæ phlebotomo
 vulgari incidisset, propter dolorem linguæ parum lactis
 materni sugere valuit. Lacte in mamma dextra concre-
 scente, mater foetum admovit papillæ sinistrae, qui, mi-
 tigato prius sub lingua dolore, lac in utramque traxit
 mammam, ita ut tumor ex concreto lacte durus minimè
 emolliri, & resolvi potuerit, nisi foemella ablaetaretur.
 Quo

Quo facto mater in filiola observavit vertebrae dorsii versus dextram distortas, cui distortioni vix emendabili ansam præbuit infantis unicæ solùm papillæ admotio. Ex his duobus saltem exemplis satis apparet, quàm periculosè vinculum linguæ unguibus Obstetricum, & Chirurgorum phlebotomo non rarò dilaceretur, & quanti facienda sit legitima hujus vinculi Chirurgia, quam multis cum animadversionibus nobis proposuit *Hieron. Fabritius ab Aquapend.* de qua vid. *Tab. XXXV. Fig. VIII.*

OBSERVATIO XXXI.

Scrophulæ totum collum occupantes.

ANno 1631. Mense Januarii charissima conjux *Josephæ König* / scrophulis totum collum occupantibus obnoxia, me in consilium vocavit, cui præscripsi pulverem mixtum ex partibus æqualibus *sacchari, gingiberis & turpethi*, qui pituitam, scrophularum conjunctam causam, ex profundioribus & remotioribus locis peculiariter expurgat, teste *Avicen. l. 4. Fen. 3. Tract. 2. c. 10.* quia tamen honestissimæ hujus fœminæ natura ab usu pulveris in vino exhibendi abhorruit, sequentem mixturam tribus vicibus, citra nauseam, assumpsit.

℞. Pulv. Turpeth. ℥jv.

Gingib. Indic. cond. q. s. M. in form. Elect.

Corpore ab humoribus crassis sufficienter expurgato, parti affectæ apposui *Ceratum oxæleum*, oleo *Logadorum* seu *de lacertis* emollicum, cujus descriptio hæc est: *Recipiantur lacertæ virides vivæ, quantum placet, coquantur in oleo communi, donec lacertæ comburantur, & oleum fiat nigrum. Colatura indatur vitro, & reponatur ad solem, usque dum fæces subsideant, oleum clarescat, & fuscum colorem acquirat: & exhibui per triginta dies singulo mane ℥vj. de Electuario, quod Hercules Saxonia, & Joannes Prævotius, tanquam longè certissimum ad curandas scrophulas remedium, pro secreto habuerunt, & ita pararunt.*

℞. *Lacertarum sive communium, sive virid. No. Centum.*

Abscissis capitibus & caudis, exenterati infundantur in aceto vini albi per se acerrimo, & sine pipere facto, per 4 dies: deinde exsiccentur, & macerentur in

R

alio

alio aceto, siccenturque iterum in umbra aut Sole, & in pulverem redigantur. Quo facto, pulveris ℥j. admisce mell. ℥iiij. Fiat mixtura, de qua per 30. vel 40. dies pueris dentur ℥ij. adultis vero ℥ss. ℥vi. vel ℥j. ad summum.

His remediis exhibitis & appositis nostra patiens spatio mensis curata est. *Johan. Riol. l. 2. Anthropograph. 15. de mesenterio scribit; scrophulas in corpore nunquam erumpere, nisi mesenterium strumosum fuerit, quod etiam testatur Guido & Ingrassias. Ejusmodi mesenterium innumerabilibus glandulis repletum inveni in Nobil. Dominæ Altesheimern cadavere, quod, quoniam totus corporis habitus scrophulis erat quasi refertus, aperui, & in hydropis causam inquisivi.*

Mirificam unguenti, quod Fabritius ab Aquap. l. 1. pentateuch. c. 21. ad scrophulas apertas commendat, virtutem expertus sum in quadam monacha & puella, quarum illa scrophulas habuit exulceratas in mammis, & hæc in collo.

OBSERVATIO XXXII.

Angina cum respiratione difficillima, & inhibita deglutitione.

Nobilis quædam fœmina Ulmensis, Anno 1627. Die 7. Julii, menstruis fluentibus, circa vesperam periculosâ anginâ fuit correpta, quæ respirationem valde difficilem reddebat, deglutitionemque cibi & potus denegabat. Huic vocatus subito clysterem laxativum injeci, & eo rejecto sanguinis ℥jv. ex vena brachii mediana educi curavi. Die 8. Julii, hora sexta matutina, Enema fortius fuit infusum, quo reddito patienti in lecto erectæ Barbitonfor venas sub lingua incidit, & cucurbitulas siccas femorum parti domesticæ, cum multa flamma affixit, non solum, ne purgatio menstrualis impediretur, verum etiam ne major ad partem affectam fieret attractio. Sanguine sufficienter extracto, cucurbitulas removi, & patienti gargarismum præscripsi, qui in omnibus periculosis anginarum speciebus, cum in principio augmenti fuerint, maximè commendatur, si eo fauces inflammatae sæpius in die colluantur.

℞. Pulv. sinap. Diß.

Acet. vin. acerrim. ℥j.

Aqu. plantag. ℥iij.

Sacch. albiss. ℥ij. M. F. Gargarismus.

qui spatio horarum quatuordecim, partim humores repellendo, partimque eos resolvendo, patientem morti proximam ab angina liberavit.

OBSERVATIO XXXIII.

Facies pulvere tormentario ambusta.

ANno 1634. Mense Novembri, Aromatarii cujusdam filius in taberna sua deposuit ollam vivis carbonibus repletam prope scrinium, in quo reconditæ fuerant decem libræ civiles pulveris tormentarii. Hinc Africus violentior spirans scintillam ex olla in scrinium nullo operculo contactum detulit, ex qua pulvis accensus pueri manus calefacturi faciem ita combussit, ut neque oculorum palpebras attollere, neque cibum & potum vel manibus apprehendere, vel ore accipere potuisset. Parentes de pueri restitutione valde solliciti, meum consilium primâ læsionis horâ petierunt, quibus, ut pro virili satisfacerem, præscripsi singulare linimentum, quo solo Chirurgus partes læsas quater de die inunxit, & septimanæ spatio ingentem illam ambustionem, nulla remanente cicatrice, curavit.

℞. Butyri rec. novies, vel sæpius liquefacti & in aqua spermat. ranar. distill. loti. ℥vj.

Ol. de vitell. ovar. ℥ij. M. F. Linim.

Quod in quibusvis ambustionibus empyreuma extinguit, inflammationem mitigat, pustulas prohibet, simulque dolorem lenit.

OBSERVATIO XXXIV.

Gutta serena setaceo nuchæ inusto curata.

ANno 1639. Maria Rothin / in Territorio Ulmensi nata, circa vigesimum sextum suæ ætatis annum ob

suppressos menses conquesta est de utriusque oculi vitio, quod vulgò gutta serena nominatur. Huic in Nosocomium susceptæ circa novilunium venam saphænam dextri pedis incidi, & sanguinis uncias sex educi curavi. Deinde *pilulas uterino-cephalicas*:

℞. *Mass. pill. de castoreo.* ℥ij.

Extract. Cochiar. ℥j.

Mag. Gialapp. gr. vj.

Aqu. artemis. q. s. Form. pill. n^o. xxj.

& *vinum medicatum* præscripsi ad expurgandum totum sanguinem & caput. Post cathartorum usum fonticulum femori dextro quatuor digitis supra genu inussi. E lapsis quatuor septimanis, menses cœperunt fluere, sed admodum diminutè: quapropter patienti exhibui dosim pilularum de Ammoniaco correctarum, à quibus purgatio satis evidenter fuit promota.

Circa tertium novilunium menses apparuerunt, & fluxerunt, sed adhuc diminutè: quamobrem patients repetiit usum pilularum menses promoventium, à quibus ad nutum fluxerunt. Quarto mense purgatio justo tempore & quantitatè respondit: nihilominus tamen, patients tristissima, inde visum non recepit. Hinc, quia antehac in *Johann. Davidis Commerelii* charissima conjuge, & *Johanne Cunrado Ebingero* setaceum nuchæ inustum ad hujusmodi nervorum obstructions præstantissimum inveni, cervici setonem applicui, ulceraque per viginti dies aperta detinui, donec ægra pristinum visum lætissima receperit. Mensibus ritè fluentibus, fonticulum in femore consolidavi, & ab eo tempore usque ad annum 1645. incolumi sanitate fruita est.

OBSERVATIO XXXV.

Excrementia carnis in naribus Gallica.

Rusticus quidam *Fungingensis* Ozæna Gallica laboravit, cujus excrementiâ nares ita fuerant obstructæ, ut patients per eos aërem inspirare minime potuerit. Quapropter præscripsi curam ex ligno sudoriferam, eâque finitâ, excrementiam narium consumpsi sequenti unguento.

℞.

℞. *Linim. pag. 22. ad carunculas in meatu urinario auferendas, è Prævotii medicina pauperum propof. 3j.*

Mercurii præcip. ʒiʒ. M. in formam Unguenti.

quo illinantur turundæ naribus immittendæ. Carunculis exelis, naribus imposui canales plumbeos, cerato divino obductos, donec consolidarentur ulcera. In ejusmodi ulceribus alii commendant mixturam ex decocto ligni *sassafras, melle rosato, pulvere Mercurii præcipitati & aloës succotrinæ*, quâ sæpius in die nares lavant, & felicissimè curant.

Hoc unguento præstantissimo nuper quoque Ulmanum textorem, post præmissam curam sudoriferam, ab eodem malo citra omnem doloris sensum intra septimanæ spatium liberavi.

OBSERVATIO XXXVI.

Gutta serena utriusque oculi incurabilis.

ANno 1642. *Johannes Hegelen* / Apparitor Ulmensis, conquestus est de *Amaurosi*, quæ modernis *Gutta serena* vocatur: Hinc in Xenodochium delatus, accipit repetitis vicibus pilulas ophthalmicas.

℞. *Mass. pilul. Lucid.*

sine quibus. ana ʒiʒ.

Magist. Gialapp. gr. vj.

Ol. fœnicul. dest. gutt. ij.

Aqu. Euphrasie. q. s. Form. pill. no. xxvij.

quibus nil quicquam conferentibus, cervici primum vesicatoria imponi, & setaceum in nucha applicari jussi, quod utrumque præsidium, cum cæcus sine emolumentum perceptione admisisset, revocavi in memoriam, quæ Anno 1620. observationibus meis inserui. Cadaver pauperulæ cujusdam Patavinæ (quæ per viginti annos amaurosi pedetentim invadente laboravit, & tandem cancro mammillæ sinistrae occulto, & medicamentis repellentibus in pectoris cavitatem detruso, miserrimè obiit) delatum fuit in Theatrum Anatomicum, ubi præsentibus multis studiosis, in causam hujus cæcitatatis legitimam inquisivi. Aperto igitur cranio, inveni duos anteriores cerebri ventriculos subsidentiam passos, & conglutina-

tos, per quos spiritus animalis ad oculos deferri non potuit. Unde nervis opticis sensim emarcescentibus (apparebant enim duplo minores, quàm in aliis) amaurosis, illæso undiquaque oculo, inducta fuit, bene enim adhuc nutriebatur venis, & arteria ad oculi radicem ingressa turgebat, adeoque inflammationem quandam, mensuris nempe regurgitantibus, insinuabat. Addebat *Excell. Spigelius* in lectione Anatomica, quam super pauperculæ caput habuit, vitio huic minimè occurrì potuisse, licet *Pausanias* aliquando ex vulnere frontis talem guttam serenam sublatam fuisse affirmet; inde quoque satis elucescere, guttam serenam non semper, imò rarissimè ex obstructione nervorum opticorum oriri, sed plerumque ejusmodi dispositionem præsupponere. *Hinc etiam mirum non est, quando ejusmodi affectus omnem & multis expertam medendi operam eludunt.*

O B S E R V A T I O XXXVII.

Introcessio cranii mollioris in adulta minimè fissi.

IN generali capitis contusionum curatione supra pag. 63. annotavi, cranium in adultis rarissimè deprimi citra rimam, sive internæ sive externæ laminæ, nisi in iis, quibus à natura mollius est cranium. Hoc confirmavit *Ancilla Mich. Rietmans* / quæ trigésimo ætatis anno, vas aqua plenum supra caput ferens, de scala decidit in synciput dextrum, cui tumefacto accersitus *Nicolaus Reute* / pellem agninam calidè applicuit. Altera die, remota pelle, & foveâ digitis perceptâ, adstantibus depressionem cranii, & necessariam cutis divisionem, indicavi: quâ concessâ, integram cutim scalpello in crucem incidi, statimque oculis, & specillo rotundo, deprehendi parvam atque in exteriori lamina minimè fissam depressionem. Obligato vulnere, de interioris laminæ integritate maximè dubius, quoniam casus ab alto fuit vehemens, modiolorum operam proposui, quam patiens admittere noluit. Facto itaque prognostico, quod vulnus hoc, vel potius depressio, laminâ interiore fissâ, citra cranii perforationem tutò curari nequeat, eâ vero integrâ existente patiens minori cum periculo sanari, pla-

plagam per 12. dies apertam tenui, quam, cum nec unicum appareret accidens, quod interioris laminæ rimulam, vel aliqualem cerebri noxam arguisset, per secundam intentionem curavi.

OBSERVATIO. XXXVIII.

Fissura cranii capillaris & penetrans in puero & adulto curata.

ANno 1644. biga quædam deonerata transiit *Davidem Hielbronner* / & sinciput sinistrum cum detectione ossis & rima cranii læsit, quâ observatâ & parentibus monstratâ, vulnus stuppâ stegnotico imbutâ dilatavit Chirurgus *Ezechiël Dogel* / quò necessaria cranii derasio tutissimè institui posset. Altero mane accersitus reperi cranium à pericranio latè nudatum, & fissurâ dubiâ fractum. Hinc rimam scalpris instructus statim derasi, & ultra medullium perveniens, observavi interiorem cranii tabulam rimâ tantummodo capillari fissam. Quare remotis scalpris vulnus cum osse deraso medicamentis solitis tractavi, puerumque viginti quatuor dierum spatio felicissimè restitui, qui neglecto scalprorum usu, quod crebra testatur experientia, perire potuisset. Rationes, propter quas cranium haud perforarim, videantur supra pag. 53. *de rima calvariæ capillari & penetrante.*

Eodem modo restitui *Johann. Georgium Hornung* / qui Anno 1635. die 28. Decembr. in musculo temporali vulnus accepit, cum rima cranii penetrante, sed capillari.

OBSERVATIO XXXIX.

Contusio occipitis scalpris derasa.

ANno 1637. Mense Septembri, *Maria Lutzen* / à militibus Bavaricis miserrimè tractata, conquesta est de vehementissimo occipitis dolore, cujus causa erat empiricus, qui medicamentis tumorem statim suppurantibus maturavit, deinde resolventia, per quatuordecim dies,

adhibuit, donec materia purulenta exitum, ob integumentorum crassitiem, non inveniens, pericranium (unde vehemens dolor) & cranium corroderet, musculorumque (qui caput extendunt, & splenii rectique vocantur) insertiones ab osse diduceret. Patiens in Xenodochium Ulmense recepta, petiit auxilium manuale. Quare, præmissis universalibus, & ratione victus tenuioris instituta, occipitis exteriora, ut materiæ præclusæ pararetur exitus, scalpello in triangulum, ne musculorum dictorum fibræ transversum læderentur, incidi usque ad os, quod asperum, & à materia corrosivum, reperi. Evacuata igitur materiâ, vulneris labia medicamento stegnotico, satis noto, replevi, & altera die os asperum scalpris undique derafi: Operatione peractâ, cranium pulverem Cephalicum inspersi, vulnerique digestivum adhibui, donec bidui spatio cranium scalpris derafum, carne solida obduceretur. Osse carnibus contacto, vulnus beneficio unguenti de betonica incarnatum, cerato divino cicatrifavi. Post vigesimum à derafione diem, cranium aliquot squamulas protrudens, dolorem capitis renovavit, qui tamen, exemptis vossellâ officulis, statim cessavit. *Hic obiter monendum, ne Chirurgiæ tyrones (si contusiones in capite suppuratæ appositis medicamentis tam diu minimè cedunt) resolventium usum protrahant, sed potius, citra moram & periculi metum, cranii velamenta debite incidant, ne pus sub crassissima cute longius dimorans, pravam qualitatem acquirat, & cum pericranio subjectam calvariam erodat. Vid. Tab. XXX. pag. 61. contusio capitis sine læsione cutis & cranii.*

OBSERVATIO XL.

Fistula thoracis, cum erosione claviculæ.

ANno 1627. die 10. Novembris ad me venit Johannis Majeri, civis & cupedinarii Ulmensis Uxor, Sabina, monstrans tumorem cum fistula, supra claviculam sinistram, cujus fistulæ orificium fuit tam angustum, ut vix alicujus aliculæ cuspidem admitteret.

Hujus causam quærenti respondit ægra, quod ante semestre, febre acutissima laborasset, quæ abscessum in hac parte excitasset. Hunc abscessum Medicus aliàs ex-

er-

ereitatissimus, & *Mattheus Memmingerus* Barbitonsor, adhibitis suppurantibus, caustico medicamento, non jucunde (eo quod per 36. horas applicitum atrocissimos dolores, crebrumque animi deliquium excitavit) aperuerunt, & escharam, quæ magnitudinem thaleri adæquavit, phlebotomo violenter detraxerunt, quâ ablatâ effluxit materia quædam fœtida & flava, at in pauca quantitate. Ulcus hoc per quatuor hebdomadas apertum tenentes, tandem consolidarunt, remanente notabili tumore & duritie, quam naturæ negotio resolvendam reliquerunt. Post mensem & dimidium, relictus tumor in magnitudinem priore multò majorem excrevit, quem denuo maturantibus usurpatis emollitum cultro rasorio inciderunt, ut materia excluderetur, quæ iterum pauca & biliosa fuit: quâ exclusâ, vulnus iterum per primam intentionem consolidarunt. Sic tertia & quarta vice ferramento abscessum inciderunt & conglutinarunt, ne minimum de læsione ossis suspiciantes, quam tot recidivæ facillimè indicare potuissent, ita ut vel tandem abscessus in fistulam degeneraret, ob quam patiens, quotiescunque brachium sinistrum, vel etiam quemcunque pedem parum movebat, atrocissimos cruciatus, & syncopem passa est. Cui ita narranti, & meum auxilium roganti, præscripsi medicamenta, quæ evacuant biliosos humores, in toto corpore abundantes; horum enim copiam demonstrabant constitutio corporis calida & sicca, febris acutissima antecedens, flavus totius corporis color, & ipsa materia flava, quæ per fistulæ orificium quasi transsudavit. Corpore præparato, & repetitis vicibus cholagogo optimè expurgato, fistulam angustissimam dilatavi, non ferramenti incisoriis (quibus non solum musculus pectoralis, ex præcedentibus incisionibus satis læsus, magis offenderetur, verum etiam timor esset, ne iis sinistrè adhibitis vasa jugularia dissecta, vel parùm læsa, vitam cum sanguine effunderent) sed turunda ex radice *Gentianæ* præparata (hoc est in turundæ formam accommodata, supra fornacem exsiccata, & in altera extremitate filo alligata,) quam foramini imposui, eam detinendo *Emplastro diapalmæ* ac *deligaturâ Catapbractæ* Tab. LIV. Lit. S. & relinquendo in fistula per diem naturalem. *Sequenti die* radicem ab ichore bilioso tumefactam, & imo apice denigratam, volsellâ exemi, & specillo

cillo rotundo sinus qualitatem, & coloris hujus causam investigans, os asperum reperi, & mobile. Quare pro majore foraminis dilatatione, radicem alterâ crassiorem adhibui, cum *emplastro diachalciteos* & *dicta fascia*, inunctis quoque partibus vicinis, ad detinendam radicem, & prohibendam inflammationem, quam dolor ex dilatatione subortus, licet vehemens non fuerit, facile attrahere potuisset. *Tertia die* gentianam adhuc majorem intrusi, & sic consequenter, quotidie auxi magnitudinem turundæ, usque dum foramen pro remotione ossis, jam separati ferè, sufficiens visum fuerit.

Sexto die fistulam, globulis ex spongia paratis, filoque alligatis, implevi, ut extrahi possint, propendentibus filis de foramine, & superimposito *Emplastro cum fascia Cataphractæ*, & inunctione partium vicinarum.

Præparatio globulorum est hæc: Sumatur spongia nova, & aquâ dulci nunquam madefacta, intingatur in ceræ & resinæ partibus æqualibus, commixtis & liquefactis, postea sub prælo fortiter exprimatur, & in umbra siccat: exsiccata conscindatur in globulos rotundos, cum filo annexo. *Septima die*, remotis spongiolis, fistula fuit amplissima, per quam ossiculum, volsellâ arreptum, absque singulari dolore extraxi. *Octava die*, subsistente sanguine, ossi sano & detecto pulv. sequ. inspersi:

℞. *Radic. Irid. Flor.*

Aristol.

Peuced. ana ℥ss.

Eupborb. ℥ss.

Myrrh. ℥j. M. F. Pulv.

quem filamentis carptis & siccis aspersum apposui, donec firmissima carne fuerit obductum: Ulcus verò sacchari albissimi pulvere (quod etiam bilis acrimoniam mitigat) quotidie insperso deterfi, & tandem *Emplastro diapalmæ cicatricem* comparavi. Duritiei remanenti applicui *Emplastrum Oxæleum*, cum linteo triplici vino decoctionis expresso, & ligatura conveniente, ut reliquæ discuterentur, & novus ad partem adhuc debilem fluxus humorum prohiberetur. Hac ratione, intra quatuordecim dies, felicissime mulierem, ab affectu periculosissimo pariter ac molestissimo, liberavi, ut testabitur patiens adhuc superstes, quæ cum *Georgio Hebicchio*

Tin-

Tinctore, in altero conjugio, per decennium, integerimè vixit.

OBSERVATIO XLI.

Vulnus thoracis cum fractura costæ.

Iohannes Vander Eisen / Augustanus, sculptor ærarius, & publicus factionis pennatæ Pancratiaestes, Anno 1628. Ulmæ in diversorio ad Rosam, hora noctis undecimâ, vulnus accepit à pistore quodam, in sinistro hypochondrio, circa quartam costam spuriam (quæ in parte cartilaginosa per transversum erat dissecta) cum exitu omenti, & magna sanguinis profusione, quam varia sequebantur symptomata, animi videlicet deliquium, vomitus, dolor & tumor insignis circa septum transversum. Vocatus statim omentum adhuc integrum reposui, & vulneri turundam, ex stuppa cannabina, albumine & vitello ovi concussis imbutam, pulvere stegnotico inspersam, filoque alligatam indidi, superimposito cerato diapalmæ, cum decenti per Sostrati vinculum ligatura: reposito omento, & exhibito medicamento corroborante. Die quarto Januarii, circa horam sextam matutinam, ægrum accessi, ut vulnus religarem & inspicerem; ac quoniam, propter virium debilitatem, & hæmorrhagiæ metum, non licuit, illi exhibui jusculum gallinæ adstringentibus alteratum, & ob cruciatus colicos cataplasma abdomini applicui, quod constabat ex digerentibus, resolventibus, anodynis; pro virium restauratione & sistendo sanguinis fluxu, sequi. Elect præscripsi.

R. Conf. Ros. antiq.

Symph. ana ℥iiij.

Trochisc. de charab.

Terr. sigill.

Corall. rubr. præp. ana ℥j.

Marg. præp. ℥ss.

Syrup. Myrtin. q. s. pro Electuar. de quo sæpius per diem sumpsit. ℥j.

Ob pectoris angustiam, & respirationis difficultatem, ordinavi Eclegma sequi. cujus crebro usu crassam & viscidam materiam expuit.

R.

℞. Syrup. Capill. Ven.

Liquirit. ana ℥vj.

Farfar.

Veron. ana ℥℞.

Tab. diatrag. frig. ℥iij.

Aqu. violar. q. s. M. F. Eclegma.

Ob dolorem & tumorem circa vulnus inflammatorium, applicui cataplasma usitatum. *Quinto mensis die*, dolor & tumor aliquantulum remisere, unde subsistente sanguine, vulnus religavi, cui turundam, digestivo inunctam & filo alligatam, intrusi, superpositis cerato, cataplasmate, & fasciâ eâdem. *Eodem die* exhibui juscula *Herb. Pimpinell. Tormentill. Consolid. major. Saracen. Equiset. Veronicæ, Fragariæ, & Sem. melon.* alterata, ut materia in abdomine contenta, per vias urinarias excerneretur: *addita sunt adstringentia, ne diuretica sine his exhibita, novam hæmorrhagiam excitarent.* Sub noctem conquestus est de pruritu in meatu urinario, qui præfagebat, materiam in cavum abdominis fluxam, beneficio diureticorum, per urinam expelli.

Sexto mensis die dolor omninò remisit, tumorque circa vulnus evanuit: at patiens dixit, se majorem sensisse pruritum, dum urinam redderet, quam inspexi, & copioso pure permixtam inveni.

Septimo die, conquestus est æger de dolore circa humerum dextrum, sub vesperam de dolore hepatis cum febre & tussi sicca.

Cum igitur *oçtavo* prædicti dolores cum calore febrili increverent, ex vena basilica dextri brachii misi sanguinem ad ℥iij. quo evacuato, dolores post unam & alteram horam cessarunt, & febris denuò remisit.

Nono, materia vulneris erat cocta, & patiens in reliquum benè habuit, unde vulnus consolidare cœpi, quotidie turundam minuendo, donec cicatrix induceretur. Per noctem verò sentienti, circa os sacrum & vesicæ regionem, dolores colicis similes, præscripsi die decimo potionem sequentem:

℞. Ol. Amygdal. dulc. rec. expr. ℥iij.

Mann. elect. ℥iij.

Aqu. Chamomill. q. s. M. F. Potio.

Quâ assumptâ magnam bilis copiam evomuit, vigesque per alvum excrevit materiam biliosam, quæ hujus-

jusmodi dolorum unica existit causa. Hac evacuatione facta patiens melius habuit, remittentibus in totum doloribus, usque in diem vigesimum tertium, quo, ob errorem in victus regimine commissum, diarrhoeâ biliosâ fuit correptus, nam suasu muliercularum assumpsit, & avidè comedit pruna sylvestria, à quibus etiam insignis dolor colicus, cum tenesmo, oriebatur: quapropter die 24. exhibui *Rhabarb. pulv.* ad ʒj. in *Aqua cichorei*, & duabus post Rhabarbarum assumptum elapsis horis, potionem sequentem:

℞. Ol. *Amygdal. dulc. rec. expr.*

Decoët. Chamomill. ana ʒiij.

M. F. *Haustus.*

Bile sufficienter excretâ, circa horam undecimam ante meridiem cruciatus colici, cum tenesmo, penitus cessarunt. *Die vigesimo octavo* vulnus cerato divino ad cicatricem fuit perductum, ita ut æger de nullo circa plagam dolore, de nullaque respirandi difficultate conquerens, *vigesimo nono* in publicum prodiret, & cum sociis ad mediam noctem perpotaret. *Die quarto Februarii* restitutus cum conjuge in patriam iter paravit, & illam ante discessum fustibus egregiè excepit, ob levissimam causam excandescens. Cujus facti certior factus maritum admonui, ut sibi in posterum, quantum possibile, ab animi pathematibus caveret.

OBSERVATIO XLII.

Vulnus thoracis periculosum.

ANno 1633. *Die 9. Mensis Februarii*, Generosus Dominus *Nicolaus Dietericus*, dictus *Spehrreiter* / in monomachia fauciatus fuit à Generoso Domino *Hittwein* / Præfecto vigilum Suecico, & duo vulnera accepit, quorum prius infligebatur sinistro carpo, cum læsione venarum ac tendinum, ad manum extremam decurrentium, alterum dextræ mammillæ digito transverso infra papillam, quod in capacitatem thoracis penetrabat, cum vasorum intercostalium læsione, & sputo sanguineo. Hic propter sæva symptomata, & animi præsertim deliquium, quadrigâ delatus est in suum hospitium, ubi vulnere omnia

ne-

necessaria fuerunt adhibita. Inter alia hoc notatu dignum esse iudico. Ante primam vulneris deligationem, nonnulli ex magna illa turba adstantium dixerunt, se posse exfugere sanguinem, qui in thoracem fluxit. Admissi fluxerunt quidem, at non sanguinem, sed potius aurum: unus enim inter fugendum vulnerato anulum adamantinum, mille florenis comparatum, clam detraxit, sed proditus iterum restituit. Accersitus vulnus thoracis inspexi, & specillo obtuso per foramen in capacitatem thoracis misso, eam sanguine repletam inveni. Ex sputo sanguineo suspicatus sum læsionem pulmonum, unde per vulnus albumen ovi, *pulvere adstringente Galeni, Lapid. Chrysoliti præparati & pauca aqu. plantaginis con-*quassatum per siphonem *Tab. XXXVI. Fig. IV. D.* inieci, immisi dein vulneri turundam ex stупpa cannabina confectam, eodem liquore imbutam, & filo alligatam: inunxi partes vicinas oleo rosato, desuper apposui ceratum diapalmæ, partemque linteo triplici vino rubro expresso, & *Sostrati vinculo Tab. XXXVII. Fig. VI.* obligavi. Vulneri in carpo eadem remedia, ad fluxum sanguinis compescendum, fuerunt applicita. Pro roboratione virium, & sistendo sanguinis fluxu in thoracem, sæpius usus est sequenti Aqua.

R. Aqu. Ceras. nigr.

Rosarum.

Plantag.

Pimpinell.

Veronic. ana ℥jß.

Cinnamom. ℥jß.

Spir. lilior. convall. ℥j.

Pulv. lapid. chrysol. præp.

Hæmatit.

Corall. rubr. ana ℥jß.

Marg. præp. ℥j.

Lap. Bezoar. gr. VII.

Man. Christ. perlat. ℥ß. M.

Ob sitim bibit aquam bordei, syrupo coralliorum & *Tincturâ rosarum permixtam*, strictè observans tenuis rationem victus.

Propter sputum sanguinis & febrim, revulsione scilicet & ventilationis gratia, curavi venam jecorariam affecti lateris aperiri, & quatuor uncias sanguinis educi.

Hisce

Hisce peractis, præter decoctum hordei, tincturâ de rosis alteratum, & ptisanam hordei, pro cæna nihil assumpsit. *Secundo* mane conquestus est, se præterita nocte nihil vel parum dormisse, unde horâ octavâ matutinâ sequentem admisit clysterem.

Rx. Rad. Acetos.

Althææ. ana ℥ß.

Herbar. Pimpinell.

Agrimon.

Acetos.

Malv.

Violar.

Veronic. ana M. ß.

Semin. Lini ℥iiij.

Fœnicul.

Citr. ana ℥j.

Coqu. in s. q. ad ℥x. colat. add.

Mell. violat. solut. ℥iiij.

Ol. Violar. ℥ij.

Chamomill. ℥j. M. F. Clyster.

à quo ter dejecit. Post rejectum clysterem religavi vulnus, ex quo parum sanguinis effluxit. Eodem tempore conquestus est Generosus patiens, de insigni dolore & calore lateris vulnerati, ob sanguinis fervorem in thorace collecti. Cum autem sanguis iste ob vulneris angustiam exitum nullum haberet (*etsi æger collocaretur in eadem figura, quâ læsus fuerat*) & febris nimium cresceret, necessarium planè fuit sanguini exitum parare, vel vulneris dilatatione per scalpellum *Tab. XIII. Fig. I. & Tab. XXXVI. Fig. V. E.* vel nova sectione inter tertiam *Tab. XXXVI. Fig. II. 4.* & quartam ab ultima enumerata costam, secundùm *Hippocratis* mentem instituta. Hic enim obiter notandum, quod *Hippocrates* costas incipiat numerare ab infima seu duodecima numerata, eo quod digitis in macilento præsertim corpore optimè tangi queant, atque idem sit, ac si dixisset, inter 9. & 10. costam instituendam esse sectionem à superioribus numerando. Dilatatio vulneris frustrâ fuisset tentata, quoniam major sanguinis in thorace contenti pars in regione diaphragmatis fuerat collecta. Parum etiam Paracenthesi proficissem, sive in dextro, sive in sinistro latere facta fuisset. In sinistro non contulisset, quoniam in dextro col-

lige-

ligebatur materia. Dextrum incidi prohibuit dorsi je-
corisque insignis dolor & intumescencia: supererat ex-
purgatio per urinam & sputum, quam tamen expectare
nimis periculosum erat, ob materiæ copiam, quæ nati-
vi caloris suffocationem minabatur.

Quare obligavi vulnus, velut die præterito, & ad a-
liud auxilium deveniendum esse mecum concludens, mi-
hi curavi fieri cannulam & obturatorem aureum *Tab.*
XXXVI. Fig. IV. A. ut facili negotio vel in triangu-
lum, vel semicirculum, inflecti possint. Hoc instru-
mento in triangulum curvato, & in capacitatem thora-
cis lentè imposito, styloque extracto, magna copia san-
guinis (sine suctione, quæ fit ore) per cannulam effluxit.
Post sanguinis hanc evacuationem vulnere imposui can-
nulam alatam & auream *Tab. XIII. Fig. XII. pulvere ad-*
stringente Galeni, chrysoliti præp. & albumine ovi illitam:
desuper applicui *Emplastrum diapalmæ*, spongiam novam
in vino rubro expressam, & linteum duplex, cum *So-*
strati vinculo. Ab hac evacuatione totâ nocte melius
quàm præteritâ quiescere potuit vulneratus. *Tertio* post
læsionem die instrumentum prædictum thoraci adhibui,
& libram iterum unam & dimidiam, cum admiratione
non solùm adstantium, verùm etiam cum bona virium
tolerantia extraxi.

Sumpto prandio, quod erat ptisana & decoctum hor-
dei, assumpsit vesperi emulsionem:

℞. *Semin. Melon.* ℥iiij.

Papav. alb. ℥j.

Aqu. Fragariæ.

Pimpinell.

Veronicæ.

Nymph. ana ℥ij. *F Emulsio, cui addatur*

Lapid. chrysf. præparat.

Margaritar. præp.

Corall. rubr. præp. ana gr. v.

Syrup. violar. ℥j. M.

post cuius usum tota nocte quietè dormivit. *Die quarta*
læsionis, mingens acerbissimum dolorem in meatu uri-
nario sensit: inspexi igitur urinam, quæ omninò turba-
ta & foetida mihi certissimum signum fuit, materiam in
thorace contentam ad vias urinarias tendere.

Vesperi ob constipationem alvi usus est *Enemate* se-
quenti:

℞.

℞. *Sequent. Decoct. ℥x.*
Mell. viol. sol. ℥ij.
Cass. rec. extr. ℥℞.
Ol. viol. ℥ij. M.

à quo bis dejecit.

℞. *Herb. Veron.*
Pimpinell.
Prunell.
Plantag.
Agrimon. ana M. ℞.
Hord. integr. p. ℞.

Coqu. in s. q. aqu. & vini oligophori ad ℥j. Colaturæ adde Mell. ros. col. ℥ij. Misce pro injectione detergente & consolidante.

Hoc decocto per siphonem *Tab. XXXVI. Fig. IV.* depictum injecto, & denuo evacuato, cannulam ex auro perforatam *Tab. XIII. Fig. XII.* & digestivo oblinitam vulnere imposui, ac desuper ceratum diapalmæ, ut & splenium quadruplicatum vino rubro expressum, adhibui. Interim non fuit neglectum vulnus carpi, sed alternis diebus suis remediis curatum & obligatum. *Die sexto*, ob amaritudinem oris, exhibui potionem medicam sequentem.

℞. *Syr. ros. sol. ℥j℞.*
Extract. Rhab. ℥j.
Diacarth. ℥j.
Cremor. Tart. ℥℞.
Aqu. Cichor. q. j. M. F. Potio.

Die septimo potum ordinarium miscui sequenti decocto.

℞. *Herb. Veronic.*
Agrimon.
Vincæ pervinc.
Prunell.
Fragar. ana M. j.
Cin. Astacor. fluviat. ℥j.

Coqu. in s. q. vini oligophori ad ℥j℞. Colat. adde mell. ros. sol. ℥ij. M.

Die octavo vulnus carpi & patiens benè habuerunt; ille tamen nihilominus pulvere usus est cordiali.

℞. *Pulv. lap. chryf. præp.*
Magist. marg.
Corall. rubr. ana gr. iv.
M. cum s. q. syrup. viol. & corall.

Die nono patiens optimè habuit, & de vulnere thoracis parum puris cocti exivit: unde, omisso injectionis decocto, solam cannulam digestivo oblinitam vulneri imposui. Plagæ carpi, loco diapalmæ, applicui ceratum divinum, ad inducendam cicatricem.

Die decimo omnino nihil de vulnere thoracis effluxit, sed patiens conquestus est de tussicula, quæ ab usu trochiscorum pectoralium cum ambra & moscho cessavit.

℞. *Spec. diarr. simpl.* ℥ij.

Diamb. comp.

Pulv. Ireos Florent. ana ℥j.

Trochisc. Gall. mosch. ver. gr. xxii.

Amyl. ℥j.

Sacch. albiss. ℥jss.

Candi alb.

Penid. ana ℥vj.

Ambr. grys. ver. gr. vj.

Mucilag. tragac. in aqu. rosar. diss. q. s. F.

Trochisci.

Urina adhucdum turbida & mictio dolorifica erat.

Die undecimo cum patiens optimè valeret, nihilque de cavitate thoracis amplius exiret, ne vulnus degeneret in thoracis fistulam, omisâ cannulâ, turundam filo alligatam, & unguento de betonica illitam, indidi, de super ceratum citrinum admovi.

Diem 12. 13. & 14. æger sine querelis transegit & dixit, se ratione virium, citra scipionis beneficium, ambulare posse.

Cum *die 15. 16. & 17.* vulnus mundum & detersum appareret, ipsi turundam quotidie breviorē imposui, ut caro ab intra excrecere inciperet. *Die 17.* vulnus carpi, cerato divivo adjutum, cicatricem acquisivit.

A die 18. usque ad 22. peroptimè patiens Strenuus valet, unde extraxi turundam, & ejus loco plagulam ex filamentis carptis confectam, & unguento de betonica oblinitam vulneri apposui, & partem affectam spongiâ novâ & vino rubro expressâ, ac fasciâ compressivâ, quam *Cataphractam Tab. LIV. Lit. S.* vocant, obligavi.

Die 28. vulnus cerato divino cicatrice fuit obductum, & patiens pristinæ sanitati restitutus.

Die 34. conquestus est de vehementissimo sinistri pedis

dis dolore, qui originem traxit ex animi commotionibus, sed repurgato corpore à biliosis humoribus, cessavit.

OBSERVATIO XLIII.

Vulnus thoracis paracenthesin requirens.

ANno 1622. Mense Aprili, Antonius, Auriga Patavii, sauciatus est in dorso, ense ad sinistram mammam penetrante, atque adeò duo vulnera efficiente, quæ insequerantur præcepss in terram lapsus, animi grave deliquium, aphonia, sudores in toto corpore frigidi, pulsus intermittentes, & vomitus sanguinis cum suspitione cordis aut œsophagi vulnerati. Vulnus in utraque parte obligavi, sed prius foramen in mamma scalpello falcato *Tab. XXXVI. Fig. V. E.* dilatavi, & utrique turundam, ex stuppa cannabina, albumine ovi oblinitam, filoque alligatam imposui, nihilque omisi, quod in ejusmodi vulneribus fieri necesse est. Obligato vulnere ob summam virium debilitatem, patienti vinum fuit concessum, nullum tamen arteriarum in carpo pulsus per integrum diem digitis percipere potui.

Die sequente, quamvis magna sanguinis copia ex vulnere fluxerit, nullus tamen pulsus deprehendi potuit, nisi vulneratus, de loco in locum, aut de latere in latus, moveretur. *Eodem die* assumpsit panatellam, quam subito revomuit, unde œsophagum læsum esse mecum conclusi.

Tertiâ die patiens difficulter respiravit, in latere affecto prope diaphragma insignem sensit dolorem, de vulnere vix guttula effluxit, &, quod maximum fuit, pulsus omnino defecit. Hanc ob causam inter tertiam *Tab. XXXVI. Fig. II. 4.* & quartam thoracis costam, secundum *Hippocratem*, pectus fuit apertum, hac intentione, ut evacuaretur materia in thorace contenta, ne calidum innatum suffocaretur, & substantia pulmonum putreficeret. Facta perforatione, vix tres aut quatuor guttulae sanguinis de vulnere effluerunt, quod ideo notandum esse censeo, quia nonnulli ajunt maximum fieri sanguinis fluxum, ob vasorum intercostalium incisionem: sed non eo infi-

cias, aliquando, & præcipuè in biliosis corporibus, succedere ejusmodi in cavitatem sanguinis profluvium, quando inciditur vena aut arteria, quæ tamen scalpello Tab. II. Fig. I. facillimè evitari possunt. Sit læsa vena aut arteria intercostalis, quid refert? parum, aut nihil: sanguis enim ob vulnus inter tertiam & quartam costam recens factum, in cavitate thoracis retineri nequit; & si retineretur, sequenti die, dum obligabitur vulnus, iterum effluet. Aperto igitur thorace, de vulnere effluxit materia loturæ carnis simillima, ad integram ferè libram: quæ evacuatâ manifestè percepi pulsum, & vulneri turundam, medicamento ex albumine ovi & pulvere adstringentè Galeni oblitam, immisi. Vesperi denuò religavi vulnus arte incisum, rursusque integram libram sanguinis cum tertia parte puris commixtam exemi: postea vulneri imposita fuit turunda, ex linteo convoluto parata, & digestivo sequenti oblita:

R. Olei Hyperic. ℥ss.

Resinæ Terebinth. ℥j.

Mell. ros. colat. ℥ss. M. F. digestivum.

desuper Ceratum diapalmæ, linteum quadruplicatum ex vino rubro expressum, fasciæque conveniens.

Quarto die obligavi superiora vulnera, & ex laterali à me facto vitrum puris, quarta parte sanguinis mixti, extraxi. Circa labia vulneris novi apparuit inflammatio, propter quam ægro interdixi vino, & præscripsi aquam hordeaceam pro potu ordinario. Pulsus manifestissimus fuit, & ex superioribus vulneribus purulenta materia, in paucissima quantitate, effluxit: Unde patienti præscripsi sequentem syrupum, de quo singulis diebus, summo mane & vesperi duabus horis ante cœnam, uncias quatuor aut quinque per os assumeret.

R. Hordei decorticati. M. j.

Folior. Fragar.

Vincæ pervinc.

Bugulæ.

Pimpinellæ.

Cichorei.

Farfaræ.

Pilosellæ.

Equiseti.

Verbena. ana M. ss.

Red.

Rad. Rub. Tinctor. ℥ij.

Liquiritiæ. ℥j.

Aqu. fontis. ℔. vj.

Vini albi. ℔. ij. *Bulliant ad consumptionem medicatis, & in fine decoctionis addantur mellis colati* ℥ij. M. pro *Syrupo vulnerario.*

Quinto die, per hoc effluxit denuò vitrum puris non-nihil foetidi, magisque ad flavedinem, quam ad albedinem tendentis. Ex utroque antiqui vulneris foramine exivit materia instar casei mucosa (ut in peripneumoniacis sæpissimè vidi) at in pauca quantitate. Labia novi vulneris fuerunt livida, plagulæ ob magnam corporis impuritatem denigratæ, & febris solito major facta.

Sexto die, mane & vesperi, effluxit vitrum dimidium puris, ob cuius maximum foetorem nemo in cubiculo manere potuit, sub plagulis quoque & spleniis humor verè melancholicus visus fuit, hinc sequens decoctum præscripti.

℞. *Herb. Scord.* M. j.

Mell. ros. colat. ℔. ℞.

Aqu. comm. ℔. vj. *Coq. ad tertiæ partis consumptionem,* & de colatura injiciatur integra libra per siphonem *Tab. XV. Fig. II. delineatum.* Post injectionem immisi turundam præscripto digestivo oblinitam. Specillum argenteum puri immisissum, & illico extractum, si nigrum fiat, ægrotum vix evasurum, *Hippocrates* tradidit. Ego ad imitationem *Hippocr.* puri specillum immisi, quod cum nullam nigredinem contraxisset, sed albissimum permansisset, de restitutione benè speravi.

Septimo die, majorem febrem, quàm diebus præteritis, habuit æger, pus etiam in magna quantitate effluxit, sed non adeò malum spirans odorem, ut die quinto & sexto.

Octavo die, labia vulneris, inter tertiam & quartam costam facti, inflammationem conceperunt, cuius causa patiens majorem dolorem, & febrem vehementiorem sensit.

Nono die, foetor purulentæ materiæ evidenter remisit: *Vesperi* verò circa vulnus novum adfuit Erysipelas, cum dilatatione foraminis & costæ tertiæ denuatione.

Decimo die, vulnus artificiosè incisum adhuc latius

comparuit, quam die præterito, cujus dilatationis causa meo iudicio fuit humor biliosus, qui acrimoniâ suâ substantiam carnosam corrôdit. *Noctu* circa costas spurias, insignem sensit dolorem propter erysipelas, atque nervum intercostalem, qui musculo abdominis descendenti inseritur.

Undecimo die melius habuit, & tota nocte dormivit; siphonem noluit admittere, ob dolorem membranæ, quæ succingit costas.

Duodecimo die tam magnum dolorem mane sustinuit, quam pridie, unde omissâ turundâ, vulnere tantummodo spongiæ particulam, decocto vulnerario expressam, imposui: nocte toto corpore bis sudavit.

Decimo tertio melius habuit, pus quoque album effluxit. *In his casibus nullum præstantius remedium, quam non purgare corpus, quia si exhiberetur purgans, omnes humores concurrerent ad intestina, & extenuaretur corpus, cujus extenuationem mala sequerentur symptomata.*

Die decimo quarto tota nocte benè dormivit, pus etiam, in pauca quantitate, per vulnus exivit; vesperi verò illud in majori quantitate exiit, & pulsus vehementior solito fuit deprehensus.

Die decimo quinto majorem febrem habuit, quam die præterito: quia æger in sinistro & sano potius, quam dextro & læso decubuit latere, unde pus in thorace contentum febrem auxit. Vesperi vulnere laterali fuit imposita turunda, quia caro nimium crevit.

Decimo sexto patiens sumpsit, ob amaritudinem oris, quam per quatuor circiter dies sensit, *Rhabarb.* à quo medicamento quater biliosa egressit excrementa, deinde melius habuit.

Decimo septimo præbui decoctum ordinarium. *Vesperi* pus album, in paucissima quantitate, exivit, ob id decoctum per siphonem non fuit injectum, vulneratus etiam non amplius tussivit. *Nocte* benè dormivit, febris vero nonnihil major fuit die præterito.

Decimo octavo neque injeci decoctum, neque vulnere turundam imposui, sed solummodo plagulas unguento de betonica oblinitas adhibui, desuperque Ceratum Barbarum: pus ad viriditatem magis, quam ad albedinem tetendit. Nocte dormivit, sed habuit rixas per somnum, quæ significarunt pravorum humorum in corpore abundantiam.

Decimo nono, tota nocte sudavit. Pus adhuc nonnihil viride fuit: quatuor horis ante prandium sumpsit *Cassiam* rec. extr. ℥j℥. dissolutam in juscule decoctionis *cichorei*, *borraginis*, *pimpinellæ*, & *veronicæ*, quæ ter ipsum purgavit; excrementa erant omninò biliosa.

Vigesimo die ℥℥. puris exivit, ob id vulnere arte facto, turundâ iterum dilatato, imposui cannulam stanneam, cum spongia ex vino rubro expressa. *Vigesimo die*, tota nocte non potuit dormire, quia cannula premebat costas, & membranam pleuræ.

Vigesimo primo, nihil ex vulnere effluxit, nihilominus tamen cannula fuit vulnere imposita, ut heri. Deinde sumpsit *flores Cassiæ* in prædicto juscule alterato dissolutas, una cum pulvere *Rhab. Mechoac. nigræ*, & *Cremoris Tartari*. In posterum non sumpsit decoctum vulnerarium, sed juscule ex nonnullis herbis, *Cichorei scilicet*, *Borraginis*, *Sonchi*, *Fragariæ* & *Vincæ pervincæ* alteratum: foramen in mamma consolidavit.

Vigesimo secundo sumpsit iterum prædictum juscule alteratum.

Die vigesimo tertio semel injectum fuit decoctum vulnerarium, & parum puris effluxit, quod quia adhuc nonnihil viride fuit, patiens denuò usus est pulvere suo purgante.

Die vigesimo sexto, *septimo* & *octavo*, non amplius injecti decoctum vulnerarium, semelque in die obligavi vulnus, & febris post duos dies remisit.

Die vigesimo nono patiens sumpsit juscule suum alteratum: pus fuit album, & patiens quasi extra periculum.

Die trigesimo sexto cum reviserem vulnus, ex eo magna puris copia effluxit, cum tumore labiorum, quod signum fuit alicujus erroris, quem in victus ratione commiserat: interrogatus respondit, quod comederit de prohibitis lacticiis, à quibus in posterum abstinuit, & brevi feliciter restitutus fuit.

OBSERVATIO. XLIV.

Fistula thoracis acu pertusa.

Milles quidam Cæsarianus Anno 1630. lethaliter sauciatus fuit tribus digitis transversis infra claviculariam dextram, & Ulmæ in caupona aratro insignita ferè curatus, ob errores in victus ratione commissos corripitur inflammatione, quæ suppurata degeneravit in sinum sub cute latissimum, cujus fundus ad octavam usque costam descendit, ita ut neque Chirurgus neque Medicus materiam in sinu collectam expurgare potuerint, nisi ægrum quotidie in caput, pedibus sursum spectantibus, collocarent. Cum autem sinûs consolidatio protraheretur, patiens quotidiana corporis conversione multum perturbatus, me sibi ab hospite commendatum vocari iussit. Accedens, re percepta, proposui sinus incisionem, quæ scolopomachærio peracta felicissimè solet succedere. Hâc Chirurgiâ non concessâ, modum excogitavi, quo citra sinus incisionem materia facilem acquireret exitum. Quapropter immisso per sinus orificium, gentianâ dilatatum, instrumento *Tab. XVI. Fig. V.* cujus apici globulus cereus erat affixus, inscio patiente (credebat enim me sinus qualitatem explorare) fundum citissimè perforavi, acumque detraxi. Evacuatâ per datam viam materiâ, vulnere inferiori indidi turundam integro ovo imbutam, superiori unguento de betonica infectam, apppositoque emplastro diapalmæ & linteo quadruplici, totum pectus *Sostrati vinculo* deligavi. Postea vulnus recens penicillo, ex tela incerata cavo, per aliquot dies apertum detinui, donec superius applicito cerato divino consolidaretur, sinusque parietes mellicrato optimè deterfi, spongia nova in vino rubro expressa, & fascia, quam *Galenus Cataphractam Tab. LIV. Lit. S.* appellat, arctè adhibita conglutinarentur. Sinu agglutinato, cannulam quotidie minui, tandem ulcus cicatrice obduxi. *Hic modus curandi optimè succedit, quando sinus nullum contraxerit callum; secus voto non respondet curatio.*

OBSERVATIO. XLV.

Empyema thoracis apertione curatum.

ANno 1625. *Nicolao Gohler* / Civi & nautæ Ulmensi, apertus fuit thorax in dorso inter quartam & quintam à suprema costam cultro panario, qui pulmones læsit adedò, ut patiens statim, præter sanguinis sputum, de magna respirandi difficultate conquereretur. Primâ læsionis horâ accersitus, in cavitatem thoracis siphone injeci mixturam stegnoticam, & turundâ apertum conservavi vulnus. Ad virium instaurationem, & sanguinis compressionem præscripsi *electuarium* (cujus ingredientia videantur *Observat. 41.*) & victum tenuem. Discedens adstantibus indicavi, patientem certò periturum; nisi inferius scalpello novum vulnus quam primum pararetur. Adstantes recusarunt. Mane ipsi ægroto proposui *Paracenthesin Hippocraticam*, qui statim consensit, eaque mediante, aliisque remediis non neglectis, felicissimè restitutus per annos aliquot integerrimè vixit.

OBSERVATIO XLVI.

Materia Empyematis diureticis evacuata.

ANno 1631. *Valentinus Dettelbacher* / Pistor Ulmensis, in diversorio ad Solem sibi ipsi cultrum sub papilla sinistra in thoracis cavitatem adegit, citra tamen læsionem partium contentarum. Quapropter vulnere turundam stegnotico communi imbutam imposui, spleniumque in vino nigro austero expressum *Sostrati fasciâ* alligavi. Quo facto clysterem laxativum injici, & sanguinem è dextro brachio educi curavi. Deinde, materiâ partim per vulnus, partim per vias urinarias expurgatâ, plagam internis & externis medicamentis multoties propositis, injectionibus scilicet, unguentis, emulsionibus, & decoctionibus vulnerariis consolidavi.

OBSERVATIO XLVII.

Vulnus thoracis penetrans per septum transversum in ventriculi fundum.

A Nno 1645. die 12. Augusti, Melchior Frick / Fullo Ulmenfis, ab hortulano quodam vulneratus fuit, non solum in capite & naso, de quorum curatione supra Tab. XXX. & Obs. 22. dictum, verum etiam in thorace, quinque digitis transversis infra sinistram papillam. Vulnus capiti & naso inflictum Chirurgus Elias Walthers statim stegnoticis debite obligavit, & tertium in pectore inveniens, me vocari iussit. Accedens, vulneris in thorace accepti qualitatem specillo exploraturus, in cavitatem pervenire non potui: *concidit enim vulnus, ob musculorum situm mutatum, in quo patiens fuit laesus.* Inter explorandi actum vulneratus evomuit magnam sanguinis copiam, ita ut, gravi Syncope correptus, divinis potius, quam humanis auxiliis indigere omnibus visus fuerit. *Hic vomitus mihi laesionem ventriculi, & per consequens diaphragmatis in parte carnosâ, atque perforationem pectoris indicavit.* Quare, praedicto adstantibus vitae periculo, vulneri turundam stegnotico usitato imbutam imposui, & applicito linimento simplici thoracem *Sostrati vinculo* Tab. XXXVII. Fig. VI. deligavi. *Secunda die, hora quintâ matutinâ,* patiens denuò vomuit duas mensuras sanguinis mero diluti, & posthac omne id, quod ore assumptum deglavit. Quæsitum igitur fuit, cum plaga nasi non in narium cavitatem penetraret, ita ut sanguis per palatum ad fauces, & ab iis in ventriculum defluere potuisset, unde sanguinis iste & ciborum vomitus proveniret? Quærentibus respondi, quamvis vulnus collapsum, specillo adhibito, introitum in thoracem non concedat, nec aliqua in abdomine plaga appareat, nihilominus tamen accidentia, læsioni thoracis supervenientia, satis probare, gladium per musculos intercostales, & diaphragmatis partem carnosam, (*nervosa enim substantia si esset læsa, graviora symptomata ægrum infestarent*) in ventriculum penetrasse. Perforatam pleuram significavit sanguinis in thoracis cavum fluxus, & multò magis indusii puritas: si namque thorax non fuisset apertus, sanguis effluens, pro-

procul dubio, indusium rubicundissimo colore tinxisset. Nec obstat, quod patiens de nulla unquam pectoris angustia aut tussi conquestus fuerit: sanguis enim dicta symptomata efficiens, per vulnus septi transversi defluxit in abdominis cavitatem, in qua suppuratus per alvum tandem exiit. Ventriculi vulnus indicavit sanguinis & assumptorum vomitus, dejectus appetitus & dolor circa præcordia. His rationibus ego permotus, ventriculi solius rationem habui, reliquis vulneribus non neglectis. Quare potum & medicamenta consolidantia, in paucissima quantitate crebro exhibui, (*ne eorum copia vel distenderetur, vel ad vomitum irritaretur ventriculus*) & vires injectis Clysteribus quotidie duobus, ex jusculo nempe carniū pingui & vitello ovi paratis, conservavi: Potus fuit vinum granatorum, medicamentum verò Conserva rosarum antiquarum pulvere mastichis permixta.

℞. *Cons. Ros. antiq.* ℥iiij.
Mastich. elect. subt. pulv. ℥ss.
Syr. consol. major. q. s. M. in form. Elect.

de quo, manè & vesperi, sumpsit quantitatem nucis juglandis. Externam ventriculi regionem inunxi oleis adstringentibus:

℞. *Ol. rosati.*
Mastich.
Cydonior. ana ℥ss.
Absynth. ℥iiij. M. D. ad ollam.

& vulnus sub papilla veluti simplex per secundam intentionem curavi. Septima decubitus die æger sedem habuit purulentam. Octava in pectore vulnus fuit consolidatum.

Decimo quarto, & reliquis, æger ore assumpsit liquores consolidantes, eosque citra dolorem retinuit.

OBSERVATIO XLVIII.

Fistula thoracis exedentibus curata.

ANno 1643. *Johannes Jacobus Wolfius*, Adolescens Heilbronnensis, passus est in dextro thoracis latere tu-
mo-

morem durum, qui ad suppurationem ductus, & male curatus, in fistulam degeneravit, quam Chirurgi Heilbronnenses veluti desperatam naturæ reliquerunt. Patiens Ulmam veniens, petiit consilium & operam, quam etiam promisi. Præmissisque universalibus ad inquirendam fistulæ qualitatem, orificium angustissimum medullâ sambuci vehementer contorti dilatavi, donec specillum rotundum *Tab. VIII. Fig. VI.* admitteret, quo os asperum tetigi. Ad consumendum callum fistulæ immisi penicillum sequenti unguento imbutum:

℞. *Pulv. semin. Hyosciam. ℥j.*

Alum. ust.

Vitriol. ust. ana ℥jβ.

Butyr. in aqu. plant. lot. q. s. M. F. Ungu.

Exstirpato callo, fistulæ turundam (cujus apicem decocto divino madefactum, euphorbio pulverisato aspersi, reliquum verò unguento oblinivi:

℞. *Ungu. de Betonic. ℥j.*

Ægyptiac. simpl. ℥β.

M. F. Ungu. quod calli generationem prohibet.)

imposui, donec post duos menses costa squamulas aliquot protruserit: quibus exemptis, turundam quotidie minui, soloque betonicæ unguento infectam applicui, donec ulcus carne repletum, beneficio *Cerati divini*, inducendam cicatricem requireret. His topicis æger, & vino medicato, pristinam sanitatem consecutus, Ulmâ discessit.

OBSERVATIO XLIX.

Vulnus thoracis scalpello dilatatum.

ANno 1631. Die 22. Novembris Johann. Georgius Hofnitzer / Hippoporopæus Ulmensis, in sinistro latere inter sextam & septimam thoracis costam accepit vulnus, quod sine partium internarum læsione penetrabat, angustissimum, ita, ut nullam turundam admitteret. Quapropter accersitus, illud statim dilatavi scalpello, *Tab. XIII. Fig. I.* seu *Tab. XXXVI. Fig. V. E.* quò sanguis in cavitatem prolapsus, & pectoris angustiam efficiens, convenienter possit evacuari. Evacuato tantum per vulnus sanguinis, quantum vires oppressæ

concedebant, vulneri imposui turundam ex lino crudo confectam, remedio sanguinem sistente infectam, filoque longo alligatam, & præmissò clystere laxativo, sanguinem è vena mediana sinistri brachii Chirurgus eduxit. Sequentibus diebus, mane & vesperi, vulnus religavi, illique, emissâ prius convenienti sanguinis quantitate, turundam digestivo sæpe jam proposito imbutam immisi, donec, evacuatâ omni materiâ, vulnus bonum coqueret pus. Ultimò plagæ adhibui cannulam ex linteo incerato cavam, & medicamento sarcotico inunctam, quam quotidie tenuiorem & breviorè paravi, usque dum vulnus carne repletum cicatricem requireret, postmodum cerato divino inductam.

OBSERVATIO L.

Aliud vulnus thoracis scalpello dilatatum.

ANno 1627. Die 5. Decembr. Barbitonfor Adam N. ad me venit, & mihi nunciavit, Reverendum Dominum Gallum *Schnitzer*/ Parochum in pago *Lingen*/ heri post cænæ tempus, à milite quodam Cæsareo lælum esse, duo vulnera accepisse, quorum unum in dextra inferioris maxillæ parte, alterum in dorso propè vertebra, inter tertiam & quartam thoracis costam (eo scilicet loco, quo *Hipp. paracenthesin instituere solet*) lateris dextri in cavitatem penetrans, usque ad supremam ejusdem lateris costam: paulò inferius, quàm ubi clavícula summæ ossis sterni extremitati annectitur, cum læsione pulmonum & vasorum intercostalium, quam subsecuta hæc symptomata: Animi scilicet grave deliquium, magna respirationis difficultas, sudores frigidi, & dolores circa pectus maximi. Vulnus in dorso Barbitonfor obligavit, turundâ albumine ovi oblinitâ, saltemque inter membranam carnosam & musculum, *ani scalptorem* dictum, impositâ, adhibitoque desuper *Emplastro stictico Crollii*, vulgò *Stich-pflaster*. Vulnus erat simplex in maxilla inferiore, cum magna respirationis difficultate, sævissimis doloribus, tam in parte anteriore, quàm posteriore thoracis, ob vasorum intercostalium læsionem. Vulnus, quod erat angustum, tentavi specillo obtuso, quo perveni in
tho-

thoracis cavitatem, quod significavit, magnam sanguinis copiam in thorace fuisse collectam.

Quapropter statim ad sistendum sanguinis fluxum, siphone in capacitatem thoracis infudi sequentem mixturam:

℞ Pulv. adstring. Galen. ℥j.

Chrysol. præp. ℥j.

Albumin. ovor. no. IV.

Aqu. Plantagin. q. s. M. pro injectione.

& vulnere imposui turundam filo alligatam, & spissiore stegnotico oblitam, ut apertum conservaretur: desuper applicui linteum in vino rubro expressum, & fasciam, quam *Sostrati vinculum* Tab. XXXVII. Fig. VI. appellant, ad detinendam turundam, & impediendam inflammationem.

Ad hæmorrhagiam compescendam, & vires reficiendas usus est *Condito*:

℞. Conserv. Sympbit. ℥vj.

Rosar. antiq. ℥j.

Troch. de terra sigill.

Charab. ana ℥j.

Bol. armen. præp. ℥ij.

Marg. præp. ℥ss.

Sacch. ros. rub. ℥

Syrup. granat. ana q. s.

M. F. Conditum, de quo æger sæpius per diem summat aliquam portionem.

Ad sitim levandam præscripsi julepum refrigerantem & adstringentem.

℞. Syrup. Granat.

Myrtin. ana ℥jss.

Aqu. Veronic.

Plantag.

Prunell.

Cichor. ana ℥iij.

Specier. diamarg. frig. ℥jss. M.

Hora 5. post meridiem sumpsit grana aliquot *Laudani opiatum* Magisteriis, à quibus per quatuor horas placidè dormivit: Die 3. ob infimi ventris dolorem patiens admisit *Enema anodynum*, & laxativum:

℞. Rad. Alth.

Tormentill. ana ℥jss.

Herb.

Herb. Malv.

Agrimon.

Veronic.

Violar.

Flor. Chamomill. ana M. j.

Semin. Lini.

Foenugr. ana ℥iiij.

Anis.

Foenicul. ana ℥jß.

Uvar. passar. ℥ß.

Coqu. in s. q. aqu. font. ad ℥x. Colaturæ adde

Mell. ros. sol. ℥iiij.

Ol. violat. ℥ijß. M. pro Enemate.

à quo bis deiecit materiam biliosam & serosam. Post Enematis rejectionem, incisa fuit vena jecoraria lateris læsi, & eductus sanguis ad ℥iv. Horâ 3. post meridiem, extraxi turundam, sed nihil effluxit, ob vulneris angustiam, quod scalpello dilatavi *Tab. XXXVI. Fig. V. E.* ut materia in thorace collecta liberum haberet exitum. Post vulneris dilatationem ℥j. sanguinis adeò calidi effluxit, ut profluens patientem magis ureret, quam candela accensa. Sanguinis librâ evacuatâ, thoraci injeci iterum mixturam venas, sanguinem fundentes, constringentem, & vulnere immisi turundam filo annexam, atque idoneo medicamento imbutam. Ad dolorem pectoris mitigandum ordinavi *Unguentum.*

℞. Ungu. pectoral. ℥j.

Ol. Amygdal. dulc.

Chamomill.

Lumbricor. terr. ana ℥jß. M. D. ad ollam.

Die 4. ob sanguinem in thorace contentum, major fuit febris, quam diebus præteritis. Soluta Sosstrati vinculo, & turundâ extractâ, libra integrâ sanguinis, vespere hora 7. iterum libra j. & semis effluxit. Circa 10. noctis horam sequentem assumpsit *Emulsionem*, à qua iterum tres horas dormivit.

℞. Semin. Melon. extort. ℥j.

Lactuc.

Papav. alb. ana. ℥j.

Aqu. Fragar.

Pimpinell.

Veronic. ana ℥iv. F. Emuls. cui adde

Spec.

Spec. diamarg. frig. ℥ss.

Syrup. violat. ℥ij. M. pro duabus dof.

Ad difficultatem respirationis & dolorem pectoris (cujus causa erat magnus sanguinis effluxus) sæpissimè cochleare sumpsit sequentis mixturæ.

℞. *Aqu. Veronic. ℥iij.*

Pimpinell.

Cichor.

Plantag.

Ceras. nigr. ana ℥ss.

Lapid. Bezoar. gr. viij.

Hæmatit. ℥ss.

Terr. sigill. ℥j.

Corall. rubr.

Magist. Marg. ana ℥ss.

Manus Christ. perl. ℥ss. M. D. ad vitrum.

Quinto die, religato vulnere, iterum ℥ss. sanguinis effluxit. Respiratio facilior fuit, quàm diebus præteritis, ob id præscripsi decoctum vulnerarium.

℞. *Hord. integr. p. s.*

Fol. Fragar.

Vincæ per vinc.

Bugulæ.

Pimpinell.

Veronic.

Cichorei.

Farfar.

Pilosell.

Verben.

Equiset. ana M. s.

Rad. Rub. Tinct.

Torment. ana ℥ss.

Liquirit. ℥j.

Aqu. fontis. ℥. vj.

Vini alb. ℥. ij.

Coquantur ad consumptionem medietatis & in fine ebull. adde mell. ros. colat. ℥ijss. Misc. & col. pro syrupo, de quo quotidie manè horâ 7. ℥jv. & vesperi horâ 4. ℥iij. sumpsit. Potus erat aqua hordei cum herbis vulnerariis decocta. Die 7. aliquantulum melius habuit, & ℥ss. sanguinis effluxit. Vesperi, ob dolorem circa regionem umbilici, injectus fuit clyster supra descriptus. Turundam vulneri immitendam oblinivi digestivo:

℞.

℞. Tereb. lot. in aqu. plant. ℥jss.

Olei Lumbr. terrestr. ℥j.

Vitell. ovi no j. M. in form. linim.

Septimo die pullus fuit omninò æqualis, & tam manè quam vesperi ℥ix. puris sanguine mixti effluerunt.

Die 8. iterum ℥j. puris sinceri effluxit, patiens conquestus est de tussi, propter quam præscripsi Eclegma:

℞. Loboch. de pulm. vulp.

Sani & expert. ana ℥vj.

Syrup. de Farf.

de Ros. sicc.

Veronic. ana ℥j.

Hyssop. ℥ss.

Pulv. Hyssop. ℥jss.

Flor. Sulphur. ben. purg. ℥ij.

Trochisc. de Spodio. ℥jss.

M. & detur cum baculo liquiritiæ.

Interim ob fœtorem puris, non fuerunt neglectæ injectiones ex decocto scordii, bordei, & mell. ros. colat. Die 10. ℥j. puris cocti ex thoracis cavitate fluxit, & æger melius habuit, quàm die præterito. Die 11. per vulnus effluxit ℥ss. puris optimè cocti, cum pulmonum aliquot particulis, in quibus asperæ arteriæ ramos evidentissimè inspicere licuit. Die 12. & 13. pus effluens fuit coctum. Patiens propter tussim & amaritudinem oris, duabus horis ante prandium sumpsit sequ. bolum.

℞. Flor. Cass. rec. extr. ℥j.

Spec. diamarg. frig. ℥ss.

Agaric. trochisc. ℥ij.

Rhab. elect. ℥j. cum saccb. F. Bolus.

à quo ter quaterve deiecit. Die 14. melius habuit, quàm diebus præteritis. Die 15. ℥iv. puris fœtidi effluerunt; quapropter cavitatem thoracis elui injectione prædicta. Die 16. in minore quantitate exivit, neque fœtor tam magnus fuit, ut die præterito. Die 17. urina non fuit amplius biliosa, ut aliàs; ægro de tussi valdè conquerenti ordinavi lambitivum:

℞. Rad. Sympb. decoct. contus. & cribro traj. ℥ij.

Spec. diatrag. frig.

Succ. liquirit.

Saccb. penid. ana ℥iv.

Syrup. *Liquirit.*

Viol. ana q. s. M.

Die 18. tussis, & fœtor remisere, ita ut tota injectio à calore non fuerit mutata. *Die 19.* æger benè habuit; urina quoque planè naturalis fuit. *Die 30.* æger conquestus est de dolore vulneris, quod inspexi, & inveni cannulam à carne optima extrusam: ob id, & quia nihil materiæ effluxit, removi cannulam, & imposui turundam, unguento de betonica oblinitam: & quotidie bis de hoc decocto in cavitationem thoracis siphone injeci, ad consolidandas & corroborandas partes internas.

℞. *Hord. integr. M. ℞.*

Rad. Cons. major.

Tormentill. ana ℥iv.

Herb. Veronic.

Pimpinell.

Pilosell.

Alchimill.

Consolid. Sarac.

Bugulæ.

Verben.

Equiset.

Vincæ pervinc.

Fragar.

Scord. ana M. ℞.

Semin. Cichor. ℥℞.

Aqu. font. ℥vj.

Vini alb. ℥j.

Coq. ad tert. part. consumptionem, in fine add.

Mell. ros. col. ℥j℞. M. pro injectione.

Die 36. vulnus omnino consolidatum fuit, & p̄tiens pristinae sanitati restitutus, in publicum prodiit.

OBSERVATIO LL

Empyematis per diuretica felix curatio.

ANno 1638. die 24. Junii, Divi Johannis Baptistæ, hora 7. vespertina, Dominus Joannes Masque, Capitaneus benè potus, in monomachia vulneratus est à Domino de Orien/ Legato seu Vicario militum in dextro musculo

sculo pectorali, duorum transverforum digitorum infra claviculam, vulnere penetrante (*per venam cephalicam & thoracicam*) in capacitatem thoracis, cum insigni hæmorrhagia, animi deliquio, convulsione, stertore, sudore frigido, *ασφυξία* & risu Sardonico. Et sic ultra dimidiam horam sine sensu & motu jacuit. In quo periculoso casu, ob prædicta symptomata, patientis & conjugii & filiæ charissimis dixi, hæc esse præludia mortis. In mentem mihi venit *Aphorism. Hippoc. 9. sect. 7. A sanguinis profluvio desipientia, aut etiam convulsio, malum.* Nihilominus tamen hæc medicamenta sunt adhibita.

℞. Aqu. Ceras. nigr. ℥iiij.
 Spir. Cephal. Anb. ℥j.
 Lapid. Bezoar. ℥ss.
 Corall. rub. præp. ℥jss.
 Lapid. Chrysol. præp. ℥j.
 Sacch. perlat. ℥ss. M.

Revulsioni gratia ano inditum fuit acre suppositorium, naribus verò & pulsibus admota Aqua odorifera Fuchsi & acetum rutaceum. Vulnus turundâ ex lino crudo confectâ, ovi albumine imbutâ, pulvereque stegnotico aspersâ, linteo in vino rubro expresso, & fasciâ ad claviculam *Galenii* obligavi. Et sic deligatus totam noctem quietè transegit, & crapulam edormivit. *Secundò*, ob angustiam dextri lateris, & dolorem circa diaphragmatis regionem, aperta fuit vena mediana ejusdem lateris, & emissus sanguis ad unicas quatuor. *Vesperis*, ob ardorem urinæ, sumpsit dimidiam partem emulsioni:

℞. Sem. Melon. ℥j.
 Aqu. Pimpinell.
 Fragar.
 Veronicæ. ana ℥ijss.
 Ceras. nigr. ℥ij.
 Corall. rub. præp.
 Marg. præp. ana ℥jss.
 Lapid. Chrysol. præp. ℥ss.
 Sacch. cand. & Syr. viol. simp. ana. ℥j. M. pro
 Emulsione.

Plagæ imposui turundam digestivo oblinitam (*quod constabat ex Vitello ovi, Terebinthina lota in aqua rosarum*) & pulvere Lapid. Chrysol. præp. aspersam: deinde appposito splenio in vino rubro calidè expresso fasciam dictam *Galenii*

adhibui. Tertio die alvus mota est sequenti clystere:

℞. *Herb. Malv.*

Violaria.

Parietaria.

Veronica.

Flor. Chamom.

Malvæ. ana M. ss.

Sem. Lini. ℥iiij.

Melon.

Citri. ana ℥iiij.

Coqu. in suffic. q. aquæ s. ad ℥viiiij. Colaturæ adde

Mellis. viol. sol. ℥ij.

Elect. lenit. ℥j.

Olei violat.

Chamom. ana ℥jss. M. F. Clyster.

à quo quater dejecit. Vulnus tractavi propter fluxum sanguinis medicamento stegnotico (quod ex albumine ovi, *Lapid. Chryf. præp. & pulv. adstr. Gal. paratum erat*) & æger ob animi deliquium, sæpius per diem grana aliquot de confectione Alkermis sumpsit, à qua melius habuit.

Vesperis, post emulsionis usum, conquestus de ardore urinæ, ideoque vitro excepta est, in cuius fundo purulenta materia apparuit. Dolor & gravitas circa diaphragmatis & hepatis regionem deliit, & totam noctem placidè dormivit. Die 4. propter absentiam febris, & quia materia in capacitate thoracis ad urinarias vias tenderet, operæ pretium duxi præscribere decoctum vulnerarium:

℞. *Ciner. Astacor. fluv. M. jss.*

Herb. Pimpinell.

Vincæ pervinc.

Veronica. ana Mij.

Aqu. Fragaria. ℥vj.

Vini oligophor. ℥vij.

Bulliant ad tertiæ partis consumptionem, addend. in fine Mell. ros. col. ℥ij.

Hoc decoctum mane & vesperi mixtum fuit emulsioni, quod mirificè sanguinem in thorace contentum ad vias urinarias deduxit. Ex vulnere sanguis fluxit grumofus, quapropter cavitati thoracis decoctum adstringens & consolidans per siphonem injeci, quod describitur Observatione 50.

Deinde

Deinde vulneri cannulam, ex linteo & cera flava confectam, imposui. Desuper ceratum diapalmæ, & spongiam vino rubro expressam, cum fascia adhibui. *Die 5. & 6.* æger iterum melius habuit. *Die 7.* verò nihil dormivit, & conquestus est de dolore vulneris & totius lateris. Inspecto vulnere cannula sive turunda, ex linteo incerato cava, extra vulnus posita erat, unde materia in pectore contenta, & dolorem excitans, non habebat exitum. Evacuata materiâ remisit dolor, sed patiens conquestus est de oris amaritudine, propter quam præscripsi syrupum:

℞. Mann. el. ℥jβ.

Extr. Rhab. ℥j.

Cremeris Tart. ℥ij.

Aqu. Veronica. q. s. M. F. Syrup. liquid.

à quo ter deiecit materiam biliosam. Vesperi cum dolor in partibus pectoris superioribus & inferioribus, hoc est, circa vulnus, hepatis & diaphragmatis regionem remisisset, inspeximus & tetigimus infimum ventrem, qui flatibus erat distentus. Quare usus est præscripto Enemate, quod ipsi optimè conduxit, & inde tota nocte placidè dormivit. *Die 8.* urina erat turbida & catarrhosa, unde hesternus dolor à defluxione capitis potius, quàm ab ipso vulnere originem traxisse videtur. *Die 9.* usus est Emulsione cum decocto vulnerario. Vulnus obligatum fuit uti præteritis diebus, nisi quod sola turunda perforata oblinta erat digestivo antea præscripto, & aspersa pulvere ex Aloë, Thure, Lap. Chrysolito, prius decocto vulnerario per siphonem injecto. *Die 10. 11. 12. & 13.* optimè valebat. *Die 15.* urina fuit clara, & tota nocte optimè quievit. Ex vulnere fluxit pus bonum & album: ideò cannulam, seu turundam ex linteo incerato cannulatam, extraxi, eamque unguento de betonica oblintam imposui. *Die 16.* surrexit & paulisper ambulavit, & nonnihil puris albi & cocti ex vulnere fluxit. Vesperi usus est decocto vulnerario, & emulsione seminum melonum. *Die 17. & 18.* iterum benè habuit, & ex vulnere, nihil, aut parum materiæ exivit. Quapropter extraxi turundam, & filamenta carpta & ceratum diapalmæ imposui, & spongiam novam vino rubro expressam superligavi. *Die 20. & 22.* vulnus cicatrice obduxi.

OBSERVATIO LII.

Cancer mammillæ exulceratus scalpello abscissus.

Religiosissima Domina *Anna Sibylla*, Abbatissa Urspringensis, 47. circiter annorum, temperamenti calidi & parum ficci, ante quinque annos, ex mensium suppressione laborare cœpit, ex qua in mamma sinistra tuberculum ipsi ortum est durum, nigrum & dolorosum, ita ut Barbitonsoris opem implorare cogeretur, qui tuberculi istius duritiem, non intellectâ causâ, emollientibus & humectantibus resolvere conatus est, sed hac ratione, non modò non opem tulit, verùm potius miseram mulierem in majorem calamitatem præcipitavit: Scimus enim ex nostro *Sennerto*, cancerum emollientibus tractatum exasperari. Dum his emollientibus tuberculum non cessit, Balneator illius excisionem proponit, & dum secat, ac mammam cruore manantem videt, lepore timidior aufugit, & cruentam ferèque mortuam Abbatissam dereliquit, ita, ut, propter balneatoris aufugium, sorores monasterii præ anxietate fuerint coactæ, sanguinem fluentem sistere, & ægram aquis corroborantibus reficere. Ab hac incisione integra mamma exulcerari cœpit, & in horrendam magnitudinem excrevit, cum fœtore, ac si acetum cum carne mixtum esset, febre propter viciniam cordis ingenti, & acutissimo dolore, quem longius perferre non potuisset. *Sefflingam* venit & meum & *Clariss. viri D. D. Johan. Reguli Villingeri*, Affinis mei plurimum honorandi, consilium & auxilium imploravit. Nos primo intuitu & visitatione malum, ex odore, tumore, & ortu, judicavimus esse cancerum, cui cum aliter, nisi totius mammæ abscissione, mederi non possit, de hac Abbatissam admonuimus, ut illam cum forti animo & spe certissimæ salutis, (cum radices profundas nondum habuerit, & tempus menstruorum jam præterlapsum fuerit) sustineret.

Qua igitur consentiente, mammam exulceratam, ob summum fœtorem, putredinem & dolorem, lavi decocto divino, ipsi pulverem ex alumine usto, tutia præpar. lapide Chrysolito, & scordio paratum inspersi, & desuper ceratum oxæleum linimento simplici mixtum,

(℞. *Cerati oxælei.*

Liniment. simpl. ana ℥j.

Ol. myrtin. ℥ij. M. in mortario plumbeo.

Linimenti simplicis descriptio :

℞. *Succ. Solan. rec. expr.*

Ol. ros. ana ℥xx.

Coq. secund. art. ad consumptionem succi, colaturæ adde

Litharg. aurei.

Ceruss. ana ℥j. Misce sec. art. in formam Ungu.

Ceratum verò oxæleum paratur è sequentibus.

℞. *Ol. comm. vetust. ℥j.*

Acet. vin. acerr.

Litharg. aur. ana ℥β. Misceantur ad ignem lentum, donec cerati consistentiam acquirant.)

applicui. Præscriptimus vinum laxativum ex hydragogis & melanagogis, quo corpus per Epicrasin è vitiosis humoribus expurgaretur. Dein Dominæ Abbatissæ secta fuit vena mediana brachii sinistri, at emissus sanguis in paucissima quantitate, eum modò in finem, ut ejus substantiam & qualitates inspicere potuerimus, fuit autem sanguis adhuc serosus & semiputridus, absque omni ferè fibrarum concretione. Quapropter usa est *Condito ex Trochisc. viperinis.*

℞. *Conserv. Borriginis. ℥jβ.*

Trochisc. de viperis. ℥iiij.

Syrup. Corall. q. s. F. Condit.

ut materia serosa & maligna à centro ad circumferentiam duceretur. A dictorum remediorum diligentissimo usu patiens melius habuit, fœtorque cum putredine omninò cessavit.

Sic præparato & purgato corpore, Domina Abbatissa, mammæ abscissionem instanter rogavit: unde, ne longiore procrastinatione ulcus profundiora peteret, Anno 1641. die 25. Junii, omnia ad operationem necessaria præparavi, & sequenti die sectionem ita institui. Exhibitâ patienti potiunculâ ex Confect. Alkerm. aquis cordialibus & cinnamomi, ad Chirurgiam perveni: Et si verò in totius mammæ abscissione accipienda sit acus oblonga, anceps, acutissima, duo fila trahens & trajicienda per infimam mammillæ basin: deinde fila utrinque alliganda & constringenda firmiter, ac si non sufficiat, transmittenda alia acus sit, & similiter fila liganda, ut ex

Tab. XXXVII. *Figur.* I. patet; ad evitandum tamen maximum dolorem, qui ex duplici acus traiectione suboritur, ego (fretus cognitione anatomica) sine transmissione acuum mammam novo vinculo, variis capitibus donato, quod excogitavi, ligatam, in circumferentia tumoris erosi, atramento scriptorio notavi, hinc unico tractu, mammillam, acutissimo scalpello, à musculo pectorali radicitus, (*ne mihi accideret, quod posthac cuidam lithotomo evenisse sequens Observatio 54. docet*) abstuli, & hæmorrhagiam non statim stiti, sed postquam omnis sanguis atrabilarius & adustus ex venis proximis effluxerit: quare venas & arterias, saltem corroborandi gratia, cauterio ignito leviter inussi, deinde loco affecto pulverem adstringentem *Galeni*, & lapidis *Chrysolii* præparati, albumine ovi conquassato exceptum, & filamentis carptis illinitum imposui, & ligaturâ, quam *Galenus* & alii *Græci* *Autores* *Catapbractam* appellant, commodè firmavi. *Die 27. Junii*, sanguinis fluxu subsistente, mammæ decurtatæ digestivum non adhibui, sed ceratum divinum, ob partis humiditatem. *Die 28.* nullus aderat dolor, nullumque inflammationis signum, nihilominus tamen 29. sumpsit haustum vini laxativi, & 30. portionem de condito viperino, ad vitiosorum humorum reliquias educendas, & dissipandas. *Trigesimo Junii* Ulmam vecta, usque ad 4. *Augusti* optimè patiens habuit, & nunquam conquesta est de ullo symptomate. *Die sexto* observavi aliquot carunculas albâs in mamma, & interrogavi Dominam Abbatissam, an errorem in victus ratione commiserit; respondit, se jussu œconomæ haustum vini, quod tamen interdictum fuit, bibisse. *Die 8.* fuit vox asperâ, & statim mihi in mentem venit *Hippocratis dictum, libr. de glandulis: Quibus per morbum aut aliam quandam calamitatem mamma aufertur, vox ferox efficitur.* *Die 9.* iterum usa est vino laxativo cum manna permixto, ob constipationem alvi. *Die 13.* cum animi gratia, gossipinas chirothecas acu texeret, inferiorem mammæ partem, ob continuum brachii motum, herpes miliaris corripuit: Quapropter hujusmodi exercitium interdiximus, & patienti præscripsimus vinum medicatum, ut materia biliosa & acris à circumferentia ad centrum, & ab hoc extra corpus moveretur. *Die 14. Augusti*, ne hujusmodi humores acres in principa-

cipales corporis partes incurrerent, ipsi fonticulum paravi, revulsionis gratia, in sinistro pede supra genu, & brachio dextro. *Die 16.* ob summum aëris calorem maximumque herpetis pruritus, facta est excrescentia carnis, unde per os sumpsit Syrupum.

℞. Syrup. Ros. ℥ij.

Extract. Rhab. ℥iijss.

Diacarth. ℥ij.

Mag. Tartar. ℥j.

Aqu. Cichor. q. s. M. pro Syrup. liquido.

à quo novies copiosissimam bilem egressit: Excrescentiæ carnis pulvisculum ex Tutia & lapid. Cbrysol. præparata ℥j. & Alum. Roch. ℥iij. paratum; & filamentis carptis aspersum, applicui, & Herpeti miliari ob insignem pruritus, post fomentum ex decocto malvæ & aqu. fluviali, Ceratum citrinum apposui: à quorum remediorum usu excrescentia fuit consumpta, & herpes miliaris, cum suo pruritu, omninò evanuit. *Die 7. Septembris* uterque fonticulus suum officium fecit: à nono usque ad 15. pilulas Aloëticas Hieron. Fabrit. ab. Aquap. usurpavit, propter dolorem Capitis & adstrictionem alvi; postea optimè valuit cicatrice parti affectæ obducta. *Die 28. Septembris* ipsi secta fuit vena pro exploratione sanguinis, qui bonus & rubicundus absque omni putredine erat. *Die 6. Octobris* lætissima & sanissima Ulmâ discessit.

OBSERVATIO LIII.

Vulnus Sclopeti in inguine & pene curatum.

ANno 1633. Mense Julio N. N. Vexillifer equitum in duello vulneratus fuit, sclopeti globulo, in femore dextro propè inguen, meatu urinario & crure sinistro. Globulus namque membri virilis radicem perforans, & per meatus urinarii longitudinem excurrens, sinistrum etiam læsit crus. *Tertio læsionis die* vocatus, ægri (qui de insigni meatus urinarii laceratione, penisque inflammatione, & priapismo conquestus est) alvum subduxi, propter gangrænæ metum, clystere leniente: & ordinato tenui victu (qui in præcavendis & curandis quibuscunque inflammationibus plurimum valet) vulneribus

inguinis dextri, penis, atque cruris sinistri oleum violatum, aquis cardui benedicti & malvæ septies lotum, & parva quantitate mellis rosati colati permixtum, per siphonem injeci, & turundas eodem medicamento oblinitas imposui, desuper unguentum linimenti simplicis & cataplasma ex farina hordei & fabarum, mica panis, oxymelle simplici, oleoque rosato & violato compositum adhibui, atque partes læsas convenienti fascia deligavi.

Die 4. ob insignem inflammationem penis & febrim, Barbitonfor incidit venam jecorariam dextri cubiti, & ℥vj. sanguinis emisit. Post prandium ejusdem diei aperuit venam Saphænam dextri pedis, & ℥v. sanguinis eduxit. Vesperi ob insignem penis dolorem, & semi-suppressionem urinæ, usus est hæc emulsione.

℞. *Semin. Melon.* ℥vj.

Lactuc.

Papav. alb. ana ℥j.

Agni casti. ℥ij.

Aqu. Nymph.

Fragar.

Acetosæ. ana ℥iij. *F. Emulsio, cui adde*

Syrup. viol. ℥jss. *M.*

Die 5. conquestus est de maximo inter mingendum dolore: & eschara tam in meatu urinario, quàm in reliquis vulneribus separari cœpit.

Ob id per siphonem injeci sequentem mixturam.

℞. *Aqu. Rosar.*

Malv.

Card. ben. ana ℥ij

Boli Arm. præp.

C. C. ust. præp. ana ℥j.

Lapid. Chryf. præp. (ob sanguinis fluxum)

℥jss.

Olei violati. ℥j. *M.*

Vulneri meatûs urinarii, loco turundæ, immisi, per glandis orificium, catheterem aureum *Tab. XIII. Fig. XVI.* linteo obductum, & linimento simplici oblinitum: inguinibus oleo rosato inunctis adhibui lanam succidam, lumbosque hoc unguento obliniri jussi.

℞. *Ungu. infrigid. Gal.* ℥ij.

Comitiff. ℥ss.

Ol. ros. ℥ij. *M.*

Die

Die 6. propter meatus urinarii obstructionem ab escharæ particula, patiens urinam per glandis orificium reddere nequit: quapropter ipsam volsellæ dentibus apprehendi, & foras extraxi. *Die 7.* dolor remisit, ægerque paulo melius habuit, quàm diebus præteritis. *Die 8.* patiens bibit vinum, & ludit cum ancillis. Vesperis conquestus est de priapismo, & inflammatorio penis dolore. Propterea, & ob sanguinis profusionem, æger usus est suo Ene-
mate & emulsione: Lumbos inunxi unguento adstringente, penique injeci mixturam, & meatui urinario imposui fistulam modò citatam, linteo obductam & linimento simplici oblitam. Vulneri cruris & inguinis, post injectionem, oleum violatum & rosatum adhibui. *Die 9.* propter inflammationem adhuc durantem, iterum secta est vena saphæna sinistri pedis, omniaque medicamenta fuerunt apposita, quæ die præterito. *Die 10.* æger melius habuit, escharâque ablatâ, meatui urinario per siphonem injeci liquorem sequentem:

℞. *Aqu. Plantag.*
Prunell.
Rosar.
Card. ben. ana ℥j.
Tutiæ præp. ℥ij.
Lapid. Hæmatitid. ℥j.
Bol. Armen. præp. ℥j℞. M.

Vulnus inguinis & cruris digerentibus, detergentibus, sarcoticis & epuloticis tractavi. *Die 11.* totam diem & noctem sine omni dolore & molestia transegit. *Die 12.* ob ventris constipationem assumpsit bolos:

℞. *Flor. Cass. rec. extract. ℥j.*
Mann. elect. ℥ij.
Pulv. liquirit. ℥j.
Sacch. albiss. q. s. F. Boli.

à quibus quater dejecit. *Die 13.* ob Gonorrhœam non virulentam, præscripsi conditum:

℞. *Conserv. Malv.*
Violar.
Fl. Cichor. ana ℥j.
Semin. Agni cast. ℥j℞.
Lactuc. ℥j.
Papav. alb. ℥iv.
Syrup. papav. q. s. Misc. F. Cond.

De quo mane, & vesperi ante introitum lecti, & emulsionis usum, magnitudinem nucis castaneæ assumpsit. *Die 14.* viscida quædam materia penis meatum prope glandem ita obstruxit, ut urina per vulnus inguinis efflueret. Quapropter particulam viscidam vossellâ extraxi, & fistulam linimento simplici obductam, post liquoris postremò præscripti injectionem, meatui immisi, & ne excidat, filo alligavi. *Die 15. 16. 17. 18. & 19.* ab usu medicamentorum optimè habuit; & pus album, leve, atque æquale, in paucissima quantitate, è vulneribus effluxit, quibus incepit caro rubicundissima increfcere. *Die. 22. & 23.* loco canaliculi *Tab. XIII. Fig. XVI.* candulam ceream cerato divino oblinivi, eâque impositâ meatum urinarium consolidavi. Interea tamen semper usus est victu non admodum crasso, & refrigerante emulsionem. *Die. 27.* meatus urinarium consolidatus, vulneraque externa, cruris & inguinis, ad cicatricem ducta fuerunt.

OBSERVATIO LIV.

Cancer mammillæ malè incisus.

ANno 1643. *Die 9. Decembris,* Incltyti Senatus decreto, cum Chirurgis, *Georgio Riedlin / & Joann. Georgio Bauler,* visitavi *Matthiæ N.* charissimam conjugem, quæ sinistro brachio maximè dolente nobis retulit, quod *Lithotomus N. N.* ipsi tertiâ post partum septimanâ, cancerum mammillæ sinistrae occultum, in præsentia cujusdam Medici Ulmani, citra antecedentis causæ præparationem & evacuationem, novaculâ absciderit, duosque tumores sub axilla insignes quidem, musculis tamen non adhærentes, topicis resolvendos reliquerit. Elapsis duodecim diebus tumorum anteriori Chirurgus apposuit causticum ex arsenico paratum, quod eum radicitus non exedit, sed tantos dolores excitavit, ut humores è toto accurrentes brachium enormiter distenderent. Rebus ita habentibus, adstantibus & marito significavimus, miseram mulierem neque ferro neque medicamentis restitui posse, sed ob relictos tumores certò perituram; quod etiam brevi evenit, vires enim doloribus exhausti nulla purgantia concesserunt, neque dolores ullo
medi-

medicamento anodyno mitigari potuerunt. Malè itaque fecit tam Medicus, quam Lithotomus. I. quod canceri curam tempore puerperii, quò corpus ab atrabilariis humoribus expurgare non licuit, aggressi fuerint. II. quod malum non radicitus ferro extirparint, (ignorantes *Hipp. Aphorism. 13. sect. 12. quæ in morbis relinquuntur, recidivas facere consueverunt*), sed potius arsenico periculo, retractisque uteri purgamentis exasperarint. III. quod petitam curationem Anatomix peritis (qui præmissis universalibus, tumores haud profundè radicatos, citra vasorum læsionem, aut recidivæ periculum, excidere potuissent) non commiserint, excusantes se, *Hipp. Aphor. 38. sect. 6. quibus occulti canceri fiunt, non curare melius: curati enim citius intereunt, non curati verò longius vitam trahunt.*

OBSERVATIO LV.

Cancer mammae parvus & occultus medicamentis resolutus.

ANno 1634. Mense Septembri, Barbara *Depleren* villica Bermaringensis, mihi monstravit in sinistra mamma tumorem, qui à suppressis mensibus subortus, nullis remediis, sed sola sectione extirpari posse videbatur: Habebat enim omnia canceri signa, duritiem scilicet, dolorem acutum, rotunditatem, inæqualitatem, lividitatem, calorem, vasorumque nigricantium protuberantiam. Propositam Chirurgiam patiens recusavit, cancerumque medicamentis externis attingere prohibuit *Amatus Lusitanus*. Nihilominus tamen, quoniam quosdam novi, qui selectorum remediorum usu, à canceris occultis fuerunt liberati, patienti exhibui potionem melanagogam:

℞. *Confect. Hamech.* ℥vj.

Extract. Hell. nigr. ℥j.

Crem. Tartar. ℥ss.

Decoct. fl. & fr. q. s. M.

& doloribus in dorso ingruentibus ℥vj. sanguinis, è vena saphæna sinistri pedis, eduxi. Hoc facto, corpus ab humoribus atrabilariis quasi tinctum, *decocto Magistrati Tab. LIV. sub. liter. Æ. proposito* expurgavi, deinde post exquisitam corporis expurgationem mammillæ applicui *Ceratum Joannis Prevotii*: ℞.

℞. *Farin. milii.* ℥ii.

Ol. ros. compl. in mortar. plumb. duct. ℥j.

Plumb. crud. pulv. ℥ß.

Pulv. Virg. aureæ.

Sonch.

Solan. ana ℥ij.

Cer. nov. ℥xxij.

Resin. Pin. ℥x. *M. F. Ceratum.*

quod, trimestri spatio, tumorem insensibiliter resolvit. Interim, cum menses, per biennium suppressi, medicamentis exhibitis promoveri non potuissent, patienti in utrâque femoris parte internâ, inussi fonticulum, ea intentione, ut inter curandum materia peccans ad inferiora revelleretur, quos, tumore resoluto, per annum apertos detinuit, ne humores, in corpore denuò collecti, aliam partem, vel externam vel internam, offenderent. Anno elapso, mulier infelix, quæ sibi ipsi sanissima videbatur, fonticulos consolidavit, & exinde de novo tumore in mamma dextra conqueri cœpit, quo, per ferrum, radicitus extirpato, repetiit decocti usum, & fonticulos renovavit, quos ad vitæ terminum conservare jussi; quod utrum fecerit, nescio.

OBSERVATIO LVI.

Dolores Canceri mitigantur.

Charissima *Petri Hielbronneri* / conjux, in dextra mamma habuit cancerum parvum & occultum, in sinistra magnum & exulceratum. Occultus, finito decocti magistralis usu, ceratum oxœleum in mortario plumbeo circumductum minuit, exulcerati verò dolores atrocissimos præstantissimum canceri anodynum, mixtura scilicet ex linimento simplici, cerato oxœleo, & oleo myrtino, ad obitum usque mitigavit. Eadem patiens singulis annis conquesta est de molestissima intertrigine Iliorum, quam causavit obesitas nimia. Huic enim inter deambulandum, præsertim in æstate, sudante corpore, partes modo dictæ fuerunt collisæ, attritæ, excoriatæ, & inflammatæ. Hanc excoriationem ipsa patiens crebra per diem lotionem aquæ dulcis, in qua decocta

cocta fuerat herba malvæ, & euporisti inspersione pulveris, bidui spatio curavit.

℞. Flor. Balaust.

Rosar. rubr.

Santal. rubr. ana ℥iij.

Camphor. ℥jß. M. F. Pulvis.

qui etiam infantum phlogosin & excoriationem, ab acidiusculo lacte proveniente, quàm citissimè sanat.

OBSERVATIO LVII.

Exulceratio pectoris, ejusque dolor fonticulo in femore mitigatus.

NAuta quidam octogenarius, conquestus est de insigni angustia, vehementissimoque dolore, ac pustulis in dextro pectoris latere subortis, quibus exulceratis dolor & angustia recessit. Patiens accersivit chirurgum, ipsumque etiam atque etiam rogavit, ut ulcuscula illa sibi satis molesta consolidaret. Ulceribus cicatrice denuò obductis, rediit dolor & angustia circa pectus, ita ut æger multas septimanas insomnes habuerit. Rebus ita stantibus, in consilium vocatus interrogavi senem, an ulcera in pedibus diuturna habuerit? Ad hæc respondit, se, per integrum decennium, ulcus maximum in tibia dextra, sine motus impedimento, circumgestasse, & ab eo tempore, quo illud sanaretur, primò angustiam, secundò dolorem, tertio pustulas, & tandem pectoris ulcuscula percepisse. Ad humores igitur revellendos, in femore tibiæ prius exulceratæ *fonticulum* paravi *instrumento Julii Casserii Placentini*, cui altera die successit aequalis inflammatio, cujus ratione patientem de recuperanda salute sperare jussi. Escharâ ablatâ, fonticuloque suum officium faciente, dolor pectoris & respirandi difficultas paulatim remisit, ita ut æger triginta dierum spatio à dictis symptomatibus liberrimus evaserit, & per multos abhinc dies senili gavifus sanitate citra ullum obstaculum negotia sua obierit. Ex his Chirurgiæ tyrones ut discant volo, quanto cum periculo ulcera diuturna, in senibus præsertim, consolidentur, & quanta cum utilitate fonticuli inurantur, si vel ex erro-

re patientis aut Chirurghi ejusmodi ulcera, quæ totum corpus ab impuritatibus evacuant, cicatrice obducuntur.

OBSERVATIO LVIII.

Vulnus sclopeti in dorso.

ANno 1644. die 27. Januarii, hora 3. post meridiem, cum Baltasarus Steiger / rusticus Geggingensis, cum uxorem suam Ulmâ domum vehere voluisset, miles quidam, bene potus & tumultuosus, sclopetum ejaculavit, & unica vice non solum villanum, sed etiam ejus uxorem ita graviter læsit, ut Ulmam reduci fuerint coacti, ubi vulnera usque in sequentem diem obligavit Chirurgus. Die 28. Januarii, propter insignem vulnerum dolorem, à molitore patientis in subsidium vocatus, villanum tribus globulis læsum inveni, quorum primus circa futuram occipitis lambdoidem obliquè inhæsit: Secundus circa octavam thoracis costam fuit extractus: Tertius verò, paulum supra os sacrum, ita fuit immerfus, ut nullo modo extrahi potuerit. Ob id vulnus occipitis filamentis carptis nonnihil dilatavimus; vulnus autem thoracis, cum ferè nullius esset momenti, tractavimus ut simplex. Vulnus prope os sacrum, vehementissimèque dolens, inflammationem adeò insignem causavit, ut etiam partes obscoenas corripere. Huic, propter sanguinis affluxum, per siphonem injecimus albumen ovi spatulâ agitatum, pulveremque adstringentem Galeni, ac Lapid. Chrysolit. præp. cum aqua Plantaginis. Revulsionis gratiâ adhibitum fuit Enema refrigerans, & emissus sanguis è vena brachii dextri mediana. Vesperi æger sumpsit non solum aliquot cochlearia Aquæ cordialis:

℞. Aqu. Ceras. nigr.

Pimpinell.

Ros. ana ℥j.

Cinnam. ℥iij

Spirit. Cephal. Anhalt. ℥iijss.

Corall. rub. præp. ℥iijss.

Lap. Chrysol. præp. ℥ss.

Manus Christ. perl. ℥iv. M. D. ad vitrum.

verum etiam Syrupum refrigerantem:

℞. Syrup. acetos. simpl. ℥j.

Acetos. citr.

Aqu. Endiv.

Nymph. ana ℥j.

Pulv. Marg. præp. ℥ss. M. pro dosib. ij.

Villani conjux quinque globulis fuit læsa, quorum unus infra sinistram aurem intravit, sub cute repens circa os inferioris maxillæ exiit, secundus tertius & quartus in dorso inter scapulas hæsit, quintus verò intravit circa internam humeri partem, & exiit circa flexuram cubiti. Vulnera circa os maxillæ, & inter scapulas, tractavimus ut simplicia, illud verò, quod erat in cubito, ut compositum. Itaque ob insignem totius brachii inflammationem, vulneri turundas sequenti digestivo:

℞. Resin. Tereb. lot. in aqu. plantag.

Olei Lumbric. terrest. ana ℥j.

Vitell. ovi parum. M. pro digestivo.

oblinitas imposuimus, injecto prius per siphonem oleo violarum & lumbricorum terrestrium, desuper diapalma strictiori linteo inductum & linimento simplici obductum adhibuimus, & totum, appposito *cataplasmate* (quod constabat ex farina hordei & fabarum, micâ panis, oleo. Ros. Chamom. atque Lumb. terrest. & vino rubr.) brachium fasciâ obligavimus. His medicamentis usi sumus usque in septimum diem, quo decidit eschara; interim observata fuit optima victus ratio, unâ cum præparantibus & alterantibus medicamentis.

Die 8. ægra benè habuit, & dolor & inflammatio totius brachii cessavit. Hanc ob causam vulneribus turundas linimento:

℞. Resin. Tereb. lot. in aqu. plantag. ℥j.

Pulv. myrrh.

Aloës, ana ℥j.

Lapid. Chrysol. præp. ℥ss.

Mell. ros. col. ℥jss.

Bals. Peruvian. ℥iiss.

Syrup. de ros. sicc. q. s. M. pro linimento.

oblinitas immisimus, & ceratum diapalmæ apposuimus, spongiamque in vino rubro expressam, fasciâque duobus capitibus præditâ nonnihil expressivè superligavimus. Vulnera simplicia jam ad cicatricem tetenderunt. Die 14. tam vulnus brachii appositum, quam reliqua simplicia cicatri-

cem habuerunt, & patiens feliciter restituta Gegglingam properavit.

Die 3. licet sinus ægri in occipitio major fuerit, quam die præterito, illum tamen spongiolâ contortâ magis dilatavimus, vulnus ob fœtorem eluentes decocto divino. Circa os sacrum inflammatio & dolor, beneficio cataplasmatismis supra descripti, & repetito Enematis usu, remisit. *Die 5.* pus vulneris circa os sacrum inflincti fuit album & coctum. Vulnus in occipite satis fuit profundum, & patiens conquestus est de insigni dolore capitis circa frontem. *Die 7.* tumor & dolor circa os sacrum omninò evanuit, & propter hæmorrhagiam narium dolor circa frontem cessavit. *Die octavo* vulneri circa os sacrum turundam unguento, quod paratum fuit ex pulvere sequente:

℞. *Lapid. Chrysol. præp.*

Hæmatit.

Aloës.

Bol. Arm. præp. ana ʒiʒ. M. F. Pulv.

& albumine ovi subactò imbutam imposuimus, & emplastrum album coctum superligavimus. *Die 9.* dolor omnis intermisit, & patiens tota nocte quietè dormivit: turundam breviorè vulneri circa os sacrum imposuimus, & ad latera spongiam vino rubro tepido expressam fasciâ expressivè superligavimus: Vulnus occipitis, adhuc sinuosum existens, absque dolore serosam materiam emisit.

Die 10. vulneratus dixit, se noctem placidè transegisse: vulnusque circa os sacrum benè habuit, pus enim album & coctum in paucissima quantitate generavit. Circa oculos æger sensit dolorem gravativum, quem post aliquot horas secuta est hæmorrhagia narium, à qua gravitas illa iterum remisit: patiensque hunc sanguinis fluxum sibi proprium esse dixit.

Die 11. vulnus circa os sacrum cicatrice fuit obductum.

Die 12. vulnus occipitis specillo obtuso exploravi, & obliquè inter cucularem & patientiæ musculum deorsum perveniens, prædixi Chirurgo & vulnerato, vulnus hoc, ob insignem contusionem, adhuc esse periculosum. Cum iterum tota nocte placidè dormivisset, *die 13.* propter milites in suis ædibus hyemantes domum equitavit, sinu in capite nondum consolidato. Interim Chirurgus singulis diebus ipsum visitavit, & sinum curavit. *Post 10. dies* Chirurgus à me, ut vulnerato præscriberem potionem

nem

nem medicam, petiit: præscripti, à qua aliquot sedes habuit. *Sequenti die* Chirurgus iterum me accessit, dicens, cogi se finum aperire, cujus operationis modum optimè norit. His ita peractis, *die 28. Febr.* finum aperuit, sed quo scalpello nescio. *Die 29.* ægrum invasit febris. *Die 1. Martii* patiens sumpsit syrupum purgantem.

℞. Syrup. ros. sol. ℥i℥.

de Mann. ℥vj.

Extract. Rhab.

Diacarth. ana ℥j℥.

Mag. Tart. ℥j.

Aqu. Ceras. nigr. q. s. M. F. Syrup. liquid.

à quo cum illum vomitu statim rejecerit, ne semel quidem fuit purgatus. *Die 4.* cum æger pejus haberet, Gegglingam vocatus inveni ipsum valde debilem, vulnus totum Erysipelate inflammatorio obsitum, finumque in superficie vix ad tertiam partem à Barbitonsore incisum, paulò enim inferius magnus sinus adhuc ipsum latuit, quem scalpello intacto reliquit: pericranium adeò putrefactum erat, ut facile specillo obtuso à cranio potuisset separari. Obligato idoneis vulnere & reffectis viribus, incisa fuit ejus lateris vena cephalica, ex qua sanguis fluxit serosus & semiputridus. Cum res ita sese haberent, suasi, ut patiens iterum in civitatem lectica veheretur. *Die 4.* lectica in civitatem lati vulnus religavi, & inveni Erysipelas, quod non solum vulnus, verum etiam posteriorem & anteriorem capitis partem ita occupavit, ut patiens, de dolore capitis vehementius conquerens, oculos nullo modo aperire potuerit, &c.

Die 5. ob insignem dolorem & calorem internum usus est Enemate refrigerante;

℞. Radic. Acetos.

Alth. ana ℥℥.

Herb. Nymph.

Violar.

Malv.

Beton.

Flor. Cham. ana M. ℥.

Semin. Lini ℥iiij.

Citri.

Fœnicul. ana ℥j.

V 2

Uvar.

Uvar. pass. ℥β.

Coqu. in q. s. aqu. font Colatur. adde

Mell. ros. sol. ℥iiij.

Ol. Violar.

Chamomill. ana ℥jβ. *M. pro Enemate.*

Vesperis sumpsit syrupum refrigerantem. *Die 6.* noctem quietam habuit, & conquestus est de cardialgia, & magna virium debilitate, idcirco præscripsi:

℞. *Conf. Ros. vitriol.*

Violar. ana ℥j.

Conf. Alkerm. compl.

Cortic. citr. cond. ana ℥i.

Syrup. acetos. citr. q. s. M. F. Condit.

de quo sæpius per diem pauxillum sumpsit. *Vulnus* fudit pus semicruentum, & pericranium apparuit semiputridum: quamvis autem vulnus hoc majorem dilatationem requisiverit, ratione sinus, propter virium tamen debilitatem illud dilatare non licuit. Interea ob angustiam pectoris & vigilias usus est emulsione:

℞. *Sem. melon.* ℥β.

papav. alb. ℥j.

Amygdal. dulc. ℥ij.

Aqu. Ceras. nigr.

Nymph.

Frag. ana ℥iiij. *F. Emuls. cui add.*

Magister. Corall. rub. ℥jβ.

Sacch. perlat. ℥β. *Misc. ad vitrum.*

Die 7. æger melius habuit, totumque caput & facies detumuit; vulnus pus coctum fudit, & labia fuerunt sordida, quapropter ipsis adhibitum unguentum Ægyptiacum compos. Cum pericranium adhuc esset semiputridum, imposuimus ipsi syrupum de rosis ficcis, cum spiritu vini mixtum. Ob sitim & capitis dolorem patiens admisit Enema hesternum.

Die 8. calor febrilis nonnihil remisit, at quia æger conquestus est de dolore & incendio vulneris, circa os sacrum, cicatrice jam jam obducti, usus est Enemate & Emulsione melonum ordinariis, vulnere adhuc sordido adhibuimus unguentum Ægyptiacum compositum, & pericranio semiputrido syrupum de rosis ficcis, cum spiritu vini permixtum, atque decocto nostro divino. *Die*

9. dixit,

9. dixit, se sex horas dormivisse: Ex vulnere pus ad viriditatem tendens, in pauca quantitate, effluxit. Vesperis benè habuit, & calor totus omninò remisit.

Die 10. vesperis conquestus est de summo calore dorsi, & vehementi dolore capitis, dicens, se non posse dormire propter insomnia, quæ ipsum territent. Quapropter usus est enemate suo ordinario, à quo deiecit materiam biliosam. Die 11. benè habuit, & totam noctem placidè consumpsit. Die 12. 13. 14. & 15. rectè habuit, & sinus internus parum puris cocti generavit. Die 16. benè habuit, sed ob bilis in corpore abundantiam, usus est syrupo sequenti:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.
 Extr. Rbab. el. ℥iiijss.
 Diacarth. ℥j.
 Magist. Tartar. ℥ss.
 Aqu. Ceras. nig. q. j. M.

Die 23. cum sinus inferior propter foramen superius nullo modo consolidari potuit, suasi apertionem sinus, ut materia haberet exitum. Ab hac sectione, propter antecedentem frustra adhibitam, valde abhorruit. Quapropter vesperis candelam ceream usque ad fundum sinus imposui, & per noctem reliqui: Mane extraxi candelam & ejus loco acum Tab. XIII. Fig. VIII. quæ ex una parte trahit funiculum seu setonem Tab. VII. Fig. V. & ex altera acuta affixum habet globulum cereum, sinus fundo apposui, & cutem ægro inscio citissimè perforavi, & funiculum in sinu, velut in setaceo reliqui. Die 30. purgato iterum corpore, & sectâ venâ medianâ dextri brachii, patiens rectè habuit, foramenque superius usque ad funiculum consolidatum fuit. Die 6. Aprilis optimè habens, Ulmâ discessit. Die octavo extractus est funiculus, & die 10. vulnus cicatrice obductum.

OBSERVATIO LIX.

Vulnus pectoris ex neglecta paracenthesi lethale.

ANno 1645. Die 10. Martii, horâ octavâ post meridiem, Juvenis quidam vulnus accepit in dorso angustissimum, duobus digitis transversis infra scapulam dextram, & quatuor à spina, in cavitatem penetrans, quod

Barbitonfor, aliàs non imperitus, (quem primo læsionis quasi momento, accessit vulneratus), tractavit, ac si vulnus simplex esset, & minimè penetraret. Hinc sanguis, è vasis intercostalibus incisus, defluxit in thoracis cavitatem, qui tantam causavit pectoris angustiam, ut parentes ægri etiam me vocari jufferint. Circa duodecimam noctis horam vulnus religavi, quod propter gladii qualitatem, situm thoracis mutatum, & apposita medicamenta constringentia, adeo angustum erat, ut neque specillo in cavitatem pervenire, neque sanguinem sistentia, aut per siphonem injicere, aut sub turunda applicare potuerim. Quapropter adstantibus patientis de vita periculum indicavi, & Paracenthesin *in loco Hippocratico Tab. XXXVI. Figur. II. 4.* sine mora administrandam proposui, quâ materiæ, certam suffocationem minanti, pararetur exitus. Cum autem hanc absque dubio saluiferam, in hoc subjecto, Chirurgiam parentes concedere noluerent, & materia, exhibitis diureticis, per vias urinarias tam subito expurgari minimè valuit, æger die sexta suffocatus obiit, qui forsitan dilatatione in principio non neglectâ conservari potuisset, circa læsionem partium internarum decumbens. Illæsi namque fuerunt pulmones, quoniam æger nunquam exspuit sanguinem. Non læsus œsophagus, quia sine ulla difficultate cibum & potum deglutivit. Non offensum cor: non vena cava, aut arteria magna: quoniam æger tam diu post acceptum vulnus non supervixisset, sed citius obiisset. Integra cordis capsula, quoniam cor humido suo privatum citissime deficit. Non offensum diaphragma, ob absentiam eorum symptomatum, quæ omnes Chirurgiæ Scriptores ejusmodi vulnus comitari tradunt: sed æger conquestus est de solâ pectoris angustia, quam induxit copiosi collectio sanguinis. Hic admonitos volo Chirurgiæ tyrones, ut ad vulnus pectoris curandum vocati, diligentissime specillo inquirent (ægro prius, si fieri potest, eâ figurâ in qua læsus fuit collocato) an illud in thoracis cavum penetret, nec ne? *Si penetrat*, periculosum pronuncient, & *si angustum*, consensu patientis & adstantium obtento, dilatent scalpello *Tab. XXXVI. Fig. V. E.* ut materia in thorace collecta vel spontè effluere, vel imposito canali *Tab. XXXVI. Fig. IV. A.* educi possit. *Si verò latum*, turundâ, ob rationes modò dictas immisâ

missâ apertum confervent. Cum autem materia neque per vulnus propter altiozem affectus situm, spontè expurgari, neque ob sui crassitiem per applicitum canalem extrahi, neque, ratione copiæ, per vias urinarias expelli possit, statim (dum scilicet vires ægri adhuc constant) perforationem thoracis adhuc reliquam *cautè* proponant, sive concedatur, sive recusetur, *ne ipsis vel patientum, si ob affectus vebementiam moriantur, consanguinei, vel ii ipsi, qui vulnus inflixerunt, negligentia, aut occisionis crimen inferendi causam habeant.*

OBSERVATIO LX.

Exstirpatio Penis.

ANno 1635. Mense Julio, civi cuidam Ulmano, penem sphacelo corruptum, in confinio vivi, scalpello *Tab. XIII. Fig. VI.* abscidi, venas & arterias, ad sistendum sanguinem, ferramentis ignitis tetigi, iisque putredinis reliquum absumpsi, donec patiens vim ignis perciperet. Operatione finita, Syringâ *Tab. XIII. Fig. XVI.* meatui urinario impositâ, loco adusto adhibui *unguentum Ægyptiacum Mesue*, cum filamentis carptis, ad removendam escharam, quâ ablatâ ulcus ceratum divinum brevi consolidavit, & æger salvus evasit. Novi senem, cui ordinarius Nosocomii Patavini Chirurgus, penem, lue Venerea corruptum, pariter amputavit, ulcusque convenientibus medicamentis applicitis, cicatrice obduxit.

OBSERVATIO LXI.

Cancris ex obstructione vesiculæ felleæ, & ductus biliaris incurabiles.

ANno 1622. aperui cadaver Nobilis cujusdam Galli, qui atrocissimis intestini coli doloribus consumptus obiit, & inveni *intestinum colon cancro occulto affectum*, cujus causa, meo judicio, fuit obstructio pori biliaris. Hic enim ea parte, qua duodeno inferitur, lapillo, pisum

magnum adæquante adeò obstructus fuit, ut ne tantillum bilis per eum expurgari potuerit: hanc tamen bilis copiam natura non ad universum corporis habitum, ut plerumque solet, ad colon deposuit. Anno 1624. Die 24. Jan. in cadavere Dn. Catharinæ N. Venetæ, quam cancer uteri exulceratus è medio sustulit, reperi vesiculam felleam calculo instar crystalli pellucido, repletam & distentam, ut nihil quicquam bilis recipere apta fuerit. Nihilominus tamen natura bilem quotidie genitam, non ad corporis circumferentiam expulit, sed ad uterum. Ex duabus hisce historiis etiam duo notanda videntur: 1) quod ad obstructum porum biliarium, & cysticum, non semper sequatur icterus, sed bilis aliquando expellatur vel ad intestina, vel uterum, vel aliam partem nobilem. 2) Lectio, quam habuit *Excellentiss.* Spigelius super hæc: *Si Venetæ & Gallo exortus fuisset cancer in mammis, aut artubus, ulcus, post radicalem ferro resectionem, vix cicatrice potuisset obduci: vel eo curato, materia illa maligna invasisset partes principales, ægrisque, post tres vel quatuor annos, mortem intulisset. Ratio est in promptu, quia non potuit tolli causa, quæ fuit obstructio vesiculæ felleæ pertinax.* Lienis observavi obstructionem in quadam muliere incurabilem, quæ dum viveret, per aliquot annos passa est ulcus in pede dolorificum, quod quotiescunque sanabatur, toties febrem quartanam induxit, donec humor, cujus collectio prohiberi non potuit, per inustum femori fonticulum quotidie evacuetur, atque hac ratione, febris quartanæ, ut & ulceris in pede valde dolentis exortus prohiberetur.

OBSERVATIO LXII.

Ossis scapulae sinistrae corruptio.

*AN*no 1632. Mense Martio curavi scapulam sinistram valde corruptam, filii Prætoris Burlenfingensis, injiciendo quotidie, per duo sinus foramina, turundis unguento de betonica illitis conservata, decoctum:

℞. Radic. Irid. Florent.

Aristoloch. rotund.

Consol. major. ana ℥j.

Herb.

Herb. Veronic.
Pilosell.
Pimpinell.
Verben.
Vinc. perv.
Fragar. ana M. j.

Semin. Plantag.
Cichor. ana ℥ss.

Aqu. Font. ℥vj.

Vin. alb. ℥ij.

Coqu. ad cons. tert. partis. Colat. adde

Mell. ros. col. ℥iiij. M. pro injectione.

donec scapula tam magnam ossis squamam separaret, quam mihi ob foraminum angustiam extrahere non licuit. Quapropter foraminum interstitium scalpello *Tab. XVI. Fig. II. vel III.* intercidi, squamâque separatâ per volsellam exemptâ, sinus parietes, appositâ spongiâ novâ, in vino rubro expressâ, atque *Catapbra-
 etiâ Tab. LIV. Litt. S.* arctè adhibitâ, ossi scapulæ agglutinavi.

OBSERVATIO LXIII.

Lapis citra meatus urinarii incisionem, vel specilli admotionem exemptus.

ANno 1639. Mense Februario, Juvenis quidam Leipheimensis receptus fuit in Nosocomium Ulmense, laborans urinæ incontinentiâ ex laceratione cervicis vesicæ, à calculo uncias sex pendente, quem insignis *Augustanorum Lithotomus Angelus Marianus* forcipe extraxit: Quoniam verò affectus erat incurabilis, medicamentis, quæ urinæ acrimoniam mulcerent, & intertriginem partium prohiberent, instructus Ulmâ discessit. Mense ejusdem *Anni Majo*, is ipse laboravit Ischuriâ ex calculo meatum urinarium obstruente, meumque consilium & quidem literis mandatum percipiens, manè & vesperi, sumpsit dosin sequentis Julapii:

℞. *Syrup. de Alth. Fernel. ℥iiij.*

Aqu. Malv. ℥viiij. M. pro duabus dosibus.

& sæpius infedit balneo ductum relaxante, donec calculus

lus rotundus, instar filicis durus, & tres ferè drachmas ponderans, ad colis orificium, ab urina, protrusus, volsellæ dentibus arripi, atque sic citra uretræ incisionem (quem *Sennert. instit. l. 5. part. 1. sect. 2. c. 13. ex Fabrit. Hildan. Tractatu de lithotomia vesicæ. c. 27. proponit*) aut specilli *Tab. XVI. Fig. VIII.* operam, eximi potuerit.

OBSERVATIO LXIV.

Nervi punctim vulnerati.

IN nervis punctim & cæsim vulneratis, post universi corporis procurationem, Medicorum quidam prius incidunt cutim ad angulos rectos, ut sanies liberè exeat, & medicamenta topica ad puncturam usque nervi penetrent. Alii, facta cutis ad angulos incisione, etiam nervum transversim dissecant bono successu, antequam remedia externè adhibent, ut humorum affluxus inhibeatur, qui dolorem auget, inflammationem efficit, ac convulsionis causa fit. Quia tamen hanc cutis incisionem, vel etiam nervi punctim læsi dissectionem, ægrotantes rarò vel nunquam concedunt, in Barbitonforum gratiam (*qui non rarò, dum venas phlebotomo incidunt, nervos vicinos, vel venis subjectos imprudenter lædunt*) topicum sæpius expertum apponam :

℞. *Euphorb. optim. ℥j.*

Resin. Tereb. ℥ss.

Cer. par. M. F. Ungu.

extendatur super linteum, & calidè applicetur. Hoc solo, statim adhibito, plures ejusmodi puncturas tutissimè curavi, ut testabitur Clariss. & Chariss. meus Affinis & Collega *Dn. D. Johann. Sebastianus Blossius*, & Chirurgus *Nicolaus Reutte* /

OBSERVATIO LXV.

Gumma Gallicum Chirurgiâ curatum.

M*artinus Fischer* / conquestus est de Gallico sinistri pedis gummate, quod neque curæ sudoriferæ, neque

que *Cerato*, *Tab. LIV. sub Lit. R. commendato*, cedere voluit. Quapropter tibiæ cariem caustico detexi, ipsamque scalpris, ad vivum usque derasi. Operatione finita, ossi apposui pulverem exsiccantem, & filamenta arida, donec carne obduceretur. Ulcus tandem incarnantibus & epuloticis tractavi notissimis. Hæc Chirugiâ, hisque remediis æger felicissimè restitutus, per plures annos optimè valuit, & postmodum violenta morte vitam finiit. Nonnunquam tanta luis est virulentia, ut ossa tibiæ ad medullam usque corrodat, hincque scalprorum usus sufficiens non sit, sed præter hæc etiam requirantur vel modioli, vel ferramenta ignita, ad eradicandum vel consumendum cariei reliquum, quod Euphorbii prius pulvere insperso separari nequivit. Hujusmodi virulentiam observavi Patavii in vetula quadam octogeneria, è cujus sinistra tibia sæpè ossa ad indicis digiti magnitudinem accedentia *Fabritius* extraxit.

OBSERVATIO LXVI.

Meliceris in humero & genu.

ANno 1629. *Andreas Fischer* / Bigarius Ulmensis, conquestus est de molesta meliceride in dextro humero, quam, præparato & purgato prius corpore, resolvi appposito *Cerato diasinapios Tab. LIV. sub Lit. C. descripto*. Hujus quoque cerati peculiarem contra melicerides efficaciam, nuper experta est *Waldburga Hegelein* / quæ meo consilio, meliceridi in dextro genu enatæ, & ovum anserinum sua magnitudine adæquanti, applicuit idem ceratum, quod mensis spatio tumorem, & quicquid primis diebus, ob neglecta universalia, fuit attractum, integrè discussit.

OBSERVATIO LXVII.

Sterilitas ex malè reposita hernia.

ANabaptistæ in Moravia herniam intestinalem curantes, post reductionem intestini prolapsi foramen peritonæi testiculo obturant. Hunc autem curandi modum peri-

peritiores Chirurgi minimè laudant, tum quia testiculus, si eo majus fuerit foramen, facile excludetur, ut æger antiquum obtineat: vel quia testiculus, si major fuerit foramine, coarctatus dolore afficitur, à quo vel inflammatio, vel sterilitas, vel ipsa mors. Probè igitur observent Chirurgiæ tyrones, ut in repositione intestini testiculum in Scroto relinquunt, ne in foramen adactus doleat, & coitum prohibeat. *Novi enim quosdam, qui ex hac unica causa sterile & rixosum habuerunt conjugium, ut & pistoris filium, qui quale habiturus sit conjugium, tempus edocebit.*

OBSERVATIO LXVIII.

Erysipelata.

USu linimenti simplicis, nondum rancidi, & frequenter immutati (*cujus descriptio videatur supra Observatione 52.*) innumera extremorum erysipelata felicissimè curavi, non neglectis tamen universalibus & refrigerantibus internis. In hujus linimenti defectu nihil præstantius sum expertus, quam *oleum Amygd. dulcium recens, aqua Solani in phiola vitrea novies lotum*, quo frigidè inungitur pars affecta, donec illius calor vehemens minuatur. Alii commendant *Balsamum Saturni oleo lini paratum*, & sæpius pluma illitum.

OBSERVATIO LXIX.

Vulnus sclopeti cum gangræna.

ANno 1634. *Johann. Philippus Schmid* / Præfectus Vigiliæ Ulmenis, in conflictu prope Nordlingam fauciatu fuit glande sclopetaria humerum perforante, Ulmamque veniens incidit in manus Chirurgi parum exercitati, qui vulneris orificia, non turundis, sed trajecto setone, medicamentis internis neglectis, aperta detinuit, eoque tantos dolores exitavit, ut inflammationi succederet gangræna, cui fortunâ superveniens, statim, remoto prius setone, applicui *Cataplasma ex farina malvarum & aqua rosacea confectum*, & alvo per clysterem leni-

lenitivum recluso, è sinistro brachio, revulsionis gratia eduxi ℥vij. sanguinis, qui biliosus valdè, & serofus fuit. Quapropter, altero die, gangrænâ remittente, æger sumpsit potionem hydrocholagogam, à qua decies deiecit:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Extract. Rhab. ℥j.

Cnicop. ℥ij.

Mag. Tart. ℥ß.

Aqu. Borræg. q. s. M. F. Potio.

Die tertio gangræna omninò evanuit: Reliquis diebus carnes circa vulnus putrefactas unguento Ægyptiaco Hildani separavi, vulnusque tandem per secundam intentionem, mensis spatio, feliciter curavi. Miras hujus cataplasmatismatis vires, restitutus adhuc superstes, satis laudare non potest, eique brachii conservationem unice adscribit.

OBSERVATIO LXX.

Herpes miliaris & exedens.

Varia herpetis tam exedentis, quàm miliaris ulcuscula, post totius corporis (per medicamenta cholagoga & refrigerantia repetitis vicibus assumpta) procurationem, & lotionem partis affectæ decocto, ex aqua dulci, malvarum, in plurimis, brevi temporis spatio sanavi, præstantissimo *Nicotianæ cerato*, cujus descriptionem, ex *Hier. Fabrit. ab Aquapend. pentateucho Chirurgico, Tabulæ LIV. sub Litera C.* inserui. Quod si ulcuscula nimis in altum serpsère, ceratum modo allegatum redigatur in formam Unguenti:

℞. Cerati Citrin. ℥j.

Olei myrth. q. s. M. F. Unguentum.

quod filamentis aridis inunctum admoveatur, & appposito cerato de cerussa conservetur, ne decidat.

OBSERVATIO. LXXI.

Erysipelas exulceratum.

ANno 1645. Die 24. August. Generosus Dn. Nicol. Dieterich / vulgò *Spehrreiter* dictus, conquestus est de erysipelate utriusque cruris exulcerato, cum summo pruritu, & acris materiæ per poros cutis effluxu. Cum autem affectus iste, ab effervescentia sanguinis, & abundantia bilis in toto dependeret, præmissis clystere laxativo & refrigerante:

℞. *Specier. decoct. carm.* ℥j.

Herb. Violar. M. j.

Coqu. in. s. q. aqu. simpl. Colatur. ℥ix. adde

Mell. ros. sol. ℥ijß.

Flor. cass. rec. extr. ℥j.

Ol. violat. ℥ij. *Misc.*

per venam jecorariam ℥vj. sanguinis educi curavi, & ad temperandum calorem vesperi exhibui julepum.

℞. *Brod. de rad. cich. condit.* ℥viiiij.

Aqu. Cichor. q. s. M. pro duab. dosib.

Potus fuit *Aqua bordei Tinctura ros.* permixta, & cibus refrigerans. Cruribus affectis Chirurgus miliaris sæpius per noctem applicuit linteum triplex in decocto sequenti calidè expressum, ad mitigandum pruritum & impediendum acris materiæ effluxum:

℞. *Herb. Malv.* M. j.

Veronic. M. ß.

Alum. crud. pulv. ℥j.

Coq. in. s. q. Aqu. fluvial. Colatur. serv. in olla.

Die 25. pruritus & acris per poros effluxus cessavit. Quapropter tibiis exulceratis apposui *Emplastrum de Saturno Mynsichti* Linimento simplici permixtum, & linteo lato inductum. Æger verò ad expurgandos humores serosos & biliosos hausit potionem sequentem.

℞. *Syrup. ros. sol.* ℥iiij.

Extract. Rhab.

Diacarb. ana ℥ij.

Aqu. Endiv. q. s. M. F. Haustus.

A quo decies deiecit. Die 26. ob nimias animi commotiones crura invasit inflammatio vehemens, quæ certissimam gangrænam minata est. Ad eam igitur præcavendam,

dam, expertissimum meum *Cataplasma* (de quo *Observ.* 69.) calidè adhibui, & quoties exsiccabatur, aliud applicari jussi. *Die* 27. inflammatio remisit, & *die* 28. cessavit: Quapropter ulceribus iterum adhibui mixturam:

℞. *Empl. de Saturno Myns.*

Linim. simpl. part. æqu. M.

donec 9. *Septembr.* consolidarentur, & æger de nullo amplius vel dolore, vel calore conquereretur.

Die 12. ad præcavendam recidivam, præscripsi vinum medicatum, à cuius usu felici, brachio dextro fonticulum inussi, & dentifricium *Electuarium* ordinavi, ad dentium radices obfirmandas, eorumque sordes detergendas:

℞. *Pulv. Porcellan. ℥iiij.*

Lign. Aloës.

Santal. citrin. ana ℥j.

Mosch. ℥ss.

Rad. Ireos. ℥ijss.

Alum. crud. ℥ij.

Mellis ros. optim. desp. ℥ij.

M. ad ignem in form. *Electuar.*

OBSERVATIO LXXII.

Tumores œdematosi.

Nobilissimâ *Calcis aquâ*, per aliquot dies usurpatâ, multos tumores œdematosos jam consistentes discussi. Sumitur autem frustulum calcis vivæ, ad quantitatem nucis juglandis, & in aquam ferventem immittitur, donec dissolvatur, quo factò calx cum aqua agitatur, & postea spontè residere permittitur. Hinc clarior aqua, per inclinationem, in aliud vas transfunditur, in qua spongia nova, & quæ nitrosæ qualitatis adhuc particeps, exprimitur, calidèque parti affectæ superligatur. Notandum verò, quod pars oleo amygdal. dulcium, vel axungia porcina veteri, debeat inungi: facile enim fieri potest, ut portio quædam calcis, quæ est acerrima & corrosiva, in aquam transfusam abierit, quæ cum spongia applicata erodere, partemque mordicare posset. Idem encomium meretur spongia in oxycrato madefacta, si œdema vel in principio, vel in augmento fuerit.

OBSERVATIO LXXIII.

Vomitus sanguinis lethalis.

V Ir 40. annorum, temperamenti calidi & ficci, conquestus est, quod ante quatuor menses febricitans magnum habuerit sanguinis vomitum, qui adhibitis in extremis frictionibus, & assumptis medicamentis, quæ respiciebant hepatis calorem, cessavit. Nunc iterum, circa duodecimam noctis horam evomuit prius sanguinem, deinde cœnam. Huic exhibui pulverem in aqua plantaginis sequentem:

℞ Pulv. Radic. Pimpinell.

Consolid. major. ana ℥ij. Misc. pro dosi.

Sequente die patienti, cum iterum evomisset ℥. x. sanguinis, applicari iussi artubus & dorso, cucurbitulas sine scarificatione siccas, & clysterem domesticum infundi.

℞. Decoët. Herb. Mercurial. ℥x.

Mell. crud. ℥ij.

Elect. lenitiv. ℥j. M. F. Enema.

Tertio die conquestus est de oris amarore, & postea evomuit bilem in magna copia, & interrogatus, an nunquam ulcera in pedibus habuerit, respondit se in utraque tibia exulcerationes perpeffum, quæ medicamentis potius externis curatæ fuerint. Post ulcerum consolidationem, utrumque pedem infestavit Erysipelas, quod assumpto Ligni decocto evanuit. Causa vomitus sanguinei procul omni-dubio fuit ulcerum consolidatio, quare ad revellendos humores utrique femori quatuor digitis supra genu inussi fonticulum *Cauterio Placentini*. In his enim meo iudicio consistebat conservatio vitæ patientis, alioquin brevi perituri. His tamen fonticulis nulla supervenit febris, ut solet, nullaque inflammatio aut leve erysipelas, quæ significare potuissent materiam à centro ad circumferentiam & extrema revelli. Si horum morborum fonticulum nullus comitatur effluxus, signum est certissimum, materiam in corpore esse fixam, & ægrum interiturum. Quinto die iterum evomuit sanguinem copiosum, Sexto convulsionibus obiit.

OBSERVATIO LXXIV.

Hernia carnosæ.

*AN*no 1634. Mense Augusto, Generosus quidam Nobilis conquestus est de magna sinistri testiculi sarcocele, quam (præmissis universalibus & bona victus ratione) sequenti emplastro, & pulvere radicum Ononidis, quem *Petrus Matthiolus comm. in Dioscorid. l. 2. c. 18.* nobis commendat, insensibiliter resolvi.

℞. Gummi. Ammoniac.

Galban.

Bdell. ana ℥ss.

dissolutis in aceto adde

Adip. Anat. liquat. ℥ col. ℥iss.

Ceræ citrin. ℥ij.

Ol. lilior. albor.

Medull. Crur. bovis ana ℥x. M. in form. Empl.

quod linteo inductum scroto applicetur & quarto quoque die renovetur.

Ononidis pulverisatæ sumpsit singulo mane ℥j. in haustu vini absynthites. Dextro femori, quatuor digitis supra genu sibi inuri passus est fonticulum ad derivandos humores, dictorumque præsidiorum usum continuavit, ita ut quatuor mensium spatio pristinam sanitatem consecutus fuerit. Anno 1641. in Xenodochium Ulmense receptus fuit *Georgius Klarer* / Reichenbachensis, qui iisdem remediis in simili casu felicissimè curatus fuit. Præter hos & plures alii beneficio solius hujus pulveris, sensim & sensim convaluerunt, quorum tamen nomina, cum reliquis, qui in obscœnis partibus laborarunt, quod eorum plurimi adhuc in vivis sint, lubens meritoque silentio involvo.

OBSERVATIO LXXV.

Fistula mammæ dextræ.

*V*illica quædam puerpera, ex concretione lactis in mamma dextra, passa est inflammationem, quæ
X
nimis

nimiis resolventibus indurata, adhibitis inconvenientibus remediis degeneravit primo in abscessum, & tandem in fistulam, cum callo, angusti orificii, profundam. Quapropter Chirurgo patientis ordinario consului, ut purgato per panchymagogon aliquod corpore, fistulæ orificium turundis, ex gentiana paratis, sufficienter dilataret, postea callum semel impositâ turundâ lineâ, & medicamento sequenti imbutâ, consumeret:

℞. *Mercur. præcip.*

Alumin. ust.

Virid. æris.

Sal. Nitr. ana part. æqu.

Album. ovor. q. s. M. F. Unguentum.

quod fistularum callos citò quidem, sed in partibus præcipuè nervosis, & exquisito sensu præditis, non adeò jucundè & tutò exstirpat, eoque consumpto ulcus Unguento Ægypt. Mes. mundificaret, mundificatum Unguento de Betonica incarnaret, incarnatum Cerato divino consolidaret, tumorisque duri reliquias Cerato oxæleo resolveret. Chirurgus dato consilio obtemperavit, & patiens exinde fanitatem exoptatissimam brevi recuperavit.

OBSERVATIO LXXVI.

Recidiva hæmorrhoidum ex scammoniatis.

L Anius Ulmenfis, adhuc superstes, à diuturnis hæmorrhoidibus cannula & stylo Tab. XVIII. Fig. III. & IV. tandem liberatus, toties recidivam passus est, quoties medicamentum purgans, quod ingrederentur vel folia fennæ, vel scammonium, ore assumpsit. Quapropter ego, ut & Clariss. alii Medici, ægrotanti interdiximus usum fennatorum & scammoniatorum, qui inde, acerbo ab hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis, saluberrimè vixit.

OBSERVATIO LXXVII.

Anus non satis perforatus.

ANno 1640. *Jacobo Neubronner / Civi & Pannitonfori Ulmano, natus est filius cum ano non satis perforato, sed adeò angusto, ut vix aciculæ communis cuspidem admitteret. Vocatus proposui Chirurgiam Tab. XLIII. Fig. VI. depictam, quam parentes noluerunt concedere. Quapropter necessariam ani strictissimi dilatationem tentavi penicillis ex radicibus gentianæ paratis, quos oleo prius imbutos ani orificio imposui, ibique reliqui, donec tumefacti anum sufficienter dilatarent. Modus cum radicibus procedendi videatur supra Observat. 40. & ratio deligandi, ne turundæ decidant, Tab. XLIII. Fig. VII. Novi obstetricem Patavinam, quæ anum totaliter occlusum aciculâ communi perforare, factumque foramen impositis ex gentiana turundis ampliare solita est.*

OBSERVATIO LXXVIII.

Fœtus mortui eductio.

CUm *fœtus mortuus*, remediis internè prius assumptis, quorum *Tab. XLIII. Fig. V.* facta est mentio, expelli nequit, commendatur suffumigium ex uvis putridis à vulvâ aliquoties de die exceptum, cujus efficaciam admiratus sum *Ulmæ* in honestissima quadam matrona adhuc superstite, quæ tum temporis libentius mori, quàm tutissimam aut manus Chirurghi, aut unci, aliorumve instrumentorum operam, mihi sæpius visam (quam tamen ipse in vivis, ut fatear quod res est, nunquam adhibui) concedere voluisset. Fœtum tamen mortuum, ex cujus retentione parturientes occumbunt, è tribus cadaveribus unci *Tab. XX. Fig. 1.* depictis, citra tantillam uteri & vaginæ lacerationem, integrè detraxi, in iisque observavi, quod vera sit illorum sententia, qui ossa pubis in difficili partu à se invicem diduci scribunt.

OBSERVATIO LXXIX.

Gonorrhœa virulenta.

Nobilis quidam Germanus, viginti annorum, temperamenti calidi & ficci, post tertium ab impuro concubitu diem, conqueri cœpit de gonorrhœa virulenta, pro cuius curatione corpus bolo, repetitis vicibus assumpto expurgavi:

℞. Terebinth. Venet. aqu. malv. lot. ℥iij.
 Flor. Cass. rec. extr. ℥vj.
 Mercur. dulcif. gr. xjv.
 M. c. sacch. & F. Bolus.

Deinde, pro potu ordinario, præscripsi decoctum aliquod appropriatum:

℞. Hord. integ. p. j.
 Semin. melon. contus. ℥j.
 Fol. Equiset. M. ℔.
 Aqu. fontan. ℔. viij.

Bulliant ad consumptionem medietatis & in fine add.
 Liquir. minut. incis. ℥j.

Pro lumborum, ad vesperam, fervore mitigando, refrigerans sequi ordinavi:

℞. Cerat. Santal.
 Ungu. ros.
 Comitiff. ana ℥vj.
 Ol. Nymph.
 Violar. ana ℥℔.
 Campb. pulu. ℥℔. M. pro Ungu.

Et singulo mane tribus horis ante prandium, exhibui mixturam, quam Johann. Petrus Faber commendat, ex succi limonum ℥j. & spiritus camphoræ ℥j. Quibus remediis æger sexto curationis die citra injectiones (quos alii miro successu ex plantaginis succo, melle rosato, mercurio dulcificato, aloëque succotrina conficiunt) felicissimè restitutus fuit. Aquâ ad Gonorrhœam Quercetani, præmissâ per Mercurialia expurgatione, per aliquot dies exhibitâ, quàm plurimos curavi.

OBSERVATIO LXXX.

Erosio ventriculi curata.

ANno 1622. aperui cadaver *Monachi Patavini*, qui doloribus colicis obiisse ferebatur, & in causam mortis investigans, reperi non modò ventriculi fundum phlegmone correptum, verùm etiam ad mediam usque tunicam corrosum. In tali curanda ventriculi inflammatione & erosione, dixit Excell. *Spigelius*, quod nihil præstantius fuisset terrâ sigillatâ ore sæpius assumptâ, ut quæ, ob visciditatem suam, ventriculi tunicis erosio tenaciter adhærendo (non aliter, quam ceratum diachalciteos inflammato pedi applicitum) erosiones exsiccet. Hujus effati dignitatem postea summa cum admiratione, bis expertus sum in enormibus ventriculi doloribus, qui neque assumptis neque adhibitis ullis aliis remediis, mitigari potuerunt, nisi *terrâ sigillatâ, syrupo consolidæ majoris attemperatâ.*

OBSERVATIO LXXXI.

Tibia corrupta.

ANno 1634. die 9. Junii, Dn. *Augustinus Mercken* mercator *Ulmensis*, conqueritur de insigni exulceratione, doloreque magno dextræ tibiæ, ac totius corporis atrophia. Inspecto ulcere non solùm os tibiæ à superficie ad medullam usque corruptum, verum etiam inferius fibulæ caput læsum invenimus, & communicatis consiliis Clarissimor. & Excellentissimor. Virorum *Domini D. Gregorii Horstii, ac Domini D. Johann. Reguli Viblingeri* statuimus, totum os tibiæ removendum esse. Cum autem corpus ratione atrophix esset exsangue, de inducenda cicatrice dubitavimus. Quamvis, ad petitionem Domini ægroti, abrasione & ustione, ad removendam cariem, periculum fecerimus, ob defectum tamen alimenti, quod ossa ex sanguine & medulla habent, omnia frustra tentavimus: *Os enim derafum vel inustum, ob alimenti defectum nec carne tegi, neque squammas separa-*

re potest. Ob id unanimi consensu pro rato habuimus, ut totum tibiæ os corruptum, frustra hæctenus abrasum & inustum, excideretur. Præparato igitur corpore *die 6. Julii*, secui cutim (crure prius secundum rectitudinem collocato, & ab adstantibus utrinque detento) scalpello *Tab. II. Fig. II.* ferè usque ad inferiorem appendicem tibiæ *Tab. XLVI. Fig. I.* & ostendi Dominis meis collegis & adstantibus tibiæ valdè corruptam, & dimidium caput fibulæ putrefactum. Huic tibiæ supercrevit cartilago quædam, ut os sub illa, tanquam gladius in vagina, trahi posset; ob id vulnus filamentis carptis, pulvere adstringente Galeni, & albumine ovi agitato obligavi. *Die 7. Junii*, subsistente sanguine, vulnus religavi, & tibiæ corruptam in sua vagina cartilaginea (quam modiolis *Tab. II. Fig. III. & IV.* bis vel ter ad corruptum usque os tibiæ *Tab. XLVI. Fig. I.* perforavi, & postea foraminum interstitia forcipe *Tab. IV. Fig. II. & Tab. XXIII. Fig. I.* excidi) monstravi. Hoc facto tibiæ corruptam *Tab. XLVI. Fig. II.* extraxi, & caput fibulæ magis corrosam *Tab. XLVI. Fig. III.* vidi, & modiolis quoque excidi, atque ad inferius caput abstuli. Hoc peracto, utrique tibiæ capiti pulverem (*ex rad. Aristoloch. long. Irid. Flor. & Lapid. Chrysoliti præp.*) inspersi, deinde filamenta carpta, ceratum diapalmæ, spleniumque ex vino rubro, oleoque rosarum expressum adhibui, crus fasciis decussatis *Tab. XLVI. Fig. I.* in crucem *Tab. XLVII. Fig. X.* obligavi, & in suum canalem *Tab. LIII. Fig. II.* deposui. *Die tertio* post sectionem dolor aliquantum remisit, & patiens ob constipationem alvi usus est sequi. Enemate refrigerante & humectante.

℞. Decoct. Acetos.
 Mercurial.
 Parietar.
 Borræg. & Sonch. ℥viiiij.
 Mell. ros. sol. ℥iiijss.
 Ol. viol. ℥ij. M. F. Clyst.

Victus fuit tenuis & refrigerans, ex ptisana hordeacea, panatella, prunis, aqua hordei, & vino granatorum. *Die 4.* ob putredinem carnis ab osse relictam, vulnus decocto divino lavi, eoque eloto filamenta carpta digestivo:

℞.

℞. Resin. Terebinth. lot. in aqu. plantag.
 & scordii. ℥℔.
 Pulv. rad. Irid. Flor.
 Arist. long.
 Scord. ana ℥j.

Thuris.

Aloës. ana ℥j.

Syrup. de ros. sicc. q. s. M. in form. digestiv.

oblinita apposui, desuper ceratum diapalmæ, fascias
 decussatim adducendas, superinduxi.

Die quinto præscripsimus sacculum purgantem:

℞. Lign. Lentiscin.

Rad. Acetos. ana ℥iij.

Sarsapar. ℥vj.

Fol. sen. Alex. s. st. ℥j℔.

Rad. mechoac. nigr. ℥℔.

Turbith.

Hermod. ana ℥ij.

Semin. Cartham. contus. ℥vj.

Anis.

Fœnicul. ana ℥j.

Crem. Tart. ℥℔.

Gingib.

Galang. ana. ℥℔. Incis. & cont. D. ad sac-
 culum, infundantur in mensura j. aquæ hordei, & fiat Cla-
 retum.

De hac infusione sumpsit æger alternis diebus, tribus ho-
 ris ante prandium, ℥iij. Die. 6. ab haustu clareti melius
 habuit patiens, & pede religato pus ad albedinem te-
 tendit, fœtorque offis omninò remisit: quare vulnus,
 seu potius ulcus, quotidie modo dictis medicamentis
 obligavi, usque ad diem 12.

Expurgato ab humoribus vitiosis corpore, die 13.
 præscripsi sequens decoctum.

℞. Rad. Sarsap. ℥j℔.

Chin. ℥j.

Lign. Santal. rubr. ℥℔.

Cortic. Lign. Sanct. ℥j. inf. q. s. aqu. font. &
 coque ad consumptionem tertiæ partis, sub finem decoctionis
 adde

Uvar. passar. ℥j. Col.

De hoc decocto mane & vesperi, quatuor horis ante
 cibum,

cibum, ℥iij. sumpsit. In prandio & cœna bibit secundum decoctum. Vulnus benè habuit, & in cavitatem tibiæ & capitis fibulæ candelam ceream magnitudine unius digiti immisimus: caro cœpit in extremitatibus tibiæ tam inferius quàm superius crescere rubra, & vulnus pus laudabile effundere. *Die 15. 16. & 17.* patiens pulchrè habuit, & circa extremitatem cavitatis superioris frustulum ossis nigrum & adhuc semiputridum volsellâ extraxi. *Die 20.* alvus laxata est Enemate, ulcus fudit pus coctum: extremitatibus tibiæ, ad majorem exsiccationem, pulverem ex rad. *Arist. long. Irid. Florent. Scordio, Thur. & Sacch. albiss. partib. æqualib.* adhibui. Capiti fibulæ increvit caro rubra, & labiis ulceris, ad majorem exsiccationem, impositum fuit Ceratum divinum. A decocti supra præscripti usu patiens quidem benè habuit, & atrophia totius corporis nonnihil remittit, nihilominus tamen alternis diebus, à die 24. usque ad 30. usus est *Clareto laxativo, & Decocto Chinæ præscripto.*

Die 31. ab inferiore tibiæ capite, nonnulla frustula ossis dentibus volsellæ extraxi, foramini fibulæ, ob crescentiam carnis & vulneris ceratum divinum adhibui, totum crus cerato diachalciteos, & fasciis decussatis, deligavi, & pedem canali suo imposui. Vulnus his medicamentis tractatum fuit usque ad diem quadragesimum primum. *A die 42. usque ad 50.* æger optimè valuit, & tarsum, metatarsum, ac digitos pedis huc & illuc movit: nam muscoli pedem flectentes, ut tibiæus anticus, peronæus secundus, eumque extendentes, ut gastrocnemius internus, in prima sectione illæsi manserunt: ne tamen aliquis miretur, & sine fulcimento impossibile fuisse putet, sciat, spatium hujus temporis callum genitum & fibulam tibiæ sustentaculum fuisse. *Die 60.* inquietè noctem transegit, & conquestus est de amaritudine oris & pedis dolore, quapropter sumpsit pulverem sequentem in jusculo cichorei alterato:

℞. Pulv. Rhab. el. ℥iij℥.

Cinnam. ℥ss.

Crem. Tart. ℥j. Misc-

à quo quinquies dejecit materiam biliosam. Vulnere religato rectè patiens habuisset, nisi ossiculum, quod natura separavit, cutim pupugisset: sed extracto ossiculo,
plus

plus quam benè valuit. *Die 70.* natura ex foramine fibulæ exiguum ossiculum expulit, totumque foramen optima carne replevit. Capiti tam inferiori quàm superiori tibiæ caro rubicunda innascitur, & à lateribus inducitur cicatrix.

Die 80. totum vulnus ad indicis digiti longitudinem cicatrice fuit obductum, & totus pes unà cum digitis huc & illuc sine impedimento potuit moveri. *Die 81.* adhibitum fuit sequens unguentum:

℞. *Olei Lumbric. terrestr.*

Chamomill. ana ℥ss.

Unguent. nervin. & Evæ. ana ℥j. M.

Die 84. curavimus fieri instrumentum ex lamina ferrea, quod superius spathæ, inferius stapedis formam repræsentavit. Hoc instrumento, quod gossypio & linteo fuit obductum, tibiæ applicito, patiens grallæ incumbens prima vice cœpit ambulare. *Die 94.* optimè valuit, & grallâ depositâ, sinistra manu nixus, sine impedimento domo exiit, vulnere ad pollicis magnitudinem adhuc aperto, & cicatrice nondum obducto, nihilominus tamen ob erysipelas, cui erat obnoxius, singulis mensibus sumpsit pulverem *Rhabarb.* in jusculo radicum cichorei alterato:

℞. *Pulv. Rhab. el. ℥j.*

Gialapp. ℥j.

Crem. Tart. ℥ss. Misc.

Die 120. benè valuit, sed ob defatigationem pes Erysipelas contraxit: quod sumpto *pulv. Rhab. præscripto*, & pedi linimento simplici adhibito, quarto die evanuit, & patiens iterum sine baculo ambulavit, & optimè habuit usque in diem 200. quo cum forum pisces emptum peteret, nescio quo incessu callum tibiæ fregit: inspectâ fracturâ, vulnus adhuc apertum scalpello citra dolorem dilatavi, & inveni duas fissuras, inter quas particulam mediam, magnitudine unius digiti transversi fractam, specillo huc & illuc moveri potui. His rebus instantibus, cum nullus adesset dolor, & nulla inflammatio, modiolò fractam particulam perforavi, & interstitium instrumento *Tab. XXIII. Fig. I.* secui, & frustulatum extraxi: deinde utramque tibiæ partem, tam inferiorem quàm superiorem scalpro derasi, & *pulv. Arist. & Irid. Flor.* partibus callosis imposui, vulnus cerato dia-

chalciteos & fasciis decussatis obligavi, & pedem in suum canalem collocavi, ita ut, observatâ optimâ victus ratione, & usu *pulv. Rhab.* iterum callus pedi inductus, & pristinæ sanitati restitutus fuerit, ut in *Annum usque 1645.* quo hæc scripsi, sine baculo ambulare potuerit.

OBSERVATIO LXXXII.

Excrementiæ carniū.

EXcrementiæ carnis in ulceribus digitorum manus & pedis, citò consumuntur, pulvere cum filamentis carptis appposito:

℞. *Capit. mort. Vitriol.*

Spongiæ combust. ana ℥j. M. F. Pulvis.

quibus consumptis, ulcus cerati divini auxilio cicatricem acquirit. Adolescens octodecim annorum conquestus est de magna gingivæ superioris excrementia, quam, post totius procurationem, filo tenui paulatim adstricto excidi. Ablatâ carne æger per octiduum singulo mane fricavit dentes *pulvere Magistrali (cujus ℥j. addita fuit ℥j. Aluminis crudi)*

℞. *Terræ porcell. ℥iiij.*

Lign. aloës.

Santal. citrin. ana ℥j.

Mosch. ℥j.

Ireos. Flor. ℥j. M. F. Pulv. dentifric.

℞ *lavit os sequ. decocto:*

℞. *Alum. Roch. ℥ij.*

Balaustior.

Rosar. rubr.

Myrtill. ana p. ℞.

Bugul. p. j.

*Bulliant. in s. q. Vini rubri stiptici ad ℞. j℞. ℞ co-
lentur pro collutione oris.*

OBSERVATIO LXXXIII.

Perniones exulcerati.

Innumeros à pernionibus exulceratis curatos vidi, ipseque permultos curavi *linimento sequenti*, quod *Joannes Prevotius*, in *sua Medicina pauperum*, meritò commendat:

℞. *Fol. Tabac.*
Cortic. med. samb. ana Mj.
Rad. Asphod. alb. minut. incis. ℥j.
Ol. communis. ℔j.

Coquantur lento igne, ad consumptionem totius humiditatis, & factâ forti expressione, adde.

℞. *Thur. subtiliss. pulv. ℥ss.*
Cer. flav. ℥vj. M. F. Linimentum.

perniones narium, aurium, manuum & pedum exulceratos citissimè sanans.

OBSERVATIO LXXXIV.

Steatomata utriusque manus.

ANno 1628. *Joanni*, *Fratri mei Martini filio*, in externo sinistrae manus metacarpo propè indicem exortum est tuberculum, cui primo, cum *ganglii* figuram referret, at sine omni fructu, arctè superligavi laminam plumbeam. Anno 1629. puer tempore *Bacchanalium* sudavit in *Balneo publico*, & vesperi domum veniens correptus est ingenti manus totius inflammatione, quæ sub calida agni pelle, efficaciter aliàs resolvente, ad suppurationem venit, & scalpelli *Tab. XIII. Fig. IV*, operam requisivit. Abscessu debite aperto, materiâque purulentâ & sebaceâ expurgatâ, vulnus per carnis generationem curavi. Autumno ejusdem anni, alius tumor comparuit in eadem quidem parte, sed propè carpum, qui paulatim crevit, & solventibus tractatus, similiter degeneravit in abscessum ferro incidendum, quo inciso, prodiit materia ex sevo & pure pariter commixta, & vulnus medicamentis dein sarcoticis

cis & epuloticis appositis brevi curatum fuit. Anno 1630. circa æquinoctium Vernale, in utriusque manus metacarpo suborti sunt tumores sebacei, qui assumpto decocto sudorifero, *cujus basis erat radix Salsæparillæ*, insensibiliter, & citra topicum, fuerunt resoluti. Anno 1631. tumores exorti sunt in carpi & metacarpi utriusque lateris pluribus locis, qui in magnitudinem nucis juglandis excrescentes, inflammationem causerunt, & abscessus, qui, scalpello factâ viâ, materiam superioribus similem profuderunt. Anno 1632. tumores illi invaserunt cubitum utrumque: quapropter demum suasi curam sudoriferam, à qua patiens ad sudandum valdè difficilis, planè adhorruit. Suppuratos igitur ferro incidi, materiâque sensibilibiter educâ, vulnera per duos menses aperta detinui, impositis turundis, lavando interim manus quotidie per horam in aqua ex puteo villæ, propè *Ulmam, Stribelinæ*, calefacta, easque spongiis involvendo, donec reliquiis discussis membra affecta pristinum robur acquirerent. Hâc aquâ puer, in cujus manibus extremis viginti quatuor abscessus scalpello allegato incidi, plurimæque officula corrupta Acantabolo exemi, ab ulteriore recidiva præservatus, omnes manuum functiones, citra ullum impedimentum, obiit, singulo trimestri pulverem phlegmagogum assumens.

OBSERVATIO. LXXXV.

Fractura femoris cum vulnere.

ANno 1642. Die 22. Octobris, *Ulmæ* faccus tritico repletus ex altissimis ædibus viri Nobilissimi Dn. Erhardi Schadæi decidit, prætereuntis *Catharinæ Beckhjm / Giengensis* femur in medio fregit, ita ut inferior ossis pars per cutim prorumperet, & patiens ob insignem, cum femoris tum dorsi, dolorem animo linqueretur. Ægra in Xenodochium delata, viribus per medicamenta interna & externa:

℞. Aqu. Ceras. nigr. ℥ijj.

Rosar.

Borrag. ana ℥j.

Cinnam. ℥ij.

Spir.

Spir. Cēphal. Anbalt. ℥j.

Magist. corall. ℥jss.

Man. Christ. perlat. ℥℞. *M. ad vitrum, & sign.*
Aqua corroborans.

℞. *Aqu. Odorif. Fuchsi.* ℥j.

Ros. ℥℞.

Acet. rutac. ℥ij. *M. Pro aqua naribus & pulsibus admovenda.*

collectis, & factâ femoris in diversas partes extensione *Tab. LIII. Fig. 1.* partes fractas citra scalpri beneficium composui.

Fracturâ compositâ, ossi fracto admovi pulverem ex radicibus Iridis Florentinæ & Aristolochiæ rotundæ: vulneri imposui turundam ex stuppa cannabina confectam, & unguento stegnotico (*quod paravi ex pulvere adstringente Galeni, & albumine ovi subactō*) imbutam, ad sistendum sanguinis fluxum. Exterius femur obligavi tribus fasciis & sufficiente spleniorum numero, *vid. supra Tab. XLVIII.* munitum in canalem deposui *Tab. LIII. Fig. II.* Membro bene composito, propter dolorem totius pedis affecti ac dorsi, & imminens inflammationis periculum, Chirurgus Xenodochii patienti venam medianam sinistri brachii incidit, & ℥iiij. sanguinis emisit. *Die secundo & tertio* conquesta est de dolore dorsi & ardore urinæ. *Die 4. & 5.* patiens sine querelis ad interrogata respondit, sed quia corpus fuit constipatum, Medicus Xenodochii ordinarius præscripsit aliquot bolos *ex elect. Lenitiv.* ℥j. qui dum formabantur, menses fluere cœperunt. *Die 6. 7. 8. & 9.* nihil quicquam circa fracturam sensit doloris, de levissima saltem tussicula, & maximo circa partes obscœnas pruritu, conquerens. Quapropter usa est sæpius de die mixturâ ex syrupo violarum, de liquiritia, & tinctura rosarum. Dorso & partibus obscœnis prurientibus, post fomentationem ex aquâ dulci, adhibui empl. album coctum & liniment. simplex. *Die 10.* religatum femur, cerato diapalmæ perforato, tribus fasciis pertusis, & sufficiente spleniorum (*fasciæ prius ex vino rubro exprimebantur*) ac ferularum numero iterum involvi; ut hac ratione vulnus, citra fasciarum solutionem, urgente necessitate, quotidie inspicere potuissem. Venter infimus maximè fuit tumidus, & ab umbilico usque ad pubem valde durus, cui per triduum appli-

applicui cataplasma ex pulvere malvæ, mica panis, lacte & butyro non salito paratum. *Die 14.* tumor & durities infimi ventris decrevit & remisit. *Patiens,* ob abscessum in clunibus suppuratum, conquesta est de stranguria & atrocissimo dolore circa os sacrum. *Die 20.* rupto abscessu, & deterfo ulcere stranguria & dolor prædictus evanuit: sed quia ulcus clunium quotidianam requirebat medelam, membrum fractum in sua quiete permanere minimè potuit, usque in diem 30. quo *patiens* benè habuit, planè de nihilo conquerens. *Die 40.* novus suboriebatur abscessus sub poplite, qui ad suppurationem vergens maximè doluit, ruptusque foetidissimam materiam effudit. Qua de causa per siphonem injeci decoctum ex radicibus *Iridis Florentinæ* & *Aristolochiæ rotundæ*, herba *Scordii*, *Veronicæ*, *Cardui benedicti*, & *Melle rosato despumato*, à quo dolor vehemens, & foetor gravissimus, omninò cessarunt. Fracturam iterum tractavi medicamentis ossi & vulneri convenientibus, *Cerato diapalmæ*, fenestratis fasciis, spleniis oblongis, ac ferulis. *Die 60.* de tali tantoque circa vulnus dolore punctorio conquesta est, ut præ lachrymarum effusione vix loqui potuerit, dixitque se spectrum, quod in Xenodochio versari falsò creditur, non solum per plures noctes vidisse, atque hinc totum corpus cum lectica tremuisse, & dolorem originem traxisse. Sed ego existimo, ortum esse dolorem partim ex ulcere clunium, quod quotidie debuit expurgari, & ob hanc rationem membrum fractum & compositum in quiete non permansit: partim, ob portionem ossis, quæ in hujusmodi casibus, circa hoc tempus, solet abscedere. *Die 18. Januarij Anno 1643.* conquesta est de acerbissimis doloribus circa vulnus femoris. Religato femore, inspectoque vulnere, specillo obtuso inveni frustulum ossis acutum, quod carnem perpetuò pupugit, & dolores acutissimos excitavit. Ideò statim vulnus scalpello sufficienter dilatavi, & *die 19.* separatam ossis partem volsellæ dentibus arripui, & apprehensam extraxi *Tab. XLVII. Fig. IX.* *Die 20.* totum crus minus erat, quàm diebus præteritis, & dolor pungitivus omninò intermisit. Post ossis abscessum femur fasciâ in crucem adductâ *Tab. XLVII. Fig. X.* deligavi, usque ad perfectam vulneris sanationem. *Mense Februario*, ulcere poplitis nondum consolidato, *patiens*

mediante instrumento ferreo claudicans ambulare cœpit. *Die 18. Martij 1645.* abscessit offis portio ad magnitudinem digiti annularis. *Die 30.* ulcus cicatrice fuit obductum.

OBSERVATIO LXXXVI.

Spina ventosa.

EXcellentissimus *Spigelius* Monacho cuidam Bononiensi, pollicem sinistræ manus, spina ventosa corruptum, forfice *Tab. XXIII. Fig. I. & Tab. XXIX. Fig. VIII.* adscidit, manuique mutilatæ, ad sistendum sanguinem & prohibendam inflammationem, plagulas stegnotico imbutas, & vesicam oxycrato expressam applicuit, cubitumque fasciis, ad flexuram usque involvit. Consistente sanguine, ulcus medicamento detergente mundificavit, & epulotico divino consolidavit.

OBSERVATIO LXXXVII.

Fractura cruris cum vulnere.

ANno 1643. *Die 5. Decembris,* hora septima, post meridiem, *Matthæus Bitter* Junior, *Ulmæ* cecidit ex hypæthro pensili, & fregit tibiam sinistram, spatio 4. digitorum transversorum supra caput inferius, cum vulnere, ossisque denudatione & prominentia in partem anteriorem. Repositâ per solam extensionem fracturâ, dolor antea vehementissimus statim remisit. Crus itaque affectum & fractum tribus fasciis *Tab. XLVIII. E. F. G.* spleniisque ejusdem *Tab. H.* deligavi, & in canalem *Tab. LIII. Fig. II.* ritè deposui. Inter deligandum patiens, ob imminens animi deliquium, sæpius cochlear aquæ corroborantis, quod constabat ex sequentibus, assumpsit.

℞. *Aqu. Ceras. nigr. ℥ij.*

Pimpinell.

Rosar. ana ℥j.

Cinnam. ℥j.

Spirit. Cephal. Anhalt. ℥ß.

Pulv. Magist. Corall. rubr. ℥ß.

Mar.

Margar. præp. ℥j.

Lapid. Chrysol. præp. ℥ß.

Manus Christ. perlat. ℥iij. *Misc. D. ad vitrum.*

Die 6. Decembris ob medicamentorum usum, dolor ex fractura omninò evanuit, & patiens usque in quartum decubitus diem benè habuit. *Die 9.* religato & inspecto vulnere, nullum aderat inflammationis signum, nullusque dolor: quapropter ossi tibiæ filamenta arida, labiis plagæ digestivum:

℞. *Resin. Therebinth. lot. in aqu. plantag.* ℥ß.

Pulv. rad. Aristol. long.

Irid. Florent. ana ℥ij.

Syrup. de ros. sicc. ℥ij.

Vitell. ovi q. s. Misc.

desuper *ceratum diapalmæ*, fascias & splenia adhibui. *Die 10.* æger usus est *Enemate laxativo*, & abhinc usque in septimum decubitus diem pulchrè habuit.

Die 13. in religato vulnere pus bonum & coctum apparuit, nullusque dolor aut inflammatio, quæ aliàs hujusmodi fracturas concomitari solent, ægrum affecit: unde fracturam iisdem medicamentis curavi, atque crus cerato dicto, fasciis, plagulis & ferulis (quia timor inflammationis jam præterit) *Tab. XLVIII. Fig. IV.* deligatum, in canalem deposui. *Die 16.* iterum religato & inspecto vulnere, omnia rectè habuerunt, nullus enim dolor adfuit, tumor nullibi apparuit, & ex vulnere pus laudabile in parva quantitate emanavit: quapropter ossi à membrana sua detecto inspersi pulverem *ex radicibus Aristolochiæ longæ & Iridis Florentinæ*, vulneri sarcoticum adhibui, & crus diapalmâ, fasciis, spleniis, ferulisque iterum involvi. Hoc die lusit chartis, canalem huc & illuc movit, atque totam tibiâ in sinistram partem distorsit. *Die 17.* manè conquestus est de compressione canalî sub genu in parte exteriori, infra caput fibulæ. Inspecto crure extuberantiam aliquam animadverti, religato vulnere tuberculum tetigi, & obliquam fibulæ fracturam inveni, quam procul dubio natura consolidasset, si tibiâ semper immotam servasset æger.

Die 20 adhibui laminam ferream, quæ protuberantiam fibulæ aliquantisper ad tibiâ pelleret, quod etiam præstitit, sed frustulum ossis abscessurum esse prædixi. *Fracturæ*

Eturæ tibiæ, quæ benè habuit, *pulverem Iridis Florentinæ* cum filamentis carptis & aridis imposui, totumque pedem cerato diapalmæ, fasciis, spleniis ac ferulis obligatum in canalem deposui. *Die 25.* patiens conqueritur de fractura fibulæ; quâ inspectâ invenio officulum, quod cutim nonnihil pupugit, unde ceratum, splenia & fascias, aliquantillum in dextram partem abduxi, ut dolor ex officulo pungente remitteret. *Die 6. Januar. Anno 1644.* fractura tibiæ confirmari cœpit, & fibulæ officulum in conspectum venit, cui *pulverem Iridis Florentinæ & Aristolochiæ longæ*, cum filamentis carptis, adhibui, atque crus cerato diachalciteos, spleniis, lamellâ ferreâ, & fasciis obligavi, ut pes pristinam rectitudinem acquireret. *Die 16. Januar.* vulneri tibiæ applicui filamenta carpta, ceratum diapalmæ, fascias, splenia & ferulas. Fractura fibulæ pus album & coctum fudit, asperum officulum forcipe abstuli, & crus velut diebus præteritis obligavi. *Die 5. Februar.* natura fibulæ separavit officulum, & substantiam carne jam obduxit, quapropter ulcus filamentis carptis, cerato divino & fasciis laxè obligavi, partemque affectam in canalem debitè reposui. *Die 25.* ob excrescentiam carnis ulceri inspersi pulverem aluminis usti, quâ consumptâ, *die 4. Martij* aliud frustulum ossis extraxi, ulcus filamentis ficcis & cerato divino tractavi, partemque integram, ut diebus præteritis, obligatam deposui. *Die 24.* ob inordinatam victus rationem pus fuit viride, & ulcus serpsit: unde sequens vinum laxativum ordinavi:

℞. *Radic. Gramin.*

Irid. Flor. ana ʒiʒ.

Herb. Beton.

Veron.

Cent. min.

Borrag.

Absynth. ana p. ʒ.

Fol. Senn. Alexandr. s. st. ʒj.

Rhab. elect. ʒiij.

Agaric. troch. ʒij.

Hermodactylor.

Turbith. ana ʒiʒ.

Semin. Carth. cont. ʒiijʒ.

Anis.

Fœnicul. ana ℥ss.

Crem. Tart. ℥iij.

Gingib.

Galang. ana ℥j.

Incisa & contusa indantur sacco, qui in vini albi Mensura j. infundatur: de hac infusione patiens alternis diebus, duabus horis ante prandium, sumpsit ℥iijss. Ab usu hujus vini medicati æger benè habuit, & ulcus pus coctum, album, ac minimè foetidum generavit. Die 14. Aprilis patiens optimè habuit, atque vulnere cicatrice obducto grallæ operâ subnixus ambulare cœpit. Die 4. Maij æger lætissimus grallam deposuit, & minimè claudicans incessit.

OBSERVATIO LXXXVIII.

Atheroma in femoris parte externa curatum.

Honestissima virgo *Margaretha*, cujus cognomen honoris gratiâ silentio involvendum existimò, triginta annorum, temperamenti calidi & sicci, conquesta est undecim annos de tumore citra dolorem duro, qui sua magnitudine ovum gallinaceum superavit, in femoris dextri parte externa, inter musculum *Gluteum* appellatum & cutim exortus. Hic autem cum esset tumor tunicatus, neque internis neque externis medicamentis cedere vellet, facto prognostico, quod hujusmodi tumor non nisi Chirurgiâ feliciter curari queat, ideoque corpore ab humoribus purgato, Anno 1641. die 26. Maij tumorem sequenti modo exemi. Primo cutim atramento in crucem signavi, deinde atramento exsiccato super lineam cutim in quatuor angulos rectos scalpello *Tab. II. Fig. I.* secui, donec folliculus in conspectum veniret. Sectione folius cutis in crucem facta, & sanguine spongiâ nonnihil deterso, quatuor cutis angulos, à subjecta tunica paulatim specillo separavi usque ad basin, ubi erat vena, quam abscidi, & tunicam tumoris integram volsellâ extraxi: remoto citra læsionem folliculo, vulneris labia statim ad mutuuum contactum adduxi, & albumen ovi agitatum cum pulv. adstringente *Galeni* apposui. Obligato vulnere, folliculum

lum difsecui, & in eo materiam pulticulæ similem inveni. *Die 28. Julij.* vulnus cicatrice fuit obductum, & patiens pristinae sanitati restituta.

OBSERVATIO LXXXIX.

Vulnus carpi cum læsione arteriæ.

ANno 1631. Mense Decemb. *Johannes Moser* / Sartor (anno ætatis 24.) temperamenti calidi & humidi, circa carpum & radium sinistrae manus, à discipulo suo adeò vulneratus est cultro, ut non solum vena, sed etiam arteria per transversum incisa fuerit, quam magnus sanguinis fluxus, & alia sæva symptomata, subsequerentur. Hoc vulnus statim Chirurgus *Nicolaus Reutte* juxta præcepta Chirurgica obligavit. *Secundo die* sanguis tam copiose effluxit, ut totum ægroti corpus, ob spirituum vitalium defectum, motibus convulsivis ageretur. Ad vesperam ipsi subducta fuit alvus, injecto clystere leniente, à quo ter dejecit. *Tertio die* incisa fuit vena jecoraria dextri brachii, & eductus sanguis ad ℥iv. *Quarto* dum obligaretur vulnus, nihil sanguinis ex ipso manavit. *Quinto* ob oris amaritudinem æger usus est sequenti syrupo cathartico:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ijss.
Extract. Rhab. ℥j.
Diacarth. ℥jss.

Mag. Tartar. ℥ss.

Aqu. Cichorli q. f. M. F. Syrup. liquid.

à quo duas sedes habuit. *Sexto die* conquerebatur de cardialgia & capitis vertigine, unde assumpsit Syrup. Acetos. citri. & Granat. dulcium Vini Granatorum, & Aqua Pimpinell. ac Cerasorum permixtum; in lypothymia magnum habuit levamen, ab usu Vini Granatorum. *Septimo die* noctem inquietam habuit, dixitque se tota nocte per somnum cum puero, qui ipsum faucia vit, pugnasse: & quod majus est, conquestus est de sumptibus, & propter illos tam melancholicus fuit, ut huc & illuc in hypocausto curreret, à quo motu sanguis ebulliens ex arteria læsa, in omnem dimensionem exsiliit, ut nullo modo sisti potuerit. Itaque digitis compressa arteriâ, in me-

dia radii parte extraxi magnam sanguinis concreti copiam ex vulnere. Tandem arteriæ fauciatae spongiolam combustam, & pulvere lapid. Chrysol. præp. atque adstring. Gal. aspersam, & albumine ovi agitato oblitam imposui, conveniente fascia vulnus obligavi, & instrumentum ex bractea confectum Tab. LIV. Litt. B. adhibui, quod obserrari, & cochleâ arteriam comprimere citra incommodi metum possit.

Octavo & 9. die, quia manus usque ad mediam cubiti & radii partem inflammata erat, vesperi admisit Enema. Decimo die melius habuit, & pus flavum per fascias sudavit. Die 11. per totam noctem benè dormivit. Duodecimo die religato vulnere effluxit pus album, & vulnus latius apparuit, ob sanguinis concreti extractionem (ut in aneurismate fieri solet) & impositam spongiam. Tendines quoque perforantes in conspectum venerunt inflammati, & summo cum dolore, ad putredinem tendentes. Vulnere igitur, citra spongiolæ extractionem, deterso, arteriæ medicamenta prædicta imposui, vulnusque fasciis obligatum iterum instrumenti clavo obturavi.

Interim non neglecti fuerunt Syrup. refriger. & humectantes. Emulsiones ex Aqu. & Seminibus appropriatis, Magist. Corall. rubr. & Syrup. violar. paratæ.

Die 13. & 14. æger melius habuit, inflammatio namque & dolor manûs læsæ aliquantulum remisere. Die 15. pus album è vulnere exivit, manûs dolor remissior visus, & tumor ejusdem minor factus fuit, tendinesque colorem naturalem acquisiverunt. Die 16. dimidiam spongiolæ, quæ arteriæ incisæ orificio adhæsit, partem vossellâ extraxi, alteram vero reliqui ad foramen arteriæ. Die 17. extraxi reliquam spongiæ partem, vulneri applicui modò dicta medicamenta, & ceratum citrinum linimento simplici obductum, carpo fasciis convenientibus obligato adhibui etiam instrumentum. Die 18. orificium arteriæ conglutinatum, & tendines carne solida cooperitos reperi. Die 24. & plaga per ceratum divinum consolidata, patiens pristinae sanitati restitutus fuit.

OBSERVATIO XC.

Concussio cerebri.

ANno 1627. Mense Novembri, Johannes Semlin / Oppingensis ex agro Ulmenfi, cujusdam rustici famulus, temperamenti calidi & humidi, ante mensem in ædibus Marci Fepels fuit, in quibus more loci juvenculæ, sive ancillæ filium duxerant pensumque suum absolverunt. Hic vero noster Johannes, tum temporis in illo hypocausto cum aliqua illarum juvenularum lusit, quod ipsi à reliquis præsentibus interdictum fuit, ut nugæ relinqueret, cujus processus hic est: Detinent aliquem corpore inverso, ut capite respiciat terram; pedibus verò suspendunt, & subito iterum remittunt, ut terra capite quatiatur: quod & perpetrarunt in hoc ægroto, usque dum sanguis è naribus & auribus defluerit, atque humi prostratus mortui instar jacuerit. Videntes prædictæ juvenculæ dubium hunc actum, ipsum illicò aquâ frigidâ asperferunt, quo revocentur illius spiritus. Hic aquâ perfusus, quasi à morte revocatus, surrexit, magnoque sinistri brachii, ac totius capitis dolore discessit. *Secundo die*, præsentem hoc capitis ac brachii dolore, æger nihilominus frumentum ventilavit. *Tertio & quarto* pejus habuit, ita ut propter febrem & motus convulsivos lecto decumbere coactus fuerit. *Sexto morbi die*, curru petiit Oppingam. *Septimo* mater accersivit Chirugos. *Decimo*, 11. 12. 13. & 14. antedictis convulsivis motibus vexabatur. *Die 15.* mater decumbentis urinam transmisit Clariss. D. D. Klebsattelio, Medico Geslingensium indefesso, qui præscripsit pulverem contra casum, ad dissolvendum sanguinem grumosum, cum syrupo acetositate citri, acetosæ, & aqua pimpinellæ. Hinc mutus & surdus, usque ad vigesimum quartum diem, laboravit comate, de qua aponia ita vaticinatus est Hipp. sect. 7. aph. 58. Quibus occasione aliqua cerebrum fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri necesse est. Loquendi audiendique impotentia supervenit diarrhœa, quæ per triduum durabat, ubi denuò loquentes alios audivit, & ipse loquens conquestus est de dolore

lore vehementissimo sinistri brachii circa musculum deltoideum. Die vero 29. Inclytæ Reip. Ulmensis decreto contuli me Oppingam, ubi *Johannem* inveni valdè conquerentem de magno capitis dolore circa futuram sagittalem & coronalem, siti & febre insigni, ardore & nigredine linguæ, totius brachii prædicti paralyfi & tumore œdematoso & scirrholoso, qui circa musculum deltoideum ad suppurationem tendens ægrum maximè torfit. Qua de causa statim revulsioni gratia præscripsi Enema sequens.

℞. Decoct. commun. pro clyster. ℥ix.
Mell. ros. solut. ℥ijss.
Elect. Diacatbol. ℥j.
Ol. Chamomill. ℥ij. M. pro Clyst.

à quo æger quinquies dejecit excrementa biliosa & pituitosa.

Capitis bregmati tumefacto applicui cataplasma digerens & roborans:

℞. Mic. panis domest. ℥iij.

Furf. Tritic.

Farin. bord. ana ℥ij.

Pulv. flor. Ros.

Beton. ana ℥ss.

Ol. rosat. ℥iij.

Vini rubr. q. s.

Salis commun. ℥j. M. ad ignem in form. Cataplasma.

Scirrholo œdematoso brachii impositum fuit cataplasma, quod constabat ex

Pane domest.

Farin. sem. lin.

Herb. Malv.

Alth.

Lacte & Ol. Chamom.

Pro siti usus est:

Syrupo Acetositat. citri.

Acetosæ simpl.

Granat. ana ℥ij. cum. aqu. bord.

Manè & vesperi scyphum seri caprini depurati exhaust. Cibis fuit cremor hordei & panatella, quæ conficitur ex mica panis, jusculo carnis, & butyro. Potus fuit aqua hordei. Suppuratâ, post aliquot dies,

ma-

materia in brachio, quod facile ex tactu deprehendi potuit, abscessum inter musculum bicipitem & deltoideum scalpello aperui, ex quo magna purulentæ materiæ quantitas effluxit. Foramini inciso, ad mitigandum dolorem, turundam ovi vitello & albumine oblinitam imposui, & desuper Diachylon simplex adhibui, ad suppurandas reliquias. Sequenti die religato vulnere, specilli globosa parte ulcus exploravi, & humeri os corruptum inveni. Ideò foramen spongiâ contortâ nonnihil dilatavi, & dilatato turundam digestivo:

℞. Tereb. lot. in aqu. scord. ℥iijss

Ovi vitell. parum.

Pulv. Arist. rot.

Irid. Flor. ana ℥ss.

Mell. ros. col. q. s. Misc.

oblinitam imposui. Interea corpus aliquoties purgatum fuit, sacculo sequenti:

℞. Rad. Polypod. querc. ℥ij.

Irid. Flor.

Cichor. ana ℥iijss.

Herb. Agrimon.

Beton.

Veron.

Prunell.

Absynth. ana p. ℥.

Fol. Senn. Alex. s. st. ℥iijss.

Rhab. elect. ℥ss.

Agaric. rec. troch. ℥iij.

Sem. Cartham. excort. ℥ss.

Anis.

Fœnicul. ana ℥iijss.

Crem. Tart. ℥iijss.

Cinnam.

Gingib. ana ℥iijss.

Uvar. pass. ℥iij.

Incisa & contusa D. ad sacculum, qui infund. in ℥iij. aquæ mulsæ, de qua alternis diebus sumpsit ℥iij. duabus horis ante prandium. Pro majore ossis exsiccatione vulnere per siphonem injeci decoctum divinum, pulverem Aristolochiæ rotundæ & Iridis Florentinæ. Exterius aliquoties brachio spongiam ex aqua salsa & vino rubro expressam superligavi.

Die vigesimo propter dolorem capitis usus est sequentibus catapotis:

℞. *Mass. pilul. aur.* ℥ij.

Extract. coch. ℥j.

Mag. mech. nigr. gr. vij.

cum Syrup. de beton. F. Pilul. parv. deaurentur.

à quibus decies dejecit. Die 60. frustulum ossis protrusum, & volsellâ arreptum extraxi, ulcusque postea cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XCI.

Manus ob spinam ventosam amputata.

DUm *Patavii* studiis Medicis operam dedi, & Chirurgiam exercui, Nobilis quidam studiosus laboravit per aliquot menses *œdemate manus sinistrae*, quod, post universalium usum, sub præstantissimis topicis nunquam diminui, sed tandem in vola exulcerari cœpit. Quapropter adhibuimus in consilium Excellentissimum *Spigelium*, qui, postquam ulceris qualitatem specillo explorasset, & os corruptum tetigisset, statim tumorem vocavit *Spinam ventosam*, quæ malum est incurabile, & amputationem partis affectæ requirit. Provenit autem spina ventosa ab humore, qui occulta & infensa sua qualitate ossa primum citra omnem periostii læsionem atque doloris sensum corrodit, deinde œdema efficit minime dolens, & post aliquot menses partem exulcerat. Consensu ægri obtento, manum extremam supra radii & cubiti appendices scalpello falcato ac ferrâ resecai *Tab. XLVI. Fig. XI. XIII. & XIV.* cubitoque spleniis, vesica & fasciis *Tab. XLVII. Fig. I. II. III. IV. V. VI. & VII.* obligato, in parte amputata reperi ossa metacarpi quidem corrupta, sed periostio undique (præterquam in illo loco, ubi ulcus) adhuc contacta.

OBSERVATIO. XCII.

Vulnus cubiti periculosum.

ANno 1638. Die 14. Jun. in Festo Divi Johannis Baptistæ, horâ septimâ post meridiem, Nobilissimus Dn. Fredericus à Degenato / vulneratus est in duello, à Nobiliss. Dn. N. de Betendorff / duorum digitorum transversorum infra cubiti dextri flexuram, totum brachium inter cubitum & radium perforante, atque lædente venas & muscutorum tendines, cum insigni dolore, & sanguinis effluxu. Primò vulnus Chirurgus non imperitus, Johan. Georgius Bauer / obligavit. Die secundo ante & post religationem fasciæ, nobiliss. patiens conquestus est de vehementissimo dolore circa foramen vulneris tam internum, quàm externum, sicut in omnibus articulo- rum vulneribus fieri solet. Ob id revulsionis gratia usus est sequenti Enemate:

℞. Decoct. emoll. ℥viiiij.

Elect. lenitiv. ℥j.

de succ. ros. ℥ij.

Ol. Chamomill.

Viol. ana ℥jß. M. F. Clyster.

à quo duas sedes habuit. Tribus horis à rejecto clystere aperta fuit vena mediana brachii sinistri. Foraminibus vulneris exiguam ex linteo turundam medicamento ob- linitam, cujus descriptio hæc est, imposui:

℞. Aloës succotr. Thur.

Bol. Armen.

Lapid. Hæmatit.

Chryf. præp. ana ℥jß.

Terr. Lemniæ.

Tutiæ præp. ana ℥ij.

Sanguin. dracon. ℥j. Pulverisata misceantur cum albumine ovi subactò in formam unguenti.

ac brachium oleo rosarum & lumbricorum terrestrium calidè inunctum, splenio ex vino rubro expresso, fasciæque duobus capitibus obligavi. Denique *unguentum defensivum Fernelii* (quod omnium optimum est) summo humero applicui, & duabus elapsis horis integrum brachium poscâ irrigari curavi. Potus fuit aqua hordei, vino granatorum gratior redditus; cibus autem cremor hordei, & gelatina ex

pedibus vitulinis. *Tertio die* melius habuit æger, vulnusque propter novæ hæmorrhagiæ metum, non fuit religatum, sed totum membrum postea irrigatum, oleisque prædictis inunctum. *Die quarto* religavi fascias, turundam verò è vulnere non extraxi, sed apposis filamentis carptis & unguento, quod constabat ex albumine & vitello ovi; pulvereque supra præscripto oblinitis, brachium inunxi, ipsique splenium ex vino austero expressum, & fasciam adhibui. *Vesperis* benè habuit æger, & pro cœna sumpsit cremorem hordei, & Endiviam vino granatorum, oleoque communi conditam. *Die 5.* de nihilo conquestus est patiens, vulnus religavi & turundam extraxi. Sanguine subsistente aliam turundam, eamque breviorē, vitello ovorum imbui, & pulvere prædicto aspersam, foraminibus imposui, alæ & summo humero defensivum applicui, brachiumque oleis inunctum, & splenio madefacto involutum, fasciâ duobus capitibus donatâ obligavi. *Die 6.* patiens, ob alvi constipationem, & dolorem circa flexuram cubiti assumpsit syrupum laxativum:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Flor. Cass. rec. extract. ℥j.

Sem. Citr. pulv. ℥℔.

Aqu. Cich. q. s. M. F. Syrup. liquid.

A quo quinquies dejecit materiam biliosam & serosam. Vulnus fuit tractatum veluti die præterito. *Die 7.* parum puris cocti circa vulnus apparuit: quapropter unguento sanguinem sistenti addidi dimidiam partem thuris pulverisati, ut vulneri caro incretureret.

℞. Pulv. supra præscript.

Thuris. ana ℥℔.

Vitell. ovor. q. s. M. F. Unguentum.

quo imbuatur turunda vulneri imponenda. *A die 8. usque ad 10.* æger perbellè habuit. *Die 11.* dixit se præterita nocte nihil dormivisse, brachiumque propter insomnium grave huc & illuc movisse, ita ut externum foramen aliquid sanguinis denuò effudisset. Subsistente autem firmiter sanguine, vulnus tractavi ut die præterito, patientique ordinavi sequentem syrup. purgantem:

℞. Syrup. sol. ℥ij℔.

Extract. Rhab. ℥j℔.

Mag. Tart. ℥j.

Aqu. Ceras. nigr. q. s. M. F. Syrup. liquid.

Die

Die 12. 13. & 14. æger optimè dormivit, de nulloque amplius circa flexuram dolore conquestus est, & foramen illud externum, quod ob nimium brachii motum sanguinem funderet, generavit pus coctum. Die 16. loco turundæ, foraminibus filamenta carpta & sicca appofui, spongiamque novam & ex vino rubro calido expressam superligavi fasciâ duobus capitibus præditâ. Die 19. foramina cicatrice obduxi.

OBSERVATIO XCIII.

Excrescentia in femore magna.

Joanni Ferber/ Hamburgensi, militi Suecico, circa vigesimum quartum suæ ætatis annum, in dextri femoris interna parte, exortum est tuberculum, quod biennii spatio in tantum increvit, ut sua magnitudine facillimè tria capita humana æquaret, & ægri incessum impediret. Hanc excrescentiam empiricus quidam caustico corrodit, ut materiæ exitum procuraret, ulcus postmodum epuloticis consolidaturus, sed cum nullam invenisset materiam fluxilem, empiricus aufugit, & ægrum omni auxilio destitutum reliquit. *Patiens Anno 1634. Ulmam venit, ibique Chirurgi Johan. Georgii Bauleri operam imploravit, qui cum nullis medicamentis ulcus fœdum consolidare potuisset, meo Georgii Riedlini consilio, nattam exulceratam & valdè dolentem forfice apprehendit, & cauteriis cultellaribus abscidit, escharâque ablatâ ulcus cerato divino ad cicatricem pulcherrimam perduxit. Vid. Tab. XXXIII. Fig. II. Inspectâ nattæ resectæ substantiâ, quæ omnino erat carnosa, suisque venis & arteriis prædita, quæsimus ex patiente, an à natura tam macilentus fuerit? hic respondit, se ante hujus nattæ exortum & augmentum corpus habuisse mediocriter crassum. Ex qua responsione fuimus edocti, quod excrescentia omne ferè alimentum quo totum nutriri corpus debuisset, per venas & arterias observatas attraxerit. Restituto jamjam Ulmâ discessuro consului, ut moderato victu uteretur, singulisque mensibus dorso sex cucurbitulas scarificatas adhiberet, donec corporis habitus paulatim iterum assuesceret.*

ret sanguinem sibi assimilare, quem natura prius ad nutritionem tumoris transmittere consueverat. Hoc consilium juvenis per semestre diligenter observavit, & post-hac incolumis vixit usque ad Annum 1644. quo sub exercitu Bavarico militans me iterum visitavit, & pro datis consiliis magnas retulit gratias.

OBSERVATIO XCIV.

Vulnus sclopeti cum fractura tibiæ.

ANno 1644. Die 31. Maij. hora 6. post meridiem Leonard. Henseler / Bubulcus Vlmensis, læsus est plumbeâ sclopeti glande, quæ non solum sinistram tibiã paulo infra genu fregit, ut os extra vulnus prominere; verum etiam crus dextrum sine ossium læsione perforavit. Rebus ita se habentibus, prima visitatione, partibus affectis (ob medicamentorum aliorum defectum) sequentia fuerunt adhibita. Dextro cruris vulnere oleum violarum, albumine ovi mixtum, siphone injeci, turundasque exiguas & eodem medicamento imbutas imposui, desuper ceratum diapalmæ, cataplasma (ex farina hordei & malvarum, mica panis, & lacte paratum) & fasciam duobus capitibus præditam adhibui. Sinistram deinde tibiã, quantum possibile fuit, composui, & albumen ovi oleo violato concussum infudi, & foraminibus turundam ex filamentis aridis contortam immisi, desuper diapalma atque prædictum cataplasma applicui, pedemque fasciis ferratis *Tab. XLVI. Fig. I. & Tab. XLVII. Fig. X.* obligatum, in canalem ritè deposui. Die 1. Junii. frustulum ossis, quod carnem & cutim pupugit, & ægrum tota nocte inquietum reddidit, forfice *Tab. XXIII. Fig. I.* abscidi: Osse abscisso, foraminum interstitium cutaneum syringotomo *Tab. XVI. Figur. II.* incidi, vulnusque hac ratione dilatatum digestivo replevi:

℞. Resin. Terebintb. lot. in aqu. Plantag. ʒiij.

Olei. lumbricor. terrest. ʒiʒ.

Vitell. ovi. no. j.

Mell. ros. col. q. s. M. pro digestivo.

℞. Radic. Aristol. rotund.

Iridis Florent. ana ʒj. M. F. Pulvis.

Offibus

Offibus aspersi pulverem, & filamenta arida apposui; carni vero filamenta digestivo oblinita: deinde vulneris labia cerato diapalmæ obtexi, pedemque cataplasmate & fasciis ferratis obligatum, denuò in suum canalem deposui. Interim patiens ob animi deliquium per intervalla sumpsit cochlear unum vel alterum sequentis aquæ cordialis:

℞. *Aqu. Ceras. nigr.* ℥ij.

Borrag.

Rosar. ana ℥j.

Cinnam. ℥ij.

Spir. Cephal. Anbalt. ℥j℥.

Magist. Corall. rubr. ℥ij.

Man. Christ. perlat. ℥℥. *Misc.*

Ad exstinguendam sitim præscripsi Syrupum refrigerantem:

℞. *Syrup. Acetos. simpl.* ℥ij.

Granat. acid.

Acetositat. citr. ana ℥j℥.

quo miscuit aquam hordei pro potu ordinatam. Deinde propter præsentem dolorem, atque inflammationem imminentem, usus est Enemate refrigerante & humectante: quo rejecto, Barbitonsor venam medianam dextri brachii incidit, & sex uncias sanguinis emisit. *Die 2. Junii*, æger aliquantulum melius habuit. *Die 3. Junii*, cum præterita nocte ob aliud offis frustulum, quod carnosas partes maximè pupugit, inquietè dormivisset, illud modiolis excidi, ossi reliquo pulverem præscriptum inspergens, & labiis digestivum apponens. Æger eodem die, ob constipationem ventris, & maximum humorum ad partes læsas decursum, assumpsit potionem medicam:

℞. *Syrup. ros. sol.* ℥ij.

Elect. lenitiv. ℥vj.

de succ. ros. ℥j℥.

Decoct. fl. & fr. q. s. M. F. sec. art. Potio.

à qua quinquies dejecit biliosam & serosam materiam. *Die 4.* melius habuit, quam die præterito. *Die 5.* conquestus est de doloribus colicis, quare ipsi exhibui *Ol. amygd. dulc.* ℥ij℥. cum brodio florum chamomillæ, à quo dolor cessavit. *Die 6.* cum alvus denuò esset constipata, assumpsit potiunculam nuper præscriptam, unde patiens optimè dormivit. *Die 7.* post escharæ casum, vulnus obligavi digestivo sine oleo, & loco cataplasmatibus, ferè integrum

grum crus cerato diapalmæ perforato, & fasciis ferratis involvi. Die 8. vulneribus imposui sequens digestivum.

℞. Resin. Tereb. lot. in Aqu. scord. ℥iij.

Pulv. radic. Irid. Flor.

Aristoloch. rotund. ana ℥j.

Aloës.

Myrrb.

Thur. mascul.

Bol. Armen. præp. ana ℥j.

Balsam. Peruvian. ℥j.

Syrup. de ros. sicc. ℥

Mell. ros. col. ana q. s. M. in form. linimenti.

Die 9. Patiens, quod pedes attinet, benè habuit, sed iterum conquestus est de dolore colico; qui, post spontaneam biliosæ materiæ per alvum evacuationem, cessavit.

Propter vulneris foetorem siphone decoctum divinum injeci. Die 10. æger benè habuit, & vulnus tibiæ sinistrae fudit pus coctum, sub tibia fracta observavi particulam ossis putridam, quam decocto divino lavi & pulvere appropriato obtexi: dein vulnus linimento præscripto, & cerato diapalmæ obligavi. A die 15. æger benè habuit usque ad trigesimum, quo sinistrae tibiæ os in superficie & externa sui parte sese desquamavit. Vulnus dextræ tibiæ ad cicatricem tetendit. Die 27. Julii, frustulum ossis separatum volsellâ extraxi. Vulnus tibiæ dextræ cicatrice fuit obductum. Die 15. propter inordinatam victus rationem conquestus de insigni dolore sinistri pedis, duorum transversorum digitorum supra genu. Religato vulnere, deprehendi abscessum, qui digitis pressus magnam puris quantitatem effudit. Die 26. patiens sumpsit pulverem, propter amaritudinem oris.

℞. Rhab. elect. ℥j.

Mechoac. nigr. ℥j.

Crem. Tart. ℥℞. M. F. Pulvis.

à quo sæpius dejecit materiam biliosam, & inde melius habuit. Die 25. Augusti extraxi frustulum ossis, quod longitudinem digiti minimi æquaret. Die 14. Septemb. sub genu & circa anteriorem patellæ partem alius apparuit sinus, quem, cum per foramen superius expurgari non potuit, instrumenti Tab. XVI. Fig. V. cuspide incerato perforavi, &, evacuatâ prius materiâ, spongiâ ex vino expressâ, fasciâque duobus capitibus agglu-

tina-

tinavi. Post agglutinationem sinus, vulnus paucissimis diebus cerati divini operâ cicatrice obduxi, ita ut patiens die 4. Octobr. sine grallis ambulare, & mense Decembri suo citra impedimentum officio fungi cœperit.

OBSERVATIO XCV.

Fractura femoris.

ANno 1644. Die 24. Decembris Joanni Kriesinger/ Cau-
poni Grimmelfingensi, dum ligna ex sylvis veheret,
plaustrum lignis onustum femur sinistrum cum vulnere
fregit. Æger rheda delatus est Ulmam, vbi Chirurghi, Job.
Maekentied/ & Georgius Fiedlin/ femur vulneratum ob-
ligarunt. Die 27. ob maximum femoris dolorem atque
inflammationem in subsidium vocatus, primo ad ægrum
ingressu quæsiui, utrum vulnus ab osse fracto, an verò
à stipite proveniat. Patiens & Chirurghi vulnus stipiti ad-
scripserunt. Cum autem indicassem, hoc plurimum ad
curationem femoris facere, & ex femoralibus addisci pos-
se: si enim perforata fuerint, vulnus proficisci ab extra;
sin minus, ab intra. In femoralibus autem nullum fora-
men invenire potuerunt, ex quibus clarum fiebat, vul-
nus à fracto femore fuisse inflictum. Itaque femoris extensi
fracturam composui, integrum femur tribus fasciis per-
foratis (ut vulnus magnum quotidie expurgari posset) &
medicamento idoneo (oleo scilicet rosarum, albumine oui
agitato, & aqua rosarum) ad inflammationem depellen-
dam & dolorem nimium mitigandum insuccatis obligavi,
& in suum canalem deposui. Die 28. ob inquietam no-
ctem, & amaritudinem oris, æger usus est syrupo liquido:

℞. Syrup. ros. sol. ℥ij.

Extract. Rhab. ℥jv.

Diacarth. ℥ij.

Mag. Tart. ℥j.

Aqu. Cichor. q. s. M. F. Syrupus.

à quo aliquoties dejecit materiam biliosam. Die 29. lecta
fuit vena mediana sinistri brachii & eductus sanguis ad
℥vij. Vesperi patiens sumpsit haustum emulsionis syrupo
violaceo edulcoratæ. Illam noctem quietissimè patiens
transegit, & inflammatio cum dolore cessavit. Curata

in-

inflammatione , calli generationem ligaturis , medicamentis externis , & convenienti victus ratione , procuravi : patiens tamen claudicat in hunc usque diem , quoniam naturâ valdè iratus pedem canali impositum in quiete nunquam detinuit , sed nunc huc nunc illuc movit. Nec mirum est , quoniam , ut in fracturarum cura monui , adultiores in femore fracti , etiamsi obedientissimi fuerint , rarissimè (& quidem tunc , quando femur beneficio instrumenti *glossocomi Galeni Tab. XXV. Fig. IV.* non servatur extentum , si non per totum curationis tempus , saltem , dum excrementa alvi deponit æger , aut ipsi sternitur lectus) citra claudicationem curantur.

OBSERVATIO XCVI.

Tinea capitis, cubitus convulsus.

*V*irgo quædam *Ulmensis* , anno suæ ætatis duodecimo , ob consuetam narium hæmorrhagiam suppressam , nimio mensium fluxu laboravit , eoque restricto de horrenda capitis tinea & molestissima sinistri cubiti convulsione (quem extendere minimè potuit) valdè conquesta est. Purgato igitur corpore per *pilulas de nitro Traliani* , repetitis vicibus assumptas , & promotis iterum menstruis , caput inunxi quotidie semel *linimento de Amiantbo* (quod ex *historia lapidum & gemmarum Anselmi Boëtii l. 2. c. 204.* ipse paravi) cubitum verò bis *unguento Evæ* seu *polychresto Spigelii* , cujus descriptio videatur supra *Tab. LIV. sub Litt. C.* quibus unguentis ægra brevi felicissimè curata fuit.

OBSERVATIO XCVII.

Lepra Græcorum.

*A*nno 1641. Die 17. Decembris ego & Clariss. D. D. *Joan. Regulus Villinger* , charissimus meus affinis , nobilem quandam *Ulmensem* visitavimus , adèò miseram & ad spectu horrendam , ut verbis sufficienter exprimi nequeat. Primò enim non potuit stare pedibus , nisi à duabus ancillis

cillis firmata: facie pallida, fronte rugosa & squamosa, oculis concavis, glabris superciliis: naribus internè à crustis totaliter obstructis, externè verò squamis obstitis, ore tumido & labiis lividis: inclinato capite, thorace incurvato, atrophia laborante, & crassissimis crustis undique obtecto. Sub axillis non aderant pili. Sic quoque dispositum fuit abdomen, seu infimus venter. Artus etiam macilentissimi, squamis crustisque omninò cooperiti. Apices digitorum, tam manuum quàm pedum, nullum habuerunt sensum, propter insignem erosionem & crustarum crassitiem. Ultimò totum corpus foetidissimum spiravit odorem. His symptomatibus omnibus probè consideratis, affectum nobilis, non *Elephantiasin*, sed *Lepram Græcorum* appellavimus, & de restitutione multum speravimus, propterea quod sumptus hîc non deessent, neque etiam de obedientia patientis, (quæ sanitatem avidè expetebat), quicquam dubitaretur. Quare ad purificandum sanguinem præscripsimus sequentem sacculum catharticum.

℞. Rad. Polyp. querc.

Enul. camp.

Cichor. ana ℥℞.

Herb. Fumar.

Veronic.

Borrag.

Scolopend.

Dentis Leon.

Beton. ana p. j.

Fol. Sen. Alex. s. st. ℥j.

Rhab. elect. ℥℞.

Algaric. troch. ℥iij.

Mecboac. nigr. ℥ij.

Rad. Helleb. nigr. ℥j℞.

Semin. Carth. ℥iij.

Gingib.

Cinnam. acut. ana ℥j.

Incis. & contus. M. ad sacculum, qui per 24. horas infundatur in mensura majori Mellicatris, de quo postea sumat mane 2. horis ante prandium ℥vij. per biduum: tertio die abstineat à medicamento purgante, & quatuor horis ante prandium, tribusque ante cœnam, sumat portionem conditi:

℞. *Conserv. Borræg.*

Enul. campan. ana ℥vj.

Pulv. marg. præp.

Corall. rubr. præp. ana ℥i℥.

Trochisc. de viper. ℥℥.

Syrup. corall. q. s. M. pro Condit.

& superbibat haustum seri lactis caprini optimè depurati. Post reiterationem sacculi purgantis, usa est balneo aquæ dulcis, herbis alterato, v. gr. *Fumar. Malv. Veronic. Enulæ campan.* per horam; postea, deterso prius corpore, se ipsam inunxit sequenti unguento:

℞. *Ungu. Pomat. ℥ij.*

Balsam. Peruv. ℥ij.

Flor. sulphur. ℥i℥.

Olei Tart. ℥ij. M. F. Ungu.

Ab usu dictorum medicamentorum fœtor ille magnus, & pruritus totius corporis continuus, aliquantulum remiserunt; & crustæ ab apicibus digitorum deciderunt. Ad carnis novæ generationem, quæ fuit erosa in apicibus, admovi unguentum ex cerato citrino & oleo myrtino confectum. Dorsum ancillæ inunxerunt pinguedine viperina.

Pro potu ordinario bibit *decoctum Chinæ*. Hic posset aliquis objicere: hæc patiens laboravit atrophiam totius corporis, cur usa est carne viperina? Respondemus, morbi totius substantiæ non curantur, nisi medicamenti tota substantia seu occulta qualitate agentibus: Lepra Græcorum est talis morbus: Ergo non curabitur, nisi medicamenti occulta proprietate pugnantibus, inter quæ caro viperina non infimum obtinet locum. *Die 6. Jan. 1642.* aperta fuit vena communis sinistri brachii, & uncix quatuor emissæ sanguinis, qui in superficie visus est albus, semiviridis & putridus, in fundo verò nigerrimus & minimè concretus. Addebat Barbitonsor, qui venam incidit, se magnum fœtorem percepisse, dum sanguinem emitteret. Hisce peractis, tertia vice usa est sacculo laxativo, & condito, in quo trochiscorum de viperina carne quantitatem adauxi:

℞. *Conserv. Borræg.* ʒx.
Trochiscor. de viper. ʒiiij.
Corall. rubr. præp.
Marg. præp. ana ʒjß.
Syr. corall. q. s. M. pro Condit.

quod materiam malignam à centro ad circumferentiam corporis efficacissimè expellit. Cum jam fitis remisisset, & ægra dormire incepisset, post assumptionem conditi non amplius bibit serum caprinum depuratum. Spatio quatuordecim dierum bis usa est sequentibus pilulis:

℞. *Mass. pilul. aurear.* ʒij.
Extract. cochiar. ʒß.
Mag. mech. nigr. gr. vij.
Extr. Helleb. nigr. ʒß.
cum Syrup. de beton. F. Pill. no. xxxj. deaurentur.

à quibus decies dejecit. Post repetitum pilularum usum, pili in superciliis, sub axillis, & in pube recrescere cœperunt. Rebus ita se habentibus, ob instans mensium tempus, patienti ulteriorem medicamentorum usum interdiximus, & consulimus, ut in posterum menses minutè fluentes, vel præter spem retardantes, ʒj. *Pilularum de Ammoniaco Magistralium* promoveret.

℞. *Extract. Aloës cum aqu. Endiv.*
Gumm. Ammon. aceto. squillit. dissol.
Myrrh. præp. ana ʒj.
Masticb.
Spec. diatrion. santal. ana ʒj.
Sal. Absynth. ʒj.
Syrup. de succ. ros. q. s. M. F. Massa pill.

His remediis ægra nobilis pristinae sanitati fuit restituta.

OBSERVATIO XCVIII.

Inflammationes Eryipelatosæ & Oedematosæ.

IN Inflammationibus Erysipelatosis & Oedematosis simul, quæ ut plurimum artus invadunt, & magnum sæpè tam Medicis quàm Chirurgis negotium faciunt, nihil præstantius unquam expertus sum sequenti remedio, quod Excellentissimo Spigelio Chirurgus quidam Germanus, pro summo secreto, ut certè est, communicavit:

R. Lixiv. ex ciner. sarment. vit. mediocr. ℥j.
 Nitr. ʒjß.
 Salis commun. ʒj.
 Aceti ex vino optim. ʒj. F. Mixtura.

quæ, post universalem curam, splenio duplici tepidè excepta, locoque affecto fasciis strictè superligata, spatio trium dierum, vel ad summum quatuor, insignes tumores, qui etiam periculosam minantur gangrænam, mirè discutit, atque absorbet.

OBSERVATIO XCIX.

Os tibiæ corruptum & scalpris derasum.

Miles quidam Gallus, laboravit gonorrhœâ virulentâ, eâque intempestivè per injectiones suppressâ, aliquando ex equo decidit in filices, & crus superficialiter excoriavit. Ulcusculum remediis vulgaribus tractatum malignitatem acquirit, & os tibiæ corrodit. His perceptis curam sudoriferam proposui, eâque finitâ crus

secundum longitudinem scalpello incidi, vulnus stetignoticis dilatavi, os scalpro derafum pulveribus cephalicis obtexi, ulcus unguento citrino (quod in ulceribus præstantissimum est, & mirè operatur) incarnavi, & cerato notissimo ad cicatricem perduxi. vid. Tab. LIV. sub Litt. R. Observat. Martini Schmidt / qui ejusmodi quoque cruris & ossis tibiæ corrosionem atque derafionem felici successu sustinuit.

OBSERVATIO C.

Lepra ex esu carniū leprosarum originem sumens.

ANno 1637. tempore Autumnali, Ulmensis Lanio, in medio fermè Viennensi itinere, in diversorio demortui cujusdam leprosi carnem coctam, mensæque ab hospita venefica appositam comedit, unde tota ipsius sanguinea massa infecta brevi temporis interstitio, malignas pustulas cum defœdatione capitis imprimis, ad superficiem corporis expulit. Hinc percepto rumore, quod scelestæ illa fœmina, ob plura alia & varia delicta, publicè flammis combusta fuerit, patiens de sanitatis suæ restitutione desperare cœpit. Nihilominus tamen ne sibi ipsi deesse videretur, Chirurgum aliàs exercitatum in consilium vocavit, qui, re non satis ponderatâ, solis externis unguentis eundem, sed inani spe, restituere tentavit, usque dum aliquoties in nostris observationibus citatum Clarissimum Dominum, meum Collegam, Doctorem Johannem Georgium Gockelium (ex cujus communicatione & hanc curationem habeo) summis precibus exoravit, ut hac in parte sibi gratificari, & extrema tentare velit.

Hic pro sua humanitate, & ægro & Chirurgo solidis rationibus demonstrans, absque jugi internorum remedium usurpatione, sanguinæ massæ per præpara-

rantia, purgantia & venæ sectionem exacta depuratione; communicatæ malignitatis mediantibus sudoriferis discussione; hepatis corroboratione, & externorum debita inunctione, huic, etsi nondum radicato, malo, occurri minime posse. Quare patienti omnem in curando assiduitatem, & diligentiam promisit, modo patiens se in omnibus morigerum præstare vellet, quod dum sancte sponderet, curam sequenti methodo aggressus est.

I. Ordinata victus ratione, præscribendo videlicet cibos optimi nutrimenti, ac omni acredine destitutos, ut in morbi Gallici cura fieri debet; pro potu *decoctum ligni Guajaci & Sassafras cum seminibus anisi & fœniculi* debite præparari curavit. *Primo, ad sudorem movendum, reservato, altero vero tanquam debiliori ad sitim compescendam concesso.*

II. Corpus per biduum digestivo hoc ad expurgationem præparavit.

℞. *Syrup. de duab. radic. ℥j.*
Mell. ros. col. ℥℞.
Crem. Tart. pulveris. ℥j.
Aqu. Asparag.
Fumar. ana ℥ij. M. pro dosi una.

III. Vitiosam ventriculi saburram sequenti medicamento, cum vino assumpto, removit.

℞. *Mercur. opt. dulcif. ℥j.*
Croc. metall. gr. vj.
Gutt. Gamandr. gr. vij. M. F. Pulvis.

IV. Hinc medianam dextri brachii primum aperiri, detractis ℥v. sanguinis, iussit.

V. Per aliquot dies concessa quiete, rursus ad corporis præparationem, quater cum jusculo repetitam, accessit.

℞. *Pulveris Tartari vitriol. ℥℞.*
dentur doses quatuor & quælibet ad singularem chartam.

VI. Felicissimè sanguinis mundificationem molitus est per appositas pilulas.

℞. *Extr. Panchymag. Croll. ℥ij.*

Mercur. dulcis. ℥j.

Gutt. Gamandr. gr. vij.

cum aqu. Ceras. nigr. form. pilul. communes, pro una dosi.

VII. Accessit ad sudorifera, ubi æger maximè obediens quotidie in prioris decocti *sassafrati* haustu, dosin sequentis medicamenti assumpsit.

℞. *Sulphur. Aurat. diaphor. à gr. xij.*

usque ad gr. xv. F. pulvis ad chartulam.

Quare, ad quatuor septimanas, tempore matutino solum, in lecto per duas horas commorando, largissimum sudorem movit, excepto septimo quovis die, in quo superius notatas pilulas reiterando assumpsit.

VIII. Sinistri hinc lateris venâ tactâ sanguis emanans priori longè purior inventus est.

IX. Sordium recementa Laconico absterfa, & caput appropriatis alterato lixivio mundificatum fuit.

℞. *Radic. Bryon. ℥j.*

Lapath. acut. ℥β.

Herb. Marrub.

Mentb. crisp.

Origan.

Beton. ana M. ℥.

Flor. Chamomill.

Rad. Asar. cum toto. ana p. ij.

Agaric. crud. ℥β.

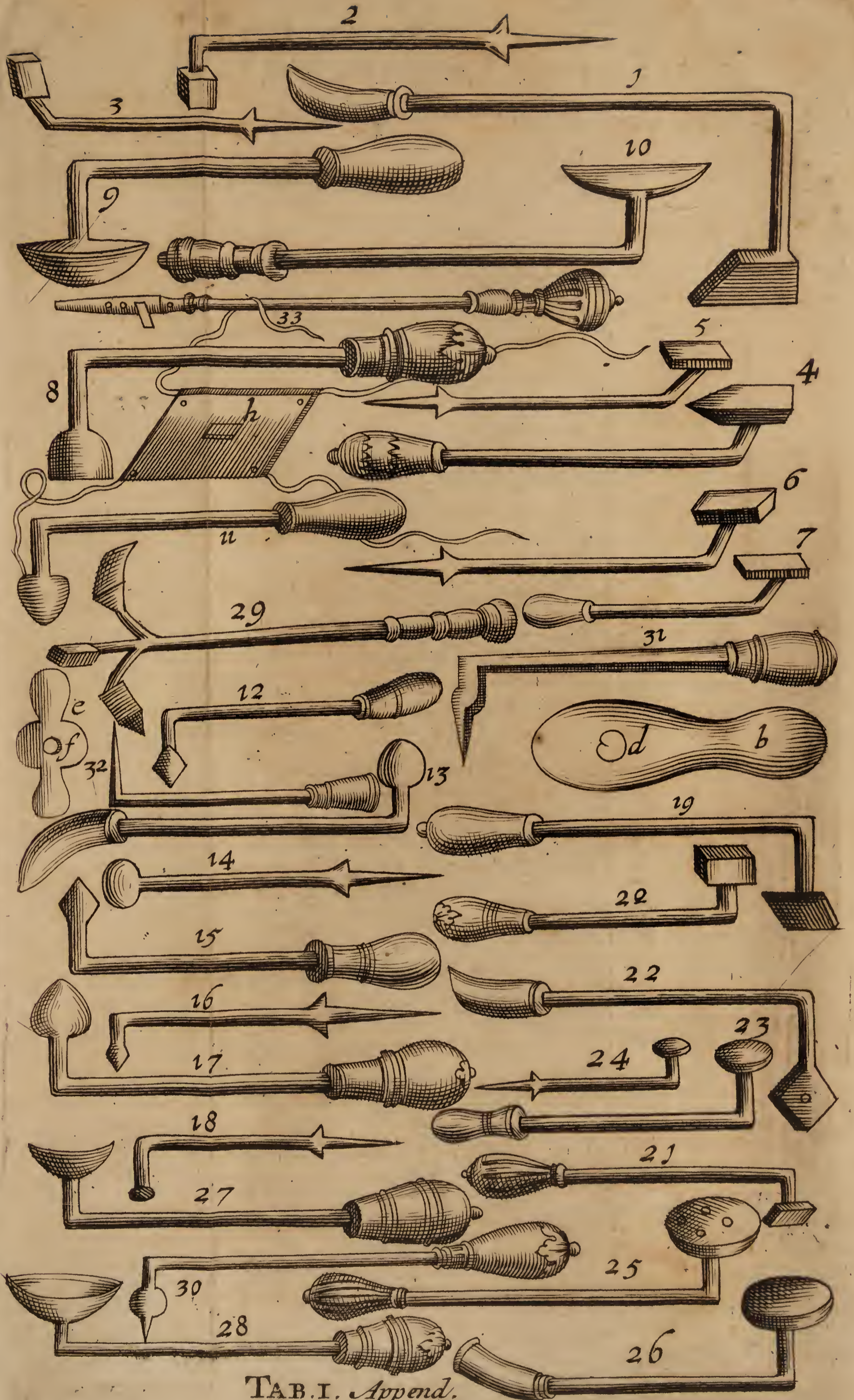
crassiusculè l. a. concisa coquantur in lixivio communi.

X. Remanentes quædam pustulæ, in quibusdam corporis partibus, & capite, depulsæ, & omnia externa inquinamenta sequenti unguento in fine sublata fuerunt.

℞. Unguent. alb. camphor. ℥ij.
Mercur. dulc. ℥ij.
terendo probè M. D. ad vasculum.

Sic divino favore, patiens mihi maximè notus, decem hebdomadibus felicissimè restitutus, aliquamdiu decoctum *sassafras* pro potu ordinario usurpavit, ita ut per dies vitæ non amplius malum hoc repullulaverit.

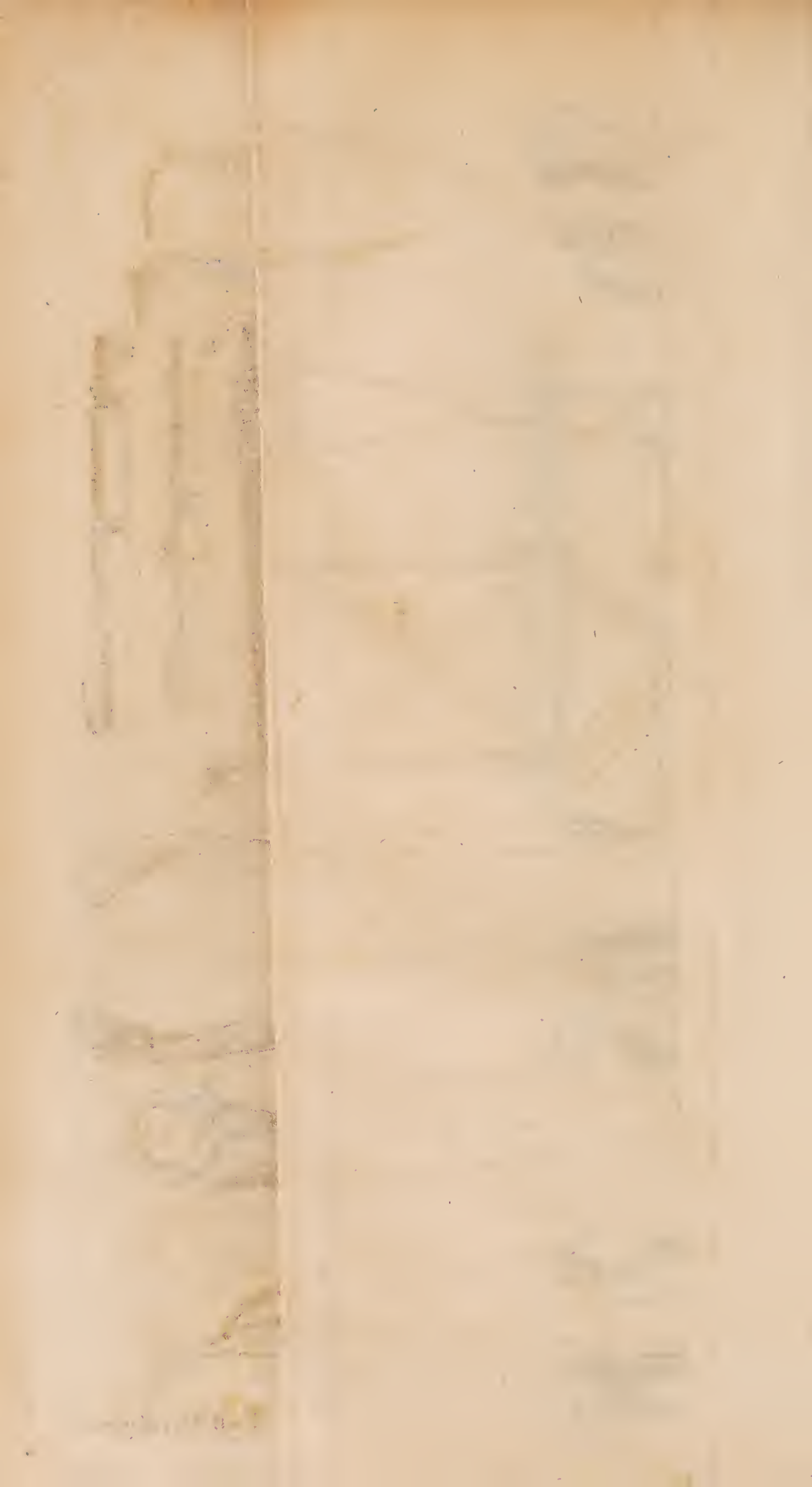

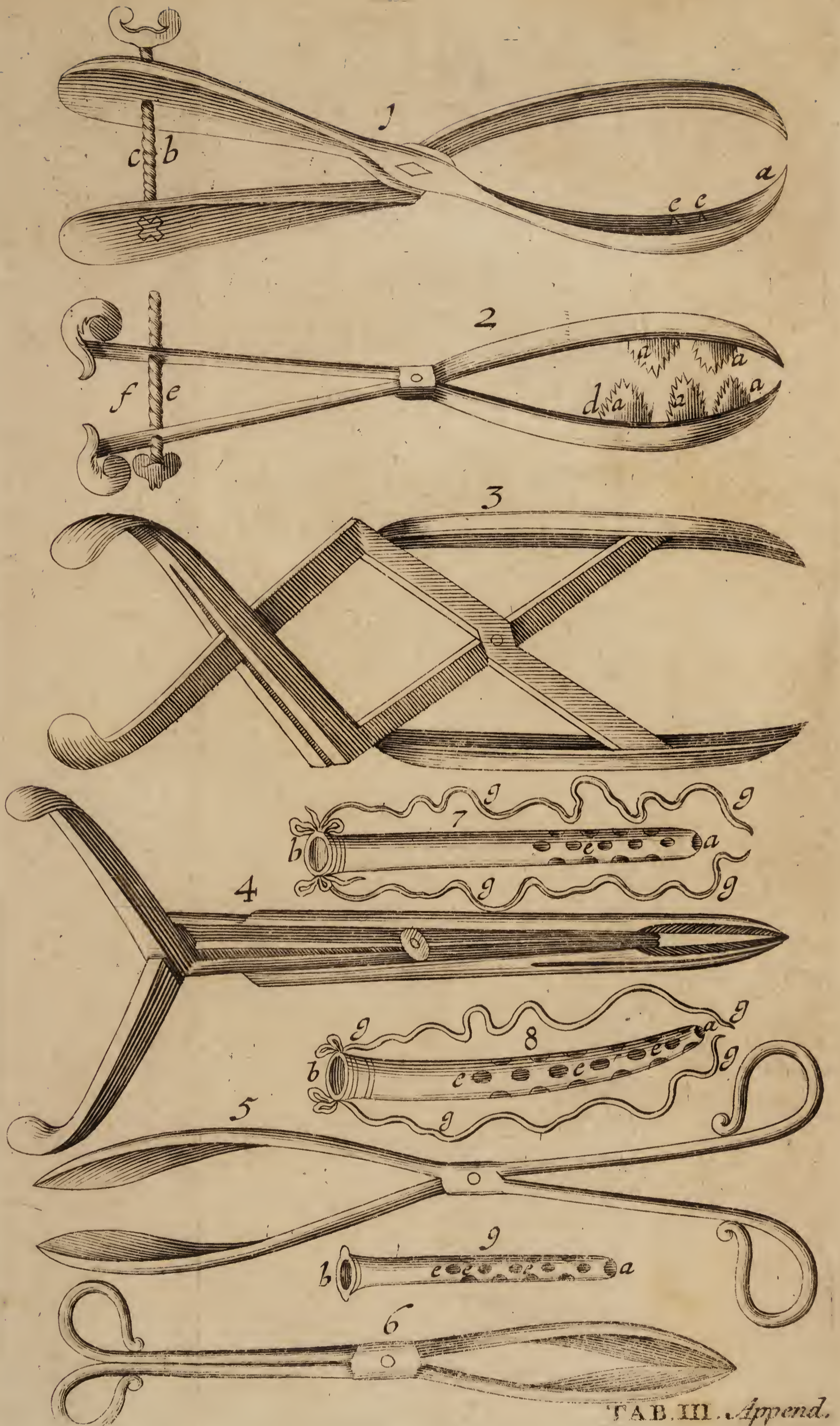
TAB. I. Append.

Handwritten text in a vertical column, possibly a list or index, with some characters appearing to be in a different script or heavily stylized. The text is faint and difficult to decipher.

Large, faint, illegible text or markings on the right side of the page, possibly bleed-through from the reverse side or very light handwriting.

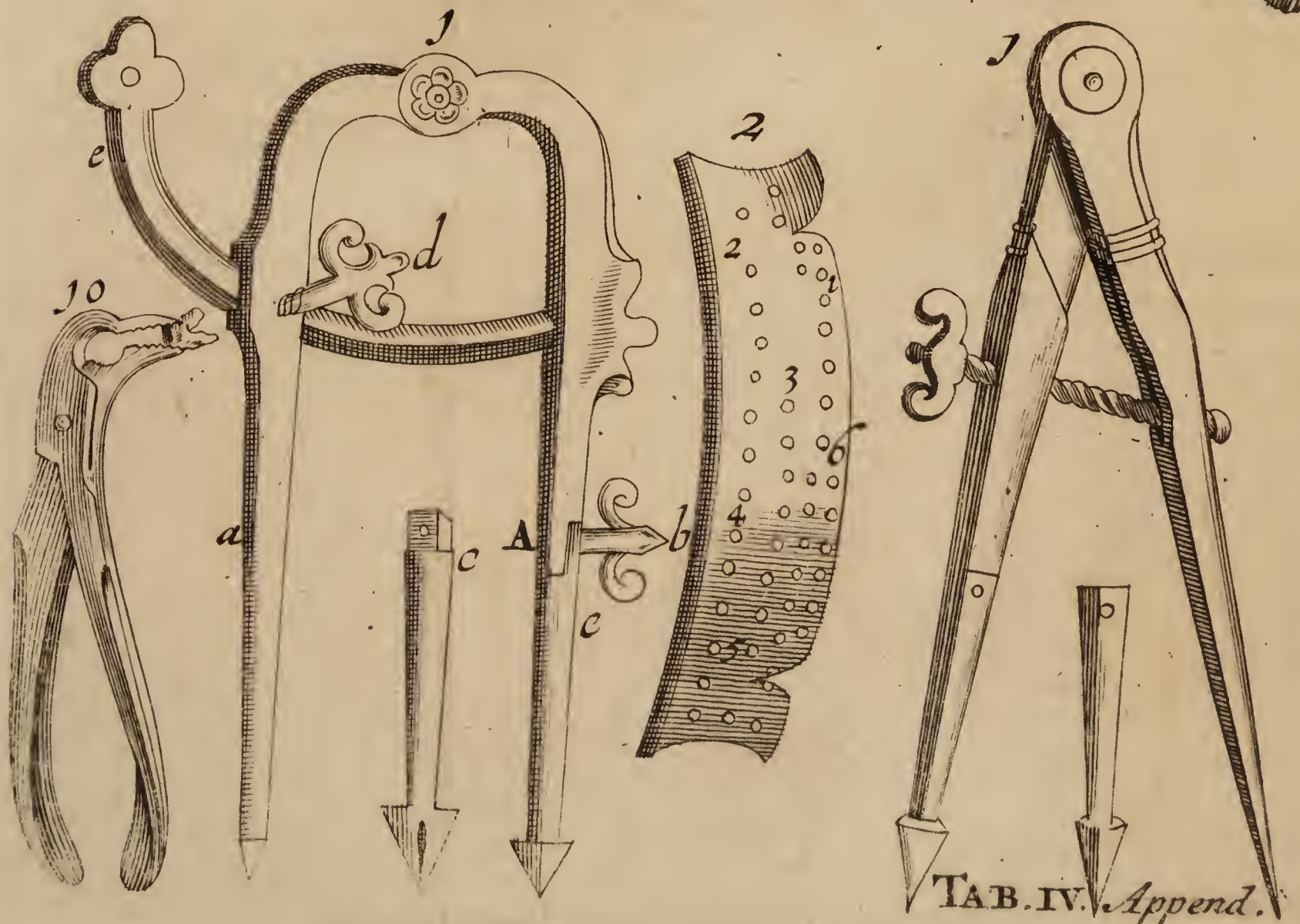
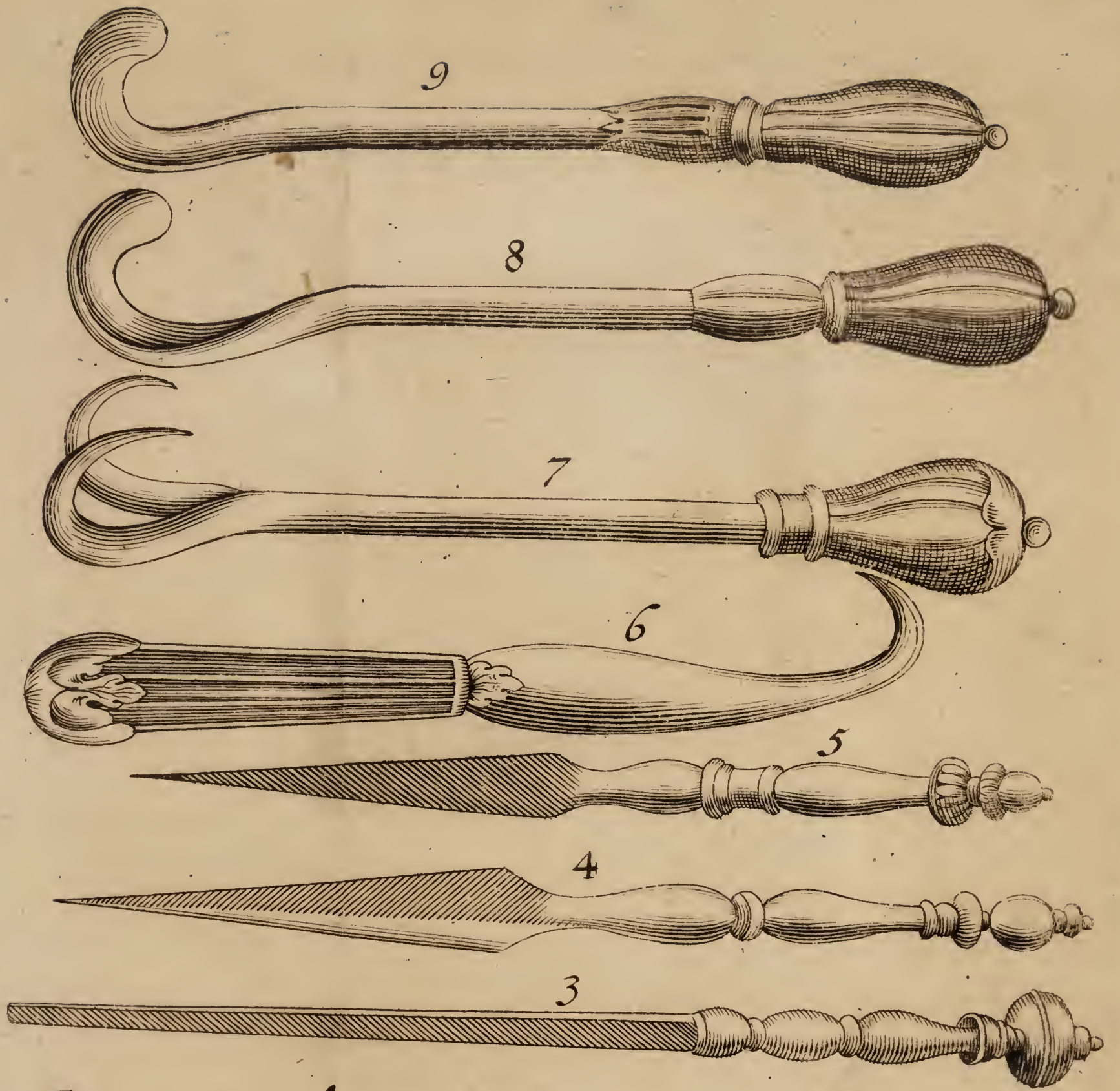

TAB. III. Append.

1890

1890

TAB. IV. Append.

0000

0000

0000

0000

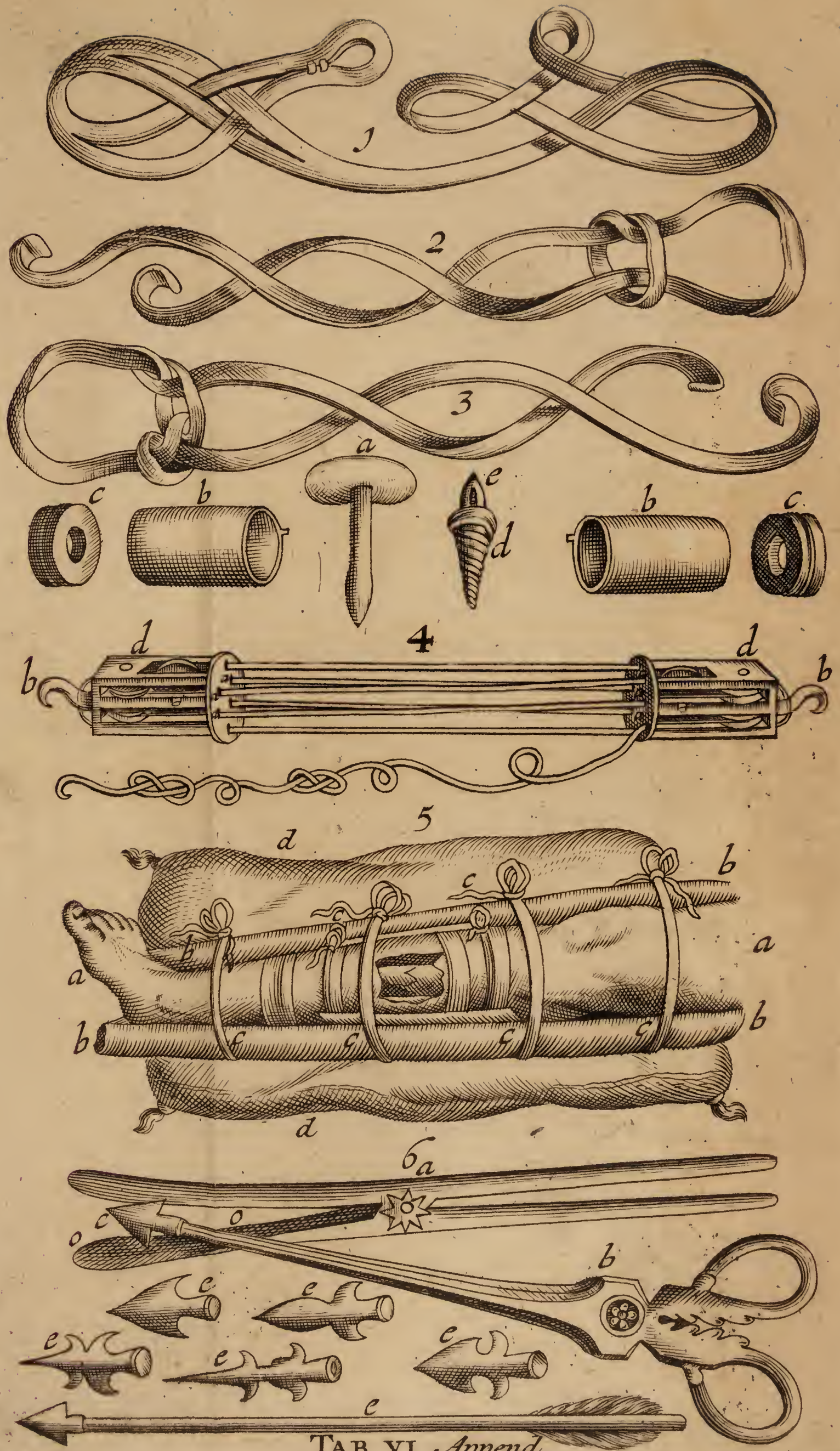
0000

0000

TAB. V. Append.

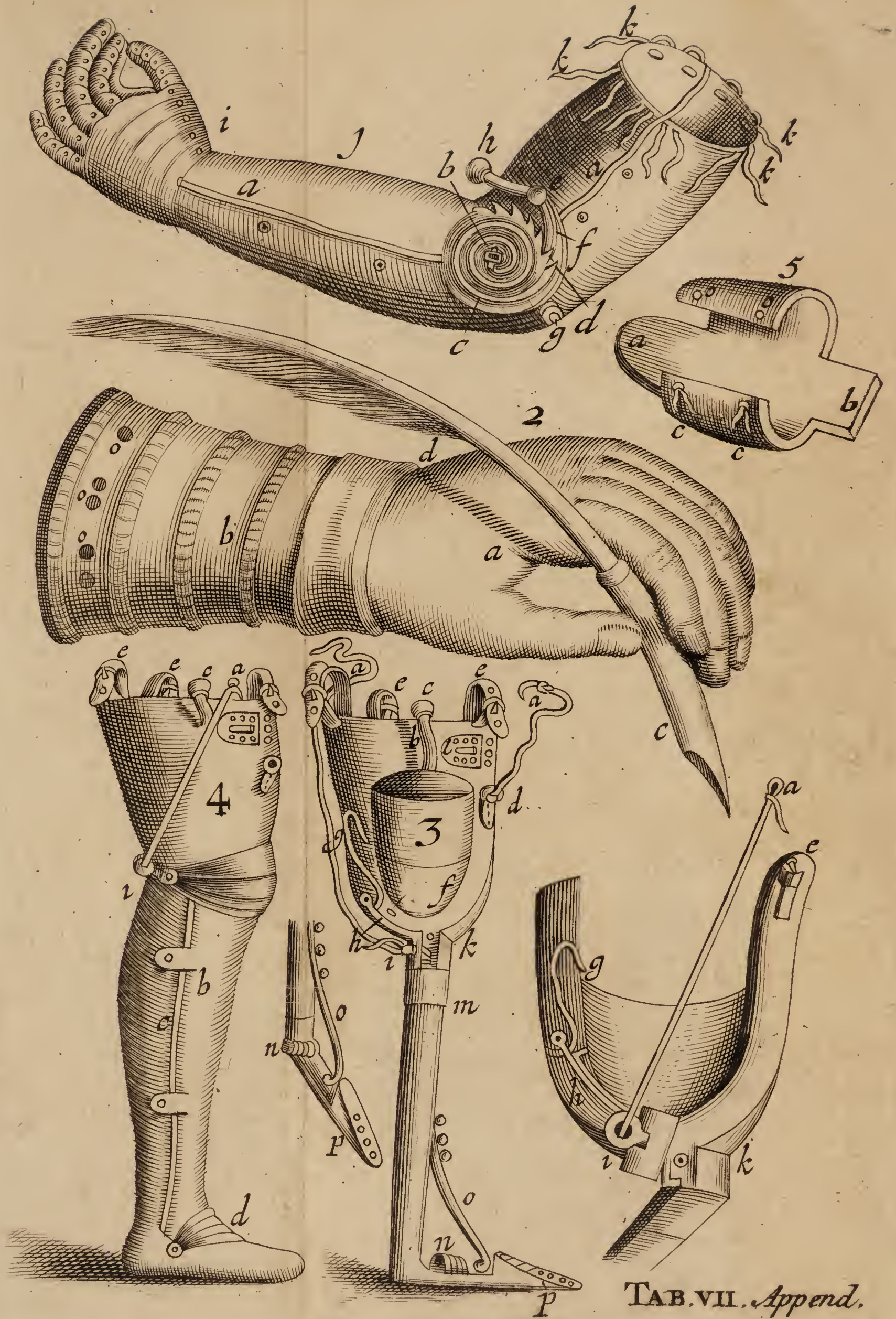

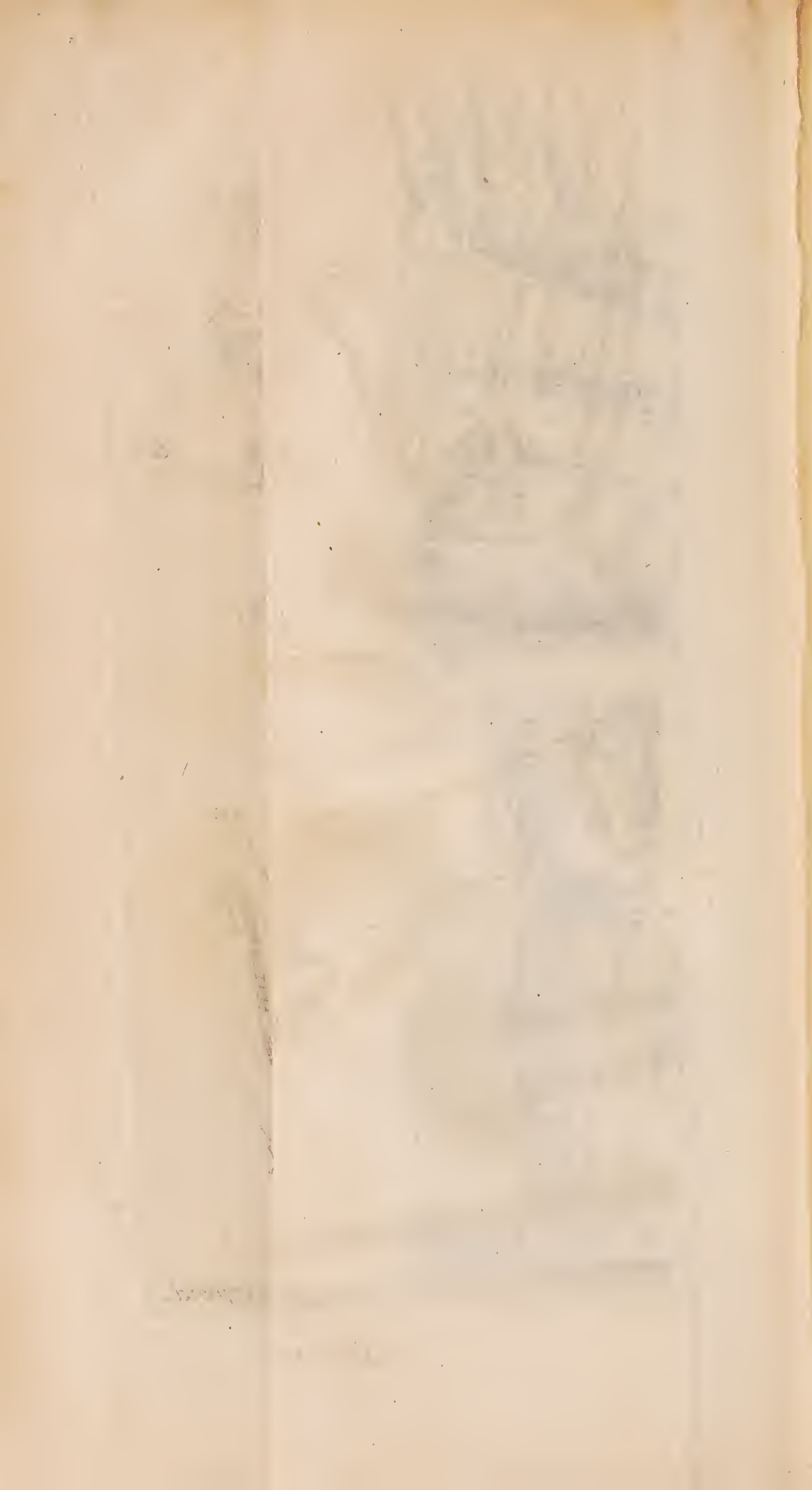
TAB. VI. Append.

Handwritten text, possibly a date or reference number, appearing as a vertical column on the left side of the page.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script that are extremely faded and difficult to decipher.

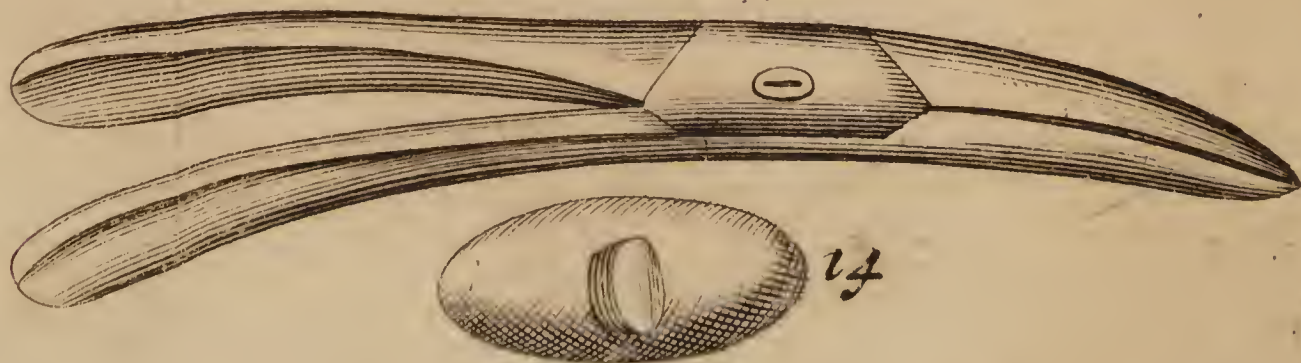
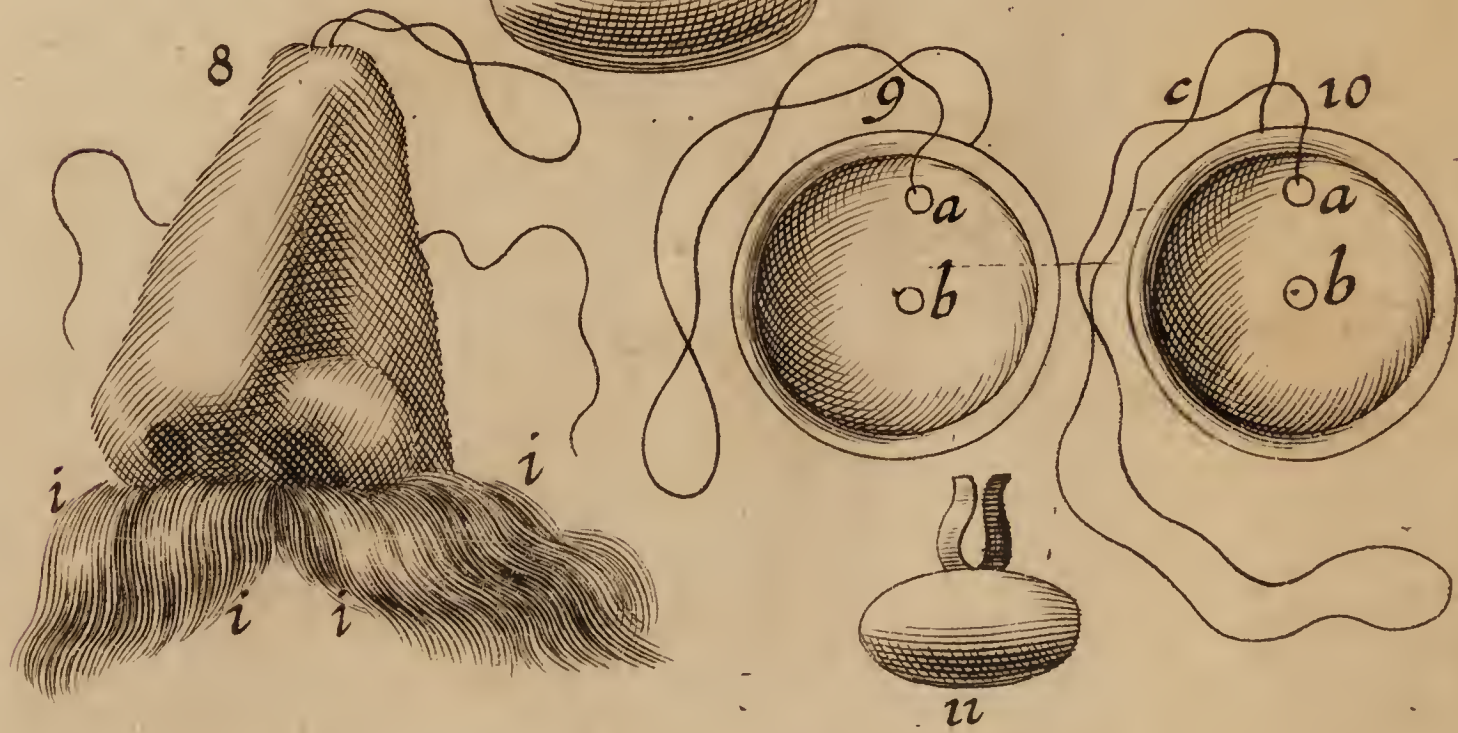
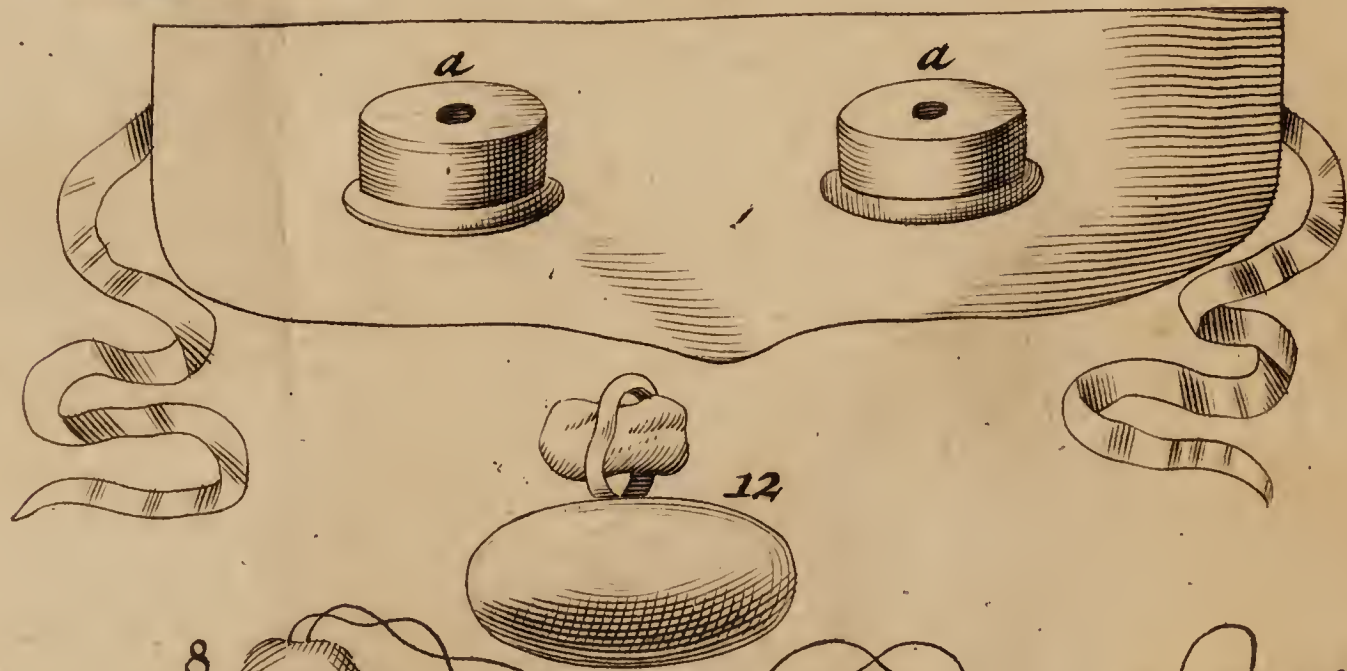
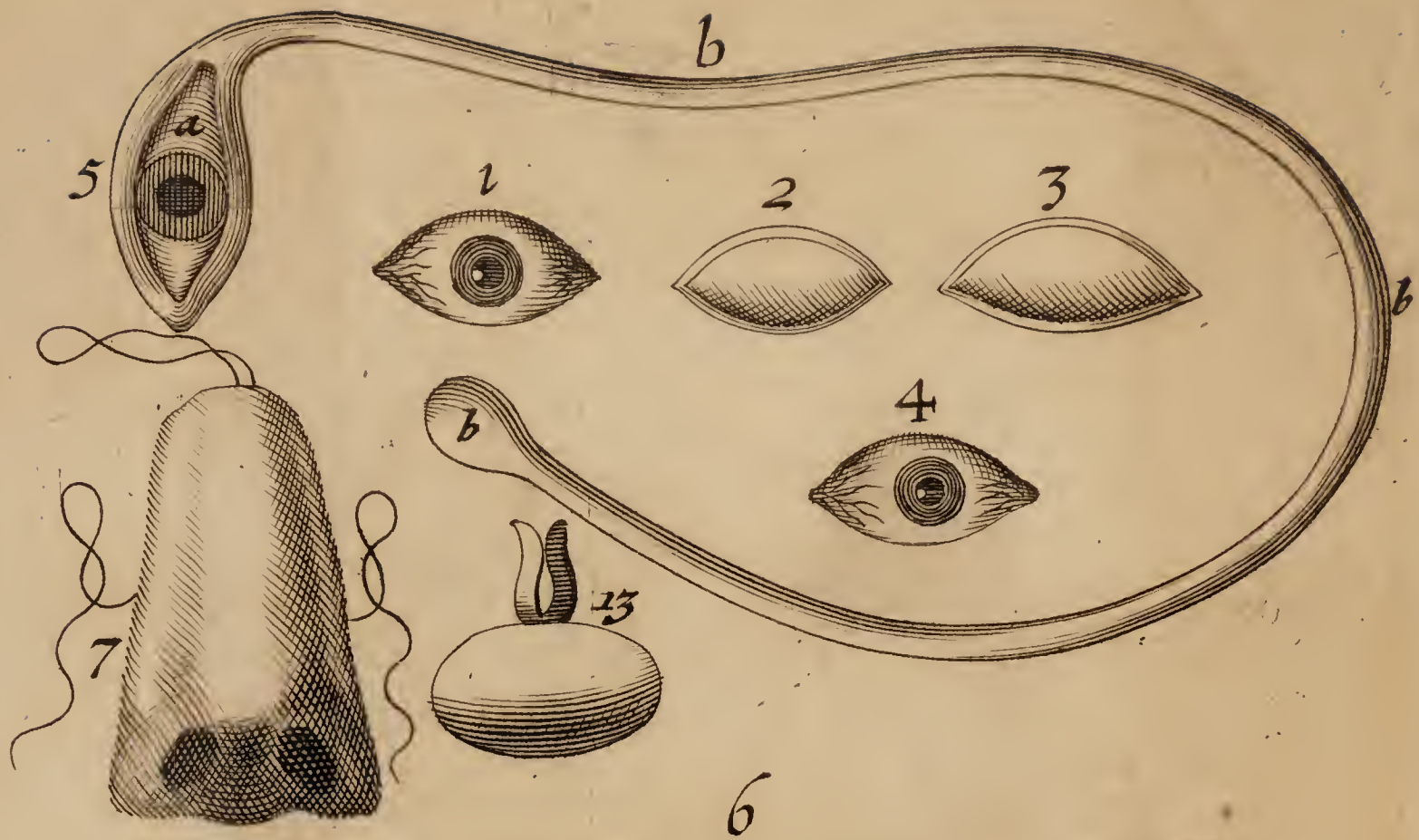

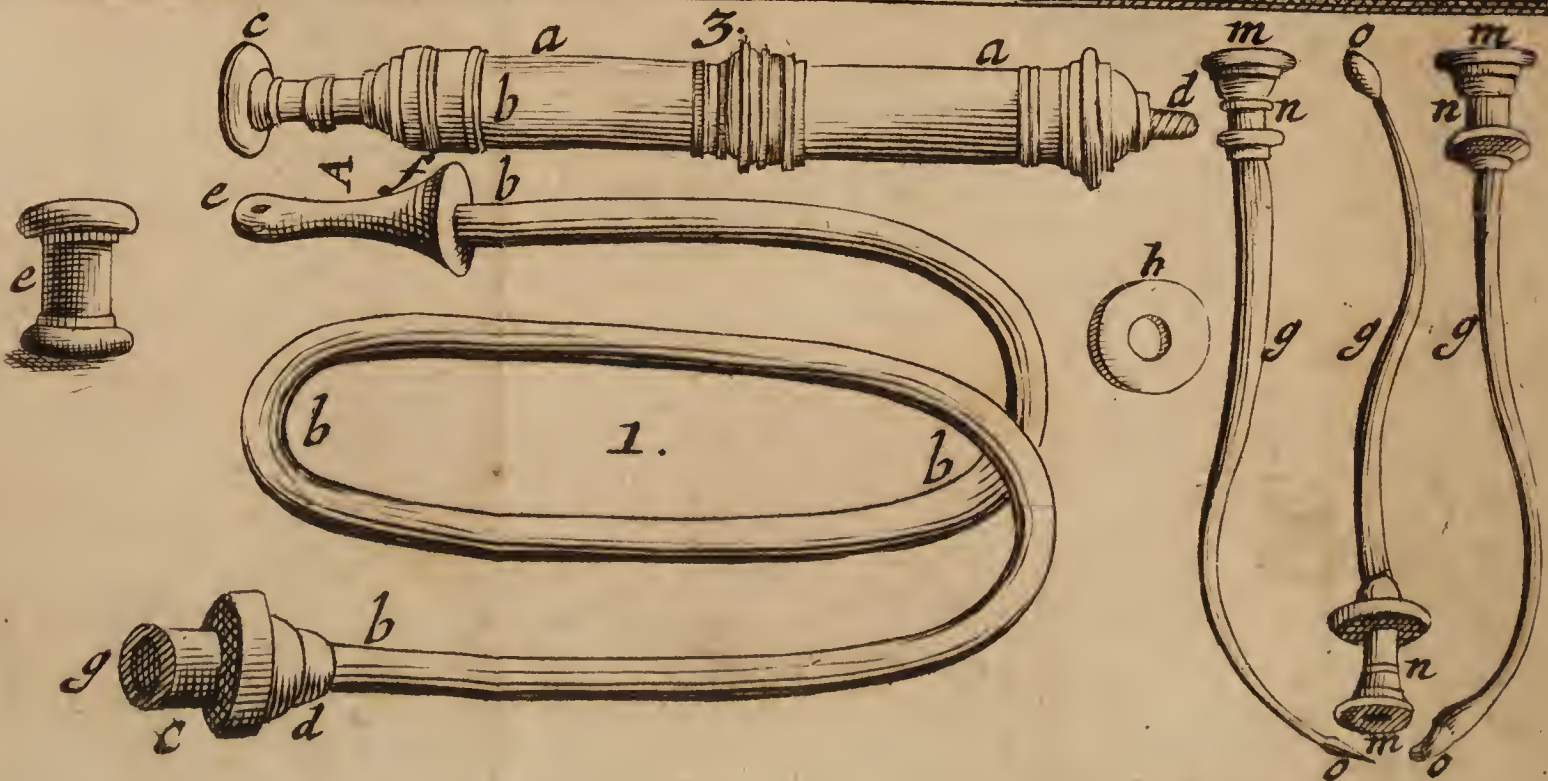
TAB. VII. Append.

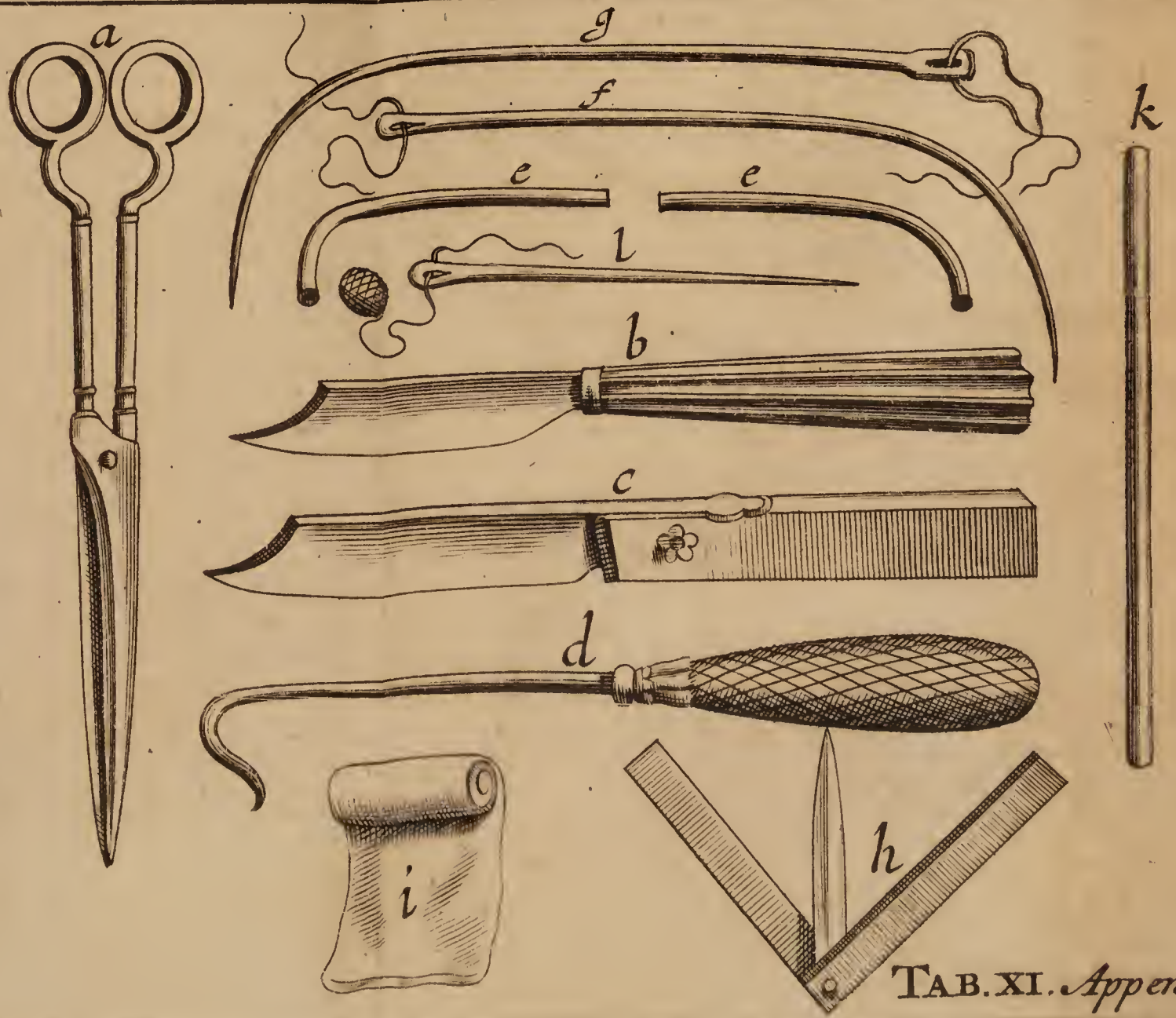

TAB. VIII. Append.

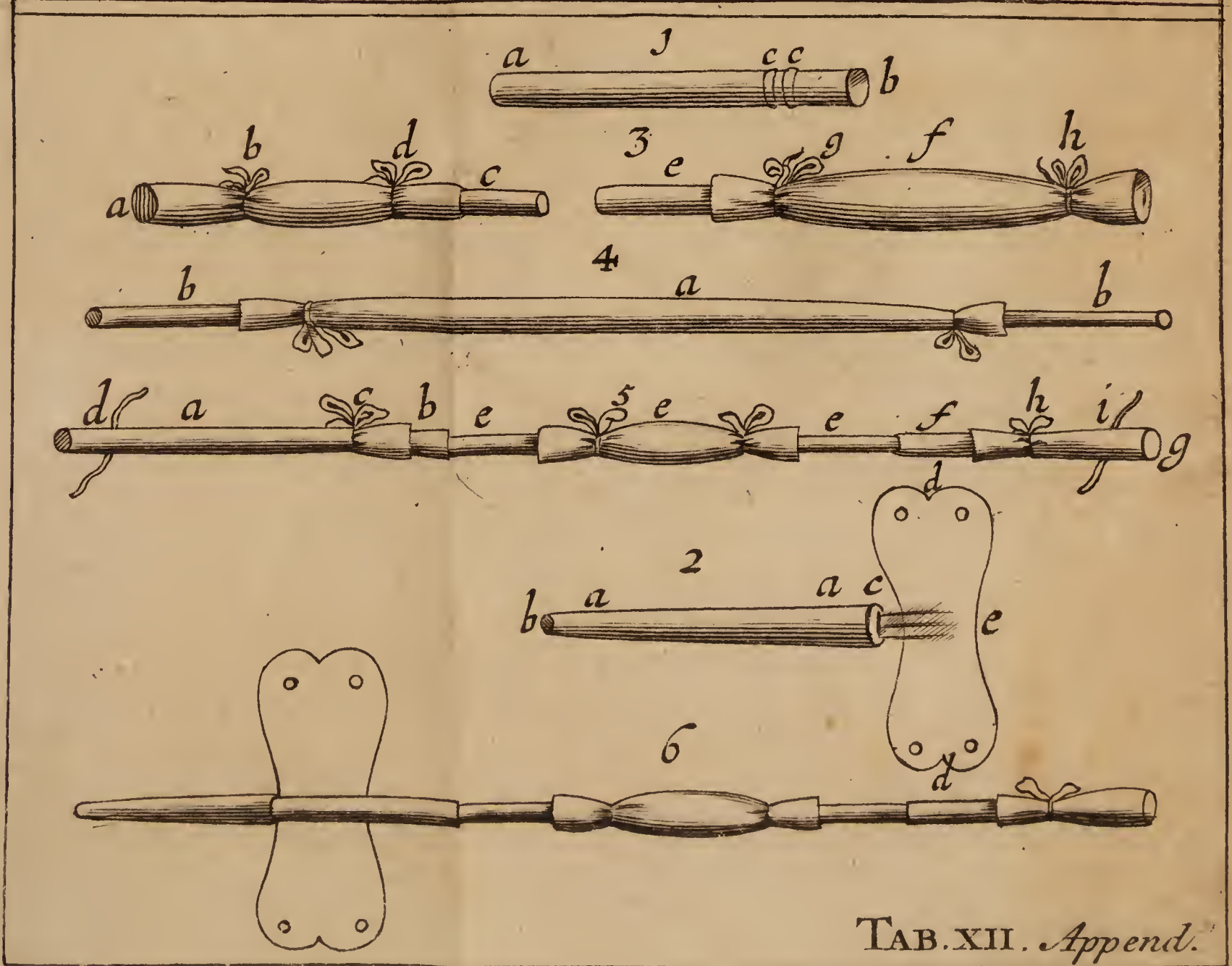
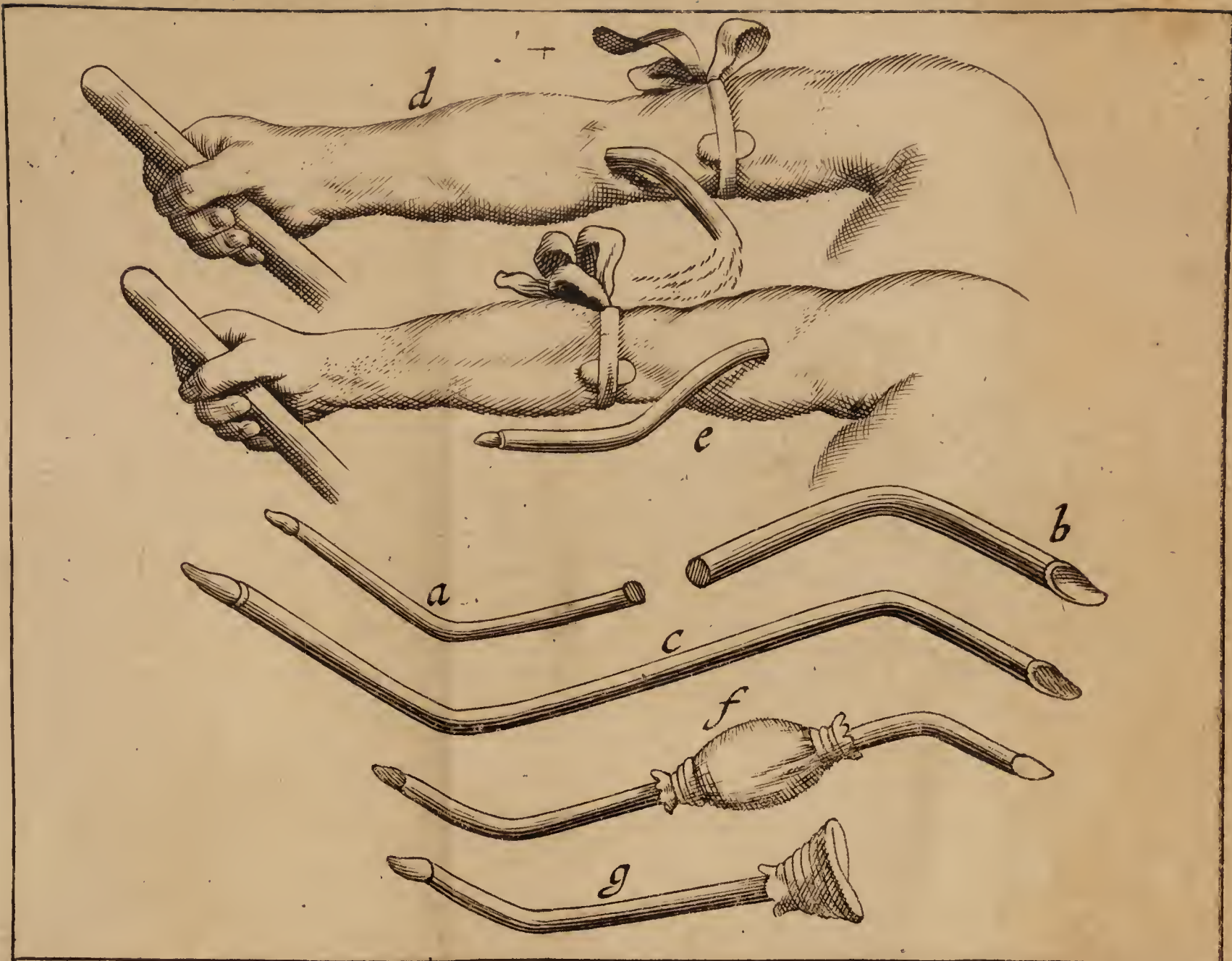

TAB. X. Append.

TAB. XI. Append.

TAB. XII. Append.

TAB. XIII. *Append.*

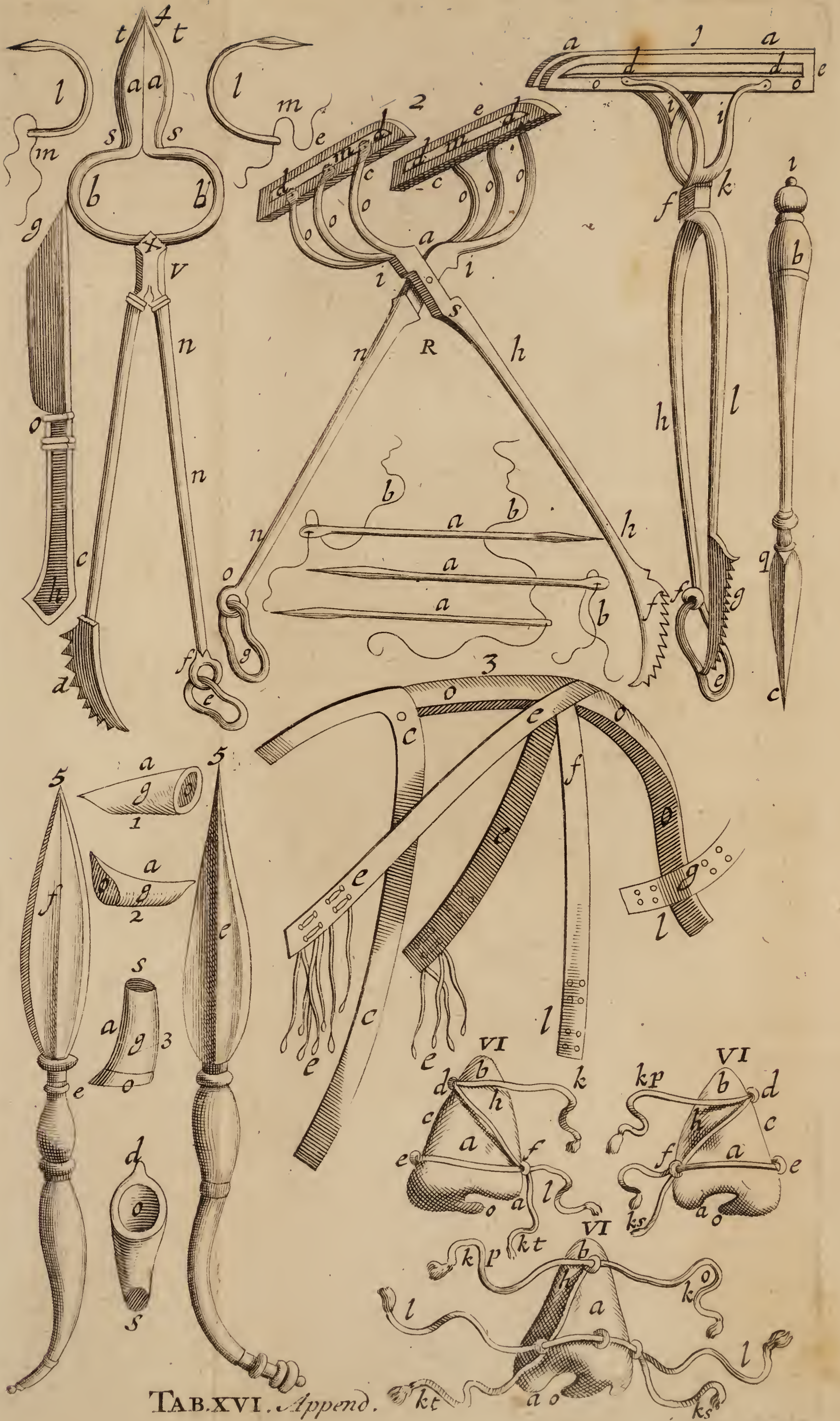

TAB. XIV. Append.

TAB. XV. *Append.*

TAB. XVI. Append.

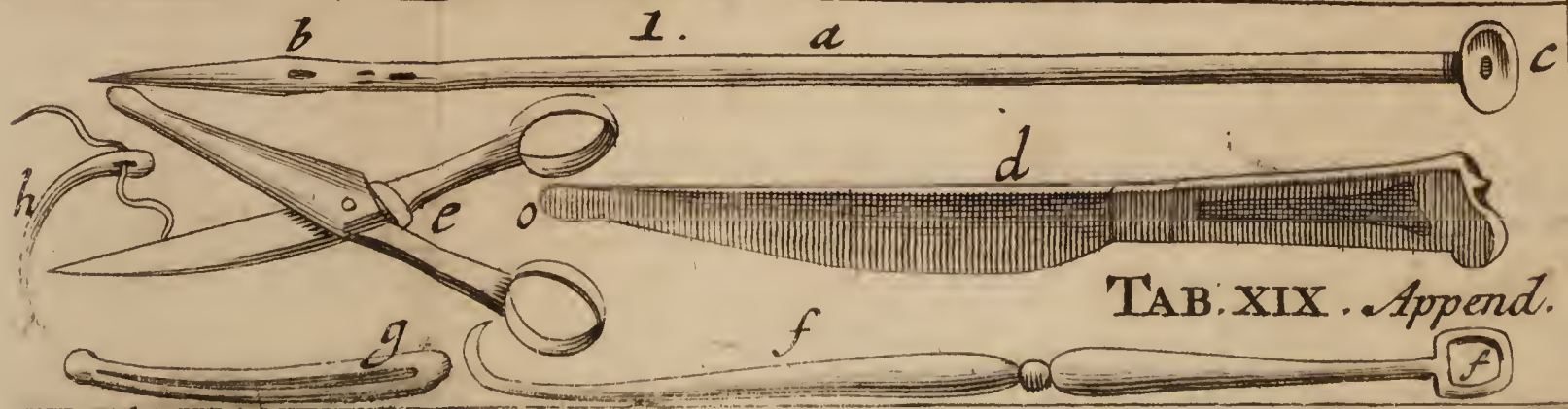
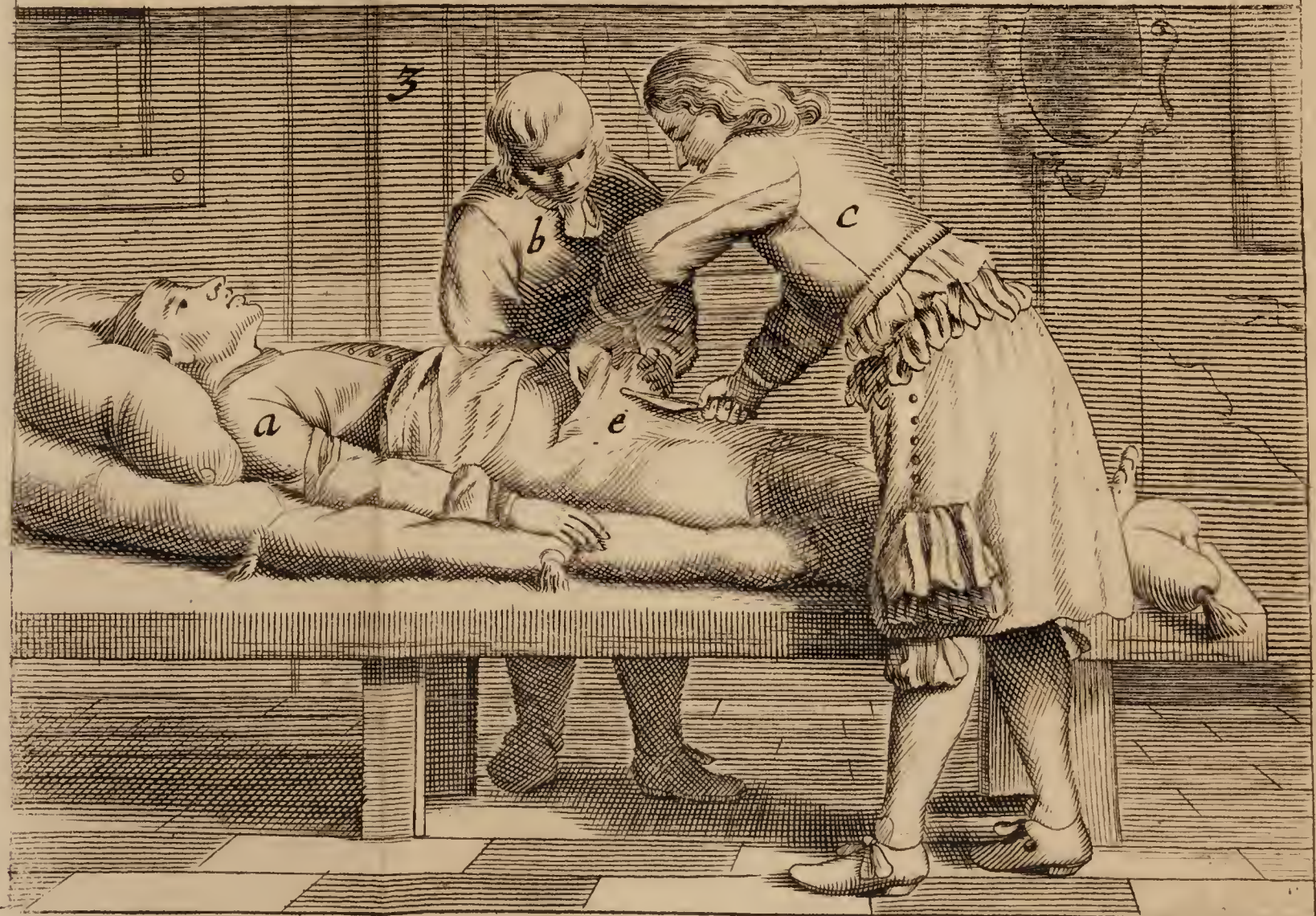
TAB. XVII. Append.

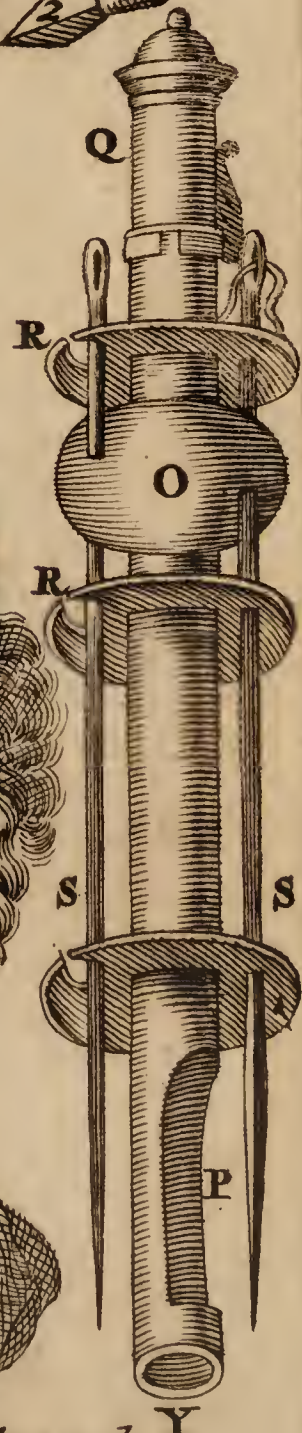
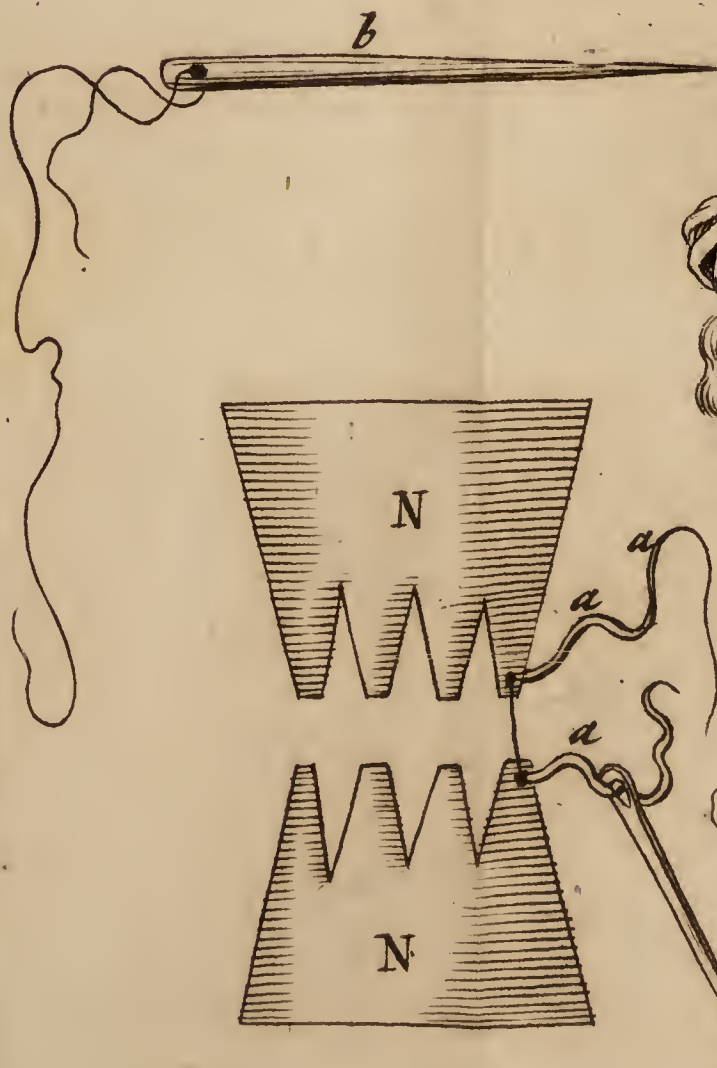
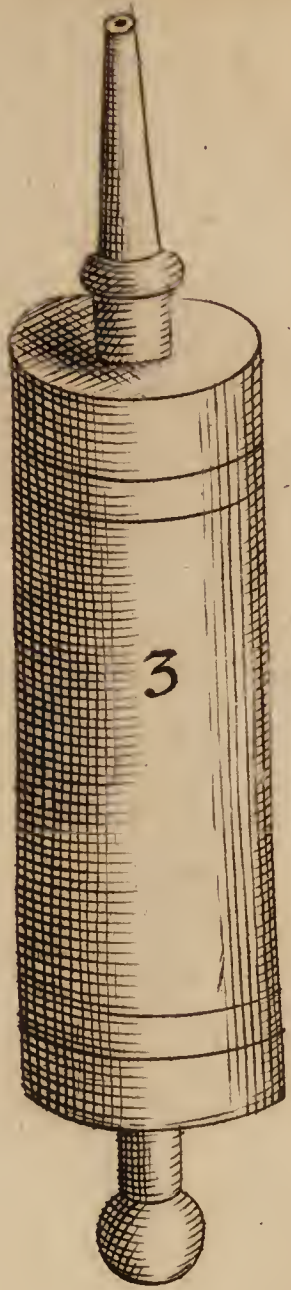

TAB. XVIII. Append.

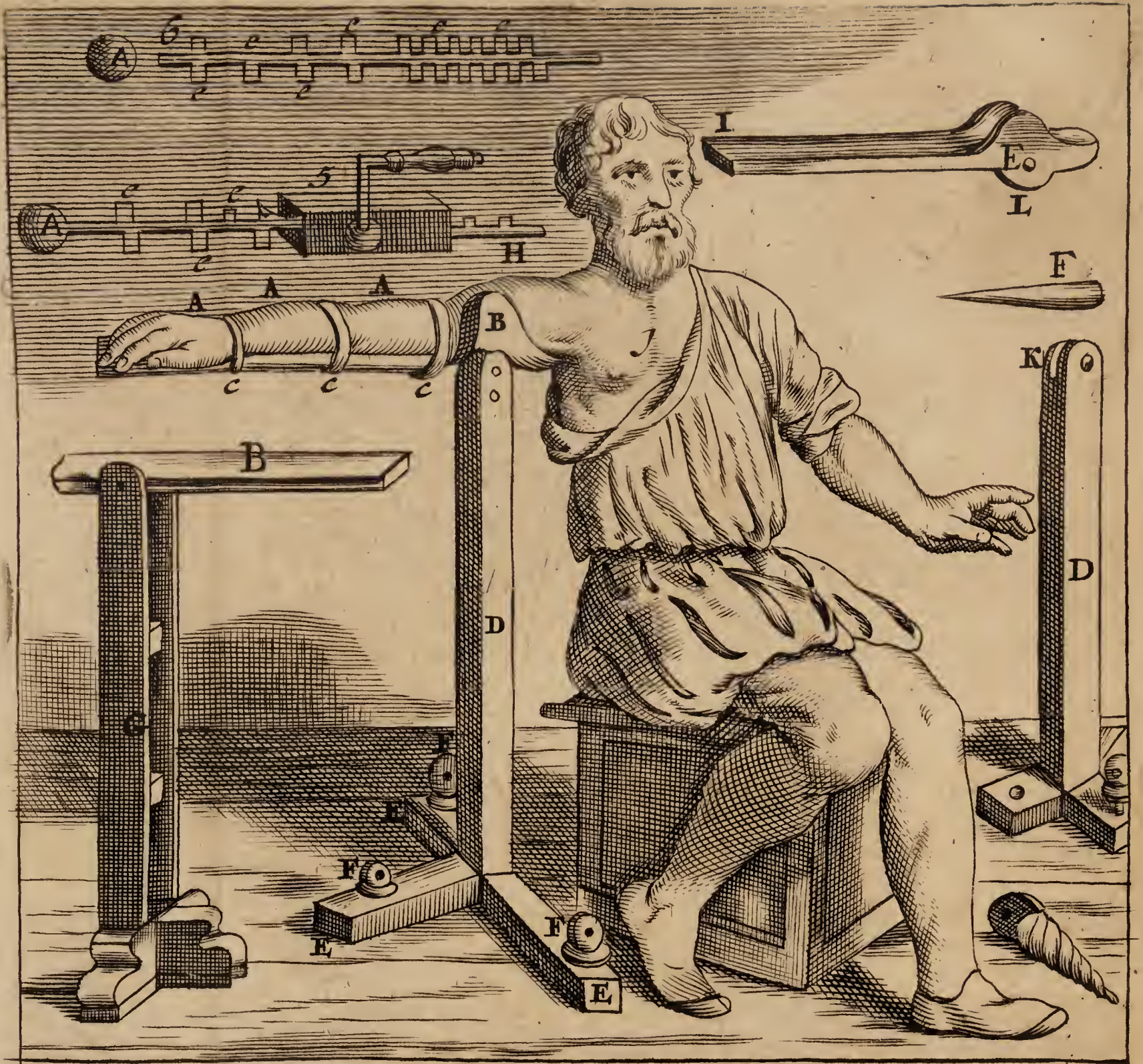

TAB. XX. Append.

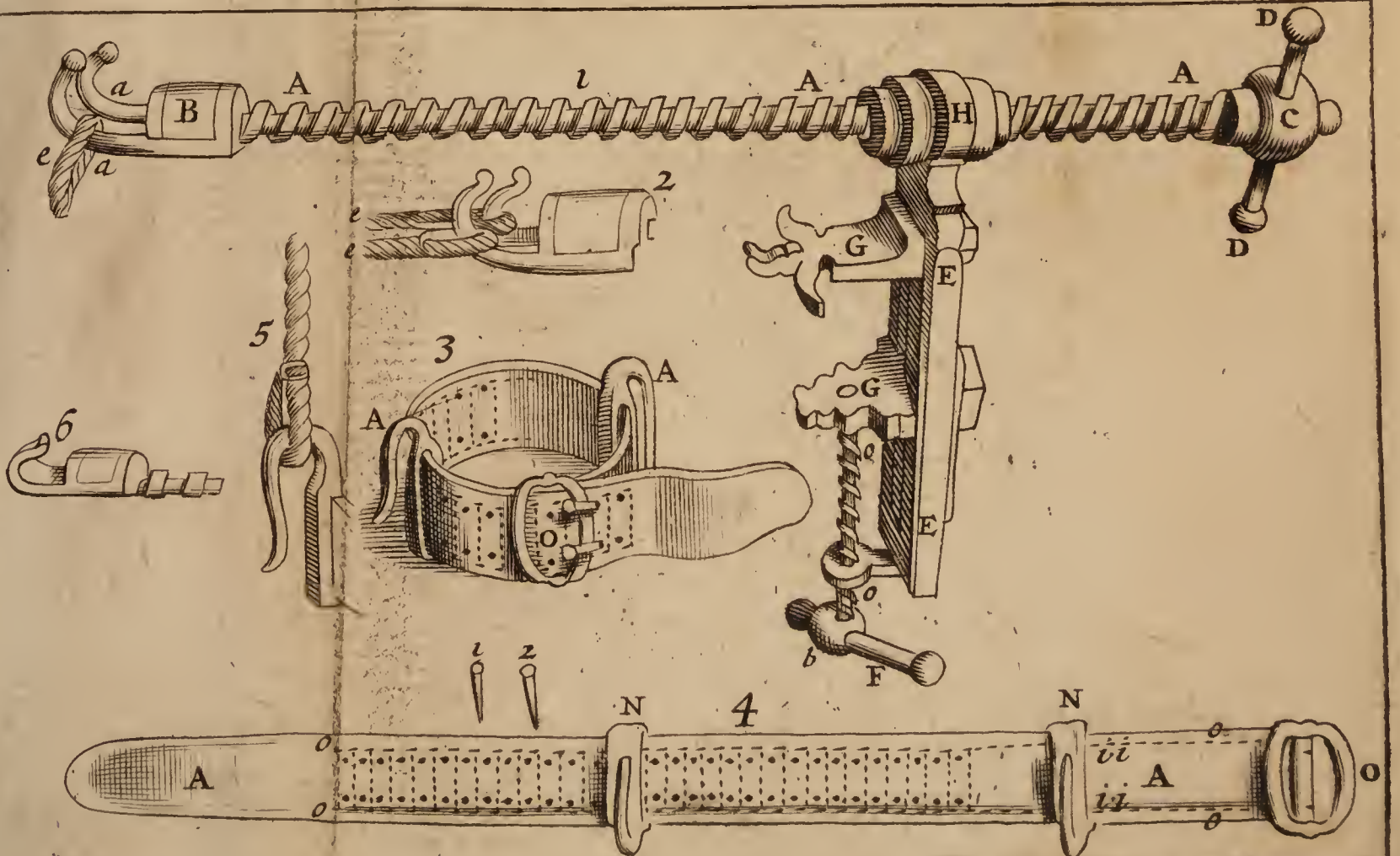

TAB. XXI. Append.

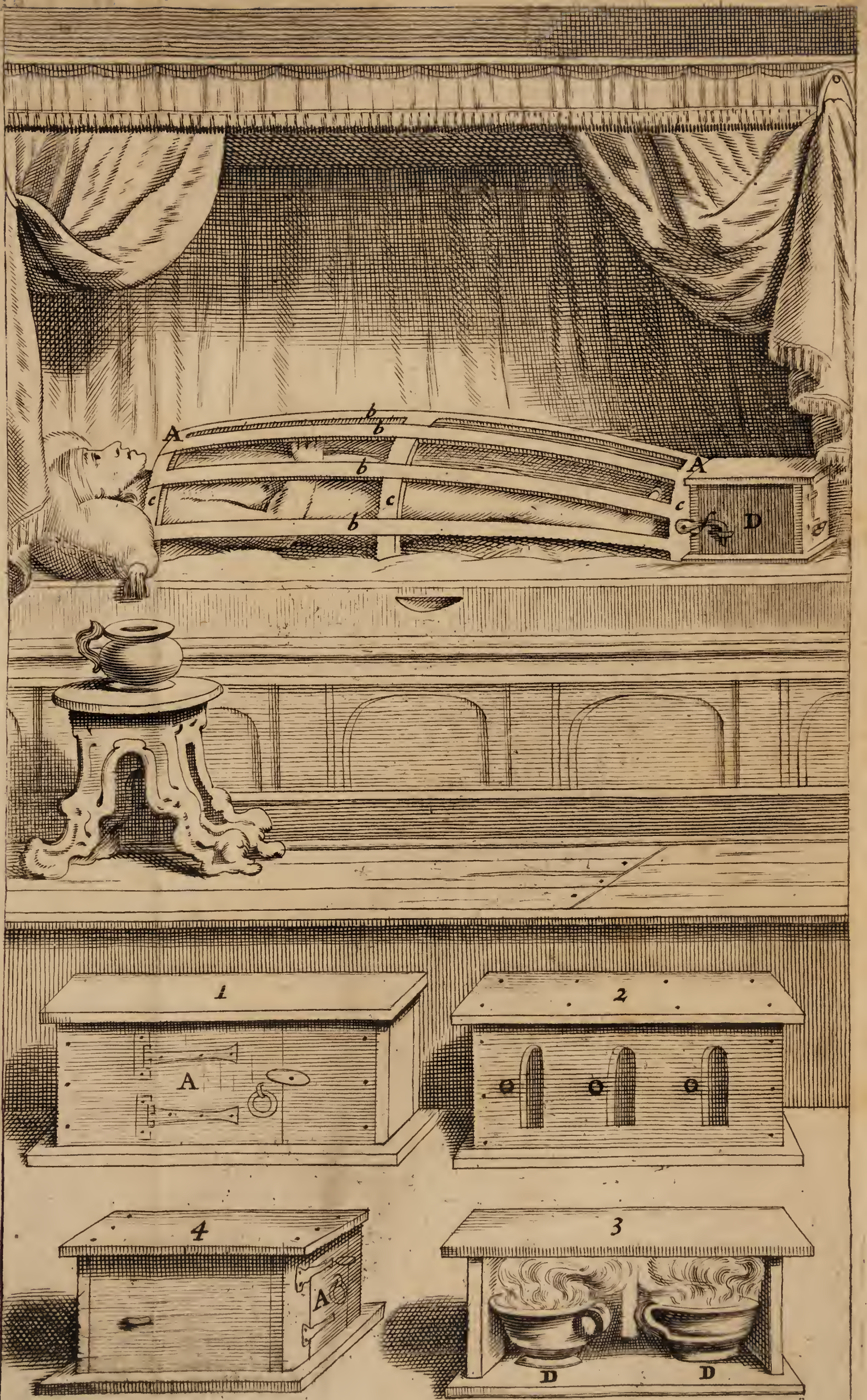
TAB. XXII. *Append.*

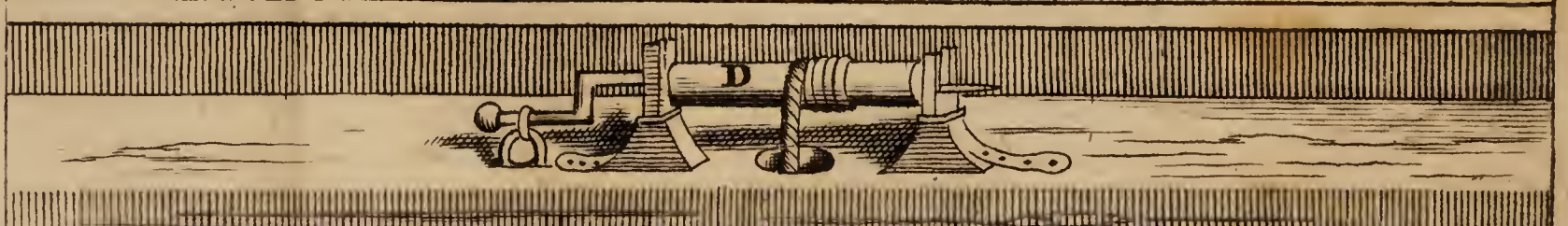
TAB. XXIII. Append.

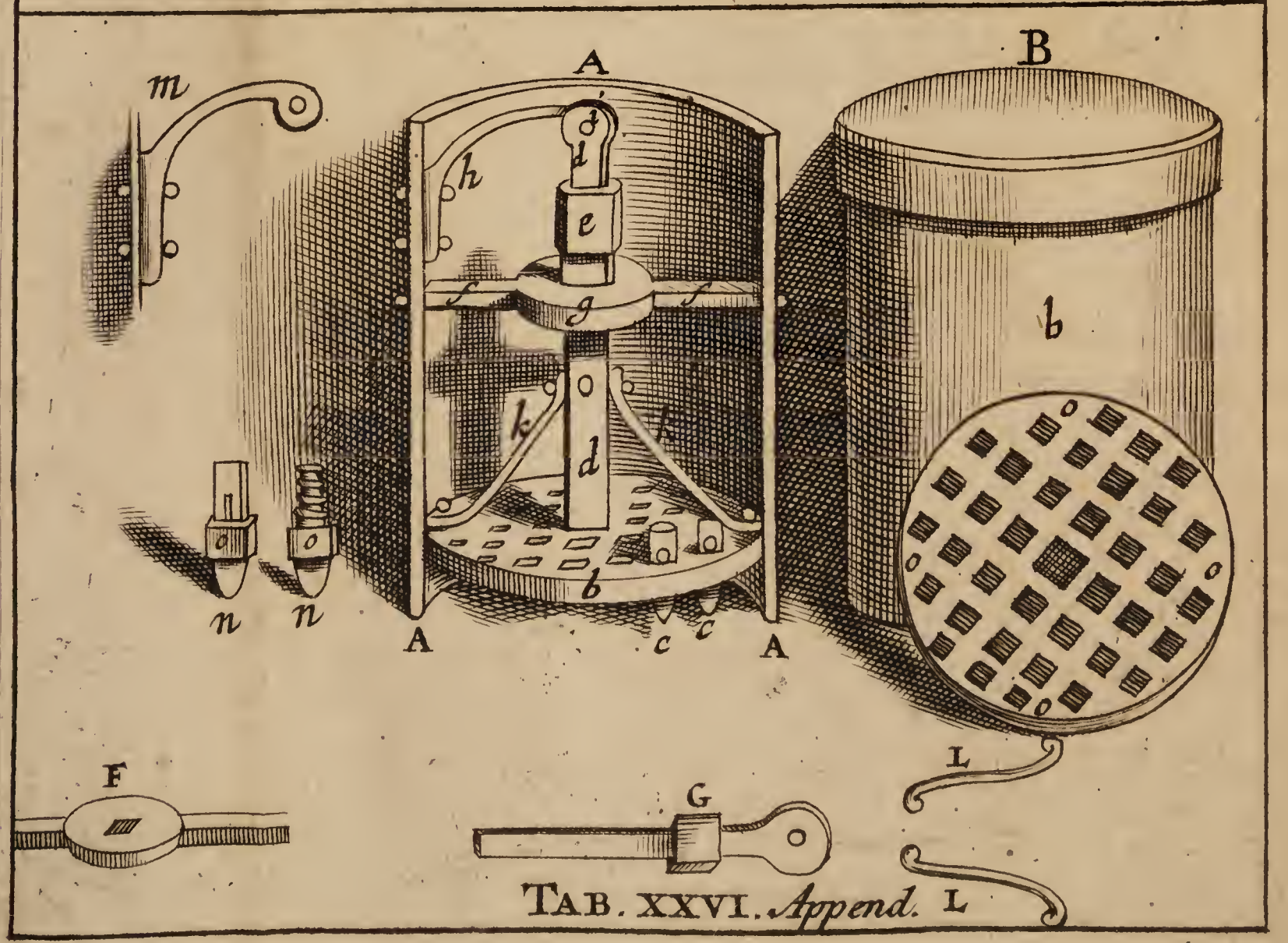
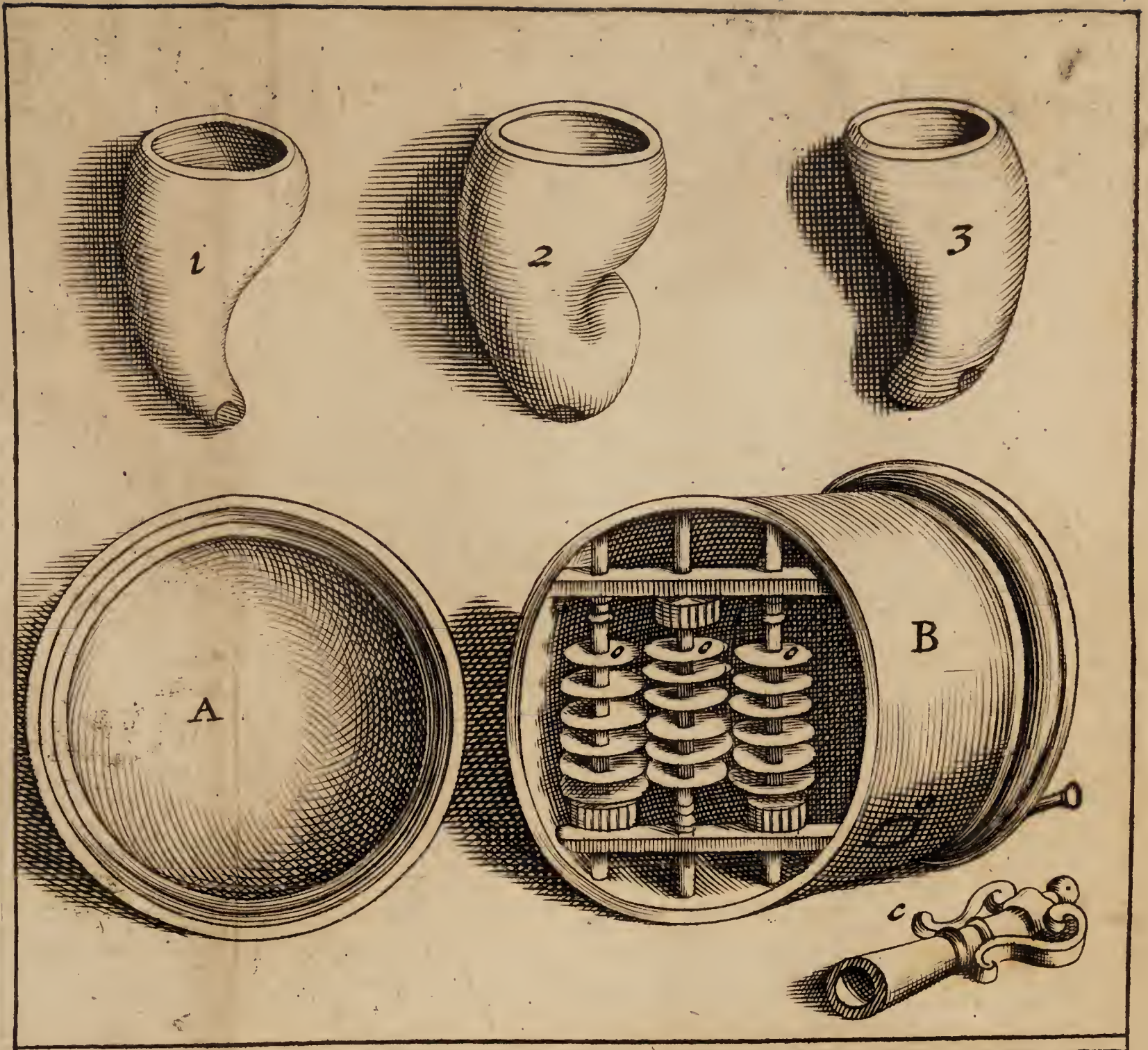
TAB. XXIV. *Append.*

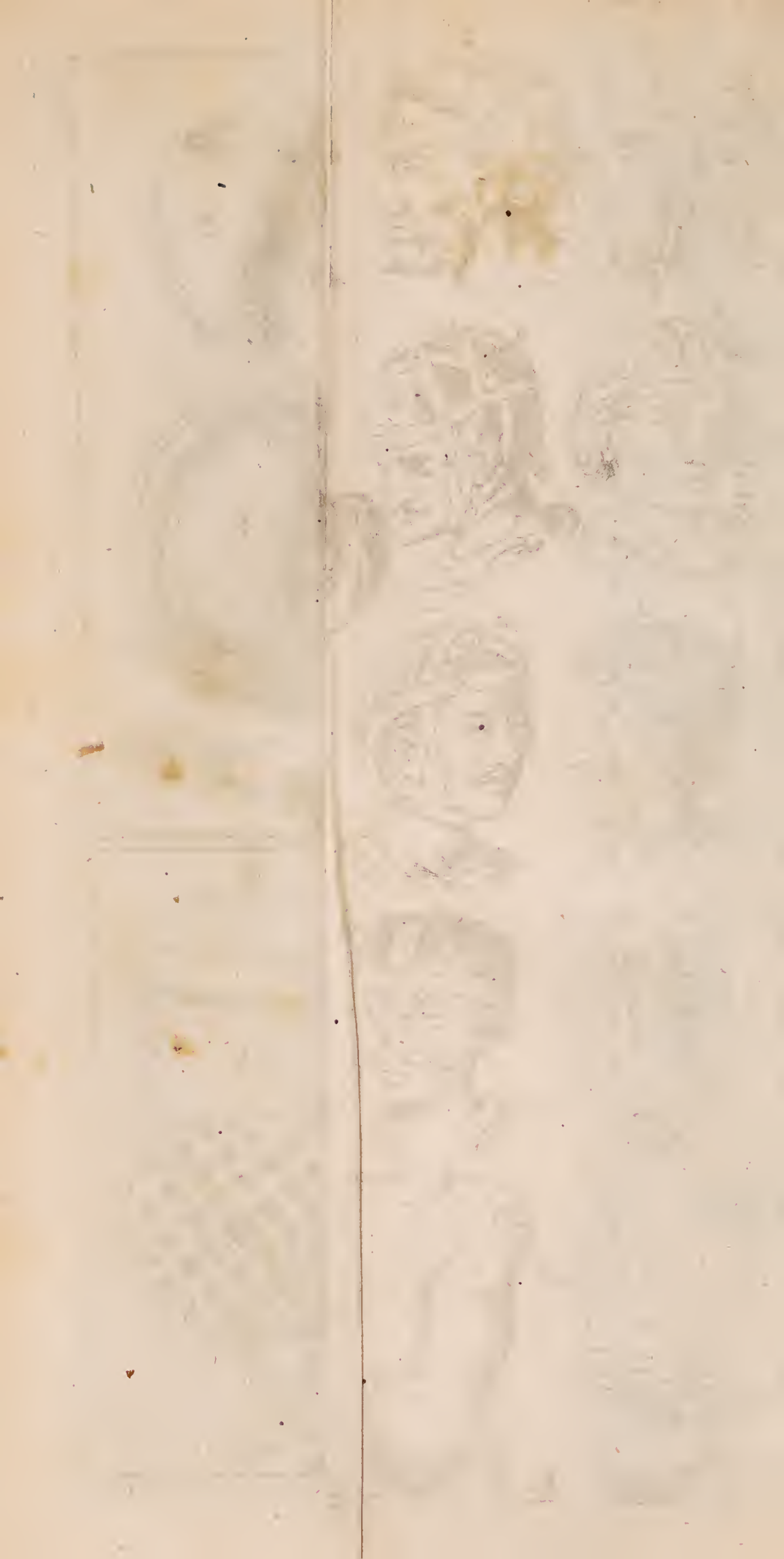

TAB. XXV. Append.

TAB. XXVI. Append. L

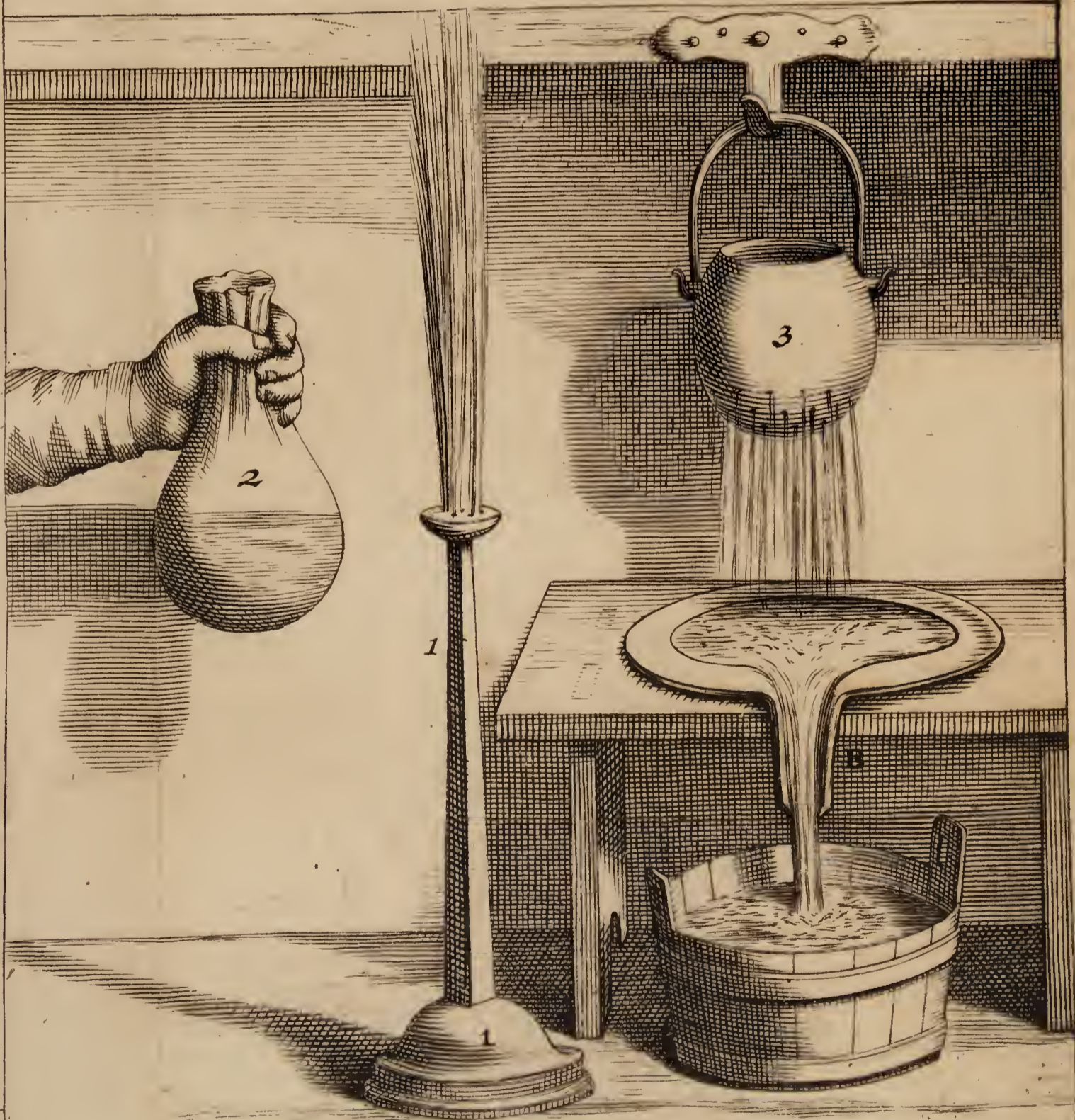
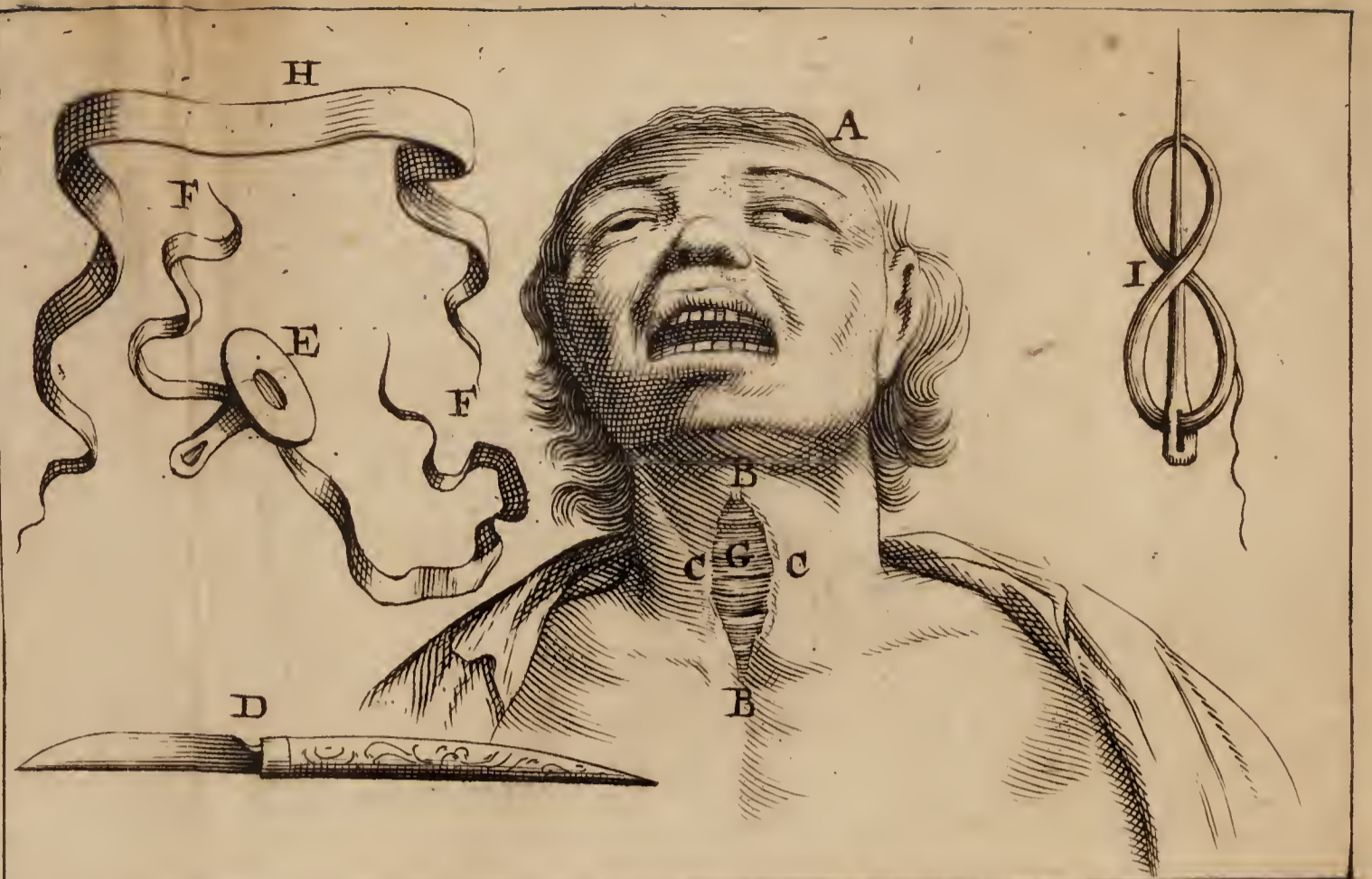

TAB. XXVIII. *Append.*

TAB. XXIX. Append.

